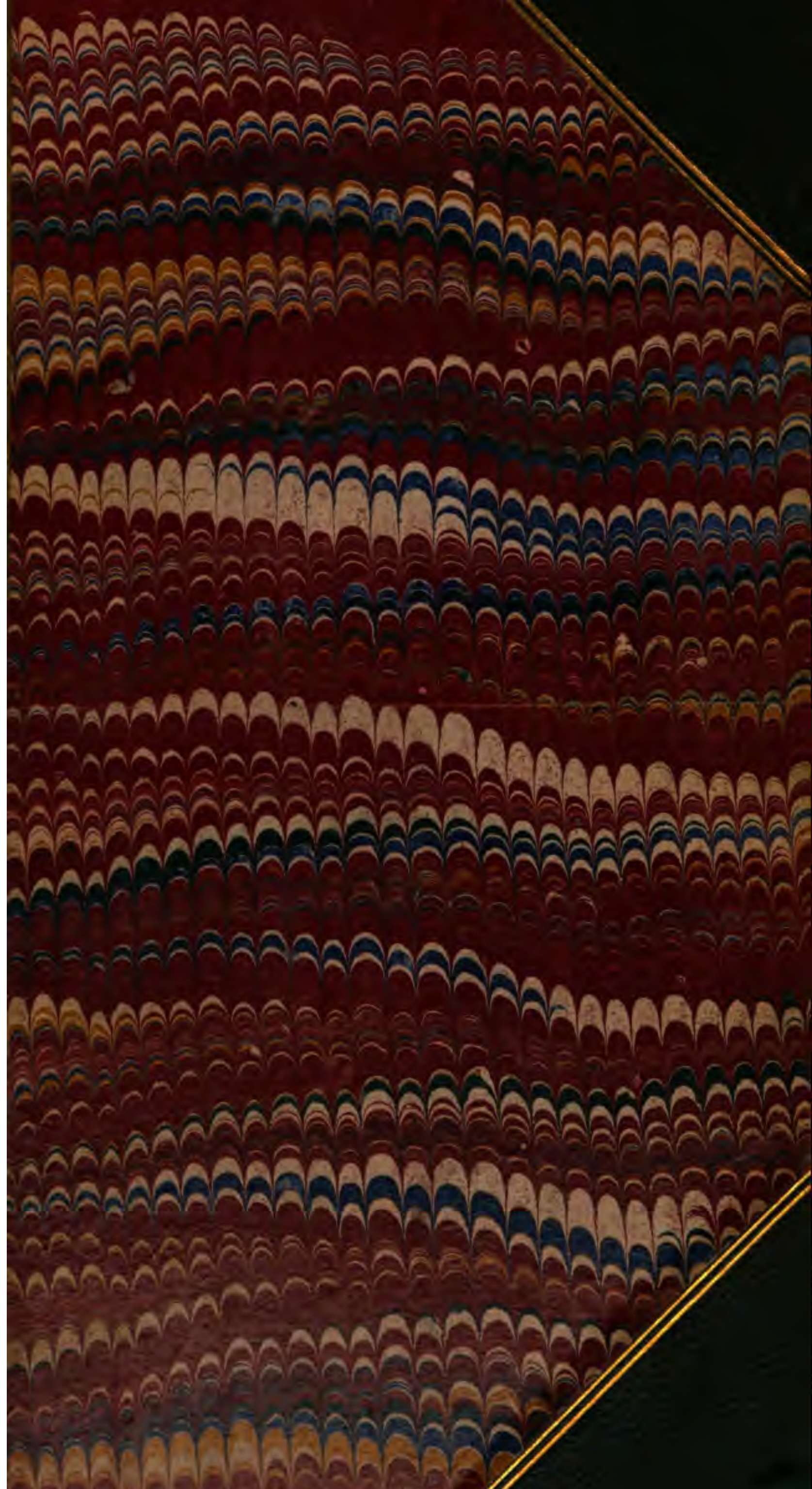

DOMI
NUS
ILLU
MINA
TIO
MEA
Taylor Institution.

DOMI NUS ILLU
MINA TIO MEA
Taylor Institution.

Johannes Ewalds

samtlige Skrifter.

Udgivne

ved Understøttelse af

Samfundet for den danske Litteraturs Fremme.

Tredie Deel.

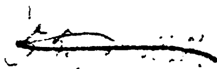

Kjøbenhavn.

E. L. Thaarups Forlag.

Græbes Bogtrykkeri.

1851.

Indhold.

Adam og Eva

eller

Den ulykkelige Prøve.

Et dramatisk Stykke

i fem Handlinger med Mellemsange.

Seraphen øiner ei Afgodheds Grændser der,
Hvor før et Jutet var, og nu en Adam er.

Uagtet nærværende Stykke ikke er eller kunde være bestemt til Skuepladsen, saa har jeg dog derved ikke troet mig berettiget til at overtræde nogen af Dramets væsentlige Regler. Imidlertid vil mine opmærksomme Læsere finde, at meget bliver talt og selv foretaget heri, som lidet eller intet beforder Hovedhandlingens Fremgang, uden Tvivl en alt for betydelig Feil mod Konsten, til at jeg skulde haabe den overseet, eller at min Agt for Publicum skulde tillade mig at lade den staae der uden al Undskyldning. Den grunder sig ikke paa Uvidenhed; men for at sige mine Læsere, hvorledes den er kommet der, og hvorfor jeg ikke har stræbt at rette den, er jeg nødt til at giøre dem noget nærmere bekiendte med Stykkets Historie. Selskabet for de skionne Videnskaber havde udsat en Præmie for den beste Ode over en af de guddommelige Egenskaber. Begierlig efter at vinde den, saae jeg mig om i dette bundløse Svælg, og mit Hierte valgte Guds Algodhed. Det traf sig saa, at min daværende Contubernal Hr. Benzon just var falden paa samme Gienstand. Da jeg fik dette at vide, havde jeg allerede giennemtænkt min Materie alt for nøie til at kunne vælge en anden-

og dog vilde jeg ugierne komme i Collision med min Ven, frygtende maaskee ligesaa meget for at overvinde en Mand, den jeg agtede og elskede, som for at blive overvundet af ham. Hovedtrækkene i min Plan, de nemlig, hvorved jeg tænker at Algodhed har giort sig kiendeligst for os, var Skabelsen, saavel af Mennesker som af Dyr, Ægtestandens Lyksaligheder, og Forsoningens Hemmelighed. Alt dette kunde best samles enten som Handling eller som Episode ved en Forestilling af Adams Fald, og denne Forestilling blev i mine Tanker meer levende, naar jeg lod de interesseerte Personer selv optræde, og saaledes bragte deres daværende Stilling og enhver af deres Følelser saa nær som muligt til Læserens Øine. Saaledes blev det min Plan at skrive et Drama, hvilket jeg egentlig burde have benævnet af Guds Algodhed, om jeg havde turdet vove saadan en Titel. Heraf Adams Underviisning til Eva i den anden Handling om Dyrenes Lyksaligheder; heraf Irmiels omstændelige Fortællinger; heraf saa mange andre vel vidtløftige Dialoger og Monologer, som gierne kunde have været udeladte, dersom det blot havde været min Hensigt at skildre den ulykkelige Prøve. Aarsagen, hvorfor jeg ikke siden har forandret dette, har været den omme Betænkning, som jeg har giort mig derover, for min Titels eller selv for hele Konstens Skyld at udslette Tanker, der maaskee kunde tiene til Guddommens Forherligelse. — Større Undskyldning behøver mit Abdiel Abbadona. Han bidrager intet kiendeligt hverken til den ene eller til den anden Hensigt. Han er der, uden selv at vide hvorfor. Og dog,

den arme Diævel, jeg har aldrig kunnet overtale mig til, igien at støde ham ud af mit Paradiis, da jeg eengang havde bragt ham derind. Klopstock, den store Klopstock, havde lært mig at ynke — tør jeg sige at elske? — denne Ulykkalige. Det Haab, jeg har, at Guds Algodhed maaskee engang vil yttre sin uimodstaaelige Virkning endog paa disse nu Forkastede, giorde mig det til en hemmelig Fornøielse at vise mine Tilskuere et Glimt af en ond Aand, som tænkte nogenledes taaleligen, og hvis Hovedforbrydelse var Mismod. Den Forfængelighed at pryde mit Stykke med en Tanke, laant af Tydsklands største Digtere, var noget andet maaskee ligesaa forførende. Jeg veed meget vel, at min Følelse af Abdiels Overflødighed i mit Stykke har hindret mig i fuldkommen at opnaae disse Øiemeed, hvortil jeg dog allene sigtede; og dog er jeg endnu for øm over de faa Glimt af mit Ideal, som jeg troer at have viist, til at kunne udslette dem. Overalt kan man sige, at dersom denne faldne Engel intet Gavn giør, saa giør han heller ingen Skade. Og saa lad ham staae, den arme Abdiel, i det Haab, at mine billige Læsere vil tilgive mig en Egensind, hvormed jeg, sandt at sige, ingen kan have fornærmet meer end mig selv. — Endnu har jeg een Ting at undskylde. Fine Kiendere have bebreidet mig, at jeg i min Classification af de onde Aander er veget baade fra Milton og fra Klopstock, som begge have giort Satan til den øverste Faldne, da jeg tvertimod har giort Baal dertil. Og det er vist, at jeg, for at give min Opfindelse den mueligste Sandsynlighed og al den Anseelse af Historie, som

den kunde modtage, burde have fulgt saa store, saa bekiendte, og saa almindeligen elskte Formænds Fodspor. Men Sagen er, at jeg, Navnets større Beqvemhed uberegnet, aldrig har kunnet eller villet forestille mig eller skildre en Konge, ikke selv i Helvede, der kunde nedlade sig til saa nedrige, saa feige Bedragerier; og jeg troer deri at have baade Aabenbaringens og Naturens Medhold. — Og nu veed jeg intet videre at lægge til, end at ønske mine Læsere den Virkning af mit Arbeide, som var mit Hovedøiemærke, den at de knælende, med smeltede Hierter og taareblendte Øine, i helligt Samfund med mig, med Adam og Eva, med de salige Aander, henrykte vil udraabe: Evig, evig gode Gud!

Gientofte, den 2den Julii 1779.

Handlende Personer.

Adam.
Eva.

Af de gode Aander:

Eloah, den øverste blant Englene.
Michael, den øverste Stridsengel.
Raphael, Retfærdigheds besynderlige Sendebud.
Gabriel, Algodheds Sendebud.
Uriel, Solens Engel.
Irmiel, Fredens Engel og Adams Ven.
Ithuriel, Mandindens Skytsengel.
Zephon, Paradisets Engel.
Obaddon, Dødens Engel.
Chor af gode Aander.

Af de onde Aander:

Baal, den øverste blant de onde Aander.
Moloch, Ildens Aand.
Satan.
Abdiel Abbadona.
Chor af onde Aander.

Første Handling.

Denne første Handling begynder i Dagbrækningen. En majestætisk Taushed hersker over Jorden. Mørke og truende Skyer synes ligesom at ville forhindre Solen i at staae op. Skuepladsen forestiller den Deel af Eden, som venteligt har været en af de smukkeste. I dens Midte staaer det prægtige og dødelige Træe. Det synes at være skilt fra de andre for at kunne udbrede sin særdeles yndige Lugt desto friere, og for ikke at blande sine farlige Skygger med andre. Bag ved opløfter en ujevn Rad af nogle langtbortliggende Klipper sig over en Skov af de smukkeste Frugttræer. Ved en Side flyder Chiddekel, ved hvis Bred Naturen har dannet en behagelig Grotte. I denne synes Irmiel at sidde i dybe Tanker, indtil han efter nogen Taushed gaaer frem paa Skuepladsen, og aabner Handlingen saaledes:

Saa stærk er Venskabs Magt! Velsignede blant Dage,
Du som min glade Aand tør ønske sig tilbage!
Her — var det ikke her, at jeg den første Gang
Fornam min Adams Røst og Lyden af hans Sang?
Bort, bag ved Klipperne og til de mørke Huler
Skal Tvivlens Skygge flye for Glæder, som den skiuler;
Thi Herrens Vældige skal leires om min Ven,
Og Almagt raabte: Fred! Hvo tør vel bryde den?

Irmiel har neppe sagt dette sidste, forend Zephon, som er Paradisets Engel, kommer med en usædvanlig Hastighed og en betydende Mine ind paa Skuepladsen. Fredens Aand, som det ømmeste Venskab, en Tildragelse som Uriel, Solens Engel, har fortalt ham den forrige Aften, og nogle klagelige Raab som han selv troer at have hørt den sidste Nat, har giort opmærksom ved de mindste Hændelser, bliver urolig over at see denne Aand paa en Tid da han ikke ventede det, og siger:

Men Zephon! hvi saa snart, min Ven?

Zephon.

Gud vaager over
De Salige.

Irmiel.

Men du — see, hele Jorden sover,
Og Klippens høie Top er neppe hvid endnu —
Men du, hvad har du seet, og hvad befrygter du?

Zephon.

Jeg stod i Livets Træe; men mit aarvaagne Øie
Var stivt mod Hvelvingen og heftet til det Høie.
Naar Nattens Lys blev blegt og Skyen gik forbi,
Da søgte jeg en Aand, jeg veed ei hvem, deri.
Som naar Udrydderen, den mørke Kiæmpe, skiuler
Sin Harm i Mulm, og gaaer taus over Vredens Huler —
Afgrunden føler ham, endskiønt han skiuler sig;
Selv Himlen seer hans Skræk — saa forekom det mig.
Men al Naturen taug, og Havets muntre Vinde
Stod stille, Bækken selv var varsom i at rinde.
See, sagde jeg, det skeer, at de maae slumre trygt,
De to Lyksalige. Men....

Irmiel.

Ak fortæl din Frygt!

Zephon.

Tit syntes mig, at Skræk sneg sig blant tause Skygger
I Lunden, hvor din Ven paa Palmehytten bygger.
Tit syntes Maanen mig at sagtnes i sin Gang,
Og næsten troede jeg, at Natten var for lang.
Da foer en Storm forbi, og see, den stolte Ceder,
Hvorunder, som du veedst, din Adam helst tilbeder,
Sank for den stærke Storm. Da blev det taust igien,

Og strax gav Dagens Lys et Skin paa Himmelen.
Jeg bad min Bøn endnu. Da Himlens Hvælving rørtes,
Og Røst, som Magtens Røst, paa Herrens Klippe hørtes.
Da foer jeg til din Ven, men fandt, at begge to
Sov i hinandens Arm i en lyksalig Roe.
Dog saae jeg Skygger gaae forbi Mandindens Øie;
Hun legte med en Drøm, som syntes at fornøie,
Og kielent strakte hun de hvide Arme ud,
Som for at hente Fryd og at omfavne Gud.
Men Bulderet tog til, og i en heftig Torden
Gik en af Magterne mod Østen over Jorden ...
Hør!

Der høres et stærkt Tordenslag, og man seer en brændende Støtte, som nedlader sig paa det Bierg, der ligger bagest paa Skuepladsen, hvilket er det samme, som paa andre Steder i Stykket kaldes Herrens Bierg.

Irmiel.

Thronens Vægtere, Doms, Almagts Sendebud!
Dag, mørk af Hændelser, hvor vil du falde ud?
Rædsomme Majestæt, som hviler over Eden!
Med Frygt staaer Solen op, og — hvad skal skee herneden?
De Stærke nærme sig, den Vise stirrer ned,
Maaskee han veed de Ting, hvorom jeg intet veed.
Men seer jeg ei et Lys bag Tvivlens skumle Skygger?
Rædsomme Mulighed, hvorpaa min Gisning bygger!
Men Natten skiule dig!

Zephon.

Dit ømme Venskab giør,
At du kun frygter det, som undersøges bør.

Irmiel.

Hvor Øiet ikke naaer og Gisning ene leder,
Forvilder den sig tit imellem Muligheder;

Og fattes Overvægt, da følger Slutningen
Med Længsel eller Frygt, hvorhen de trække den.
Og hvem opdager det, som skiultes af den Høie?
Men, Gud! hvi svæver stedS det værste for mit Øie?

Zephon.

Din Ven er Almagts Ven, Fortvivlelsen i Baand.

Irmiel.

Nei, Zephon, slig en Frygt bedrøver ei min Aand.
Jeg veed det bittre Had. Den hele Himmel hørte
De Skrig fra Fængslerne, da han ved Chaos rørte.
Den gamle Kiæmpe krøb af Harm oplivet frem,
Og Mørkets Aander skreg, at Himlen hørte dem.
Mordsværdet blinkte alt, den dødelige Lue
Gik ud fra Thronerne, Dom syntes alt at true
Tyrannens frække Hær. Da Stemmen raabte: Fred!
Og de Fordømte sank i Ulyksalighed.
Jeg veed, Fortvivlede, som fattes og misunde
Al Glæde, svage Sværm! du vilde, om du kunde,
Du vilde dræbe dem. Men Fiendskab uden Magt
Bestrides med et Smiil og dæmpes med Foragt.
Trods, frække Afmagt, brøl og ras i dine Lænker!
Nei, men en anden Ting, som intet Baand indskrænker,
Hvor Almagt frelser ei . . .

Zephon.

Og hvilken?

Irmiel.

Troer du vel:
Jeg frygter Fienden ei som Mandens egen Siæl?
God, men ei fast endnu, det Onde kan han giøre.

Zephon.

Men viis . . .

Irmiel.

Ak Viisdom selv kan lade sig forføre!
Blev Moloch ei forført?

Zephon.

Og hvo forfører her?

Irmiel.

Her svimler just min Aand i mørke Gisninger.
Snart frygter jeg den Drift, som i hans eget Hierte
Steds længtes efter meer, og fik hvad den begierte.
Han kiender ei det Maal, hvortil hans Evner naae,
Og veed kun hvad det er at ønske og at faae.
Mon ei hans Ønske selv, trods Viisdom, tør fortryde
At see sit sidste Trin, og lade sig forbyde?
Og dog er dette vist; thi hele Himlen veed,
At Herren vel er god, men fordrer Lydighed.

Zephon.

I Strid med Ønskerne maae Syn og Viisdom vinde.

Irmiel.

De maae; men Aanders Syn har ladet sig forblinde.
Og hvor først Ønsket var, der fandt Forstanden let,
Om ei at billige, dog at undskylde det.
Men om hans Viisdom vandt, blev dog en Strid tilbage:
Ak har han ikke hængt sit Hierte til sin Mage?
Hun vælger lige frit, hvem siger, lige vel?

Zephon.

Saa reen som Dagens Lys er hendes muntre Siæl.

Irmiel.

Ja, denne Munterhed, Uskyldighedens Skygge,
Hvor yndig! men en Grund, hvorpaa man mindst kan bygge!
Indbildningskraften selv har flere Fristelser:
Forstanden seer kun Ting, den giør sig Billeder;

Hvor heftig er dens Ild! den kielne Taare triller
Ved mindste Følelser; det muntre Øie spiller,
Og Siælen viser sig i hvert et Ledemod,
Saasnart hun synger om, hvorledes Gud var god.
Men, mørke Gisninger, som falde stedse tilbage!
Om denne muntre Siæl først lader sig bedrage,
Da frygt dig, Adam, flye! da er den Fare nær,
Hvorpaa hvert Øieblik et rædsomt Forbud er!

Zephon.

See, Cedrens Skygge flyer, den stolte Løve flygter.
Han kommer! Hvilken Magt, som selv Naturen frygter!

Irmiel.

Iil hen til Herrens Bierg! til Lunden iil og see,
Om Søvnen har forladt de to Forenede!
Beed med dem! iil og beed!

Zephon gaaer, og Irmiel bliver endnu ved:

Guds Rædsel er paa Jorden.
Den store Raphael — mørk er han, skiult i Torden,
Forved ham lyner Skræk. Men standser han ei her?
Det Træe, hvis stolte Pragt mig stedse et Rædsel er —
Min Gud! — Min Ven! min Frygt!

Imedens Irmiel siger dette sidste, kommer Raphael, en af de Syv, under stærke Tordenslag til den midterste Deel af Skuepladsen. Irmiel gaaer noget tilsides af Ærbødighed for denne mægtige Aand. Raphael synes nogle Øieblik at staae henrykt i dybe Betragtninger. Efter nogen Taushed opløfter han sin høire Haand for at velsigne Jorden, og siger:

Den Herre, Herre være
Med Jorden! Alting skee til Elschadaihs Ære!

Det tordner, og Raphael tier igien nogle Øieblik. Endelig siger han ligesom vaagnende af en Drøm:

Men seer jeg ei det Træe, som Ordet taler om?
Her staaer Naturens Skræk og Herrens Helligdom.

Rædsomme Træe, din Frugt, dit Syn forkynder Fare!
Men at du først i Dag saa nøie tages vare!
Du vogtes ved min Arm. Det er, som hvert et Dyr
Alt af en medskabt Frygt for disse Skygger flyer.
Men Herrens Billeder — dem maa det kunne skade,
De kiender ei dets Kraft; dem skal jeg ei tillade...
Alviisdoms Raad er skiult, men Almagts Bud stod fast,
Om Himlens Hvelving sank og Firmamentet brast.
Jeg svimler. Store Dag, men mørk for Aanders Øie!
Hvor usædvanlig stærk var Stemmen fra det Høie,
Hvor mørk blev Thronen ei, da den sig høre lod,
Og Lyset slukkes der, hvor Skiebnens Engel stod!
„Stig ned til Edens Skov, staae ved de store Skygger,
Hvorunder ingen Fugl sin trygge Rede bygger!
De være Jordens Skræk!"

Irmiel i det han gaaer nærmere.

Hvorledes? troer jeg vel...

Raphael.

Hist seer jeg Fredens Aand, den glade Irmiel.

Irmiel.

Forunderlige Aand, du Skræk for Mørkets Kiæmper,
Som med en vældig Arm Tyranners Frækhed dæmper!
Din Røst er Dommens Røst; en Solekreds forgaaer,
Naar du til Hevn bereed for Herrens Throne staaer.

Raphael.

Min Magt er Herrens. Tael!

Irmiel.

See, Vægterne paa Jorden
Fornam Lyd af din Gang og Røsten af din Torden;
Da saae jeg undrende den Stærke komme ned.
Naturen bæver for dit Ansigt. Har du Fred?

Raphael.

Og hvo tør bryde den?

Irmiel.

Ak!

Raphael.

Du, hvis Dine tindre
Af evig Godheds Lov! Suk?

Irmiel.

Som jeg ei kan hindre!
Min Adam ... om min Ven ... Ak! ubekiendte Ak,
Som voldsom trænger ind blant salig Fryd og Tak!

Raphael.

Om ham var Herrens Ord: hvem vover vel at røre
Den, som behager mig?

Irmiel.

Da Stemmen lod sig høre,
Og Cherubs høie Chor igien istemte Fred,
Saae jeg i Aanden glad en evig Rolighed.
Men ...

Raphael.

Er den Evighed ei muelig? Herren skienkte
Din Ven en trofast Muur: en Siæl, som rigtig tænkte;
Skiønt Valgets Frihed giør, at det vilkaarligt er.
Men prøvet ...

Irmiel.

Hvilket Bud? er Prøvens Time nær?
Naar?

Raphael.

Viid da, Fredens Aand! i Dag kan intet Øie
Beskue Thronens Glands, saa rædsom er den Høie!
De største Aander troer, og alle giette nu,

Men Overenglen selv veed ikke meer end du.
En Aand vil have hørt en Lyd af Strid herneden,
Som rørte Thronen selv, og Kiæmpers Raab i Eden.
En har bemærket Blod paa Jorden; en har hørt
Et Raab fra Dybene, at Viisdom var forført.

Irmiel.

Og har [illegible]iriel fornummet Lyd af Spæde
Mod Vesten? Stemmer, som ved Solens Nedgang græde?
Og ynkelige Raab, Ulykkers Sendebud,
Som driftig stiger op at nærme sig til Gud?
Jeg selv, jeg vandrede ved Floden: Jorden hviilte
I usædvanlig Roe; før Morgenrøden smiilte,
Da hørte jeg et Skrig af Ulyksalige,
Som stred med Skræk og Straf, hist bag ved Biergene.
Guds Rædsel hviler over Klippen, Stormen tuder
Bag Eden, Jorden bæver under sine Guder.

Raphael.

Men selv de Vise seer af slige Billeder,
At noget forestaaer, og ikke hvad det er.
Forgieves forskes her; thi hvilken Skabning følger
Med Viisdoms skiulte Spor, og seer hvad Herren dølger?
Her er det store Svælg: vi see kun Mulighed,
Gud fatter Tingen selv; vi giette, Herren veed.

Irmiel.

Men slemme Skygger flye, flye langt fra Mandens Bolig!

Raphael.

I Almagts trygge Skiød er den Udvalgte rolig;
Og har du seet endnu, at Frygten naaede dem?

Irmiel.

Nei, Skræk og Skygge flyer, hvor Adam træder frem.
Han kiender ingen Frygt; thi Ordets Glæde hviler

Paa den Uskyldige. Den hele Skabning smiler
Mod Herrens Billeder, som intet andet veed
End Gud, hans Godheds Lov og der' Lyksalighed.

Raphael.

Hør da! mon Støvet ei blev dannet af den Høie?
Et ubesiælet Leer fandt Naade for hans Øie,
Nu blev det Godheds Lov, Guds Ære, Herrens Ven:
Mon Godhed vil da selv nedbryde det igien?
Den Stund de lydige for Herrens Aasyn vandre,
Staaer denne Slutning fast, som intet kan forandre.
Og saae du Livets Træe? snart bryder Frugten frem.

Irmiel.

Men om...

Raphael.

Jeg veed din Frygt — da hvile det paa dem!
Gud gav dem Siælens Lys, at de maae see den Orden,
Som fordrer Lydighed af Himmelen og Jorden;
Og om de bryde den, og negte hvad de see,
Da brænde Hevnens Ild paa de Gienstridige!
Men du, som ellers stedse i Glædens kielne Tone
Sang Herrens Godheds Lov ved Foden af hans Throne,
Hvor blevst du Adams Ven? Velsignede, fortæl,
Hvi Urims glade Chor nu savner Irmiel?

Irmiel.

Da Rygtet hørtes om den nylig skabte Klode,
Da hastede min Aand at kiende den Algode.
Du veedst, at naar du sang Retfærdighed og Dom,
Var Godhed al min Lyst, og det, jeg talte om.
Fuld af det søde Haab at see ham og at lære
Af unge Cherubim nye Sange til hans Ære,
Forlod jeg Urims Lund. Men naar udmaale vi

Det store Godheds Hav, som Verdner bruser i?
Snart hørte jeg en Sang af Hvirvler, Sang af Strømme,
Hvori de stolte Lys med prægtig Orden svømme;
Harmonisk susede de Godheds Lovsang ud,
Og væltedes og faldt for at ophøie Gud.
Gud! raabte jeg, hvor god! og syntes at fornemme,
At hele Skabningen besvarede min Stemme.
Min høie Røst blev svag, min Fryd, min Aand blev træt;
Da — men, o strenge Aand, tør jeg bekiende det? —
Jeg saae medlidende mod Vredens mørke Huler,
Hvor Straf og Oudskab sig for Guds Algodhed skiuler.
Ak! raabte jeg, og I har seet hans Godheds Magt!
Og I har seet — men, Gud, I saae det med Foragt!
Ak Mørke! hvilken Dom, som Synet neppe taaler!
Hvor grum, hvor tyk en Nat, som skiuler Godheds Straaler!
Saa raabte jeg, og gik i min uvisse Gang
Mod dette Mørke, som oplivede min Sang.
Naturens Røst forsvandt; da hørte jeg et Bulder
Af Vredens Ocean, som over Dybet rulder,
Et Bragen som af Ild. Jeg saae bag Nattens Flor
Et Glimt af hæslig Ild, som op af Dybet foer.
Saa hørte jeg et Brøl af rasende Fordømte,
Som bandede den Gud, hvis Hevn de selv udtømte;
Saa Skrig. Men jeg fornam, at Trusler, Skræk og Skrig
Tog til i Helvede, saasnart det følte mig.
Iil, hørte jeg en Røst, høi som Eloahs Torden,
Iil, Fredens kielne Aand! iil, brølte den, til Jorden!
Forkynd den Fryd og Fred! men, Svage, kom ihu,
At Fredsforstyrreren er ikke død endnu!

Raphael.

Guds Ild forstyrre ham! Var det ei Lysets Kiæmpe,

Som bød Eloah Trods? Men Hevneren skal dæmpe
Hans Hovmod! Dommens Dag — da bande han sit Liv!

Irmiel.

Jeg taug, skiønt Mørkets Aand blev ved at søge Kiv.
Han spottede min Magt. Bryd, raabte han, de Lænker,
Hvormed din Gud af Frygt min stærke Arm indskrænker!
Forsøg det, om du kan!

Raphael.

Ha, den Forbandede!

Irmiel.

Da vil jeg, blev han ved, nedrive Thronerne!
Saa hørte jeg en Aand, som talte til den Høie
Om Ret og Billighed: kan kielen Medynk bøie
Den strenge Dommere? kan Viisdom, raabte han,
Belønne den som god, der muligt synde kan?

Raphael.

Den Frække veed, at Gud kun Prøvede bekræfter.
Rædsomme Dieblik, som Ondskab længes efter,
Du nærmer dig! I Dag,

Dette følgende siger han i en Art af Henrykkelse.

i Dag forkyndes Bud,
Som prøver Mennesket, om det adlyder Gud.
Men, nedrige Rebel, Gud er allene værdig
Til Dom! men, Afgrund, hør, at Almagt er retfærdig!
Hør det, forvovne Sværm, og hyl! og du, Tyran,
Som revst dem ned med dig, fæld Taarer, om du kan!
Langt borte seer jeg alt en rædsom Time komme,
Da Himlen bæver selv for Hevnens strenge Domme.
Jeg hører grumme Vraal fra et usynligt Sted —
Thi Helvede blev skiult af Guds Retfærdighed.
Et Ildhav tændtes! — Skræk! — og hist en evig Jammer!

Og hist Fortvivlelsen i Millioner Flammer!
Hvor mange Tusinde? hvem? Men de flyve bort!
Gud, til at see din Dom er selv mit Syn for kort!

Efter at have taugt nogle Dieblik, siger han til den af Forundring ligeledes tause Irmiel:

Men du?

Irmiel.

Han bandede min Ven; men Dybet rørtes
Ved Buldret af de Skrig, som i hans Hule hørtes.
Jeg hørte dem endnu, da jeg til Jorden kom.
Her fandt jeg bedre Ting, og det, jeg søgte om.
O Evigheder, som af dine Kilder rinde,
Bundløse Godheds Svælg! hvor er din Grund at finde?
Monader raabe her Algodheds Lovsang ud,
Og Verdner i et Støv ophøie Himlens Gud.
Smaa Ting, som neppe sees, og dog til Glæde skabte,
Opholdte hvert et Trin; Cherubens Øie tabte
Sig blant lyksaligt Støv. Hvor er den Skaber god,
Som danner sig et Mid at giøre vel imod!
Saa sang min glade Aand i skyggefulde Dale
Og over Klipperne. Da jeg fornam en Tale
Liig de Udvalgtes Sprog, en Røst fra denne Skov,
Som talte Herrens Ting og sang hans Godheds Lov.
Henrykt, som Eliel, naar han sin Sang istemmer
Om Herrens Gierninger, sig selv tilsidst forglemmer,
Og, da han føler Gud, kan neppe raabe: see!
Og ikkun peger taus mod Solekredsene —
Saa henrykt var den Sang, som jeg fra Skoven hørte.
Naturen hørte den, thi Cedrene blev rørte,
I Skoven hørtes Gud, og bag den tykke Skov
Gav mørke Klipper Lyd af den Algodes Lov.

Det var min Adams Røst. Jeg fandt ham under Skygger,
Hvor hine Cedrer Skiul for Solens Straaler bygger;
Der stod den Salige. Som Ordet viser sig
For Herrens Hellige, saa forekom han mig.
Ei fremmed, ei med Frygt gik han mig strax i Møde
Med yndig Majestæt. Han tog af Jordens Grøde
Det Beste, som han saae, og bød mig af sin Haand,
Uvidende endnu, at Irmiel var Aand.
Da nævnede jeg Gud, og strax ... Men Busken rørtes,
Det var Mandindens Gang og hendes Røst, som hørtes.

Raphael.

Hun kommer.

Irmiel.

Jeg vil gaae at spørge Himmelen,
Hvad Fare, hvad jeg har at frygte for min Ven.
Men du?

Raphael.

Jeg veed min Lov.

Irmiel.

Gud, giv min Glæde Kræfter!

Irmiel vil gaae, men da han seer Eva, som kommer ind fra den anden Side af Skuepladsen, vender han sig om og udstrækker sine kiærlige Arme snart mod hende, snart mod Himmelen. Et ømt og foruroliget Venskab tindrer i hans Øine, og han udtrykker de ivrigste Forbønner, som han offrer til Algodhed, med sine Geberder. Mandinden gaaer langsom med nedslagne Øine og sammenfoldne Hænder, og seer intet af det Omkringstaaende. Hun synes at være i de dybeste Tanker. Endelig udbryder hun saaledes:

Mig længes inderlig; men veed jeg selv, hvorefter?
Gud!

Raphael.

Han velsigne dig!

Eva.

Jeg — Godhed — Gud — min Siæl!
Hvor evig god var han, som skabte mig saa vel!

Raphael.

Hun føler Glæden.

Eva.

Gud, hvad savner da mit Hierte?
En hellig Længsel, ak, og alt for søde Smerte,
Som kryber i mit Bryst!

I det hun løfter Øinene noget op.

Men den Almægtige
Maa boe paa dette Sted. Hvi bæve Cedrene?

Raphael.

Og jeg vil skiule mig; det spæde Øie taaler
Et Glimt af Godheds Gud, men ei hans Rædsels Straaler.

Raphael skiuler sig i et temmelig mat Skin, som siden bestandig bliver seet omkring Kundskabets Træe. Irmiel efterlader, i det han svinger sig op over Haven, en himmelsk Glands, som længe sætter Eva i en sød Henrykkelse. Efterat hun har betragtet dens sidste Straaler, seer hun sig rundt omkring og raaber:

O Glands! o Salighed! — og jeg begiere meer!
O Ting, som Hiertet veed og Øiet ikke seer!
Ufattelige Lyst, som strømmer fra det Høie!
Men Bierget synker bort, og Solen flyer mit Øie,
Og Siælen tænker ei, og Hiertet skilles ad
Og daaner henrykt i et sødt, jeg veed ei hvad.
Gud har opfyldt mit Bryst, Gud! Knæler, Myriader,
Og agter paa min Sang om Evigheders Fader!
Men siig, henrykte Siæl, til andre Verdner siig,
At Gud er al din Fryd, og at han boer i dig!
Hvor sød en Tanke! Himmel! Glædestaare rinde:
Gud, Gud har skabt mig, mig! og skabt mig til Mandinde!

O saligt! Evig, evig vil jeg tale om
Det Gode som jeg har, og ham hvorfra det kom.
Hvert flygtigt Diekast opdager, Tanker finde,
Og Glæde voxer op, hvor Skyggerne forsvinde.
Et bundløst Svælg af Got begynder stedse der,
Hvor Siælen svimler alt og troer at Bunden er.
Siig, sagte Vestenvind, som med Narcissen leger,
Og susende igien adskiller tætte Eger,
Og deler Skyggerne, og vifter Lilier om:
Hvem kaldte dig herhid, da du fra Vesten kom?
Og du, som risler ned fra moesbegroede Klipper,
Og skummende af Hast op over Stenen slipper,
Saa standser ved en Rod, og krummer dig, og vred
For Hinder i din Drift med Trusler rasler ned —
Og du, min muntre Fugl, som under tætte Skygger
Snart klukker, fløiter, slaaer, og snart din Rede bygger,
Saa trilrende igien ophøier Gud og mig —
Hvem uden Godhed selv har kunnet skabe dig?
Min Skygge, hvem er du? og hvem er den, du følger?
Og I, min Skiønheds Speil, Chiddekels klare Bølger,
Hvor yndig stræber I at vise Diet meer,
End det i Dal og Skov og al Naturen seer!

I det hun bliver Kundskabets Træe vaer.

Men dette Træe, hvor smukt, hvor stort! hvad maa det hede?
I disse Skygger skal min Mand i Dag tilbede;
Hans Ceder er ei meer. Her, min udvalgte Ven,
Her vil jeg bringe dig din Middags-Føde hen!

Ved disse sidste Ord nærmer Mandinden sig nogle Trin til Træet for at betragte det nøiere. Men paa Raphaels Befaling gaaer strax en mørk Skye over Træet, og en stærk Pladsregn noder hende til i en Hast at vende om for at søge sin Tilflugt i den Grotte, hvori Irmiel saaes i Begyndelsen af Handlingen. Men da Regnen holder op i samme Die-

blik, bliver hun staaende udenfor, med Øinene vendte mod Chiddekel. Efterat hun nogen Tid har betragtet denne Flod, peger hun hen mod det Sted, hvor den synes at tabe sig imellem Buskene, og siger:

Hist, hvor den krumme Flod imellem Roser skummer,
Der vaagnede jeg først op af en evig Slummer.
Der er det, at jeg først mig selv opdaget har,
Og, om jeg før var til, først følte, at jeg var.
Hvor undredes jeg da! jeg spurgte Træer og Stene,
Naar og hvorfra jeg kom, og om jeg var allene,
Og om de mig ei før paa andre Steder saae,
Og hvem der bragte mig til Stedet, hvor jeg laae?
Jeg, raabte jeg, jeg er — Er! men hvor skal jeg lære:
Hvad er dog vel en Jeg, hvad er det vel at være?
En Tanke? Nei, jeg seer! Men hvad frembragte mig?
Gav du mig vel, o Flod, et Liv, som fattes dig?
Nei! Gav I, tause Træer, det Mæle, som I tabte?
Nei! Har jeg skabt mig selv? Hvor stod jeg da jeg skabte?
Hvor var jeg før jeg blev? Nei! — Da, du gode Du,
Som gav mig Liv og Lys, da kom jeg dig ihu,
Da bad jeg første Gang! Mit nylig skabte Hierte
Fandt nye Bevægelser; det følte, det begierte,
Det brændte, og det slog. Uvist, til hvem det bad,
Og uvist selv hvorom, bad det, jeg veed ei hvad.
Snart saae jeg henrykt om til Flodens klare Bølger,
Hvor, naar jeg gaaer derved, mit Billede mig følger.
Jeg fandt, at jeg var smuk, og Hiertet svulmede
Af Glæde over mig op til min Skabere.
Snart saae jeg henrykt om, og fandt, at jeg var ene.
Men Gud! og du min Lyst! fra hine tætte Grene
Gik Saligheder ud. O søde andet Bliv!
Jeg saae en anden Jeg, og fandt et dobbelt Liv.

Ah Elskov, Følelse som qvæler alle Tanker!
Og du, mit kielne Suk, som i mit Hierte banker,
Og stedse voxende opløfter Siæl og Bryst,
Og sænker Sands og Vid i, ak i lutter Lyst!
Tie! Gud er al min Sang, Gud, alt det Godes Skaber!
Og du, bundløse Svælg, hvori min Siæl sig taber!
Da morknes Solene, naar Siælen sank i dig,
Og følte Skaberen, og at den var ham liig!

Eva, som har talt denne sidste Linie ud med en større Heftighed, synes nogen Tid at forundre sig over den næsten usædvanlige Gienlyd, som [det] omtalte Bierg og den omkring liggende Skov give af det sidste Ord, og siger endelig:

Liig! svarte Cedrene. — Men Gud! hvi slaaer mit Hierte
Nu mere stærkt end før? Min Mand ...

Hun gaaer hastig bort, og Raphael lader sig strax igien see. Hans Mine er mørk og eftertænkende. Det er ikke uden efter nogen Taushed at han udbryder i følgende Ord:

Min Aand begierte
At kiende Viisdoms Vei. Høit steeg jeg, for at see,
Hvor hele Kiæden slap, som samler Tingene.
Da saae jeg Ting ved Ting, og i en fremmed Orden
Hang Overtrædelsen imellem Gud og Jorden.
Men Enden saae jeg ei; thi Lyset slukkes ud,
De sidste Sole sank, og Verdner sank i Gud.
Hvor var jeg? Aanden bæver, Millioner Himle
Flyer under Thronen ... Gud, her maa din Stærke svimle!
Hold op, min Aand, hold op at forske mere der,
Hvor alt det første Trin en bundløs Afgrund er!
Men denne Salige — thi her tør Aanden giette —
Mon hun har seet sin Gud og ham som skabte dette?
Forstaaer hun Almagts Lov, og kiender hun den Dom,
Som styrter Verdner i det Dyb, hvoraf de kom?

Ak, slutter Aanden ret? Det kielne Øie tindrer
Af sikker Salighed, som ingen Frygt forhindrer.
Smiil, Godheds Billede! syng henrykt: Gud er god!
Men midt i Glæden frygt at giøre ham imod!
At elske ham som god, og lyde som retfærdig,
Giør Siælen allerførst sin hele Skaber værdig.
Tak voxer af sig selv, hvor Godhed strømmer ned;
Men Takken føder Pligt, Pligt fordrer Lydighed.
Uskyldig! — men hvor let opfyldes ei de Pligter,
Som øiensynlig kun til egen Nytte sigter!
Og flere veed hun ei; men Aand og Slutning seer,
At Herren vísselig engang vil fordre fleer.
Da er det allerførst, at Villien adlyder,
Naar Grunden til dens Valg er den, at Herren byder;
Thi fandt Forstanden got, naar Haab og Længsel bød,
Da var det ikke ham, dem var det, vi adlød.
Hans uindskrænkte Magt at give og at tage
Kan fordre Lydighed i Ting, som mindst behage.
Da prøves Skabningen; men den Forskudte døer,
Som lyder naar han vil, og ikke naar han bør.
Og, Gud, jeg seer en Lov ... men bittert ... Blodet rinder
Fra Bierget ... Taarer triller af de blege Kinder.
En Røst fra Dalene: lyd, Eva, lyd din Gud!
Nu gielder det, i Dag, at holde Prøven ud!
Lyd! — Men en rædsom Nat! bag mørke Evigheder
Udtørdnes Verdners Dom, den Mægtige tilbeder,
Men Herlighedens Straaler slukkes, Thronen flyer,
Og Magten skiuler sig bag Evighedens Skyer! —
Ret! skielv af hellig Frygt, min Aand, og lær at kiende,
At Gud er ene Gud, og ene uden Ende!
Staae paa dit sidste Trin, see Verdner under dig!

Hvor stor er jeg! men han — er ubegribelig!
Med majestætisk Smiil seer Evigheders Fader
De største Hvirvler an som vrimlende Monader;
Ophøi dig da, min Aand, og vær et større Gran!
Men hvo var evig, evig, evig stor som han?

Ende paa den første Handling.

Mellemsang.

Skuepladsen forestiller det ovenomtalte Herrens Bierg. Dets høie Topp ere bedækkede med lyse og prægtige Skyer, imellem hvilke man Tid efter anden seer nogle af de salige Aander, som stirre ned imod Eden. Ved Foden af Bierget sidde to Cheruber, hver under sit Træe, saaledes at de vende Ansigterne imod hinanden. De synes, i det de stemme deres gyldene Harper, ligesom at udfordre hinanden til en Veddesang. Den ene begynder og synger saaledes:

Naar ved et Vink af Almagts Oie
Utalte Verdner vælte fra det Høie;
Og naar igien ved et almægtigt Bud
Den Himmel styrtes, som var næst ved Gud;
Naar Thronen bæver under Evigheders Fader,
Og skiuler den unaalte Evighed:
Da knæler, knæler, Myriader!
Da skiul dig, Cherub, for hans Herlighed!

Den Anden.

Men naar et Suk af Miid igiennemtrænger Himle,
Hvor Seraph selv maa knæle, skielve, svimle;
Naar den, som knuser Verdner ved et Bud,
Omskaber Støvet til en anden Gud;
Og da naar Almagt elsker Kiød og Blod:
Da stiger Godheds Lovsang op af Jorden,
Og Baal brøler selv mod Hevnens Torden.
Ja Gud, den strenge Gud, er evig god!

Den Første.

Da naar jeg brændende den Evige tilbeder,
Omhylles jeg i Hast med skabte Evigheder;
Snart synke Himlene, snart hæver Dybet sig,
Og Verdner boble op, hvori jeg taber mig.

Den Anden.

Men, evig gode Gud, den Grund hvorfor du skaber,
Den er det store Svælg, hvori min Aand sig taber!
Da Myriader alt udraabte: Gud er god!
Besiælte han et Leer, at giøre vel imod.

Den Første.

Et Ildbierg tændtes hist, jeg saae den Høie!
Almægtige, hvo var saa stor som du?

Den Anden.

Her krøb en Orm, og et almægtigt Øie
Kom, thi jeg saae det, denne Orm ihu!

Den Første.

Almagt!

Den Anden.

Godhed!

Den Første.

Herre!

Den Anden.

Fader!

Den Første.

Hvo var stor

Den Anden.

Og god

Begge.

Som du?

Den Første.

Svarer, svarer, Myriader!

Chor af de salige Aander,
som sees oven paa Bierget.

Verdners Herre, Støvets Fader,
Hvo var stor og god som du?

Ende paa Mellemsangen.

Anden Handling.

Skuepladsen er uforandret ligesom den var i den første. Raphael, som endnu bevogter Kundskabets Træe, og Irmiel, som er kommet tilbage fra de høiere Egne, aabne denne Handling.

Irmiel.

Jeg hørte Herrens Røst, da saae mit skarpe Øie
Algodhed kiæmpende med Rædsler i det Høie.
I Dag er Dommens Dag.

Raphael.

Du, Adams omme Ven,
Saae dens Nødvendighed.

Irmiel.

Ja.

Raphael.

Og at frygte den?

Irmiel.

Et Bud, et Dieblik — o Tanke! — muligt fælde
Den Salige, min Ven! Om Adam skal det giælde!
Nu skielve Klipperne, og see det bange Dyr,
Som løber hid og did, og veed ei hvad det flyer!
Af Havet stiger Skræk, i Vesten seer jeg Torden,
Som venter Almagts Vink at sønderknuse Jorden,
Bag Bierget ulmer Skræk... ak Adam, ak min Ven!

Raphael.

Men nylig skabt! En Lov! Mon han vil bryde den?

Irmiel.

Ret! nylig skabt — en Trøst! thi kunde han forglemme
Sin Skabers Røst saa snart, og trodse Magtens Stemme?
Hvor evig god er Gud i al sin Majestæt,
Som viser hvad ham bør, før han vil fordre det;
Som med Velgierninger først kiøbte Mandens Hierte;
Som skabte selv hans Bøn, og alt hvad han begierte!
Og da hans hele Siæl endnu var fuld af Gud —
Nei, nei, han bryder ei det allerførste Bud!
Men om hans høie Siæl, først hærdet ved at byde,
Uventet hørte Bud, og maatte selv adlyde,
Da mueligt, da maaskee — men hvilken Muelighed,
Som, ak som er endnu, som aldrig fattes Sted!
Den rædselsfulde Dag!

Raphael.

Og om din Adam vilde
Af egensindig Lyst, af Overmod forspilde
Det som ei røves ham, og om han med Foragt
Forkastede sin Gud, og trodsede hans Magt?

Irmiel.

Ak om ... det kan han ei, nei!

Raphael.

Og hvorledes falde?

Irmiel.

Han kunde ...

Raphael.

Vilde du ham da din Adam kalde?
Den som fortørner Gud, kan nogen elske den?

Irmiel.

Ei elske ham som god, men — ynke ham som Ven.
Og om et hastigt Bud med eet tilbage tager

Det som han elsker høit, en Ting som meest behager:
Hvor farlig er den Strid imellem Lyst og Pligt —
Maaskee hans største Lyst!

Raphael.

Dit Venskab frygter sligt.
Har Irmiel forglemt, at Godhed selv befaler?

Irmiel.

Dog fandt de Vise Skræk i Aandens mørke Taler.
Selv Dommens store Aand, som talte Mørkets Sag,
Og alle Magterne skialv ved det Ord i Dag!
Med Vrede svarte han: „Jeg vil, jeg skal forbyde;
At Satan selv maa see om de min Rost adlyde!“
Og neppe var det sagt, før Raab og hule Skrig
Steeg op fra Fængslerne, og Kiæmpen rørte sig.
Da bad jeg, Urim bad, og alle Stærke bade
Mod Mørket: „Ærens Gud! den Onde som vi hade,
Mon han skal trodse os og din Velsignede?“
Men Herrens Rædsel var paa alle Magterne.
Algodheds Omsorg selv er Farens visse Skygge;
Hvor rædsom er den Ting, som Gud vil forebygge,
Hvor Almagt hielper ei!

Raphael.

Hans egen Kraft ...

Irmiel.

Men hør,
Hvad Ildens grumme Aand fortalte Mørket før!
Min Frygt, en Anelse som giorde mig urolig,
Hvad du vil kalde det, drev mig til Vredens Bolig.
En rædsom Taushed var i Dybet, og jeg saae
Afgrundens Tienere i Kreds om Moloch staae.
Hoit brølte Ildens Aand, som Stormen var hans Tale.

„Ild," skreg han, „Røg af Blod fra skyggefulde Dale!"
Og Helvede gav Agt. Man troer, at han kan see
De Ting, som forestaaer, igiennem Flammerne.
Han foer ved Hevnens Hav og ved de grumme Luer,
Da ellers Frækhed selv for disse Navne gruer:
At Fængslet aabnedes, og at en mægtig Aand
Foer ned fra Himmelen at løse Mørkets Baand,
Og at den nye Planet, som Mennesket beboede,
Blev mørk, at Skræk og Død i Glædens Skygger groede!
Kamp med den Hellige — men Mørkets Kiæmper vandt!
Saa hørte jeg han skreg. Da Ild og Skrig forsvandt,
Men Raab, som Raab til Krig, foer over alle Huler,
Hvori Hevngierrighed sig ellers frygtsom skiuler.
Den bittre Klage taug for Buldret af de Raab,
Hvormed Fortvivlelsen udbredede sit Haab.
Hvad om Forføreren . . .

Raphael.

Guds Stemme skal han høre!
For Viisdom er det Synd, at lade sig forføre.
Og hvilken Aand kan see om den adlyder Gud,
Som seer og hører kun Velgierning, Magt og Bud?
Gav Guds Retfærdighed ei Valget stærke Skranker?
Algodhed synlig Magt og ordentlige Tanker?
Men flere gav han ei; og overtrædes de,
Faldt den forsætlig fra, som faldt ved Fristelse.
Hvor mange Tusinde faldt for den strenge Vrede,
Som ei forledte selv, men lod sig kun forlede!
Mon Herren knuser dem, og elsker Mennesker,
Fordi de muligt blot ei veed hvad Ondskab er?
At den Uskyldige, som giør hvad Gud befalte,
Foragtede hans Bud, ifald en anden talte,

Er muligt. Straffet Synd beholdt en evig Ret,
Som tvinger Dommeren endog at prøve det.

Irmiel.

Men den Forbandede ...

Raphael.

Hvem uden den Fortabte
Vil friste Herrens Ven, og myrde den, han skabte?
Du Herre, Herre, mærk hans Ondskab og min Bøn,
Og giv hans Villie den fulde Gjernings Løn!

Irmiel.

Og du, Algodheds Gud, fornem hvad jeg begjerte:
Læg dobbelt Viisdoms Kraft i Dag i Mandens Hierte!
Oplys ham, at han seer, at du er ene Gud,
Som hersker over alt og foreskriver Bud!
Og naar min Røst er høi i Strid med Mørkets Sønner,
Da skal du høre den og mærke mine Bønner,
Og holde Adam fast med en usynlig Magt,
Og fra din Throne selv skal Frelse blive bragt! —
En fremmed Følelse!

Der høres Torden langt borte.

Raphael.

Jeg hører alt, han kommer;
Jeg hører høie Trin af en almægtig Dommer.
See, Solen flyer hans Gang, og Himlen skiuler sig!
O Gud, saa gik du før, da Aander flyede dig!

Manden lader sig see imellem Træerne.

Irmiel.

Men seer du ei min Ven, som ud af Skoven iler?

Raphael.

Din Gud velsigne dig!

Irmiel.

Uskyldige, du smiler!
Ak vidste du . . . i Dag . . . Ak Herre, Herre, hør:
Byd ham at leve steds!

Raphael.

Og handle som han bør!

Raphael forsvinder. Fredens Engel gaaer bag nogle Træer for at høre Mandens Tanker. Adam, som alt er kommet nærmere frem paa Skuepladsen, udtrykker efter nogen Taushed sine Tanker paa følgende Maade:

En salig Glæde! Gud, jeg følte disse Tanker!
Og skiønt hiin mørke Hoi, skiønt Biergene var Skranker
For Videnskab om alt, saa føder det, jeg seer,
En Hob, og hvilken Hob! af Gisninger til meer.
Sæt Synet selv til Maal, lad første Skygge være
En Grændse for min Magt og Grændse for min Ære:
O nok, o meer end nok! jeg er — jeg har — jeg veed.
Men skye, min Siæl, et Svælg af bundløs Mulighed!
Da først et halvmørkt Rødt fra hine grønne Høie
Afbrød en evig Nat og aabnede mit Øie,
Da skimtede jeg Mig. Stolt saae jeg rundt omkring,
Mæt af mig selv, og glad ved Skyggerne af Ting.
Da, Bæk og Flod og Skov, uvidende om eder
Bortsank min glade Siæl i spæde Muligheder,
Og drukken af mit Haab saae jeg kun Haab og Mig,
Og troede, at jeg var fuldkommen lykkelig.
Mit Liv var Drøm endnu. Men strax en Ild frembryder,
Som majestætisk sig op over Høien skyder:
Da voxte Verdner op; min Siæl blev dobbelt klar,
Da Tanker viiste, at, og Solen, hvor jeg var.
Da var en ujevn Rad af glimrendhvide Stene,
Og Skovens mørke Grønt mit Øies Lyst allene.

O Godhed! raabte jeg, og Godhed! svarede
En Røst fra høie Træer og Røst fra Klipperne.
Hvor henrykt saae jeg ham, som, førend jeg begierte,
Gav Hiertet denne Lyst, og gav mig selv et Hierte!
Jeg følte, men jeg taug, til Godhed gav det Mod
At raabe: Gud, min Gud, min Skabere var god!
Jeg bad om Evighed, for evig at betragte
Dal, Klippe og mig selv. Men Gud! og du som bragte
Mig til den søde Egn, hvor Solen bliver ved
At vise hvert et Trin en nye Lyksalighed!

En usædvanlig Klarhed sees over Biergene i Østen, og den udbreder sig meer og meer over Eden. Manden synes en Tid lang at forundre sig herover. Endelig siger han:

Men denne Dag, hvor stor, endnu den allerstørste!
Meer taus end Herrens Dag, meer herlig end den første!
Alting fremviser sig, alting vil være seet,
Og Dagens Lys stod op med større Majestæt.
Meer heftig end i Gaar slaaer Lærken høie Triller,
At jeg maa høre den, og mærke hvad den spiller.
Naturen bryster sig, og viser al sin Pragt,
Og selv dens mindste Deel vil raabe først: betragt!
Saa voxer Jordens Glands.

Nogle Stemmer, som raabe tre Gange Hellig, og som blive afbrudte ved stærke Tordenslag, lade sig høre over Herrens Bierg. Adam bliver mere opmærksom og siger:

Men hører jeg de Stemmer,
Dem som forkynde Gud? Den Røst, som jeg fornemmer...
Mandinden sagde før, at usædvanlig Lyd...
Men i Naturens Lov er al Forandring Dyd.

Alting bliver stille igien, men Solen synes at ville skiule sig bag mørke og truende Skyer. Adam raaber efter nogen Taushed:

Kun du, o mørke Skye, som svækker Lysets Straaler,
Flye! Ligner det ei den som ingen Skygge taaler?

Og trættedes den Lyst at stirre paa dets Gang,
Om Bækkens Rislen taug, og Lærken ikke sang?
Om ei den lille Urt som saa fortryllend' lugter,
Om hine høie Træer, og om de søde Frugter
Ei var? om Hiertet ei fandt søde Følelser,
Og Siælen ei var stolt ved Tanken, at den er?
Men, Gud! jeg er, jeg veed! og Glæden, som jeg finder,
Er ingen flygtig Vind, som blæser og forsvinder,
Og rolig seer min Siæl, at Skygger slettes ud;
Thi Øiet saae mig selv, og Hiertet følte Gud.
I Intets tause Nat, og førend jeg begierte,
For Hiertet kiendte Gud, og før jeg havde Hierte,
Mon da mit Intet bad, at komme sig ihu?
Hvem overtalte dig, Algodhed, uden du,
Gud, da jeg ikke var? Men Svælg af mørke Dage!
Min Siæl omfavner Sig, og tør ei see tilbage.
Da kiendte ingen mig; hvem ønskede mit Liv,
Hvem agtede mit Støv, før Godhed sagde: bliv?
Da blev det, og til mig — til mig, som seer og kiender,
Og som af Kiærlighed til den Algode brænder,
Og som er viis og glad, og som har Gud til Ven.
O Gud! din Godheds Magt, hvo kan begribe den?
Lad større Skabninger med et ublendet Øie
Beskue Thronens Ild og stirre paa den Høie;
Men Seraph øiner ei Algodheds Grændser der,
Hvor før et Intet var, og nu en Adam er.

Eva

synger bag paa Skuepladsen.

Her ved den rislende Bæk, her under Skyggerne,
Her vil jeg prise den Evige.

Adam.

Mandinden lover Herren. Vinde, vifter sagte!

Eva.

Her i det klare Speil, her vil jeg glad betragte
Guds Ære, Mandens Fryd, Naturens Under, Mig!

Adam.

Men jeg vil prise den, min Fryd, som skabte dig!
Jeg trættede med Gud: skal jeg da ene være,
Min Skabere, din Priis og Tolken af din Ære?
Og om de prise dig, blev jeg urolig ved,
Hvem kiender mig, min Siæl og min Lyksalighed?
Hvor yndig parres dog de kielne Turteldue!
Saa talte jeg, og fandt, at ubekiendte Luer
Optændtes i min Siæl, og mit bespændte Bryst
Blev varmt af uvis Drift og af urolig Lyst.
Men du, jeg veed ei hvad, som rørtes i mit Hierte,
Og Tvivl, som blandede Suk, Længsel, kielen Smerte
Blant søde Følelser, som Haab og Tillid fandt:
I lignede den Vind, som blæste og forsvandt.
Min tankefulde Aand blev uformærkt fornøiet
Ved Skygger, som fløi bort, og strax opmuntres Øiet
Ved en lyksalig Røst...

Eva,

som kommer med en urolig Hastighed ind paa Skuepladsen.

Min Adam, kom at see,
Hvor hurtig alle Dyr flyer under Skyggerne!
Fra Klippen skinner Ild, som Øiet neppe taaler;
Dog brænder den ei heed som Himmellysets Straaler.
Jeg sang Mandindens Sang, da jeg med eet fornam
Et Veir, som reiste sig fra Østen...

Tre stærke Tordenslag forkynde Guds besynderlige Nærværelse, og strax

derpaa lader Eloah, den store Engel som taler i hans Navn, sig see i Skyerne, i en Skikkelse, som kommer overeens med hans majestætiske Embede.

Adam.

Det er ham.
Hør Buldret af hans Gang! hvor rædsom er hans Torden!
Gud!

Eloah i Skyerne.

Adam!

Adam.

Det er ham, og Herren er paa Jorden!

Eva.

Han er forfærdelig, saa naadig som han er.

Adam.

Iil, beed i Skyggerne! men jeg vil blive her.
Eva gaaer, og Adam bliver ved allene:
Rædsomme Herlighed, at tale med den Høie!

Eloah,
i det han nedlader sig paa Jorden.

Men den Retfærdige fandt Naade for hans Øie.

Adam forundret.

Hvad taler denne Aand, og hvad betyder det?
Hvad er Retfærdighed, og hvad at handle ret?

Eloah.

Hvad nøisomt uden Knur i sine Skranker bliver,
Og følger Reglerne, som Almagt foreskriver.

Adam.

Men hvilken Lov? hvad Maal?

Eloah.

Retfærdig uden Bud
Og salig uden Maal er ingen, uden Gud.
Mærk, at Uvidenhed og mægtig Drift indskrænker
Siælløse Dyr! men du, hvis Siæl fornuftig tænker...

Adam.

Jeg bæver!

Eloah.

Adam, mærk den Herre Herres Ord!

Det tordner første Gang. Adam falder paa Knæe, og Eloah tier nogle Øieblik.

Jeg skienkte dig dit Liv, en Siæl, og denne Jord;
Jeg skabte selv din Bøn og Ønsket i dit Hierte,
Og jeg opfyldte alt, og meer end du begierte.
Den Stund du kiender det, og kommer mig ihu,
Skal ingen være stor og dyrebar som du.
Fremdeles siger han: min Stemme bygte Jorden;
Mon jeg ei knuser den med Røsten af min Torden?
Jeg kalte i min Harm, og Sole slukte ud.
See, Himle flye min Røst! jeg, Herren, jeg er Gud!

Det tordner anden Gang, og der høres en Stemme, som raaber: Hellig, hellig, hellig er Herren vor Gud, og han er allene værdig at tage Magten og Æren og Herredømmet i Himmelen og paa Jorden!

Eloah,
efter at have taugt noget.

Leer var du i min Haand, o Mand, som Himlen ærer,
Som frem for Tusinde mit Væsens Aftryk bærer!
Blant Støvet laae du skiult, da jeg fremkaldte dig:
Mon det er alt for stort, om du adlyder mig?
Saa hør da Herrens Bud: Jeg skienkte eder Livet,
Og af min milde Haand er alting eder givet;
Kun denne er min Pagt: at røre hvad I vil,
Allene Kundskabs Træe skal høre Herren til!
Den Dag, du seer mit Træe og af dets Frugt begierer,
Da frygt min grumme Harm, frygt Ilden som fortærer!
Og om du smagte den, da brød du Herrens Bud,
Da døer du Døden. Mærk! Jeg, Herren, jeg er Gud!

Det tordner tredie Gang, og en Stemme raaber: Hellig, hellig, hellig er Gud, og hans Domme ere retfærdige; hvorpaa en anden Røst svarer: Vee dem, som overtræde hans Befalinger! Under disse Raab, som blive afbrudte med bestandig Lynild og Torden, svinger Eloah sig i Veiret, og paa hans Vink følger Raphael. De efterlade dem en giennemtrængende Glands, og blive først usynlige paa Toppen af Herrens Bierg. Adam, som betragter alt dette med en hellig Forundring og en dyb Taushed, reiser sig først op efterat alting er forbi, og udbryder saaledes:

Lov skee den Evige! Magt, Herlighed og Ære
Er Herrens. Han er Gud, og adlydt bør han være.
Er Jorden ikke hans? og om han tog min Siæl,
Hvo tør bebreide ham: det giør du ikke vel?
Ei smage denne Frugt! har jeg havt Lyst at smage?
Hvor got, at Almagt ei vil fordre meer tilbage!
Hvor naadig var han ei, at han det selv forbød,
Som muligt, uden ham, alt havde vær't vor Død!
Forskrækkelige Frugt! at døe... her skialv mit Hierte.
Ifald jeg havde spiist, og om jeg nu begierte,
Da blev mit Øie mørkt, og dette, som jeg seer,
Blev mørkt, og Siælen sov, og Hiertet slog ei meer.
Min Gud! tør Skabningen oplade sine Læber?
Er dette Træes Natur saa dannet, at det dræber?
Og hvorfor er det skabt? Men det tilhører Gud,
Hvi spørger da min Siæl om Aarsag til hans Bud?
Men var det ei din Røst, elskværdige Mandinde?
Du er, og — ak min Siæl, lad Glædestaarer rinde! —
Hvor got! thi var du det som Skaberen forbød,
Hvor tungt var da mit Valg imellem Liv og Død!
Kom, kom! din høie Siæl skal lære at adlyde!
Hør Budet og din Straf! Men Gud, hvorledes byde?
Mit ømme Hierte slaaer, nu frygter Munden sig
Først ved det Ord, at døe: ak, er hun dødelig?

Du som min Siæl har kiær, hvi stirrer du saa nøie?
Hvi gaaer du tankefuld? og Mørkhed i dit Øie?

Eva.

Jeg følte Herrens Magt, og min henrykte Aand
Har seet, at Verdner faldt ved Vinket af hans Haand.
Jeg bad i Skyggerne, da usædvanlig Torden
Bortrev mig, som det lod, langt bort og bag ved Jorden.
Der saae jeg slemme Ting: Ild var hvor Luften er,
Og Ilden vrimlede med grimme Skabninger.
Og alle græd, men ei som dine Taarer rinde
Naar du omfavner din lyksalige Mandinde,
Ei som vort kielne Suk opløfter os til Gud:
Thi Graaden hvinede, og Sukket brøltes ud.
De bad til Skaberen, men, Gud! de bad om Vrede,
Og spottede hans Gunst, og alt hvorom vi bede.
Da saae jeg grumme Slag, og Skræk, og andet meer,
Hvoraf vort Øie her endnu slet intet seer.
Det græsselige Syn — Angst mørknede mit Øie!
Da jeg fornam en Røst, som raabte fra det Høie:
„Her seer du Vredens Sted! Mandinde, kom ihu,
At alle disse var lyksalige som du!"
Da vaagnede min Aand. Gud! skabte Godhed Pine?
Men leve Skabninger, som ei kan kaldes dine?
Hvi dannede du dem? Ak! vor Lyksalighed
Maaskee kan flyttes bort og hen til Vredens Sted!

Adam.

Den kan; men Gud er god.

Eva.

Hvormed kan vi fortiene
Hans Godhed meer end de? hvi elskes vi allene?

Adam.

Utalte Tusinde udraabe: Gud er god!
Den mindste Ting er skabt, at glores vel imod.
Men hør en Lov ...

Eva.

O Mand, hvor yndig er din Stemme!
Tacl, at jeg maa ... Men, Gud, nei aldrig kan jeg glemme,
Algodhed er saa streng! Kom, Adam, kom og sig
Et Ord, et lifligt Ord, som kan fornøie mig!
Fortæl mig Godheds Lov!

Adam.

Hvert Dieblik kan vise
Den samme Godheds Spor i Ting, som tause prise
Vor Skabere. Du seer af tusind ædle Spor,
At vor Velgiørere var ei allene vor.
Selv det Umælende, som vel paa Gaven skionner
Men ei paa Giveren, som ønsker uden Bønner
Og mættes uden Tak, selv dem kom Gud ihu,
Thi er det mindste Mid ei mæt og glad som du?

Eva.

Men hvad Lyksalighed? kan de begribe, finde?
Ah, slaaer dit Hierte saa? lad Glædestaarer rinde,
Smiil, kiekke Leve! tacl, og hæv dig op til mig,
Og sig, at du som jeg er Gud og Manden liig!
Nei!

Adam.

Men en mættet Drift, og steds opfyldte Sandser,
Og den Uvidenhed, hvorved alt Ønske standser,
Gior dem lyksalige i rolig Nøisomhed;
De ønske, seer og faae det Beste, som de veed.
Det glad ved stille Roe, hiint stolt af Mod og Kræfter

Veed intet større Got, ei meer at længes efter.
Hvem saae vel dig med Frygt, og hvem adlød mit Bud,
Om Orm og Elephant var Lignelser af Gud?
Deel ud med lige Maal, giv Midddet Ørnens Vinge,
Lad Ørnen, Seraph liig, sig op til Thronen svinge!
Da faldt det Fortrin bort, som nu Seraphen har,
Men Middet blev ei da meer nøisomt end det var.
Nei, Nok og Nøisomhed, den Skabnings fælles Glæde,
Gav Herren til et Skiel, som ingen overtræde!
Alviis var Godheds Lov. Bemærk det stolte Dyr,
Som hist i høie Spring igiennem Busken flyer!
Han reiser Takkerne, og naar han vender Øiet,
Er han i Farten selv ved Byrdens Vægt fornøiet.
Nu stilles han igien af en uventet Elv,
Og holdt, imens han drak, et Øie med sig selv.
Glad ved en mættet Drift, stolt af det Mod, han føler,
Fornøiet med sig selv, seer han sig om og brøler.
Han troer ei, at en Fugl sang mere sødt end han,
Og ønsker ei at see hvad Ørnen øine kan.
Har Hunden bedre Lugt og Løven større Kræfter,
Da kiender han det ei, og længes ei derefter.
Muldvarpen, gnavende i Jordens sorte Skiød,
Troer ei, som Fuglen troer, at Drues Saft er sød;
Den nøies med sit Muld. Hiin, som i Floden leger,
Misunder Fuglen ei de skyggefulde Eger.
Og Ormen selv, som seer kun sligt et Støv og Sig,
Seer Støvet an for smukt og sig for lykkelig.

Eva.

Mæt, rolig, nøisom, glad, og hvad er meer tilbage?
Men Frygt! — det stærke Dyr er farligt for det svage.

Adam.

Og her var Godhed viis; thi hvilket Dyr er skabt,
Som reent er værgeløst, som steds maa give tabt?
Hvor stærk er Løven ei! men see, den lille Flue
Tør trodse Dyrets Mod. Forgjeves vil den true,
Den spæde Fiende leer, og mærk, hvor uforsagt
Den sværmer, stikker, slaaer, og skiemter med dens Magt!
Min Løve, skiul din Harm, og taal, at den dig gnaver,
Som drukken af Triumpf af al sin Fare raver!
Ja gode Skabere! hvor stor, hvor viis, hvor god,
Er Verdens Orden ei! Du veite Kraft med Mod,
Du deelte Magt og List, du grovst det Hul, som bringer
Et Mid i Sikkerhed, og du gavst Fluen Vinger,
Du bygte Sneglens Huus. O ædle Ligevægt
I Verden og i Støv, i mig og Myrens Slægt!
Tilbeed, o Jord, den Gud, som veite da han skabte,
Og bød, at ei Natur sig i Naturen tabte!
Som under Ordens Lov uddeelte nok til hver,
At ingen ønsker meer end det, han har og er!

Eva.

Og jeg vil prise ham, som i sin vise Orden
Har sat Stor over Stor, og os til størst paa Jorden!
Hvor lykkelig er jeg!

Adam.

Hvor got, at Fuglen med
Kan qviddre, klukke, slaae om sin Lyksalighed!
Hvor lifligt falder den, og stiger høit, og falder
I søde Triller bort! Ah yndige, du kalder
Henrykt din Skaber god, og søger, ved at slaae,
At tvinge Skoven til at sige ligesaa!
Foreen dig da, min Røst, med al Naturens Stemme!

Lad Skov og Bierg og Skye min høie Lyd fornemme!
Cherubens glade Chor skal mærke paa min Sang,
Naar Godheds Lov fra mig mod andre Verdner klang!
Da sende Himlen selv et naadigt Svar tilbage!

En Torden ruller langsom fra Herrens Bierg over Haven. Imidlertid falde Adam og Eva paa Knæe, saaledes at de omfavne hinanden. Den reneste og saligste Glæde tindrer i deres Øine. Naar det er forbi, staae de op, og Adam rækker sin høire Haand op imod Himmelen, og siger med en stor Heftighed:

Men om... ja Jehova! om stolt, uskiønsom Klage,
Om — men Umulighed! — om jeg forglemte dig,
Og ene aldrig mæt var utaknemmelig:
Da døe jeg Døden! Skræk! men meer: byd, at jeg taber
Din Godhed, at jeg døer, og hades af min Skaber!
Da visne Græs og Skov, da slukkes Lyset ud,
Da buldre Tordner ned fra Hevnen og fra Gud!
Da skal jeg dømde, da skal mit brustne Øie
See Skræk og Had i Gud, og Rædsler i den Høie.
Skræk for de mindste Ting, for Støv! for Ormens Tand!

Eva kielen.

Og jeg skal smertefuld erindre mig min Mand!

Det tordner atter, men stærkere end før, hvorpaa Adam vender sig mod Mandinden, og siger til hende med en Mine, som fordrer hendes Samtykke:

Vær, Nøisomhed, en Lov som ingen overtræde!

Eva,

i det hun giver Adam Haanden.

Ja Adam!

Adam,

i det han rækker Hænderne op imod Himmelen.

Ja min Gud!

Det tordner tredie Gang, og mange glade Stemmer lade sig høre.

Eva

efter nogen Taushed.

O Følelser!

Adam.

O Glæde!

Eva.

Men Adam, kiender du de smukke Skabninger,
Som glæde sig med os, og veedst du hvem det er?
Ak hvor jeg elsker dem!

Adam.

Troer du, at dette Öie
Kan see Guds Almagts Maal, og oversee den Höie?
Han skabte Tusinde, fuldkomne meer end vi,
Som har en anden Egn at love Herren i.
Hvem saae de salige, de stærke Myriader?
Hvem talte vel din Hær, o Evigheders Fader?
Af denne Jord, en Plet ...

Eva affides.

Jeg er ei stor som før.

Adam, som hører det.

Hvad tabte du?

Eva.

En Drøm.

Adam.

Da er du som du bør.
Men om det er en Ting, en Eiendom, du taber ....

Eva.

Hvorledes?

Adam.

Den er tabt.

Eva.

Hvem tog den da?

Adam.

Din Skaber.

Eva.

Og hvilken? ak min Siæl, oplys mig, om det er...
Jeg svimler i et Svælg af slemme Gisninger!
Ak, om det var min Mand!

Adam.

Og om?

Eva.

Nei, Godheds Kilde
Vil ei bedrøve mig, min Gud!

Adam.

Og om han vilde?

Eva.

Da var han Skabere. Men Adam...

Adam.

Nei, vor Gud
Er streng i Dom og Straf, men naadig i sit Bud.
Seer du det høie Træe, hvis underlige Frugter...

Eva.

Som seer saa deiligt ud, det som saa yndigt lugter?

Adam.

Det!

Eva.

Jeg besaae det før, først før. Naar er det skabt,
Og hvad...

Adam.

Kun dette Træe, kun dette har du tabt.
Kundskab paa Got og Ont, den Frugt af disse Grene...

Eva noget nedslaget.

Er en Fuldkommenhed, som — fattedes allene.

Adam heftig.

Men skielv! det er den Frugt, som Herren dig forbød.
At røre den er Gift, at smage den er Død.

Eva.

Død! Og just dette Træe?

Adam.

Den Skabere, som sørger
For Solekredses Gang, fornærmes, naar man spørger
Om Aarsag til hans Bud. Nok, at han vil det ei!
Og hvem tør sige Ja, naar Herren siger Nei?

Eva.

Min Siæl ophøier sig, af Glædestaarer flyder!
Min Sang skal prise ham, som intet meer forbyder.
Dig, min Lyksalighed, dig vil jeg synge om!
Men Synet selv skal flye for Herrens Helligdom!

De gaae begge Haand i Haand op imod Irmiels Grotte, men de vende sig strax om, som om de havde forglemt noget, og Mandinden begynder at synge:

Tid kan blotte Floders Grunde,
Havets Svælg kan øses ud;
Men ei Evigheder kunde
Tømme dig, algode Gud!
Stierner taltes, men dit Alt,
Godhed, bliver aldrig talt!

Adam.

Solen hielper spæde Poder
Med en Faders Omhu frem.

Eva.

Jorden, Blomsters ømme Moder,
Deler Liv og Kraft med dem.

Begge.

Men Guds Godhed og hans Ord
Skabte Blomster, Sol og Jord.

Adam.

Da mit Intet blev, og tænkte,
Var jeg henrykt ved mit Bliv;
Men den Gud, som Livet skienkte,
Gav mig og et saligt Liv.

Begge.

Til vort Intet har han lagt
Viisdom, Hellighed og Magt.

Eva.

Naar mit længselfulde Øie
Tindrer af en hellig Brand,
Vil jeg knæle for den Høie,
Som forbandt mig med min Mand.

Begge.

Gud, hvor sødt har ei din Haand
Knyttet os i evigt Baand!

Adam.

Urandsagelige Skaber!

Eva.

O bundløse Godheds Hav!

Begge.

Siæl og Sands og Vid sig taber
I det Gode, som han gav.

Eva.

God i Gaver!

Adam.

God i Vid!

Begge.

Evig, evig gode Gud!

Ende paa den anden Handling.

Mellemsang.

Skuepladsen forestiller det samme som i den første Mellemsang, med den Forskiel at i Steden for de to salige Aander sees nu Irmiel allene ved Foden af Bierget. Han sidder i dybe Tanker, indtil Choret af de salige Aander oven paa Bierget, som igientage de sidste Ord af Mandens og Mandindens Sang, giver ham sin sædvanlige Munterhed.

Chor.

Evig, evig gode Gud!

Irmiel.

Godhed, hvor min Aand maa svimle,
Evig Godhed — hører, Himle! —
Godhed vil jeg synge om.
Uriel, oplys din Skaber,
At min Aand maa fatte Gud!
Men hvor Støvet blev ham værdigt,
Mægtigt, helligt og retfærdigt,
Og sin Skabers Helligdom:
Er det Svælg, hvor jeg mig taber,
Og hvor Solen slukkes ud.

Uriel, Solens Engel, kommer. Hans Hastighed og hans urolige Mine give tilkiende, at han bringer en vigtig Tidende. Irmiel og alle de øvrige Engle forsamle sig omkring ham, da han fortæller det følgende:

En giftig Damp staaer op af Baals Bolig,
Og op af Dampen stige grumme Flammer.
Jeg hørte Skrig af rasende Fordømte,
Og Skrig og Flamme voxer op mod Jorden.

En mægtig Aand stod ved Afgrundens Porte,
Og rørte ved de tunge Lænker.
Jeg saae ham selv, den Grumme, Vredens Kiæmpe,
Ild dryppede som Taarer af hans Øie,
Men Jorden selv gav Gienlyd af hans Raab.
Og Vægterne,
Og Abdiel, og den strenge Obaddon,
Og Sether, som frembærer Hevnens Skaaler,
Har vendt dem mod det Høie.
Har Himlen Frygt? har Helvede vel Haab?

Irmiel.

See, var det ei den store Mørkets Time,
Som Aanden saae i mange svage Syner?
Op, op, I Salige! op, op at bede,
I stærke Aander, I som staae for Thronen,
Og Cherubs Chor, som bærer gyldne Harper,
Og Mørkets Skræk, I brændende Serapher,
Og I som bringe Verdner Almagts Bud!
Vi vil for Mandens Frelse sukke,
Og raabe til den evig Gode,
At han fordobler nu sin Kiæmpes Kræfter,
Og lægger dobbelt Viisdom i hans Hierte,
At han maa holde fast ved Gud!

Uriel.

Ja dig, hellige Gud! dig, du Almægtige!
Dig, som dannede Solene!

Irmiel.

Og dig, bundløse Godheds Kilde!

Uriel.

Og dig, som styrtede Kiæmperne,
Satan og Moloch og Lysets mægtige Søn!

Irmiel.

Dig, Herre, paakalde vi!

Chor.

Herre, bønhør vor Bøn!

En mørk Skye, som under denne Sang er steget op i Vesten, udbreder sig meer og meer, indtil den ved de sidste Ord skygger for den største Deel af Herrens Bierg og gior

Ende paa Mellemsangen.

Tredie Handling.

Den mørke Skye, som er seet imod Slutningen af Mellemsangen, har nedladt sig midt paa Skuepladsen, som i det øvrige er uforandret ligesom den var i de to forrige. Baal, Moloch, Satan og Abdiel tillige med en Sværm af andre mindre vigtige Rebeller gaae efter Orden ud af Skyen, som strax forsvinder. De synes alle at forundre sig over Lyset og den Herlighed, som hersker i Eden. Baal allene, som det bitterste Had og en indgroet Fortvivlelse har giort ligegyldig imod al Glæde, søger at afvende de øvrige fra deres Betragtninger ved følgende Anmærkning:

Fornam I hine Raab fra Bierget? Kiæmper sukke!
Ha, Himlens Vældige! — nei, Slaver veed at bukke,
Og Bøn er Svages Lov; den Stærke fordrer kiæk,
Og frygter Gaver meer end al Tyrannens Skræk.

Abdiel Abbadona.

Skræk!

Baal.

Men jeg frygtes dog; dybt i Afgrundens Fængsel
Veed Himlen hvad jeg vil, og agter paa min Længsel.
Og Fængsel? hvilken Tvang? det Slag, hvorved jeg faldt?
Faldt? og hvorved? jeg staaer, og byder overalt!

Satan.

Nei, Herre, veedst du ei, hvad Hevneren sig kalder?
Priis Godheds Egenskab! den Arm, hvorved du falder,
Opløfter dig igien. Medlidenhed . . .

Abdiel.

Nei, Harm!

Moloch.

Nei, Skiebnens Magt!

Baal.

Nei, Frygt!

Abdiel.

Ak, glemte du hans Arm?

Baal.

Ha Slave!

Abdiel.

Ha Tyran, faae hvad du længtes efter!
Faae det, og styrt ham! viis engang de stolte Kræfter!
Men glem ei Stridens Dag!

Baal.

O grumme Dag! o Skam!

Abdiel.

At flye, at skiule dig, og dog at trodse ham!

Satan.

Den fromme Abdiel, skabt til uskyldig Glæde,
Erindrer ret. Betænk, hvor billig bør vi græde!
Knæl, Aanders Fyrste, knæl! Endnu i Dag maaskee...

Abdiel.

Spot, Grumme!

Satan.

Græd, og faae din Synds Forladelse!

Abdiel.

Nei, evig, evig Skræk! Sol, som mit skabte Øie
Først saae, og du o Glands, som hersker i det Høie,
Forbandet...

Satan,

som falder ham i Ordet.

Men din Frygt! — hvi skialv du ikke nu?
Hvis er den stolte Glands, og hvem forbander du?

Abdiel.

Mig selv, min Synd, mit Fald, mit Liv, og dig, Forræder!

Satan.

Endnu et Øieblik, et Ord, og Helten græder!

Abdiel.

Ak at — ak at min Graad maa lædske Hevnens Gud,
Og slette Helvede, og mig, og Verden ud!

Han gaaer bort i Fortvivlelse.

Baal.

Han flyer, den svage Aand! — hvor liden Drift til Ære!
Han synker under Sig, og kiedes ved at være.
Den er først ædel, stolt, som selv i Lidelser
Steds uforanderlig erindrer hvad han er.
I Mørkets ægte Børn! først du, hvis skarpe Øie
Seer det Tilkommende, det Dybe og det Høie,
Min Førstefødde, hør! og Støtte for min Magt,
Hvis List er Himlens Skræk, o vise Aand, giv Agt!
Men du, hvis ædle Mod fortiente bedre Skiebne,
Stridbare Guders Slægt, dig skal min Harm bevæbne,
Og naar I see vor Spot, og mærke paa vor Skam,
Da tændes Flammer op, som kan fortære ham!
Hør det, du tause Nat! I, Skrækkens mørke Dale,
Fornemmer hvad jeg soer, og agter paa min Tale!
Om jeg, jeg Herren, ei nedstyrter Støvets Gud,
Da slette Hevnens Ild mit Navn for evig ud!
Som om det ei var nok, ha, Slaven findes værdig!
Eloah har mit Navn! hvor skiønsom, hvor retfærdig!
Fordi han knælende vil raabe: han er god!
Krøb denne Træl derop, hvor Lysets Engel stod!
Men er han ei en Aand? skiønt Slave, har han Kræfter;
Saae han hvad Frihed var, da længtes han derefter;

Dog er han ei af Støv. Men, Spot! en Orm, et Gran,
Et Støv er meer end jeg; saa bittert spotter han!

Moloch.

Da Stiernehimlen brast (jeg blues ved at nævne
Vort Vanheld), Himlen sank — Fald, som jeg vist skal hevne! —
Da laae jeg følesløs. Død, som af Torden rørt,
Fornam jeg intet, før din høie Røst blev hørt.
Med Rædsel vaagnende fornam jeg, at du brølte
Høit over Klippens Ryg. Jeg veed ei hvad jeg følte.
Tilgiv min Svaghed: Skræk! jeg skialv, dengang jeg saae
Det alt for skumle Sted og Mørket, hvor jeg laae.
Men denne Skræk forsvandt. Et ædelmodigt Hierte
Opløstes, Slaven kun begraver sig i Smerte.
Du saae den Bitterhed, hvormed jeg kom ihu,
At jeg var ei saa stor og ei saa piint som du.
Da, Herre, ved din Arm opstod et mægtigt Rige
I Mørket, skrækfomt, stort, blant Throner uden Lige.
Jeg saae det, og mit Haab oplivedes igien.
Men grumme Dag, o Spot! kan Moloch bære den?
Du veedst den Rest af Lys, hvorledes jeg beskuer
De Ting, som forestaaer, i disse mørke Luer.
Den Dag besaae jeg dem i prægtig Offerdragt,
Og Helvede tilbad, saasnart det saae min Pragt.
Da fandt jeg Aandens Kraft, da foer mit aabne Øie
Igiennem Solene, og jeg besaae det Høie.
Men, Harm! du saae min Harm! jeg skreg afbrudte Ord,
Da Synet heftede ved den bestælte Jord.
Du, Herre, hørte mig; Støv, skreg jeg, Støv, uværdigt
Til Trinet af min Fod, du helligt! du retfærdigt!
Du Arving til mit Lys! og du min Fiendes Ven!

Hans Tempel! Moloch op! op, at nedbryde den!
Da foer jeg rasende med Flammen op mod Jorden ...

Satan.

Da var det, at du skialv for Buldret af hans Torden,
Og, da du viselig igien til Dybet foer,
Din Fiendes Undergang i frygtsom Stilhed soer.
Du Mørkets tappre Helt, og du hans Vaabendrager,
Foragter Abdiel, leer af hans bittre Klager!
Men glemmer ei derhos, at Trusler uden Magt
Og kraftesløse Skrig fortiene meer Foragt!
Jeg saae det stolte Støv, dets Storhed er ubillig,
Og til at knuse det er ingen mere villig.
Støv kaldtes i vort Sted, besiæltes, os til Spot;
Os ene til Foragt begraves det i Got.
Ei din Fortvivlelse og ei dit skarpe Øie
Har aabnet Dybets Port og bragt os til det Høie;
Men at vi, os til Harm, maae see hvor god han er,
Fremviser han i Dag de stolte Yndlinger.

Baal.

Ha Yndling, døe! forgaae! og Helvede skal høre ...

Satan.

At du har seet ...

Baal.

Og dræbt ...

Satan.

Nei, ikke turdet røre.
Troe: Himlens stolte Børn see Vrede uden Magt ...

Baal.

Ha, Vrede see de, Harm!

Satan.

Men see den med Foragt.

Hvad nytter Heltemod, som ei forent med Kræfter
Kan give Trusler Vægt, og dog maa give efter?
Hør . . .

Baal.

Og hvorledes Hevn?

Satan.

Forstaae hvad jeg fornam!
Adspred dit Raserie, og lær at kiende ham!
Almægtig er et Navn hvortil han seer sig værdig,
Men ei hans Stolthed nok; han kalder sig retfærdig.
Fra os, fra dig til Støv betragter han enhver,
Langt fra særdeles Gunst, saaledes som han er.
Den Uret, som vi leed, var Straffen, vi fortiente,
Og al Ulydighed kan intet bedre vente;
Saa raabte han. Jeg stod paa Pynten af mit Fald,
Da jeg fornam den Røst blant stærke Tordenskrald.
Usminket Grusomhed formørkede hans Ære;
Thi viis, og god, og streng, og alting vil han være.
Tyrannen skiules saa — men Skiul, som er bestemt
Til Hevn! til Verdners Fald! som ei skal blive glemt!
Naar du besaae dig selv, dit Mod og Magtens Skygge,
Og du paa Ild og Røg forgieves vilde bygge,
Da forskede min Aand, og fandt den Grund, hvorpaa
Vor Hevn og Støvets-Fald og Himlens Spot skal staae.
Har vi fortient vort Fald, er Hevnens Gud retfærdig,
Da maa, da skal han . . .

Baal.

Døe!

Satan.

Befindes han uværdig.

Baal.

Det er han!

Satan.

Men en Træl, som frygter sin Tyran,
Adlyder let.

Baal.

En Træl, hvad Liv fortiener han?
Strafværdig Nedrighed! doe den, som kan adlyde,
Hvor Valget ei er Lov! Ha, Bud...

Satan.

Hans Lyst at byde
Er alt det Haab, jeg seer. Og uden strenge Bud
Hvad retter vel din Harm og dine Trusler ud?

Baal.

Men Støvet, er det stort, og kan det overtræde?
Blindt, kielent, frygtsomt, svagt, og overøst med Glæde,
Fortryllet i hans Magt!

Satan.

Og dog er dette vist,
At, veed jeg først det Bud...

Baal.

Da tving det!

Satan.

Men med List.
Vel hat mit høie Raab lært Hevneren at skionne,
At det uprøvet var for tiligt at belønne;
Jeg tvang ham til sig selv, og til en billig Dom,
Som muligt styrter dem til det hvoraf de kom.
Men her er Hevnens Maal. Hvor Lydighed skal prøves,
Maa Valget være frit, og intet voldsomt øves.
Og vel! tillades Tvang, da, Herre, kom ihu,

At den, som elsker dem, er vel saa stærk som du!
Adlyde de maaskee, da er ei meer tilbage...

Baal.

End Had, end Baals Had!

Satan.

Og end afmægtig Klage.

Baal.

Og du nedtrykker mig!

Satan.

Tie, Herre! seer du der?
See det kostbare Par, see Himlens Yndlinger!

Adam og Eva gaae tvert over Skuepladsen, saaledes at de vende Ryggen imod de faldne Aander. Irmiel gaaer tæt bag ved sin Ven, og Ithuriel, en Aand som er sendt ned til Mandindens nøiere Beskyttelse, lader hende ikke ud af Øinene. Det hele Tros af onde Aander flyer, saasnart de see disse to mægtige Fyrster, og vil skiule sig for den Glands, som følger med dem. Moloch selv gaaer nogle Skridt tilbage. Satan bliver staaende forrest paa Skuepladsen, og skeler til dem med den lumske og nedrige Mine, som er hans Ondskab saa egentlig. Baal allene bliver staaende ubevægelig paa sit Sted, og seer efter dem med et trodsigt og foragtende Blik. Som de komme ham af Sigte, forøges hans Grumhed. Da de ere reent borte, gaaer han selv nogle Trin frem, som for at forfølge dem. Men han bliver med eet staaende, og viser nogentid den yderste Fortvivlelse i Gebærderne. Han søger længe at skiule sin Smerte og sin Skræk; men da de blive meer og meer kiendelige, stamper han i Jorden og holder Haanden for Øinene. Det er et stærkt og vedvarende Lynild, hvilket han meget vel kiender, som har sat ham i denne Forfatning. De øvrige af hans Selskab ere mere frygtsomme, skiønt mindre pinefulde end han. Ingen af dem tør lukke Munden op, førend det er forbi. Da er Moloch den første, som siger:

Og her er Helvede. Obaddons grumme Straaler
Gik over Hvelvingen.

Baal, som kiender denne sin Yndlings Røst, tager Haanden fra Øinene, opløfter den imod Himmelen, og brøler meer end siger:

O Evighed, som maaler
Forbittred Hevn med mig, hold op! — men nei, bliv ved

At knuse mig med dem! lad alting trykkes ned!
Knuus, Jehovah, dit Værk, om du har Ild tilbage!

Man seer atter den forrige Lynild, og denne Gang følger et stærkt Tordenslag, hvorved Baal segner og ligger nogle Minuter som i Afmagt. Endelig reiser han sig igien, og siger med en spottende Mine:

Den Ild er alt for stærk til Slaver og til Svage.
Men da du slaaer kun dem, som troer at ligne dig,
Hvi slaaer du ei din Jord? den er guddommelig.

Og efter en Pause:

Ha, Støvet blive Gud!

Satan,

som er kommet frem igien, da alting er stille.

En mægtig Gud, som døde,
Som smuldrer bort i Støv ved allerførste Brøde!
En svag og opblæst Træl!

Baal.

Ha Bitterhed! jeg seer
Min Styrke hos en Træl, mit Lys, min Glands i Leer!
Ret! jeg nedtrykkes kun; men du skal leve rolig,
Glad i Vellysters Arm, i Ydigheders Bolig!
Ret! Himlens kielne Søn, hvor from, hvor spag, hvor tam!
Tys, Hvirvler, væltes ei! hvi tør I skrække ham?
Et sammenæltet Leer! en Siæl, som Brust indskrænker!
Hvis Tanke selv er Brust! som stedse slavisk tænker!
Som skielver ved at troe, at større Glands har Sted,
End et indheguet Støv og Orme-Salighed!
Hvor skiønsomt! dette Støv, nedtrykt af Himlens Gaver!
Ret! mig til Spot, naar jeg i mørke Huler raver!
Naar Lysets Aand, o Skam! maa trygle Lov at see,
Er han af Stolthed blind og lukker Øinene!
Ret! mig til Spot! men nei, slaae, piin mig, knuus mig, Torden!
Din Lynild brænde til det Inderste af Jorden!

Hevn=Bierge styrte ned, og styrte Knald i Knald,
Indtil de trykke mig til Grunden af mit Fald!
Ras, Himmel! ras, brøl, brænd! og naar din Straale rammer,
Da trodser jeg endnu, og trodser dine Flammer!
Men — grumme Pinebænk! — en Jordklump, min Foragt...
Men jeg afmægtig ... holdt, føl Prøver af min Magt!

Baal løber i dette Raserie hen imod det Sted, hvor han har seet Manden og Mandinden blive borte; men Eloah møder ham i Indgangen af Skoven. Den grumme Kiæmpe gaaer vel noget tilbage, men viser i det øvrige meer Fortvivlelse end Frygt. Den store Eloah seer til ham med en Majestæt, som passer sig paa hans Høihed. Hans Mine viser meer Foragt end Vrede, og det er med en Rolighed, som er grundet paa hans Overmagt, at han siger:

Afmægtigt Raserie! hvo er vel den, som vover
At true Himlens Ven, som Almagt vaager over?
Mon Baal har forglemt den store Herrens Dag,
At han staaer op endnu, og trodser mod hans Slag?

Baal.

Slaae, knuus, dræb...

Eloah.

Med Foragt! Saae Herren ei dit
Hierte,
At Enden paa din Straf var alt hvad du begierte?
Men evig, evig, Baal! evig skal du see,
At du har reist dig op mod den Almægtige!

Baal.

Min Lyst er ingen Straf.

Eloah.

Men see det, dig til Plage,
At Synden kun var stor, men Kræfterne for svage.

Baal.

Skræk!

Eloah.

Had er Ondskabs Løn; men Haanhed og Foragt
Uddeelte Viisdoms Lov til Ondskab uden Magt.

Baal.

Foragt! her faldt jeg først! Og du, som saae min Torden,
Du, som forsvandt mod mig dybt blant Seraphers Orden,
Og du, som saae min Glands!

Eloah.

Og Skrækkens skumle Skye,
Hvori du skiulte dig, da Stemmen raabte: flye!

Baal.

Og har Obaddon ei fortalt den grumme Vrede,
Den . . .

Eloah.

Han har hørt dit Skrig.

Baal.

Dog aldrig hørt mig bede,
Ei hine Trældoms Raab, ei nedrigt Hyklerie.
I Lyset er du Træl, i Lænker er jeg frie.

Eloah.

Først Stolthed, siden Skræk forblinder Ondskabs Øie.
Først saae du ei hans Magt og trodsede den Høie,
Nu seer du kun hans Magt og streng Retfærdighed.

Baal.

Og mig, mig frer jeg selv.

Eloah.

Og blues ei derved?

Baal.

Er jeg ei den, som er, og var, og steds skal være?
Mon ikke Tusinde min Magt og Viisdom ære?
See, Solen flyer mit Trin, og Himlen skiuler sig,

Naar Dybet buldrende med Skræk forkynder mig!
Hans Magt ...

Eloah heftig.

Forbandede, skiul dig i Skrækkens Skygger,
Hvor Ondskab tætte Skiul for Helligdommen bygger!
Der brøl din Lovsang ud, ras, bryst dig af din Skam!
Men Herren straffe dig, ifald du spotter ham!
Efter en lille Pause:
Fald ned, og hør din Lov!

Baal og hans hele Følge falde paa Knæe. Denne stolte Fyrste viser tydelig ved Maaden paa hvilken han gior det, hvor meget det er imod hans Villie, og at det er en usynlig Magt, som tvinger ham dertil. Hans Tilstand nøder ham til at raabe:

Skræk!

Eloah.

Gud er ene værdig
At kaldes stor, og stærk, og hellig, og retfærdig.
Var han ei den, som var, før Verdens Grund blev lagt?
Han, han fremkaldte den, og Aander saae hans Magt.
Hans Navn opfylder Alt. I Dybet og paa Jorden
Staaer alting ved hans Vink, og knuses ved hans Torden.
Hans Aand gav Leeret Siæl, han blæste Throner om,
Og ingen gior, som han, Retfærdighed og Dom.
Den Stolte reiste sig, opblæst af skabte Kræfter
Stod han mod Thronen, trodsig, higende derefter;
Da talte Jehovah: fald! og dybt faldt han ned,
Og blev et skrækfomt Tegn paa Guds Retfærdighed.
Han, Herren, han er Gud! Er Helligdommens Straaler
Ei rene? Thronen Ild, som ingen Smitte taaler?
Al Ondskab skiule sig, og hver gienstridig Aand
Flye for den Helligste og for hans Almagts Haand!
Men dyrebar er den, og elsket af den Høie,

Som agter paa hans Bud og vandrer for hans Øie.
Han er som Raphael; hans Glæde skal bestaae,
Naar Dag og Aar og Tid og Tiderne forgaae.
„See til mit Billede!“ saa sagde han som skabte
Og han som styrtede, „det har hvad Baal tabte.
See, det er saare got. Mig, Herren, ligner det!“
Og hele Himlens Hær saae hen til Mennesket.
Fremdeles sagde han: „om det min Røst adlyder,
Og uden stolte Knur giør hvad jeg, Herren, byder,
Da skal det see min Glands og kaldes Almagts Ven!
En Skat i Herrens Haand, hvo kan borttage den?
Men gaaer det Mørkets Vei, og hører ei min Stemme,
Da døe det Satans Død! at Verden maa fornemme,
Om Den opløfter Synd, som trykker Ondskab ned.
Jeg, Herren, jeg er Gud, Gud er Retfærdighed!“
Da gik et hastigt Bud fra Thronen — bæver Jorden
Ei nu for Adams Trin og den udstrakte Torden?
I Dag er Prøvens Dag, og Adams Liv og Død
Hang alt paa Kundskabs Vægt, før Uriel frembrød.
At ei den Faldne nu skal sige: vi Forførte
Blev styrtede, han stod fordi han intet hørte;
At Mørket selv maa see den evig strenge Dom —
Opkaldte Herren dig. Kom frem, Bedrager, kom!
Forsøg dog ikke meer, Forskudte som jeg hader,
Vov ei at prøve meer, end Himmelen tillader!
Thi om du rører dem i der' Uskyldighed,
Da styrte Herrens Ild paa Baals Isse ned!
Og — mueligt er det dog — og om han overtræder,
Da veed jeg, at din Aand sig først af Ondskab glæder,
Men Skræk, tidobbelt Skræk skal være Glædens Løn,
Saa vist som Herren er og mærker paa min Bøn!

Naar Eloah har sagt dette sidste, skiuler han sig i en lys Skye og gaaer under stærke Tordenslag op til de salige Boliger. Baal og hans Følge ligge imidlertid som begravede i en dyb Afmagt. De tør ikke opløfte Øinene, forend den Glands, hvormed den salige Aand opfylder alt det Omkringværende, er forsvundet imellem Skyerne. Baal er da den første som springer fortvivlet op, og raaber:

Harm!

Satan.

Var det ei mit Ord, at Magten intet nytter?
Mon du vil knuse den, som Himmelen beskytter?
Vi maae . . .

Baal.

Hvad maae vi? tael, jeg brister, raad mig, stig!

Satan.

Hvor Magten er for svag, der dræbes best med Svig.

Baal.

Ha Slave! . . . Ah mit Fald! Er ingen Magt tilbage?
Og for at hevne mig skal jeg, o Skam! bedrage?

Satan.

Vi maae . . .

Baal.

Jeg vil, jeg skal! Og nu, o Himmel, nu
Nedstyrtes, knuses, døe jeg, Adam! eller du!

Satan.

Den Time, da hans Vel befæstes eller falder
— Et Nu, som Himmelen ei selv tilbage kalder —
Er mueligt alt for kort. Døm, om det spildes bør
Med et afmægtigt Raab, som uden Virkning døer!

Baal.

Jeg fatter . . . men et Raad! mit Had, den Harm som blinder,
Giør at jeg intet seer, og intet Middel finder.
Kryb, overtael, ja beed, og vær de Svage liig,
Kun at du fælder dem, og at du hevner mig!

Satan.

Men glemmer du den Skræk, hvormed vor Fiende truer?

Baal.

Hvad Skræk for mig? Foragt er det hvorfor jeg gruer.
Foragtet af mig selv! ha, ringe mod et Støv!
Hans Hevn er tømt, og jeg mod alle Trusler døv.

Satan.

Vel, du opmuntrer mig. Du veedst, jeg kan bedrage!
Kun . . .

Baal.

Hvad?

Satan.

En ringe Tvivl, som er endnu tilbage:
Et Bud er givet dem — men hvilket?

Baal.

Nedrige,
Det skiulte du!

Her bliver en Pause. De onde Aander see hinanden an, uden at vide hvad de skal sige. Satan, som under en forstilt Føielighed og Lydighed imod Baal skiuler en Stolthed som er endnu større end hans, og i denne Anledning smigrer sig selv med den Viisdom som han troer at besidde frem for de andre, smiler hemmelig og tier, som for at vente Svar af de andre. Moloch, som er en stærk, modig og grum Aand, men tillige ikke har den bedste Dømmekraft, er af den Aarsag den første som giver sin Mening tilkiende, i det han gaaer hastig bort og siger:

Jeg gaaer at spørge Flammerne.

Baal.

O Spot!

Satan.

Og du kan troe: han, som vil undres over,
Som for at kaldes streng sin Yndlings Velfærd vover,
Som trodser al vor List med sine Mennesker,

Han skulde skiule det hvorved just Prøven er?
Nei! men Bekymringer stred med hans stolte Hierte,
Hans Røst var skielvende, hans Øie skiulte Smerte,
Han saae sin Yndlings Tab, og taug. Men Sol og Jord
Forgik før han bedrog og spøgte med sit Ord.
Det viser sig . . .

Baal.

Og da?

Satan.

Da — skal han overtræde!

Baal.

Du overvælder mig med — hvilket Ord! — med Glæde.
Men Tiden, sagde du . . .

Satan.

Jeg skal ei spilde den.

Baal.

Saa lindres Helvede ved en fornuftig Ven!

Naar Baal har raabt dette ud med en Heftighed, hvormed han søger at tilkiendegive en Art af Glæde som han dog ikke finder, svøber han sig i en mørk Skye og farer af med et stærkt Bulder. Alle de øvrige onde Aander af hans Følgeskab følge efter. Satan, som bliver allene tilbage paa Skuepladsen, staaer nogentid og seer efter ham med en haanlig Mine og med en Bitterhed, som viser, at det Onde, som han har i Sinde at giøre, er allermindst af Venskab til ham. Naar han er borte, siger han:

Ven . . . han fornedrer sig! Hvor dyrebar en Gave
Hans ædle Venskab er! nu Ven, og før hans Slave!
Men kiøler jeg hans Harm, og faaer han hvad han vil —
Tyran, i Helvede var Venskab aldrig til!
Jeg skulde vove mig, og trodse Himlens Vrede,
Blot for din Storhed! Ha, hvor værdig at tilbede,
Hvor farlig er din Magt! Begriber han det vel,
At han er stor ved mig, og hersker ved sin Træl?

Men du bedrager dig, Tyran, ifald du tænker,
At alt, hvad jeg betvang, skal bære dine Lænker!
Hvor længe taaler jeg det usle Pralerie?
Jeg blev en Slaves Træl i Haab at blive frie.
Men, Satan, op at slaae! Mon hele Mørket gielder
Den Jord, jeg river ned, og Kiæmpen, som jeg fælder?
Hvad ligner vel mit Navn, naar bange Sole see,
At jeg har skabet ham og dræbt hans Billede?
Naar, om han ikke selv, dog een som han, kan falde,
Og de, som ligne ham, først mig for Herre kalde,
Da, hør det, Evighed! da kom mit Navn ihu!
Raab, Afgrund: Satan! Gud! hvo var saa stor som du?
Her under Skyggerne, her i den stille Glæde,
Vil jeg befæste mig, her bygger jeg mit Sæde.
Hist er et skummelt Bierg, der skal mit Alter staae,
Og Blod, og helligt Blod skal stænke sig derpaa!

Imedens Satan endnu taler, kommer Raphael, som er sendt ned for at underrette Irmiel og Ithuriel om de onde Aanders Ankomst til Eden, deres onde Hensigter og deres Friheds Grændser, tilligemed disse to salige Aander ind paa Skuepladsen. Han er just i en dyb Samtale med Fredens Aand om de Skranker, som Retfærdighed foreskriver hans Venskab, da han hører de sidste Ord, som Satan taler; han vender sig om og seer ham, og siger med sin sædvanlige Majestæt intet uden:

Forbandede!

Satan flyer, saasnart Raphael har sagt dette Ord; og denne vender sig derpaa til Mandindens Ven og siger:

Men du! hvad giør din nye Veninde?

Ithuriel.

I Lunden gaaer hun, taus, men stille Taarer rinde,
Dybt sukker hun og tit, og seer mod Skyerne.
Nu bad hun, og jeg bad med den Uskyldige.

Raphael.

Din Bøn, Ithuriel, er kommet for den Høie.
Bliv ved! hun være stor og kostbar i dit Øie!
Veed, vaag, giv Agt paa alt! Saa lyder Herrens Ord:
„Gaaer ei Bedrageren omkring betænkt paa Mord?"
Forman!

Ithuriel.

Hun veed hans Dom; har ei Afgrundens Vægter
Viist hende Vredens Sted og de fortabte Slægter?
Og jeg, før sang jeg høit om Guds Retfærdighed,
Hvorledes Satan faldt.

Raphael.

Og hun?

Ithuriel.

Hun skialv derved.

Raphael.

Nok! meer tillades ei.

Irmiel.

En Lyd af tunge Vinger,
Som langsom susende sig ned mod Træet svinger...
Det er Obaddons Flugt, jeg kiender Dødens Aand,
Ak, og det grumme Sværd, som blinker i hans Haand!
Og Skiulet, Dommens Skiul er for Seraphens Øie!
Ak Adam!

Ithuriel.

Han opløfter Haanden til den Høie.

Irmiel.

Han kommer.

Obaddon, den første iblant Dødens Engle, kommer langsom ned paa Skuepladsen. Hans Øine ere tilbundne for at betage ham al Medlidenhed, ifald Mennesket smager af den forbudne Frugt. I den høire Haand holder han det forskrækkelige Sværd; den venstre opløfter han imod

Himmelen, som for at kræve den til Vidne, at intet i Verden skal kunne frelse dem fra hans Arm, ifald de synde. I det øvrige er han usædvanlig mørk, og hans Gebærder synes at give tilkiende, at han har al sin Pligt og al sin naturlige Strenghed nødig for at kunne holde sit Ord. Ingen af de salige Aander tør nærme sig til denne forfærdelige Kiæmpe, uden Raphael, som siger:

Mørke Aand, hvis Vink er Dødens Bud,
Hvad er dit Ærinde?

Obaddon.

Fred dem, som love Gud!

Raphael.

Lov skee hans store Navn!

Obaddon.

Men Dødens Skræk skal være
Paa de Forbandede, som handle mod hans Ære!

Raphael.

De døe!

Irmiel.

Ak!

Obaddon.

Lyd af Suk i Busken? Sorrigs Lyd
Af Glædens Mund?

Irmiel,

i det han gaaer nærmere.

O Aand, hvor kan du bringe Fryd?
See Morderen, som høit opløfter Sværdet! Livet
Flyer for hans Ansigt, af med Dom og Skræk omgivet!
Og Herrens Rædsel er paa Jorden!

Obaddon.

Fromme Aand,
Jeg skialv som du, og tungt er Sværdet i min Haand.
Da frække Aander sank i Afmagt dybt i Huler,
Hvor Livets Glæde sig bag evigt Mørke skiuler,

Da slog min Arm med Lyst, og Ønsket forekom
Hans Harm, og ventede med Længsel Vredens Dom.
I Dag — Gud, Hevnens Gud, opir mig selv til Vrede,
Om jeg skal dræbe dem! lad Medynk ei forlede!
Jeg føler ei den Harm, af Døden blegner selv,
Algodhed trykker mig, og Naaden raaber: skielv!
Hvem sagde, Dødens Aand opløfter kielne Arme
Til Bøn? og hvem har hørt, at Vreden skreg: forbarme?
Ha, overtræde de, og bryde Herrens Pagt,
Og trodse Godhed selv, og spotte med hans Magt,
Da... men ak, at de staae! Jeg selv, jeg vil advare,
Mit Sværd skal lyne Skræk, min Røst skal tordne Fare!
Og om de lyde ham, da skielv, Forbandede!
Da føl tidobbelt Død!

Irmiel.

Om ei...

Obaddon.

Da skielve de!

Naar Dødens Aand har sagt dette sidste, skiuler han sig strax i en Cypres, hvorunder en Hændelse har bragt ham til at staae. Irmiel seer op imod Himmelen med opløftede Hænder, men Raphael tager ham ved Haanden og ledsager ham ud af Skuepladsen. Han vinker og af Ithuriel, som, forend han endnu gaaer, siger:

Min Gud, ak Naadens Gud, hvis Rigdom aldrig tømmes!
Lad Prøven gaae forbi! byd, at hun ei fordømmes!
En dristig Bøn! men Gud, skal Ondskab myrde den,
Som du har givet mig? min Fryd, min Trøst, min Ven!

Satan, som endnu har hørt dette sidste af Ithuriels Bøn, kommer frem igien, saasnart han er borte, og siger med sin sædvanlige Spot:

Det var Ithuriel, ham som i bittre Toner
Begræd vort Fald, og stolt tilbød sig som Forsoner:
„Tag, Herre, tag mit Liv, og frels min Abdiel!"
Sandt! slig en Kiærlighed begribes ikke vel,

Men viid, Uværdige: det staaer i Skiebnens Bøger,
At du skal aldrig naae den Høihed, som du søger.
Dit Venskab er en Gift, din Bøn er Dødens Bud,
Og den, du elsker høit, skal hastig slettes ud!

I det han taler, gaaer han hen imod den Cypres, hvori Obaddon har skiult sig. Han veed ikke af denne Aands Ankomst, og da han føler hans Nærværelse, raaber han:

Dog, hvilken stille Skræk, som hvor Obaddon bygger
Sit truende Paulun blant Dødens skumle Skygger!
Hans Rædsel følger mig — Skræk! — hvor uendelig!
Selv Mandens Paradiis er Helvede for mig!
Men kommer ei de to? hvor salige, hvor fromme!
Her vil jeg skiule mig.

Satan skiuler sig bag ved Irmiels Grotte, som er lige over for det Sted hvor Dødens Engel er skiult, for at lure paa hvad Manden og Mandinden tale, og derefter at indrette sin Plan. Disse to Salige vise med deres Miner, at de har været i en alvorlig Samtale. Eva gaaer langsom, slaaer Øinene ned og støtter sig paa Mandens Arm. Adam seer ned til hende med den ømmeste Kiærlighed. Begge Skytsenglene følge dem saaledes at de ikke blive seet af dem. Adam er den første som taler, og siger til Mandinden:

Du skialv ved Hevnens Domme.
En frygtsom Taare faldt, tungt faldt den paa mit Bryst,
Da han besang hans Dom og Aanders Herskelyst.
De har fortient den Straf; vi vil fortiene Glæde.
Medlidenhed er spildt.

Eva.

Ak Adam, lad mig græde!
Thi kun igiennem Taarer taaler jeg at see
Min Gud, den strenge Gud, og den retfærdige.
Ak, om I havde giort hvad eders Herre vilde!
Ak Ulyksalige! men, ak det er for silde!
Saa smuk en Skabning, Gud! har dog for evig tabt,
For evig alt! Ak om — ak om den ei var skabt!

Adam.

Ei skabt til Dom og Straf! Stor og sin Skaber værdig
Var Overtræderen, viis, hellig og retfærdig.
Hans Glæde var som din, uskyldig, tryg og stor,
For han Algodhed selv et evigt Fiendskab soer.
Gav Godhed ei en Aand tilstrækkelige Kræfter,
At kunne see hans Bud, og rette sig derefter?
Og overtrædes de, blev Godhed selv misbrugt.

Eva.

Som, om vi trodsige nu smagte Kundskabs Frugt!
Et koldt, jeg veed ei hvad, omløber alle Aarer,
Min Adam, og jeg fælder ubekiendte Taarer,
Saasnart jeg seer det Træe, som kunde — dræbe dig.
Kom, Adam, flye et Sted, som kun mishager mig!

Adam.

Den rene Lydighed er sikker uden Skranker.
Skal Diet, skal en Sands beherske vore Tanker?

Eva.

Og dog er dette vist: skiønt Siælen elsker Gud,
Er Legemet dog ei saa roligt ved hans Bud.

Adam.

Mandinde!

Eva.

Synet kan . . .

Adam.

Ei friste!

Eva.

Men bedrøve!

At see den Mulighed . . .

Adam.

Vi skylde denne Prøve,

Og evig, evig Tak den Skabere, som bød,
At Verden bar vort Liv, og kun et Træe vor Død!

Eva.

Men, Gud, et Træe vor Død! Hvor farligt, om vi smagte!
Et Bid vor Død! hvor snart! Det dræber at betragte.
Udstrakte jeg min Haand — ak Adam, om vi nu,
Kun i et Øieblik ... da, Skræk! da døde du.
Kom, Beste! kom, min Ven! hist i de tause Skygger,
Hist hvor den tætte Busk et Skiul for Døden bygger,
Der vil vi glade smage den Lyksalighed,
Som ei af Tvivl og Frygt, og ei af Mangel veed.

Adam.

Elskværdigste!

Efter nogen Betænkning:

Velan!

De gaae, og Forføreren kommer frem igien og raaber:

Triumpf! snart har jeg vundet.
Den Gift, som dræber dig — skielv, Adam! — den er fundet,
Og Satan fandt den! skielv, beed Himlen skiule dig!
Jeg er betænkt paa Mord, og hvo forhindrer mig?
Hvad staaer mod Satans List? Blot om jeg ham forfører,
At han ved denne Frugt engang med Læben rører!
Om ikke Syn og Lyst, da skal min bittre Spot,
Hans Stolthed, og det Haab at kiende ont og got,
Selv Loven som forbød, han som forbød at smage,
Selv han skal friste dem. Jeg vil, jeg skal bedrage
— Var Moloch mig for klog? — og om ei dig, da den
Som, Adam, sikkert nok bedrager dig igien!
Med Latter skal jeg see de bange Taarer rinde,
Naar du beskylder og begræder din Mandinde.
Og naar du ømmer dig, og spreller mod min Magt,

Og døer, da vil jeg see til Himlen med Foragt.
Jeg, vil jeg sige, jeg har lært Cheruben græde,
Den kielne Cither slaaer ei meer om evig Glæde,
Og Engle frygte mig, og skielve for min Haand;
Thi Livet er ei meer, en Gud har tabt sin Aand!
Og atter sige: Skræk! hvem ligner den som falder,
Og den som døende mig for sin Morder kalder?
Hvis er det Billede, som Døden sletter ud?
Da skal jeg see med Skræk, at jeg har dræbt en Gud!

Da Satan siger disse bespottelige Ord, gaaer en Straale ud fra det Træe hvor Obaddon er skiult; hvorved den onde Aand, efter at have givet adskillige Tegn paa de yderste Smerter, tilsidst segner og bliver liggende i Afmagt paa Skuepladsen.

Ende paa den tredie Handling.

Mellemsang.

Skuepladsen forestiller en mørk og ubehagelig Dal, som er omringet af mange afskyelige og steile Klipper, paa hvilke man seer en Deel af de onde Aander i adskillige Forretninger. Saaledes seer man, hvorledes Adramelech er beskieftiget med at mønstre og opmuntre nogle af sine afmægtige Krigsfolk. En Mængde endnu mindre og mørkere Aander grave under Mammons Anførsel i en anden, og lede med stor Besværlighed efter den Metal, hvormed de siden har forgiftet Jorden. Den lumske og skumle Belial, fordum den smukkeste iblant Cherubim, sidder allene paa Toppen af en Høi, og grunder paa, hvorledes han kan skade en af sine Medfaldne. Lige over for seer man under Skyggerne af nogle hæslige Træer den bedrøvede og fortvivlede Abdiel Abbadona. Han holder Haanden for Øinene, og stræber forgieves at skiule sig for sig selv. Man seer Baal-Peor efterabe Cherubernes reneste Venskab med de kaadeste og hæsligste Gebærder, og Tammuts, som er i Færd med at forbedre sin sønderbrudte Cither for at besynge Afgrundens Vellyster. I Dalen staaer et Alter paa en liden Forhøining, paa hvilken man seer en mat og svovelfarvet Lue. Rundt omkring dette gaaer en Deel af Molochs Tienere med mange og latterlige Ceremonier. De blive opmærksomme ved et Bulder, som de høre bag ved Klipperne, og den, som synes at være fornemmest iblant dem, begynder at synge:

Lyd som af mægtige Veir, og Lyd af brusende Strømme
Susede ned over Klipperne, dræbende Tordener
Buldrede. See, han kommer, Orions Førstefødde!

Chor.

Bæver, I Aander! tilbeder, I vældige Kæmper!

Den Anden.

See, han kommer, den Stærke, som var, og som skal være,
Han, den Udvalgte! lysende, skiøn som Morgenrøden,
Kommer han frem, og skrækkelig som de grumme Luer.

Chor.

Bæver, I Aander! tilbeder, I vældige Kiæmper!

Den Tredie.

Hvo var mægtig som han, og stod for hans brændende Vrede?
Hvo kan taale hans Ansigts Lynen? For ved hans Ansigt
Flyede Mørket, og Dybene zittrede for ved hans Torden.

Chor.

Bæver, I Aander! tilbeder, I mægtige Kæmper!

Under denne Sang er Ildens grumme Konge kommet ned til Alteret. Hans Mine er vigtig og eftertænkende. Hans mørke Majestæt har indprentet en slavisk Ærbødighed i hans Tienere; de gaae tilside, stirrende paa ham med Frygt og Beundring og opmærksomme ved hans mindste Vink. Imedens han med mange Ophævelser betragter den Ild, som i Helvede kaldes den underlige, gaaer en Sangere frem og synger den derved brugelige

Sang.

Flye, Himmel, flye bag tykke Svoveldamper!
Lad Nattens skumle Dække falde ned!
Ved Helligdommens underlige Lamper
Seer Moloch meer, end Lysets Arving veed.
Men naar han overseer det Høie,
Da kom, o Dyb, hans store Navn ihu!
Naar Himle synker i hans Øie,
Brøl, Afgrund: Moloch! hvo var stor som du?

Den første af Ildens Præster.

Stille, Sangere, stille! tie, du Gudernes Yndling!
Seer du ei, at han henrykt udstrækker de brændende Hænder?
Moloch vil tale. Bæver, I Aander, og hører paa Moloch!

Moloch i Henrykkelse.

Jeg saae ham, brændende saae jeg ham, fnysende, stormende!

Mægtige Flammer gik ud fra hans Ansigt, ud for at dræbe.
Brænder ei Luften? Skyen er tung af dræbende Flammer.
Ned over Træet synker den Skye med dræbende Flammer.
Hvor skal han flye? Ved Døren vaager en ventende Morder.
Skiul dig i Skyggen! I Skyggen lurer den ventende Morder.
Nu fremrækker hun Haanden og griber efter Døden,
Efter den dræbende Flamme, som svæver over Træet.
Gaaer ei Seraph Obaddon nærmere hen til Træet?
See, nu rørte de! See, nu smagte de! Skrækkens Engel
Har opløftet sit Sværd, nu svinger han det, nu slaaer han!

Chor.

Triumpf! han døde, den som var vor Fiende,
Om den vor Fiende sagde: see min Yndling!
Den Yndling, som var Arving til vor Ære,
Triumpf, Triumpf, han er ei meer!

Moloch giver ved mange græsselige Ophævelser tilkiende, at den Aand, som er over ham, tvinger ham til at sige noget mere; hvorpaa hans øverste Tienere siger:

Stille, Sangere, stille!
Moloch vil tale. Bæver, I Aander, og hører paa Moloch!

Moloch.

Et helligt Bierg! et andet Træe — jeg svimler —
Et Træe — mit Syn forvildes af uvisse Flammer —
Et helligt Træe hist paa de skumle Bierge,
Som bærer — Aanden zittrer i de mørke Flammer —
Et Træe, som bærer, ak som bærer Livet!
Men Manden knæler og omfavner Træet!
Traf du ham ei, du stærke Obaddon?
Men under Træet knæler Dødens Fyrste!
Nu kysse de, nu smile de! Vældige Kiæmpe,

Dræbte du ei din Fiende? Men Mørkets Kiæmpe
Ligger — ak tie, min Mund! — ligger, ak ligger bundet!

Moloch, qvalt af den mægtige Aand, som har presset denne Spaadom af ham, falder om i Afmagt. Alle hans Tienere begynde herpaa et hæsligt Klageskrig, hvoraf de omkringliggende Klipper give det græsseligste Gienskrald. En mørk Røg stiger herpaa op af den Flamme, som er paa Alteret. Denne udbreder sig meer og meer, indtil den skiuler den hele Skueplads og giør

Ende paa Mellemsangen.

Fierde Handling.

Skuepladsen er i denne uforandret som den har været i de tre forrige. Fredens Aand, som af Aarsager, hvilke han siden giver tilkiende, staaer ved Kundskabets Træe, aabner denne Handling. Efter en liden Taushed, i hvilken han ved Miner giver sin tilvoxende Urolighed tilkiende, udbryder han saaledes:

Hvor langsom er din Gang, du Dagens Lys! Du stræber
Mod Østen. Seer du alt det Øieblik, som dræber?
Ak Uriel, maaskee, maaskee du aldrig seer
Min Ven, min beste Ven, og min Veninde meer!
Hvi flyer du mig, min Roe, hvor Frygt Altare bygger
For den Almægtige? Her under Dødens Skygger
Sang Fredens Aand, og skialv, og Glæden skiulte sig
Bag Træet. Glæde, Himmel, Gud, hvi flyer I mig?
Algodhed — Harpen slaaer om Godhed. Stille, Torden!
At Godheds Lovsang kan udbredes over Jorden!
Hoit over Dommens Stemme skal min Harpe slaae,
Hoit over Vreden skal min Aand mod Døden spaae.
Af Godhed drukken spaaer min Aand mod Døden. Livet
Har dræbt dig, Død! Hvor er den Magt, som var dig givet?
Hvo tog den? Men jeg svimler, mørke Gisninger....
Hvad føler jeg? hvor er jeg? og hvad giør jeg her?
Dog her hvor Døden groer, her, om min Ven vil smage,
Maaskee jeg med mit Suk kan kalde ham tilbage,
Maaskee paa Faldets Pynt min aabne Arm, mit Raab...

Men, Godhed, skiul mig! Gud, ak skiul mig for mit Haab!
Nei Sol, dig kun, o Sol, og dig, du tause Ceder,
Betroes Cherubens Frygt, jeg klager kun for eder,
Kun I skal see den bange Taare! Ak min Ven,
Om du, ak om du dog, dog maatte føle den!
Du er endnu, du er! og, Himmel, deel min Glæde!
Han staaer endnu, min Ven, han staaer! hvorfor da græde?
Men staaer han ei som Rør i Gihon? ak som Rør!
En Blæst, og Røret faldt! et Ord, og Manden døer!
Har ei Mandinden ham? Skræk, om hun først begierte!
Ak, negter den et Bid, som negter ei sit Hierte?
Hun seer, hun undrer sig, hun frygter for at see —
O Tegn ... Men Zephon!

Zephon, Jordens Engel, trækker Satan uagtet al hans Modstræbelse ind paa Skuepladsen. Han har fundet ham i et Bedragerie, og tvinger ham nu til at følge med sig til Irmiel for at forklare sine Hensigter dermed, efter det Løfte, han har giort denne nidkiære Ven, at oplyse ham i alt det som gaaer for sig i Eden. Han raaber, endnu forend Satan bliver seet, ind i Scenen:

Kom! kom frem, Bedragere!

Irmiel.

Hvad?

Zephon.

Følg!

Satan.

Hoivise Aand, hvad kalder du bedrage?

Zephon.

Du kiender ei den Frugt, som Gud forbød at smage?

Satan.

Nei.

Zephon.

Og hvad drev dig til at sammenblande den
Med Frugt af andre Træer? hvad drev dig?

Satan.

Himmelen.

Zephon.

Skielv, Satan! Himmelen kan lade sig bevæbne,
Frygt for dens Torden! Tael, hvad drev dig?

Satan.

Vel! min Skiebne.

Zephon til Irmiel.

Og veedst du, Irmiel, at denne Nedrige
Har nylig villet dræbe Herrens Billede?
Du veedst i Mandens Dal det Træe, hvis spæde Grene
Af Frugter bugnende med Lilier sig forene.
Tit var det Adams Lyst, naar Dagen brændte varm,
At gaae til dette Træe ved sin Mandindes Arm.
Der sanke de den Frugt, som Træet gierne taber,
Saa see, saa smage de, og prise deres Skaber.
Der saae jeg agtsom hen fra Cedren, Herrens Magt
Holdt Øiet stivt derhen, og Rædsler skreg: betragt!
Da voxte Skyggerne; men midt paa Himlen straalte
Den fulde Sol med Glands, som Jorden neppe taalte,
Dog voxte Skyggerne ved Træet, og jeg saae
En Støtte, som af Røg, tæt over Træet staae.
Da zittrede dets Løv og faldt, de grønne Frugter
Faldt, tykke Grene sank, og Stammen sank i Bugter,
Og Naboe=Blomstret sank. Da flyede Sangeren
For Røgen, Dyret flyede, Dagen flyede den.
Saa skyder Straalen ei af Skyen, Sole falde
I mindre Fald, naar Dom og Hevnens Tordner knalde,
End jeg til Træet. Tael, saa skreg jeg, hvo du er!
Tael i den Herres Navn! siig hvad du søger her!

Da krøb han slavisk frem, og i hans Morderhænder
Var Dødens Frugt . . .

Satan.

Hvad Død? Navn, som jeg ikke kiender!
Naar døde Livet? naar?

Zephon.

Da, Slave! da, naar Gud
Nedstyrter en Rebel, som trodser mod hans Bud.

Satan.

Og har jeg fristet ham?

Zephon.

Forrædere! du tænker,
At slig Forstillelse kan skiule dine Rænker.
Men blues du derved, da skiul dem før i Skam!
Erkiend din Ondskab!

Satan.

Vel! — og om jeg frister ham?

Irmiel.

Gud, din Retfærdighed! — Du som mit Hierte hader,
Mørk er din Aand, og mørk blant Nattens Myriader,
Gift er din Tanke, trødsk, og stedse betænkt paa Mord!
Og du, Tyran, og du betræde Herrens Jord!

Satan.

Og du tør knurre, du! naar din Tyran befaler?
Hvor længe hører han paa Trællens frække Taler?
Viid: ikke jeg, han selv, han ønsker Mandens Død.

Irmiel.

Dens Død, som ligner ham?

Satan.

Just det, som han fortrød!
Kan Thronen taale Støv? er kun en Aand strafværdig,

Fordi han ligner ham? — og er han ei retfærdig?
Vel skabte han det stort, beqvemt at ligne sig,
Men han fortrød det snart; han, han bevæbner mig,
For selv at synes . . .

Irmiel.

Skielv! hvad var jeg, at jeg hørte
Paa Spotteren?

Satan.

Og jeg, om dine Trusler rørte?

Irmiel.

Fortabte!

Zephon, som seer paa Irmiels Øine, at han er fortørnet, viser, især mod Slutningen af denne Samtale, alle Tegn til den heftigste og utaalmodigste Vrede. Irmiel han ikke sagt det Ord: Fortabte, forend han gior sig rede til at knuse Bespotteren; Irmiel selv nedlægger den Palmegreen, som han ellers bestandig bærer i Haanden, og i Steden for den salige Fromhed, som stedse tindrer i hans Øine, viser han nu med sit funklende og næsten grumme Øiekast, at ingen er heftigere end den Taalmodige, naar han bliver opirret. Dog ere de Betragtninger, som hans omme Venskab gior, det vigtigste som bringer ham ud af sin Characteer. Satan paa sin Side, skiønt ellers saa frygtsom som den nedrigste Bedrager, er nu imod Sædvane trodsig, deels af Nød, deels fordi han veed, at de ikke kan forjage ham af Eden. Han laver sig til Strid med Tilberedelser, som vilde synes forskrækkelige for dem der ikke kiendte ham. Saaledes staaer det til, da Michael, den øverste af Stridsenglene og en af de Syv som staae for Thronen, kommer uformodentlig ned paa Skuepladsen. Denne Aand har paa Guds Befaling Opsigt over, at de onde Aander intet voldsomt tage dem for i hans Have. Da han seer disse Tilberedelser til Strid, holder han det for sin Pligt at komme sine salige Venner til Hielp. Han er som en Stridsengel bevæbnet fra Haand og til Fod. Men han foragter Satan formeget til at giøre andet end vise ham sit stinnende Skiold, og sige:

See dig selv og flye, Forbandede!

Satan, som bliver bange for sin egen hæslige Skikkelse, flyer, og Irmiel siger til Erke-Engelen:

Ak Herre, han vil dræbe den Uskyldige!

Michael.

Vi veed det. See den Stund, i hvilken Aander lære,
At Guds Retfærdighed er evig som hans Ære!
Thi naar blev Fængslet svagt, at Satan brød dets Dør,
Og er Obaddons Arm ei nu saa stærk som før?

Irmiel.

Hvem uden Lysets Gud kan løse Mørkets Lænker?
Men Adam ...

Michael.

Veed sin Lov, og har en Siæl, som tænker.
Hvad bør forføre den, som hørte Herrens Bud?
Hvad frister til at døe og til at trodse Gud?
Da skulde billigt Suk gaae ud fra Molochs Huler,
Hvor Synd forgieves sig bag slig Undskyldning skiuler.
Et Øie, som har seet, og en oplyst Forstand
Bør ei forføres.

Irmiel.

Ak!

Michael.

Du sukker?

Irmiel.

Ak, den kan!
Du kiender Satans List.

Michael.

Har ei mit skarpe Øie
Fulgt med de lumske Trin, og talt dem i det Høie?
See hele Himlens Hær, som agtsom stirrer ned!
Kun Dommens Engel seer paa Guds Retfærdighed.
Hvem styrede dit Syn i Cedren, Zephon? hvem opvakte
Din Harm, da Navnet ham til dine Fødder trakte?

Og — lidet for hans List! alting forsøger han,
Og I har hørt de Skrig, som vidne hvad han kan.

Irmiel.

Stod ei Ithuriel i Lunden? stille Vinde
Sneg hvislende forbi den slumrende Mandinde,
Og Satan var i Vinden; Dyrene fornam
Hans Skræk og flyede, før Cheruben kiendte ham.
Som Skygger flagre tit omkring et henrykt Øie,
Naar det beskuer Gud, og daaner i den Høie
— Snart skimter Aanden Ting, snart mørke Billeder
Af det Tilkommende, men veed ei hvad det er —
Saa fandt den vise Aand ham svævende. Han hørte,
At Ord som Glædesord ved Evas Læber rørte,
Men Satan svævede for Eva; da tilbad
Ithuriel, og Søvn og Skygge skiltes ad,
Naturen vaagnede. Da søgte Mandens Mage
Et Billede, hvis Tab hun syntes at beklage.
I Lunden søgte hun og under Skyggerne,
Hun græd.

Zephon.

Ak, Mørket spaaer mod denne Salige!
Jeg stod paa Herrens Bierg, og syntes at fornemme
En Lyd fra Chaos, Gienlyd af en heftig Stemme;
Det var som Molochs Røst, naar den vil naae til Gud,
Og mellem Flammerne fortvivled brager ud.
Det raabte: „see, hun gaaer!" og atter: „see, hun rørte
„Ved Træet!" Det var alt hvad jeg paa Bierget hørte.

Michael.

De Vise selv vil troe, at om Mandinden staaer,
All Satans Svig ei op til Mandens Hierte naaer.

Irmiel.

Hvor heftig føler hun! da Skræk, naar Den begierte,
Hvor Forestilling, Syn, og Haanden selv er Hierte!
Hvor Øiet som et Speil steds viser hvad det seer,
Og Suk bebreider det, at Siælen føler meer!
Tit saae jeg undrende, hvor heftigt Hiertet stræber
Til Munden, Ønsker qvæles i de fulde Læber.

Michael.

Den Siæl beqvem til Fryd, den Drift til Salighed
Er Godheds Helligdom, og det, den glædes ved.

Irmiel.

Naar ei udvortes Skin det muntre Syn forblinder,
At det Lyksalighed i det Forbudne finder!

Michael.

Men Siælens Lys er stort, og Hiertet føler Gud,
Og Øret negter ei, at det har hørt hans Bud.
Er Manden ikke viis, hvis Ord er hende søde
Som Druen? mon han taug, og saae det, at hun døde?
Algodhed vaager selv, og Himlen holder Vagt.
Ha, vil hun døe, da maa hun dræbe sig med Magt!
Fornam du ikke før den Røst — hvad Herren talte
Til dem, som elske ham og giør hvad han befalte?
„Hvem", sagde han, „er god som Herren? hvem har sagt
Til Intet: bliv? ved hvem er Verdens Grundvold lagt?
Var jeg ei Herren, stor, uendelig i Ære,
Før Støvets Brøder vidste hvad det var at være?
Var jeg i Trang, da Leer blev dannet af min Haand?
Og længtes mig, at jeg meddeelte det min Aand?
Algodhed er mit Navn," saa sagde han hvis Vrede
Fortærer Aander, „Navn, som Støvet skal tilbede!
Oplod jeg ei min Haand for Manden? han har smagt

Mit Gode. See min Ven, med den jeg giorde Pagt!
Hvor yndig er han, viis, og stor i Aanders Øie!
Hvor frygtet af sin Jord! hvor elsket af den Høie!
Hans Røst er Glædens Røst, han frygter ei den Arm,
Som knuser Throner. See, han kiender ei min Harm."
Fremdeles sagde han: „har Adam hørt min Torden?
Har Eva seet min Skræk? og frygtes jeg paa Jorden?
Saa sandt jeg, Herren, er: adlyde de mit Bud,
Skal de kun dyrke mig som Miskundheders Gud!
Og see, den Tid er nær, da Fristelser ophøre!
Thi er min Arm ei tung paa den, som vil forføre?
Fortvivled seer han alt, at Tiden raaber ham
Til evig Afmagt og Misundelse og Skam!
Endnu et Øieblik uskyldig! og jeg bygger
Mit Helligdoms Paulun i de rædsomme Skygger.
Mit Træe skal Manden da tilbede Godhed ved,
Til evigt Vidnesbyrd paa sin Uskyldighed!"

Irmiel.

Gud give!

Zephon.

Raphael . . .

Denne Salige kommer ind paa Skuepladsen med en Hastighed, som er ham usædvanlig. Den Kiærlighed, som han bærer for de to Uskyldige, især til Mandinden siden den Tid han hørte hende tale i den første Handling, viser sig først nu i sin fulde Styrke, da hun er i Fare. Han synes strax at forundre sig over at forefinde Michael, men han har neppe omfavnet denne sin Medtienere, forend han siger til de andre med en kiendelig Urolighed:

I, Mandens Venner, hører!
I Busken hvisker alt den Stemme, som forfører.
See, hvisler Slangen ei omkring det sikkre Bryst,
Hvor Siælen slumrer Synd og drømmer giftig Lyst?
Saa siger Godheds Gud: „mon den Udvalgte sover,

At Ondskab sig saa nær til hendes Hierte vover?
Og kiender hun den Orm, hun varmer i sit Skiød,
Og at den aander Gift og hvisler Skræk og Død?
Hvo vækker hende? Brøl, Obaddon, med din Torden,"
— Saa siger Herren — „Død, din Skræk advare Jorden!
Og du, o Zephon, kald Naturens Stemmer frem,
At om hun glemmer mig, hun dog maa høre dem!"

Irmiel.

Og jeg?

Raphael.

O ømme Ven! Ithuriel tilbeder,
Foreen dit Suk med hans! Maaskee han flyer for eder.
Her taales ingen Tvang; Bøn strækker kun en Aand,
Som frygter Naaden meer end Almagts bundne Haand.
Den store Dommens Aand saae paa de gyldne Skaaler,
Og Adams Skaal var tung, nedtrykt af Naadens Straaler.
Ak, var hans Skaal ei let, om Godhed ei blev ved
At laane den sin Vægt mod Guds Retfærdighed?
Hans Hierte deelte sig alt i ulige Dele,
Til Gud og Eva; hun tilegner sig det hele.
Men du, o Salige, beed! storm til Naaden! raab
Mod Mørkets sidste Magt og Ondskabs største Haab!

Irmiel.

O Gud!

Zephon.

En mægtig Røst ...

Man hører en stærk Torden.

Raphael.

Var det ei Dybets Vægter,
Som raabte anden Gang paa de fortabte Slægter?
Den Onde hørte det, og saae sin sidste Tid,
Og skialv. Fortvivlende fordobler han sin Flid.

Irmiel.

Ak, at...

Zephon.

Mandinden!

Raphael til Irmiel.

Gaae! dit Venskab kan forlede
Din Arm. Retfærdighed tillader kun at bede.

Irmiel.

Min Gud! — Min Ven! min Frygt!

Han gaaer bort.

Raphael.

Jeg frygter selv at see
Det Slag, som truer. Gud, beskierm dit Billede!

Han gaaer op til den som har sendt ham, og Michael, hvis Fuldmagt ikke strækker sig videre end til at afvende al Voldsomhed, følger umiddelbar efter. Zephon gaaer tilsidst. Mandinden kommer overmaade dybsindig ind paa Skuepladsen. I Steden for den uskyldige Glæde seer man efterhaanden Lyst, Frygt og andre heftige Lidenskaber afvexle i hendes Gebærder. Hun udtrykker dem nogentid med Suk og andre Bevægelser, uden at tale. Ithuriel, som bliver staaende i Indgangen af Skuepladsen, er nedslagen og bedrøvet. Han fæster undertiden sine Øine paa hende med den ømmeste Kiærlighed, og udtrykker sin Frygt andre Tider med at holde Haanden for Øinene. Han vinker ad hende, men hun er for henrykt i sine Tanker til at give Agt derpaa. Naar dette stumme Optrin har varet noget, vender hun sig om for at gaae bort, og Ithuriel giver sin Glæde tilkiende derover. Men hun gaaer strax tilbage igien, og siger efter at have betragtet Træet:

Det smukke Træ! maaskee... nei Eva! nei Forræder,
Det er forgieves, om du dig i Haabet glæder!
Jeg skulde glemme Gud — Skræk! — dig som skabte mig,
Som gav mig Siæl og alt, jeg skulde glemme dig!
Og dog... nei Tanke, flye! Men det, jeg undrer over,
Er denne Dristighed; betænk det, hvad han vover!
Han frygter ei dens Magt, som truer. Gisninger,
Hvor fører I mig hen? O Gud, hvad giør jeg her?

Hun løber forskrækket imod Enden af Skuepladsen; men hun vender om igien, og siger efter nogen Taushed:

Den bade mig? hvorfor? den synes at befale,
Og raader kun; saa viis, saa yndig er hans Tale.
Den mørke Majestæt, den Hoihed lover meer
End det, mit svage Syn, mit blinde Øie seer.
Et Bid — da kiendte jeg den og utalligt andet!
Hvem er det? mneligt — Skræk! — en Falden, en Forbandet!
Jeg skielver. Seer jeg ei, at selv det stærke Dyr,
Saasnart den nærmer sig, af alle Kræfter flyer?
Og den — jeg saae det før, du skialv, saasnart en Torden
Blev hørt fra Bierget, naar en Storm gik over Jorden,
Og neppe skiulte du de Suk, som trængte frem
Af dit beklemte Bryst; ja viid, jeg hørte dem!
Saa ene af sit Slag; thi hvilken anden Slange
Kan tale tydelig? han taler selv om mange —
De smukke Seraphim. Dog ... men utidig Frygt!
Hos Gud, i Mandens Arm kan Eva slumme trygt.
Og Godhed, Almagt, Gud — han skulde vel tillade,
At Mordere kom ind, og at de kunde skade?
Jeg veed ja hvad jeg giør, jeg giør kun hvad jeg vil;
Om han kan friste mig, hvad kan han tvinge til?
Og friste? — raader han, at jeg skal ei adlyde?
Han viser kun, hvorfor Gud fandt for got at byde.
Det var min Tvivl. Han kom just da jeg tænkte paa,
Hvorfor den skiønne Frugt skal uden Nytte staae.
Han siger sig ja sendt for bedre at forklare
Det mørke Bud og den dermed forbundne Fare.
Maaskee han siger os, hvorledes denne Frugt
Kan smages uden Synd, hvortil den bliver brugt.

Her bliver en temmelig lang Pause, i hvilken Eva stirrer paa den forbud-

ne Frugt. Hendes Øine vise tydelig den stedse voxende Lyst. Endelig siger hun som imod sin Villie:

Frugt, som behager — Skræk! — som synes at behage!
Frugt! Foden vakler frem, og Siælen flyer tilbage.
Hvad giør du, Eva? flye! din Skabere forbød!
Dog ei at see... o Skræk! o tør du see din Død?
Frygt har omspændt min Siæl, det bange Hierte banker,
Og bliver koldt, og døer. Uordentlige Tanker!
Hvi flyer du mig, min Siæl? jeg svimler, Jorden flyer,
Og Solen skiuler sig bag Dødens tunge Skyer.
Saa døer jeg da? Ha du som var mit Hiertes Glæde,
Lev uden mig, men lev! lev vel! hold op at græde!
Ha Taarer, dræber ei! jeg er alt død, min Ven,
Og du, min Lyst, og du vil dræbe mig igien!
Forglem mig! — hvilket Ord! nei, meer end Dødens Smerte!
Dit Hierte glemme mig? før sønderriv dit Hierte!
Men, Gud! hvor er jeg? see, jeg har ei smagt endnu,
Jeg er uskyldig, Gud! og du, hvi dræber du?
Men jeg har tænkt en Synd! — hvad Synd? kan Tanker dræbe?
Siæl, smag din fulde Lyst! men rør den ei, min Læbe!
At rose Herrens Træe, det er at prise Gud.
Hans Træe, hvor deiligt, ak hvor yndigt seer det ud!
Den tause Majestæt! de underlige Kræfter!
Den Frugt! hvem saae dets Frugt og længtes ei derefter?
Selv Skyggen! — Billede, dig vil jeg kysse, dig!

Hun bøier sig virkelig ned for at omfavne den Skygge, som hun selv tiltroer nogle af Træets forunderlige Kræfter; men paa Zephons Befaling skiælver Jorden, og hun springer forskrækket tilbage, og siger:

Men Skyggen selv er Død, og den vil dræbe mig —
Nei, nei, han vil det selv! Til Herrens Helligdomme
Tør intet omgiort Støv, og ingen Skabning komme.
Og ret! thi han har skabt, og ham tilhører det.

Frugt, god til Gud, og ak for god til Mennesket!
Hvorfor? men, Dristige, du trætte med din Skaber!
Flye for det mørke Svælg, hvori din Siæl sig taber!
For Glædens Skygger flye! see dem endnu, men skielv!
Flye for din Lyst, din Skræk, din Fristelse, dig selv!
Er Eden i en Plet? Hist i de brede Skygger,
Hvorunder Nøisomhed hos salig Glæde bygger,
Derhen, min Siæl! derhen, at føle tilladt Fryd,
At høste Frugter af din seierrige Dyd!
Min Busk, som leger med de muntre Vestenvinde,
Glæd dig, thi du skal see den levende Mandinde,
Og see min Salighed, og sige hvislende
Til Vinden: Salighed, og den Uskyldige!
Men mærk det, stille Dal, naar jeg med fulde Læber
Fortæller dig min Strid, og om den Frugt som dræber,
Og at jeg var den nær, og saae den, og fornam
At Døden kom mig nær, og følte Skræk og Skam!
Da skal de bange Dyr forsamles, og de spæde,
Som mættes af min Haand, skal skynde sig, og græde,
Og trænge sig i Kreds omkring mig, bævende
Ved hver en rædsom Ting, som havde kunnet skee!
Da skal jeg prise ham, som styrede mit Hierte
Ved Dødens Frugt, at jeg, ak at jeg ei begierte!
Du smigrer dig, min Siæl! nei, hør det, Dyr, og skielv:
Jeg havde Lysten, men jeg styrede mig selv.
Da skal I undres, Dyr, at jeg kan overvinde
En Skabning, og saa stor, som mig, som en Mandinde;
Da... Gud, men hvilken Roes! Nei, ikke jeg, men Frygt
Har vundet. See, jeg flyer blot for at leve trygt.
Hvad flyer jeg? Døden — vel! men kan det ikke være,
At jeg blind i min Frygt flyer Herlighed og Ære?

O Eva, Eva! Skræk! og, mørke Gisninger,
Hvor fører I mig hen? o Gud, hvad giør jeg her?
Nei Adam, ved din Arm vil jeg oplede Glæde!
Der zittrer ei min Fod af Frygt at overtræde,
Der . . .

Hun er ved Enden af denne sidste Tale kommet imod Udgangen af Skuepladsen, men ved det allerulykkeligste Indfald vender hun sig endnu engang om, og siger:

Kom, du falske Ven, at jeg maa sige dig,
At Adam ene giør Mandinden lykkelig!
Hvor skiuler du dig? kom! prøv, om du kan forføre!
Du flyer mig, Nedrige! kom, at jeg ret maa høre,
Hvorvidt . . .

Forføreren har længe ventet efter dette Øieblik. Han har adskillige Gange viist sig i Indgangen af Skuepladsen; men Ithuriels Bon har holdt ham tilbage, saa længe Mandinden selv ikke kaldte ham. Nu bliver han denne salige Forbeder for stærk, og kommer ind under Dækket af en prægtig skinnende, os ubekiendt Slange, omtrent som Ægypternes Serapis eller Philisternes Dagon. Han siger det efterfølgende med en forstilt Koldsindighed. Uagtet al den Behiertighed, som hans Ondskab hielper ham i at antage, viser han dog af og til, at han meget vel føler Herrens Rædsel, sin tilstundende Dom og Obaddons Nærværelse. Han siger endnu i Indgangen:

Du kalder mig.

Eva.

Ha, nei!

Satan.

Din høie Røst,
Din Graad, Mandinde . . .

Eva.

Flye!

Satan.

Men du begierte Trøst.

Eva.

Ja, jeg behøver den, men ei af dig, Forræder!

Satan.

Jeg? vel!

Han lader som han vil gaae.

Eva.

Bliv!

Satan.

Og hvorfor?

Eva.

Ak!

Satan.

Salige, du græder!

Eva.

Ak!

Satan.

At beklage sig i slig Lyksalighed!

Eva.

Nei, Falske!

Satan.

Men jeg gaaer. Din Glæde . . .

Eva.

Nei! bliv ved!

Satan.

Hvad kan du ønske meer? fornøiet, mæt og rolig,
I Adams kielne Arm, i en bevogtet Bolig,
Tryg, ei at tale om den Frihed, som du har,
At see . . .

Eva.

Men . . .

Satan.

Siig mig een, som meer lyksalig var!

Eva.

Jeg kiender ei ... for blind ...

Satan.

Vel!

Eva.

Vel?

Satan.

Hvo kan udgrunde
Algodheds Dyb?

Eva.

Heri?

Satan.

Blind kan du ei misunde;
Du ønsker ikke Ting, hvoraf du intet veed.
Fornøiet ...

Eva.

Men et Dyr har samme Salighed.

Satan.

Og er du meer?

Eva.

Ha viid, jeg hersker over Jorden!

Satan.

Og frygter for et Træe, og zittrer for en Torden?

Eva.

Jeg? — men jeg frygter kun at giøre Gud imod,
Og at fortørne den som selv er evig god.

Satan.

Ret, Gud er evig god! naar troer du at han taber
Sin Evighed, sig selv, sit Væsens Egenskaber?

Eva.

Gud? han forandres ei.

Satan.

Og om han dræbte dig,
Da var det Godhed?

Eva.

Nei, men vil han dræbe mig?

Satan.

Dog troer du, at han kan.

Eva.

Om jeg uskiønsom rører,
Da...

Satan.

Han bør takke dig, at han ei selv ophører,
Thi sæt, det faldt dig ind at handle mod hans Bud,
Da holdt hans Godhed op. Du kan forandre Gud!

Eva.

At synde...

Satan.

Kald det Synd! men kan din Feil forlede
Den Viseste til Harm, og Godhed selv til Vrede?
En vigtig Ting, en Frugt opirre Skaberen?
Som om hans Tab var stort, ifald du smagte den!
Han byder: smag den ei! Vel! han har Ret at byde;
Han skabte dig.

Eva.

Og jeg?

Satan.

En Slave bør adlyde.

Eva.

En Slave?

Satan.

Tvang og Frygt blev aldrig kiendt af Frie.

Men frygt ham! men jeg vil forhindre dig deri?
Kun dette har jeg sagt, at frelse Himlens Ære;
Han vil ei dræbe dig, men adlydt vil han være.

Eva.

Han truer dog med Død.

Satan.

Men veedst du hvad det er
At døe?

Eva.

Da holdt vi op at være....

Satan.

Mennesker!
Hvorledes slettes ud? kan Lyset andet føde,
End Lys?

Eva.

Nei.

Satan.

Og en Gud frembringe Ting som døde?
Meer — din indblæste Siæl?

Eva.

Er Herrens!

Satan.

Og en Deel
Af Gud skal kunne døe! hvad om han døde heel?

Eva.

Jeg svimler...

Satan.

Kundskabs Frugt oplyse Siælens Øie,
Og slukke Siælens Lys?

Eva.

Hvor tungt at sammenføie!

Satan.

Den viser Got og Ont — og hvem, ifald du døer?

Eva.

Tvivl! Gud, hvad giør jeg? svar!

Satan.

Adlyde, som du bør.

Om ... men jeg tier.

Eva.

Tael!

Satan.

Nei! Himmelen og Jorden
Har Viisdom givet Lov og foreskrevet Orden.
Bemærk, at Skabningen opstiger Led fra Led,
Fra Støv til dig, fra dig ... men ...

Eva.

Og hvortil? Bliv ved!

Satan.

Betænk, om alle Dyr vil fordre Guddoms Ære,
Om hver en Træl staaer op, og selv vil adlydt være,
Om ... Evigheden selv blev snart ukiendelig
Blant Skabte! Frist mig ei! det er for høit for dig.

Eva.

O grumme Ven! jeg var lyksalig, nøisom, rolig,
Jeg sov i Mandens Arm, og Glæden var min Bolig,
Og du kan dræbe mig? du kalder dig min Ven ...

Satan.

Jeg dræbe? See din Død, og frygt dig kun for den!

Eva.

Du spotter! Ak min Gud, du elsker mig, min Fader,
Du elsker mig! og jeg, jeg troe det, at du hader?
Kan Almagt frygte sig? og kan Algodhed selv

Misunde? Nei Tyran! nei Siæl! nei Hierte, skielv!
Gud lyve, Gud for mig! hvorledes kan han sige,
At den er dødelig?

Satan.

Han taaler ingen Lige.

Eva.

Og du, som veed det ei: han skabte Mennesket
Sig liig, et Billede paa Herren kaldes det.

Satan.

Men du, som ligner den der overseer det Høie,
Hvad fattes da dit Syn? hvad skiules for dit Øie?

Eva.

O Gud! o Ven! o Lyst! o mørke Gisninger,
Hvor fører I mig hen? o Gud, hvad giør jeg her?

Hun gaaer nogle Skridt tilbage, men bliver strax staaende, og siger:

Men om jeg blev en Gud, mon den Algode vilde
Misunde mig? og vil min Skåbere mig ilde?
Nei, nei, han er min Ven.

Satan.

Men han er evig god,
Og al Fuldkommenhed er stridig derimod,
Thi mod Utrængende kan ingen Godhed vises.

Eva.

Ha, skabte han en Frugt, og frygter at den spises?

Satan.

At forekomme Ting, hvis Grund er evig lagt
I Almagts Væsen selv, det overgaaer hans Magt.
Der findes Skabninger, som af sig selv frembryde,
Som af hans Overflod altid nødvendig flyde.
Han skaber Ting af Valg, men andre føder han
Ved Almagts Virksomhed, som ei forandres kan.

Sæt Solen uden Ild, lad Træet forebygge,
At det ei nu, som før, blev Aarsag til en Skygge!

Eva.

Ak!

Satan.

Har du seet den Sæd, som Cedren kaster ned,
Hvor den meddeler Støv sit eget Væsen ved?

Eva.

Ja.

Satan.

Viid da: Herrens Træ ... men nei! jeg vil bedrage,
Jeg vil forføre dig!

Eva.

Siig, Ven! siig, tør jeg smage?

Satan.

Nei.

Eva.

Du forbyde mig!

Satan.

Hvi spørger du mig da?

Eva.

Siig, tør jeg smage frit, og tør jeg smage?

Satan.

Ja.

Eva heftig.

Nei! thi min Gud forbød ...

Satan.

Vel! vov det ei, at spise!

Eva.

Du negter mig dit Raad?

Satan.

Hvad Raad giør Daarer vise?

Eva,

i det hun gaaer nærmere.

Jeg seer min Feil. Velan, jeg troer dig og mit Mod!
Men ...

Satan.

Svage!

Eva.

Hvilken Angst omspænder ei min Fod?
Du vil mig dog ei ont? Ak, om jeg døde, vilde
Min Død fornøie dig? Min Ven, vil han mig ilde?
Ak, skad mig ei! du er min Ven.

Satan.

Naar du har smagt,
Da seer du først, om jeg fortiente slig Foragt.

Eva.

Nei, han misunder mig! Han? nei, min Lyst bedrager!
Du vinker, søde Frugt! — du, blinde Skræk! forjager.
Jeg ...

Mandinden gaaer endnu nærmere, men det begynder at tordne stærk, og en hyftig Storm, som følger paa denne Torden, oprører alt det omkringværende. Jorden selv skielver ved det sidste Trin, som Mandinden staaer i Begreb med at giøre. Hun standser, og siger forskrækket:

Herren tordner alt, og hvilken Storm! o Frygt!
Jeg døer ...

Satan.

Nei, bliv en Træl! i Lænker leves trygt.

Eva

efter nogen Betænkning.

Jeg Træl?

Satan.

Du zittrer dog. En Torden, og du vanker!
Den høie Siæl! en Storm bortblæse dine Tanker!

Eva,

som atter gaaer nærmere.

Jeg zittre? nei, jeg vil . . .

Hun staaer alt i Begreb med at række efter den dødelige Frugt, da et stærkt Tordenslag giør at hun endnu engang staaer forskrækket stille og raaber:

Skræk! — ville, hvad jeg bør!

Satan.

Flye!

Eva

efter at have betænkt sig.

Nei, min Lyst! mit Mod!

Hendes Beslutning er nu alt uforanderlig, og hendes Lyst har alt taget saa stærk Overhaand, at den overvinder al Skræk. Hun staaer alt færdig til det allerulyksaligste Greb, da Adam, som har hørt noget af det sidste, kommer forskrækket ind paa Skuepladsen, og raaber alt i Indgangen:

Mandinde! hvad du giør . . .

Gud, tør du?

Eva til Satan.

Tael, min Ven!

Satan.

Hvad nytter det at tale?

En Slave lyder kun, og frygter at befale.

Følg rolig Støvets Lov! den blinde Lydighed

Har intet Valg. Lyd! skielv!

Adam.

Jeg skielve, jeg! hvorved?

Eva.

Ved Guders Liighed. Smag!

Adam.

Gud, jeg at overtræde

Dit ene Bud!

Satan.

Nei skielv, flye den misundte Glæde!
Et Støv er dog for svagt . . .

Adam.

Formastelige, tie!
Følg snart, Mandinde! snart!

Han tager hende ved Haanden, og ledsager hende ud af Skuepladsen imod hendes Villie. Hun giver dette sidste tydelig tilkiende ved den Maade paa hvilken hun følger ham, og ved de smagtende Blik som hun bestandig kaster til det forbudne Træe. Hans Skræk gior, at han ikke bemærker det. Han raaber, i det han saa got som trækker hende ud:

O Herre! leve vi?

Ende paa den fierde Handling.

Mellemsang.

Skuepladsen forestiller den Egn, hvor det forbudne Træe staaer. Baal er kommet tilbage for at blive bestyrket af Satan i det Haab, som Moloch alt har givet ham; men da han ikke seer denne Aand, som har skiult sig af Frygt for Manden, sætter han sig, for at oppebie ham, og synger imidlertid følgende

Aria.

O Glimt af Fryd, som Diet neppe taaler,
O svage Haab, hvi qvæler du mit Bryst?
Hvor flyer jeg hen, forfulgt af Glædens Straaler?
Hvo skiuler mig for den, som slaaer med Lyst?
Fuldkomne Hevn, du Guders sande Føde,
O søde Hevn, og jeg skal smage dig!
Men knuus mig, Torden, at, om Manden døde,
Lyst, himmelsk Vellyst ei vanærer mig!

Men Lyd, som af en krybende Forræder,
Blev hørt i Busken. Stille, Slave, stille!
Vov ei at nærme dig, hvor Helten synger
Sin Hevn og Guders Fald!

I det han bliver Satan vaer:

Men Satan! — skiul dig, Harm, endnu en Time! —
Kom, Yndling! kom, at jeg maa høre,
Hvor let Mandinden lader sig forføre!

Satan.

Ak, hænger Vægten ei i lige Skaaler?
Lyst, Haab og Stolthed tynger i den ene,

Paa hvilken jeg af alle Kræfter trækker;
Men Manden, og een som er meer end Manden,
Ak Herre, Naaden tynger i den anden.

Baal.

Forvovne, du tør nævne Naade,
Hvor Hevn og Skræk forkynde mig!

Satan.

O Helt! jeg dræbte dig af Vaade,
Din Skræk var snart ukiendelig.

Baal.

Dumdristige!

Satan.

Storpralere!

Baal.

Min Arm ...

Satan.

Hvor stærk!

Baal.

Min Harm ...

Satan.

Jeg døer!

Baal,

i det han springer frem imod Satan.

Ha Slave, skielv, og lær om den foragtes bør!

Det seer ud til en Strid imellem disse to onde Aander, da Obaddon opirret over deres Nærværelse gaaer frem af sit Skiul, dog, da Magten i den Henseende er ham forbuden, lader som han ikke seer dem, og siger:

En Røst, som Ondskabs Røst! en Lyd af Strid!

De flye begge, og raabe intet uden:

Ak!

Obaddon.

Herre, Hevnens Gud, hvor lang er Ondskabs Tid?
Men jeg? den stille Vellyst sniger

Omkring mit Bryst, Obaddon sover,
Dybt slumrer han, og drømmer Fred og Medynk,
Og vælter sig blant Edens kielne Roser,
Og ønsker at de ikke visne!
Ha Dødens Engel! om de falde,
Da — men udrust dig først med Harm! —
Da døe de! Døden døe de, om de falde!
Men, Herre, lad dem ikke falde!
Dig, Godhed, skal min Aand paakalde,
Og dig, Retfærdighed, min Arm!

Aria.

Skrækkende Straaler forkynde mit Komme,
Dræbende Tordener buldre min Harm;
Rosten af Herrens retfærdige Domme
Brøler, saasnart jeg opløfter min Arm.
Men en fremmed Kraft af Jorden,
Kraft, som giør den Stærke svag,
Edens Luft har qvalt min Torden,
Skygger bøde for mit Slag.

Ende paa Mellemsangen.

Femte Handling.

Skuepladsen er uforandret som i de fire første. Handlingen aabnes af Adam og Eva. Begge Skytsengle blive staaende i Indgangen ved den Side af Skuepladsen, hvor Obaddon har skiult sig. Deres dybe Taushed og nedslagne Mine viser efterhaanden den meest grundede Frygt og den kiærligste Medlidenhed. Dog er Irmiel den eneste, som undertiden opløfter Øinene for at see til sin Ven, og udstrækker Armene for at vinke af ham. Ithuriel vender Ansigtet bort ved Mandindens første Ord, som ere følgende:

Lad Himlen tordne Skræk! mit kiekke Hierte hæves
Ved dens Misundelse, den truer mig forgieves.
Mit Forsæt vakler ei; om Døden synlig stod,
Saa var dog alt min Lyst forhærdet derimod.
Men Manden græder — Gud, min Adam fælder Taarer!

Adam.

Som overtaler?

Eva.

Ak!

Adam.

Som røre?

Eva.

Meer! som saarer!
Ak Adam, Adam! min ...

Adam.

Din Mand, ham hader du!
Dit Hiertes Lyst!

Eva.

Du var...

Adam.

Skræk!

Eva.

Ak, du er endnu.

Adam.

Jeg bad Gud om dit Liv...

Eva.

Og fik det, mig til Smerte!

Adam.

Var ei dit Hierte mit?

Eva.

Og du har knuust mit Hierte.
Du kan forbyde mig en Frugt! at ligne Gud!

Adam.

Jeg byder ei; mit Suk...

Eva.

Dit Suk er meer end Bud.
Men, Adam, vær en Mand, bryd Frygtens tunge Lænke!
Tænk...

Adam.

Gud, at tænke Synd! før vil jeg aldrig tænke.
Dit Bud...

Eva.

Et Træe forbudt, naar Haven kaldes vor!
Kun Slaven lyder blind, og spørger ei hvorfor.
Hvorfor just dette Træe? See Frugterne, hvor smukke!
De tænde Siælens Lys — døm, om de samme slukke!
De vise Got og Ont — men hvem, ifald vi døer?
Min Adam, det er Ting, som undersøges bør.

Adam.

Hvad undersøge? Skræk! hvorledes vel udtyde
Det rene Forbud?

Eva.

Sandt, det synes at forbyde;
Men . . .

Adam.

Ak, forvovne Men!

Eva.

Min Ven forklarte det,
Hvorledes denne Frugt er Død for Mennesket.
Han . . .

Adam.

Den Forbandede!

Eva.

Hvi søger du med Smerte
En Fiende? hvi betog Mistanke Mandens Hierte?
Betænk det: taler han og Herren sig imod?
Og negter vel min Ven, at Skaberen er god?
Den tykke Blindhed selv, som Frugten kan betage,
Forkaster han ei reent. Han byder ei at smage.
Hans Ord er Mandens Ord, at rolig Nøisomhed
Giør den lyksalig nok, som intet bedre veed.
Har Herren ikke sagt: paa den forbudne Stamme
Groer Kundskabs Frugt? men han bekræfter ja det samme:
At om vi smagte den, vi skulde kiende meer
End det, vort spæde Syn i Edens Skygger seer;
At vor Uvidenhed om meer, og disse Skygger
Et billigt Skiul for Gud og Thronens Glæde bygger;
At han ei troede selv, at vi taalmodig saae
Det, som vi ikke har, og det, vi kunde faae.

Og negtede han vel hans Ord, at vi ophørte
At være Mennesker, om vi ved Frugten rørte?
Det kalder han at døe, thi ellers siger han
At intet, som er skabt, til intet giøres kan.
Vi ligne Guder!

Adam.

Skræk!

Eva.

Kan Kundskab giøre mindre?
Et Onde, som er seet, kan Viisdom best forhindre.
Og tabes det, vi har, ved andet, som vi seer,
Da kan vi, om ei faae, dog vist betragte meer.
Og, Gud! da skulde din lyksalige Mandinde
Betragte den, som hun tilbeder nu i Blinde!
Da skal jeg see min Gud, og kiende Godheds Vei
Og prise den, og da... ha Fryd, hvi døer jeg ei?

Adam bevægeligt.

Og du vil holde op at være min Mandinde?

Eva.

Jeg? Himmel!

Adam.

Vov da ei!

Eva.

Om vove var at vinde?

Adam.

Ak om! men grumme Om, som Siælen gyser ved!
Ifald... men, Tanke, flye for denne Muelighed!
Mandinden — flyder, flyder, Taarer! — ak min Glæde!
Om... ak, men da skal Evigheden see mig græde!
Du kan ja tabe, Gud! og jeg skal aldrig see...

Hvor fæl en Mulighed, hvor grusomt et Maaskee!
Jeg elsker dig, jeg elsker, see de ømme Taarer!

Eva.

De, ak de qvæle mig! Men stedse at blive Daarer,
Steds blinde, steds i Frygt, steds skielve for et Bud,
Og aldrig, aldrig meer at turde ligne Gud!

Adam.

Du ligner ham.

Eva.

Han blind?

Adam.

Hvor klare Bække rinde,
Der følg mig hen at see hvor smuk du er, Mandinde!
Han seer ei meer end Sig.

Eva.

Og det er stort, han seer!
En herlig Gud! — men jeg? høit, et oplivet Leer!

Adam.

Forvovne, det er Tid, at stille Herrens Vrede,
Foreen dit Suk med mit!

Eva.

Hvorfor, hvorom at bede?

Adam.

Dit Liv, dig, Mandens Fryd!

Eva.

Ha, Livet er en Last!
Blind i en Evighed? nei, bedre død i Hast!

Adam.

Du døe!

Eva
med Taarer og meget kielent.

Ja, lever jeg, da er det dig til Glæde,
Dig, hvis Fornøielse det er at see mig græde.

Adam heftig.

Velan! og om jeg døer, da døer jeg best for dig.

Eva.

Skræk! Adam, du at døe!

Adam.

Og du at dræbe mig!

Eva.

Jeg dig? jeg Manden? Gud! og Smerte som bespænder
Mit Bryst! men Siælen døer, ak Himmel, ak jeg kiender,
Jeg føler Skyldens Vægt. Ja, Mand, ja jeg har stræbt
At dræbe dig, jeg dig! jeg vilde have dræbt!
Forlad! nei straf, dræb, glem! da først kan du forlade.

Adam.

Min Kiærlighed . . .

Eva.

Nei Had! jeg vil at du skal hade.
Had mig, forglem mig, flye! det er et vanskabt Dyr,
Det er Naturens Skræk, jeg er den som du flyer,
Jeg som har hadet dig, jeg som har villet døde!
Gaae, gaae, beklag dig, gaae, siig Himmelen min Brøde,
Og siig til Dyrene, og til de mindste siig,
At jeg, det fæle Dyr, har villet dræbe dig!
Du tier, Adam!

Adam.

Ak!

Eva.

Og Taarer i dit Øie!
Du græder, Adam!

Adam.

Ak hvor dybt, hvor dybt nedbøie...

Eva.

Og du kan elske mig? dit Suk...

Adam.

Er meer end Ja.

Eva.

Du elsker mig endnu, hvor rolig døer jeg da!
Ja, vorer Dødens Frugt paa de forbudne Grene,
Da skal den dræbe mig, men dræbe mig allene!
Da vil jeg døende dog komme glad ihu,
At Adam, at min Lyst er ikke død endnu!
Og naar dit kielne Suk, naar dine Taarer rinde,
Og naar du kalder mig den sidste Gang Mandinde,
Skal min halvdøde Mund udstamme: Himmel, giv,
At min Lyksalighed blev lagt til Adams Liv!

Adam.

Lyksalighed? — du død!

Eva.

Blev da Naturen øde?
Blev Muligheden tom?

Adam.

Hvad muligt, om du døde?

Eva.

En anden Jeg, og een, som giør dig lykkelig.

Adam.

Skab Verdner fuld af Fryd, men ingen Fryd for mig!
En Tomhed seer jeg alt omspænde Siælens Øie.
Jeg savner dig, o Skræk! og intet kan fornøie,
Og alting fattes dig, og Godhed selv er tom,
Og Glæden daaner i det Skiød, hvoraf du kom.

Da skulde tykke Skyer og Mørket see mig græde,
Og jeg forgieves lede om min døde Glæde!
Da skiul dig, Sol, og flye, og flye bag Biergene!
Jeg seer min Fryd ei meer, og jeg vil intet see!
Du døe!

Eva.

Jeg døer kun halv, det søde halve Hierte
Vil leve efter mig, og være . . .

Adam.

Mig til Smerte,
En heest Erindring om sin tabte halve Deel.
Gud, jeg at leve halv! før, ak før døe jeg heel!

Eva.

O reene Kiærlighed, som ingen Flamme laaner
Af Viisdoms Slutninger! hvori mit Hierte daaner!
Og, Adam, kan jeg troe, dit Hierte tvivler ei,
Naar Eva viser Død, og Himlen Glæde?

Adam.

Nei.

Eva.

Men, Adam, lev! fat Mod! thi troer du, at jeg stræbte
Saa heftig efter Død, og efter Frugt som dræbte?
At døe var mig en Skræk, og om jeg loe derved,
Var det ei Rædsel nok, at Adam døde med?
Du hørte Himlens Bud, og troede hvad du hørte —
Vel! thi hvorledes troe, at Himmelen forførte?
Men hvad forførte mig? jeg veed! Hvem af os to
Kan feile? hvad er vist, at vide eller troe?
Ja, om der skiules Gift i denne Guders Føde,
Da vil jeg dræbes først. Bie, Adam! om jeg døde,
Da kan du flye endnu. Vent!

Adam.

Jeg forlade dig?
Men, Eva...

Eva.

See, og flye, ifald den dræber mig!
Jeg tør — ja see, jeg tør!

Adam.

Skræk!

Eva.

Den Urisse vanker;
Min trygge Sikkerhed bekræfter mine Tanker.
Jeg... see, nu er det giort!

Hun har virkelig smagt den, og dette sidste siger hun med en Stemme, som allerede synes at forraade Beængstelse. Ithuriel sukker temmelig heit, løfter Hænderne op imod Himmelen, og gaaer. Irmiel, som seer at hans Ven staaer paa Pynten af Afgrunden, udtrykker sin Frygt med de heftigste Bevægelser. Han vil kalde; men det er ham ikke tilladt. Han vinker; men Adam, som har besluttet at dele sin Mandindes gode eller onde Skiebne, har ikke sine Øine vendte fra hende. Paa den anden Side af Skuepladsen lade nogle af de onde Aander sig af og til see, dog med den største Forsigtighed. Mandinden, som endnu ikke kan troe det, hendes Hierte synes at føle, har ikke smagt Frugten selv, førend hun rækker sin Mand den, og siger:

Min Adam, frygter du?

Adam,

i det han spiser.

Døm om min Kiærlighed af det, jeg vover nu!

Irmiel.

Ak Adam!

Solen skiuler sig bag de forskrækkeligste Skyer. Jorden ryster, og en heftig Storm, som reiser sig med eet, synes at true alting med en hastig Undergang. Adam og Eva ere maalløse. De see forskrækkede til hinanden, og Mandens Øiekast synes selv at være bebreidende. Irmiel holder efter det sidste Udraab Haanden for Øinene. Den forfærdelige Obaddon nærmer sig, hans opløftede Sværd blinker alt over Mandens

Hoved, og Biergene give Gienlyd af den skrækkelige Rost, hvormed han raaber:

Doe, Rebel!

Adam.

Mandinden! Gud!

Obaddon.

Hans Torden

Skal knuse dig. Doe!

Adam omfavner sin Mandinde for at give hende en Art af Trøst, som han selv fattes, eller rettere for ikke at skilles fra hende i en Død, som han ikke troer at kunne undgaae. Men det bliver ikke længe mørkt. Obaddon vender sig om, for at see hvor det stærke og usædvanlige Lys kommer fra, som med eet oplyser Jorden. Han seer, at det er en Aand, og en stor Aand. Han kiender ham ikke, og staaer atter i Begreb med at knuse de zittrende Mennesker, da den Ubekiendte griber ham i Armen og raaber:

Holdt!

Adam.

Hvor er et Skiul i Jorden?

Manden og Mandinden, som see den ubekiendte Glands og ikke længer føle Dødens overhængende Skræk, betiene sig af dette gunstige Øieblik for at flye. Uvisse hvorhen, flye de til den Skov, hvor de onde Aander har skiult sig. Det er i et Øieblik, at Obaddon seer sit Sværd udrevet af sin Haand, og at den Ubekiendte er forsvundet. Efter nogen Taushed raaber han:

Han flyer, og see mit Sværd udrevet af min Haand!
Hvo var saa dristig? Gud, saa stærk er ingen Aand!
Du som jeg kiender ei, som Synet neppe taaler,
Flye, skiul dig for min Harm i underlige Straaler!
Men hvo du er, da viid, du bryder Herrens Fred!
Jeg gaaer at klage dig for hans Retfærdighed.

Han farer af med et stort Bulder.

Irmiel.

Den Dag er stedse mørk!

Begge de Faldne, som i deres Flugt til Skoven ere blevet omringede af

de onde Aander, have revet sig løs fra dem, og komme hastig løbende ind paa Skuepladsen. Satan forfølger dem, og raaber:

Hvorhen?

Adam.

Bort, bort, Forræder!

Satan.

Kom, følg mig! er det dog for sildig at du græder!

Adam.

Bort!

Fredens Aand gaaer imellem dem, da Satan er nærmest ved sit formeente Bytte. Adam og Eva falde paa Knæe ved den anden Ende af Skuepladsen, saaledes at de vende Ryggen til den, og holde hinanden fast indsluttede i Armene. Irmiel holder Forføreren fast, og siger til ham:

Holdt, Tyran! din Magt er ei saa stor endnu.
For Dommen faldt...

Satan.

Hans Synd!

Irmiel.

Gud...

Satan.

Og hvad haaber du?

Irmiel.

Gud kan...

Satan.

Din Gud er stærk, men er han ei retfærdig?
Og troer du, Hevnens Gud beskiermer en Uværdig?
Mon han, som knuser os, som er for evig døv
Mod Aanders Klageskrig, mon han vil skaane Støv?
Jeg kiender Godheds Magt: alt, hvad han længtes efter,
Var at benaade; men det overgaaer hans Kræfter.
Hans Væsens Hellighed besmittes ved at see
Et Gran ustraffet Synd hos den Gienstridige.
Han er sig selv en Lov, han...

Irmiel.

Nedrige, du viser,
Hvorledes Ondskab selv sin strenge Herre priser.
Du kiender Vredens Magt, du føler, at din Gud
Vil aldrig skaane dem som trodse mod hans Bud.
Vel! føl din Dom, og skielv for den som evig hevner!
Men viid, du kiender ei den Godhed, som du nævner!
Et Dyb, et saligt Svælg, hvori min Aand forsvandt,
Hvis Bund ei Verdener, ei Evigheder fandt!

Satan.

Som kan opsluge Synd?

Irmiel.

Visst aldrig din, Bedrager!
Nei, naar du nævner den, forøges dine Plager!
Synk i en evig Skræk! see, Godhed, Godhed selv
Kan ikke hielpe dig! see det, Tyran, og skielv!

Satan.

Men ham?

Irmiel.

Jeg veed hans Synd, hans Dom; men Medynk raaber
Endnu for Adam. Hør, ja hør det, at jeg haaber!

Satan.

Velgrundet! og hvorpaa?

Irmiel.

Han er forført af dig,
Dig Himlens Afskye! Had, mit Had opmuntrer mig.
Om Suk, Cherubers Graad, om Himlen kan afbede,
Og er et Middel til, som stiller Herrens Vrede —
Ja Herre! kan min Bøn, min Fryd, min Evighed . . .

Satan.

Et værdigt Offer at forsone Thronen med!

Irmiel.

Nei, en fortørnet Gud — hvad er jeg, at jeg taler
Til ham, som Himle flye, saasnart hans Vink befaler?
Et Gran i Havets Svælg! Ak, men Algodheds Vei,
Hvo kan udforske den? hvo kan . . .

Satan.

Jeg sikkert ei!
Det Svælg, hvoraf saa let Retfærdighed opsluges,
Naar den ei længer af særdeles Vrede bruges!
Den Vei, som Avind kun og Harm kan lukke til!
Sandt, Den er evig god, som er det naar han vil!

Irmiel.

Og du, dybt i det Fald, hvori du evig falder,
Du, som en Evighed til Skræk og Pine kalder,
Nedtrykt af Synd og Dom, du spotter ham endnu!

Satan.

Jeg taler Himlens Sag, og den fornærmer du.
Med slig Medlidenhed blev Dommeren uværdig
At giøre Verden Ret; da var han uretfærdig.
Han bør nedtrykke Synd, hvor helst den forekom;
Hvis ikke, føler jeg men knurrer mod hans Dom.

Irmiel.

Jeg veed det, Nedrige, at Mandens knuste Hierte
Allene mætter dig. Hevn føler kun din Smerte.
Jeg veed, at Gud har talt. Hans Dom, den fordrer Blod,
Men . . .

Satan.

Hvilket Men?

Irmiel.

Ak Gud, ak han er evig god!

Satan.

Den Godheds Evighed, som evig intet nytter,
Beleer jeg.

Bespotteren har neppe udtalt det sidste Ord, forend en stærk Tordenstraale træffer ham, og hevner Algodheds Ære. Han flyer forskrækket tilbage i Skoven. Adam og Eva, som høre det heftige Skrald, ansee det som et Forbud paa deres Død, og falde om i Afmagt. Irmiel viser her det første Glimt igien af Glæde. Han føler Godheds Magt, og raaber henrykt:

Gud! og Navn, som Almagt selv beskytter,
Vær stort, vær stort i Dag! Ak min — ak før min Ven,
See... men en Ond, kan jeg, kan Godhed ynke den?
Og dog, et stille Suk, som ingen Vrede dæmper!
En Følelse, hvormed min Aand forgieves kiæmper!
Jeg, ak jeg saae dit Fald, forbittret saae jeg det;
Men Død — min — ak, jeg maa begræde Mennesket!

I det han vender sig om, og seer dem:

Dybt sover han, omspændt af Dødens stumle Skygge.
Hvem tør forstyrre dem da naar de hvile trygge?
Han slumrer Skræk og Død. Ak om — jeg zittrer — om
Guds Vrede vækker ham til en retfærdig Dom!
I Dag brød Solen frem, og Adam var retfærdig,
Lyksalig, Himlens Fryd, sin store Skaber værdig.
Min Ven — ak hvilket Navn! skal jeg forglemme dig?
Nei, hed endnu min Ven, til det forbydes mig!
Min — min fortabte Ven! ak hver en Tanke saarer,
Ja, Glæden mørknedes, Cheruben fælder Taarer.
O Gud! ak Adam, at — ak Adam, at du ei,
Ei kunde see dit Vel, og følge Livets Vei!
Vaagn, Adam! vaagn, min Ven! at jeg endnu maa kiende,
Endnu engang min Lyst, ak, førend den faaer Ende!

Han berører dem med den Palmegreen, som han holder i Haanden, og de

vaagne. Men saasnart de blive ham vaer, holde de Hænderne for Øinene, og Adam raaber, i det de undflye:

Gud! Irmiel har seet, han seer os!' hvilken Skam!
Ak skiul mig, skiul mig, Bierg! ak skiul mig dog for ham!

Irmiel,

som først tier noget, og seer efter dem.

De Ulykfalige, de flye! Ak alt for silde
See de — dog see de det, at de har handlet ilde.
Et Haab, men ak hvor svagt! De brød den Herres Bud.
Gud vred, Gud fordrer Hevn! hvad kan forsone Gud?
Giensti̇ridighed er Synd, som Døden kun forsoner.
Nei, græde vil jeg. Slaae, min Cither, sagte Toner,
At Urims glade Chor ei hører dig! Min Ven . . .
Men stille! at det ei blev hørt i Himmelen!
See, Manden er ei meer. Hør Blomstret halvdødt klage
Paa Slangens grumme Tand! hvo redder nu det svage?
Det er ei meer. Og see, den Rose var min Lyst,
Om den jeg sagde: du skal blomstre paa mit Bryst!
Den er ei meer. Min Aand beklager Cedrens Skygge,
Om den jeg sagde glad: herunder vil jeg bygge!
Den faldt, et graadigt Dyr oprev dens stærke Rod;
Men jeg vil græde der, hvor før min Ceder stod.
See, gaaer den tause Død ei langsom over Jorden?
Skiult i en skrækksom Nat bereder den sin Torden.
Den skielvende Natur seer den, og kuer ned,
Og søger Skiul i Sig for Guds Retfærdighed.
Men Herrens Haand er tung paa Jorden, høit ophæver
Han en almægtig Arm, og alt det Skabte bæver.
Ak viis dig ei saa grum, ei saa forfærdelig!
O Godhed! Godheds Gud! kan Vreden skiule dig?

Hidindtil har det forfærdelige Mørke altid taget mere og mere Overhaand. Af og til har man hørt det tordne langt borte i den Egn over Her-

rens Bierg, og et vedvarende Lynild har været det, som meest har oplyst Skuepladsen. Nu bryder Solen igiennem de tykke Skyer; og den opmærksomme Cherub troer at høre nogle glade Stemmer, som dog endnu blive afbrudte ved de stærkeste Tordenskrald. Efter nogen Taushed siger han:

Men svimler jeg? den Røst, jeg synes at fornemme,
Er Glædens Røst, o Gud, den glade Afschers Stemme!
Han, Godheds Sangere! hans Cithar! Stille Lyst!
O Haab, som sniger dig i det beklemte Bryst!
Men hvilket saligt Lys opfylder ei mit Øie?
Ak Naaden, Naaden selv, som straaler fra det Høie!
Op, Irmiel! tilbed! op, at din høie Lyd,
Op at... Din Godhed, Gud! jeg daaner i min Fryd.
Ret! Gud, Algodheds Gud, er evig, evig værdig
At være stor, og stærk, og hellig, og retfærdig!
Hans Ære... Men, min Lyst, og hvilke mørke Raab
Tør hindre dig? hvo vil misunde mig mit Haab?
Jeg hører Vredens Røst mod Glædens Stemmer raabe.
Hvad skal jeg? frygte mig? ak Herre, tør jeg haabe?
O Godhed, overdøv Obaddons grumme Røst,
Byd ham at tie! Gud! mit Haab! min Frygt! min Trøst!

Gabriel, en af de Syv og Algodheds besynderlige Tiener, kommer ind fra den Side af Skuepladsen, hvor Adam og Eva før bleve borte. Den reneste Glæde tindrer i hans Øine. Fredens Aand, som er i alt for dybe Betragtninger til at bemærke dette strax, siger forundret:

Men, Glædens Bud, og du tør vove dig til Eden!
Viid, Aand, at Sorrig, Graad, og Døden boer herneden!

Gabriel.

O Salige, hvor stor er Godhed, ak hvor stor!
Min Aand er fuld af Ting, Gud! som den neppe troer.

Irmiel.

Kan Adam frelses?

Gabriel.

Haab!

Irmiel.

Han?

Gabriel.

Godhed selv befaler.

Irmiel.

Men sig mig ...

Gabriel.

Det er Ting, som ingen Tunge taler,
Et Dyb, et Godheds Svælg, umaalt, og uden Bund,
Et Ord, som nævnes kun med Naadens egen Mund,
Et helligt Rædsel for de allerstørste Magter,
Som kun Eloah selv, og bævende, betragter!

Irmiel.

Hvorledes veedst du da? meddeel mig det, du veed!
Dit Haab! Ak, hvem kan staae for Guds Retfærdighed?

Gabriel.

Det er det Viisdoms Dyb, hvori de Største svimle,
Et fremmed Under for de alderældste Himle,
Ufatteligt, og dog ... Men hør den hele Sag,
Og tving dig til at troe det, jeg har seet i Dag!
Vi saae det frække Greb; men Himlen foer tilbage
Og skiulte sig i Skræk, saasnart den saae dem smage.
Strax blev et Bulder hørt, som løb fra Magt til Magt,
En saae den anden an, og sagde: han har smagt!
Men Thronen selv var mørk, den skialv, og Myriader
Faldt tause ned og bad for Evigheders Fader.
Eloah blegnede, forvirred saae han ned
I Hevnens aabne Svælg og Baals Evighed.
Da soer han ved sig selv, han soer, og alt det Skabte

Skialv ved hans Eed; han svor, og kaldte dem Fortabte.
Men alle taug. Hans Skræk var over Himmelen.
Fuld af Forventning saae hver frygtsom til sin Ven.
Udrydderen greb alt til Dommens strenge Torden,
Og ventede hans Vink, at sønderknuse Jorden.
Alt saaes Obaddons Sværd at blinke. Skræk forbød
Vort Suk at sige meer end: ak, nu er han død!
Men ... Ascher saae det først ... hvorledes vel beskrive?
Nei, saa forundret kan en nylig Skabt ei blive.
En Helt ... du saae det vel?

Irmie.

Som med Obaddon stred —
Den tappre Helt! men hvem?

Gabriel.

Just det, som ingen veed.
Det syntes alle, som vi neppe turde vide,
Naar og hvorfra han kom, og neppe see ham stride.
Vi undrede, vi taug; men lønlig Suk og Bøn
Steeg op for Helten. Gud, hvor var han ikke skiøn!
En Engels Glands mod ham var Skygge, Solen maler
Ei Eden halv saa smuk, saa yndig, naar den daler.
Enhver tilbad ham snart, uvidende hvorfor,
Og alle troede vi hans Strid at være vor.
Det overgik vort Haab, han vandt, Obaddons Kræfter
Gav da den første Gang til alles Under efter.
Vor Vældige forsvandt, og Dødens grumme Aand
Saae fnysende sit Sværd udrevet af sin Haand.
Som Flammen brager op af Dybets svangre Huler,
Saa foer han op, den Aand hvorfor al Fryd sig skiuler;
Tre Gange raabte han paa Guds Retfærdighed,
Og Jordens Grundvold skialv, og Himlen skialv derved.

Da ... men, o Fredens Aand, du fatter ei min Glæde,
Det Syn meddeles ei! hvi var du ei tilstede?

Irmiel.

Jeg hørte glade Raab.

Gabriel.

Ak, veedst du hvad vi saae?
Vor Helt, som alt paa Knæe for Dommens Throne laae!
Før havde Vredens Aand ei forebragt sin Klage,
Før Dækket skiltes, og Eloah gik tilbage.
Da først, da saae vi ham — hvor salig saae han ud!
Een Haand mod Mennesket, og een mod Hevnens Gud.
Strax taltes overalt om Fryd, om en Forsoner,
Om Naaden. Urims Chor slog Harpens høie Toner.
Obaddon ene skialv, opløftede sin Arm,
Og græd; hans Røst var høi, men ei, som før, af Harm.
Eloah zittrede. Men ingen af os kiendte
Den Helt, hvis Ansigt stedse mod Dommens Throne vendte.
Den store Aand, som staaer ved Guds Retfærdighed,
Saae meer end vi, men skialv og blegnede derved.
Da kom et mægtigt Raab: Algodheds Gud er værdig
At være stor, og stærk, og hellig, og retfærdig!
Og hele Himlens Hær igientog samme Raab,
Til Thronens Skiul faldt ned.

Irmiel.

O Trøst, o saligt Haab!
O Godhed uden Maal, hvor værdig at tilbede!

Gabriel.

Men veedst du, Satan vil endnu engang forlede?
Han troer det ikke nok, at Manden syndede,
Men frister ham til Trods og til Fortvivlelse.

Irmiel.

Jeg veed det.

Gabriel.

Ondskab seer, at den, som intet haaber,
Stolt spotter med sin Straf, og selv paa Hevnen raaber,
Og ofte, naar han troer, at Død dog kun er Død,
Og at den er ham vis, fortvivled meer forbrød.

Irmiel.

Ak, om...

Gabriel.

Men Godheds Gud, som saae det fra det Høie,
Den — mærk, at Synderen var stor i Naadens Øie! —
Den sendte mig herned, at byde Manden Trost,
At han ei anden Gang maa høre Satans Røst.
Jeg fandt dem zittrende, med Dødens Skræk omgivet,
Og neppe gispede de langsomt efter Livet.
De slyngede sig om, og fælles Taarer flød,
Som for at varme det alt næsten kolde Skiød.
De saae kun Skræk og Sig, og Sig igiennem Taarer,
Og da forlod i Hast alt Blod de kolde Aarer,
At farve Kinden rød; da kom de først ihu,
At Siælen bluedes, og var ei død endnu.
Da stod jeg over dem, og de fornam min Glæde,
Thi mindre følesløs begyndte de at græde.
De skialv, men ei som før, og saae det kun med Skam,
At have været viis og dog fortørnet ham.

Irmiel.

Ak see, de komme! Gud! Kom, at de uden Hinder...
De blues.

Adam og Eva komme ind. De ere mindre forvirrede end før. Begge de gode Aander skiule sig.

Adam.

Død! nei Synd, hvis Bitterhed jeg finder!
Hvor utaknemmeligt!

Eva.

Ak, Adam, ak vi døer!

Adam.

O Synd!

Eva.

O Skræk!

Adam.

O Svælg imellem nu og før!
Forførerske! mit Liv, min Gud, de første Dage...

Eva.

O Smerte!

Adam grædende.

Giv mig dem, ak giv mig dem tilbage!

Eva.

Og Taarer! — nei, o Død, lad Hiertet skilles ad!
Ak Adam, Døden er ei piinlig som dit Had.

Adam.

Forførerske!

Eva.

Jeg døer, og du har knuust mit Hierte.
Jeg Ulykfalige, jeg føler dobbelt Smerte,
Jeg taber tvende Liv — min Gud, min Adam vred!
O dobbelt Skræk, o Angst, o Ulykfalighed!

Adam.

Mandinde, lev! ak lev! det Hierte som du saarer,
Det elsker dig endnu, og føler dine Taarer.
Ak, skal min Skræk endnu fordobles ved din Nød?

Du var mit andet Liv, og er min anden Død.
Ak, at jeg døde først!

Eva.

Men, Adam, mon vor Skaber
Er ikke mere god? mon den Bundløse taber,
Om han tilgiver os? Knæl, Adam, og maaskee ...

Adam.

O svage Haab, o Skam, at faae Forladelse!
Vor Skabere, vor Gud, Godheds bundløse Kilde,
Som gav vort Intet alt! jeg skielver, men for silde.
Ei Frygt bevæger mig — kan Død forsone Gud,
Da slette Taarer mig med min Misgierning ud!
Uværdig til mig selv, og ikke værd at være!
O Skam, o Nag, o Last som Siælen ei kan bære,
Jeg synker under den! Tag, gode Skaber, tag
Den Byrde, let min Siæl, og lad mig døe i Dag!
Jeg har fortient ... o Skræk! o Gud, hvad kan jeg vente
Af din Retfærdighed? o Dom, som jeg fortiente!
At døe; var Døden nok! men Vrede, Godhed vred!
Nat, skiul mig for mig selv! Død, tryk min Tanke ned!
Forførerske, dit Raad, din Bøn, hvorved jeg rørtes ...

Eva.

Og hiin fordømte Orm, hvorved min Aand forførtes!
Jeg havde styrt min Lyst, men, Gud! jeg tænkte ei ...

Adam bittert.

At synde ved dit Ja, naar Himlen sagde: Nei.

Eva.

Ak Adam, Gud er god, maaskee han kan forlade,
Maaskee og mig. Min Bøn ...

Adam.

Vor Bøn maa Himlen hade.

Algodhed tordner selv, og vred maa Naaden see,
At den har skabt et Støv til sin Foragtere.
Hver Lyd af Mennesker maa tænde Hevnens Luer,
Hver Bøn, hvert Suk om Liv med ny Misgierning truer.

Eva.

Et Liv, et Bud endnu!

Adam.

Beed, knæl, Forvovne, græd!
Og er du da bønhørt, gaae, lev, og overtræd!
Jeg veed, at Gud er god, jeg ... er det da for silde?
Du kan tilgive os, du kan det, om du vilde.
Men Skamfuldhed og Skræk, min Brødes første Frugt,
Erkiender alt for vel din Godhed for misbrugt.
Jeg gyser ved at døe, jeg skielver for din Vrede,
Dog overvandt min Skam, jeg vover ei at bede.
O Skam, det ene Bud! min Gud, min Skabere!
Viis nok, lyksalig nok, og nu en Syndere!
Dog, Gode, kan du?

Eva.

Ak!

Adam.

Men nei, mon Herren lover,
Og holder ei sit Ord! jeg alt for meget vover.
Gud skulde lyve! Nei, ak døe, det Ord er sagt,
Det staaer, og rokkes ei ved Godheds egen Magt.
Dog, Gud, tillades Suk og Taarer i din Glæde,
O Herre, kan du taale, at de Faldne græde:
Da mærk paa Støvets Bøn, slaae, straf mig, tryk mig ned,
Tag al min Fryd, mit Liv, men vær ei længer vred!
Nei, Godhed, skiul dig kun! ak Mennesket, du skabte,
Fortiener ei at sees — vi Usle! vi Fortabte!

See til de Salige, til dem som prise dig!
Af, Himlen gruer for en Utaknemmelig.
Hvad var den store Ting, du negtede den Hoie,
O Mand? og hvad var meer end Herren i dit Øie?
See den, og døe af Skam! flye for din Skam! Hvorhen?
Til Vreden, Døden. Af, kun Døden er din Ven.
Gud, Herre — hvilket Navn! Gud, som er vred, som dræber!
Min ... men det Hellige flyer for misbrugte Læber,
Han er ei mere min! Dog, grumme Følelser,
Skam, Dødens Forbud, Skræk, som tordner: jo han er!
Han er min Fiende! Jeg kan ønske mig at være?
Ja, Døden ender snart de Smerter som fortære!
Har Dybet vel et Skiul, hvor jeg ei seer min Skam?
Er det saa ont at døe, som at fortørne ham?

Den Torden, som hidindtil bestandig er bleven hørt paa Herrens Bierg, tager kiendelig til. Fordoblede Lynild forkynde den tilstundende Dom. Begge Skytsenglene gaae ind paa Skuepladsen. Satan og hans Følge lade sig see i Udgangen af Skoven. Mandinden holder stielvende fast ved Mandens Arm, og søger ved sine Taarer at opmuntre ham til Bøn. Adam selv viser tydelig sin tiltagende Skræk og Forvirring, og siger:

Algodhed, Naadens Gud, ak tør, ak tør vi bede?
Ei Livet — kun en Tid, et Haab! formild din Vrede!
Ak, Dommen tordner alt, jeg føler alt, jeg døer.
Din Godhed, Herre ... Skræk! Forbarmere, bønhør!
Farvel, min ...

Eva grædende.

Ak min Mand!

Adam.

Farvel!

Satan,
i det han gaaer nærmere.

Fald ned at knæle!

Du haaber?

Adam
uden at see til ham.

Gud er god.

Satan.

Nei, alt for svage Siæle!
Mon Godheds Kilde selv afvasker eders Dynd,
Da den fortørres reent ved stærke Aanders Synd?
Nei, Guds Retfærdighed foragter, at I beder,
Og selv i Godheds Dyb er ingen Hielp for eder.
Hør, Dommen tordner alt, og Døden følger den!

Eloah kommer ned i et stærkt Tordenslag. De onde Aander flygte hen imod Enden af Skuepladsen, og den zittrende Adam vil skiule sig sammesteds. Mandinden vil ikke slippe hans Arm. Skytsenglene gaae noget tilside, og de lade, tilligemed en heel Hob andre gode Aander af Eloah Følgeskab, see saa megen Urolighed og Frygt, som kan passe sig paa salige Venner af en Synder.

Eloah.

Hvor est du, Adam?

Satan til de Faldne.

Skielv!

Adam.

Hvor flyer jeg, Gud, hvorhen?

Eloah.

Hvor est du, Adam?

Satan.

Skielv!

Adam.

Din Skræk, o Død, omspænder...

Eloah.

Hvor est du, Adam?

Satan.

Skielv!

Adam,

som tager Eva ved Haanden og gaaer frem.

O Gud, i dine Hænder!

Eloah.

See, Manden frygter sig — saa siger Den, hvis Magt
Den Onde zittrer for — mon han har brudt min Pagt?

Adam:

Gud! den hvormed du selv forenede mit Hierte
Og blandede min Lyst — ak, da hun først begierte,
Hvor kunde jeg da staae min anden Jeg imod?
Ak, jeg har syndet høit! Men Gud er evig god!

Eloah til Mandinden.

Og du?

Eva.

Ak, jeg bedrog, men lod mig først bedrage!
Jeg troede Slangens Ord, at det var got at smage;
Den Falske kaldte sig dit eget Sendebud.
Jeg har fortient at døe! Men alt mit Haab er Gud!

Eloah.

Saa siger Herren: hvo tør lade sig forlede
Til at fortørne mig og trodse mod min Vrede?
See, var det ei mit Ord: o Mand, rør hvad du vil,
Allene Kundskabs Træe skal høre Herren til!
See, soer jeg ei en Eed, som hele Himlen hørte,
At Døden var dig vis, o Mand, saasnart du rørte?

Satan

ved Enden af Skuepladsen.

Triumpf!

Eloah.

Ufkiønsomme, saa lyder Herrens Dom:

Begge de Faldne og begge Skytsenglene knæle.

Det blive Støv igien, som før af Støvet kom!
Dit Legeme, o Mand, som Rigdom ei kan mætte,

Skal Hunger, Uselhed, og meget Arbeid trætte!
Da først skal Jorden frit oplade dig sit Skiød,
Naar du er Jord som den! Det er den første Død.
Din Lyst, Mandinde, skal forkynde farlig Smerte,
Dit Hiertes Frugt, dets Fryd skal brænde paa dit Hierte!
Du har forført din Mand, nu vær hans Underdan,
Indtil du skilles fra det Jordiske som han!
Faa, men besværlige skal Støvets Dage være!

Efter en Pause:

Men, Mand, du har en Siæl, som intet kan fortære,
Indblæst af Herren selv, bestemt til Evighed,
Dens Død . . .

Irmiel og Ithuriel.

Ak!

Eloah.

Var især min Trusels Diemed.

Satan,

som kommer frem med den yderste Frækhed.

Var? nei, Retfærdige, som aldrig eftergiver,
Dit Ord skal staae ved Magt, den var, den er, og bliver!
Jeg fordrer det.

Eloah.

Og du, som ønsker disses Død,
Hvad Aarsag?

Satan.

Spørg kun ei! du veedst, at Hevn er sød.
Men — ei at tale meer — om Gud vil holdes værdig
Til Lov, til Dom og Straf, da blive han retfærdig!
Hans Ære fordrer det; han selv, ja han har sagt:
At eftergive Synd staaer ei i Naadens Magt.

Eloah.

Og om en anden Aand tilbød sig at forsone?

Satan.

Ha, hvo var værdig, og tør staae for Dommens Throne?
Dø Døden!

Irmiel og Ithuriel.

Naade!

Satan.

Død!

Eloah til Satan.

Holdt! styrt, Forbandede!

Satan og hans Følge falde ned i Afmagt. Himlen aabnes, og den største af de Cherubim, som synge Algodheds Lovsange, lader sig see i det Høie. Hans Skikkelse er een af de allerprægtigste. Han er omringet af utallige Engle, som ligge paa Knæe, og i det de med oprakte Hænder give den helligste Forundring tilkiende, stirre paa den Kulde, som han holder i Haanden og viser ned imod Eden. Paa denne Kulde staaer med store gyldne Bogstaver: Altsaa elskte Gud Verden, at han gav sin eenbaarne Søn, paa det at alle de, som troe paa ham, ikke skulde fortabes, men have det evige Liv.

Eloah,

pegende derop, til Adam:

See den, som bar din Straf!

Adam.

Min Gud! min Frelsere!

Ende paa den femte Handling.

Slutningsfang.

Skuepladsen forestiller Herrens Bierg. Toppen er fuld af de salige Aander, som prise Guds uendelige Godhed. Omtrent i Midten seer man Irmiel og Ithuriel, og ved Foden knæle Adam og Eva.

Chor
af de salige Aander oven paa Bierget.

Altsaa elskte Gud Verden, at han gav sin eenbaarne Søn, paa det at alle de, som troe paa ham, ikke skulde fortabes, men have det evige Liv.

Irmiel.

O Sangere, hvis høie Harpe lærer
De sidste Hvirvler Evighedens Under!
I, som besynge Natten, og det gamle Chaos,
Begyndelsen, og Cherubimers Fødsel,
Og Ordet, da han med almægtig Torden
Fremkaldte Himmelen og Jorden!
Og I, som dristig med harmonisk Bulder
Besynger Stridens Dag, og Almagts Vrede,
Og mægtige Kiæmpers Fald!
Og I, som forsker i det Dybe,
Og synger Skiebnens mørke Sange,
Naturen, og den underlige Kiæde,
Som knytter Ting ved Ting!
O Sangere, hvem har saa høie Toner,
At han besynger Menneskets Forsoner?

Hvem rører værdigt ved de gyldne Strenge
At synge Godheds Magt?

Efter en temmelig lang Pause gaaer den største Cherub frem og synger:

Gud er død for Synden.

Chor.

Gud er død for Synden.

Ithuriel.

Da Godhed skabte Millioner
Beqvemme til Lyksalighed,
Da tabte jeg mig i det Høie,
Forundret svimlede mit Øie
Imellem Skabningen og Gud.
Men nu, da Naaden selv forsoner
Den Synd, som den fortørnes ved,
Nu seer jeg intet i det Høie,
Nu dæmmer Godhed for mit Øie,
Og alt det Skabte slettes ud.

Adam.

Jeg stod paa Pynten af en bundløs Afgrund,
Forfulgt af Almagt, trykt af Herrens Vrede,
Og ved min Side zittrede Mandinden.
Men under os opvoxte grumme Luer,
Og udaf Luen brølte grumme Kiæmper,
Som kom for at opsluge Rovet.
Da skreg jeg i min Angst: ak, hvo kan frelse,
Ei fra de grumme Luer,
Ei fra de grumme Kiæmper,
Men fra min Skabers Vrede?
Men Himlen taug, og ingen var, som turde
Gaae frem, at frelse mig for Almagts Vrede,
Og Almagt kunde selv ei frelse for sin Vrede.

Da saae jeg Naadens Straaler! Guds Eenbaarne,
Den Eneste, som kunde frelse,
Var skiult i Naadens Straaler!
Da kom han fuld af Medynk over Støvet,
Og frelste det, og stod for Almagts Vrede,
At den ei slog os ned i Dybet.
O Gud, du er for stor til vore Læber,
Men Hiertet, Hiertet stræber
Til sin Forløsere!

Hvo fortæller, at den Høie
Døde for et Menneske?

Eva.

Hiertet føler, og mit Øie
Græder sin Forløsere.

Begge.

Munden stamme Glæden ud!
Evig, evig gode Gud!

Chor.

Evig, evig gode Gud!

Ende.

Rolf Krage.

Et Sørgespil

i fem Handlinger.

Helge, Konge i Danmark, Hundings og Hothbrods Bane kaldet, fik i Delingen efter sin Fader Haldan Regimentet over Havet og alle Strømmene, og maatte overlade sin Broder Roe Landet at herske over. Det Haandværk, som Helge herved blev tvunget til at drive, var dengang ikke alleneste æret og fordeelagtigt, men det stemte og overeens med hans noget voldsomme Characteer. Paa hans Omstreifninger traf han blant andet en deilig Jomfrue ved Navn Thore. Hende voldtog han. Endskiønt hun var for afmægtig til at hevne sig strax, glemte hun derfor ikke den Uret, som hende var skeet, men gav siden saa besynderligt og afskyeligt et Exempel paa Hevngierrighed, at man neppe vil finde dets Lige i Historierne. Hun havde faaet en Datter ved Helge, som blev kaldet Urse. Da Helge, efter mange Aars Forløb af en Hændelse landede ved Thoroe, hvor hun boede, magede hun det saaledes, at han fik Urse at see, og, uvidende at det var hans egen Datter, overtalte hende til det, som han havde tvunget Moderen til. Af denne Blodskam fik Rolf Krage Livet.

Rolf tog Riget efter sin Fader, hvilken af Fortrydelse over benævnte Tildragelse forlod sit Fædreneland, og siden af Skamfuldhed dræbte sig selv, da den blev ham forekastet. Rolf var efter Historieskriverens Vidnesbyrd baade meget dydig og meget deilig, af stor Forstand, mandig, hoi og stærk. Da han ved den svenske Kong Atisles Taffel blev adspurgt, hvilket han holdt for den ypperste Styrke, svarede han: Taalmodighed. Han beviiste derpaa strax, hvor egen denne ypperlige Dyd var ham, ligesaa kiek som Mutius Scævola, og ligesom denne Romer ved Ildens Prøve. Han var saa gavmild, at han aldrig lod sig bede to Gange om nogen Ting. Deraf kom det, at han havde mange villige og vældige Kiæmper i sin Gaard. Blant disse vare særdeles mærkværdige:

Biarke, han var af dem alle meest bekiendt for Mandighed og Styrke. Da Agner Ingelson blev trolovet med Kongens Søster Rude, forefaldt adskillig Spøg ved denne Høitid. Den gik tilsidst uden for sine Skranker. En af Bryllupsgiesterne saarede Biarke. Skiønt dette ikke var ham, men hans Staldbroder Hialte meent, hevnede han sig dog paa Stedet med et Slag, hvilket, da han var opirret til at bruge sin naturlige Styrke, blev saa eftertrykkeligt, at hans Modstanders Pande, som Saxo fortæller det, med Hud og Haar faldt ind i Nakkegruben. Herover blev alting alvorligt. Brudgommen blev fortørnet og udæskede Biarke til Kamp. Agner faldt i denne, som en Helt, og døde leende. Herpaa dræbte Biarke alle Agners Kiæmper, som vilde hevne deres Herres Død. Han slog siden

en slet Biorn ihiel, og gav sin Staldbroder Hialte af dens Blod at drikke, at han maatte blive mandig og stærk. Ved saadanne og flere mærkelige Gierninger kom Biarke i Gunst og Kundskab hos hver Mand, og Kongen selv fik ham saa kiær, at han gav ham sin Søster Rude til en Priis for den Seier, han vandt over hendes Brudgom. Derpaa drog han til Sverrig, slog Kong Atisle ihiel, og betalte ham saaledes for det Forræderie, han havde i Sinde mod Kong Rolf.

Hialtes Tapperhed var til Begyndelsen af dette Sorgespil egentlig kun bekiendt deraf, at han var Biarkes Staldbroder. Men deels forudsætter dette et prøvet Mod, deels er det venteligt, at han har fulgt med denne sin Ven paa det svenske Tog. Den Dyd og det sande Heltemod, som han viiste i den sidste forskrækkelige Nat, da Rolf og alle hans Kiæmper bleve ihielslagne, er desuden nok til at giøre hans Navn Udødelighed værdigt.

Viggo var en ung Helt. Foruden Mod, Ordholdenhed, en exemplarisk Troskab mod hans Konge, og slige væsentlige Dyder, hvorpaa han efter Rolfs Død aflagde den tilstrækkeligste Prøve, giver Historien Anledning til at forædle hans Characteer med en viis naturlig og i sin Tid vittig Munterhed. Da han første Gang saae Kong Rolf, forundrede han sig over hans Høide, og sagde af Skiemt: hvad er dette for en Krage, som Naturen haver givet saadan en Længde? Hermed (disse ere Saxonis Ord) løvede han Kong Rolf, som var en deilig lang Mand, i det han lignede ham ved de lange Træer, som kaldes paa vort

danske Maal Krage, og bruges som en Trappe, naar man stiger nogensteds høit op. Kongen tog ikke allene dette Tilnavn for got, og lod sig efter den Dag kalde Rolf Krage, men han begavede og Viggo med et kosteligt stort Armbaand. Viggo blev glad, og holdt den høire Arm med denne Prydelse i Veiret, men den venstre skiulede han bag Ryggen, og gik saaledes til hver Mands Under allevegne frem. Da han blev adspurgt, hvorfor han giorde det, svarede han: den ene Haand blues, at den er ikke saa herlig prydet som den anden. For dette Indfald gav Kongen ham et andet Armbaand til den venstre Arm, ligesaa got som det forrige. Taknemmelig mod saadanne Velgierninger, forpligtede Viggo sig strengelig, at dersom det hændte sig at Kong Rolf blev ihielslagen, da skulde han hevne hans Død. Thi det var Skik i gamle Dage, at naar unge Hoffinder gav sig først i Kongens Gaard at tiene, da giorde de Kongen et stort Løfte paa en eller anden besynderlig Ting, for deres Indgang.

Disse vare de mærkværdigste af Rolfs Kiæmper.

I Rolfs Tid laae Sverrig under Danmarks Krone. Helge, Rolfs Fader, havde dræbt Hothbrod, Regners og Svanhvides Søn, den sidste svenske Konge, med alt hans Folk, og derved undertvunget Sverrig saaledes, at han ikke allene giorde det skatskyldigt, men og udgav en Lov, at dersom nogen Svensk blev forurettet eller saaret, turde ingen bøde noget derfor. Uagtet den retfærdige og fromme Rolf uden Tvivl havde ophævet denne Lov, og der heller ikke tales om den i hans Tid, vare de Svenske dog skatskyldige. Atisle, Hothbrods Søn, tænkte at

tage Urse, Kong Rolfs Moder, til Ægte, at han siden ved saadant Svogerskab desto dristigere kunde afbede denne aarlige Skat hos sin Stedson, og saaledes forskaffe sit Fædreneland Frihed. Dette Anslag lykkedes ham i Henseende til det første. Men hans store Karrighed og Gierrighed giorde, at Urse snart fik Lede til ham. For, at komme desto lettere løs fra ham, raadede hun ham at søge sin Frihed ved Oprør, og skikkede imidlertid Bud til Rolf, og lovede ham stor Skienk, ifald han vilde drage til hende i Sverrig. Han giorde efter hendes Begiering, og Atisle, som havde Forræderie i Sinde, imodtog ham herlig. Men imidlertid pakkede hun alle hendes Mands Penge og Klenodier ind, og flygtede med dem tilligemed hendes Søn; dog da hun fornam, at Atisle forfulgte dem, strøede hun det altsammen ud igien paa Veien, som det sikkerste Middel, hvorved hun kunde opholde denne Gierrige. Siden dræbte Biarke Atisle, og i samme Tid, eller strax efter, maa det have været, at Rolf slog Rorik, den gierrige Boks Søn, ihiel, som Hialte hos Skialden udtrykker sig, hvor han erindrer de Danske om Rolfs Heltegierninger for at opmuntre dem til at hevne hans Død. I Atisles Sted satte Rolf en artig ung Mand, ved Navn Hiartvar, til Konge over Sverrig, og paa det han skulde være desto villigere til at udgive den aarlige Skat, som blev ham paalagt, gav han ham sin Søster Skulde til Ægte.

Skulde, en stolt og ond Prindsesse, fortrød paa, at hun var sin Broder skatskyldig. I den Henseende forførte hun sin Mand, den unge Hiartvar, til Oprør, og udlagde det Raad, at

Hiartvar skulde fylde sine Skibe med Vaaben, og dermed drage ind i Danmark, ligesom han vilde bringe sin aarlige Skat til Kongen, og siden overfalde ham med væbnet Haand om Natten, naar alle sov. Dette Raad fulgte Hiartvar, og forefandt Kongen i Hovedstaden, paa det berømte Slot Leire.

Rolf, som intet mindre kunde formode sig end saa ont et Anslag, modtog ham venlig med et stort Giestebud, hvilket efter de Tiders Maade og de nordiske Nationers Hovedpassion ikke løb af uden Drukkenskab, især for dem som ikke troede at have andet at tænke paa end Glæde. Kongen især, anmærker Saxo, tog til sin store Uheld særdeles meget til sig. Da Natten gik paa, lagde han sig med sine Folk til Hvile. Imidlertid løb de Svenske til deres Skibe, førte sig i deres Vaaben, sneg sig ind paa Slottet, og slog Kongen ihiel, tilligemed alle dem som de fandt sovende for sig. Mange vaagnede tilsidst af dette Bulder, og vidste ikke hvad der var paa færde eller hvem de skulde staae imod; thi Søvnen hængte dem endnu i Øinene, og Nattens Mørkhed forhindrede dem i at giøre Forskiel paa deres Egne og de Fremmede.

Hialte var imidlertid gaaet hen at besøge en Dalila, som Historien ikke nævner. Men det var saa langt fra, at hun enten ved smigrende eller onde Ord kunde forføre ham til at have hende og sit Liv kiærere end den Troskab, som han var sin Herre skyldig, at han tvertimod straffede hende temmelig haardt, da hun tilsidst spurgte ham, hvem hun skulde elske efter hans Død. Saasnart han af Bulderet fornam hvad der var for

Haanden, lagde han sine Vaaben paa sig, at komme sin Herre til Hielp, og vilde, som Saxo anmærker, heller give sig velvillig i Fare for sin Herres Skyld, end flye, da han havde god Aarsag til at undkomme med Liv og Ære. Han løb derfor ind i Staden, midt iblant Fienderne, og giorde stor Skade og Afskræk.

Biarke sov imidlertid rolig, og vidste intet af alt det som var skeet, førend Hialte kom uden for hans Herberge og raabte paa ham. Hialtes tre Gange igientagne Opmuntringer til Biarke og alle danske Mænd, den Samtale som herpaa fulgte imellem disse to Helte og Rude, deres Beslutning at hevne og følge Rolf, da det var for sildig at frelse ham, deres sidste Ord, og den ædle Maade hvorpaa de endelig døe efter at have giort et stor Nederlag paa Fienderne, giver, af den gamle Skiald fortalt, saa høit et Begreb om dem, at det neppe vil kunne forædles af nogen Digter.

Saaledes blev Kong Rolf slaget med alle sine gode Mænd og troe Tienere, undtagen Viggo. Denne Helt erindrede sig, som Udfaldet viiste, sit Løfte, og havde, da det var for sildigt at forekomme Rolfs Død, sparet sig til en retskaffen Hevn.

Hiartvar, som glædedes over at hans Forræderie lykkedes saa vel, anstillede et stort Giestebud efter denne Seier. Over Borde tilstod han, at det undrede ham storlig, at der fandtes ingen blant alle Kong Rolfs Folk, som enten flyede eller lod sig tage til Fange, hvormed de gav saa stor Troskab tilkiende. Han klagede paa Lykken, at den ikke undte ham een af disse

troe Tienere, fordi han havde stor Lyst at have saadanne Folk i sit Brød. Da kom Viggo frem, og Hiartvar, som blev meget glad, spurgte om han vilde tiene ham. Da han svarede ja, bød Hiartvar ham et draget Sværd ved Odden. Viggo vilde ikke tage om Odden, men tog om Haandfanget, sigende, at Kong Rolf pleiede saaledes at give sine Krigsmænd Værge i Hænde. Thi eedbundne Tienere, som i fordum Tid gav sig i Herretieneste, rørte ved Sværdkløbben og svor Huldskab og Troskab. Der Viggo fik Sværdet i Haanden, tænkte han paa det Løfte som han giorde Kong Rolf, og strax stak han Hiartvar tvertigiennem, og hevnede saaledes sin Herres Død. Hiartvars Krigsmænd sprang hastig op og slog Viggo ihiel; men han stillede sig selv villig og frimodig frem, forsikkrende, at han fornam større Lyst over deres Herres, den Tyrans Død, end Sorg eller Vanghed over sit eget Endeligt.

Hother, den svenske Kong Atisles Broder og Hothbrods Søn, var efter Rolfs Død den nærmeste Arving til den danske Throne, saasom hans Farmoder Svanvide var en Dotter af den danske Kong Hadding. Da dette gik for sig paa Leire, var han allerede bekiendt af adskillige Bedrifter, men især af hans Krig med den Halvgud Balder, Odins Søn. Hother var opdraget hos Gevar, Konge i Norge, og havde giftet sig med hans Dotter Nanna, hvilket gav Anledning til bemeldte Krig, eftersom Balder havde forelsket sig i Nanna og anmodet Gevar om hende forend Hother. Da denne Prinds hørte at Hiartvar havde slaaet Rolf ihiel, blev han glad, at han saaledes var

hevnet paa sin Faders og Broders Bane, uden selv at have havt Deel deri. Han drog herpaa strax ind i Isefiord med sin Flaade og lod sig hylde af de Danske.

Dette er kortelig det Historiske i nærværende Stykke. Jeg har i denne Fortælling trolig fulgt Saxo, og fulgt ham allene.

Handlende Personer.

Rolf Krage, Konge i Danmark.

Biarke, Rudes Mand og Rolfs Svoger.

Hialte, en dansk Kiæmpe, forlovet med Signe.

Viggo, en dansk Kiæmpe, forlovet med Alvilde.

Rude, Biarkes Gemalinde og Rolfs Søster.

Alvilde, en Skieldmøe, forlovet med Viggo.

Signe, en Skieldmøe, Hialtes Forlovede.

Hiartvar, Rolfs anden Svoger, Konge i Sverrig, Vasal af Danmark.

Hother, Thronfølger til Danmark, under Navn af Hagbarth i Hiartvars Følge.

Gevar, Konge i Norge, under Navn af Skate i Hiartvars Følge.

Hunding, en svensk Kiæmpe.

Skulde, Rolfs Halvsøster, Hiartvars Gemalinde.

Danske, norske og svenske Kiæmper.

Handlingen begynder ved Solens Nedgang og endes i Dagningen.

Skuepladsen er en Skov med nogle Huse i Prospecten af Leire Slot.

Første Handling.

Biarkes Huus sees forrest ved den ene Side af Skuepladsen; det udmærker sig fra de andre ved større Pragt og ved en Art af Illumination, som passer sig paa Festen og de Tiders Smag. I Grunden seer man igiennem Træerne endeel af Slottet ligeledes oplyst. Af og til i denne Handling høres Tummel og forvirrede Frydeskrig.

Første Optrin.

Rude og Alvilde.

Rude.

Nei, jeg kan ikke sige hvorledes, men jeg kunde ikke blive der længere. Dog maaskee det var bedre, om jeg blev... Men den Formodning er ubillig... Jeg kunde ikke faae Biarke i Tale. Kunde jeg kun komme til at tale med Biarke! Nei, saaledes slog mit Hierte ikke siden den forskrækkelige Time, da Agner... O I Guder!

Alvilde.

Tillad mig, ædle Rude...

Rude.

Aldrig glemmer jeg, hvorledes mit Bryst dengang var beklemt! Da jeg nu havde rakt ham hans Hothing, Alvilde, og han smilende trykte min Haand til Afsked — erindrer du dig Heltens Mine, Alvilde?

Alvilde.

Den var stolt som Biarkes, munter som Einheriarnes, naar de gaae til Bords i Valhal.

Rude.

Ikke vare hans Øine røde, ikke heller vare hans Aarer opsvulmede til Kamp. Det var...

Alvilde.

Kongen venter.

Rude.

Det var til evig Afskeb! Og den ædle Mands sidste Ord — du hørte hans sidste Ord!

Alvilde.

Falder jeg, sagde denne Høihiertede, da skal Odin Valfaudr sende mig en Valkyrie, som ligner min Rude. Men du, Frigga, bøi hendes Hierte til den dydige Biarke!

Rude.

Og da han havde sagt dette, gik han hastig bort i Kamp med den stærke Biarke. Den Ædle! han flyede for sin Bruds Taarer og for hendes udstrakte Arme. Længe efterat han var borte, stod jeg endnu med udstrakte Arme. Jeg stod som følesløs, og vidste ikke at jeg græd.

Alvilde.

Beste Fyrstinde!

Rude.

Men endda slog mit Hierte ikke saa høit, jeg fandt ikke den Angst, jeg finder nu, førend da Kiæmperne med eet bleve tause, thi da fornam jeg, at det gik for sig. Du saae, med hvilken Urolighed jeg hvert Øieblik løb hen for at see, og stod rystende ved Døren. Men jeg turde ikke lukke den op for at see. Da svulmede mit Bryst saa høit, som det svulmer nu. Jeg hadede ikke Biarke — hvorledes kan jeg have hadet ham nogentid, da jeg elsker ham nu? Han havde alt længe min Høiagtelse. Hvor tit forbandede jeg ikke den Uværdige, som gav Anledning til Tvedragt imellem ham og Agner, imellem de

to ypperste, de beste Mænd! Dog, mine Bønner — Alfader, du veedst, at mine Bønner og mine Løfter vare for Agner; men min Frygt, og

Hun holder Haanden paa Brystet, og sukker.

dette, dette var imod ham! Hvert Dieblik saae jeg i skrækkende Billeder den døende Brudgom. Det isnede i mig, jeg følte det grusomme Hug, førend Leire Kiæmper raabte: af Agner!

Alvilde.

Ædleste, beste Fyrstinde!

Rude.

Hvad vil du? tael!

Alvilde.

Længe hører jeg paa dig med Forundring. Saa stor en Dag var ikke paa Leire siden Hiartvars og Skuldes Bryllupsfest, overalt udbreder Rolf sin Glæde over deres uformodentlige Ankomst, hvor man kommer, høres Frydeskrig — og Kongens Søster, den muntre Rude, søger Eensomhed, og taler om forglemt Sorg og Anelser.

Rude.

Ingen forglemt Sorg, Alvilde! den er ikke forglemt. Min Biarke har ikke glemt den, han er fra den Dag tungsindet, og elsker eensomme Steder. Vi græde ofte med hverandre over Agner; og er det ikke i Morgen, at min Biarke og jeg gaae hen for at opfylde vort aarlige Løfte ved Agners Høi? Den Dag er os hellig, og den var os altid meer velkommen end noget af Rolfs Giestebude. Men ...

Alvilde.

Denne Urolighed er dig dog usædvanlig.

Rude.

Jeg veed ikke, hvorfor jeg længes saa inderlig efter at

græde ved Agners Hei. Denne Nat er mørk og kummel, Alvilde! var den forbi! Men min Frygt, denne Angest er maaskee ugrundet.

Alvilde.

Og hvad har kunnet opvække Frygt hos den heihiertede Rude?

Rude.

Hos mig? Jeg kan feile, men jeg kan ikke sige dig det, Alvilde!

Hun bliver med eet staaende, som een der er i dybe Tanker.

Alvilde.

Udøs dit Hierte for den, som du altid har værdiget din Fortrolighed! sig mig, hvad grunder du paa?

Rude.

Jeg tænkte paa Ulvilde, Haddings Dotter, hvorledes hun forførte sine Mænd til Utroskab mod deres Konge, — den Stolte!

Alvilde.

Hvilken Mistanke forraade disse Forestillinger! Men Skulde — det kan jeg aldrig troe! og blev ikke Hiartvar altid holdt for en god Mand i Kongens Gaard, endog førend Rolf gav ham Sverrig og sin Søster? skulde han kunne glemme saa store Velgierninger? det er umuligt! Og er det ikke et stort Tegn paa Ydmyghed og Troskab, at de selv bringe den aarlige Skat?

Rude.

Det synes i det mindste saaledes. Men Hiartvar er ung — veedst du og, om hans Dyd er hærdet nok til at imodstaae Stolthedes Fristelser? og Kiærlighed? Kiærlighed er tyrannisk over unge Hierter, Alvilde!

Alvilde.

Men Skulde er hans Gemal, og...

Rude.

Har du seet Skibene, dem som han skal have bragt Skatten paa? hvorledes see de ud?

Alvilde.

Viggo har seet dem; han siger, de ere lange som Vitthes den Friislænders, og som Sachsernes Skibe. Men ilde har Hiartvar forseet sig med Folk, om han blev overfaldet af Søerøvere, eller om en Storm reiser sig, naar han kommer ud af Isiefiord; nogle faa ubevæbnede Drenge gaae omkring paa Dækket.

Rude.

Ere de lystige? raabe de?

Alvilde.

Viggo bemærkede, at de var overmaade tause.

Rude.

Ha, Hiartvar og hans Kiæmper ere og tause! Og den skarpsindige Viggo sluttede sig til intet deraf, at de vare saa tause i denne almindelige Glæde, Alvilde?

Alvilde.

Viggo tænker kun lidet i Dag, jeg har aldrig seet ham saa lystig.

Rude.

Glæden har giort dem alle drukne, rasende. Imidlertid er ingen betænkt paa Kongens Sikkerhed, om noget skulde forefalde — ingen, ingen! som om det var umueligt at noget kunde forefalde, som om Guderne havde tilsoret os en evig Fred! Saa ubekymrede, saa trygge, saa søvnige har jeg aldrig seet Rolfs Kiæmper. Og Rolf! han er selv mindst betænkt paa sin Sikkerhed. Hvad giorde han, da du gik ud af Salen for at lede om mig?

Alvilde.

Han heldede sit Hoved fortroligt op til den unge Hiartvar, og sagde ham ofte noget i Øret. Bægerne staae sielden stille.

Rude.

Ha, Skulde var meget begierlig efter den Ære at fylde Bægerne for Fyrsterne i Dag! Jeg vilde ikke være hende imod; hun var altid meer hoihiertet end jeg. Men nøder hun Kongen til at drikke, eller begierer han?

Alvilde.

Kort forend Kongen savnede dig, befalede hun Uffe Skiald at synge Atisle Hothbrods Søns Sang. Kongen udtømmede tre Bægere til hans Erindring, og vilde, at den skulde gaae omkring til alle Giesterne. Ingen af vore Kiæmper vægrede sig.

Rude.

Men Hiartvars tog sig vel i Agt. Loke i Udgaard eller en anden af Gudernes Fiender har opfundet den Sædvane, at vise sin Glæde over en stor Handling ved at giøre sig uskikket til alle andre. Hiartvar, sagde du, og hans Kiæmper vilde ikke udtømme de tre Bægere?

Alvilde.

Hiartvar ... men det vil jeg fortælle dig siden. Men der var den unge Hagbarth, han sagde hoit, at Atisle havde været hans eedsorne Ven, og at det ikke var ved Bægerne at han vilde erindre sig hans ynkelige Død. Det gav en stor Opmærksomhed i Giestesalen. Men Skate tog Ordet, den ærværdige aldrende Kiæmpe, som er saa viis og fyndig i alt hvad han siger, han som sidder næst ved Hagbarth; han sagde, at Atisles Fald var Seierherrens Lykke, og at man desto før burde undskylde Hagbarth, da det endog synes at være en nædel Skik, at glæde sig over sine døde Fienders Vanheld. Kongen og

Biarke roste ham for denne Tale, og saae til hinanden; men Hialte sprang op som en Afsindig, og omfavnede den unge Hagbarth.

Rude.

Der er noget indtagende i disse to Kiæmperes Mine, en vis Høihed, især hos den yngste. Jeg veed ikke, men de afnødede mig strax en Beundring, som nærmede sig til Ærbødighed.

Alvilde.

Da du siger saa meget, tør jeg lægge til, at Hiartvar seer ud imod dem som en Almuesmand. Ikke handlede han forsigtig, da han tog dem i sit Følge.

Rude.

Velsignet være Hiartvar for det Indfald, at han tog dem med. Ak, at alt hans Følge lignede disse! Den Aabenhiertighed, den Ærlighed, som skinner ud af deres Øine, forjager al Mistanke. Der er ikke den skumle, den krybende Mine, som ... Men du vilde fortælle noget om Hiartvar.

Alvilde.

Det var om Atisles Erindring. Han havde før altid fundet paa en Undskyldning, naar Bægerne gik omkring; men dengang kunde han neppe bie til Kongen havde drukket. Det fortrød Hialte. Han sagde, at det tilkommer Biarke, som havde vundet Seieren og vovet sit Liv mod Atisle, at erindre det forend den, der havde sovet sig til Frugterne deraf. Du veedst, at Hialte brænder af Venskab til din Mand, og nu har desuden Vinen giort ham ubetænksom.

Rude.

Hvorledes tog Kongen det?

Alvilde.

I Begyndelsen enten hørte han det ikke, eller lod som

han ikke hørte det. Men Hialte blev meer og meer høirøstet, og havde Biarke ikke selv tilsidst sat ham temmelig haardt tilrette, skulde vi have hørt en underlig Leg. Der mumledes om blant Giesterne, at han havde skieldet; jeg hørte det ikke. Og i det samme begyndte Skulde at synge en nye Sang til Urses Ære, hvorledes hun foragtede Guldet.

Rude.

Og Kongen igien?

Alvilde.

Som du let kan begribe; du veedst hvor høit han elsker sin Moder.

Rude.

Alvilde! ha, det er aldrig rigtigt, Alvilde! Gaae og siig til Kongen ... nei, til Biarke, hvisk til Biarke, at han sniger sig bort fra Giestebudet, og tager Hialte med sig og Viggo, til mig. Gaae snart og bring dem til mig! snart! det er yderst magtpaaliggende, og hvert Øieblik er kostbart.

Alvilde gaaer. Rude seer efter hende, og gaaer derpaa nogle Gange taus med lange Skridt over Skuepladsen.

Skulde, Skulde, jeg kiender din umættelige Stolthed! Og dine sidste Ord — jeg hørte kun de sidste Ord af din hemmelighedsfulde Samtale med Hiartvar —; din Forvirrelse, da du blev mig vaer; Hiartvars urolige, skumle, frygtsomme Mine; alt dette! jeg maa have Oplysning derom! Venskab, Velgierninger, Blod, Naturens Røst, den største Utaknemmelighed — hvilken forvirred Sammenhæng! Og Hiartvar, „som burde skamme sig, om han frygtede for at herske" — ha Troløse! han frygter sig dog endnu, for at overtræde de helligste Pligter frygter han sig maaskee endnu. Men du, du laver dig til at udøse Broderens Blod, og frygter dig ikke, ikke for de retfærdige, de straffende Guder, ikke for dig

selv! Og hvad skulde de mange bevæbnede Kiæmper sige, som hun talte om? mod nogle Overvældede, Sovende, Vaabenløse? Ha, Overvældede og Vaabenløse! Men Hiartvar har dog ikke saa mange bevæbnede Kiæmper... Biarke, Biarke, hvor bliver du? du fandt dog ellers meer Fornøielse i din Rudes Selskab, i at tale om Guderne og om Dydens Magt med din Rude, end i den sværmende Støi af Rasende; men i Dag... det er Skiebnens Magt, det er Gudernes Hevn!

Viggo kommer, uden at see Rude, noget stiv i sin Gang.

Viggo! — hvor blive de andre? Hans Dine staae stive, han har ladet sig overvinde af sin Konges Glæde, den forstandige Viggo!

Andet Optrin.

Rude og Viggo.

Viggo

endnu uden at see Rude.

Monne Hiartvar seer best i Mørke som Natuglen, at han nu gaaer omkring og beseer Løngangene, eller søger han Eenlighed for at sukke over Hialte? eller — Odin veed, hvad der ligger ham paa Hiertet!

Han bliver hende vaer.

Frigga glæde dig, ædle Rude!

Rude.

Du talte om Hiartvar, Viggo! beseer han Løngangene, siger du?

Viggo.

Han seer sig rundt omkring, som den der leder om noget.

Han sukker over dem, troer jeg. Han er en Nar, om han beseer dem. Lysere er her end paa Hvidskialf, og neppe kan jeg see...

Rude.

Dette Tilflugtssted for kongelige Bekymringer er kun sikkert ved sin Hellighed; men hvad er Forræderen helligt? Her kunde de, eensomt, afsides fra Staden som det ligger... den lave Muur, som meer indhegner end beskytter denne Have, kan lige saa lidet afholde de glubende Ulve, som et kraftløst Forbud kan skræmme dem... og — naar min Biarke sover — ubevogtet... den opmærksomme Vagt var selv Rolf besværlig, naar han nogle Øieblik vilde sukke under sin glimrende Last, eller ikke føle den; men nu maatte de vel være opmærksomme. Ha Viggo! du søger om noget?

Viggo.

Besses Sang da Gram slog Sigtrug den Svenske, og den Vise som Gram, Hendriks Bane, qvædede da han sad i de forrevne Klæder, nederst i Sumbles Giestesal — jeg havde laant disse Sange af Uffe Skiald, og her maa jeg have tabt dem.

Rude.

Søg om dine Vaaben, Viggo!

Viggo.

Ha, mine Vaaben! de har al Anseelse af at forruste. Heftet paa min Skrep vil jeg lade giøre om til et Bæger, som jeg vil drikke din Skaal af, ædle Rude!

Rude.

Du er en fornuftig Mand, Viggo! og du elsker din Konge.

Viggo.

Ved Odin, høiere end mig selv.

Rude.

Bliv da her! nu kommer Biarke, jeg har noget vigtigt at tale med eder om, yderlig vigtigt. For alting, saa kiær

som Rolf er dig, bliv her! Du behøver al den Eftertanke, som du... i dine Oine er Adspredelse og Søvnighed, Viggo!

Viggo.

Og dog synes mig at see dybere nu, end nogentid før. Saaledes indseer jeg nu først, at Hiarivar...

Rude.

Hvad han?

Viggo.

Ikke er den Mand, som fortiente Sverrig eller sin Konges Søster.

Rude.

Du er aabenhiertet, Viggo! Og hvorpaa grunder du denne Indsigt?

Viggo.

Skulde maaskee fortiente han.

Rude.

Endnu meer? Men forklar dig!

Viggo.

Han undslaaer sig for al ærlig Kiæmpeskik, hans Væsen, hans Mine er den Frygtsommes, den Feiges Mine. Han seer ud som den der havde stor Lyst til at døe af Alderdom. Den Kielne, hvor omhyggelig tager han ikke sin Helbred i Agt!

Rude.

Sin Forstand i Agt, vil du sige. Var det kun i en god Hensigt, at han var maadelig, da var han klogere end du.

Viggo.

Af Klogskab da! Sandelig maa den være klog, hvis Klogskab gior ham døv, saasnart de Ting blive talte, som han skiøtter kun lidet om at fornemme.

Rude.

Hvorledes?

Viggo.

Der var Hialte, raabte han ikke saa høit, som Gudernes Thor i den hedeste Træfning? Kongen saae sig om og blev rød; men Hiartvar tog uden at svare i en Hast til Bægeret, og glemte at han var svag.

Rude.

Hvad raabte Hialte? hørte Skulde det?

Viggo.

Hun var klog, som hendes Mand; hun gav ham et Vink, og begyndte, i Angst troer jeg, at synge Urses Sang. Ikke var det Hialtes Skyld, om hun ei fornam, at hendes Mand var Niding. Han havde gierne sagt det endnu engang, men Biarke . . .

Rude.

Hvad giør min Biarke?

Viggo.

Han er lystig, som jeg. Han har savnet dig nogle Gange; men saa drikker han, og saa glemmer han dig. Kommer han ikke der? og Kongen, og Hiartvar, og min Alvilde?

Rude.

Hvor fortrædeligt!

Tredie Optrin.

De Forrige. Rolf. Biarke. Hiartvar. Alvilde. Og strar derpaa Skulde.

Alvilde bliver staaende ved Indgangen af Skuepladsen, og beklager sig ved Miner over Biarke, som har fordærvet Rudes Anslag.

Rolf.

Biarke siger, at du har vigtige Ting, Rude! Ting, som ligge dig paa Hiertet. Du slaaer Øinene ned? Hvad ønsker du? Begier af din Broder, begier Halvdelen af Danmark!

Du veedst, at jeg intet negter dig, som staaer i min Magt. Men bedrøvet maa min Rude ikke være, i Dag ikke bedrøvet. Ved Rolfs Ære, ingen maa slaae Øinene ned i Dag paa Leire, ikke Hialte engang, endskiønt han er fredløs i Morgen.

Biarke.

Hialte?

Rude.

Hialte?

Hiartvar.

Hialte, Herre?

Biarke.

Ikke har du troere Kiæmpe i din Gaard, end Hialte. Har Rolf glemt, at han . . .

Rolf.

At han forhaanede sin Konges Svoger? Nei, Biarke! den som jeg engang har æret nok, til at give ham min Søster, den kan jeg ikke see forhaanet, og glemme det; ikke saa hastig glemme det. Jeg vil ikke nævne hans Ubluhed, men ved Gudernes Thor . . .

Viggo.

Ædle, fromme Rolf, tillad din Viggo et Ord, forend du sværger!

Rolf.

Tael!

Viggo.

Om Odin med det ene Øie, Thor og alle Aserne havde været tilstede ved dit Giestebud i Dag, og seet Rolfs Pragt, og drukket af hans Bægere — ved din Ære, de havde glemt Valhal, Hialte og din Eed!

Biarke.

Har jeg ikke stænket af mit Blod i Hialtes Fodspor? det er min eedsorne Ven, som du vil giøre fredløs, store Rolf!

Rolf.

Retfærdighed gaaer over Venskab. Han veed mine Love. Og var han ikke min Ven? hvi foragter han da mit Huus? Dersom det endda var mig selv som han i sin Ubesindighed havde fornærmet, da maaskee vilde jeg have spurgt mit Venskab til Raads, og ikke hørt ham.

Rude falder paa Knæe.

Herre, kan min Ven, mine Taarer ... du tilstodst mig før en Bøn!

Rolf.

Staae op, ædle Rude! beed om mit halve Rige, men om Hialte beed mig ikke! Da jeg søgte om Mænd til mine Søstre, saae jeg mig ikke om blant mægtige Jarler, ikke heller var den Velbyrdige mig kiærere end den Mandige, eller Rigdom skiønnere i mine Øine end Dyd. Du veedst det, Biarke, og du, Hiartvar! Hvorledes kunde jeg see Skulde under Øinene, om den, som jeg gav hende til Mand, blev forhaanet ved min Side, og jeg taug?

Hiartvar.

Herre! jeg vaagner af min Drøm: det er derfor at Hialte ...

Skulde.

Det er for den Ubesindigheds Skyld, fromme Rolf? Nei, Skulde brænder af Taknemmelighed mod dig, du overøste os med Velgierninger; men denne Omhyggelighed, tillad mig, den gaaer for vidt. Nei, Herre! troere Undersaat har du ikke end min Hiartvar; men Hialte overgaaer ham i Erfarenhed. Skulde vi for et Ords Skyld, et Ords, som er glemt i Morgen, skille dig ved en duelig Mand, og Biarke ved en Ven? Nei, Herre! tillad, at jeg paa mine Knæe, for min Skyld, for denne Dags Skyld ...

Hiartvar.

Og jeg, Herre... tilgiv Hialte! hans Ord var den Drukknes Ord, og han erindrer dem ikke i Morgen.

Rolf.

Ædelmodige, I røre mig! Men, Hiartvar, hvorledes din Ære...

Hiartvar.

Overlad' min Hevn til mig, Herre! om der behøves Hevn. Var du Hialtes Ven, som du er min; men jeg — erindrer han sine Ord i Morgen, og ei kalder dem tilbage, da ere I alle Vidner, at jeg herved æsker ham til Kamp.

Hiartvar kaster en Staalhandske paa Gulvet, og Biarke tager den hastig op.

Rolf.

Kiække Hiartvar! jeg skienker dig hans Fred. Hvem kalder paa Hialte?

Viggo gaaer hurtig bort.

Men du skal ikke kiæmpe med Hialte; han skal afbede...

Hiartvar.

Det vilde vanære ham; Kamp er ham og mig anstændigere.

Rolf.

Froe eller en anden misundelig Trold af Nithers Afkom blander alle mine Giestebude med Blod. Ved Odin! intet Blod skal flyde paa Leire, i Dag i det mindste intet Blod!

Hiartvar.

Jeg brænder ikke af Hevngierrighed. Jeg bærer Høiagtelse for Hialte, og jeg fordrer den af ham. Men vred maa jeg være i Kamp, og vred kan jeg ikke blive ved dine Giestebude, Rolf!

Hialte kommer leende ind, med Sværd og Skiold, fulgt af Viggo.

Skulde.

Giv mig kun dit Ord, at du har tilgivet Hialte!

Rude

afsides og noget sagte.

Den Falske!

Rolf.

Jeg giver dig og Hiartvar det.

Fierde Optrin.

De Forrige. Hialte.

Rolf.

Kom, Hialte, kom at takke disse Ædelmodige for din Fred! Hvi kommer du med Skiold og Sværd, Hialte?

Hialte.

Viggo har fortalt mig det, og jeg takker Hiartvar, fordi han har æsket mig til Kamp. Hans Pant, Biarke! du togst hans Pant.

Biarke giver ham Hiartvars Staalhandske, og han kaster en anden paa Gulvet.

Her er mit, endskiønt det behøvedes ikke, siden vi gaae strax. Kom, Hiartvar! du er en ærlig Kiæmpe. Hvem skulde have tænkt det om dig?

Rolf.

Hialte!

Skulde.

Herre!

Hialte.

Hvor har du dine Vaaben, Hiartvar?

Hiartvar.

I Dag ingen Vaaben, Hialte!

Hialte.

I Dag ingen Vaaben?

Hiartvar.

Det er Kongens Bud.

Rolf.

Den zittre, som overtræder det!

Hialte.

Det er dit Bud, store Rolf? ingen Vaaben i Dag? — men jeg adlyder. Ha, lykkelige Skiul for den . . . du forstaaer mig, Hiartvar! Men ikke fordi jeg skulde længes saa meget efter den Ære — mener du, Biarke, jeg vinder stor Priis i den Kamp? mener du, Viggo? — men fordi det synes mig ikke got, at du lever til i Morgen . . . Du vil ikke strax, mandige Hiartvar?

Rolf.

Det er en Glædesdag paa Leire. Rolf har sagt nei, og du endnu?

Biarke.

Til i Morgen, Hialte, være al Trætte forbandet fra Leire!

Rolf.

Til Ragnarokr være den forbandet!

Hiartvar.

Vi vil see, om Hialte kan sove sit Had bort eller ei.

Hialte.

Jeg? — men du er den store Rolfs Svoger, og jeg hans Kiæmper, hans troe Kiæmper er jeg. Imidlertid gaaer jeg for at erfare, om mit Hierte bliver svagt eller min Arm stærk af Hvile.

Han vil gaae.

Rude

hemmelig og noget sagte.

Hialte!

Hialte.

I Morgen!

Alvilde.

Hun viser ham at Rude vinker.

Bliv!

Hialte.

Du kalder mig, du Ædleste?

Rude.

Ha, jeg kalder dig ikke; men du hører, at Rolf byder Glæde, og du gaaer?

Rolf.

Du har Ret. Alt for længe rasede Kiv blant de Ædle. Hvad som er skeet, skal glemmes, til andre Tider i det mindste glemmes. Kom, Hiartvar, og du, Biarke! og Hialte, du har mit Venskab, kom! og Viggo! ingen blive tilbage! Tre Bægere vil vi offre Freia og de fredelskende Guder, og i tre Gange tre vil vi glemme al Bitterhed.

Han vil gaae, og de andre staae færdige at følge ham.

Rude.

Solen har allerede skiult sig bag Bakkerne. Herre, ædle Rolf, du tilstodst mig før en Bøn!

Rolf.

Det er sandt. Jeg erindrer mig mit Ord, og skal ikke bryde det. Ved Odin, Trusler kan jeg bryde, men Løfter ikke. Begier! kun intet, som ofterе forstyrrer denne Dags Glæde.

Rude.

Din Glæde være stor og reen som Gudernes, og bestandig som den Forsigtiges Glæde! Alfader forbyde, at dine glade Dage skulde være talte, Rolf!

Skulde.

De naadige Guder forbyde det! Hvad bringer Rude paa den forskrækkelige Mistanke, som dette Ønske synes at røbe?

Rude.

Meget.

Biarke.

Der er Mørkhed i dine Øine, udvalgte Rude! din Siæl arbeider under Forestillinger af i Morgen.

Rude.

Du har Ret, min Biarke! Forestillinger om i Morgen.

Skulde.

Lee med os i Aften, Rude! saasnart Solen gaaer op over Leire Skov, vil vi græde med dig ved Agners Høi.

Rolf.

Skulde taler som en Valkyrie.

Rude.

Som din Valkyrie.

Rolf.

Begier hvad du vil til at giøre din Sorgs-Dag høitidelig! begier frit, du Dydigste!

Biarke.

Alle vil vi forene vore Taare med dine i Morgen, intet skal fattes den festlige Sorg, som du og jeg og alle Ædle skylde den faldne Helt; men i Dag, min Rude, i Dag vil vi være glade!

Rude.

Det er ikke ...

Rolf.

Alt mit Guld maa du lægge ned hos den fromme Helt; men i Dag vil vi være glade.

Skulde.

Lykkelige Dag, ofte komme du igien, og Frigga aftørre Rudes Taare!

Rude.

Alfader forekomme dem!

Rolf.

Mandige, ædle Kiæmper, mine Venner, følger mig! I, som elske Dyden og det sande Mod, følger mig til Agners Minni! Vi vil erindre Heltens store Gierninger og hans Død; med store Bægere vil vi erindre ham. Min Fiende den, som ikke følger!

De gaae alle hastig bort, undtagen Rude og Alvilde.

Femte Optrin.

Rude. Alvilde. Og noget derefter Skulde.

Rude.

Herre, Broder, Rolf... han hører mig ikke. Biarke i det mindste! Hialte... de gaae, de gaae bort, uden at høre paa den, som vil advare dem. Blindhed, Raserie har overfaldet Dans Huus og alle Rolfs Edsvorne — Gudernes, Gudernes Straf! Er den mørke Time kommet, da de vil straffe Thores Misgierning og Helges Blodskam? Den mørke Time, troer jeg, er kommet — ha, den som jeg saa længe gruede for, den som de viiste mig i saa mange skrækkende Drømme! Ha Konge, Broder, ulyksalige Broder! Biarke! og du, Danmark!

Skulde

vender pludselig tilbage.

Hvad raser du? hvad ligger dig saa vægtigt paa Hiertet? hvilken Drøm har forvirret din Hierne, fromme Rude?

Rude.

Jeg har seet Forræderen, og Frøe har jeg seet; og mandige Kiæmper, som svømmede i Blod, viiste min Drøm mig.

Skulde.

Din Tale er mørk, Rude! Du taler om Forrædere? Hvilken ond Trold har forskrækket min Søster?

Rude.

Daaren hører Morderen hvæsse sit Sværd, og lægger det ikke paa Hierte; den Vise hører et Ord, og giemmer det.

Skulde.

Aldrig skulde jeg troe ... dog, jeg kiender dig ... men den Mistænkelige fortiener ei at oplyses.

Rude.

Hvad taler du om Mistanke, Skulde?

Skulde.

Og du om Mordere?

Rude.

Ha Skulde, Skulde, du er Rolfs Søster, og min! siger dit Hierte dig ikke noget, som — jeg ikke kan sige dig?

Viggo kommer, og bag ved ham sniger Hiartvar sig ind paa Skuepladsen.

Skulde.

Jeg forstaaer dig ikke.

Siette Optrin.

De Forrige. Viggo. Hiartvar.

Viggo.

Kongen spørger om dig, ædle Rude! du skal især være tilstede ved Agners Minni.

Rude.

Vel! og maaskee ved Rolfs.

Viggo hemmeligt.

Hialte lader dig sige, at Hother ...

Han bliver af Alvildes Miner vaer, at Hiartvar staaer bag ved ham.

Denne følger mig overalt som min Skygge. Du er urolig, Hiartvar! maaskee over i Morgen?

Hiartvar.

Jeg kommer dig ubeleilig. Jeg troer, at du har hemmelige Ærinder, som Kongen ikke vil betroe mig.

Viggo.

Og du fulgte mig, naar du troede det?

Hiartvar.

Jeg søgte Skulde.

Viggo.

Her finder du hende. Jeg troer, at du har hemmelige Ting at tale med Skulde, og derfor gaaer jeg. Ædle Rude, du hørte Kongens Ord!

Rude.

Vel! jeg følger dig; jeg vilde ikke vove det et Øieblik, at Rolf skulde kalde mig ulydig.

Rude, Alvilde og Viggo gaae.

Syvende Optrin.

Hiartvar og Skulde.

Hiartvar.

Og jeg kan ikke opholde mig; men vi ere forraadte, Skulde! Det ulykfalige Paafund! Mistanken udbreder sig meer og meer; Rude, Hialte, Viggo, alle veed det. Ha, den forbandede Time, da Stolthed forførte dig — og mig!

Skulde.

Frygtsomme, det er ret! begræd, at du lodst dig forføre til at bryde dine Lænker, Utaknemmelige!

Hiartvar.

Ja, Utaknemmelige! Ha, hvi døer jeg ikke af Skam? Men her er ingen Tid tilovers. Jeg gaaer at sige — kan jeg kun komme til at faae det sagt — til Hagbarth og Hunding, at de berede alting til Flugt.

Skulde
forskrækket og hidsig.

Til Flugt, Forræder?

Hiartvar.

Mine Venner skal flye, og du; men jeg, jeg vil blive, og tilstaae den grueligste Misgierning, og døe!

Han gaaer hastig bort.

Skulde,
efterat hun i en temmelig lang Pause har fulgt ham med Øinene.

Saa! vel! ret! ja døe med de andre, Nederdrægtige! Ulyksalige Kongedotter! Og du som fordømte mig til at spilde min blomstrende Ungdom ved en Træls Side! Ha, den Niding! Hialte havde Ret, at han kaldte dig Niding — ved Odin, Hialte havde Ret! Og jeg, som nogentid har kunnet elske ham, den som frygter for at herske! Men jeg skal herske uden ham! Ja om jeg heed Rude, da kunde jeg kysse dens Scepter, som blev avlet i Blodskam. Men Skulde kan og skal det ikke! ved Freier, hun skal det ikke! Staae mig bi, Freier! Nei, ikke Freier! de fredelskende Guder skal flye fra Leire. Hadings Gud, mægtige Vagenhofte! Utgaarde-Loke! Hel! eller du, Free, som boer i Upsal! hundrede Stykker lover jeg dig af det forteste Qvæg, og — vil du heller Menneskeblod — den sidste af Dans Afkom, og Hiartvar, og naar jeg først sidder rolig paa Thronen, da Fierdeparten af mine Undersaatter!

Hun gaaer.

Anden Handling.

Rolfs Lyst-Huus, som ligger oven for Biarkes Huus og bagerst paa Skuepladsen, er illumineret i denne Handling. Paa de øvrige Dele af Skuepladsen er det mørkere end i den forrige.

Første Optrin.

Rude og Alvilde.

Rude.

Som jeg siger dig, Hagbarth er ingen uden den ædle Hother, Hothbrods Søn, Svanvides Sønnesøn, ham som tog det berømte Sværd Mimming fra Vildmanden, ham som siden overvandt Gelder af Sachsen, og skaanede sin Fiende da han bad om Fred, ham som er opdraget af Gevar, som er gift med Nanna, og som endnu er dristig nok til at vedligeholde en Krig med Balder, Odins Søn, for hendes Skyld. Hialte har kiendt ham paa en Ring. Han holder ikke op at rose denne Ædle; men han kan ikke begribe, hvorfor han er kommet her. Og den gamle Skate, troer han, maa være Gevar, den berømte Konge i Norge, som ved sin Dybsindighed og Viisdom har givet Leilighed til det Rygte, at han er i Fortrolighed med Guderne, og at de aabenbare ham det Tilkommende. Det trøster mig, Alvilde! Men Helge, min Fader, slog Hothers Fader ihiel, og Atisle, som min Biarke slog, var hans Broder. Er det kun ikke i Forsæt om Hevn at han er kommet her! Men han kan ikke være uædel i sin Hevn, og Skulde kiender ham ikke, Hiartvar ikke heller. Det trøster mig.

Alvilde.

Og jeg troer, at du giør vel, om du lader al Mistanke, i det mindste denne overdrevne Frygt, fare. Mistanke og Ligegyldighed, overdrevne, ere lige skadelige.

Rude.

Hvad har da Skuldes Mening og hvad har da Hensigten været af hendes Opførsel ved Giestebudet? Rolf veed ikke mere af sig selv, og min Biarke, og alle vore Kiæmper ... Ha, jeg vil forsøge at slaae mig det af Tankerne. Men den, som elsker, frygter for alle Muelígheder, Alvilde!

Alvilde.

Min Viggo lovede mig at holde Øie med Skibene, og jeg veed, at han ikke bryder det, han lover mig.

Rude.

Og Hialte — jeg tog Løfte af ham, at han skulde vaage ved denne Side af Slottet, denne ellers ubevogtede Side. Jeg veed heller ikke, hvorfor den skal staae aaben for den første Forræder meer end de andre. Den var altid en hellig Fristad for Skioldungen. Det er kun Rolfs fortroligste Venner og hans Edsvorne, der ikke skielve for at kiende dens Tilgange. Men ak, hans Fortroligste, hans Edsvorne kan være Forrædere! Og her ligger Biarke, siger Rolf, og han er mig meer end en Krigshær. Ha Biarke, min Biarke, hvi vil du da nu første Gang ikke fortiene din Konges Tillid? Mener du ikke — jeg Ulyksalige! — mener du ikke, at han vil ligge under Bøgen i Nat, under Agners Bøg, afsides fra alle Mennesker! Saa er der da ingen, Rolf, som du kan forlade dig paa, slet ingen, om Hialte forglemmer sit Løfte! og kan han erindre sig noget?

Alvilde.

Hvi siger du ikke til Biarke, at han lader Bølvise og hans øvrige Kiæmper lægge sig her omkring i Skoven i Nat?

Rude.

De Sværmende! og har jeg ikke sagt dig, at han bærer Afskye for det mindste Skin af Mistanke? Jeg dristede mig til at sige ham det før; men han blev rød og taug. Jeg Ulyksalige! om han endda kun selv ... Ha, ifald der ere mægtige Væsener, som glæde sig over den Frommes Ulykke, saa har ingen uden de indblæst Biarke det, at han vil ligge under Bøgen i Nat; og det er umuligt at afrætte ham.

Alvilde.

Du giør mig tilsidst urolig.

Rude.

Disse mørke, disse forvildende Gange, de vare anlagte til uskyldig, til tryg Fornøielse, Alvilde! hvor ofte overlod vi os ikke til Glæden i disse Skygger? og nu, nu ligner enhver af dem en krybende Morder.

Alvilde.

Jeg maa tilstaae, at dersom din Mistanke er grundet...

Rude.

Dersom den er grundet? ha, jeg søger forgieves at undertrykke den. Jo nøiere jeg tænker efter, desto grundigere bliver altid min Mistanke. Viggo fortalte før, at Hiartvar besaae Løngangene; hvad skulde han saa nøie betragte dem for, Alvilde? Du veedst, at Rolf ofte tilbringer en Sommernat under hine Bedbende, som han selv opelskede i sin Ungdom. Er han nu faldet derpaa — og det er han vel, heed og ubeqvem af Giestebudet — og man kan jo see det tydeligt for Øinene, paa de Anstalter som ere giorte — og det veed Forræderen, og derfor har han beseet Løngangene.

Alvilde.

Jeg veed ikke meer, hvad jeg skal svare eller tænke — om ikke din sædvanlige Trøst i al Fare, Alfaders Beskiermelse.

Rude.

Du har Ret, Alvilde! den er den tryggeste Muur. Men Alfader kan være vred, og dette Hierte siger mig altid noget.

Hother og Gevar lade sig see imellem Træerne bagerst paa Skuepladsen.

Alvilde.

Hother og Gevar!

Rude.

Kongen vil allerede til Hvile, Alvilde, saasom Giesterne er gaaet fra hinanden. Men jeg vil tale med dem...

Alvilde.

Seer du ikke, bag ved Busken?

Rude.

Hun bliver Skulde vaer, som staaer i dybe Tanker bag ved nogle Buske.

Ha, vi vil gaae ind!

Andet Optrin.

Skulde. Hother og Gevar.

Skulde.

Hun farer op som af en Drøm, gaaer hastig frem, og seer sig rundt omkring. Hother og Gevar blive staaende bagerst paa Skuepladsen, og tale sagte til hinanden.

Hvad var det, som raslede? jeg saae Skyggerne af To, som sneg sig sagte igiennem Buskene. Ere vi allene? ha, hvad foruroliger mig da? Jo meer det nærmer sig, det Øieblik, hvortil jeg saa længe talte Dage og Timer, jo heftigere slaaer mit Hierte. Du som i saa mangen søvnløs Nat — ha Skygge, eller Gudinde, eller du Helvedes Sendebud, som viiste mig uafladelig Urses Søn paa Thronen, og Skulde i Støvet! du som ofte hviskede Hevn, og Blod, og Frihed til mig, naar hine Grotter, naar Upsals kiølende Bække med et sagte Sprudeln forgieves indbød mig til Søvn ... Hvor er jeg? Gaver

af Rolf, har jeg nævnet jer, og døer ikke af Skam! Ha Gift, Helvede, dræbende Gift af Hugormene i Naströnd fortære mit Hierte, førend det føler en svag Tanke! — Stille! det rørte sig igien. Jeg skulde aldrig troe, at den frygtsomme Rude atter belurer mig. Disse gamle hæslige Træer vil jeg lade hugge om, naar jeg boer først paa Leire; de kan let forskrække. Men bort, bort, I skumle Forestillinger! Bør jeg ikke være glad, nu da alting gaaer efter Ønske? Ha, jeg vil forsøge at være glad. Hagbarth! hvor ere I, Hagbarth og Skate?

De gaae frem.

Hother.

Vi følge dig en halv Time fra et Sted til et andet. Du vilde tale med os, Dronning!

Skulde.

Dette skumle Mørke er et ærværdigt Forbillede paa Døden, den eensomme Monark, som hersker over tause Undersaatter og Udørkener; men jeg glemte det...

Med en tvungen Latter.

Ha, ha! jeg vilde lee, ha! jeg vilde lee af Hundings Paafund, hans dristige Paafund om Valkyriernes Erindring. Men Rolf kiender ingen Mistanke. Den Afsindige! ikke tænkte han, at de allerede svævede over hans Hoved, de Forfærdelige, hvis Erindring han drak. Det forekom mig, som om jeg hørte den kladskende Lyd af deres brede Vinger over Aunduegi, da han drak. Og en høi Latter blev hørt nederst i Giestesalen, som af Finn Trold, naar en opsnappet Skrik-Finne krymper sig imellem hans Hænder. Der var Død i det sidste Bæger, som han udtømte.

Gevar.

Han kaldte dig, Skulde, sin Valkyrie!

Skulde.

Ved Freier, den eneste Gang da han nævnede mig ved

det Navn, som jeg elsker! Ellers kaldte han mig Søster, sin kiæreste Søster kaldte han mig, Urses Broder og Søn! og saa omfavnede han mig, den Kielne, og tilsoer mig sit Venskab ... ha, hans Venskab! Hørte I ikke hans Gavmildhed? nu vilde han tillade, at Sverrig ikke længere slæbede sine Rigdomme ind i Isefiord. Men det er for sildig! ved Danmarks Guder, det er for sildig, Rolf, at du ydmyger dig, og lærer din Pligt imod Helges ægte Dotter! Og for lidet er det, du byder før dit Liv. Havde han talt om Danmark, da maaskee jeg havde beholdt ham til min Slave, til en Skammel for min Fod, naar jeg dømte Østersøen og det store Hav; men nu ... jeg havde ret Lyst til at lee af den Druknes Gavmildhed, dersom mit Hierte var ikke saa oprørt.

Gevar.

Oprørt dit Hierte? nu da Rolf drømmer om Valkyrier og Valhal!

Skulde.

Ha, han drømmer! Men vi vil spare vor Latter, til han ligger ukiendelig af Saar og Død, den Stolte! til hans Minni vil vi spare vor Latter; men nu — jeg kan ikke negte det — jeg er saa underlig, mit Hierte slaaer stærkt af Længsel efter Udfaldet.

Hother.

Det er Gudernes Paamindelse, Skulde!

Gevar.

Hagbarth troer, at denne Nat er ikke lykkelig, at foretage noget stort i.

Skulde.

Kan du være befænget af saadanne Drømme, unge Helt? Den Tid er kort, hvori jeg kiender Hagbarth, og dog har jeg større Fortrolighed til hans Mod, end til ... ha, det er mig

modbydeligt at nævne ham. Jeg kan endnu neppe drage n
Aande! Har du talt med ham, Hagbarth? med ham, s
Hialte kaldte Niding? med — Hiartvar?

Hother.

Jeg troede, at han vinkede ad mig før, da han gik
Fiorden med Hunding.

Skulde.

Hunding — han er en Mand! ikke raader han til Fl
Vi skal flye, Hagbarth!

Hother.

Flye? det giøres vel ikke nødig; der er endnu in
Mistanke.

Skulde.

Hiartvar vil det.

Hother.

Hiartvar?

Skulde.

Ikke undrer jeg mig over, at du finder Vanskelighed
at troe det. Neppe troer jeg det selv, jeg som hørte det
hans egen Mund.

Gevar.

Det vil i det mindste giøre det vanskeligt i Nat ...

Skulde.

Den Nederdrægtige! det er hans Alvor.

Hother.

Har Skulde kunnet overtale sig til at samtykke det?

Skulde.

Og kan du tiltroe mig slig en Nedrighed?

Hother.

Det er ædelt at overvinde sig selv, Skulde!

Skulde.

Hvorledes?

Gevar.

At du undertrykker din Iver mod Hiartvar. Det har været Opsættelse og ikke Flugt, han har ønsket.

Hother.

Thi opsætte det skal vi dog, til i Morgen i det mindste opsætte det. Det var alt for uædelt at overfalde de sovende Helte.

Gevar.

Især da vi ere stærke nok til at see dem under Vinene, naar de vaage.

Skulde.

Jeg siger dig det endnu engang, vi ere ikke stærke nok. Den Ædelmodighed er utidig, som giør alle vore Hensigter umuelige.

Gevar.

Saa at du, uagtet alle Vanskeligheder . . .

Skulde.

Og dertil reent unyttig! Hvortil da den krybende, den næsten utaalelige Forstillelse? hvortil de mange Paafund for at dysse dem i Søvn? Mener du, at jeg af Ømhed forundte Rolf saa glad en Dag, som denne har været ham? eller at jeg fyldte hans Bæger, naar jeg ikke troede, at hver Draabe blev til Gift i min Haand? Men det er desuden for sildigt at betænke sig, Anstalterne ere trufne, og her er ikke Skin af Vanskelighed mere. Det var heller ikke, fordi jeg skulde tvivle om din Troskab, Skate, eller om din, Hagbarth, at jeg brændte efter at tale med eder; men, Hagbarth, jeg er forhaanet, du elsker — tilstaae det kun, thi jeg lagde ofte Mærke til dine natteslige Sange.

Hother.

Og hvorfor skulde jeg negte det? Guderne kan ikke el
heftigere, ikke renere, end jeg. Min . . .

Skulde.

Jeg forlanger ingen videre Tilstaaelse; men du elsk
jeg er forhaanet, og Hiartvar er den Forvovne, som har f
haanet Helges Dotter. Du forstaaer mig.

Hother.

Ikke meer, end et Barn forstaaer den mørke Tale.
taler som Guderne i Upsal.

Skulde.

Ha, du elsker Skulde, og du kiender hende ikke? du ve
ikke endnu, at det er Blod, Blod allene, som kan kiøle hen
Harm, naar hun er forhaanet?

Hother.

Jeg Skulde?

Gevar.

Du kan ikke forundre dig over Hagbarths Forvirre
Dronning! Ved saa uformodentlig en Lykke er det ikke sielde
at man tvivler paa sine egne Sandser. Skulde — thi nu
jeg forsikkre dig derom — Skulde elsker dig, Hagbarth!
det er Hiartvar, som skal døe.

Hother.

Er det muligt? Tillad . . .

Skulde.

Du kan spare din Taknemmelighed, til jeg har holdt
Løfte. Hiartvar skal følge sin Konge; men han skal føl
ham, og Rolf maa døe først, og da . . . men jeg vil ikke s
mere. Det er Tid at jeg gaaer for om muligt at sætte M
i den Frygtsomme; hvis ikke, dog at indskrænke ham saaled
at han ei kan skade. Imidlertid værer i Beredskab, og ta

paa, Hagbarth, at Prisen, som du kiæmper for, er Skulde, og Skulde med to Kongeriger!

Hun gaaer.

Tredie Optrin.

Hother og Gevar.

Hother.

Prisen, som jeg kiæmper for, er Skulde! drømmer jeg, Gevar?

Gevar.

Dersom du troede, at Skulde forraadte sin Broder for at sætte din Nanna paa Danmarks Throne, da, Hother, da drømte du.

Hother.

Men hvilken misundelig Gud ... ingen uden Balder har indblæst denne Afskyelige det, at jeg kunde elske hende!

Gevar.

Ingen uden Balder? saaledes ere vi altid beredte at paabyrde Guderne vore Feil, og tilegne os selv alt det, som vi giøre stort og priisværdigt. Jeg forundrer mig ikke over din heftige Kiærlighed til min Nanna, hun fortiener at elskes, du er ung, og Dyden giør endnu voldsomme Indtryk paa dit Hierte.

Hother.

Viseste, beste Gevar! især giør den det voldsommeste Indtryk, et Indtryk som ikke tusinde Skulder kan udslette, naar den er saa fuldkommen, saa guddommelig som din Datters, naar den boer i saa deiligt et Legeme, yndigere end Friggas ...

Gevar.

Det anstaaer ikke min Alder, Hother! ikke heller bør jeg som Fader høre paa de overdrevne Lovtaler, som dit Hierte

altid udøser, naar du nævner Nanna; men dette vil jeg si
kun dette, at du maa undskylde Balder: da vi vare Fremm
de i Upsal, naar du søgte Eenlighed for at overlade dig
dine søde Drømme, naar Maanen i en tause Nat forestill
dig hver Grans Skygge som din Elskte, og naar du tro
at det kun var Træerne og mig, som hørte dine kiærlige Da
ligheder, da talte du ofte, som du taler nu.

Hother.

Det veed jeg ikke; men om og?

Gevar.

Og du kiender endnu saa lidet til Mennesket, at du
veedst, at Forræderen altid er mistænkelig? Vi komme til
sal og tilbyde vor Tieneste i den Tid, da Skulde anvendte s
løse Nætter for at overtale sin Mand til at myrde sin Ko
til at bringe ham Vaaben og Mord isteden for Skatte; vi
Fremmede, og ingen kiender os, uden fra i Forgaars; du ga
om Natten som en Nisse og søger eensomme Steder: og
dette vil du have at Skulde skal overveie uden Mistanke, u
at lade dig bespeide?

Hother.

Men hvorledes kan hun, hun som ligner ikke min Na
meer end den mørke Vinternat ligner den prægtigste Foraa
morgen — hvorledes kan denne Lastefulde tilegne sig det O
som jeg bragte den dydigste blant Emblæ Døttre?

Gevar.

Uerfarne Hother! og du veedst heller-ikke, at Egenkie
lighed er blind og døv? at den skiuler sig for Tvivl? Om
og her ikke havde forekommet dig, om du havde sagt Sku
det tydeligt, at det var Nanna, at det var min Dotter, s
du elskte: vilde hun dog for have ladet sig overtale til at fi
Mørkhed i din Tale, og at tilskrive denne den frygtsomme V

bødighed, som hun rimeligt nok kan forudsætte hos dig, en ung Ubekiendt, end troe, at du kunde agte Gevars Dotter meer end Skulde. Læg det til, at hun er stolt, unætteelig stolt, hun er deilig, og hun elsker dig!

Hother.

Hun er deilig, og hun elsker mig? ingen af Delene, vise Gevar! Misgierninger, som hun har begaaet eller vil begaae, har giort hendes Øine mørke; hendes Gang er stiv, og hendes Tale unaturlig; hendes...

Gevar.

Holdt, holdt, Hother! jeg tvivler ikke paa, at du endnu vil finde hundrede Feil hos hende; men vi har vigtigere Ting at anstille Betragtninger over. Rolfs Fald er for Døren. Det er sandt, han er vor Fiende, vor uforsonlige Fiende; men han er ædel, og jeg forbeholdt dig hans Død, dig hvis Fader Helge dræbte. At han skulde myrdes, den sovende Helt, af sine Mænd og Tienere, af dem som han overøste med Velgierninger — den Tanke er afskyelig. Saa vidt gik aldrig mit, saa vidt gaaer kun Troldenes Had.

Hother.

Beste Gevar, jeg tør ikke tænke derpaa. Ofte, naar jeg i Stilhed ilede til Skoven og forvildede mig i den, henrykt ved at føle Vægten af dine himmelske Lærdomme, ved at smage den naturlige Kiærlighed, som du hver Dag indskiærpede mig, da syntes mig ofte at høre Hothbrod med en igiennemtrængende og med en rallende Røst fordre Hevn af mig, jeg syntes at see hans blodige Skygge og Atisles blodige Skygge, som vinkede ad mig. Da rasede Forsæt om Hevn i mit Bryst. Men denne Maade at blive hevnet paa, o I retfærdige Guder! hvor nedrig er den, hvor feig!

Gevar.

Jeg elsker denne Urolighed hos dig; men lad den i
være tung paa dit Hierte! Da vi kom til Upsal, vidste du in
af det store Forræderie, som var i Gierde; men jeg vidste d

Hother.

Det er kun faa Ting, som Guderne skiule for den v
Gevar.

Gevar.

Men jeg kiendte din ømme Dyd, og taug. Han er m
og kan være fremfusende nok til at fordærve det Gode med
Onde, de retfærdigste Hensigter saasnart som Forrædernes Ra
ker; saaledes tænkte jeg.

Hother.

Ha, havde Hiartvar aabenbaret mig sine Hensigter f
end ved Indløbet af Isefiord, og sagt mig, at det var m
hans Konge og ikke mod Søerøvere at denne Flaade var u
rustet: jeg havde maaskee skienket ham den fornærmende A
modning om min Hielp, men følge ham — I Guder,
følge ham!

Gevar.

Og dersom jeg ikke havde forebygt det, skulde du vel ha
sagt ham det midt i hans Flaade, at han var en Forræde?

Hother.

Og er han det ikke?

Gevar.

Unge Hother! og var du ikke da i dette Øieblik tusin
Mile fra dit Maal, hvad enten du vil kræve din Faders B
af Rolf, eller du vil forsvare ham?

Hother.

Men hvorledes har den ædelmodige Gevar kunnet va
Medvider i alt dette, og ikke advaret?

Gevar.

Jeg vil tilstaae dig det: maaskee den Hevn, som brænder i mit Bryst fra den Dag at Hothbrod, min beste Ven, faldt for den tyranniske Helges Haand, maaskee den har forført mig til at opsætte det for længe; maaskee jeg har givet min Hevn for meget efter, da jeg troede, at den ellers var umuelig — men at Hiartvar saa hastig og paa den Maade vilde udføre sit Forsæt, det havde Guderne skiult for mig.

Hother.

Gevar, Gevar! dersom nogen vidste det, dersom min Nanna vidste det, at jeg var her! Men jeg veed det selv, og det angrer mig.

Gevar.

Rolfs Fader var din Faders Bane, og han er din Broders; den, som er Skuldes Broder og Velgiører, er den grusomste af Hothers Fiender.

Hother.

Vel, han døe! Men Forræderie? hvilken Tanke! — og jeg og Gevar kan tænke dig!

Gevar.

Han døe for din Haand, og min Hother skal ikke tage Deel i Skuldes Misgierning.

Hother.

Hvorledes?

Gevar.

Den Uædle har overvældet ham med Gift, med Forstandens Gift, som han drak i sin Glæde, uden Mistanke, og for at erindre sine Fienders og Venners Dyder. Han veed ikke meer af sig selv. Men det bør ikke være min Hother nogen Fordeel; han bør ei døe sovende eller vaabenløs, den ædle Rolf.

Hother.

Gevar! du ydmyger din Hother formeget, beste Ge
og naar har jeg givet dig Anledning til saa hæslig en T
tanke?

Gevar.

Og hvorledes forekomme den blodtørstige Forræder?

Hother.

Ha, jeg vil forsvare min Fiende, medens han sover!

Gevar.

Og saa erindre dig den dræbte Hothbrod! Men med
sigtighed bør du udføre din ædle Beslutning; du kiender H
og han kiender dig.

Hother.

I den Træfning med Gelder af Sachsen saae jeg
første Gang. Jeg kunde ikke kiende af hans Skiold, hvem
var; men jeg undrede meget paa den Fremmedes kiække
ninger og vældige Hug. Det hændte sig, at han sprang
kort, da han vilde springe over paa et af Fiendernes Skib
sandelig, havde jeg ikke seet at han kunde kun slet svømm
sprunget ud til ham, vi havde neppe mødt hinanden her.
trak strax denne Ring af sin Finger og satte paa min,
at give sig tilkiende, og derpaa har han kiendt mig igien i

Gevar.

Hialte har forpligtet sig til Rude, at han vil va
Nat ved Rolfs Dør. Jeg hørte det af ham selv. Giest
har giort ham ubetænksom og søvnig...

Hunding og Hiartvar komme.

Men der komme de, den nedrige Hunding og den da
Hiartvar.

Fierde Optrin.

De Forrige. Hunding og Hiartvar.

Hunding.

Og veed I, at Rolf allerede længes efter Hvile, og at han vil ligge her i denne aabne Løvsal, og — men det er det værste — at Hialte vaager ved hans Dør? Han har lovet Rude det. Jeg frygter, at Hialte... han er stærk som Thor, og brænder efter at døe for sin Konge.

Hiartvar.

Er han saa troe, den Ædle?

Hunding.

Saa troe? den Ædle? Men, store Konge, jeg vover ikke at sige min Mening.

Hiartvar.

Tael!

Hunding.

Guderne forbyde, at noget ont skulde være tilstødt min Konge; men paa nogle Timer ligner du dig ikke meer.

Hiartvar.

Jeg ligner mig ikke? maaskee fordi jeg sagde, at Troskab var ædel? Ha, du tør giøre mig saa bitter en Bebreidelse!

Hunding.

Ingen Dyd er stor og ædel som Troskab mod sin rette Konge; men mod Tyrannen, som ved List under Skin af Arverettighed har trænget sig paa Thronen, er den slavisk Hyklerie. Hvem tilkommer det uden Skulde, at herske i Leire? og hvad forpligter Ædlinger til at tiene den Uægte, den som er født i Blodskam?

Hiartvar.

Ha, hvad berettiger mig ... men det er engang begyndt,

og det maa udføres. Du hørte Skuldes Ord, Hunding! Øieblikket nærmer sig, da . . .

Hunding.

Det lykkelige Øieblik kommer, da de Danske skal sig under Hiartvars Aag. Udødelige Hiartvar, første Ko Sverrig, som undertvang det stolte Danmark! Men Tid kostbar. Hvem tør tage sig paa at angribe den stærke Hi thi Rolf maa døe, førend der bliver Bulder imellem K perne.

Hiartvar.

Hialte er min Mand. Jeg har desuden æsket ha Kamp.

Hunding.

Jeg vilde gierne; men Skulde har befalet mig at b Folket fra Skibene.

Hiartvar.

Og Hagbarth og Skate, I blive ved Skulde! I hende ikke af Øinene! jeg kiender hendes Dristighed, h Utaalmodighed, og veed at hun ikke vil skaane sig i Faren.

Hother.

Hiartvar, jeg var dig fremmed, og gav mig i din neste, ikke for Sold eller Belønning, men for at hold Løfte, som jeg giorde mine Guder: Rolf skal falde for Haand! jeg kan ikke vogte Skulde.

Gevar.

Det er og dig anstændigere at vogte din Gemal en vove dig yderligst, naar det gielder om at bestige en Thron

Hiartvar.

Jeg veed ikke; men jeg kunde heller ikke udøse min ikke Rolfs Blod. Men Hialte har jeg tilsagt Kamp, og vil holde mit Ord.

Gevar.

Og du skal kunne holde det. Hagbarth kiender Hialte; hvad om han overtaler ham til at overlade sig sit Løfte?

Hother.

Jeg overtale Hialte?

Gevar.

Hialte har Giestebudet giort søvnig, og naar Hagbarth vaager ved Rolfs Dør, tvivler du da om Udfaldet?

Hunding.

Vise Skate! hvert Ord, du siger, er Viisdom.

Hother.

Hvorledes?

Hiartvar.

Som I vil! jeg veed ikke ... Ha, han kommer, der kommer den Ulykfalige, og Biarke og Hialte!

Rolf, Biarke og Hialte komme med et anseeligt Følge. Hialte er bevæbnet.

Hvo skiuler mig? jeg kan ikke taale at see ham! Ha Skulde, Skulde!

Femte Optrin.

De Forrige. Rolf. Biarke. Hialte. Og Følge med Fakler.

Rolf.

Ere I her endnu, mine Venner? Guderne beskierme dig, min Hiartvar! kom, at jeg endnu engang maa omarme dig, retskafne Hiartvar!

Hiartvar, affides.

Ha, retskafne! jeg? — hvilken Pine!

Rolf.

Hvi kommer du ikke, min Broder?

Hunding.

Store Rolf, seer du ikke, at dine Bægere har forv
ham?

Hiartvar.

Forvovne!

Rolf.

Vel! omendskiønt det er en Uorden, er den mig dog
hagelig hos mine Venner, naar Glæde har anrettet den.
det syntes mig dog, min Hiartvar, som om du i Dag skaa
Vinen, eller dig.

Biarke.

Jeg forlader dig, Rolf! jeg gaaer for at sove d
Dags Glæde bort under Skyggen af de Træer, der vare Vi
til den allerulyksaligste Kamp; for at være skikket i Morgen
Taarer: det er Agners Dag i Morgen.

Hunding affides.

Endnu en Lykke!

Rolf.

Gaae, min Biarke! onsk din Rude fra mig, at hun
forglemme sin Sorg, og blive lyksaligere end jeg, om de
muligt.

Biarke gaaer.

Og du min Hialte ... Jeg veed ikke hvorledes, men de sv
omkring mig, behagelige Skygger svæve omkring mig, og vi
ad mig. Følg mig, Hialte! Saa glad som i Dag har
heller ikke været, Hiartvar, uden den Dag, jeg belønnede
Troskab med Skulde og Sverrig.

De gaae.

Hiartvar.

Ha, hvert Ord en Dolk!

Hunding.

Det er Tid at jeg gaaer, Skulde venter mig ved Fiord

Han gaaer.

Gevar.

Og du maa gaae, Hiartvar! det er bedre, at vi ere alene for at tale med Hialte.

Hiartvar.

Ha viis, før, slæb, træk mig, hvor I vil! Jeg følger dem, de afskyelige, de forfærdelige Udsigter, som I, som Skiebnen, som jeg selv har viist mig! Tænker ikke, at jeg er frygtsom. Maaskee jeg taler som den der frygtede sig; men, naar jeg først har vædet min Lysing i Blod, i Venners Blod — da vee den, som tør befale mig!

Han gaaer.

Siette Optrin.

Hother og Gevar.

Gevar.

Det kunde giøre mig ont for Hiartvar, om jeg kunde ynke en Rebel og en Utaknemmelig. Men nu skal her ikke tales. Det vigtige Dieblik nærmer sig, Hother, da det gielder om at hevne din Faders Død, og at hevne den paa den dydige, den store Rolf. Det gielder om at opfylde en Hovedpligt, uden at fornærme nogen af de andre; at være en god Søn, uden derfor at være et slet Menneske. I denne Busk skiulte jeg din Mimming...

Han flyer ham et Sværd, og lægger et Skiold ved Siden af ham.

Her er dit Skiold, Hother!

Hother.

Ha, jeg bruger intet Skiold. — Gevar! Dydens Love flød altid meer naturlig fra dine Læber; jeg har aldrig hørt dig konstle saa meget paa Pligterne.

Gevar.

Jeg tilgiver din ædle Siæl det; men hvad dig og synes,

saa er Taknemmelighed og Kiærlighed til dem, som gav Livet, Naturens første Lov, og Venskab er den anden. jeg hører Hialte. Nu maa du forestille ham ...

Hother.

Hvad? jeg begriber endnu ikke hvad jeg skal med H

Gevar.

Vaage i hans Sted.

Hother.

Og hertil skal jeg overtale min Ven, og bedrage det vil Gevar? Han giør det maaskee, men saa giør ha af Fortrolighed til mig, og den skulde jeg, den skulde din ther misbruge? Og hvad skal jeg saa, naar jeg vaager Rolf?

Gevar.

Forsvare ham, som du troer at din Ven vilde fo ham. Men ikke vil Hialte vaage for at afværge en ord Udfordring.

Hother.

Din Tale er altid mægtig over mig, vise Gevar! som du vil. Ha, nu kommer han; men du maa tale med derom.

Hialte og endeel Drabantere med Fakler komme ud fra Rolf.

Jeg kan ikke staae det ud at tale med Hialte derom.

Syvende Optrin.

De Forrige. Hialte og Følge.

Hialte.

Enhver forføie sig til sit, at ingen forstyrrer Ko Rolighed!

De gaae.

Du er her endnu, ædle Fyrste? du tænker paa din Nanna, beste Hother! Mørke og Eensomhed er den Elskendes Valhal; men jeg — ikke vil jeg dog fornøie mig stort i Nat over at see paa disse Træer.

Gevar.

Er det dit Alvor at blive her?

Hialte.

Ilde giorde jeg, da jeg lovede hende det. Jeg veed heller ikke, hvorledes jeg kunde glemme saa reent, at jeg lovede min Signe at komme til hende og fortælle hende Nyt om Giestebudet og om de Fremmede. Og desuden er Signe syg, og desuden er jeg søvnig — og desuden, hvortil behøves det?

Til Hother.

Hvortil synes du at det behøves at vaage her?

Hother.

Man kan aldrig være forsigtig nok, naar det gielder om et Liv, som er os saa kostbart.

Gevar.

Hvad du har lovet Rude, bør du holde, eller i det mindste skaffe en anden i dit Sted.

Hialte.

For at jage Spøgelser fra Rolfs Kammer?

Gevar.

Hother, din Nanna er langt borte, du er ikke søvnig, og denne Eensomhed skikker sig uforlignelig til dine kiærlige Betragtninger.

Hother.

Vel!

Hialte.

Du er dog skabt til at hielpe mig, beste Hother! og du er bedre skikket til at vaage end jeg. Her har du mine Vaa=

den; dog, du har allerede. Giv mig din høire Haand, a
Kiæmper, at du vil vaage over min Konge, som jeg vilde v
over ham, og forsvare ham mod alle Spøgelser og Trolde,
jeg vilde forsvare ham.

Gevar.

Hvi betænker du dig, Hother?

Hother.

Der har du min Haand: jeg skal vaage over ha
forsvare ham.

Hialte.

Saa har jeg, og saa har Rolf intet at befrygte.

Han gaaer.

Ottende Optrin.

Hother og Gevar.

Hother.

Er det en Dyd, Gevar, at have sig noget forbeholdt
sine Løfter? Ha, hvor tungt er det i det mindste, at ikke
aabne sig for sin Ven!

Gevar.

Nu skal du kun tænke paa din Fader og din B
Hother!

Hother.

Ret! min Fader, ha! og Atisle! Saa got! viis mig
endnu engang, de ynkelige, de blodige Billeder, hvorled
udstrække deres blege, deres skielvende Hænder imod mig
skrige til mig om Hevn! Min Fader! — ha døe, døe
skal du, grusomme Rolf, Søn af den Grusomme!

Gevar.

Min Hother, nu kiender jeg dig igien! Imidlertid

lad dig paa mig! saavidt som det er muligt, skal jeg sørge for, at du kan unde Rolf den Hvile, som er ham saa fornøden til Kamp. Hothbrod blev ikke hevnet, han blev myrdet paa nye, om Rolf ved vor Forseelse døde sovende, værgeløs, uvidende hvorfor.

Hother.

Rolf at døe sovende, den Ædle, den Helt, den Menneskeven! og jeg at have Deel deri! ha, for være al Hevn forbandet, for evig forbandet! Ha, Hevn! At Rolf skulde være saa ulykkelig at avles af min Faders Bane, og at hans Kiæmper skulde strække sin Arm ud for at dræbe Atisle! Gavmilde, fromme, dydige Rolf! Og at Hevngierrighed ... grusomme Nødvendighed! naar blev du Dyd?

Gevar.

Da din Fader væltede sig i sit Blod, Hother!

Hother.

Jeg skal — der har du min høire Haand. Ved alle Guder, ved Nanna, ved Dyden og alt hvad der er mig helligt — jeg skal hevne ham!

Gevar.

Og hevne som Hother! Nu kan jeg forlade dig rolig. Giengieldelsens Herre beskierme dig, og de retfærdige Guder give Lykke til dit Sværd!

Gevar gaaer.

Tredie Handling.

I denne Handling ere Lysene slukte ved Biarkes Huus. Det er o
mørkere end i de to forrige, og man seer foruden de Lys, som b
dig brænde ved Rolfs Lysthuus, kun faa Glimt igiennem Træerne

Første Optrin.

Hother
allene, med blottet Sværd.

Nanna, min Nanna! en Lyksalighed, som Guderne
misunde mig, som Odins Søn vover sin Udødelighed for!
her tør jeg ikke tænke dig. Ha, var dette en finlandsk U
ken, var det Hels Nat i Niflsheim, saa turde jeg tænke
Nanna! men her, her, salige Skygge, her forskrækker du
Kom ikke, kom ikke bebreidende, Nanna! og spørg: hvad
min Hother her? Din Hother? ha, slaaer jeg ikke Øinene
og tier? Ved de hellige Guder, den, som slaaer Øinene
fortiener ikke at være din! Men spørg kun, spørg i din bi
Vrede: hvad giør Hother i Forræderens Følge? — Bebreid
som fortærer mit Hierte! Mig fortære Bebreidelser, Na
mig som du holdt bedre end en Halvgud, mig som du selv
dine himliske Læber lærte Dydens Yndighed og dens M
Ha, tramp ikke af Vrede, stræb ikke at vikle dine Fødder
fra min skielvende Arm, Nanna! jeg er uskyldig, jeg er u
dig — eller jeg ønsker dog at være det. Og er jeg ikke str
nok? Hiartvar bliver ikke saa haardt straffet som jeg; thi
er lastefuld. Nu, nu begriber jeg først, hvorfor Gevar sag
at den, som var sig noget Ont bevidst, frygtede for en Skyg

han kunde aldrig have Mod, og naar han giorde en dristig Gierning, var det af Fortvivlelse. Ha, synes mig ikke, at Lyden af Sværdene, og Lyden af de Faldende, denne mig saa bekiendte Lyd, bliver meer og meer forskrækkelig? Men det er Forræderen, som har trakt Sværdet, og det er den Dydige, som falder. Og hvem har bragt mig i denne afskyelige Udørken, hvor Lasterne brøle Triumpf, og Dyden sukker, og døer? hvem har bragt mig her! Gevar, Nannas Fader, den ædle, den dydige, den vise Gevar! og jeg giør mig endnu Bebreidelser? Men jeg mærkede det, at hans Venskab til Hothbrod, at Hevngierrighed kiæmpede haardt med hans Dyd — og overvandt. Ha, du har selv lært mig det, Gevar, at Pligterne aldrig stride mod hinanden! og hvortil da de mange Konster for at forlige dem? Er det en Pligt, at Rolf skal døe, krydser ikke Asmund da med Flaaden uden for Isefiord? Bør han leve, hvi tillodst du mig da ikke at advare ham i Dag? Den Hemmelighed hvormed du overtalte mig til at gaae i Hiartvars Tieneste! og, Himmel, du fulgte selv frivillig med Hiartvar! Men han aabenbarede dig først sine Hensigter, da det var for sildigt at vende om. Kan det undskylde dig, da Guderne havde aabenbaret dig dem før? Men vi vare for svage til selv at tage Hevn af den danske Konge, af den store Rolf. Ha, Hevngierrighed, Hevngierrighed, du forførte ham, den Vise! Er Venskab da stærkere end Naturen? Ha, jeg er uskyldig, Nanna! Men vend dig bort, fortryllende Forestilling! blodige, blodige Billeder skal rase i min Siæl! ha, min Fader! ... Men jeg hører en tung Trampen i Skoven som af en flygtende Kiæmpe, stønnende, aandeløs. Seer jeg ret?

Han gaaer noget afsides.

det er Viggo, den ædle Viggo. Retfærdige Guder, lærer mig nu hvad jeg skal svare ham!

Andet Optrin.

Hother og Viggo.

Viggo.

Viggo kommer, og giver i alting en stor Forvirrelse tilkiende. Han b
paa Biarkes Dør uden at see Hother.

Biarke, Biarke! Ha, det er umueligt at komme in
Biarke, han er nedgravet i Søvn. Heller kan jeg ikke
Hialte; ingen, ingen kan jeg finde. Den yderste Vagt s
mer alt i Blod. Ingen svarede mig af Biarkes Kiæmper
Volvise og Biarmer. Rude, Rude, du havde alt for ret!
jeg kunde ikke derfor, jeg hastede til Slottet, saasnart jeg
Vaabnene blinke paa Skibene. Ha, hvor forræderisk, hvor
de sneg sig igiennem Skoven! Men dersom de kun ikke
for tilig herhen, her hvor Kongen sover! Ha, Hiartvar b
Longangene før! Jeg maa vække Kongen. Hvis er den
skrækkelige Skygge, som jeg seer der?

Han bliver Hother vaer.

Hvem er du, som gaaer saa sildig ved Kongens Dør? ha,
mig, hvem du er! tilstaae mig, at du er en Forræder!

Hother.

Giør Vinen eller Søvnen dig saa forvoven?

Viggo.

Det er Hagbarth. Hialte sagde, at han kiendte dig,
at du var en god Mand. Du kan ikke have Deel i dette
ræderie; men veed du noget, saa tilstaae, tael, et Ord,
Mine, og træk!

Han griber til Heftet af sit Sværd.

Hother.

Den Oprørte kan hverken afnøde mig Svar eller Br
Viggo! Saa meget vil jeg sige dig: din Konge sover saa
ved min Arm, som ved din. Det er Hialte, som har bet

mig at vaage her i hans Sted, og jeg skal i det mindste ikke lade mig true herfra. Frygter Viggo for noget, hvi taler han da ikke til sine Venner? hvi vækker han ikke Leire Kiæmper?

Viggo.

Ved Odin, enten det er Spot, Spidsfindighed eller Viisdom, du taler af, saa giver du mig det beste Raad. Mine Venner skulde jeg tale til, Leire Kiæmper vil du at jeg skal vække! ha, og har jeg ikke sagt dig, at mine Venner har ingen Øren, at der er ingen Kiæmper i Leire? de ere begravede i Søvn, i Viin; i Skuldes forbandede Fortryllelse ere de begravne, Leire Kiæmper. Ha, jeg som ikke vilde troe Rude, ikke min Alvilde! jeg, Viggo, jeg Ulykfalige, hvor vender jeg mig nu hen? Ha, hører du? Siig mig det, hvor vender jeg mig hen? Hører du? hører du Klirret af Sværdene? Men der er dog nogle af vore Kiæmper vaagnede, der maa jeg hen — men nei, det er sandt: Rolf maa jeg vække først, min Konge tør jeg ikke lade sove længere.

Han vil trænge sig ind i Rolfs Sovekammer, men Hother forbindrer ham deri.

Hother.

Og det er just det, som jeg har i Sinde at formene dig, saa længe jeg kan holde dette mit gode Sværd i min høire Haand.

Viggo.

Hvad? min Konge maa jeg ikke vække?

Han trækker.

Og tænker du da, at mit Sværd er rustet, eller min høire Haand lam?

Hother.

Holdt, Viggo! betænk dig! Endnu engang vil jeg erindre dig om, at det er her din Konge sover og sover tryg, tryggere, end du kan giøre ham, førend du bringer flere af dine

Venner, og at du i alle Tilfælde kan bedre tiene Rolf med Liv, end med din Død eller min.

Viggo.

Frygter du, eller har du Ret?

Hother.

Dersom Viggo kiendte mig, skulde han ikke tænke, at kunde frygte.

Viggo.

Vil du da sværge ved Odin — nei ikke ved Odin, — den mægtigere Ærlighed — vil du beskierme min Konge?

Hother.

Jeg vil beskierme ham.

Viggo.

Og at han ikke kommer til mindste Skade i den Tid, er her?

Hother.

Jeg giør ingen ubetænksomme Løfter, Viggo.

Viggo.

Jeg vilde troe dig uden Løfte, dersom jeg burde troe gen, naar det gielder om min Konge. Hagbarth, Hagba ... men jeg veed ikke ... Ha, hører du? hører du Tumult Det er, det er allerede ved den anden Vagt, at Sværdene kli Ha, jeg troer dig, ædle Hagbarth, jeg troer dig; men for ting bliv her! Ha,

Han gaaer, og det sidste raaber han bagerst paa Skuepladsen, og til langt borte.

Biarke, Bølvise, Biarmer, Gervendel, mandige Kiæmper, R Kiæmper!

Tredie Optrin.

Hother

allene, efter en kort Pause.

Den Ædle! havde Rolf saadanne mange, og jeg ikke havde hvæsset min Mimming for at hevne Hothbrod, sandelig Hiartvar skulde neppe dennegang blive Konge i Danmark! Og han fortiener ikke at være det; ingen Uædel kan herske over Dans Undersaatter. Og heller undrer det mig ikke, hvorfor de elske deres Konge saa høit, disse som boe paa Øerne og paa Halvøen; kan man see Skioldungen, og ikke beundre ham? Men hans Fader dræbte Hothbrod. Ha Rolf, du maa døe! hvi sover du saa længe? hvi vaagner du ikke, medens jeg erindrer, at din Fader dræbte Hothbrod, og du Atisle? Men lad ham sove! ja, lad ham! Imidlertid vil jeg giøre dig Regnskab for mine fremmede Følelser, dig vil jeg fortælle det, hvorfor mit Hierte slaaer stærkt, naar jeg hører Klirret af Sværdene, du min Siæls Udvalgte! og hvi jeg sukker, naar jeg seer til Mimming: jeg er uvis paa at behage dig, strenge Nanna! mine Øine følge med dine, du Himliske, og søge Bifald i dem, og finde den ikke. Ha Nanna! men jeg er uskyldig, og du maa ikke vende dine sorte tindrende Øine fra mig. O I Stierner, som nu ere Vidner til, hvorledes hun knælende oploefter de sneehvide, de uskyldigste Arme mod Alfader for Gevars Vel og for mit! hvorledes hun med Taarer fordrer af ham, at han skal beskierme mig! o værer da og Vidner til, at jeg intet foretager, som giør mig hende uværdig! Men riv dig løs, min Siæl, fra disse søde Forestillinger, og udrust dig med Hothbrods Død til Vrede, til Kamp! men lad ham sove! Ha, seer jeg ikke den nedrige, den krybende Hunding?

Hunding kommer ind uden at see Hother.

Som en Slange kommer han, der vil snige sig paa den sove
Krigsmand. Han seer kun tilbage, den Frygtsomme!

Fierde Optrin.

Hother og Hunding.

Hunding
endnu uden at see ham.

At denne fæle Nat kun var forbi! man er hverken si
for Fiende eller Ven. Glad blev jeg, at Skulde gav mig
Ærinde! Dersom jeg kun kunde finde Hagbarth, og ikke tr
paa den Urette. Her skal det være. Er det ikke ham?

Han bliver med eet staaende.

Men han har intet Skiold, og er saa rolig; det maa være
Dansk.

Hother.

Hvem er du?

Hunding.

Jeg — er af dit Folk.

Han vender pludselig tilbage.

Hother
springer op og holder ham fast.

Bliv, Ulykfalige, forklar dig! er Rolf din Konge, e
Hiartvar?

Hunding.

Hagbarth! det er dig? for Gudernes Skyld, Hagba
jeg er din Ven, Hunding. Var det her Rolfs Sovekamm
Men det var vel, at jeg fandt dig. Skulde sender mig
hans Hoved. Du er uden Skiold, Hagbarth, og ikke blod
Ha, jeg havde reent forvildet mig!

Hother.

Anfører for de Svenske, som forvilder sig og forr

Vrinder, naar hans Krigsmænd ere hede i Kampen! hvis er det Blod, som drypper af din Arm?

Hunding.

Natten er mørk, jeg saae ingen af dem, som min Arm traf. Det er ikke saa smukt, som Rolfs vilde være. Ha, var det Rolfs Blod, jeg skulde giøre Frøe et Løfte, at bære det til min Død. Men du er ikke blodig; fortæl mig, hvorledes gik det til? vaagnede han, da du stak ham Sværdet i Siden, eller gik han taus over til Valhal?

Hother.

Og det kan du have Tid til at spørge om?

Hunding.

Tilgiv mig min Nysgierrighed!

Hother.

Betroe mig da først, tappre Hunding, hvorledes stod det til, da du forlodst dine Folk? vaagne nogle af de Danske, eller gaae de alle tause til Valhal?

Hunding.

Ja, dersom Viggo ikke havde været! Hiartvar deelte Folkene imellem mig og Skate; det var imod Skuldes Villie, og jeg vil ikke laste din Ven, men at der vaagnede nogle, var ingens Skyld uden hans. Uagtet alt hvad jeg kunde vende ind derimod, lod han sine Folk gaae frem i fuld Orden med blottede Sværd, og det har Viggo seet eller en anden Speider. Men han er mig imod i alting. Jeg havde givet mine Folk det Ord: Rolfs Død; han raabte, jeg veed ikke af hvad Aarsag: Helges Bane! og det saa høit, at du gierne kan have hørt det. Mit Raad var, at vi skulde snige os igiennem Vagterne for at komme dig til Hielp; men han blev derved, at du ingen behøvede.

Hother.

Og du lod dig afskrække?

Hunding.

Det fordrede Forsigtighed. Endelig fordeelte vi os
første Slotsgaard. Her sov de fleste. Nogle faa sprang
famlede efter deres Vaaben; men de vidste ikke hvor de
vende sig, og de faldt som Korn for Meierens Haand.
Viggo fordærvede alting. Biarmer og Bolvise, to af B
ypperste Kiæmper, vaagnede ved hans Raab, og disse va
to eneste, som slog sig igiennem til den anden Vagt, end
de vare næsten nøgne og havde intet uden Skiold og S
Der traf de Gervendel, Uffe, Roller, alle i Vaaben.
stødte Handuan til dem, og Odin veed, hvor mange fler
kort forend jeg kom, sprang Viggo frem igien som en Ra
Nu er alting i Oprør, Blodet strømmer fra alle Kanter.
kløvede Hovedet paa Skuldes Vaabendrager; da var de
hun raabte høit efter Rolfs Hoved. Men hun fægter
som en Løvinde, og Hiartvar bøder for hende med sit S

Hother.

Og du er her?

Hunding.

Bebreid mig det ikke, du er jo saa langt fra Kampen
jeg, og har jeg ikke sagt dig, at Skulde raabte om
Hoved? hun vil lade det bære høit for ved vore Kiæmpe
de Danske maae see det og døe af Skræk.

Hother.

Og det lader Skulde mig sige ved dig, Hunding?

Hunding.

Troer du mig ikke?

Hother.

Nei.

Hunding.

Jeg tør sige — Frøe og alle Guder! jeg kan se
paa dit Ansigt, at Rolf lever endnu!

Hother.

Da kan du vel og see det paa mit Ansigt, at jeg ikke kan flye dig hans Hoved.

Hunding.

Hagbarth her i tre Timer, Rolf har sovet i al den Tid, og Rolf lever endnu!

Hother.

Det er Hundings Tapperhed at myrde Sovende.

Hunding.

Du opirrer mig ikke med din Spot, jeg vil ikke trætte med dig; men Rolf lever, han sover endnu, hvi gaae vi da ikke? kom, sagte!

Han sniger sig hen imod Døren af Rolfs Lysthuus.

Hother

holder ham fast.

Holdt! du er ikke den, som tør see Rolf under Dinene, naar han vaager, og

Han støder Hunding bort med Styrke, saa at han falder.

ved Odin Valfaudr, du skal ikke stiæle Livet af den sovende Helt!

Hunding.

Til Hielp, Kiæmper, Hiartvars Kiæmper! Ha, saaledes hænger det sammen; du tillader mig da, at jeg underretter Skulde!

Hunding reiser sig og flyer.

Hother.

Dette raaber Hother efter ham yderst paa Skuepladsen.

Ja, siig til Skulde, hils din Dronning, hils hende fra Hagbarth, at hun maa lære at kiende ham bedre; at han aldrig har lovet hende noget, som var saa nedrigt; og at hun ikke fortiener at være Rolfs Søster, den nedrig tænkende! — Men Rolf rører sig; ha, nu er han vaagen! Rørte han sig ikke? nu er alting stille igien. Du giør mig Tiden lang,

Rolf! men endnu noget! Imidlertid faae de at vide, at
er ikke død endnu, og storme herind; men jeg stoler paa
var, og til Rolf er bevæbnet, skal jeg vel forsvare ham, m
Hundinger i det mindste forsvare ham, det skal være min
Ha Hevn, Skik af vore Forfædre, meer end Lov af Nat
dog, anstaaer det Hother, og nu, at fordybe sig i slige
tragtninger? Tumulten nærmer sig. Det er Skuldes Rost;
de vældige Hug ere enten Gevars eller Viggos. Hvad?

Skulde kommer bevæbnet, fulgt af Hiartvar, Gevar, Hunding og andre.

Rolf, Rolf, staae op og bevæbne dig! Hun er forrest i S
sen, den Rasende!

Femte Optrin.

Hother. Skulde. Hiartvar. Gevar. Hunding og nogle svenske Kiæ

Skulde.

Han hugger i Doren, og Hother gaaer imellem den og hende, og t det samme Skioldet op, som ligger paa Jorden.

Ha, han lever endnu, Hagbarth?

Hother.

Hiartvar, hold din rasende ... ved Thor, dersom
gior mig vred, glemmer jeg at hun er Skulde! — Skate!

Gevar.

Har jeg ikke sagt dig ...

Skulde.

Skal han ikke doe? doe skal han, og doe trods d
Forræder!

Hother.

Og leve skal han, saalænge jeg vil at han skal leve, t
dig og alle Helvedes Plage=Aander, Uhyre!

Skulde.

Døe da du!

Hun hugger til ham, men han bøder for sig med sit Skiold.

Gevar.

Har jeg ikke sagt dig ...

Skulde.

Ha, hvad har du sagt mig? du har intet sagt mig. Hiartvar, Hunding, Ubbe, Biørn! hvi staae I der som de der frygtede? Rolf døe, og Hagbarth med ham!

De falde alle ind paa Hother, og Gevar træder paa hans Side for at forsvare ham.

Hother.

Om I var endnu engang saa mange, Nedrige ...

Gevar.

Lad dig ikke forlede til Vrede, Hagbarth! bød kun for dig!

Hiartvar.

Hvilken selsom Forvirrelse er denne!

Rolf støder Døren op og kommer ud, ubevæbnet.

O I Guder, Kongen!

Siette Optrin.

De Forrige og Rolf.

Rolf.

Hvorledes? hvilket Oprør! Hiartvar, min Ven Hiartvar, de vil dræbe dig!

Hother.

Dine Vaaben, Konge!

Gevar.

Ved Venskabs hellige Guder besværger jeg dig, dine Vaaben, Søn af Helge! snart, snart dine Vaaben, at jeg ikke dræber dig værgeløs!

Gevar hugger til Rolf, men Hother tager Hugget i sit Skiold.

Ha Tyran, see op fra Niflsheim, og hyl over din kiæreste S
Dod! — Du forhindrer mig?

Hother.

Lad din Bitterhed ikke overile dig med noget, som
siden fortryder, du Vise!

Gevar.

Beste Ven, visere end jeg! Men at han da henter
Vaaben, sine Vaaben, dens Søn, som myrdede min Ven
den jeg giorde Eed! Men jeg vil overlade det til dig og t
retfærdige Guder, jeg vil flye for min Vrede.

Han gaaer.

Ha Venskab, ædleste Dyd, og du kan saasnart formørke Sig

Rolf.

Er da ingen, slet ingen, som vil oplyse mig om
dette?

Hother.

Dine Vaaben, Rolf! uden at betænke dig længe,
Vaaben!

Rolf vil gaae. Skulde og hendes Følge vige noget tilbage.

Skulde.

Bie! jeg vil oplyse dig, Rolf!

Rolf.

Og hvorfor er du bevæbnet, min Søster?

Skulde.

Hun vil løbe ind paa Rolf, men Hother holder sit Skiold for ham.

For at dræbe dig, for at støde mit Sværd i dit H
Søn og Broder af Urse!

Hother.

Nei, Skulde, din Arm er ikke saa stærk som min.

Rolf.

Ha Forræderske! Hvorledes begriber jeg: Skulde vil dr
mig, Hagbarth forsvarer?

Hother.

Endnu engang, Rolf, betænk dig ikke til du doer!

Skulde.

Jeg maatte rase! har da denne forbandede Troldkarl dovet alle eders Sværd, eller giort eder alle til Qvinder og mig allene til Mand? Falder an, eller flyer som Nidinger!

De falde alle ind paa Hother.

Rolf.

Og du, min Ven Hiartvar?

Skulde.

Han er ikke din Ven, eller ved Frigga ikke min! du har ingen Ven paa Jorden, uden denne Forræder; men døe, døe skal du alligevel.

Hother.

Og jeg siger dig, at han er saa tryg bag ved mit Skiold, som Odin er paa Hvidskialf.

Skulde.

Vi vil see.

De kiæmpe medens de tale. Imidlertid springer Rolf ind at hente sine Vaaben, og Viggo kommer Hother til Hielp med to eller tre danske Kiæmper.

Syvende Optrin.

Viggo med nogle danske Kiæmper, og de Forrige.

Viggo.

Ha Forrædere! Til Lykke, ædle Hagbarth! til Lykke! Saaledes Bolvise! dengang traf du got.

Hother.

Ved alt hvad helligt er, Hiartvar, dersom du opirrer mig længere — jeg vilde ugierne bryde den Eed, jeg soer dig!

Skulde.

Vilde Guderne ikke agte din sidste Bøn meer, end jeg a
ter din Eed og dig!

Rolf

kommer bevæbnet ud.

Da det ikke kan være anderledes... Agter ikke denne sv
mende Mængde, tappre Venner! vi har en god Sag og g
Sværd, og Rolf fører eder an!

Viggo.

Ak, min Konge!

Rolf til Skulde.

Kast dine Vaaben, du Rasende, og bed om Naade, e
flye i det mindste!

Skulde.

Kaste Vaaben! bede om Naade! flye! Ha,

Hun stræber igien at naae Rolf med sit Sværd.

lær at kiende mig!

Viggo

saarer hende, og hun taber Sværdet.

Jeg traf dig ikke før, Skulde! saa — tab da dine m
disse Vaaben!

Skulde.

Jeg er saaret.

Rolf.

Ak, du saarede min Søster, Viggo!

Skulde.

Men det er ægte Blod, som flyder! Ha Hiartvar, ders
du ikke hevner mig!

Hiartvar.

Ved Odin, jeg skal! intet Blod kan være mig kostba
siden jeg har seet dit flyde.

Skulde.

Men paa den Uægte skal du hevne det, og paa ingen anden.

Rolf.

Grusomme Søster! hvilken Ulykke!

Skulde.

Ha, han ynker mig! fører mig afsides, langt bort! jeg svimler.

Hiartvar.

Jeg viger for et Øieblik; men skielv, Rolf, og skielver alle I som ere Skyld i dette, naar I see mig igien!

Hiartvar tager Skulde under Armen og gaaer langsom bort. Hun viser i sine sidste Gebærder den voxende Fortvivlelse og den sig nærmende Død.

Viggo.

De flye alle, og Viggo vil forfølge dem.

Betænker I eder et Øieblik, Forbandede! at følge eders Herre?

Rolf.

Du skal ikke forfølge dem, lad dem bringe hende bort med Roe. Ak, du saarede min Søster, Viggo!

Viggo.

Vilde hun ikke dræbe dig, min beste Konge?

Rolf.

Jeg bebreider dig ikke, jeg kan ikke bebreide dig din Troskab. Men det er en forfærdelig Nat, det er Gudernes Tusmørke.

Hother.

Sæt dit Sind i Rolighed, Konge! Natten er ikke forbi, og her er andet, meget andet er her uafgiort endnu.

Rolf.

Dig imidlertid, du troe, skiønt fremmede Ven! dig skylder jeg mit Liv.

Hother.

Du skylder Æren det, og dine øvrige Venner.

Rolf.

Men hvor er Biarke og Hialte? hvor ere de alle? V
gaae du hastig og kald dem, at de ikke blive overfaldne, m
Søvnen endnu er tung paa dem; Biarke især og Hialte!
min Viggo!

Viggo.

Det er bedre, at jeg bliver hos dig, Konge!

Rolf.

Har jeg ikke Hagbarth og disse, og mit gode Sværd
en retfærdig Sag?

Viggo gaaer.

Hother.

Jeg har noget hemmeligt, Rolf! jeg vilde, at du
disse at gaae.

Rolf.

Gaae, min Bølvise, og I tappre Kiæmper, gaaer at
hver sin Ven! jeg vil være allene.

De gaae alle uden Rolf og Hother.

Ottende Optrin.

Rolf og Hother.

Hother
affides og noget sagte.

Vær nu nær ved mig, Hothbrod, og du Atisle! og
ker mit Mod, I Guder for Hevn og Giengieldelse!

Rolf.

Du taler med dig selv, ædle Hagbarth? du er endnu
rørt af Kampen.

Hother.

Du kiender mig ikke, Rolf! Den Mandige og den, som har Ret, blive ikke oprørte i Kamp; men ...

Rolf.

Dog flamme dine Øine, og din Aande er kort. Hvad fattes dig?

Hother.

Du sagde før, at du skyldte mig Livet.

Rolf.

Mener du, at jeg nogentid kan negte hvad jeg har sagt?

Hother.

Men du maa betale din Gield!

Rolf.

Hvormed? begier!

Hother.

Hvormed kan Rolf betale sig uden med sig selv? du maa døe, Rolf, eller jeg!

Rolf.

Denne Tale forstaaer jeg ikke af min Ven, den som nylig vovede sit Liv for at forsvare mit!

Hother.

Ikke var det af Kiærlighed til dig, at jeg forsvarte dig; jeg forbeholdt mig selv din Død, og monne der behøves Venskab til at straffe Kongers Forrædere, eller er det stort at støde Morderen bort fra sin Fiendes ubevæbnede Bryst?

Rolf.

Ædelt er det! du fortiener at være min Ven.

Hother.

Og du at være min Fiende, Rolf!

Rolf.

Dens Fiende, der tænker og handler som du, vil og kan jeg ikke være; men sig mig, hvorfor du endelig vil være min!

Hother.

Viid da, Rolf, at den, du taler med, er ikke Hagbar
men Hother, Hothbrods Søn og Atisles Broder! behøver
at sige dig meer?

Rolf.

Du sætter mig i Forundring; jeg har beværtet den
Dyd og Manddom saa bekiendte Hother, dig, en Fyrste
Dans Blod, paa Leire, og har ikke vidst det! Men du ha
denne Nat viist dig Rygtet og din store Stamme værdig.

Hother.

Ha, er jeg her for at høre Lovtaler af dig? Her sv
Skygger, mig hellige Skygger, som længes efter at høre
sidste Suk!

Rolf.

Det giør mig ont for dig, at du er Hothbrods den G
sommes Søn og den nedrige Atisles Broder — ved Odin,
to eneste, hvorved Dan maa rødme!

Hother.

Hell er ingen Bebreidelser, Søn af Helge!

Rolf.

Og dog veed jeg ikke, om du var ædlere, da du fr
mit Liv, eller da du erindrer mig om mit Huses store G
ninger nu du vil at jeg skal døe. Sandelig, Helges, min
ders, Navn er udødeligt, fordi han dræbte Hothbrod, den
ran; og aldrig havde din Broder, den Gnier, faaet Serim
at smage, havde han ikke faldet for Biarkes Haand, eller om
vil, for min.

Hother.

Endnu engang: det er ikke med Ord, at den Mand
kiæmper! forsvar dig!

Rolf.

Det er heller ikke med Hidsighed, at den Mandige kiæmper, unge Helt! Jeg skylder dig en Kamp, fordi jeg maa opoffre min egen Tilboielighed til en almindelig Skik, som aldrig har behaget mig; dog onskede jeg, at du vilde skaane dit Liv til nyttigere Bedrifter.

Hother.

En almindelig Skik bliver til Pligt, naar man udsætter sig for et evigt Vanrygte ved at overtræde den. Jeg tilstaaer dig, at det Liv, som du er saa medlidende og vil at jeg skal skaane, er mig langt fra ikke saa kostbart som min Ære. Men hvortil de mange Ord?

Rolf.

Vel! du vil saa have det; dog en Ting maa du love mig forst.

Hother.

Ha, hvor vil du begraves?

Rolf.

Du sælger Huden, forend du slogst Biornen, dristige Sonneson af Svanvide! Men det du skal love mig er, at om jeg falder — thi det staaer i Alfaders Haand, hvem der skal falde — men da skal din Hevn være dod; mine Undersaatter og mine Sostre og Brodre skal Hother ikke have.

Hother.

Ikke Skulde og ikke Hiartvar?

Rolf.

Denne Nats Raserie kan jeg ikke indsee; men en vis Stolthed var altid min ældste Sosters Hovedfeil, og Hiartvar — han tilbeder hende som en Gudinde, og folger hendes forste Vink. De ere unge begge, og jeg tvivler ikke, at de jo ligesaa hastig vil fortryde deres onde Gierning, som de har besluttet den, og

hvis ikke, da overlad Straffen til dem selv, da ere de str
de nok foruden dig. Men de ere ædle, og overalt — He
Børn.

Hother.

Ha, Helges Børn! og hvi erindrer du mig derom?
du ikke min blodige Fader, som fordrer dit Blod og Helge

Rolf.

Blodgierrige Hother, jeg kiender Tyrannen, jeg kiender H
brods Søn i dig! dog havde min Død været ham nok.
jeg veed ikke, hvi jeg trættes med dig om Liv, som jeg
kan sætte i Sikkerhed for dig. Ved Odin Valfaudr, som
jeg nu havde mindre Tillid til dette mit gode Sværd, end e
Du vil ikke love mig det ved dine Guder, Hother?

Hother.

Grusomme, farlige, fortryllende Fiende, hvi døver du
mit Sværd, og hvi giør dine Ord min Arm afmægtig?
jeg giver dig mit Løfte. Ved mine beskiermende Guder s
ger jeg, at jeg foragter disse Uværdige for meget til at
dem, og at denne Kamp skal for evig ende min Bitterhed
Helges Huus! Nu, Rolf! Ha, til Hielp, blodige Skygge
Hothbrod og af Atisle! Nu ...

Rolf.

Og I, retfærdige Guder, som ere Vidner til, at jeg
drig utvunget blottede mit Sværd!

De kaste begge deres Skiolde paa Ryggen og kiæmpe. Imidlertid me Hiartvar, Hunding og en stor Deel svenske Kiæmper ind paa S pladsen, og falde alle an paa Rolf.

Niende Optrin.

De forrige. Hiartvar. Hunding og en stor Deel svenske Kiæmper.

Hunding.

Det var dog engang Ret, Hagbarth!

Hiartvar.

Hun er død, hun er død, Tyran! og her er jeg for at hevne hende!

Rolf.

Ha Forræder!

Hother.

Hother forsvarer ham, men bliver skilt fra ham i Trængselen.

Ved de hellige Guder besværger jeg dig, Rolf, troe ikke, at jeg har nogen Deel i dette! Forsvar dig! dine Fiender ere mine.

Hiartvar.

Jeg har tilsoret hende det, og om du havde ti Liv, og Tusinde til dit Forsvar, skal du ikke undgaae min Arm!

Han støder Rolf Sværdet i Siden, medens han forsvarer sig mod de andre, som har angrebet ham for til.

Rolf. Han falder.

Ha, jeg er saaret, dødelig saaret!

Hother.

Jeg skal hevne dig, du Ædle! Forbandede Mordere!

Hother driver den største Deel for ved sig ud af Skuepladsen, og de andre forfølge igien Hother, undtagen Hiartvar, som bliver staaende og stirrer paa den faldne Rolf.

I skye forgieves!

Hunding falder bagerst paa Skuepladsen.

Ha, det var et Offer til Froe, eller til Hel i Niflsheim, det var for ureent til dig, ædle Rolf! Men jeg skal toe mine Hænder i den Tappres Blod, om jeg kan finde een i al denne Sværm.

Man seer ingen meer uden Rolf og Hiartvar.

Tiende Optrin.

Rolf og Hiartvar.

Rolf,

som anseer Hiartvar for Hother.

Forfølg dem ikke, min Hother! Din Haand! jeg k
dig for at være af Dans Afkom, sagde du ikke, at du
Svanvides Sønnesøn? tag . . .

Han vil række ham Haanden.

Hvor er du, ædle Hother?

Hiartvar.

Ha, jeg kiender ingen Hother, jeg veed ikke hvem h
ler om; men han døer, den Ædleste, den Beste, og je
myrdet ham! Ha Tanke, ha Helvede, hvi qvæler du mig

Rolf.

Jeg døer — og Danmark, mine Undersaatter, mine
dersom jeg endda var vis paa, at Hiartvar vilde elske ede
jeg elskede eder, saa kunde jeg tilgive ham; men det kan
ikke. Ha, maatte han dog kunne det! Retfærdige Guder,
mine Vidner, at jeg tænkte Dag og Nat paa at giøre de
salige, og jeg havde tusinde smigrende Forslag til deres
lighed; men disse glade Drømme ere forsvundne. Hother,
Fiende! nei, min Ven, Hother! er du og saaret? Me
noget nærmere, om du kan. Jeg døer. Det har saaledes
Alfaders Villie. Beskyt min Rude og min Biarke, o
leve, og siig til Hiartvar, at Danmark . . .

Han døer.

Hiartvar

falder paa Knæe.

Hvad skal jeg sige til Hiartvar? o J Guder! til den
nemmeligste, til den Grusommeste? — og du kan erindre
Rolf, beste Konge? Men det er for sildig, han er ei
ha, det er for sildig, han seer mig ikke, ikke min

ikke denne Angst! Død, død er han, og jeg lever!

Han springer hastig op og griber til sit Sværd.

og jeg lever! Men den Straf var mig for mild, at døe. Ja, jeg vil bære dig, dersom jeg kan; jeg vil pines, evig pines af dig, grusomme Marter! ha, dersom jeg kan! Nei, i Naſtrond er ingen Qval som denne Bebreidelse. Ha Skulde, Skulde, Furie! og du, Fortvivlelse! Ha, i Kampen vil jeg styrte mig, i Kampen, og døe; og saa, Helvede, ras med alle dine Plager, brøl med al din Skræk for at modtage mig! Ha Rolf, ædle, beste Rolf, det var da Lønnen for alle dine Velgierninger! men du beviiste dem mod en Afskyelig, mod en Hugorm, mod een, som Guderne havde forbandet. Ha, jeg Afskyelige, jeg... Der komme de, de komme allerede, de som vil bebreide mig det. Hvor skiuler jeg mig? hvor? hvor skiuler jeg mit Ansigt for den første, som møder mig? Ha, jeg vil flye for dem, for hele Verden, og om det er muligt, for mig selv!

Han flyer.

Fierde Handling.

Første Optrin.

Viggo allene.

Viggo kommer ind med Hænderne sammenslaaede over Hovedet, elle anden Skikkelse, som kan passe sig paa den største Grad af velse; dog bliver han ikke Rolfs Liig vaer, som endnu sees paa pladsen, hvor han faldt i den forrige Handling.

O I Guder, den Afskyelige! o du Vanskabning, Uhy Nastrond, Forbandede, meer glubende end Fenris-Ulven, tigere end Midgaards-Ormen, o! Ved de helligste Guder, som Hagbarth ikke havde bekræftet det, og soret mig til, var sandt hvad den fortvivlede Morder brølte ... han mig det jo til, Hagbarth? men det er alt for sandt! Hia Hiartvar, du har myrdet min Konge, Hiartvar! min Kong

Han seer Rolfs Liig.

Ha, der! jeg tør ikke gaae derhen, retfærdige Guder, tør ikke gaae derhen! Han er det, Rolf! min Konge han ligger jo som den der er død, maalløs, uden Ro ja, død er han, Rolf er død! Men jeg Ulykfalige, jeg forlod ham! Ha Hiartvar, det var derfor, at Helvede ... Guder, hvor er Hagbarth? hvor var Hagbarth, da han d og jeg?

Han løber hen og falder paa Knæe ved Liget.

Rolf, Rolf, tilgiv mig, at jeg ikke var hos dig! Svar min Konge! ha, svar din Viggo! Men det er ude, altin ude. Vel, saa døe da med! døe, troløse Viggo, som for

din Konge! O, men jeg var dog uskyldig; ved Odin, Rolf! du veedst det, at jeg var uskyldig! befalte du mig det ikke selv? Og jeg døe? jeg som tilsoer ham at hevne hans Død?

Han springer hastig op.

Jeg finder nogen Lindring i denne Tanke. Du skal dog heller ikke glæde dig, ved Odin, du skal ikke glæde dig længe, Forræder! ha døe, døe skal du, Tyran! thi jeg tilsoer min Konge det, da han gav mig disse Guldsmykker; da jeg fik disse Guldsmykker, løftede jeg min Arm høit op mod Odin, at jeg skulde støde mit Sværd i dens Side, og rase i hans Indvolde, og mætte mine Øine ved hans Blod, dens som dræbte min Konge. Ret! hevn din Konge, Viggo, hold dit Løfte, og saa døe! Denne Beslutning giør mig fuldkommen rolig, og jeg vil heller ikke spilde mit Liv i Striden, eller kiæmpe hvor jeg ikke seer ham, og heller vil jeg ikke falde ham an, naar han er omringet af sin Vagt. Det er got. Men du, du min Konge — ha, jeg skal fortælle dig i Valhal, at du er bleven hevnet! inden maaskee Solen gaaer op, skal jeg fortælle dig det i Valhal. Imidlertid . . .

Han laver sig til at bære Rolf bort, men standser i det samme.

Der kommer nogen. Det er uden Tvivl Hialte. Han veed det ikke endnu.

Han bærer den døde Rolf hen under nogle Træer, dog saaledes at en Deel af ham bestandig sees paa Skuepladsen.

Imidlertid vil jeg bære dig her hen i Skyggen, og jeg vil heller ikke sige Hialte det, at han ikke berøver mig min Hevn.

Han kommer tilbage og henter Rolfs Vaaben.

Hans Vaaben vil jeg og giemme,

Han bedækker Liget med Grene.

og saaledes vil jeg bedække ham med Grene. Ingen, ingen skal vide det. Her, her vil jeg sætte mig ned ved hans Hoved.

Hialte lader sig see i Indgangen af Skuepladsen, og Viggo skiuler sig under Træerne.

Ha, der er Hialte! her vil jeg skiule mig, og offre min Ko
Taarer, til jeg kan offre ham Blod.

Andet Optrin.

Hialte og Signe.

Hialte.

Hialte kommer ind, og Signe holder sig fast ved hans Arm.

Vagterne ere alle forladte, overalt i Staden høres
multen endnu, her er øde, øde som i en finsk Uørken,
man kun hører enkelte Ravne skrige Ulykker — en Taus
som er forfærdelig. Kongens Dør staaer aaben, og jeg
neppe gaae derind. Hother, som jeg betroede min Vagt,
borte; han maa være falden, eller i en rasende Hede
efterjaget Kampen. Ha, jeg maa ind og see, hvor Kongen

Han river sig løs fra Signe og gaaer ind i Rolfs Lysthuus.

Signe.

Ingen Gudinde er mægtig som Frigga, hun omsk
Siælen, og giør den frygtsomme Pige til en Heltinde. H
skulde søge Signe her i denne græsselige Nat, her imel
Kamp og Mord, og sige, at den Frihed at være her h
kostet hende Taarer? Og dog synes mig ikke at jeg fry
saalænge jeg holder ved min Hialtes Arm. Han saae
ugierne, at jeg fulgte ham. Dersom han nu forlader mig
men det kan han ikke.

Hialte kommer tilbage.

Hialte.

Han er der ikke, hans Vaaben ikke heller! overalt en
gelig, en skrækkelig Taushed. Han er i Kamp, om ikke
men jeg vil ikke tænke det. Ha, det ulyksalige Giestebud!

Der høres Tummel ved Skuepladsen.

Tumulten nærmer sig. Hører du, Signe? ha, hører du

græsselige Raab? Kampen maa være fortvivled, siden de raabe saa høit. Jeg kiender Bølvises og Biarmers Røst over dem alle. Biarke hører jeg ikke. Her er alting stille som i Stenenes Kreds, som paa de forrige Tiders Valpladse. Ha, lev vel, Signe!

Han vil gaae, men Signe hænger sig fast ved hans Arm.

Signe.

Er det endnu ikke nok, at jeg overvandt min jomfruelige Frygt for din Skyld, grusomme Hialte! og fulgte dig i denne afskyelige Nat, og glemte at der var Mulm og Skræk og Kamp og Død rundt omkring mig, og døde ikke ved Lyden af de grusomme Hug og af de kløvede Hielme: at du nu vil forlade mig, nu her, i denne Udørken?

Hialte.

Viggos Røst kan jeg heller ikke høre. Jeg har intet fornummet til ham siden det forfærdelige Raab, hvormed han kaldte mig til Strid. Han forsvarer sin Konge eller er død, siden han tier. Og jeg!

Tumulten høres igien, og han stræber at vikle sig løs fra hende.

Ha flye, min Signe, og Odin Valfaudr skal sende Guder til din Beskyttelse!

Signe.

Jeg flye, jeg, da den, som mit Hierte brændte for, river sig løs af mine Arme, og agter Døden høiere end mig, og det uden mindste Tvang, ikke engang af Æren; uden at kunne haabe den glimrende Rog, dens Belønninger, og uden at have nødig at frygte for dens Bebreidelser? Hvem vil bebreide min Hialte det? du kan jo have sovet og ikke hørt Viggos vederstyggelige Raab.

Hialte.

Ha, jeg maatte rase! hvi jeg staaer her og hører paa

Qvindesnak? Dit Hierte, Signe, staaer kun aabent for S
og kielne Følelser. Ved Odin, det er alt hvad jeg kan
til din Undskyldning. Skal Æren da — behøver den at t
Hialte til hans allerhelligste Pligter? bør Tieneren beting
Belønninger for at beskytte sin Herre? og kan nogen
mig smerteligere Bebreidelser, end jeg selv?

Man hører høie Raab, og deriblant Hialtes og Biarkes Navne.

Ha, hører du? det er den stærke Handuan, som raaber
mig og Biarke. Hvor er Biarke? han sover dog ikke, ha
ikke have sovet i denne Forvirrelse.

Han tramper af Vrede.

Slip mig, slip mig, og flye!

Signe.

Skal jeg da forglemme min Hialte?

Hialte.

Skal jeg forglemme ham? o I Guder!

Signe

falder paa Knæe, og holder ham saaledes fast.

Du kan dog ikke, du kan ikke støde din skielvende
fra dine Knæe, Hialte! ikke mig, før den som dit Hiert
stolt af — ak før! See mit svulmende, mit arbeidende
bær Medynk med mine Taarer, om du ikke vil med dig

Hialte.

Ha Odin og I gode Guder, frier mig dog fra
Fortryllende! Hvorlænge, ha Slange, hvorlænge vil du
Gift i mine Øren? Nithers Dotter i Friggas Lignelse, F
derske, slip!

Han stræber igien forgieves at vikle sig løs fra hende.

Signe.

Dine Forurettelser, din Haardhed, Hialte, er mig e
Musik, dine Skieldsord er Harmonie, yndigere end Veste
den naar den hvisler imellem Roserne! Saalænge, min H

min Brudgom! som du udstøder Forhaanelser mod mig, saalænge seer jeg dig, og saalænge lever du.

Hialte.

Ha, jeg maatte rase! hvi jeg ikke ... Signe, jeg elsker dig! ved Himmelen og Jorden og alle hellige Guder, jeg elsker dig høiere, tusinde Gange høiere end mig selv; men som min Pligt og min Konge kan og bør og skal jeg evig ikke elske dig. Slip mig! endnu engang, jeg vilde nødig ...

Signe.

Grusomme Hialte, hvad vilde du nødig?

Hialte.

Beskadige dig. Staae op!

Signe.

Nei, før evig ikke staae op! Døe, døe kan den frygtsomme Pige, døe kan den elskende Brud; men forlade dig, det kan hun ikke.

Tumulten, som af og til bestandig høres uden for Skuepladsen i denne Handling, bliver større.

Hialte.

Marter, Hel, og alle Nastronds Hugorme! Tumulten bliver altid større, og jeg staaer her, og min Konge ... ha Tanke! Hører du ikke Bulderet? hører du ikke de klirrende Sværd? hører du ikke Raabet af mine faldende Staldbrødre? Hør, hør, hør, og slip!

Han river sig løs, og hun falder.

Signe,

i det hun staaer op.

Vel, Umenneskelige, meer grusom end ... Ha mine Suk, mine Taarer skal være spildte, Hialte?

Hialte.

Den græsselige Gienlyd, som høres overalt i Skoven af Rolfs Navn! Hvi raabe de saa meget paa Rolfs Navn? Him-

mel! og her er Taushed? er han maaskee ... men j ikke tænke det. I Staal og Jern er min Konge og og Viggo og alle, og jeg skulde skiule mig her i dine Arme? det vil du, Signe, og du elsker mig? Lev vel!

Han gaaer.

Signe.

Ha, han gaaer, han er haard som en Steen, han mig ikke. Ha, jeg ulykkeligste blant alle Møer! Hialte, et Ord, et Ord endnu, og saa gaae!

Hialte

vender tilbage ved Enden af Skuepladsen.

Hvad vil du? snart!

Signe.

Jeg veed ikke. Dræb mig!

Hialte

vil gaae igien.

Flye, min Signe, og lev!

Signe.

Og hvem skal jeg leve for, naar du døer?

Afsides og noget sagte.

Ha, det rørte ham.

[Høit.]

Hvem skal din Signe omfavne, naar du er i Valhal?

Hialte.

Hvem du skal leve for, hvem du skal omfavne, na er i Valhal? ha Troloseste! o du falskeste blant Emblæ og det er den evige Kiærlighed, som du saa ofte tilsvor m smigrende Slange! og derom tør du spørge mig? M mit Svar! jeg har ikke Tid til at svare dig anderledes.

Han trækker sit Sværd og støder til hende, og hun falder om i endskiønt hun ved en hastig Vending undgaaer Stødet.

Omfavn den første Skygge, som møder dig af de faldne rædere! jeg skal sørge derfor, at der møde dig Skygger.

Han bliver staaende med Armene over Kors, og stirrer nogle Øieblik paa hende uden at tale.

Hun døde, troer jeg? og jeg har dræbt hende — jeg Signe? Men vel! hun vilde det ikke anderledes, og jeg kan heller ikke leve længe; lad det være dig en Trost, Signe, at jeg skal følge dig snart! Retfærdige Guder, hun rører sig ikke, hun svarer mig ikke, hun er død! min Signe, min Signe! hvad har jeg giort, jeg Ulykksalige? Ha, men her vil jeg ikke staae og begræde Overilelser. I Kampen vil jeg bringe min piinte Siæl, i Kampen min alt for sildige Fortrydelse, og i tusinde Forræderes Blod vil jeg kiøle min rasende Smerte.

Han gaaer.

Signe

lukker Øinene op, uden at reise sig.

Hialte, min Hialte, jeg vil døe med dig! jeg vil ingen omfavne af de hæslige Skygger! — Hvor er jeg? hørte jeg ikke min Hialtes Røst, som rasede, fordi jeg vilde omfavne Skygger? hvor er han nu? Her er stille overalt, her er en Udørken rundt omkring mig; er jeg da virkelig død? hvor vil det da smerte den ulykksalige Hialte, at han dræbte mig i sin Overilelse! Men veed han da og, at jeg kun vilde friste ham, at det ikke var mit Alvor? ha, hvor skulde han vide det? o I Guder, min Hialte foragter mig!

Hun staaer op og seer rundt omkring.

Men hvilken Afsindighed! her er jo Rolfs Løvsal, og her er jeg. Hvi forvilder min Siæl sig da i lutter forvirrende Drømme? Men har jeg da drømt alt dette? saae jeg ikke, at han dræbte mig?

Viggo lader sig see imellem Træerne.

Ha, hvis er den blege, den grædende Skygge? Saaledes saae Viggo ud, da han levede. Ha, jeg vil ikke omfavne dig, blege Skygge! jeg er Hialtes Brud.

Viggo kommer frem, og hun vil flye.

Tredie Optrin.

Viggo og Signe.

Viggo.

Vaagn af din Forvirrelse, Signe! bliv! jeg har noget
aabenbare dig. Jeg er Viggo, og ikke hans Skygge.

Signe.

Du er Viggo... men der var falden en tung Slum
over mig, den har reent forvirret mig, jeg veed neppe en
hvor jeg er.

Viggo.

Jeg var Vidne til alt det som skede imellem dig
Hialte; her sad jeg bag ved disse Træer.

Signe.

Hørte du da og, at han talte om nogle Skygger?

Viggo.

Han var først fortørnet over dit ubesindige Spørsm
men siden rasede han over sig selv, da han troede at du
død. Men hør mig, Signe...

Signe.

Du maa vel kalde mit Spørsmaal ubesindigt. Og
tilgav mig det, den Ædle? han rasede, siger du, da han tr
at jeg var død? Ha, jeg maa see ham endnu engang,
dydigste Helt og den kiærlige Brudgom! Jeg har et Indfald

Viggo.

Derom kan vi tale siden; men nu...

Signe.

Ja, jeg vil udruste mit Hierte med Hialtes Mod. H
vil døe, og jeg vil ile hen i Kampen og døe ved hans Si
at han maa see at jeg er ham troe, den beste Brudgom! M
jeg vil kun tage mit lette Jagtspyd — thi de tunge Sværd

jeg ikke bære — og det buntede Skiold, som min Hialte forærte mig; at han maa kiende mig igien i Kampen.

Alvilde lader sig see ved Biarkes Huus; men da hun bliver Signe og Viggo vaer, gaaer hun bag ved et Træe.

Viggo.

Kiække Signe!

Signe.

Og naar du da seer mig, du som mit Hierte brænder for, naar jeg ligger ved din Side, da vil du falde i en sød Henrykkelse, og tilsidst strække dine kiærlige Arme ud imod mig, og kalde mig din Signe!

Viggo.

Fortræffeligste blant Leire-Moer, Guderne kunde misunde Hialte dit Hierte! men hør mig: eders Huus, det i Skoven, staaer det aabent?

Signe.

Der var jeg i Nat, og nu løber jeg derhen.

Viggo.

Jeg følger da med dig, der vil jeg skiule mig. Er Bermund hiemme?

Signe.

Du veedst jo, at min gamle Fader ikke meer kan gaae ud. Det fortrød ham nok, den ærværdige graae Helt, at han ikke kunde følge med Hialte; han græd, og min Moder med ham. Men du skiule dig, Viggo?

Viggo.

Jeg skal fortælle dig det paa Veien, naar du vil tilsværge mig Taushed. Men kom snart, førend nogen seer os.

Signe.

Naar du kan følge med Skovens letspringende Sønner, saa følger du mig nu da jeg brænder efter at være ved dens Side, som jeg elsker.

De gaae hastig bort, og Alvilde kommer frem.

Fierde Optrin.

Alvilde.

Skal jeg fornegte mine Øren, mine Øine, eller sk
troe dem? var det ikke Viggo, som sneg sig bort med
Signe? og hende, den Ublue? Men det foragter je
Tid kommer ikke, at slige Fornærmelser opirre Alvilde.
jeg ved en lykkelig Hændelse tilig blevet overbeviist om
Utroskab, som jeg havde skienket mit Hierte, saa bør je
Guderne derfor. Men han vil skiule sig; det begriber j
Hvorfor skiule sig? hvorfor er han kommet tilbage fra S
Ha, det er en græsselig Nat! Er her Forræderie paa
— og det er her, thi jeg kan jo høre Lyd af Vaaben
hvi flyer da denne nedrigste af alle Forrædere? og med
Men jeg vil ikke tænke meer paa den Troløse. Det k
nærmere og nærmere. Jeg maa vække min Veninde og

Hialte og en dansk Kiæmpe komme ind, begge blodige.

Er det ikke Hialte og Bølvise, som komme, blodige og
mende som to opirrede Biørne?

Femte Optrin.

Alvilde. Hialte og en dansk Kiæmpe.

Hialte.

Her er det, Bølvise! bag ved de store Graner vox
blodstillende Græs. Naar du har lagt paa dine Saa
kom snart, og kun en Haandfuld til dette dybe her i
at Blodet ikke forløber mig for tilig.

Kiæmpen gaaer.

Nødig vilde jeg døe, forend jeg fik giort retskaffen fyld
mig. Øieblik, høitideligt for den troe Tiener og for den
nemmelige, du, det eneste, hvori Kiæmperen kan giengield

Herres Velgierninger, du skal ikke undgaae mig! Vær mig velkommen, græsselige Nat! værer mig velkomne, klirrende Sværd! og du mit Blod! Kun at Odin holder sit skinnende Skiold over min Konges Hoved, og over mine unge Venner, og over de ubevæbnede Borgere! Dette mit tydske Sværd gav Rolf mig, da jeg havde svoret derpaa; nu, nu skal det erindre mig om min Eed, og opfylde den!

Alvilde.

Hialte, Hialte, hvorledes staaer det?

Hialte.

Som ved Einheriarnes Giestebud, Alvilde! Men hvorfra kommer du? hvor er Biarke?

Alvilde.

Han sover. Ha, hvi tøver jeg længe her?

Alvilde gaaer hastig ind i Biarkes Huus, og strax derpaa seer man Lys der.

Hialte.

Han sover? Biarke? nu da Kampen raser overalt, og ingen veed hvor Kongen er! Vaager op, alle Kong Rolfs eedsorne Kiæmper! vaager op, alle I, som han kiøbte med sine Velgierninger! river eder løs fra Søvnen og fra de kielne Arme! hugger dem i Stykker, de smigrende Slanger, som snoe sig omkring den Dydiges Bryst, og qvæle hans Mod, og skiule ham for Døden!

Kiæmpen kommer igien med nogle Urter, hvormed han forbinder Hialtes Arm, imidlertid at denne siger det efterfølgende.

Men du, stolte Biarke, hvem har fortryllet dig, at du sover hvor det er din Pligt at døe, og at døe for din Konge? kom herud, Biarke! hundrede Sværd vente paa dig. Hvo, som vil være den ypperste Kiæmpe i Rolfs Gaard, maa ikke sove naar de unge Krigere falde i Slotsporten. Ha lader os holde det stortalende Ord, vi lod falde i vor Drukkenskab! lader os vise

det nu, at vi har mere Blod i Brystet for vor Konge, end
i Gaar lod fylde Viin i vore Bægere!

Biarke seer ud af sin Dør, og Hialte gaaer med Kiæmpen, uden a
ham.

Saaledes er det got, kom, Bolvise!

Siette Optrin.

Biarke, og noget derefter Hother og Gevar.

Biarke.

Alvilde har Ret, det er den stærke Hialtes Stemme.
hvorledes, det begriber jeg ikke endnu. Skulde Rudes
tanke have været grundet? thi dersom det var blot Buld
de drukne Giester, hvad skulde da Hialte?

Ind af Døren til hans Huus.

Imidlertid giør Ild, Skalk! jeg kan ikke tage mig noge
førend jeg bliver varm. — Og hør! jeg kan høre hans
og det er Bolvise, som raaber.

Hother og Gevar lade sig see.

Mine Vaaben, Skalk! mit brede Sværd, Snertir! Hva
disse to Spøgelser, som snige sig igiennem Buskene som d
har ont i Sinde eller har begaaet det? Hvem ere I?
der, eller Venner?

Hother.

Bevæbne dig, du Dødsens Mand, hvem du er, eller

Biarke.

Forbandelse komme over dig, Forvovne, som tør
Biarke at flye! Ha min Snertir, at jeg maa adsprede
Ledemod, som Avner adspredes for Vinden!

Han gaaer hastig ind.

Vent mig, om du tør!

Hother.

Ved en anden Leilighed skulde du vel faae at see, stolte Biarke, at jeg turde oppebie dig; men nu tør og vil jeg ikke. Det er en græsselig Nat. Gevar, Gevar! jeg frygter, at vi har taget for megen Deel i dette Forræderie.

Gevar.

Jeg tilstaaer dig det: nu da mit Venskab er stillet tilfreds, da jeg er mæt af Hevn, nu vaagner jeg som af en Drøm, og alting er mig afskyeligt. Saaledes er ingen Alder — anvend denne Tilstaaelse til din Nytte — ikke den graahærdede Erfarenhed er sikker for Hiertets Blendværk. Mit Venskab til Helge vandt Seier over det, jeg skyldte Dyden.

Hother.

Vise Gevar!

Gevar.

Heller vil vi ikke tage meer Deel i alt dette, eller lade os længe opholde her. Som du siger, faldt Rolf her, bevæbnet, kiæmpende?

Hother.

Her faldt Helten, jeg seer endnu den høie Mine, hvormed han faldt. Nu har de taget ham bort.

Gevar.

Og du hevnede ydermere hans Død, dens Død, hvis Fader dræbte Hothbrod?

Hother.

Dersom det kan kaldes at hevne Rolf, eller rettere min Ære, at jeg opoffrede Hunding og nogle andre nedrige, navnløse Forrædere. Men Hiartvar traf min Arm ikke.

Gevar.

Og det var uædelt, om du blottede Sværd mod Hiartvar, du har tilsvoret ham Troskab.

Hother.

Ha Erindring, afskyelig, græsselig som denne Nat
Nat, for min Rolighed, og for saa mange Ædle, den sidst

Gevar.

Jeg kiender de Danskes Troskab, faae de først at vid
deres Konge er falden, vil neppe blive levende Mand tilov
dem. De Faa, som har havt Tid til at bevæbne sig, er
spredede, og overalt en Haandfuld mod Hiartvars; dog s
neppe kaste deres Vaaben eller flye, skiønt Natten og Fie
selv give dem den beste Leilighed dertil.

Hother.

Ha, forbandet være Forræderiet og Forræderne!

Gevar.

Den Dydige maa evig afskye det. Jeg kræver de
dende Guder til Vidne, at min Hensigt var blot at hevn
beste Vens, din Faders, Død, og at mit Hierte aldrig
høit, naar det følte denne Hensigt, og at jeg ikke indsaae
Muelighed til at opnaae den! Men vi opholde os h
længe. Hiartvar mistænker os allerede, og vi vil ikke
lade os see af ham, om vi kan undgaae det; dog Vinden
stærk af Norden, og Flaaden kan være her inden Dag
ningen.

Hother.

Veed Asmund, at det er Tid at komme?

Gevar.

Han ligger for Anker tæt uden for Isefiord. Da
derne af en mig fremmed Aarsag stedse skiulte Udfaldet af
Foretagende for mig, giorde jeg Aftale med ham, at han s
lægge sig der saasnart Hiartvars Flaade var løbet ham f
og at han de følgende Nætter idelig skulde lade smaa S
løbe ind i Fiorden, hvilke, saasnart de saae Lys i mit

skulde give ham Tegn, at han strax kunde lægge ind. Saasnart du fortalte mig, hvorledes det var gaaet til ved Rolfs Fald, troede jeg, at det var nødvendigt at sætte sig i Sikkerhed. Gunde har allerede givet Tegnet, og nu vil vi saa meget muligt skille os fra de andre, fra disse blodige, disse afskyelige Optrin.

Der bliver hørt et Bulder, og man seer et Glimt af Kiæmpende bagerst paa Skuepladsen.

Hother.

Her er et nyt! Ak Hialte, min Ven! Jeg kan ikke, beste Gevar...

Han vil springe Hialte til Hielp, men Gevar forhindrer ham.

Gevar.

Saae du ikke ham med den ildsprudende Drage paa Hielmen, eller kiender du ikke Hiartvars Vaaben? kom, inden du bliver seet!

Hother.

O I Guder, han viger! Ha Gevar, du vilde hevne din Ven, og jeg maa ikke beskytte min! Seer du? han har ingen uden en Skioldmøe, og det er en døende Kiæmpe, som de holde under Armene og skiule med deres Skiolde.

Syvende Optrin.

De Forrige. Hialte, en Skioldmøe, en dansk og nogle svenske Kiæmper i Indgangen af Skuepladsen.

Hialte.

Hialte og en Skioldmøe, som holde den døende Bølvise under Armene og bedække ham med deres Skiolde, vige nogle Skridt kiæmpende ind paa Skuepladsen. Bølvise falder ved Rolfs Liig.

Min Ven! — men gaae foran til Valhal, og hils Rolf, at jeg er strax hos ham, strax med hundrede af disse Forrædere!

De trænge sig ind paa mig for at trygle Døden af min A
men du, glubende Uhyre, du først! Ha!

Hialte taber sin Hielm, og falder paa det ene Knæe. Skioldmøen be
ker hans Hoved med sit Skiold.

Hother.

Gevar, jeg kan ikke . . .

Hother, og strax efter ham Gevar, springe til fra den ene, og Bi
begsorte Vaaben med nedslaaet Visir fra den anden Side, og for
Hiartvars Kiæmper i et Øieblik, saa at ingen bliver tilbage
Hialte og Skioldmøen.

Hialte,

imedens han bringer sin Hielm i Orden.

Det var en Hilsen af Døden; men endnu ikke,
førend jeg har revet dit forræderske Hierte ud af dit B
Et Øieblik, kun et Øieblik giver mig Tid! [Du] flyer forgie
Niding, du! — Hvad var det for tre Biørne, som kom u
Skoven og skræmmede Ulvene? Den, som havde kastet Ski
paa Ryggen, var ingen uden dig, ædleste Hother! men h
ledes du nu lever og Rolf er død, det begriber jeg ikke.
den sorte Kiæmpe — snart skulde jeg troe paa hans va
Hug, at det var Helge, som kom tilbage fra Valhal fo
hevne sin Søns Død. Ha Rolf! Saae du ikke Rolfs B
paa hans Arm, Skioldmøe? han viiste mig min Konges B
den Afskyelige, og han undgik mit Sværd!

Signe.

Hvorledes er det, tappre Hialte?

Hialte.

Kiække Skioldmøe! ha, jeg seer, at min ulykfalige Si
hevner sig efter sin Død: dette Skiold, hvormed du beskierm
mit Liv, havde jeg givet hende. Men Livet er en bedrøve
Gave, Skioldmøe, naar man har mistet alt det, man elsker
min Konge og min Brud!

Signe

løfter Hielmen op og giver sig tilkiende.

Min Hialte, din Signe lever!

Hialte.

Ha, du kommer for at kalde mig til Valhal, velkomneste Valkyrie! og jeg priser Odin, som belønner min Troskab saa overflødig, saa uventet.

Signe.

Jeg lever, min Hialte, og for dig!

Hialte.

Nei, nei, søg ikke at forblinde mig, fortryllende Skygge! Ha, du lever, og for mig, endnu for mig, efter saa grusom en Fornærmelse! og det er dig, som frelste mit Liv! Men den Glæde er for stor, den har jeg ikke fortient, den... Jeg vil lukke Øien og Øren fast i, og mit Hierte skal tie stille, og ikke sige, at du er Signe!

Signe.

Det skal sige dig meer: at jeg er din troe Signe.

Hialte.

Himmel! og dog altid den forførende Signe: havde du ikke nær øst Vellyster i mit Bryst? har Hialte ikke for din Skyld et Øieblik glemt, at hans Konge var død?

Signe

viser ham et Saar, som hun har faaet paa Armen.

Seer du, stolte Hialte? Signe kan og bløde for sin Konge og for dig!

Hialte.

Du bløder! O I Leire-Moer, kommer og seer, at min Signe, hun som I saa ofte spottende kaldte den Kielne, hun bløder for sin Konge! Og jeg? ha, alt mit Blod udøst er ikke saa kostbart, ikke saa smukt som en af disse Draaber! Riv dig løs, Hialte, riv dig løs fra denne Fortryllende! Ha, staan

mig, Signe, skaan mig for meer Glæde, at jeg kan have
til at døe!

Signe.

Er det din Pligt at døe, Hialte! saa skal du ikke beb
mig, at jeg har forført dig til at leve een Dag; men sa
det og min, og at døe ved din Side, det har jeg fortient.

Hialte.

Himmel, og hvilken Fortryllelse! hvad har omskabt S
til en Heltinde?

Signe.

Kiærlighed! Men min Broder...

Hun gaaer hen til Bølvises Liig, og Hialte følger efter.

her faldt han, Bølvise! han er død!

Hialte.

Han er død, min Ven; men han døde som en Hel
som en ærlig Undersaat. Du maa ikke begræde ham, S
Men her, hvis er dette Liig, som en omhyggelig Ven ha
dækket med Grene?

Han bliver Rolfs Liig vaer.

Det er — Rolf!

Signe.

Ak, min Hialte, du fælder Taarer!

Hialte.

Du har Ret, min Signe: det er ikke Taarer, det er B
han fordrer. Ha Rolf! og Blod, Forræderes Blod og
skal jeg offre dig. Men hvad giør da Biarke saalænge?
ver du endnu, Biarke, eller hvad forhindrer dig? Eja, f
mig efter! vi vil brænde disse Bierne inde, og sætte Ild
Portene, saa at ingen af dem skal undkomme! Siden v
gaae i Kamp, og stride for Kong Rolf, som vi tilføer ham
Odin!

Ottende Optrin.

De Forrige. Rude. Alvilde.

Rude.

Hvi raaber du saa høit, Hialte? bleg og blodig og grum er du at ansee.

Hialte.

Der, ædle Rude, der ...

Hialte peger hen til Rolfs Liig. Rude, som gaaer derhen, seer noget derpaa, løfter Hænderne op imod Himmelen, og falder i Afmagt. Hialte bliver staaende taus og seer derpaa, uden at røre sig.

Alvilde.

Signe i Vaaben! og her! hvorledes? Hvor er Viggo, Signe?

Signe.

Viggo? det veed jeg ikke.

Alvilde.

Du veedst det ikke?

Afsides.

Bedrager hun mig? hvad giør hun da her? Ha, skulde Viggo være mig troe, og sin Konge utroe? men det kan han ikke være. Er det, var det blot af en nedrig Frygt, o hvor foragtelig er han da! Og jeg? da først var jeg ulykfalig!

Signe.

Hvi staaer du som en Henrykt? seer du ikke, at Rude døer?

Alvilde.

Ak Rude, min Rude!

De ile Rude til Hielp.

Hialte

vaagner som af en Drøm.

Han er død, men hans Rygte er stort og evigt! I evige Bautastene skal Rolfs Heltegierninger indgraves, og efter tu-

finde Vintre skal Skialderne endnu synge om hans Fromhed
Gavmildhed, hvorledes han nedlagde den gierrige Rerik,
deelte alle de i mange Aar sammenskrabede og bevogtede S
te imellem sine gode Krigsmænd; thi aldrig var ham n
Ting saa kiær, at han jo deelte den med sine Venner.
agtede ikke Guld meer end Aske — heller er det ikke for G
at man kiøber et stort Navn og mange Aars Ihukomm
Og modig var han medens han levede, og dristig og rask
sine Fiender som Ørnen.

Der høres Bulder af Kiæmpende bag Scenen, men det bliver stra
igien.

Ha, nu trodse hans Mordere imod os!

Efter en kort Pause trækker han sit Sværd og beseer det, og sig
efterfølgende med en større Rolighed og Munterhed end noget
forrige.

Men vi vil døe glade, og som Mænd vil vi døe med
Konge, at intet Tegn sees hos os til Frygt! Og døe?
vore Legemer ere bortsmuldrede i Støv, da skal vor Dyd
vor Troskab giøre os udødelige. Ha Biarke, min Bi
hvorledes gaaer det da til, at du ikke vil vaagne, da je
tredie Gang har raabt paa dig?

Niende Optrin.

De Forrige. Biarke og nogle andre danske Kiæmper.

Biarke.

Dette raaber han ud af Skuepladsen.

Flyer da, Nidinger!

Han løfter Visiret op og giver sig tilkiende.

Hvorfor raaber du, stærke Hialte, saa høit paa mig, at je
Kong Rolfs Svoger? Den, som har meget i Munden, er
den den Dueligste. Ikke har Biarke Lyst at sove, heller
at tale meget, hvor det gielder om at bruge sin Arm. Me

Mænd, som min døde Svoger gav mig at føre i mit Vaaben, skal jeg endnu offre ham!

Hialte.

Ak Biarke! din Svoger, min Konge, der ligger han.

Biarke.

Jeg veed det, at han er død; men jeg vil ikke see ham forend i Valhal.

Rude

springer op og slaaer Hænderne sammen.

Biarke, min Biarke!

Biarke.

Jeg hører Valkyriens Røst! hvad vil denne yndige Stemme her, denne mig bekiendte Musik, som saa ofte optændte mig til de retfærdige Guders Lovsange, eller dyssede mig i Søvn imellem Brødre, og tilhviskede mig Drømme om Dydens Belønning?

Rude.

Ingen Drømme, min Biarke! du føler i dette Øieblik, at det er meer end Drømme. Siig mig, svulmer ikke dit Hierte, opløftes din Siæl ikke til Guderne, nu da du bløder for din Konge? Men du bløder stærkt, kom, at jeg med min skielvende Haand maa forbinde dine Saar!

Biarke.

Og hvortil, min Rude, behøves det?

Rude.

Til Skræk for Forræderne, og en seierrigere Død for dig.

Biarke.

Fortræffelige Rude! ha, har jeg ikke fortient dig før, dig Ædleste, dig min Konges eneste Søster, da vilde jeg nu, om jeg havde tusinde Liv, og om tusinde Liv kunde fortiene dig! Men det meste Blod, som du seer, er forræderisk Blod; du

skal ikke besmitte dine Hænder dermed, ikke de reneste H — ved Rolfs Siæl, Hænder, som aldrig bleve opløftede til Gudernes Priis, eller til Glæde for dem som boe paa den! Ha, I frimodige danske Mænd, følger nu mit Raa aflægger eders Harnisk, kaster eders Skiolde paa Rygge strider saa med det bare Bryst; binder Armbaand om Hænder, at I kan slaae des haardere, og enhver træde mod sine Fiender, og agte det for den største Lyksaligh hevne sin Konges Død! Nu, Brødre! nu, min Hialte, h nu den stortalende Mand, som tilforn raabte paa mig saa som om han havde tolv Mænds Styrke?

Hialte.

Hvor du er, min Biarke, er jeg ikke langt borte.

De gaae.

Tiende Optrin.

Rude, Signe og Alvilde.

Rude,

efterat hun har fulgt Biarke nogen Tid med Øinene.

En Ven som min Biarke er den største Trost Ulykker.

Signe,

som ligeledes har seet efter Hialte.

En Elsket som min Hialte giør Fare behagelig f Frygtsomme.

Alvilde.

Jeg allene, jeg er ulyksalig. Viggo, Viggo, For vee mig, at jeg nogen Tid har kunnet elske dig!

Signe.

Giør Helten ingen Uret, Alvilde! hvorledes kan den en Forræder, som elsker dig?

Alvilde.

Ha, jeg vil ikke svare! men, Frigga, hør mit Løfte: før skal denne Dolk igiennemstøde mit Hierte, forend det et Øieblik skal føle andet end Foragt for den Frygtsomme, for den som skiuler sig, naar hans Konge og hans Stridsbrødre gaae i Kamp!

Rude.

Beskyld ham ikke, Alvilde, eller glem ham! Kom, vi vil forlade dette bedrøvelige Sted. Vi har længe nok stirret paa den myrdede Helt, nu vil vi see hans Hevn!

De gaae.

Femte Handling.

Solen er allerede gaaet op. Rolfs Liig sees paa det forrige Sted.

Første Optrin.

Hother og Gevar.

Hother.

Det er nu ti Vintre, vise Gevar, siden jeg tvang den l
Vildmand til at give mig dette Sværd. Ikke gav han
det med sin gode Villie, jeg erindrer mig endnu, hvor l
han vred sig og sprellede imellem mine Arme, hvorledes
græd, og hvor mange Udflugter han søgte; men da han
at det var forgieves, og jeg nu havde Mimming i min Ha
tudede han som en gammel Ulv, rev sig i Skiægget og f
ind i Skoven. Det er som om jeg endnu hører, hvorledes
hylede længere og længere borte imellem Fieldene, indtil L
af hans Skrig forsvandt i den græsseligste Storm, som de
landske Trolde nogen Tid har opvakt. Fra den Dag af e
bekiendt med Krig og Orlog, Døden er mig ikke fremmed,
jeg har seet blodige Optrin uden at rympe Øienbrynene.
fader har givet Guderne Magt til at giøre Hother lyks
men Thor selv har intet, som kan forskrække ham — saa
tænkte jeg i Gaar, vise Gevar.

Gevar.

Altings vise Bestyrer finder for got undertiden at eri
os om, at vi ere Mennesker, Støv under Pandseret og Kol

hielmen, Støv i Guld og i Skindene af de hvideste Hermeliner. Men jeg giver dig Ret: Naturen selv maatte gyse, da Dagbrækningen viiste denne Nats Afskyeligheder; den uforsagteste og den graahærdede Helt bør skielve for det, som er modbydeligt for Menneskeligheden.

Hother.

Tre hundrede af de kiækkeste Kiæmper, den ringeste af dem stolt som en Kongesøn, og modig som den der fægter for Dyden selv! Man seer endnu den høie Mine i deres Ansigt, hvormed de foragtede Døden og deres Mordere. Men bemærkede du ikke, Gevar, den vilde Glæde, det halv fortvivlede Mod, som havde efterladt sig stærke Træk i de faa Bevæbnedes Ansigter? og om disse er man vis paa at finde en Ring af Fiender, som de har sendt for sig til Valhal — ha, til Niflsheim ere Forræderne sendte! Nogle udmærkede sig ved Mængden af dem, de havde dræbt, og disse ere uden Tvivl de, som har vidst, at deres Konge var død.

Gevar.

Jeg sagde dig det, at de Danskes Troskab har neppe sin Lige, og Rolf fortiente at herske over de Danske.

Hother.

Det er en Triumpf for Lasterne, naar en Dydig døer; men saa mange! alle, alle disse Troe, disse Ædle! I Gaar endnu, i Gaar betroede de sig til Glæden, og frygtede for den blotte Mistanke, at der kunde være en Forræder i Rolfs Giestesal. Nu rinder deres Blod igiennem Gaderne. Thi de to, de to Ædleste af dem alle ligge nu vel og udstrakte paa Dynger af deres Konges Mordere.

Gevar.

Levede de endnu, Biarke og Hialte, da du kom tilbage fra Fiorden?

Hother.

Bedækkede med Saar, uden Skiold og Hielm, stod
endnu som to høie Taarne, der true den langt omkring
sværmende Almue med deres Fald; og var det kun
som dristede sig til at komme dem nær. Men jeg kunde
det, især paa min Hialtes Hug, at hans Arm begyndt
blive mat. De raabte endnu høit til hinanden, og erin
sig indbyrdes om Rolfs Dyder og hans Død.

Gevar.

Ved Odin, en god Konge er først lykkelig efter sin

Hother.

Rørende var det at see, hvorledes Rude understøtted
Biarke, og snart bødede for ham med sit Skiold, snart
muntrede ham med Ord, naar han begyndte at lade Ar
synke. Den ædle Rude! jeg kunde see, at en usædvanlig
rasede i hendes fromme Øine, naar hun talte. Ved min
tes Fødder laae en død Skioldmøe, som jeg ikke kiendte.
Alvilde, hende som er saa bekiendt for Viisdom, Sagtm
hed, og især for det mageløse Venskab med Rude, hun a
som en Rasende alle dem, hun kunde overkomme, og
som det lod, kun at opirre een til at dræbe sig. Guderne
at om disse Ædle falde, er det ikke min Skyld, heller
Hiartvars. Han har ofte nok ladet dem tilraabe Fred og
skab, men dermed opirrer han dem kun. Jeg raabte og,
jeg vilde ikke gaae nær, for ei at fortørne min Hialte.
blev mig vaer, og saae smilende til mig, uden at svare —
mel, og jeg troede at finde Foragt i hans Smiil! Hvor
tert, hvor evig smerteligt var det mig, om min Hialte s
foragte mig i sin Død!

Gevar.

Foragte dig? nei, min Hother! det udvortes Skin

opirre Helten til at dræbe sin Ven, til at støde Sværdet i det Bryst, som var ham kiærere end hans eget; men til at foragte sin Ven hører hundrede Aars Overbeviisning. Den blinde Tilboielighed, som hastig kan falde ned til Foragt, fortiente aldrig Navn af Venskab. Og giør han det, da være det dig en fuldkommen Trøst, at du ikke foragter dig selv. Men det, som jeg vil tale med dig om — forundrer du dig ikke over den pludselige Forandring hos din Raadgiver? i Nat endnu lavede jeg alting til Flugt, og nu lader jeg Asmund holde vore Folk i Beredskab til Landgang.

Hother.

Jeg glemte at forundre mig derover, da jeg saae dem, som i Gaar rustede sig til mange Aars Glæde, nu ligge udstrakte, døde.

Gevar.

Men Skulde er blant de Døde, og dette retfærdiggiør mine nye Hensigter. Hiartvar har nu ikke det mindste Skin af Ret til den danske Throne, og han er vist den sidste, som disse saa høit Fornærmede vil adlyde. Biarke, endskiønt nærmere og elsket af sine Landsmænd, er intet uden Rudes Mand — om hån er. Du er Svanvides Sønnesøn, den næste Arving til Undersaatter, som vil tage imod dig med Glæde, naar de høre dig nævne. Mon nogen vil betænke sig et Øieblik paa at vælge imellem Hiartvar og Hother?

Hother.

Du smigrer mig, men forlad mig, jeg kan ikke lukke Øiet i for saa indtagende Billeder! Skygger, som Gevar viser mig! Det er sandt, det overgik altid mit største Haab; men et Kongerige — Danmark — at dele med min Nanna, det kan fortiene Betragtninger, om det og var umueligt.

Gevar.

Og hvorfor umueligt? de faa overblevne, udm
Svenske kan dog ikke forskrække dig? vore Normænd ere
tre og stærke, og gaae i Ilden for deres Konge.

Hother.

Hiartvar er ikke den Mand, som jeg kan frygte for;
det Fiendskab, som var imellem Helge og min Fader, de
som Rolf bar til Atisle ...

Gevar.

Det kan ikke veie op mod det Had, som de Danske
bære til Hiartvar. En Ubekiendt, en Utaknemmelig, be
med sin og deres Konges Blod — før skulde de søge
Regent blant Nithers Afkom. Men, skiønt de fleste m
vil troe, at du har Deel i dette, er det dog og bekiendt,
høit du er fornærmet; og desuden — her maa jeg sige d
— retfærdiggiør dit Navn dig, og man vil ikke tiltænk
noget uædelt; og desuden synges allerede om dine Bedrift
alle Giestebude i Norden; og desuden er du af Dans A

Hother.

Jeg overlader mig til dig, min Fader!

Gevar.

Gunde giør dig allerede bekiendt blant de faa In
gere, som denne Nat kan have levnet i Leire. Asmund
paa mit Vink, at sætte Folkene i Land. Da skal du tale
til Hiartvar, og vee ham, om han betænker sig paa at

Der høres Tummel bag Scenen.

Vi ere maaskee bemærkede. Tiden vil lære det øvrige, H

Hother.

De leve, det er vore to Helte, som komme, underst
af deres Valkyrier!

Biarke og Hialte komme ind, Biarke understøttet af Rude, og Hial

Alvilde. De ere uden Hielm, og har kun et lidet Stykke tilbage af deres Skiold. Forresten vise de i alle deres Miner den sig nærmende Død.

Hvilket Syn!

Gevar.

Du vil ikke, at din Hialte skal see dig.

De gaae afsides.

Andet Optrin.

Biarke, Hialte, Rude og Alvilde.

Biarke.

Vi flye dog ikke? Men nogen Hvile, som du siger, kan være tienlig. Jeg mærker... ha, nu har jeg stor Lyst at see Odin! siig mig, Rude, kiære Hustrue, om du seer ham nogensteds!

Rude.

Min Biarke, vil du have Lykke at krige fremdeles, da løft dine Øine op til Himmelen, og giør dit Offer til den som har Magten og Seieren i sin Vold! Du bliver bleg — du døer, min Biarke!

Biarke.

Men jeg har alligevel hevnet mig skiellig paa dem. Der hialp hverken Skiold eller Brynie, hverken Hielm eller Kreft imod dette mit skarpe Sværd. Der laae omkring mig med døde Forrædere ligesom et høit, stort Bierg. Mig tykkes, Hialte, at du giorde og lyst, hvor du foer frem!

Hialte.

Jeg veed ingen Sted, hvor tappre og duelige Krigsmænd giordes meer fornødne end der hvor jeg stod.

Biarke.

Saae du ham, den stærke Svenske, som hug saa dybt i

mit Harnisk, igiennem Pandseret, som det havde været
men jeg hug til ham med min Snertir, og kløvede han
ned i Brystbenet; da flyede de andre Nidinger, og turd
komme mig nær. Men jeg veed ikke hvorledes det er,
det bliver mørkt for mine Øine, jeg svimler. Laan m
Arm, Rude!

Rude.

Hvad vil du?

Biarke.

Før mig derhen, hvor min Herre faldt, der, ved
Hoved!

Han fører ham hen til Hovedet af Rolfs Liig.

Jeg føler, at jeg døer, mine Knæe ryste, og en Mathe
jeg før aldrig fornam ... Hold mig fast, min Rude!
jeg vil døe leende, som Agner døde; thi jeg døer f
Konge. Dog, at hevne ham, at igiennemstøde Forra
Hierte, den Lyksalighed — dertil var jeg ikke værdig!
en Ædlere forbeholden, maaskee dig, min Hialte! men d
der stærkere end jeg.

Hialte.

Og jeg kunde være i Valhal førend du. Men Bl
varmt i mig endnu, og jeg føler ikke, at det formindskes
terhed, ha, en rasende Tanke, som opflammer min hele
giør at jeg ikke føler det.

Biarke.

Hold mig, min Rude! Her vil jeg døe ved min
Hoved, men tag dig i Agt, at jeg ikke rører ham, na
falder. Ha, min Rude, jeg døer, men jeg døer som en
Mand!

Rude.

Du døer som en Helt, min Biarke! Alle, som hør

skal misunde dig, og mig, som du elskede. Efter tusinde Aar skal endnu de unge Moer synge din Roes for deres Brudgomme, de unge Helte, naar de gaae i Kamp for deres Konge, og sige til dem: fortien at døe som Biarke døde!

Biarke.

Og som Hialte! Kom, Hialte, læg du dig ved din Herres Fødder, at naar de komme og randsage disse døde Liig, enhver kan see, at vi har trolig tient vor Herre og Konge. Det hindrer ikke, at Ravne og Ørne fortære siden vort Legeme, naar vi ellers døe som oprigtige og tappre Krigsmænd paa Valstedet hos vor Konge.

Hialte.

Ja ved min Herres Fødder — ha, ved Odin, jeg fortiener det ikke!

Alvilde.

Ædle Hialte!

Biarke.

Min Rude, beste Hustrue, jeg forlader dig! men de kostbare Taarer, som du værdiger mig, de giøre mig det tungt at forlade dig. Tør dem af, min Rude! Guderne ere hos dig. Kan mine Been blive lagte hos Agners, eller hos Rolfs...

Han falder om og døer.

Rude.

Død er han, denne fortræffelige Mand, den anden af de beste Mænd, som jeg overlever i min første Ungdom! Alfader, og paa den samme Dag, som Agner faldt! ulykfalige Dag! Biarke, min Biarke, nu er du ikke meer! jeg skal ikke tiere læse den ømmeste Siæl, ikke den søde Melancholie, ikke dine Venners Dyder og ikke Fremmedes Modgang i disse Øine; de ere lukkede, for evig lukkede. Heller skal jeg ikke hænge ved din Arm, og lokke hemmelige Dyder af dig, og trætte mod

din elskværdige Stortalenhed, naar du talte om din Rud
hvem din Svoger var, og om Rolfs Ære. Død, død e
Men jeg vil ikke beklage dig, det er ikke ved Taarer, a
skal fortiene at være Biarkes Enke. Ha Hialte, har du
endnu til at hevne din Ven?

Alvilde.

Seer du ikke, at han arbeider med Døden?

Hialte.

Ja, ved min Herres Fødder, sagde han, den beste
at jeg skulde ligge — sagde han ikke det, Rude? — m
vil ikke ligge ved min Herres Fødder.

Hother,

som den hele Tid, saavelsom Gevar, er blevet tilstede, siger dette bag
Skuepladsen.

Jeg kan ikke udstaae det længere, Gevar!

Rude.

Hvad giør dit Øie saa vildt, Hialte? dit Aasyn er
mere, end det var i Kampen.

Hialte.

Ha, jeg betroede — og nu raser denne Tanke
Bryst — jeg Ubesindige, at jeg skulde betroe min Kong
i andres Hænder, og, Himmel! til een, som ikke holdt
for en Skam at tiene en Forræder! Hother, Hother, S
veed, at jeg intet uædelt kunde tænke om dig; men nu
giort, at jeg er skyldig i min Konges Død.

Hother

løber hen til Hialte, og Gevar gaaer.

Nei, nei, min Hialte! ikke skyldig i din Konges
ved alle hellige Guder ikke skyldig! du kunde ikke have f
Rolf bedre, end jeg forsvarte ham. Bebreid mig ikke,
fulgtes med en Forræder! Guderne har skiult de menn
Hierter for dig og for mig.

Hialte.

Ha, min Ven! man behøver kun at see den Oprigtige, for at troe ham. Men du adspredede en Taage fra mine Øine, du giør mig det let at døe. Nu, min Hother, nu! har jeg fortient at være din Ven, saa læg mig ved Fødderne af min Konge!

Hialte falder om i sin Vens Arme og døer. Hother bærer ham derpaa hen og lægger ham ved Fødderne af Rolfs Liig.

Hother.

Min Ven, min Ven! En Halvgud maatte ønske sig Dødelighed, for at døe som Hialte.

Rude.

Sønnesøn af Svanhvide — thi Hialte har sagt mig det —, her ligger min Broder, min Konge, og her min Mand, de to ypperste og de to dydigste Mænd i Norden. Vær Vidne til min Ulykfalighed, og lad den røre dig! vær stolt deraf, at jeg fordrer Hielp af Helges Fiende!

Hother.

Ædleste Fyrstinde, alt Fiendskab er forviist, for evig forviist af mit Hierte; men — jeg kan kun svare dig med Taarer.

Rude.

Ingen Taarer, Hother! Blod, Blod, Forræderens Blod er det, som jeg fordrer af dig.

Hother.

Vee mig, at jeg skulde lade mig forlede til at sværge Hiartvar Troskab! Ak Rude, jeg kan ikke!

Rude.

Du kan ikke? den har du tilsoret Troskab, som myrdede din Konge? den nedrigste af alle Forrædere? Vel! jeg kiender dig nu, Vanslægtede! Søn af Hothbrod!

Hother.

Din Sorrig giør dig bitter, Fyrstinde! men jeg t
dig Tid til at undskylde mig, til at overveie om man bø
med Løfter.

Viggo kommer hemmelighedsfuld ind, og seer sig nøie rundt
Han bliver staaende bagerst paa Skuepladsen, uden at noge
bliver ham vaer.

Rude.

Nei, Hother, du bør ikke spøge med dem! men j
og giort et Løfte, hvormed jeg ikke vil spøge, og det er,
ikke vil undskylde dig, ved Odin, ikke forend du toer dine
der i Hiartvars Blod!

Hother.

Ha Gevar, Gevar!

Rude.

Rolf, ulykSalige Konge! er da ingen, som vil hev
Død, ingen paa Jorden?

Viggo gaaer nærmere, og Alvilde seer ham.

Alvilde.

Lader os flye, min Rude — den Troløse! — at de
mindste ikke drive Spot med vore Taarer!

Hun vil gaae, men bliver staaende ved Hialtes Liig, saaledes at h
der Ryggen til Skuepladsen.

eller forlad mig!

Tredie Optrin.

Rude. Alvilde. Hother. Viggo.

Viggo.

Hvorhen, min Alvilde?

Rude.

Retfærdige Guder, det er Viggo, og uden Saar!

Viggo.

Du vender mig Ryggen, min Alvilde?

Alvilde

vender Viggo endnu Ryggen.

Ikke krøb du i Skiul, ædle Hialte! du frygtede ikke for at see et blot Sværd, men gik Døden frivillig imøde for at hevne din Konge; da du dog kunde have skiult dig hos din trolovede Signe.

Viggo.

O I Guder, var min Marter ikke stor nok, at du og, du og vil dræbe mig, min Alvilde?

Alvilde.

Rosenknoppen, naar den aabner sig en Foraarsmorgen, er ikke saa smuk som dine Saar, Hialte! du fikst dem for din Konge, din Velgiører; omendskiønt jeg veed dog ikke, at Rolf gav dig noget herligt Klenodie. Du lovede ikke, men du holdt.

Viggo.

Jeg forstaaer dig; men ved alt hvad der er helligt, endnu engang, jeg besværger dig, Alvilde, hør din Viggo, førend du fordømmer ham!

Alvilde

vender sig om til ham.

Min Viggo? har du glemt at du var din Konges, og erindrer at du er min, Forræder?

Rude.

Hør ham, Alvilde, førend du fordømmer ham!

Hother.

Viggo en Forræder? hvilken Ubillighed!

Viggo til Hother.

Jeg vilde have spurgt dig, Hagbarth! men da jeg finder dig her, vil jeg ikke spørge dig. Du kan ikke være skyldig.

Hother.

Saa sandt du elsker Æren, ædle Viggo, jeg giorde
jeg kunde og burde!

Alvilde.

En formastelig Eed! ha, saa sandt han elsker Livet,
du have sagt, og, ved Odin, jeg havde troet dig!

Viggo.

Dersom jeg var mig nogen Feighed bevidst, eller n
om det var ved Giestebudet i Gaar, da kunde dine Fork
ser smerte mig, Alvilde! men nu — hør min Eed! -
Rolfs, ved min døde Konges Ære, nu skal de smerte

Alvilde.

Og hvad vilde du vel sige til din Undskyldning?

Viggo.

Min Undskyldning har du forspildt. Jeg er sa
som du.

Der bliver hørt Piber eller anden sig til de Tider passende krigeri

Rude.

Himmel, der kommer Forræderen! han kommer! Hv
skal jeg udholde det, at see ham, besmitted med Rolfs
Biarkes Blod, og stolt af sin Ugierning? Viggo,
er du troe — men nu er det for sildig for dig, at
det.

Alvilde.

Vær forsikkret, min Rude, at han kun venter p
hylde sin nye Konge.

Viggo.

Det er min eneste Frygt, at han ikke vil antage
sin Tieneste.

Alvilde.

Ved Forræderens Gud, om de har nogen, troe mig, V

jeg skal fornedre mig til at begiere det af ham. Om det skal koste mig et Knæefald, skal jeg frelse dit Liv!

Viggo.

Jeg takker dig; men jeg vil dog gaae noget tilside, at Hiartvar ikke lader mig dræbe, forend du har holdt din Eed.

Han gaaer.

Alvilde.

At jeg nogentid har kunnet elske ham! Ha, lyksalige Signe!

Hiartvar kommer med mange Drabantere, og Rude griber Alvilde i Armen, ligesom hun vilde skiule sig bag hende.

Rude.

Skiul mig, Alvilde!

Fierde Optrin.

Rude. Alvilde. Hother. Hiartvar og Følge.

Hiartvar til Rude.

Jeg kan ikke undre mig over den Afskye, du viser for mig, ædleste Fyrstinde! den har Skin, den har stort Skin af Billighed; men . . .

Rude.

Frække Rebel! saa vidt har du dog vel ikke forglemt dig, at du endnu skulde vove at fornærme mig med Undskyldninger?

Hiartvar.

Jeg havde forglemt Menneskeligheden, om du i denne Tilstand kunde opirre mig; men jeg veed, at Rude, naar hun faaer Tid til Eftertanke, er viis nok til at undskylde mig selv, og ædel nok til at beklage mig.

Rude.

Der ligger din Konge, Hiartvar, og der ligger hans troe Svoger, og den, som du seer ved hans Fødder, var bedre, tu-

nde Gange bedre end du, om du og var uskyldig som
Hierte.

Hun slaaer sig for Brystet.

Hiartvar,

efterat han i en temmelig Pause har stirret paa dem.

Himmel! hvor billig er din Forbittrelse, da jeg selv
Ha I Guder! og Skulde — men hun er ikke meer! og
— men prægtigere Død kunde han ikke have ventet sig!
er ikke af de Ringeste, som ere faldne med ham, men
Mægtigste og Ædleste. Hvilken Troskab!

Rude.

Det Ord nævner du, og døer ikke af Skam?

Hiartvar.

Ha, jeg var ikke hans Undersaat, Rude, og jeg e
Konge!

Rude.

Retfærdige Guder, det hører I! Hiartvar, en Ube
om han ikke havde myrdet sin Konge, han er nu Rudes?
hersker over Helges Datter?

Hiartvar.

Jeg har soret ved Freier, at du ikke skal opirre
Men det tillader du mig dog at beundre disses Troskab!
havde ikke saa troe en Mand,

Han seer foragteligt til Hother.

uden det skulde være Hagbarth.

Hother.

Og hvorlænge regner du mig blant dine Mænd, Hiar

Hiartvar.

Ikke til Solen gaaer ned over hine Bakker, Forv
men jeg ønskede kun at have den ringeste af disse i dit
Dog de ere alle døde, ingen af dem har villet overleve
Konge, ingen!

Alvilde.

Om jeg siger dig een, Hiartvar, og een som brænder efter at tiene dig?

Hiartvar.

Nævn ham, Alvilde, og du viser mig den kostbareste Skat, som er paa Leire!

Alvilde.

Men du skal tilsværge mig, at du skienker ham Livet.

Hiartvar.

Ved mine beskiermende Guder, han skal være iblant mine ypperste Mænd! hvem er det?

Alvilde.

Viggo.

Hiartvar.

Viggo? det kan ikke være! Himmel, han som gav Skulde sit Banesaar! Men jeg har soret, og desuden er han endnu den troeste af de Kiæmper, som vogtede Rolf.

Alvilde forundret.

Skulde det være muligt?

Hiartvar.

Men jeg har tilsoret dig det, Alvilde, og jeg skal ikke bryde min Eed. Man kalde ham!

Een af Hiartvars Følge gaaer.

Imidlertid, Hagbarth — der mumles overalt om en Hother, kan du ikke give mig nogen Oplysning derom?

Hother.

Ingen kan oplyse dig bedre derom, end just jeg, Hiartvar!

Hiartvar.

Du kan dog ikke ville tilegne dig dette Navn? Hothbrods Søn havde ingen dødeligere Fiende end Rolf, og du var en af hans troe Tienere.

Hother.

Og jeg siger dig, at Hothbrods Søn havde dødeli
Fiender end Rolf: den Utaknemmelige, Forræderen, og
krybende Morder, de ere Hothers værste Fiender.

Gevar kommer.

Hiartvar.

Jeg foragter at trættes med mig, forvovne Fremm
dog, jeg vil endnu give dig et Valg ... Der seer jeg din
Raadgiver, Gevar; overlæg med ham, om du heller vil
som Hagbarth, eller som Hother. Men betænk dig ikke l
jeg maatte ellers vælge for dig.

Viggo kommer ubevæbnet.

Hother.

Du skal have min Beslutning, førend du venter den

Hother gaaer afsides og taler sagte med Gevar.

Alvilde.

Der er den værdige Overblevne, Hiartvar, som du l
mig at skaane.

Afsides.

Ha, jeg maatte døe af Blusel!

Femte Optrin.

De Forrige. Viggo.

Hiartvar.

Kom nærmere, Viggo! vi vil forglemme denne Nat.
vilde siger, at du vil tiene mig.

Viggo.

Jeg begierte af Alvilde, at hun vilde sige det.

Rude.

Ha, Viggo er en Forræder!

Hiartvar.

Man give mig et Sværd!

En bringer Hiartvar et Sværd, og han rækker Viggo Odden deraf.

Tag dette, og brug det for mig, som du brugte det forrige for Rolf!

Viggo.

Saaledes pleiede ikke Rolf at give sine Tienere Verje i Hænderne.

Hiartvar.

Han rækker Viggo Heftet. Denne tager derimod, og holder det heit i Veiret.

Sværg da, Viggo!

Viggo.

Værer Vidner, I alvidende Guder, som hører Løfter! værer Vidner, I Kongernes Beskiermere! værer Vidner, I som elske Dans Afkom, at Viggo holder sit Løfte!

Han stikker Hiartvar ihiel.

Døe, Forræder!

Hiartvar.

Ha, Død! min rette Løn!

Hiartvar døer. Imidlertid falde alle Hiartvars Drabantere ind paa Viggo. Hother springer ham til Hielp. Gevar klapper i Hænderne; derpaa kommer en Deel norske Kiæmper og danske bevæbnede Borgere ind og angribe de Svenske.

Alvilde.

Helt, sande Helt, Viggo, min Viggo! kan du tilgive din Alvilde?

Viggo.

Efterat denne Utaknemmelige dræbte Rolf, er al Mistanke grundet. Lev vel, udvalgteste Brud, og tænk undertiden paa din Viggo! Ha, støder kun, hugger! jeg leer af min Død. Jeg har hevnet min Konge, og hos ham vil jeg falde!

Viggo døer, og falder tæt hos Rolfs Liig. Imidlertid fordrive Hother og Gevar med de Danske og Norske Hiartvars Kiæmper ud af Skuepladsen, saa at ingen blive tilbage uden Rude og Alvilde, hvilke nogentid tause stirre paa Viggos Liig.

Siette Optrin.

Rude og Alvilde.

Alvilde

falder paa Knæe ved Siden af Viggos Liig, løfter hans ene Haand op kysser den.

Jeg kunde giøre dig, dig som jeg kiendte, saa grusom Fornærmelse! og nu er du død, min Viggo!

Rude

tager hans anden Haand og trykker den op til sit Bryst.

Ædle Viggo, lad mine Taarer, lad Rudes Taarer dig en Belønning for din Troskab!

Alvilde,

i det hun staaer op.

Jeg er lyksalig som du, min Rude; men hvilken Li ligbed!

Rude.

Den er os kostbar, men lad os ikke misunde de fa Helte deres Ære.

Hother og Gevar komme tilbage med de Norske og Danske.

Sidste Optrin.

De Forrige. Hother. Gevar. Danske bevæbnede Borgere. No Kiæmper.

Gevar

ved Indgangen af Skuepladsen.

De flye til Skibene. Lad dem flye! de har adlydt Konge, og vi vil ikke besmitte os med deres Blod.

Hother til Rude.

Ædle Rude, du er hevnet, og de Danske fordre di Dronning!

Rude.

Nei, Hother! nedtrykt og træt af Ulykker, som jeg

vilde jeg være for svag til at sørge for Utalliges Vel. Rolfs og Biarkes og de mange stolte Kiæmpers Død er hevnet, det er mig nok. Jeg vil tilbringe de faa Dage, som jeg kan have tilovers, i Rolighed. Hersk du over de Danske som Rolf, og vær lyksaligere end han! Borgere af Leire, det er Hother, Svanvides, Hadding=Dotters, Sønnesøn!

Danske Borgere.

Længe leve Hother! hersk som Rolf, og vær lykkeligere end han!

Gevar.

Og fra nu af er han eders Konge, tappre Normænd!

Normænd.

Lev længe, du vakkre Fyrste, og vær vor Fader, som Gevar var det!

Hother.

To Kongeriger er en stor, men en farlig Gave af Alfader. Man bør ikke takke ham derfor, uden ved at giøre sig værdig dertil. Og eder, som ere store nok til at bortgive Sceptere, eder vil jeg stræbe at bevise min Taknemmelighed for den Tillid, I bære til mig, skiønt mine Aar kun ere faa, og de Pligter ere mange og vigtige, som I skienkte mig. Jeg tager en Krone af dine Hænder, ædleste Fyrstinde, og en af dine, vise Gevar; men eders Ønsker skal være min Rettesnor.

Rude.

Danmarks Lyksalighed var Rolfs eneste Ønske, og det er mit.

Gevar.

Og hvem skulde Gevar elske høiere end sine Normænd?

Hother

løfter Hænderne op mod Himmelen.

Hører det da, I Guder, som bære Omsorg for Norden, og du, Alfader, vær Vidne til Hothers Løfte! før briste mit

Hierte, førend det ønsker noget ivrigere end mine Undersaaters Vel!

Gevar.

Alvise Jordens Bestyrer! saaledes vender du Jammer Fryd, og Ødelæggelse til nye Styrke for det Land, som elsker. Evig være Dans Afkom! evig — thi jeg seer det skal Skioldungernes og deres Undersaatters Lyksalighed va deres og Dydens Fiender skal aldrig undertrykke dem, all saa dybt, at de ikke reise sig igien, som Stormen reiser som det mægtige Veir fra Norden. Og i de sidste Tider thi langt, langt aabnes mig glade Udsigter — i de sidste der skal man sige om den, der sidder paa Dans Sæde: skal man sige, han er lykkeligere end Skiold, og bedre Rolf Krage!

Anmærkninger.

S. 1: **Adam og Eva.** Originaludgaven: Adam og Ewa eller Den Ulykkelige Pröve, Et dramatisk Stykke i fem Handlinger med Mellem-Sange, af Johannes Ewald, S. S. T. C. — Dette smukke Skrifft haver jeg læst med stor Fornöyelse, og holder det aldeeles værdigt til Trykken. J. Kall. — Kbhn., Trykt hos CL. Philibert. 1769. 252 Sider, 8vo. — Profttke Udg. I, 35-232. — Oversat paa Tydsk: Der Fall des ersten Menschen. Ein Drama, von Johann Ewald. Aus dem Dänischen. Frankf. 1772.

See Krit. Journ. 1769, S. 271-392 (af Baden). — Anhang zur allg. deutschen Bibliothek 13-14 B., S. 451. — Alm. dsk. Litt. Journ. 1780, S. 365-81 (af Abrahamson). — Hesperus VII, S. 28-36 (af Rahbek). — Digtek. und. Chr. VII, S. 76-81, 131-42 og 262, Anm. — Ev. Levn. af Molb. S. 60-64, 81-95. — Molb. Forelæsn. I, S. 136-59.

— —, L. 6-7: Seraphen øiner ei Algodheds Grændser der osv.] Mottoet, der ligesom Fortalen ikke findes foran Orig.udg., er taget fra S. 39, L. 25-26.

— 5, — 10: laant af Tydsklands største Digtere] Digtere d. e. Digter (Klopstock).

— 7, — 5: Eloah, den øverste blant Englene] Saaledes Pröftske Udg.; Orig.: . . . øverste iblant Englene.

— 9, — 1: Første Handling] Saaledes Proftske Udg.; Orig.:

Den Første Handling. Samme Afvigelse i Ove
ten over enhver af de øvrige Handlinger.

S. 9, L. 19: Skal Tvivlens Skygge flye for Glæder, so
skiuler] Saaledes Profteske Udg.; Orig.: Skal Tv
Skygge Flye, hvori min Fryd sig skiuler.

— —, — 21: Og Almagt raabe: Fred! Hvo tør vel
den?] Saaledes Profteske Udg.; Orig. (og Th.)
Almagt raabte Fred osv.

— 10, — 15: Sin Harm i Mulm, og gaaer taus over
dens Huler] Saaledes Profteske Udg.; Orig.: Si
Skye og gaaer taus osv.

— —, — 17: Selv Himlen seer hans Skræk — saa f
det mig] Hans Skræk d. e. den Skræk, han ud
Smlg. S. 90, L. 7 og S. 110, L. 9.

— 11, — 3: Og Rost, som Magtens Rost, paa Herrens
hørtes] Saaledes Orig.; Profteske Udg. (og Th.): . .
per hørtes.

— —, — 14: det Bierg, der ligger bagest paa Skuep
Saaledes Profteske Udg.; Orig.: det Bierg, som
bagerst paa Skue-Pladsen.

— 12, — 6: Din Ven er Almagts Ven, Fortvivlelsen i F
Fortvivlelsen d. e. de faldne Aander.

— —, — 10: De Skrig fra Fængslerne, da han ved
rørte] Da han ved Chaos rørte d. e. da Gud b
noget af Chaos for deraf at danne den nye Klo
Mennesket (see Miltons Paradise lost, II, 9
977-87, 999-1006.)

— —, — 12; Og Mørkets Aander skreg, at Himlen hørte
at d. e. saa at.

— —, — 19: Du vilde dræbe dem. Men Fiendskab
Magt] Dem d. e. Menneskene.

S. 12, L. 27-28: Troer du vel: jeg frygter Fienden ei som Mandens egen Siæl?] Digteren vilde egentlig sagt: Tro du mig, jeg frygter Fjenden ei saameget som Mandens egen Sjæl! (L.)

— 13, — 24: Hun vælger lige frit, hvem siger, lige vel] Saaledes Orig.; Proftske Udg. (og Th.): . . . frit, hvo siger lige vel.

— 14, — 1: Hvor heftig er dens Ild! den kielne Taare triller] Begge Kilderne: Hvor heftig er den Ild osv.

— —, 20: Det Træe, hvis stolte Pragt mig steds et Rædsel er] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: . . . et Rætsel er.

— —, — 23: til den midterste Deel af Skuepladsen] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: til den mittelste Deel osv.

— 16, — 31: De største Aander troer, og alle giette nu] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: . . . Aander troe og osv.

— 17, — 12-13: I usædvanlig Roe; før Morgenrøden smiilte, da hørte jeg osv.] Interpungeret efter Proftske Udg.; Orig.: I usædvanlig Roe — før Morgen-Røden smilte; da osv.

— —, — 22: Her er det store Svælg: vi see kun Mulighed] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: . . . see kuns Mulighed.

— —, — 25: Men slemme Skygger flye, flye langt fra Mandens Bolig] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: Men slemme Skygger flyer! — flyer langt fra Mandens Boelig!

— 19, — 18: Naturens Rost forsvandt; da hørte jeg et Bulder] Saaledes Proftske Udg.; Orig.:

Naturens Rost forsvandt — Jeg hørte Chaos kaage,
Bredt og oprørt endnu — Svøbt i en fugtig Taage
Begræder det sit Tab — Saa mødte Natten mig,

Men veeg strax skamfuld bort og vilde skiule sig.
Da kom et Gysende — Da hørte jeg et Bulder

S. 20, L. 15: Belønne den som god, der mueligt synde
Saaledes Orig.; Prosaiske Udg.: . . . mulig synde

— 21, — 8: Han bandede min Ven; men Dybet rørtes] S
ledes Orig.; Prosaiske Udg. ved en slem Misforstaa
. Han bandede, min Ven; men osv.

— —, — 17: Opholdte hvert et Trin; Cherubens Øie ta
Opholdte, forældet Fleertalsform for: opholdt. (

— —, — 23: Som talte Herrens Ting og sang hans God
Lov] Efter dette Vers har Orig. endnu følgende, der
udeladte i den prosaiske Udg.:

Afbrudt som Aschers Rost, naar Salighedens Stra
Udbredes over ham og han dem neppe taaler;
Og raaber kuns o God . . . og faaer ey Godhed s
Før han udmatted daaner under Godheds Magt.

— —, — 27: Og ikkun peger taus mod Solekredsene] S
Prosaiske Udg.; Orig.: Og ikkuns peger osv.

— 22, — 8: Uvidende endnu, at Irmiel var Aand] Saal
Prosaiske Udg.; Orig.: Uvidendes endnu osv.

— —, — 9: Da nævnede jeg Gud, og strax . . . Men Bu
rørtes] Begge Kilderne (Orig. [og Th.]: . . . og strax
men osv.; Prosaiske Udg.: . . . og strax; men osv.) in
pungere, som om Men Busken rørtes samt det følg
Vers hørte med til Irmiels Fortælling om hans f
Møde med Adam.

— —, — 20: Gud, giv min Glæde Kræfter] d. e. hold
Glæde vedlige, lad den ikke svækkes!

— —, — 23-24: Et ømt og foruroliget Venskab] Begge
derne: . . . foruroligt Venskab.

— 24, — 29: paa Raphaels Befaling] Saaledes Prosaiske U

Orig.: ... Befalning. Samme Afvigelse S. 43, L. 3-4; S. 88, L. 27 og S. 96, L. 27-28.

S. 25, L. 1: vendte mod Chiddekel] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: vendte imod Chiddekel.

— —, — 21: Fandt nye Bevægelser; det følte, det begierte] Fandt d. e. følte. Saaledes ogsaa nedenfor L. 31: og fandt et dobbelt Liv, og mange flere Steder. (L.)

— 26, — 10-11: som [det] omtalte Bierg] Th. ligesom begge Kilderne: som omtalte Bierg.

— —, — 14: Nu mere stærkt end før? Min Mand ...] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: Nu meere stærk end osv.

— —, — 15: Hun gaaer hastig bort] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: Hun gaaer hastig af.

— 29, — 22: Og da naar Almagt elsker Kiød og Blod] Da naar d. e. naar; saaledes ogsaa nedenfor S. 30. L. 2: Da naar jeg brændende osv. See II. 242, Anm. til II, 49, L. 18-25. (L.)

— 30, — 5: Og Verdner boble op, hvori jeg taber mig] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: Og Verdner boble op, hvori jeg svimler ....

— 32, — 18: Den Salige, min Ven! Om Adam skal det gielde] Den proftske Udg. har her, paa samme Maade som S. 21, L. 8, slemt misforstaaet Orig., idet den læser: Den Salige. Min Ven, om Adam osv.

— 33, — 8: Og da hans hele Siæl endnu var fuld af Gud] D. e. og mens hans hele Sjæl endnu er opfyldt af Gud. (L.)

— —, — 31: Og om et hastigt Bud med eet tilbage tager] Saaledes Orig.; Proftske Udg. (og Th.): ... tilbagetager.

— 34, — 9: Selv Dommens store Aand, som talte Mørkets

Sag] Som talte Mørkets Sag d. e. som urgered
de faldne Aander kunde fordre Adams Prøvelse (
S. 36, L. 1-2).

S. 34, L. 27: Min Frygt, en Anelse som giorde mig u
Saaledes Proftske Udg.; Orig.: Min Frygt —
Andelse, som giorte mig uroelig.

— —, — 28: Hvad du vil kalde det, drev mig til Br
Bolig] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: Hvad d
kaldet det osv.

— 35, — 4: Han foer ved Hevnens Hav og ved de gr
Luer] Hevnens Hav d. e. det straffende Ildha
grumme Luer.

— —, — 18: Guds Stemme skal han høre] Han d. e. Ad

— —, — 22-23: Gav Guds Retfærdighed ei Valget
Skranker osv.] D. e. indskrænkede Guds Retfærd
ikke Valgets Mulighed ved at give Mennesket Ev
at frastøde det Onde, og Forstand til at erkjend
Gode (smlg. S. 77, L. 6-7).

— 37, — 23: Da, Bæk og Flod og Skov, uvidende om
Saaledes Proftske Udg.; Orig.: . . . uvidendes
eder.

— 38, — 33: Flye! Ligner det ei den som ingen Skygge
ler] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: . . . Skygger
ler.

— 39, — 25: Men Seraph øiner ei Algodheds Grændser
Saaledes Proftske Udg. (og Th.); Orig. har:
Grændse der, hvilket Udgiveren vilde have fulgt b
her og i Mottoet paa Titelbladet, hvis han ikke fo
digt var bleven Afvigelsen vaer.

— —, — 26: Hvor før et Intet var, og nu en Adam
Saaledes Proftske Udg.; Orig.: Hvor for et Intet

S. 40, L. 10: Og om de prise dig, blev jeg urolig ved] Om de prise dig d. e. om der er Andre, som prise dig. (L.)

— 42, — 8: Jeg skabte selv din Bøn og Ønsket i dit Hierte] Begge Kilderne (og Th.): ... Bøn og Ønsker i dit Hierte.

— 43, — 6: De efterlade dem en giennemtrængende Glands] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: ... en hellig Glands.

— —, — 31: Hør Budet og din Straf! Men Gud, hvorledes byde] Begge Kilderne (og Th.): Hør Budet og den Straf osv.

— 44, — 18: Det græsselige Syn — Angst mørknede mit Øie] Saaledes Proftske Udg.; Orig. har den, efter Udg.s Mening nok saa heldige Læsemaade: ... Syn! — Jeg havde lukt mit Øye.

— 47, — 9: Som drukken af Triumpf af al sin Fare raver] Th. anfører som Parallelsted af Tullins Digte, I, 212:
Indbildte Friheds Flok, Fornuftens tvungne Slaver,
Som tumlende af Viid med drukne Sjele raver!

— 50, — 17: Seer du det høie Træe, hvis underlige Frugter] Underlige, forældet for: underfulde. (L.)

— —, — 19: Som seer saa deiligt ud, det som saa yndigt lugter] Saaledes Orig.; Proftske Udg. (og Th.): ... saa yndig lugter.

— 53, — 13: Uriel, oplys din Skaber] Oplys d. e. belys, viis klart. (L.)

— —, — 20: Uriel, Solens Engel, kommer. Hans Hastighed] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: ... kommer i en Straale ned paa Skue-Pladsen. — Hans Hastighed.

— 54, — 6: Og Vægterne] d. e. Tronens Vogtere. (L.)

— —, — 7: Og Abdiel] Seraphen Abdiel, forskjellig fra den

faldne Abdiel Abbadona; see Paradise lost, V, 875-
og Messiaden II, 743:71; IX. 626:48.

S. 54, L. 7: og den strenge Obaddon] Begge Kilderne
Th.): ... Obbaddon.

— —, — 8: Og Sether, som frembærer Hevnens Sk
Hevnens Skaaler d. e. Retfærdighedens Vægtskaal.

— —, — 9: Har vendt dem mod det Høie] nemlig: spo
og frygtsomt.

— —, — 29: Uriel] Begge Kilderne: Zophiel, et Navn,
ellers ikke forekommer i Stykket, og som udentvivl h
en Skrivfeil er bleven staaende fra det første Udkas
Ev. Levn. af Molb. S. 60:61).

— —, — 31: Satan og Moloch og Lysets mægtige
Lysets mægtige Søn d. e. Baal.

— 56, — 11: Fornam I hine Raab fra Bierget? Ki
sukke] Hine Raab d. e. den foregaaende Sang
gode Engle.

— —, — 18: Men jeg frygtes dog; dybt i Afgrundens
sel] Saaledes Orig.; Proftske Udg. (og Th.): M
frygter dog osv.

— —, — 20: Og Fængsel? hvilken Tvang? det Slag,
ved jeg faldt?] Begge Kilderne: ... faldt! (Th.
Fængsel? — hvilken Tvang! det Slag, hvorved jeg f

— —, — 25 indtil S. 57, L. 4: Opløfter dig igjen.
denhed osv.] Medlidenhed ... (Abdiel:) Nei,
(Moloch:) Nei, Skiebnens Magt! (Baal:) Nei
— er det, som bevæger Gud.

— —, — 27: Nei, Harm!] Saaledes Proftske Udg.;
Ney List —.

— 57, — 6: Ak, glemte du hans Arm?] Saaledes Pr
Udg.; Orig.: Ak! — kun vort Fald er vist!

— 57, — 8: Ha Slave] Saaledes Proftske Udg.; Orig.

Sclave! Samme Afvigelse overalt i Stykket, hvor dette Ord eller dets Afledninger forekomme (undtagen S. 87, L. 25).

S. 58, L. 6: Ak at — ak at min Graad] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: Ak! — ak at min Graad.

— —, — 6-7: maa lædske Hevnens Gud, og slette Helvede, og mig, og Verden ud] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: maae slette Hævnens Gud, og mig og Helvede og heele Verden ud!

— —, — 24: Om jeg, jeg Herren, ei nedstyrter Støvets Gud] Orig.: Om jeg — Jeg Herren ey nedstyrter Støvets Gud; Proftske Udg. (og Th.): Om jeg, jeg Herren ei nedstyrter, Støvets Gud.

— —, — 26-27: Som om det ei var nok, ha, Slaven findes værdig osv.] Slaven d. e. Eloah; mit Navn d. e. min Plads i Himlen. (L.)

— 59, — 16: Da, Herre, ved din Arm opstod et mægtigt Rige] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: ... et mægtig Rige.

— 60, — 1: Hans Tempel! Moloch op! op, at nedbryde den] Den d. e. Templen, efter ældre Sprogbrug.

— 61, — 25: Har vi fortient vort Fald, er Hevnens Gud retfærdig] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: Har vi fortient vor Fald osv.

— 62, — 9: Hvor Valget ei er Lov! Ha, Bud ...] Hvor Valget ei er Lov d. e. hvor dette Valg (Valget af Lydighed) kan undgaaes. (L.)

— —, — 22: Da tving det] Det d. e. Støvet, Mennesket. (L.)

— —, — 26: At det uprøvet var for tiligt at belønne] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: ... for tilig at belønne.

— —, — 28: Som mueligt styrter dem til det hvoraf de kom]

faldne Abdiel Abbadona; see Paradise lost, V, 875-
og Messiaden II, 743-71; IX. 626-48.

S. 54, L. 7: og den strenge Obaddon] Begge Kilderne
Th.): . . . Obbaddon.

— —, — 8: Og Sether, som fremberer Hevnens Ska
Hevnens Skaaler d. e. Retfærdighedens Vægtskaal.

— —, — 9: Har vendt dem mod det Høie] nemlig: sporg
og frygtsomt.

— —, — 29: Uriel] Begge Kilderne: Zophiel, et Navn,
ellers ikke forekommer i Stykket, og som udentvivl her
en Skrivfeil er bleven staaende fra det første Udkast
Ev. Levn. af Molb. S. 60-61).

— —, — 31: Satan og Moloch og Lysets mægtige S
Lysets mægtige Søn d. e. Baal.

— 56, — 11: Fornam I hine Raab fra Bierget? Kiæ
sukke] Hine Raab d. e. den foregaaende Sang
gode Engle.

— —, — 18: Men jeg frygtes dog; dybt i Afgrundens F
sel] Saaledes Orig.; Proftske Udg. (og Th.): Men
frygter dog osv.

— —, — 20: Og Fængsel? hvilken Tvang? det Slag,
ved jeg faldt?] Begge Kilderne: . . . faldt! (Th.:
Fængsel? — hvilken Tvang! det Slag, hvorved jeg fa

— —, — 25 indtil S. 57, L. 4: Oploster dig igjen. M
denhed osv.] Medlidenhed . . . (Abdiel:) Nei, H
(Moloch:) Nei, Skiebnens Magt! (Baal:) Nei
— er det, som bevæger Gud.

— —, — 27: Nei, Harm!] Saaledes Proftske Udg.; Or
Ney List —.

— 57, — 6: Ak, glemte du hans Arm?] Saaledes Pro
Udg.; Orig.: Ak! — kun vort Fald er vist!

— 57, — 8: Ha Slave] Saaledes Proftske Udg.; Orig.:

Sclave! Samme Afvigelse overalt i Stykket, hvor dette Ord eller dets Afledninger forekomme (undtagen S. 87, L. 25).

S. 58, L. 6: Ak at — ak at min Graad] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: Ak! — ak at min Graad.

— —, — 6-7: maa lædske Hevnens Gud, og slette Helvede, og mig, og Verden ud] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: maae slette Hævnens Gud, og mig og Helvede og heele Verden ud!

— —, — 24: Om jeg, jeg Herren, ei nedstyrter Støvets Gud] Orig.: Om jeg — Jeg Herren ey nedstyrter Støvets Gud; Proftske Udg. (og Th.): Om jeg, jeg Herren ei nedstyrter, Støvets Gud.

— —, — 26-27: Som om det ei var nok, ha, Slaven findes værdig osv.] Slaven d. e. Eloah; mit Navn d. e. min Plads i Himlen. (L.)

— 59, — 16: Da, Herre, ved din Arm opstod et mægtigt Rige] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: ... et mægtig Rige.

— 60, — 1: Hans Tempel! Moloch op! op, at nedbryde den] Den d. e. Templen, efter ældre Sprogbrug.

— 61, — 25: Har vi fortient vort Fald, er Hevnens Gud retfærdig] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: Har vi fortient vor Fald osv.

— 62, — 9: Hvor Valget ei er Lov! Ha, Bud ...] Hvor Valget ei er Lov d. e. hvor dette Valg (Valget af Lydighed) kan undgaaes. (L.)

— —, — 22: Da tving det] Det d. e. Støvet, Mennesket. (L.)

— —, — 26: At det uprøvet var for tiligt at belønne] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: ... for tilig at belønne.

— —, — 28: Som muligt styrter dem til det hvoraf de kom]

faldne Abdiel Abbadona; see Paradise lost, V, 875—907 og Messiaden II, 743-71; IX. 626-48. (L.)

S. 54, L. 7: og den strenge Obaddon] Begge Kilderne (og Th.): ... Obbaddon.

— —, — 8: Og Sether, som fremhærer Hevnens Skaaler] Hevnens Skaaler d. e. Retfærdighedens Vægtskaal. (L.)

— —, — 9: Har vendt dem mod det Høie] nemlig: spørgende og frygtsomt. (L.)

— —, — 29: Uriel] Begge Kilderne: Zophiel, et Navn, som ellers ikke forekommer i Stykket, og som udentvivl her ved en Skrivfeil er bleven staaende fra det første Udkast (see Ev. Levn. af Molb. S. 60-61).

— —, — 31: Satan og Moloch og Lysets mægtige Søn] Lysets mægtige Søn d. e. Baal. (L.)

— 56, — 11: Fornam I hine Raab fra Bierget? Kiæmper sukke] Hine Raab d. e. den foregaaende Sang af de gode Engle. (L.)

— —, — 18: Men jeg frygtes dog; dybt i Afgrundens Fængsel] Saaledes Orig.; Proftske Udg. (og Th.): Men jeg frygter dog osv.

— —, — 20: Og Fængsel? hvilken Tvang? det Slag, hvorved jeg faldt?] Begge Kilderne: ... faldt! (Th.: Og Fængsel? — hvilken Tvang! det Slag, hvorved jeg faldt!)

— —, — 25 indtil S. 57, L. 4: Opløfter dig igjen. Medlidenhed osv.] Medlidenhed ... (Abdiel:) Nei, Harm! (Moloch:) Nei, Skiebnens Magt! (Baal:) Nei Frygt — er det, som bevæger Gud. (L.)

— —, — 27: Nei, Harm!] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: Ney List —.

— 57, — 6: Ak, glemte du hans Arm?] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: Ak! — kun vort Fald er vist!

— 57, — 8: Ha Slave] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: Ha

Sclave! Samme Afvigelse overalt i Stykket, hvor dette Ord eller dets Afledninger forekomme (undtagen S. 87, L. 25).

S. 58, L. 6: Ak at — ak at min Graad] Saaledes Orig.; Profstske Udg.: Ak! — ak at min Graad.

— —, — 6-7: maa lædske Hevnens Gud, og slette Helvede, og mig, og Verden ud] Saaledes Profstske Udg.; Orig.: maae slette Hævnens Gud, og mig og Helvede og heele Verden ud!

— —, — 24: Om jeg, jeg Herren, ei nedstyrter Støvets Gud] Orig.: Om jeg — Jeg Herren ey nedstyrter Støvets Gud; Profstske Udg. (og Th.): Om jeg, jeg Herren ei nedstyrter, Støvets Gud.

— —, — 26-27: Som om det ei var nok, ha, Slaven findes værdig osv.] Slaven d. e. Eloah; mit Navn d. e. min Plads i Himlen. (L.)

— 59, — 16: Da, Herre, ved din Arm opstod et mægtigt Rige] Saaledes Orig.; Profstske Udg.: ... et mægtig Rige.

— 60, — 1: Hans Tempel! Moloch op! op, at nedbryde den] Den d. e. Templen, efter ældre Sprogbrug.

— 61, — 25: Har vi fortient vort Fald, er Hevnens Gud retfærdig] Saaledes Profstske Udg.; Orig.: Har vi fortient vor Fald osv.

— 62, — 9: Hvor Valget ei er Lov! Ha, Bud ...] Hvor Valget ei er Lov d. e. hvor dette Valg (Valget af Lydighed) kan undgaaes. (L.)

— —, — 22: Da twing det] Det d. e. Støvet, Mennesket. (L.)

— —, — 26: At det uprøvet var for tiligt at belønne] Saaledes Orig.; Profstske Udg.: ... for tilig at belønne.

— —, — 28: Som muligt styrter dem til det hvoraf de kom]

Saaledes Orig.; Proftske Udg.: Som mulig styrter osv.

S. 63, L. 2: Adlyde de maaskee, da er ei meer tilbage] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: Adlydde de osv.

— 64, — 3: Man seer atter den forrige Lynild] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: det forrige Lynild. Ew. skriver i dette Stykke (i begge Udgaver) baade en og et Lynild.

— 65, — 27: Min Lyst er ingen Straf] D. e. min Tilstand er min Lyst, og kan altsaa ikke kaldes en Straf. (L.)

— 67, — 29: Ei rene? Thronen Ild, som ingen Smitte taaler] Begge Kilderne (og Th.): Ei rene? — Thronens Ild osv.

— 68, — 16-17: Da gik et hastigt Bud fra Thronen — bæver Jorden osv.] D. e. da udgik en hastig Beslutning (om Adams Prøvelse) fra Tronen; bæver ikke Jorden nu i spændt Forventning for hvert Trin, Adam vil gjøre, og for Straffens Torden? (L.)

— 70, — 23-24: Moloch, som er en stærk, modig og grum Aand, men tillige ikke har den beste Dømmekraft] At denne Characteristik af Moloch ikke stemmer med hvad der paa andre Steder i Stykket siges om ham (S. 13, L. 2-3; S. 58, L. 14-15 og S. 78, L. 26-27), har allerede Abrahamson bemærket i Alm. dsk. Litt. Journ. 1780, S. 372. (L.)

— —, — 25-26: han gaaer hastig bort og siger] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: han gaaer hastig af og siger.

— —, — 31: Og du kan troe: han, som vil undres over] Som vil undres over d. e. som vil beundres, vil at man skal undres over ham. (L.)

— 72, — 5-6: Men, Satan, op at slaae! Mon hele Mørket gielder den Jord, jeg river ned osv.] Mon hele Mør-

ket gielder den Jord d. e. mon hele Baals Herredom veier op mod den Jord? (L.)

S 72, L 30: I Lunden gaaer hun, taus, men stille Taarer rinde] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: ... Taare rinde.

— 76, — 3: Dit Venskab er en Gift, din Bøn er Dødens Bud] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: Din Venskab osv.

— —, — 10: Hans Rædsel følger mig — Skræk! — hvor uendelig!] Skræk! er et indskudt Udraab, liigt ak! Saaledes interpungerer ogsaa Orig., hvorimod Proftske Udg. (og Th.) læse: ... mig. — Skrek! hvor uendelig!

— —, — 24: Da han besang hans Dom og Aanders Herskelyst] D. e. da Ithuriel (see S. 73, L. 10-15) besang Baals Dom osv. (L.)

— 77, — 13: Saasnart jeg seer det Træe, som kunde — dræbe dig] Begge Kilderne (og Th.): ... seer et Træ osv.

— 79, — 12-13: bliver liggende i Afmagt] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: bliver liggendes i Afmagt.

— 80, — 7: grave under Mammons Anførsel i en anden, og lede] I en anden — formodentlig: Klippe. Enten har Digteren ikke mærket andet end at dette Ord gik tæt foran, eller nogle Ord ere bortfaldne af det Foregaaende, f. Ex.: hvorledes Adramelech paa en Klippe er beskieftiget. (L.)

— —, — 9: Den lumske og skumle Belial] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: Den tykkiske og skumle Belial.

— —, — 30-31: Han, den Udvalgte! lysende, skiøn som Morgenrøden, kommer han osv.] Kildernes Interpunction viser ikke, om lysende skal henføres til det Efterfølgende eller, saaledes som Th. antog (Han, den Udvalgte, Lysende! skiøn som osv.), til det Foregaaende.

S. 81, L. 5: Hvo kan taale hans Ansigts Lynen? For ved hans Ansigt] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: ... hans Ansigts Skimmer? — For ved osv.

— —, — 14: som i Helvede kaldes den underlige, og L. 19: Ved Helligdommens underlige Lamper] Underlige er atter her, ligesom S. 50, L. 17, hvad vi nu kalde: underfulde. (L.)

— 82, — 13-15: Om den vor Fiende sagde: see min Yndling osv.] Et i Orig. indløbet Comma efter see har givet Proftske Udg. (som Th. fulgte) Anledning til følgende Interpunction: ... See, min Yndling,

Den Yndling, som var Arving til vor Ære.

Triumpf osv.

— 87, — 25: Hvor længe hører han paa Trællens frække Taler] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: ... paa Sclavens frekke Taler.

— 88, — 21-22: den nedrigste Bedrager, er nu] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: den nedrigste Bedragere, er nu.

— —, — 24: for dem der ikke kiendte] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: for dem, som ikke kiendte.

— —, — 32: end vise ham sit skinnende Skiold, og sige] Saaledes Orig.; Proftske Udg. (og Th.): ... og siger.

— 89, — 15: Da skulde billigt Suk gaae ud fra Molochs Huler] D. e. hvis det var en Undskyldning, at være forført, da kunde Moloch (see S. 13, L. 3) med Rette beklage sig over sin Straf. (L.)

— —, — 29: Hvem styrede dit Syn i Cedren, Zephon? hvem opvakte] For at bortskaffe den Fod, som dette Vers har formeget, læste Th.:

Hvem styrede dit Syn i Cedrén?
(Til Zephon.)
Hvem opvakte

S, 89 L. 30: Din Harm, da Navnet ham til dine Fødder trakte] Navnet d. e. Herrens Navn; see S. 86, sidste Lin. og 87, L. 1-2. Trakte, forældet Form. (L.)

— 90, — 2: Og I har hørt de Skrig, som vidne hvad han kan] Saaledes prosaiske Udg.; Orig.: Tregange saae jeg han forandrede sin Plan.

— —, — 7: Hans Skræk og flyede, før Cheruben kiendte ham] Hans Skræk d. e. den Skræk, han udbredte. Saaledes ogsaa S. 10, L. 17 og S. 110, L. 9. (L.)

— 91, — 7: Til Munden, Ønsker qvæles i de fulde Læber] I de fulde Læber d. e. imellem, paa de fulde Læber; see I, 189, Anm. til I, 59, L. 2. (L.)

— —, — 10: Er Godheds Helligdom, og det, den glædes ved] Den d. e. Godhed, Gud. (L.)

— —, — 23: „Hvem", sagde han, „er god som Herren? hvem har sagt] Originalens Hvem sagde han er osv. er i den prosaiske Udg. blevet til: Hvem sagde, han er osv. (Th.: Hvem sagde: han er osv.)

— 92, — 8: Saa sandt jeg, Herren, er: adlyde de mit Bud] Begge Kilderne (og Th.): Saa sandt jeg Herren er osv.

— —, — 30-31: I Busken hvisker alt den Stemme, som forfører. See, hvisler Slangen osv.] Saaledes prosaiske Udg.; Orig.: I Busken hvisler alt den Stemme, som forfører. — See slidsker Slangen osv.

— 93, — 12: Foreen dit Suk med hans! Maaskee han flyer for eder] Hans d. e. Ithuriel; han d. e. Forføreren. (L.)

— —, — 13-14: Her taales ingen Tvang; Bøn strækker kun en Aand osv.] D. e. tvinges maa Forføreren ikke; kun eders Bøn strækker ham, thi han frygter Guds Naade mod Menneskene meer end Almagtens i denne Sag af Retfærdigheden bundne Haand. (L.)

S. 94 L. 10: Han gaaer bort] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: Han gaaer af.

— —, — 24: for henrykt i sine Tanker] D. e. for henrykket, betaget af sine Tanker. (L.)

— 95, — 3-4: Den hade mig? hvorfor? den synes at befale osv.] Den — den d. e. Slangen; hans d. e. Slangens. (L.)

— —, — 15: Saa ene af sit Slag; thi hvilken anden Slange] Slag, forældet for: Slags, Art. (L.)

— —, — 16-17: Kan tale tydelig? han taler selv om mange — de smukke Seraphim osv.] Han taler selv om mange osv. d. e. han røber endog Kjendskab til meget, til Serapherne. (L.)

— —, — 26: Hvorfor den skiønne Frugt skal uden Nytte staae] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: Hvorfor den smukke Frugt osv.

— 96, — 13: Ha Taarer, dræber ei! jeg er alt død, min Ven] D. e. ha, dræb mig ikke med dine Taarer, Adam! osv. Begge Kilderne (og Th.): Ha! Taarer dræber ei! jeg osv.

— —, — 29: Men Skyggen selv er Død, og den vil dræbe mig] Begge Kilderne (og Th.): Men Skyggen selv er død, og osv.

— 97, — 18: Da skal de bange Dyr forsamles, og de spæde] Begge Kilderne (og Th.): Da skal det bange Dyr osv.

— —, — 27: En Skabning, og saa stor, som mig, som en Mandinde] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: Saa stort et Creatur, som mig osv.

— 98, — 16-18: Nu bliver han denne salige Forbeder for stærk, og kommer ind under Dækket af en prægtig skinnende, os ubekiendt Slange] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: Nu bliver han denne salige Forbedere for stærk; og kommer ind i Skikkelse af en prægtig-skinnende, majestetisk, opretgaaende, os ubekiendt Slange.

S. 98, L. 19: eller Philisternes Dagon] Hertil føier Ew. i begge Udgaver følgende Anm.:

At den har været prægtig og skinnende, er klart. For det første af Tingen i sig selv. Det er ikke troligt, at denne listige Bedrager har betient sig af en anden Skikkelse end saadan en som kunde opvække Høiagtelse hos Mandinden; ikke heller kan man troe, at Eva saa let havde hørt ham, om ikke en udvortes Pragt først havde forblindet de Øine, igiennem hvilke Synden siden snég sig ind i hendes Hierte. Der skal endnu i de Dele af Verden, hvor Eden kan have været, findes en Art saadanne prægtig skinnende Drager. At de salige Serapher undertiden har ladet sig see for Menneskene i saadan en Skikkelse, er en Hypothes, som giør meget til at oplyse Forførelsens Rimelighed, og som jeg har for store Formænd i, til at frygte for at den skulde blive kaldet aldeles urimelig. Seraphim har sin Oprindelse af det hebraiske Sereph, som betyder saameget som at brænde. Det Navn har følgelig ikke været ubeqvemt at belægge en Art brændende eller stærk skin-

---

L. 5: denne listige Bedrager; S. 288, L. 16: vor guddommelige Lærers Formaning; S. 289, L. 21: en hvislende Forræder; L. 21-25: en føielig Raadgiver; S. 290, L. 27: den store Historieskriver] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: Bedragere — Lærerės — Forrædere — Raadgivere — Historieskrivere.

— 8: havde hørt ham] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: havde givet ham Gehør.

nende Slanger med. Ægypterne, som rimeligt har laant deres Serapis af den jødiske Historie om de himmelske Seraphim, afmalede denne Gud iblant andet med et Dragehoved. For det andet sees det af det hebraiske Ord Arum, at den har været glat og skinnende. Dette Ord oversættes efter mine Tanker meget rigtigere med Rogen, end med Trædsk. Enten har det været en blot naturlig Slange, som ikke har skiult nogen ond Aand, eller det har været et Dække, som Forføreren har betient sig af, for at kunne tale med Mandinden under en beqvem og bekiendt Skikkelse. Foruden at den efterfølgende bibelske Historie giør det første aldeles utroligt, opvækker det Ord Trædskest, naar det siges om en naturlig Slange, uophævelige Vanskeligheder. Jeg vil forbigaae, at (omendskiønt vi veed baade af Erfarenhed og af vor guddommelige Lærers Formaning til sine Disciples, at en naturlig Slange virkelig er trædsk, og maaskee trædskere end noget andet Dyr) det dog er aldeles urimeligt, at den skulde have havt saa stort et Forspring for de andre af Mandens Undersaattere, at den kunde forføre sin egen vise Herre; og at det i denne Hensigt baade var overflødigt af Historieskriveren at sige os at det var det trædskeste Dyr, og skadeligt at sige det uden Forklaring. I saa Tilfælde maatte enten Adam have været meget enfoldigere end vi, eller Slangen meget klogere end de nu værende. Det første er ikke troligt, og om det sidste tales ikke i den Straf, som blev paalagt den. Da dens Trædskhed følgelig ikke

L. 1-2: som rimeligt har laant] Saaledes Orig.; Prosaiske Udg.: som rimelig har laant.

burde kunne bedrage Mennesket, hvorfor skulde da Moses, ifald det var en naturlig Slange, angive det som en Aarsag til dets Fald, at den var trædskest blant alle Creaturer? og om det ei skal ansees som en Aarsag, hvorfor da fortælle det? Om det og virkelig havde været en naturlig Slange, er det rimeligere, at den kunde have forført Mandinden med sin skinnende Nøgenhed og den Liighed, den i saa Tilfælde havde frem for andre Dyr med Mennesket, uden at bruge andet end de enfoldigste Ord; end med den største Veltalenhed, uden at have havt et prægtigt Udseende. Man veed at Viens-Lyst var hendes første Synd. Disse to Indgange til hendes Hierte vare de som hun mindst bevogtede. Hun var vant til at lade dem staae aabne for alt det som syntes behageligt; og om hun havde lukt dem til den rette Tid, havde Slangens allertrædskeste Ord forgieves skullet søgt at trænge sig igiennem hendes Øren. Thi disse havde alt for aarvaagne Skildvagter; Almagts Bud, Godheds Stemme, og Mandens lislige Erindringer kunde ikke saa let overdøves af en hvislende Forræder. Hun hørte Slangens Raad mere for at giøre sin Lyst sikker, end for at opvække den. Men endog hertil behøvedes ikke saa meget en trædsk, som en behagelig og føielig Raadgiver, thi:

Hvor først Ønsket var, der fandt Forstanden let,
Om ei at billige, dog at undskylde det.

Men der er endnu en større Vanskelighed i at fortolke

L. 2: ifald det var en naturlig Slange] Saaledes Profsske Udg.; Orig.: ... en naturlige Slange.

det Ord Arum med trædsk om en naturlig Slange. Det er unegteligt klart af Historiens Udfald, at trædsk tages her i en ond Bemærkelse. Men Gud havde skabt alting saare got. Det er ikke troligt, at den Algode vilde tilregne Adam det for en Gave, at han bød ham herske over et Dyr, hvis Til- og Nærværelse baade kunde og vilde giøre ham ulykkelig. Ikke mere, at Adam ved sin almindelige Mynstring ikke skulde have kiendt denne onde Egenskab hos Slangen, og forjaget den af sin lyksalige Bolig. Jeg siger alt dette for at gotgiøre, at Arum ikke kan betyde trædsk, naar der tales om en naturlig Slange. Maaskee jeg ikke havde havt den Forsigtighed nødig, da kun faa troe det, og Mængden er enig i, at det Ord Nagasch paa det Sted bemærker en Slange hvori en ond Aand havde skiult sig. Det er med Flid, at jeg ikke siger en ond Aand som havde skiult sig i en Slange, og af samme Forsigtighed, som jeg har brugt oven til i at sætte en naturlig Slange, og et Dække hvorunder Forføreren havde skiult sig, til de to imodsatte Ting, hvorimellem man nødvendig maatte vælge, naar man vilde forklare det første Ord i Gen. III. Det Tredie, som kunde gives, var at Nagasch skulde betyde den onde Aand selv, som havde skiult sig i en Slanges Skikkelse. Men foruden at denne Bemærkelse har slet ingen Overeensstemmelse med Ordet, og følgelig er en Gisning og en ugrundet Gisning; foruden at det er utroligt at den store Historieskriver skulde have forseet sig imod den Regel: Denomina-

---

L. 26: og følgelig er en Gisning] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: og følgelig det er en Gisning.

lio fit a potiori, just paa et Sted hvor det vilde foraarsage saa stor Forvirring: vil jeg for at frelse min Sætning (thi Satan kan vel kaldes trædskere end andre Dyr) lægge til, at Moses rimeligviis hverken har kunnet sætte denne listige Aand i Lignelse med Bester, eller fortalt det som noget nyt, at han var trædskere end de. Der bliver altsaa intet tilbage, uden at Nagasch skal betyde det Dække, hvorunder Forføreren havde skiult sig, og som han betiente sig af, for at frembringe sine Ord. Men naar Slangen tages i den Bemærkelse, er det meget rimeligere at sige, at den var smuk, end at den var trædsk. Satan behøvede intet af dens List; og det var ham mere fordeelagtigt, at han skiulte sig i et af de smukkeste Dyr, end i et som Mandinden nødvendig maatte kiende for at være det trædskeste, og følgelig frygte. Det Ord Arum betyder lige saavel nøgen som trædsk. At Menneskene i deres Uskyldighedsstand har anseet denne Nøgenhed for en Skiønhed; at den har været skinnende og glat; at Slangen, endog vor nu værende, ligner frem for alle Dyr i denne Fuldkommenhed Mennesket meest: er deels rimeligt, deels afgiort. At Slangen har været os ubekiendt, er en Sandhed, som jeg havde holdt for unødig at sige, om det

---

L. 19-20: endog vor nu værende] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: endog vores nuværende.

— 22: At Slangen har været os ubekiendt] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: At Slangen har været opret-gaaende, bør man ikke tvivle om, naar man veed, at det blev dens Straf at skulde krybe. — Os ubekiendt.

ikke havde været for at berettige mig til de efterfølgende Forslag. Hvorfor jeg har foreslaaet Serapis, sees strax i Begyndelsen af Noten. Men at jeg bringer Dagon paa Banen, har en anden Aarsag. Denne Philisternes Gud forestillte et Menneske, som endtes med en Fisk eller Slange; men det giorde intet til Sagen, om ikke den Overeensstemmelse imellem det Løfte: Qvindens Sæd etc. og den Historie om Dagons Halshuggelse, da Pagtens Ark kom i hans Tempel, havde bevæget mig til at troe, at det virkelig var Forføreren, som de dyrkede under den Skikkelse, og at det var et Forbillede paa det første Evangelii Opfyldelse. Det skulde undre mig, om ingen af saa mange vittige Mystici havde drevet deres Gisninger saa vidt. Jeg vilde ønske at have havt Leilighed til at læse de Plyches Histoire du Ciel og andre af den Slag, for at kunne bestyrke mine mere.

(Th. vilde istedetfor hele denne, unegtelig forældede, Udvikling have givet Følgende: „Digteren har her i en lang theologisk Anmærkning troet at burde forsvare sin Antagelse, at Slangen var prægtig og skinnende, samt at ligne med Serapis eller Dagon. Det sidste, fordi han af Overeensstemmelsen imellem det Løfte „Qvindens Sæd" etc. og Historien om Dagons Halshuggelse, da Pagtens Ark kom i hans Tempel, bevægedes til at troe, at det virkelig var Forføreren, som Philisterne dyrkede under den Skikkelse, og at det var et Forbillede paa det første Evangelii Opfyldelse. Det skulde undre mig, slutter han, om ingen" osv.)

S. 98, L. 20: med en forstilt Koldsindighed] Saaledes Profskke Udg.; Orig.: med en forestilt Koldsindighed.

— 104, — 23: Gud lyve, Gud for mig! hvorledes kan han

sige, at den er dødelig?] D. e. hvorledes kan Gud sige at Frugten bringer Død, naar det ikke er sandt? (L.)

S. 105, L. 7: Hvor den meddeler Støv sit eget Væsen ved] D. e. hvorved den meddeler osv. Smlg. II. 174: Støv, hvor hun alt her saa rolig, saa glad løsrev sig fra. (L.)

— 106, — 31: Du zittrer dog. En Torden, og du vanker] Vanker, Germanisme for: vakler; saaledes ogsaa S. 120, L. 10: Den Uvisse vanker. (L.)

— 107, — 4-5: et stærkt Tordenslag] Saaledes Profstske Udg.; Orig.: et stærk Tordenslag. Samme Afvigelse S. 136, L. 11.

— —, — 33: Dit ene Bud] Ene d. e. eneste. Saaledes ogsaa S. 134, L. 16 og flere Steder hos Ew.; see I, 201, Anm. (L.)

— 108, — 15: Ende paa den fierde Handling] Saaledes Orig.; Profstske Udg.: Ende paa fierde Handling.

— 109, — 15: Lyst, himmelsk Vellyst ei vanærer mig] Saaledes Profstske Udg.; Orig.: Lyst, himlisk Vellyst osv.

— 110, — 9: Din Skræk var snart ukiendelig] Din Skræk det Skrækopvækkende hos dig. Smlg. S. 10, L. 17 og S. 90, L. 7. (L.)

— 112, — 16: Som overtaler] Saaledes Orig.; Profstske Udg. (og Th.): Som overtale.

— 114, — 12: Han ...] Begge Kilderne (og Th.) have: Man ..., som udentvivl er en Trykfeil, da der i Evas Mund ikke vel kan være Tale om noget man. Den næste Replik: Den Forbandede! slutter sig ogsaa langt bedre til: Han.

— —, — 18: Betænk det: taler han og Herren sig imod] Taler han og Herren sig imod d. e. modsige Slangen og Gud hinanden? (L.)

— —, — 27: End det, vort spæde Syn i Edens Skygger seer]

Saaledes Orig.; Proftske Udg.: End det vor spæde osv.

S. 114, L. 28-29: At vor Uvidenhed om meer, og disse Skygger osv.] D. e. at vor Uvidenhed om meer, og Ædens Hegn skjuler os, saaledes som vi kunde vente, Udsigten til Guds høiere Stand; men at Gud selv ikke troede, at vi taalmodig skulde blive indenfor disse Skranker. (L.)

— 115, — 1: Og negtede han vel hans Ord, at vi ophørte] D. e. og benegtede min Øen vel Guds Ord osv. (L.)

— —, — 9: Kan Kundskab giøre mindre] D. e. kan Kundskab forringe, fornedre En? (L.)

— 118, — 30: Og alting fattes dig, og Godhed selv er tom] Saaledes Orig.; Proftske Udg. (og Th.): Og alting fattes mig, og osv.

— 122, — 1: de onde Aander, have revet sig løs] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: ... har revet sig løs.

— —, — 12: saaledes at de vende Ryggen til den] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: ... til dem.

— 123, — 26: Dig Himlens Afskyel Had, mit Had opmuntrer mig] Had, mit Had osv. d. e. din Uværdighed til at triumphere giver mig Haab. (L.)

— 125, — 12: See... men en Ond, kan jeg, kan Godhed ynke den] Den d. e. ham, efter en nu forældet Sprogbrug. (L.)

— 126, — 12: Nei, græde vil jeg. Slaae, min Cither, sagte Toner] smlg. S. 130, L. 18: Urims Chor slog Harpens høie Toner. See I. 177, Anm. til I. 21, L. 6 og 13. (L.)

— —, — 15-16: See, Manden er ei meer. Hør Blomstret halvdødt klage osv.] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: See! — Manden er ey meer — Halvdøde Blomster

klage,

Paa Slangens grumme Tand — hvo kalder dem tilbage? —

S. 126, L. 25: Den skielvende Natur seer den, og kuer ned] Kuer ned, Germanisme for: kryber sammen. (Den schulziske Udg. har gjort det til: skuer ned!)

— 127, — 22: Algodheds besynderlige Tiener] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: ... Tienere.

— —, — 23: før bleve borte] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: før blev borte.

— 130, — 19: Saae meer end vi, men skialv og blegnede derved] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: ... og bævede derved.

— 131, — 12: Den — mærk, at Synderen var stor i Naadens Øie] Den d. e. han, Godheds Gud. (L.)

— 134, — 6: Et Liv, et Bud endnu] D. e. ja, gid vi fik et Liv og et Bud endnu! (L.)

— —, — 29: Tag al min Fryd, mit Liv, men vær ei længer vred] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: ... men vær ey meere vred!

— 135, — 8: Min ... men det Hellige flyer for misbrugte Læber] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: Min — men de hellige flyer osv.

— 136, — 16: Venner af en Synder] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: ... Syndere.

— 138, — 3: Naar du er Jord som den! Det er den første Død] Den første Død, nemlig Legemets. (L.)

— 141, — 1: Hvem rører værdigt ved de gyldne Strenge] Saaledes Orig.; Proftske Udg. (og Th.): Hvem rører værdig ved osv.

Efter Adam og Eva havde Th. isinde at optage i Texten en hidtil utrykt Oversættelse af Klopstocks Messias, I. Sang, 1=302 Vers, der findes imellem de ewaldske Mspter. Udg., der antager denne begyndte Oversættelse for ældre end Omarbeidelsen af Adam og Eva, har fundet den for lidet heldig til at anføres andetsteds end her i Anmærkningerne:

Syng, udøende Siæl, [1]) dine syndige Brødres Forløsning,
Den som Messias paa Jorden fuldendede i sin Manddom,
Og hvorved han paa nye har tilvendt [2]) Frugtæderens Affom
Guddommens Kiærlighed med dit Blod; du hellige Forbund!
Altsaa skeede den Eviges Villie. Forgieves at Satan
Reiste sig mod den almægtige Søn, og at Juda opstod
Mod ham: han giorde det, han fuldbragte den store Forsoning.
Men du, o Værk, som kun Gud, overalt nærværende, kiendte,
Tør vel den digtende Konst [3]) i en mørk uafmaalelig Viide
Nærme sig til dig? O vie du den selv, Aand, Skabere! vie den,
Hellige, du for hvis Ansigt jeg her tilbeder i Stilhed!
Før du mig den som din Efterlignerske, før mig den henrykt,
Fuld af udødelig Kraft, med forklaret Skiønhed imøde!

---

[1]) Nærmere efter Orig.: de syndige Menneskers Frelse. Men saa bliver Hexameteren ildeklingende, og jeg troer ikke, at Tanken taber ved den ovenstaaende Forandring.

[2]) I Originalet staaer Adams, og jeg har langtfra ikke troet at forbedre dette Udtryk; men Versificationen er uden slige Friheder næsten umuelig, hvorover jeg ellers skulde giøre mig en Samvittighed.

[3]) In dunkler Ferne. Uafmaalelig er ikke aldeles Fyldekalk. I en mørk Viide var uforstaaeligt i det Danske, eller udtrykte i det mindste kun det Halve af Digterens Tanke.

Ruſt du den ud med din Ild, du ſom ſkuer i Guddommens Afgrund,
Ruſt du den ud, du ſom helliger Manden af Støv til din Tempel!
Reent vær mit Hierte! ſaa tør jeg, endſkiønt med bævende Stemme,
Jeg, en Dødelig, dog beſynge den Gud=Forſoner,
Saa tør jeg løbe den rædſomme Bane med tilgivet Snublen!
Menneſke, kiender du Æren, ſom herliggiør dine Slægter,
Den at Verdens Skaber nedſteeg til din Jord ſom Forſoner:
O ſaa mærk paa min Seng! Og I Faa, I Ædle ſærdeles,
I, den elſkværdige Midleres dyre, fortrolige Venner,
I med den ſtore tilſtundende Dom fortrolige Siæle,
Hører! og ſynger den evige Søn ved et gudeligt Levnet!
Tæt ved den hellige Stad, ſom [4]) vanærte ſig nu ved ſin Blindhed,
Den ſom uſkiønſom bortſmed den høie Udvælgelſes Krone,
Ellers, o Gud! din Herligheds Stad, de hellige Fædres
Pleierſke, [5]) nu kun et Alter, beſtænkt med Blodet af Dræbte;
Her, Meſſias, her revſt du dig løs fra et Folk, ſom tilbad dig
Men med et Hierte, ſom ikke beſtaaer for Alvidenheds Øie.
Jeſus unddrog ſig fra disſe Urene. Vel laae her Palmer

---

[4]) Vanærte ſiger ikke alt det ſom entweihte, og vanhelligede ſkulde maaſkee ſige for meget. Jeg vilde ønſke at vanviede var forſtaaeligt Danſk.

[5]) Derſom jeg kunde overtale mig til uden Nødvendighed at vige fra min Original, ſkulde jeg have ſat: nu beſmittted med Blod, ſom udøſtes af Drabsmænd. Beſmitted er et Bi=Ord, ſom paſſer ſig baade til Stad og til Pleierſke. Alter er det ikke. — Endnu en

Fra det ledsagende Folk, vel klang deres høie Hosanna;
Men forgieves: de kiendte ham ei, som de kaldte der' Konge!
Gud, til at see din Velsignede var deres Øine for mørke!
Dog du selv steegst ned fra Himlen. Den vældige Stemme:
See, jeg har forklart ham og vil forklare ham atter!
Var Forkynderinden af den nærværende Guddom;
Men til at fatte Gud var de alt for nedælted i Synder.
Jesus imidlertid nærmede sig den [6]) evige Fader,
Som opirred mod Folket, hvortil hans Stemme talte,
[7]) Vendte sig bort fra vor Jord i en skrækkelig voxende Vrede.
Thi endnu vil Sønnen engang med Høitid forkynde
Faderen Bundets Beslutning til sine Menneskers Frelse.

Hen ved Jerusalems østlige Side oploefter et Bierg sig,
Vant alt ofte at skiule Gud-Midleren paa sine Toppe,
Som i Jehovas Hellige, naar han igiennemvaagte
Eensomme Nætter, beskuende Gud, og i mægtige Bønner.

Forandring af disse to Linier, hvorved Versificationen i det mindste vinder:

For Guds Herligheds Stad, for hellige Mænds Pleierinde,
Nu kun et Alter bestænket med Blod, som udøstes af
Drabsmænd.

[6]) Lagt til for Versets Skyld.

[7]) I Originalet: Voll Zorn gen Himmel hinaufstieg. Endskiønt jeg troer at være gaaet saa lige ind i Digterens Idee, som det var muligt, og kun har vovet at male den noget videre ud, saa erklærer jeg dog engang for alle, at ikke nogen Konstlelyst, som kun vilde klæde mig meget slet, men blot Versificationens Vanskelighed har tvunget mig dertil. Spørgsmaalet bliver, om jeg ikke havde giort bedre i at lade Messias uversificeert.

Til det Bierg begav han sig nu. Den fromme Johannes,
Han kun fulgte sin himmelske Ven til Seernes Grave,
At henbringe Natten her, som han, med at bede.
Og herfra steeg Midleren op til Biergets Spidse.
Her omgav ham Offernes Glands fra det høie Moria,
Som endnu forbildende kun forsonte den Høie.
[8]) Kiølende Olietræer modtog ham. Sagtere Lufte,
Lige det Susen hvori Gud vandrer, omflød hans Ansigt.
Under det Helliges [9]) Indgang, et Par ombunstede Cedrer,
Stod den Seraph, som var sendt at tiene Jesu paa Jorden,
Gabriel er hans himmelske Navn; i festlig Andagt
Stod han her fordybet i Tanker om Menneskets Frelse,
Tanker om Evighedens Triumpf, da nu Jordens Forløser
Gik ham i Stilhed forbi, sin store Fader imøde.
Gabriel vidste det, at Forløsningens Tid var forhaanden,
Denne Betragtning betog ham, han sagde med svagere Stemme:
Her vil du vaage Natten i Bøn, du Guds Eenbaarne?
Eller vil maaskee dit udtrættede Legeme hvile?
Skal jeg, Udøende! skal jeg berede dit Hoved et Leie?
See, alt strækker den unge Ceder den grønnende Arm ud,
Og den bløde, balsamiske Busk. Ved Seernes Grave

---

[8]) Ringsum nahm ihn der Oelbaum ins Kühle. Udtrykket taber i Oversættelsen.

[9]) I Originalet staaer: Am Eingange zwoer umdufteten Cedern. Efter Ordene kunde jeg ikke oversætte dette uden at blive uforstaaelig. Jeg troer at have truffet Digterens Tanke. Indgangen til Bierget eller til Skoven synes mig ikke engang at kunne tænkes paa her. Det er Biergspidsen, som Digteren bliver ved at forestille sig som det Hellige i Jerusalems Tempel.

Voxer et Roetilbydende Moes, hvor Jorden er kiolig;
Skal jeg heraf berede dit Leie, du Guds Eenbaarne?
Ak Forløser, hvad er du dog træt! hvor meget du døier
Her paa Jorden af brændende Lyst til din Adams Afkom!
Gabriel taug. Velsignende vinker vor Midler ham Løn til,
Fuld af Alvor stod han paa Toppen ved Himmelens Grændser.
Hist var Gud, hist bad han, og under ham tonede Jorden,
Vandrende Frydeskrig trængte igiennem Afgrundens Porte,
Da de neden i Dybet fornam hans vældige Stemme.
Thi nu var det ei meer Forbandelsens Stemme, det var ei
Stemmen forkyndet i Storm og talt i tordnende Lynild,
Den som nu Jorden fornam. Den fornam Velsignerens Tale,
Hans, der engang vil fornye den igien med udødelig Skiønhed.
10) Høiene svømmede rundt omkring ham 11) i Qvællets Dunster,
Ligesom var de alt skabte paa nye, og friske som Eden.
Jesus talte. Han selv kun og Faderen 12) skuede dets Indhold
Grændseløs; dette formaaes kun at siges med Menneskestemmer:

---

10) Ringsum lagen die Hügel beströmt. Jeg havde først sat: Rundt omkring la'ae Høiene svøbt rc., hvilket maaskee var nok saa got.

11) In Düften der Dämmrung. Det er at beklage, at vi intet dansk Ord har, som ret udtrykker det tydske Düfte. — Qvællet er got Dansk, endskiønt det er gammelt. Men man maa vænne sig dertil i Tide. Aftenen var for svagt, og den blotte Lyd af mørk i Tusmørke støder, synes mig, paa dette Sted.

12) Durchschauten (igiennemskuede). Dersom jeg nogentid har fortrydt mit Indfald at versificere, saa har det været her.

Himmelske Fader, den evige Pagts og Forsoningens Dage
Nærme sig til mig, Dage udseete til større Værker
Selv end Skabningen, som du fuldbragte med din Eenbaarne!
See, de forklare sig for mig saa skiønt, saa herligt, som da vi
Giennemskuede Tidernes Rad, Tilkommelsens Dage,
13)Da vi saae dem betegned med Glands af min Herligheds
Aasyn.
Dig kun er det bekiendt, med hvad for Samfund vi dengang,
Du, min Fader, og jeg, og vor Aand, besluttede Frelse.
Eensom i Evighedens Stilhed og uden Skabning
Var vi da hos hinanden. Med al vor guddommelige
Kiærlighed saae vi til Mennesker ned, som endnu var uskabte.
Edens salige Børn, vore Skabninger, ak hvor elendig
Var de, udødelig før, nu Støv, vanskabte af Synden!
Fader, jeg saae deres Jammer, og du fornamst mine Taarer.
Da var dit Ord: lad os skabe vort Billede nyt i den Faldne!
14)Altsaa blev vort skiulte Raad, Forsoningens Blod, og
Menneskets Skabning fornyed til sit evige Mynster, besluttet.
Her udsaae jeg mig selv til et 15)Værk, som kun Gud kan fuldende.

---

13) Durch mein göttliches Schaun bezeichnet, und glänzender sahen. Dersom Aasyn kun maa udtrykke det tydske Schaun, saa er den øvrige Afvigelse ikke saa stor, som den synes at være.

14) Eller:

Altsaa besoer vi vort skiulte Raad, og Forsoningsblodet,
Og mine Menneskers Væsen fornyed til sit evige Mynster.

15) Das göttliche Werk zu vollenden. Guddommelige er et Ord, som ikke uden stor Vanskelighed kan anbringes i en Hexameter, og Himmelske sagde her for lidet.

Fader, det veedst du, og Himlene veed, hvor bryndstig jeg længtes
Efter min Fornedrelse siden denne Beslutning.
Jord, hvor var du ei tit i din vide, din nedrige Fraſtand
Mit udvalgte, mit elskere Øiemed! og du, o Canan,
Hellige Land, hvor hængte mit stille, taarende Øie
Tit ved den Høi, som jeg alt saae blodig af Pagtens Offer!
Og o hvor bæver mit Hierte af søde, hoppende Glæder,
At jeg nu alt saa længe var Mand, at saa mangen Retfærdig
Alt forsamler sig til mig, at alle Menneskets Slægter
Helliges mig nu snart! Her ligger jeg, evige Fader,
Efter dit Billede smykket endnu med Menneskeskabning,
Bedende for dig; men snart, ak snart skal din dødende Dom mig
Blodig forstille, begrave mig under Støvet af Døde!
Verdeners Dommer, jeg hører dig alt langt borte og eensom
Komme, ubøielig vandrer du fremad i dine Himle!
Gysen igiennemtrænger mig alt, for Aandernes Slægter
Ikke følbart, og om du og i din fnysende Vrede
Dræbte dem, dog ufølbart! Jeg seer den alt, Nattens Have,
Ligge for mig, alt synker jeg for dig, jeg synker i Støvet,
Ligger, og beder, og vrider mig, Fader, i Dødens Angstsved!
See, her er jeg, min Fader! med dyb Underkastelse vil jeg
Bære din almægtige Vrede og dine Domme.
Evige! ingen endelig Aand har tænkt og har fundet
Guddommens Harm, en Uendeligs Rædsel, og følt ham dræbe.
Guddommen kunde kun bæres af Gud. Her er jeg, min Fader!
Dræb mig, tag mit evige Offer til din Forsoning!
See, jeg er frie, og endnu kan jeg bede, saa sænkes din Himmel
Med Myriader af Seraphim ned, og fører mig, Fader!
Til din evige Throne med høie Triumphskrig tilbage.
Men jeg vil lide, hvad ingen af dine Seraphim fatter,
Ingen tænkende Cherub i dybe Betragtninger indseer;

Ja, jeg vil lide, den frygtbarste Død vil jeg lide, Jehovah!
Videre sagde vor Midler: jeg løfter mit Hoved mod Himlen,
Og min Haand i Skyen, og sværger dig her ved mig selv: jeg,
Jeg, som er Gud som du, jeg vil forløse de Faldne!
  Jesus talte det, og stod op. I hans Ansigt var Høihed
Og forbarmende Alvor og Roe, da han stod for Jehovah.
  Men uhørbar for Engle, kun sig og Sønnen forstagelig,
Talte den evige Fader, og vendte sit skuende Ansigt
Mod Messias: i Himlene har jeg udbredet mit Hoved,
Giennem Uendeligheden min Arm, jeg har sagt, jeg er evig!
See, jeg sværger dig, Søn, jeg vil tilgive de Faldne!
  Altsaa talte han, og taug. Da de Evige talte,
Gik et andægtigt Bæven igiennem hele Naturen.
Siæle, som nu blev, som endnu var umodne til Tanker,
Følte zittrende første Gang. Det vældige Gysen
Greb Seraphen, ham slog hans Hierte, og ligesom Jorden
Under de lumrende Skyer hvori tunge Tordener hænge,
Laae hans tiende Solekreds ventende rundt omkring ham.
Kun i tilkommende christne Siæle kom Gysen af Vellyst,
Og af det evige Liv en sødt forvirrende Forsmag.
Men, sindløs og endnu Fortvivlelsen kun sig [16]) bevidste,
Sindløs, til Tanker mod Gud, nedstyrtede Helvedes Aander
Fra deres Throner i Afgrundens Dyb. Som enhver nedsynker,
Styrter en Klippe paa hver, og pludselig brækker en Hvelving
Under enhver, og tordnende klang det underste Helved.
  Jesus stod endnu for sin Fader; og nu begyndte
Hans Forløsnings Piner. Men Gabriel laae paa sit Ansigt

---

[16]) Empfindlich, dertil have vi, saavidt jeg veed, intet
nøie svarende dansk Ord.

Langtfra tilbedende, mægtig opløfted af nyefødte Tanker.
Siden Aarhundrede, som han lever (saalænge som Siælen
Tænker sig Evigheden, naar den i hurtige Tanker
Undflyer af Legemet), siden disse Aarhundrede har han
Aldrig endnu fornummet saa høie Tanker. Jehovah,
Hans Udsonte, din evige Kiærlighed, himmelske Midler!
Alt aabenbarer sig ham. Gud bildede disse Tanker
I Seraphens Aand. Den Evige tænkte sig selv nu
Som de skabte Væsners Forbarmere. Men Seraphen
Reiste sig, stod, og henryktes, og bad, og usigelig Glæde
Zittrede giennem hans Hierte, og Lys og et blendende Glindsen
Udgik fra ham. Og Jorden flød i den himmelske Skimmer
Under ham bort — saa tænkte han. Gudforsoneren saae ham,
At han opfyldte hele Biergets Top med sin Klarhed.
Gabriel, raabte han, skiul dig! du tiener mig her paa Jorden,
Giør dig rede, du skalt frembringe den Bøn for min Fader,
Den, at Menneskets Ædleste, at de salige Fædre,
At den forsamlede Himmel fornemmer Tidernes Fylde,
Som den med hvert opflammende Ønske forlangte. Der, Seraph,
Straal i Englenes Glands som Gudforsonerens Talsmand!
Seraph opsvang sig taus med himmelsk opklarede Miner,
Og fra sit Bierg saae Jesus hans Flugt. Gudmennesket skuede
Alt hans hele Forretning ved Herrens Herligheds Throne,
Førend den ilende Seraph forsvandt i Himmelens Grændser.
Og nu reiste sig nye Samtaler af hemmeligt Indhold
Mellem ham og Faderen, høie, dybsindige Taler,
Mørke for Aanderne selv, Samtaler om Ting, som engang
Skal forherlige Guds Forløsning for alle Forløste.
Midlertid steeg Seraphen til Himmelens yderste Grændser
Hastig op som en Morgen. Her fylde kun Sole dens Omkreds,

Og deres Glands som et Forhæng, væved af Straaler og Æther,
Trækker sig rundt om Himmelen. Ingen mørknende Jordkreds
Nærmer sig Himlens fordærvende Straaler. Undflyende langt fra
Gaaer den beskyede Natur forbi. Der, umærkelig lille,
Haste Jordene bort, som under Vandrerens Fødder
Nedrigt Støv, af Orme beboet, opskyder og synker.
Rundt om Himlen udstrække sig tusind alfare Veie
Langt, uaffeelig langt, og enhver er omgived med Sole.
Giennem den glindsende Vei, som vender sig mod vores Jordkreds,
Flød, saasnart den var skabt, en Strøm fra himmelske Kilder,
Flød en forklaret ætherisk Strøm der nedad mod Eden.
Over den, eller ved dens af Skyer opløftede Bredde
Kom paa den Tid Engle og Gud, til venskabelig Omgang,
Ned til Mennesket. Dog, den Strøm løb hastig tilside,
Da det ved Synden skabte sig om til Guddommens Fiende.
Ingen Udødelig vilde nu meer sigtbarlig i Skiønhed
Komme til Egne, som Dødens Forstyrrelse giør ham til Afskye.
Alle vendte sig gysende bort. De rolige Bierge,
Hvor man endnu saae Spor af den Høie; de ruskende Lunde,
Fordum beskælte med Susen af den nærværende Guddom;
Salige, fredsomme Dale, som ellers Himmelens Ungdom
Gierne besøgte; hver skyggende Løvsal, hvor Mennesket fordum
Græd af den søde Bevidsthed, af overløbende Glæder,
At Gud skabte det evigt — den hele Jord var forbandet,
Sine fordum udøende Børn et almindeligt Gravsted.
Men engang, naar Himmel og Jord forynger sig, naar de
Gaae triumpferende frem af den store Dommedags Aske,
Og naar Gud forener de samtlige Verdeners Kredse
Med sin Himmel ved sit overalt nærværende Aasyn:
Da skal og den ætheriske Strøm med klarere Skiønhed

Sænke sig til det nye Paradiis fra sin himmelske Kilde.
Evig skal høie Forsamlinger da bevandre dens Bredde,
Evig søge de nye udøende Menneskers Omgang.
Det er den hellige Vei, med hvilken Gabriel opsteeg,
Og langt borte nærmede sig Guds Herligheds Himmel.
Midt i Solenes Forsamling opløfter sig Himlen,
Rund, umaalelig, Verdnernes Mynster, den synlige Skiønheds
Fylde, hvoraf den rundtom udstrømmer som flygtige Bække
Giennem det grændsløse Rum, og efterligner sin Kilde.
Naar den bevæger sig, klinge de sphæriske Harmonier,
Ruskende over til Solenes Kyster paa Vindenes Vinger.
Mægtig og som beslælende stingre Cherubernes Harper,
Mægtig de himmelske Sange deri. Den forenede Vellyd
Bringer den høie Lovsang forbi den evige Hører.
Guddommens Øre fornøiede sig ved Sphærernes Lovsang,
Som hans frydfulde Øie forlyster sig ved hans Værker,
Du som lærer mig himmelske Sange, du Englers Veninde,
Guds Beskuerske, vant ved høie, ved evige Stemmer,
Meld mig, o Sionitinde, den Sang, som Himlene sang nu!
Vær os velsigned, du hellige Land, hvor Gud aabenbares!
Her beskue vi Gud, som han er, som han var, som han bliver,
See ham uskiult, ubeskygged af svagt efterlignende Verdner,
See ham den Salige! Gud, vi skue dig i dine Frelstes
Menighed, den som du værdiger og de salige Syner!
Gud, hvor fuldkommen uendelig er du! vel nævner dig Himlen,
Og den Uudsigelige kaldes Jehova,
Og vore Sange, af Sving og Harmonier beslælte,
Søge dit Billede; dog forgieves! neppe kan Tanker,
Rettede til din Forklaring, meddele sig Vink om din Guddom.
Evige, du kun allene, du est i din Storhed fuldkommen!
Hver en Tanke, hvormed du igiennemskuer dit Væsen,

Herlige! hver er uendelig høi og uendelig hellig
Fremfor den stille Betragtning, som du nedlader til Skabte.
Dog besluttede du forunden dit Væsen at skue
Væsener, at nedlade paa dem din besjælende Aande.
Himlen skabte du først, saa skabte du os, der beboe den.
Da var I langt fra jer Fødsel endnu, du yngere Jordkreds,
Og I som følge den salige Jord, du Sol og du Maane!
Skabningens Førstefødte! hvad bares dig for, da du fremgikst,
Da nu efter utænkelig Evighed Herren nedlod sig
Til dig, og viede dig til sin Herligheds hellige Bolig?
Dengang formede sig din umaalelig store Omkreds
I sin Skikkelse, fremmed endnu i sit Kald til at være.
Dengang vandrede Stemmen endnu, den skabende Stemme
Vandrede med det første Bulder af brusende Have.
Havenes Kyster, opbunkede paa hinanden som Verdner,
Hørte den. Ingen, som tænkte, fornam den. Da stodst du,
o Skaber,
Paa din nye, din ophøiede Throne, betragtende dig selv,
Eensom, alvorlig. O synger den tænkende Guddom i Møde!
Dengang, ja dengang skabte han eder Serapher, I Aander,
Fulde af Tanker, af mægtige Kræfter, af Skaberens Tanker,
Som han i eder har skabt af sig selv, til at bede og fatte.
Halleluja, et festeligt Halleluja, du Første,
Synge vi dig uophørlig! du sagde til Eensomheden:
Vær ikke meer! og til Væsner: udvikler jer! Halleluja!
Under den Sang (det er Skik, at Himlene synge den altid
Efter det tregange Hellig) var Midlerens høie Budskab
Lysnende steget paa en af de nærmeste Sole ved Himlen.
Seraphim taug overalt, og holdt Beskuelsen hellig,
Den med hvilken Alfader belønner der' hellige Lovsang.
Den Tid lod Seraphen sig see paa Solen, af Himlen.

Gud betragter ham, Gud og Himlen. Knælende bad han.
Tiden togange, hvori Cheruben udtaler Jehova
Og hans Evigheds tilbedende tregange Hellig,
Blev han værdiget Guds Beskuelse. Derpaa nedsteeg
Thronernes Førstefødte, at lede ham frem for Jehova.
Guddommen kalder ham selv den Udvalgte, men Himlen Eloa.
Fremfor alt, som er skabt, er han stor og den Evige nærmest.
Tænker han, strax er en Tanke fra ham saa deilig som Siælen,
Skiøn som Menneskets hele Siæl, som Guddommens Aftryk,
Naar den, sit Væsens Evighed værdig, tankefuld grunder.
Skiønne som hans omskuende Blik er ei Foraarets Morgner;
Stierner var ei saa liflige, da de ungdommelig skiønne,
Straalende, med deres Dage, henflyede ved Skaberens Throne.
Guddommen skabte ham først, og bygte af Morgenens Rødme
Hans ætheriske Legem. En Himmel af Skyer omflød ham,
Medens han blev. Gud løftede ham med udbredede Arme
Ud af Skyen, og sagde velsignende: Skabte, der er Jeg!
Nu saae Seraph Eloa paa eengang den Evige for sig,
Og beskuede ham henrykt, og stod, og beskuede ham atter,
Henrykt i Aanden, og sank, og bortsank i Guddommens Aasyn.

S. 143: **Rolf Krage.** Orig.: Rolf Krage. Et Sørgespil, i Fem Handlinger. Af Johannes Ewald. Kbhn., Trykt hos N. Møller. 1770. 155 Sider, 8vo. Efter Titelbladet findes følgende Fortegnelse paa Subscribenterne, hvis Navne (see Ev. Levn. af Molb. S. 107) vel kunne fortjene at opbevares: Hans Majestet Kongen, 12 Exp. Hr. von Aphelen, Professor, 10. Hr. Balling, Høieste-Rets Advocat, 10. Hr. Bredal, Borgemester i Trondhiem, 10. Hr. Bunzen,

Mægler, 5. Hr. Cretz, Toldforvalter, 10. Hr. Damkiær, Fuldmægtig hos Kammer-Advocat Bang, 10. Hr. Debes, Secretair, 5. Hr. Dons, Justits-Raad og Professor, 5. Hr. Elsberg, Hørkræmmer, 10. Hr. Engman, Kammer-Raad, 5. Hr. Feilberg, Farver i Kallundborg, 10. Hr. Haaber, Kancellie-Raad, 10. Hr. Hammelef, Secretair, 5. Hr. Heug, agende Postmester, 5. Hr. Hiorthøy, Hofskriver, 5. Hr. Holck, Agent 10. Hr. Holm, Justits-Raad og Amtmand, 5. Hr. Hvas, Student 10. Hr. Jacobi, Kancellie-Raad, 10. Hr. Kaasbøll, Viinhandler, 10. Hr. Krøll, Præst, 5. Hr. Lange, Doctor Medicinæ, 5. Hr. Lycke, Børs-Commissaire, 10. Hr. Nielsen, Konferents-Raad, 10. Hr. Nørregaard, Student 5. Hr. Pau, Fuldmægtig paa Rentekammeret, 5. Hr. Schifter, Fuldmægtig hos Advocat Uldahl, 10. Hr. von Schilden, Kammer-Junker, 8. Hr. Schmidt, Notarius Publicus, 10. Hr. Schnell, i Norge, 10. Hr. Schumacher, Konferents-Raad, 10. Hr. Stein, Chirurgus, 10. Hr. Uldahl, Høieste-Rets Advocat, 5. Hr. Wedege, Brøgger, 5. Hr. Windelew, Procurator 5. Hr. Wissing, Viinhandler, 10. Hr. Wium, Auditeur, 5. Hr. Zoega, Secretair, 5. — Proftske Udg. II, 1-184. Til denne anden Udg. af Stykket havde Ew. begyndt en Fortale, hvilken Rahbek efter et senere forsvundet Mspt. har ladet aftrykke i Digtek. und. Chr. VII, S. 259-62, som følger:

Da jeg lader min Rolf Krage aftrykke i denne Samling, uden betydelig Forandring, saaledes som den første Gang slap mig ud af Hænderne, uagtet alt hvad der er sagt

og skrevet, eftersagt og efterskrevet, med og uden Indsigt og Overlæg, af Venner og af Fiender imod dette lille Stykke — saa skylder jeg mine Læsere, mine Dommere og mig selv en Art af Regnskab, hvorfor jeg ikke har viist mig lærvilligere i dette Tilfælde; at jeg nemlig saa lidt som muligt maa giøre mig mistænkt for en vis Egensind, der altid er ligesaa daarlig og skadelig for en Skribent, som uhøflig mod dem, han skriver for. Naar jeg siger, at jeg selv ynder Stykket, saaledes som det er nu, ligesaa høit som noget af dem, jeg agter for mine beste, om ikke høiere, saa siger jeg en nøiagtig Sandhed, og en, som vil frikiende mig for det Ondartigste i Autoregensind; men en, som jeg dog ikke er overmodig nok til at ville berolige mig selv og andre med, da det Spørgsmaal altid bliver tilovers, hvorfor jeg trods alle anførte Grunde er saa uenig i min Smag med Mængden af mine Læsere. En vittig Recensent — hvoraf vi just har større Forraad end af de billige — vilde maaskee paa mine Vegne besvare dette Hvorfor ved at sammenligne mig med de Forældre, der elske deres kiellingagtige, ilde opdragne og uheldige Børn høiest, bevægede dertil just ved disses Uheld. Og noget Sandt, forstaaer sig, var i denne Sammenligning; thi min

---

L. 2: af Venner og af Fiender] Rahbek tilføier i en Note: „Følgende, som er overstreget, troer jeg desuagtet, da det hele er ufuldbragt, at kunne bevare: af Lærde og Læge, Kiendere og Elskere, baade Elskere med og uden Smag, og paa Dansk og paa Tydsk.“

— 8: uhøflig mod dem] Rahb. (og Th.): uhøflig for dem.

— 21: uheldige Børn] Rahb: ... Barn.

Rolf har virkelig ingen Lykke giort, hverken hos Kiøbenhavns eller hos Berlins Konstdommere, eller hos vort Theater, eller hos det, vi kalde vort Publicum, eller hos Boghandlere. Men jeg vil dog helst besvare mit Hvorfor selv, og dette kan best skee ved efter min Maade oprigtig at fortælle Stykkets Historie.

Jeg var nylig kommen over Wielands Oversættelse af Shakspeare, og havde seet nogle Glimt af den store celtiske Barde, endskiønt ligeledes i en prosaisk Oversættelse; jeg havde været standhaftig nok til at læse min Mesßiade tredie eller fierde Gang, og jeg begyndte at finde mit Digtermod belønnet ved visse smeltende ubeskrivelige Taare, som forraadte de sig for min Siæl udviklende, de snart, de næsten følte Skiønheder: ligesom den, der en klar Middag kom pludselig ind fra Torvet i en Rubens eller Hogarths Cabinet, i Begyndelsen vilde finde alting halv mørkt, og neppe opdage de fortryllende Skiønheder, som siden, naar hans Øine kunde modtage dem, dog ufrivillig Tid efter anden vilde udvikle sig for ham. Den umiddelbare Følge deraf var, at min Smag mig ubevidst blev vant, trængende til stærkere Føde, end den hidtil havde ladet sig nøie med. Min Digterflamme, om det kan være mig tilladt at udtrykke mig saaledes, greb videre omkring sig, og umættet ved blotte Ord vilde den have flere Begreber, flere Ting at nære

---

L. 14: de næsten følte Skiønheder] Hertil anmærker Th: „mon de næsten strax, øieblikkelig følte Skiønheder?"
— 19: Tid efter anden vilde udvikle sig] Rahb. (og Th.): . . . vil udvikle sig.

sig med; den gled bort over de skiønneste Sententser, de vittigste Modsætninger og de meest velklingende Ordspil; den higede graadig efter enhver af Naturens sande Rigdomme, og den trængte sig selv eensom igiennem Virkelighedens umaalte Rige i Mulighedernes; den dannede sig selv Materie at brænde, at stige, at nærme sig Skaberen med. Man begriber heraf, at jeg tabte endeel af min Franskhed.

Det forstaaer sig, at jeg endnu elskede, endnu høit agtede min første Lærer P. Corneille, ligesom jeg i Hensigt til endeel af mine egne da fuldførte Arbeider var og altid vil blive meget fornøiet med mig selv; men sandt at sige, beundrede jeg ingen af os mere.

„Desværre," siger Rahb., „standser her den hidhørende Deel af Fragmentet", men, tilføier han, ligesom anende i en Note, „man tillade mig, paa det den ikke skal forgaae, her at bevare hint Fragments sidste Periode, der indeholder følgende høist mærkelige Ord om hans Adam og Eva:

Jeg fandt det nødvendigt endnu engang at tage fat paa min Adam og Eva, som jeg den Tid allerede mere end eengang havde været fornøiet og igien misfornøiet med, og jeg berigede den med en stor Deel Billeder, som jeg enten laante af mine nye Mønstre, eller selv sammensatte, uden derfor at have Hierte nok til at udslette de lieux communs, den Metaphysik, de Anti-

---

L. 1: den gled bort over de skiønneste] Rahb.: den gled bort, aad de skiønneste.

— 4: trængte sig selv eensom igiennem Virkelighedens] Eensom synes ogsaa at være en af Rahbeks Trykfeil. (L.)

thefer og de øvrige, jeg veed ikke selv hvad for declamatoriske Prydelser, som jeg eengang havde anbragt deri, og som jeg dog langt fra ikke fandt nær saa skiønne, som jeg tilforn havde fundet dem."

Digterens første Udkast til Rolf Krage er bevaret blandt hans Mspter.

Stykket er oversat to Gange paa Tydsk: Rolf Krage. Ein Trauer = Spiel in fünf Handlungen, von Johannes Ewald. Aus dem Dänischen übersetzt von Joppert. Koppenh. und Leipz. bey Rothens Erben u. Proft. 1772. XXXII og 175 Sider, 8vo. — Rolf Krage ein Trauerspiel in fünf Handlungen von Johannes Ewald. Aus dem Dänischen übersetzt. Hamburg 1772. XX og 163 Sider, 8vo. Den sidste Oversættelse er af C. F. Cramer; den første begynder med følgende Vorerinnerung des Verfassers:

Es sieht ein wenig jugendlich aus, glaube ich, wann ein Schriftsteller die Uebersetzung seines Stücks selbst befördert. Es scheinet zum wenigsten eine gewisse Mischung von Eigenliebe, Mißtrauen und Ungeduld zu verrathen, die bey dem Jüngling wahrscheinlich, bey den Alten aber nur möglich ist. Der Anfänger wird gewiß sein Stück einer jeden Uebersetzung würdig schätzen; er wird aber zugleich ein gewisses Mißtrauen nicht zu seinen Verdiensten, sondern zu seinem Glücke, oder zu der Geschicklichkeit, oder zu dem Geschmacke anderer haben, und er wird nicht geduldig genug seyn um die Entscheidung seines Schicksals müßig zu erwarten. Die Alten hat die Erfahrung entweder zu demüthig zu dem ersteren, oder zu dreist zu dem anderen, und überhaupt zu kalt gemacht, daß dieser Schluß von ihnen gelten sollte. Nach dieser Anmerkung wird man sich wundern, nicht daß ich an der Uebersetzung dieses Trauersspiels

einigen Antheil genommen, auch nicht daß ich sie befördert oder gar damit geeilet habe, sondern daß ich dieses alles gestehe. Ich könnte schweigen, aber der einzige, oder zum wenigsten der Hauptbewegungsgrund zu dieser Uebersetzung würde vieles von seiner Stärke verlieren, wann ich ihn nicht bekannt machte, und bekannt machen kann ich ihn nicht ohne meinen Namen darunter zu schreiben. Ich muß mich näher erklären. Man hat mir mit einer baldigen deutschen Uebersetzung, soll ich sagen, geschmeichelt oder gedrohet. Ich würde das erstere sagen, wann nicht eine auf Erfahrung gegründete Furcht meine Eigenliebe überwogen, oder besser zu sagen, erläutert hätte. Es wird einem, der kein Herostrat und kein Edelmann ist, nicht genug seyn, in der Welt bekannt zu werden, wann er nicht zugleich ihren Beyfall hoffen darf. Aber ein schlechter, ein mittelmäßiger Uebersetzer kann selbst einen Klopstock, selbst das göttliche Gedicht, den Messias, verderben. Wie wichtig muß dann nicht mir die Wahl eines Uebersetzers seyn, da ich vielleicht, weil ich jünger bin, den Beyfall der Welt mehr als dieser grosse Dichter wünsche, und doch nicht den zwanzigsten Theil seiner Vollkommenheiten, seiner bezaubernden Schönheiten zu verlieren habe. Ein schlechter Uebersetzer dürfte mir nur sehr weniges nehmen, um mich zu zernichten. Ich fürchte ihn daher ohngefähr als den Tod.

Es ist ausser allen Zweifel gestellt, daß ein gu-

L. 14: kein Edelmann] Edelmann, en dengang bekjendt atheistisk Skribent fra Begyndelsen af det attende Aarhundrede.

ter Uebersetzer beyder Sprachen vollkommen mächtig seyn müsse, aber dieses ist, wie ich überzeugt bin, noch nicht genug. Er muß zureichende Belesenheit und viele Erfahrung haben, er muß Schönheiten empfinden können, und der Mißlaut muß sein Ohr beleidigen, mit einem Wort, er muß einen regelmäßigen Geschmack haben. Wann er Gedichte übersetzt, muß er selbst ein Dichter seyn. Weil der erhabene Ausdruck in einer Sprache in einer andern öfters matt, und der harmonische übellautend seyn kann, muß er immer im Stande sich befinden, eine glückliche Veränderung zu wagen, um der Würde des Originals keinen Abbruch zu thun. Diese Eigenschaften seyn ohne Zweifel zureichend einen guten Uebersetzer zu bilden, aber den vollkommenen, den besten — dazu gehöret noch ein Umstand. Er muß den Character, die Denkungsart, den Witz, die Stärke, und die besondern Züge seines Verfassers kennen. Er muß sein Freund, sein Vertrauter seyn. Wann ich so einen gefunden, und dieses Glück nicht mit beyden Händen ergriffen hätte, so würde es mir, wie ich glaube, ein Vorwurf seyn. Ich habe ihn gefunden.

Herr Joppert, der Uebersetzer dieses Stücks, ist mein Freund, es ist mir folglich nicht erlaubt vieles von ihm zu sagen. Nur dieses, damit ich das wesentliche meiner Vorerinnerung nicht verletze. Er ist ein geborner Deutscher, der in einer critischen Kenntniß unserer nordischen Sprache zum wenigsten meine Erwartung übertroffen hat. Er ist ein Gelehrter, und mehr als ein blosser Liebhaber von den schönen Wissenschaften. Einen Umstand muß ich noch beyfügen, er

hat mir das Vergnügen erwiesen, das Stück auf meiner Stube in meinem Beyseyn zu übersetzen. Wir haben uns über jeden zweifelhaften Umstand besprochen, und er hat dahero meine Begriffe übersetzen können, wo ein anderer hätte begnügt seyn müssen, eine wörtliche Uebersetzung zu liefern. Da ich so viel gesagt habe, so wird einer, der das Original mit der Uebersetzung zusammen halten und sie nicht übereinstimmend finden sollte, meinen Freund deswegen mit seiner Critik nicht ohne Ueberlegung bestrafen. Man könnte mir den Einwurf machen, warum ich mein Stück nicht selbst übersetzt habe? Nach meiner mütterlichen ist die deutsche wirklich meine Lieblingssprache, und ich darf sagen: ich bin kein Neuling darinn. Ich glaube aber, daß ich fehlen könne, und ich habe zu grosse Ehrfurcht für meine Leser, als daß ich einen Fehler begehen wollte, dem ich hätte vorbeugen können.

Wegen des Stücks überhaupt habe ich weniges zu erinnern. Mein höchster Wunsch ist, daß man daraus erkennen möge, daß ich ein Schüler des unnachahmlichen Klopstocks sey. Er hat es gesehen, ehe es gedruckt ward, und er hat es seines Beyfalls gewürdigt. Den zwey letzteren Handlungen, muß ich gestehen, hat er das Feuer der ersteren abgesprochen. Ueberhaupt bin ich so stolz nicht, das ich nicht die Möglichkeit einsehen sollte, daß dieser großmüthige Mann mich vielleicht als einen jungen Dänen nur hat aufmuntern wollen. Mein Stück fehlt vielleicht entweder in dem Titel, oder in der Einheit der Handlung. Aristoteles würde vielleicht urtheilen, daß entweder die Decke bey dem Tode Rolfs niederfallen, oder das Stück

Hother heissen sollte. Die Historie desselben und die Anmerkungen hätten leicht viel gelehrter seyn können. Wir haben Quellen genug dazu, ich habe aber bloß für Zuschauer geschrieben, die immer das, was sie sehen, verstehen wollen, nicht aber immer gelehrt seyn. Weiter habe ich nichts zu erinnern, denn den Beyfall meiner Leser werde ich nicht erbetteln, wenn ich ihr nicht verdiene.

Die Historie, auf welche das Stück sich gründet, ist diese:

Helge, König in Dännemark osv. efter den danske Indledning til Stykket.

See Krit. Journ. 1771. S. 337-46 (af Baden). — All. deutsche Biblioth. XX, S. 207-10. — Alm. dsk. Litt. Journ. 1781, 3. Stykke, S. 340-70 (af Abrahamson). — Suhms saml. Skrifter, XI, S. 333-34. — Dsk. Tilskuer, 1793, S. 545-60 (af Rahbek). — Eichhorn, Geschichte der Litt. IV, 3. Abth., S. 1180 (af Brøndsted). — Digtek. under Chr. VII, S. 251-77. — Ev. Levn. af Molb., S. 95-110.

S. 145-153: Det kunde være Tvivl underkastet, om denne Indledning, som ikke findes i Mspt., er forfattet af Ew. selv. I Sproget, der rigtignok for en Deel er laant fra Vedels Oversættelse af Saxo, ligner den ham i det mindste ikke. (L.)

— —, L. 7: traf han blant andet] Saaledes Orig.; Profteske Udg. (og Th.): traf han iblant andet.

— 146, — 5: af stor Forstand, mandig, høi og stærk] Saaledes Profteske Udg.; Orig. (efter Vedels Overs.): af stor Forstand og mandelig høi til Styrke.

— —, — 9-10: denne Romer] Saaledes Profteske Udg.; Orig.: denne Rommer.

— —, — 18: Skiønt dette ikke var ham] Saaledes Orig.; Profteske Udg. (og Th.): Skiønt det ikke osv.

hat mir das Vergnügen erwieſen, das Stück auf mei=
ner Stube in meinem Beyſeyn zu überſetzen. Wir ha=
ben uns über jeden zweifelhaften Umſtand beſprochen,
und er hat dahero meine Begriffe überſetzen können,
wo ein anderer hätte begnügt ſeyn müſſen, eine wört=
liche Ueberſetzung zu liefern. Da ich ſo viel geſagt
habe, ſo wird einer, der das Original mit der Ueber=
ſetzung zuſammen halten und ſie nicht übereinſtimmend
finden ſollte, meinen Freund deswegen mit ſeiner Critik
nicht ohne Ueberlegung beſtrafen. Man könnte mir
den Einwurf machen, warum ich mein Stück nicht
ſelbſt überſetzt habe? Nach meiner mütterlichen iſt die
deutſche wirklich meine Lieblingsſprache, und ich darf
ſagen: ich bin kein Neuling darinn. Ich glaube aber,
daß ich fehlen könne, und ich habe zu groſſe Ehrfurcht
für meine Leſer, als daß ich einen Fehler begehen
wollte, dem ich hätte vorbeugen können.

Wegen des Stücks überhaupt habe ich weniges
zu erinnern. Mein höchſter Wunſch iſt, daß man
daraus erkennen möge, daß ich ein Schüler des un=
nachahmlichen Klopſtocks ſey. Er hat es geſehen, ehe
es gedruckt ward, und er hat es ſeines Beyfalls ge=
würdigt. Den zwey letzteren Handlungen, muß ich ge=
ſtehen, hat er das Feuer der erſteren abgeſprochen.
Ueberhaupt bin ich ſo ſtolz nicht, das ich nicht die
Möglichkeit einſehen ſollte, daß dieſer großmüthige Mann
mich vielleicht als einen jungen Dänen nur hat auf=
muntern wollen. Mein Stück fehlt vielleicht entweder
in dem Titel, oder in der Einheit der Handlung. Ari=
ſtoteles würde vielleicht urtheilen, daß entweder die De=
cke bey dem Tode Rolfs niederfallen, oder das Stück

Hother heissen sollte. Die Historie desselben und die Anmerkungen hätten leicht viel gelehrter seyn können. Wir haben Quellen genug dazu, ich habe aber bloß für Zuschauer geschrieben, die immer das, was sie sehen, verstehen wollen, nicht aber immer gelehrt seyn. Weiter habe ich nichts zu erinnern, denn den Beyfall meiner Leser werde ich nicht erbetteln, wenn ich ihr nicht verdiene.

Die Historie, auf welche das Stück sich gründet, ist diese:

Helge, König in Dännemark osv. efter den danske Indledning til Stykket.

See Krit. Journ. 1771. S. 337-46 (af Baden). — All. deutsche Biblioth. XX, S. 207-10. — Alm. dsk. Litt. Journ. 1781, 3. Stykke, S. 340-70 (af Abrahamson). — Suhms saml. Skrifter, XI, S. 333-34. — Dsk. Tilskuer, 1793, S. 545-60 (af Rahbek). — Eichhorn, Geschichte der Litt. IV, 3. Abth., S. 1180 (af Brøndsted). — Digtek. under Chr. VII, S. 251-77. — Ev. Levn. af Molb., S. 95-110.

S. 145-153: Det kunde være Tvivl underkastet, om denne Indledning, som ikke findes i Mspt., er forfattet af Ew. selv. I Sproget, der rigtignok for en Deel er laant fra Vedels Oversættelse af Saxo, ligner den ham i det mindste ikke. (L.)

— —, L. 7: traf han blant andet] Saaledes Orig.; Proftske Udg. (og Th.): traf han iblant andet.

— 146, — 5: af stor Forstand, mandig, hoi og stærk] Saaledes Proftske Udg.; Orig. (efter Vedels Overs.): af stor Forstand og mandelig hoi til Styrke.

— —, — 9-10: denne Romer] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: denne Rommer.

— —, — 18: Skiønt dette ikke var ham] Saaledes Orig.; Proftske Udg. (og Th.): Skiønt det ikke osv.

hat mir das Vergnügen erwiesen, das Stück auf meiner Stube in meinem Beyseyn zu übersetzen. Wir haben uns über jeden zweifelhaften Umstand besprochen, und er hat dahero meine Begriffe übersetzen können, wo ein anderer hätte begnügt seyn müssen, eine wörtliche Uebersetzung zu liefern. Da ich so viel gesagt habe, so wird einer, der das Original mit der Uebersetzung zusammen halten und sie nicht übereinstimmend finden sollte, meinen Freund deswegen mit seiner Critik nicht ohne Ueberlegung bestrafen. Man könnte mir den Einwurf machen, warum ich mein Stück nicht selbst übersetzt habe? Nach meiner mütterlichen ist die deutsche wirklich meine Lieblingssprache, und ich darf sagen: ich bin kein Neuling darinn. Ich glaube aber, daß ich fehlen könne, und ich habe zu grosse Ehrfurcht für meine Leser, als daß ich einen Fehler begehen wollte, dem ich hätte vorbeugen können.

Wegen des Stücks überhaupt habe ich weniges zu erinnern. Mein höchster Wunsch ist, daß man daraus erkennen möge, daß ich ein Schüler des unnachahmlichen Klopstocks sey. Er hat es gesehen, ehe es gedruckt ward, und er hat es seines Beyfalls gewürdigt. Den zwey letzteren Handlungen, muß ich gestehen, hat er das Feuer der ersteren abgesprochen. Ueberhaupt bin ich so stolz nicht, das ich nicht die Möglichkeit einsehen sollte, daß dieser großmüthige Mann mich vielleicht als einen jungen Dänen nur hat aufmuntern wollen. Mein Stück fehlt vielleicht entweder in dem Titel, oder in der Einheit der Handlung. Aristoteles würde vielleicht urtheilen, daß entweder die Decke bey dem Tode Rolfs niederfallen, oder das Stück

Hother heissen sollte. Die Historie desselben und die Anmerkungen hätten leicht viel gelehrter seyn können. Wir haben Quellen genug dazu, ich habe aber bloß für Zuschauer geschrieben, die immer das, was sie sehen, verstehen wollen, nicht aber immer gelehrt seyn. Weiter habe ich nichts zu erinnern, denn den Beyfall meiner Leser werde ich nicht erbetteln, wenn ich ihr nicht verdiene.

Die Historie, auf welche das Stück sich gründet, ist diese:

Helge, König in Dännemark osv. efter den danske Indledning til Stykket.

See Krit. Journ. 1771. S. 337-46 (af Baden). — All. deutsche Biblioth. XX, S. 207-10. — Alm. dsk. Litt. Journ. 1781, 3. Stykke, S. 340-70 (af Abrahamson). — Suhms saml. Skrifter, XI, S. 333-34. — Dsk. Tilskuer, 1793, S. 545-60 (af Rahbek). — Eichhorn, Geschichte der Litt. IV, 3. Abth., S. 1180 (af Brøndsted). — Digtek. under Chr. VII, S. 251-77. — Ev. Levn. af Molb., S. 95-110.

S. 145-153: Det kunde være Tvivl underkastet, om denne Indledning, som ikke findes i Mspt., er forfattet af Ew. selv. I Sproget, der rigtignok for en Deel er laant fra Vedels Oversættelse af Saxo, ligner den ham i det mindste ikke. (L.)

— —, L. 7: traf han blant andet] Saaledes Orig.; Proftske Udg. (og Th.): traf han iblant andet.

— 146, — 5: af stor Forstand, mandig, høi og stærk] Saaledes Proftske Udg.; Orig. (efter Vedels Overs.): af stor Forstand og mandelig høi til Styrke.

— —, — 9-10: denne Romer] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: denne Rommer.

— —, — 18: Skiønt dette ikke var ham] Saaledes Orig.; Proftske Udg. (og Th.): Skiønt det ikke osv.

S. 146, L. 25: og døde leende] Saaledes Profstske Udg.; Orig.: ... leendes.

— 147, — 6: han vandt over hendes Brudgom] Saaledes Profstske Udg.; Orig.: han vandt af hendes Brudgom. Smlg. S. 203, L. 22.

— —, — 8: han havde i Sinde mod Kong Rolf] Saaledes Profstske Udg.; Orig.: ... med Kong Rolf.

— —, — 16: værdigt] Saaledes Profstske Udg.; Orig.: værdig.

— 148, — 1-2: Krage, og bruges som en Trappe, naar man stiger nogenstedes høit op] Saaledes Orig. (efter Vedel); Profstske Udg. (og Th.): Krage, hvorpaa Grenene afhugges saaledes noget uden for Bullen, at de kan bruges som en Stie for at stige i Veiret paa.

— —, — 5: med denne Prydelse] Saaledes Profstske Udg.; Orig. (efter Vedel): med saadan en Prydelse.

— —, — 14: naar unge Hofsinder] Saaledes Profstske Udg.; Orig.: ... Hovsinder.

— —, — 15: at tiene, da giorde de] Saaledes Orig.; Profstske Udg. (og Th.): at tiene, giorde de.

— —, — 26 til S. 149, L. 2: Atisle, Hothbrods Søn, tænkte at tage Urse, Kong Rolfs Moder, til Ægte, at han siden ved saadant Svogerskab] At han siden d. e. for at han siden. Saaledes Orig. og Jopp.; Profstske Udg. (og Th.): ... tænkte, ved at tage Urse osv.

— 149, — 13: Søn; dog da hun fornam] Saaledes Orig.; Profstske Udg. (og Th.): Søn; men da osv.

— —, — 17-18: som Hialte hos Skialden udtrykker sig] Saaledes Orig.; Profstske Udg.: ... hos Skalden osv. See I, S. 223, Anm. til I, S. 148, L. 8.

— 150, — 10-11: Kongen især, anmærker Saxo, tog til sin store Uheld særdeles meget til sig] Saaledes Profstske

Udg.; Orig.: Kongen især anmærker Saxo om, at han til sin store Uheld havde ladet sig særdeles overile.

S. 150, L. 20: besøge en Dalila] Saaledes Profts Udg.; Orig. og Jopp.: ... Delila.

— 151, — 2-3: heller give sig velvillig i Fare] Velvillig (efter Vedel), ældre Dansk for: frivillig. (L.)

— —, — 4: Aarsag til at undkomme] Aarsag (efter Vedel), ældre Dansk for: Leilighed. (L.)

— 152, — 3: spurgte om han vilde tiene ham] Saaledes Orig.; Profts Udg. (og Th.): spurgte ham om osv.

— —, — 13: han stillede sig selv villig og frimodig frem] Saaledes Profts Udg.; Orig. (efter Vedel): han gav sig selv osv.

— 153, — 5: i denne Fortælling] Saaledes Profts Udg.; Orig.: ... Fortælning.

— 154, — 6 og 14: Gemalinde] Saaledes Profts Udg.; Orig.: Gemal *).

— 155, — 1: Første Handling] Saaledes Profts Udg.; Orig.: Den første Handling. Samme Afvigelse i Overskriften over enhver af Stykkets øvrige Handlinger.

— —, — 7: Første Optrin] Saaledes Profts Udg.; Orig.: Det første Optrin. Samme Afvigelse i Overskriften over enhver af de øvrige Handlingers første Optrin.

— 156, — 2: Ikke vare hans Øine røde] Saaledes Profts Udg.; Orig. og Mspt.: Ikke var hans osv.

— —, — —: ikke heller vare hans Aarer] Saaledes Profts Udg.; Orig.: ikke heller var hans osv.; Mspt.: ikke heller hans osv.

---

*) Hvor der i disse Anm. ikke anføres nogen Læsemaade for Manuskriptet, findes intet Tilsvarende i dette, der som et første Udkast ofte er mindre udførligt end den endelige Redaction, og ofte aldeles forskjelligt fra den.

S. 156, L. 16: hendes udstrakte Arme. Længe] Saaledes Profiske Udg. og Mspt.; Orig.: hendes udstrakte Armer ... Længe.

— —, — 22-23: jeg fandt ikke den Angst] Finde bruges her, som saa hyppigt hos Ew., for: føle. (L.)

— —, — 23-24: med eet bleve tause] Saaledes Profiske Udg.; Orig. og Mspt.: ... blev tause.

— 157, — 2: mine Løfter vare for Agner] Saaledes Profiske Udg.; Orig. og Mspt.: ... var for Agner.

— —, — 26: Rolfs Giestebude] Saaledes Orig. og Mspt.; Profiske Udg.: Rolfs Giestebudde.

— 158, — 2: denne Angest] Saaledes Orig.; Profiske Udg.: Denne Angst.

— —, — 15: Jeg tænkte paa Ulvilde, Haddings Dotter] Saaledes Mspt. (see Saxo, Vedels Overs. XXVI). Orig.s Trykfeil: Jeg tænkte paa Aluilde Haddings Dotter, er i Profiske Udg. gjort til: Jeg tænkte paa, Aluilde! Haddings Dotter.

— 159, — 7: har Hiartvar forseet sig med Folk] Forseet, ældre Dansk for: forsynet. Smlg. II, S. 11, L. 2. (L.)

— 160, — 2: heldede sit Hoved fortroligt op] Saaledes Orig.; Profiske Udg.: ... fortrolig op.

— —, — 13-14: til hans Erindring, og vilde, at den skulde gaae omkring til alle Giesterne] Den d. e. Erindringen, Skaalen til hans Erindring. Mspt.: Erindring, og bød Giesterne giore ligeledes. (L.)

— 161, — 5: disse to Kiæmperes Mine] Saaledes Orig.; Profiske Udg. (og Th.): ... Kæmpers Mine.

— 163, — 6: om Guderne og om Dydens Magt] Saaledes Orig.; Profiske Udg. (og Th.): ... og Dydens Magt.

S. 164, L. 2: er kun sikkert] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: er kun sikker.

— —, — 22: til et Bæger, som] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: til et Beggere, som.

— 165, — 19: Han undslaaer sig for al ærlig Kiæmpeskik] Saaledes Orig. og Mspt.; Proftske Udg. (og Th.): ... fra al ærlig Kæmpe-Skik.

— —, — 22: hvor omhyggelig tager han ikke sin Helbred i Agt] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: hvor omhyggelig han ikke tager sin osv.

— —, — 28: saasnart de Ting blive talte, som] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: ... blive talt, som.

— 168, — 7: Rude falder paa Knæe] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: Rude. Hun falder paa Knæe. Den samme Afvigelse med Ordet hun finder Sted S. 174, L. 21; S. 230, L. 18; S. 233, L. 14; S. 243, L. 2 og 24; S. 247, L. 9; S. 261, L. 4 og 22; S. 268, L. 4 og 9, og en tilsvarende med Ordet han S. 224, L. 28; S. 232, L. 11 og 16; S. 245, L. 30; S. 258, L. 27 og S. 269, L. 30.

— —, — 8: mine Taarer] Saaledes Mspt.; Orig. og Proftske Udg.: mine Taare.

— 169, — 24-25: Ved Odin! intet Blod skal flyde paa Leire, i Dag i det mindste intet Blod] Saaledes Proftske Udg.; Orig. og Mspt.: Ved Odin! Ingen Blod skal flyde paa Leyre ... i Dag i det mindste ingen Blod.

— 171, — 7: Ha, lykkelige Skiul for den] Saaledes Orig.; Proftske Udg. (og Th.): Ha! lykkeligt Skiul osv.

— —, — 9: mener du, Biarke, jeg vinder] Saaledes Proftske Udg.; Orig. og Mspt.: ... Biarke, om jeg vinder.

S. 171, L. 19: Til Ragnarokr være den forbandet] Baade Orig., Jopp.s Overs. og den prosaiske Udg. have her: Til Ragnavokr osv.; men i de Anmærkninger, der ledsagede de trykte Kilder (see nedenfor S. 343, L. 2 og S. 311 L. 20), findes Ordet i den rigtige Form, begge Gange det forekommer.

— —, — 23-24: hans Kiæmper, hans troe Kiæmper er jeg] Saaledes Orig.; Prosaiske Udg. (og Th.): hans Kæmpe, hans troe Kæmpe er jeg. Samme Afvigelse S. 200, L. 2 og 201, L. 10.

— 172, — 10: Alt for længe rasede Kiv] Saaledes Orig. og Mspt.; Prosaiske Udg.: ... raste Kiv.

— 173, — 18: den festlige Sorg] Saaledes Prosaiske Udg.; Orig. (og Th.): den festelige Sorg.

— 174, — 22: Hvad raser du?] Slmg. IV, S. 77, L. 29: Hvad sværmer jeg? (L.)

— 179, — 18: en hellig Fristad] forældet for: et helligt Fristed. (L.)

— 180, — 15: en krybende Morder] Saaledes Prosaiske Udg.; Orig.: ... Mordere.

— 181, — 8-9: Alvilde, saasom Giesterne er gaaet fra hinanden] Saaledes Prosaiske Udg.; Orig.: Aluilde, siden Giesterne osv.

— —, — 22: Ere vi allene] Saaledes Prosaiske Udg.; Orig. og Mspt.: Er vi allene.

— 182, — 9: hvor ere I] Saaledes Prosaiske Udg.; Orig.: Hvor er I.

— —, — 18: Med en tvungen Latter] Saaledes Prosaiske Udg.; Orig.: Med en tvunget Latter.

— —, — 24: Lyd af deres brede Vinger over Aunduegi] See nedenfor S. 346, L. 6-9.

S. 182, L. 25-26: som af Find Trold] Jopp.: wie von Find dem Zauberer; Orig. og Mspt.: som af Finn Trold; Proftske Udg.: som af Finn-Trold (Th.: som af [en] Finn-Trold). Smlg. Balders Død, Proftske Udg. III, S. 6, V. 15 og S. 118, L. 11.

— —, — 28: Skrik-Finne] Saaledes Jopp.; Orig. og Proftske Udg. (efter Vedel): . . . Skrik-Finde. Skrikfinne d. e. Skridfinn.

— 183, — 1-2: sin kiæreste Søster] Saaledes Orig., Mspt. og Jopp.; Proftske Udg.: sin kiere Søster.

— —, — 8: Helges ægte Dotter] Saaledes Orig.; Mspt. utydeligt; Proftske Udg.: . . . Datter.

— 184, — 5: Jeg troede, at han vinkede ad mig] Jeg troede d. e. jeg syntes, det forekom mig. (L.)

— 187, — 26: et Legeme, yndigere end Friggas] Saaledes Proftske Udg.; Orig., Mspt. og Jopp. (som Th. fulgte): . . . end Frigga.

— 188, — 1-2: dette vil jeg sige, kun dette, at du maa undskylde Balder: da vi osv.] At du maa undskylde Balder d. e. for at du maa undskylde B. (Jopp.: daß Du den B. entschuldigen mögest). Orig.s utydelige Interpunction har bragt Proftske Udg. (som Th. fulgte) til at læse: dette vil jeg sige, kun dette, at du maae undskylde Balder. Da vi osv.

— 189, — 1-2: en ung Ubekiendt] Saaledes Mspt. og Jopp.; Orig. og Proftske Udg. (som Th. fulgte): en ung, ubekiendt.

— —, — 11: Holdt, holdt, Hother!] Saaledes Mspt.; Orig. og Proftske Udg.: Hold, hold Hother. Samme Afvigelse S. 205, L. 30 og S. 211, L. 16.

— 190, — 31: Medvider i alt dette] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: Medvidere i osv.

— 191, — 18-19: hvilken Tanke! — og jeg og Gevar kan

tænke dig] Th. anmærkede: „og jeg og Sevar kan tænke dig — mon den?"

S. 192, L. 20-21: Han trak strax denne Ring] Saaledes Proftske Udg. og Mspt.; Orig. (efter ældre Sprogbrug): Han trakte strax osv.

— 193, — 26-27: hvad forpligter Ædlinger til at tiene] Saaledes Mspt. og Jopp. (was verpflichtet die Edlen osv.); Orig. og Proftske Udg. (som Th. fulgte): ... Ædlingen til at tiene.

— 194, — 17-18: I blive ved Skulde! I tabe hende ikke af Øinene] Saaledes Proftske Udg.; Orig., Mspt. og Jopp.: i blive ved Skulde.. At i ikke taber hende osv.

— 198, — 1-2: Kiærlighed til dem, som gav os Livet] Saaledes Orig. og Proftske Udg.; Jopp.: Liebe gegen den, der uns das Leben gegeben. (L.)

— 202, — 2: I denne Handling ere Lysene slukte] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: ... er Lysene slukte.

— —, — 12: men her, her, salige Skygge, her forskrækker du mig] Salige Skygge d. e. livsalige Phantasibillede. Smlg. S. 196: behagelige Skygger svæve omkring mig, og S. 233: indtagende Billeder, Skygger, som Sevar viser mig. See ogsaa II, S. 5, L. 1.

— 203, — 10-11: at hans Venskab til Hothbrod, at Hevngierrighed] Saaledes Jopp.; Orig. og Proftske Udg.: at hans Venskab til Helge, at osv.

— —, — 15: uden for Isefiord] Saaledes Orig.; Proftske Udg. (og Th.): ... Isefiord.

— —, — 21: Men vi vare for svage] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: ... var for svage.

— —, — 21-22: at tage Hevn af den danske Konge, af den store Rolf] Af d. e. over; smlg. S. 318, Anm. til S. 147, L. 6.

S. 205, L. 21-23: at fornnene dig, saa længe jeg kan holde dette mit gode Sværd i min høire Haand.] Saaledes forstaaer Udgiveren Orig.s, Mspt.s og Jopp.s Interpunction; Profstske Udg. (og Th.): at formene dig. Saa længe jeg kan holde dette mit gode Sverd i min høire Haand —

— 207, — 16: hvorfor mit Hierte slaaer stærkt] Saaledes Orig. og Profstske Udg.; Jopp.: warum mein Herz so starck poche. (L.)

— —, — 19-20: og søge Bifald i dem, og finde den ikke] Den d. e. det, Bifaldet. Ew. var ikke ganske sikker i Ordenes Kjøn. (Th.: ... og finde det ikke.)

— 208, — 19-20: Hother springer op] Saaledes Profstske Udg.; Orig.: Hother. Hother springer op. Denne Gjentagelse af Navnet fra Replik-Overskriften, der, i Overeensstemmelse med Profstske Udg., paa dette Sted og S. 211, L. 15, S. 216, L. 5 og 19, S. 258, L. 13 er borttaget og paa endeel andre Steder beholdt, hidrører derfra, at i Orig. de mimiske Anviisninger ikke, som sædvanligt og som i den profstske Udg., ere optagne i Texten foran eller i de Talendes Repliker, men anbragte nederst paa Siden som Anmærkninger. Molbech feiler ubegribeligt, naar han i Ev. Levn. S. 107, Anm., omtaler Originalens „nøiagtige Instructioner for det sceniske Spil" som udeladte i den profstske Udgave, der med Undtagelse af de her og S. 321 i Anm. til S. 168, L. 7 omtalte enkelte Ord gjengiver dem fuldstændigt.

— 210, — 7-8: disse vare de to eneste] Saaledes Profstske Udg.; Orig.: disse var de osv.

— 211, — 12-13: kom sagte! Han sniger sig osv.] Saaledes Profstske Udg.; i Orig. er det til Anmærkningen: Han sniger sig osv. henvisende Tal anbragt foran Ordet sagte.

S. 211, L. 17: naar han vaager] Vaager, forældet for: vaagner. Saaledes ogsaa S. 237, L. 18 og 19: vaager op. (L.)

— 212, — 1-2: Rolf! men endnu noget! Imidlertid osv.] Men endnu noget d. e. men lad ham sove nogen Tid endnu. Mspt.: Rolf! men lad ham sove! — endnu noget! — Dog nu faae de at vide, at han er ikke død endnu — og bryde de imidlertid igiennem … Men jeg stoler osv. (L.)

— —, — 3: skal jeg vel forsvare ham] Saaledes Orig. og Mspt.; Profts̃ke Udg. (og Th.): skal jeg forsvare ham.

— —, — 23: Har jeg ikke sagt dig . . .] At denne Gevars Replik, ligesom hans næste ligelydende, er henvendt til Skulde, sees af Mspt., hvor den lyder saaledes: Skulde, har jeg ikke osv. (L.)

— 215, — 6: eller flyer som Nidinger] Saaledes Profts̃ke Udg.; Orig.: . . . Niddinger. Samme Afvigelse S. 212, L. 16.

— 216, — 6: Da det ikke kan være anderledes] Saaledes Profts̃ke Udg.; Orig.: Siden det osv.

— —, — 20: Jeg traf dig ikke før, Skulde] Mspt.: Jeg traf før kun den Dreng, som bar dit Skiold. (L.)

— 217, — 12: og gaaer langsom bort] Saaledes Profts̃ke Udg.; Orig.: . . . langsom af.

— 220, — 25-26: faaet Serimner at smage] Saaledes Orig., Mspt. og Jopp.; Profts̃ke Udg.: . . . Serimnir at smage.

— 221, — 2: Det er heller ikke med Hidsighed] Saaledes Orig. og Jopp.; Profts̃ke Udg. (og Th.): Det er ikke osv.

S. 221, L. 23: mine Brødre og Søstre skal Hother ikke have] Brødre d. e. Svogere.

— 223, — 13-14: dine Fiender ere mine] Saaledes Profstske Udg.; Orig. og Mspt.: . . . er mine.

— —, — 18: Han støder Rolf Sværdet i Siden, medens han forsvarer sig] Medens han d. e. medens Rolf. Saaledes Profstske Udg.; Orig.: . . . Siden, imedens at han forsvarer sig (Th. uden Autoritet: . . . Siden, medens denne forsvarer sig).

— —, — 30-31: jeg skal toe mine Hænder i den Tappres Blod] Saaledes Orig. og Profstske Udg.; Jopp.: ich soll meine Hände in der Tapfern Blut waschen. (L.)

— 225, — 17: Han flyer] Umiddelbart herefter følger i Mspt. Viggos Monolog, der siden med endeel Forandringer henførtes til fjerde Handling. Begyndelsen lyder i Mspt. saaledes:

Viggo.

Hiartvar, kiække Hiartvar, hvi flyer du nu? Hialte kommer, nu kommer den, som du før udfordrede, Hialte ... Men han flyer, han hverken hører eller seer af Frygt, den Nidding! Men hvor er Hagbarth, og Rolf, og de [andre]? Hvem ligger der? det er ... retfærdige Guder, nei, jeg tør ikke gaae derhen! det er da Rolf, han er det, min Konge død, Rolf er død, han er død! Hagbarth, Hialte, Rude! retfærdige Guder, Rolf er død! Jeg Ulyksalige, jeg forlod ham! Ha Hiartvar, var det derfor, at Helvedes Furier ... O I Guder, hvor er Hagbarth? hvor var Hagbarth, da han døde? og jeg?

Han falder ned over Kongen.

Rolf, Rolf, tilgiv mig osv. (L.)

S. 226, L. 9: meer glubende end Fenris-Ulven] Saaledes Mspt.; de trykte Kilder (og Th.): ... Fenriks-Ulven.

— —, — 10: end Midgaards-Ormen, o! Ved de helligste Guder] Efter Interpunctionen i Orig. og Jopp. synes o! at maatte henføres til det Foregaaende, efter Profstske Udg. til det Efterfølgende.

— —, — 12-13: han foer mig det jo til] Saaledes Profstske Udg.; Orig.: ... ja til. Samme Afvigelse S. 236, L. 12: jeg kan jo høre Lyd.

— —, — 17: Han er det] d. e. ham er det. (L.)

— 227, — 9: løftede jeg min Arm høit op mod Odin] Saaledes Orig.; Profstske Udg. (og Th.): ... høit mod Odin.

— 228, — 19-20: havde kostet hende Taarer] Saaledes Mspt.; Orig. og Profstske Udg. (som Th. fulgte): ... Taare. Samme Afvigelse S. 230, L. 22 og S. 231, L. 29.

— —, — 27: en skrækkelig Taushed] Saaledes Profstske Udg.; Orig.: en skrækkelige Taushed; Mspt.: en forskrækkelig Taushed.

— 229, — 10: at der var Mulm] Saaledes Mspt.; Orig. og Profstske Udg. (som Th. fulgte): at det var Mulm.

— —, — 12-13: kløvede Hielme: at du nu vil forlade mig nu her, i denne Udørken?] At du nu d. e. siden du nu. Saaledes Orig., Mspt. og Jopp.; Profstske Udg. (og Th.): kløvede Hielme? At du nu vil forlade mig, nu her, i denne Udørken ...

— 233, — 13 til S. 235, L. 32 lyder i Mspt. saaledes:

Signe.

Han er gaaet, den Rasende! havde han ikke tænkt at jeg var død, saa ... Saa blind var han af Raserie, at han ikke mærkede, hvor lidet han traf mig! Ha

Kiærlighed, er din Magt saa ringe mod Dyden? nei, det var dog af Kiærlighed at han trakte sit Sværd mod Signe! og han fortrød det, den Ædle! Blodhiertede Signe, skal du være svag endnu, efter at du har seet saadanne Exempler? nei, udrust dig med Mod, mit Hierte! Hialte vil døe, gaae og fortien det i det mindste at døe ved hans Side, om du ikke har kunnet leve med ham! det vil sætte ham i en sød Forundring, han vil strække sine matte Arme ud efter mig tilsidst, og kalde mig sin Signe! Ha, jeg vil hente kun mit lette Jagtspyd — thi jeg kan ikke føre det tunge Sværd — og det Skiold som Hialte forærte mig, at han maa kiende mig i Kampen. Hvem er den Skygge, som sniger sig hist igiennem Buskene? Viggo? bleg? i Taarer?

Viggo.

Ha, Forræderen holder sig i Sikkerhed bag ved sine Kiæmpers Skiolde, men ... Jeg hørte din Samtale og Hialtes, Signe!

Alvilde lader sig see i Vinduet.

Kom, jeg vil følge dig til dit Huus, og der vil jeg skiule mig.

Signe.

Du skiule dig? Viggo?

Viggo.

Kom! jeg har ingen Tid at spilde. Jeg skal fortælle dig det paa Veien, naar du vil tilsværge mig Taushed. (L.)

S. 234, L. 33: De gaae hastig bort] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: De gaae hastig af.

— 236, — 20 til S. 238, L. 6 lyder i Mspt., næsten ordret efter Saxo, saaledes:

[Alvilde.] Hialte og Bølvise.

Hialte.

Hvem er du?

Alvilde.

Jeg er Alvilde!

Hialte.

Hvor er Biarke?

Alvilde.

Han sover. Ha, hvilken Ulykke! hvorledes staaer det, Hialte?

Hialte.

Han sover? Biarke? da Kampen raser overalt? Ha, vaag op, Biarke! vaager op, alle saa mange sig kiende at tiene Kong Rolf enten for Klæde eller Penge, eller have tilsagt ham Troe, Huldskab og Mandskab! Her er nu Tid, enten at beskierme sit ærlige Rygte, eller lade en evig Skam gaae over sig. Her er ikke Jomfrueleg, eller at kysse og tage i Favn, ikke heller at drikke Viin eller gaae i Dands; men her er Mord og Blodstyrtning, som ingen blødhierted Mand vil tiene. Vaager op, og kommer herud, alle saa mange som ere Kong Rolfs eedsorne Venner! overgiver Vellyst og den dybe Søvn! tager mandeligt Mod til eder, og strider for eders Konges og egen Ære! Hvo som vil vinde Priis og beholde Seier, han skal ikke lade Søvn betage sig, men træde sine Fiender under Øine, og frygte for ingen Mands Sværd! — —

Nu er Tiden, at hver, som har Ære kiær, giør sin Herre fyldest for Klæde og Penninge og andre hans Velgierninger. Han gav os i sin Velmagt tydske Sværd og klædde os i Harnisk fra Haand og til Fod. Thi er det

tilbørligt, at vi bruge i Krig for hans Skyld det, vi i Fred og Rolighed bar ham og os selv til Ære. Havde vi tilforn gode Dage med ham over hans Bord, da bør os ikke at undfalde ham i hans Nød og Trang, men lide ont og got med ham, hvad Lykken tilføier. Lader os holde det stortalende Ord, vi sagde fra os i vor Drukkenskab, lader os ikke vige fra vor Eed, vi gav vor Herre og Konge, at tiene med Troe! Vaag op, ædle Biarke! vaager op, I danske Kiæmper!

(L.)

S. 238, L. 19-20: som de der har ont i Sinde] Saaledes Proftske Udg.; Orig. og Mspt.: som dem der osv.

— 240, — 16-17: at mit Hierte aldrig slog høit, naar det følte denne Hensigt] d. e. at jeg aldrig tænkte derpaa med Lidenskab. Th. anmærkede: „at mit Hierte aldrig slog høit — mon altid?")

— —, — 26: tæt uden for Isefiord] Saaledes Orig. og Mspt.; Proftske Udg. (og Th.): Isøsefiord.

— 241, — 10: Her er et nyt] Orig. og Proftske Udg. (som Th. fulgte): Her er en nye; i Mspt. høre disse Ord ikke til Hothers Replik, men til Gevars foregaaende, som der ender saaledes: skille os fra de andre, og saasnart Solen gaaer op over Leire, kan vi flye for disse blodige, disse afskyelige Scener. Men her er et nyt Optrin! (Th. anmærkede: „Her er en ny — formodentlig: Optrin.")

Herfra til S. 247, L. 10 har Mspt. følgende betydelige Afvigelse fra de trykte Kilder:

Hother.

Ha Hialte! og min Ven selvanden forfulgt af meer end ti Forrædere! Dog vige de Danske kun Skridt for

Skridt! Jeg kan ikke, beste Gevar! jeg maa ile ham til Hielp!

Gevar.

Hiartvar er iblant dem, du maa ikke!

Hialte.

Den danske Konge kiender jeg allene for min Herre og Husbonde! hvem som har det frommeste Hierte i Brystet, han holde sig til mig!

Gevar.

Kom, Hother, inden han seer dig!

Hother.

Guderne beskierme dig, Hialte, eller belønne dig i Valhal! Jeg kan, jeg maa ikke ... Hvilken Forvirrelse!

De gaae.

Hialte.

Ha, hvor er du nu, du stolte Biarke? og I andre Pralere? Men hvo som frygter, han komme ikke her frem! hvo mandelig er og fast i Hierte og Haand, den giøres kun behov.

Signe i Vaaben med nogle andre Kiæmper komme ham til Hielp.

Træder frem, I ærlige danske Mænd! og strider mod eders Fiender uden al Frygt og Fare! Tager Exempel af de ædle Ørne, som vende Brystet frem, naar de giøre Indfald mod deres Fiender! Seer, hvor dristig og glubende er den Svenske! han agter ikke at flye eller at lade sig overvinde, han er grum at ansee, og slaaer ihiel alt hvad han overkommer af vort Folk! O du arrige Skalk, du ublue Forræder Hiartvar, som fulgte din Hustrues onde og blodgierrige Raad! som vil forraade

din Konge! Skam og Vanære skal du høste af dit nærlige, dit ugudelige, dit tyranniske Forræderie!

Hiartvar.

Ha Storpralere, jeg træffer dig endelig! Med denne min høire Haand dræbte jeg Urses Søn, døm om den vil skaane dig!

Hialte.

Ved Hel og alle Nastronds Trolde! Hiartvar, har du dræbt din Konge? sig mig!

Hiartvar.

For at unde dig en Trøst førend du døer, vil jeg sige dig at du kan endnu naae Rolf paa hans Reise til Valhalla! det er endnu hans Blod, som ryger af min Arm.

Hialte.

Ha ublueste, arrigste Forrædere, du skal ikke undgaae min Hevn! Hører det, I danske Mænd! hvad skal vi mere beklage? Kongen er slagen, vi andre ere forraadde, og Byen er indtagen; ingen af os kan undkomme, uden her er nogen saa feig og Æreforgiettere, som ræddes for sin Hud og tør ikke vove sit Liv og hevne sin Herres Død! Hør det, Biarke! Kom herud til mig, du ædle Fyrstinde Rude, Kong Rolfs Søster! din Hielp og Bistand giøres nu vel behov: din Broder Rolf er død!

Hiartvar.

Døe du med ham!

Hialte.

Rolf!

Hiartvar.

Skulde!

Hialte.

Forrædere!

Signe.

Vær ved got Mod, min Hialte!

Hialte.

Ret, ædle unge Mand, hvem du og er, som den troløse Signe har givet mit Skiold, ret! lader os være frimodige og bruge vore skarpe Sværd, medens vi kan! Rolf og vore Staldbrødre ere slagne! — Ha, ærlig var din Hielp, og eders, Venner! De flye, Forræderne! op at forfølge dem!

Signe.

Ak, min Hialte, min Hialte, jeg kan ikke meer, jeg er saaret, jeg døer!

Hialte.

Himmel! min Signe, min Valkyrie! du kommer da for at kalde mig? men vel, Ædleste, gaae foran og sig til Rolf, at jeg er strax hos ham, strax med hundrede af disse Æreløse! Ha flyer, flyer Niddinger, Forrædere!

[Han forfølger de Svenske.]

Signe.

Min Hialte, skal jeg nu ønske dig levende eller død? Men jeg bløder ... Ha, hvilken blodig Nat! Hist kommer Rude bevæbnet ved Siden af sin Biarke og Alvilde! At de dog og maatte see mine Saar, at jeg og har kunnet taale Saar for min Konge og min Hialte — og døe!

Biarke.

Tag din Løn, Forrædere! Saaledes døe de alle, Rolfs og Ærens Fiender! — Vi komme ham for silde

dig til Hielp, den ædle Hialte; han er borte. Lev vel, min Rude!

[Han gaaer.]

Rude.

Gaae, min Biarke, og hevn den beste Konge og den beste Broder! Men jeg leve vel? nu da Rolf er død? ha, han er død, Alvilde! jeg sagde dig det, og du vilde ikke troe mig.

Alvilde.

Det behagede Guderne at slaae os alle med Forblindelse. Hvad skal jeg tale eller tænke, ædleste Rude? jeg gyser endnu, naar jeg tænker paa de snigende Forrædere, som havde, Himmel! Sværdene allerede over dit Hoved! sandelig, havde Biarke dengang ikke kommet til rette Tid . . .

Rude.

De raabte, at Skulde var død! Alfader, har du besluttet, at jeg skal miste Broder, Søster og Mand i een Nat? Ha, hvi ere dine Domme saa strenge over Helges Huus, Alfader? Og jeg — ak at det da var din Villie, at jeg døde med, jeg Ulykfalige! Men hvem er denne ædle unge Danske, som svømmer her i sit Blod? Seer jeg ret, er det en Møe; denne forfærdelige Nat har ikke skrækket hende fra at følge sin Brudgom. Lyksalige, som besad hendes Hierte, og tabte hende saaledes, og døer!

Alvilde.

Retfærdige Guder, seer jeg ret, er det Hialtes Signe!

Rude.

Denne som Leire = Møer spottende ofte kaldte den Kielne!

Alvilde.

Men det forundrer mig ikke — men nu nylig sneg hun sig bort med den nedrigste af alle Forrædere, med Viggo.

Rude.

Hvor ofte skal jeg igientage dig det: Viggo kan ikke være nedrig, ikke nogen Forræder! Vi vil ikke bedrøve os med slige Beskyldninger, her er nok, her er nok, Alvilde! til vore Taarer! Hist igien et Liig, og hist — dersom jeg ikke feiler, har en Ven skiult sin beste Ven under hine Grene, eller en Søn sin Fader. Himmel! jeg veed ikke, jeg tør neppe see derhen. Seer du, Alvilde? jeg ... kom, følg mig!

Alvilde.

Gaae ikke derhen, ædleste Rude!

Rude.

Ak! Rolf!

Hun falder ned ved Siden af ham i Afmagt.

Alvilde.

Hvor er jeg nu? hvad giør jeg? hvem hielper? Rude, Rude, min Rude! ha, jeg Ulykkelige! hun døer!

Hun falder paa Knæe ved Siden af hende, og søger at hielpe hende.

Hialte

og nogle andre Danske, alle blodige, i Kamp med nogle Svenske, som strax flye.

Hvor bliver du, Biarke, saa længe? sover du endnu, eller hvad forhindrer dig? Kommer du ikke snarlig herud, da skal Ilden gieste dig! Eia, følger mig efter! vi vil brænde disse Biørne inde, og sætte Ild paa

Portene, saa ingen af dem skal undkomme! Siden vil vi giøre Slagtordning og stride for Kong Rolf, som vi med Haand og Mund lovede ham! Lader os tænke paa den store Fromhed og Gavmildhed, han beviiste os, da han slog Rorik den gierrige Boks Søn ihiel, som var saa overmaade rig paa Guld og paa Sølv, og giorde dog aldrig nogen Mand got deraf. Da Kong Rolf kom med sin Skibsflaade imod ham, lod han bære al sin kostelige Skat og Klenodie frem, og meente at han vilde afvende hans Vrede og formilde hans Hu foruden al anden Krigsmagt og Orlog. Men Kongen foragtede ham med alle hans Gaver, tog fra ham Liv og Gods, Fiør og Fæe, og deelte hine herlige Liggendefæe imellem sine gode Krigsmænd, som denne arme bløde Rorik havde samlet sammen i mange Aar. Thi aldrig var ham nogen Ting saa kiær og deilig, at han jo deelte den med sine gode Venner. Han agtede ikke Guld meer end Aske. Han tænkte vel, at ikke Guld og Sølv, men et ærligt og evigt Rygte gav ham et langt Levnet og mange Aars Ihukommelse. Derfor endskiønt han nu er slagen, er han død som en mærkelig navnkundig Herre. Han var i sin Velmagt dydig og dristig og rask imod sine Fiender som Ørnen, den ædle Rolf!

Rude

vaagner som af en Drøm.

Rolf, min Broder, min Konge! i Gaar stod han som en Gran i Leire Skov, og der ligger han!

Hialte.

Hvis er den klagende Røst? ha, jeg seer ham, ædle Rude! men det er bedre at hevne end at begræde ham.

Der høres Bulder bag Scenen af Kiæmpende.

Ha, flere! Hiartvar og hans Mordere trodse og pukke mod os Danske. Men lader os døe glade og mandige, som vor Herre og Konge, hiin ædle og navnkundige Kong Frodes Sønnesøn døde! Lader os være frimodige i Mund og Haand, at ingen Tegn findes hos os til Frygt! Dyd og Manddoms Gierninger ere udødelige, og give os en evig Ære, som aldrig forgaaer eller forglemmes, naar vore Legemer ere døde og henraadnede i Jorden. Ha Biarke, Biarke, hvorledes gaaer det da til, at dine Døre ere saa haardt og længe tillukte, da jeg nu tredie Gang har raabt paa dig?

Biarke,

som imidlertid er kommet ind, i Kamp med nogle andre Svenske som tog Flugten ud af den anden Side, paa Skuepladsen, tager Hielmen af og giver sig tilkiende.

Hvorfor raaber du, stærke Hialte, saa høit paa mig, at jeg er Kong Rolfs Svoger? Den, som har meget i Munden, skal og lade noget paakiende i Gierningen af sin Duelighed. Endog at jeg er født paa en liden Øe, og har ikke saa stor Arv, som andre Rige og Mægtige, skal jeg alligevel offre min døde Svoger til Mand, som han har givet mig at føre i mit Vaaben.

De Svenske flye.

Ha Niddinger, I skal ikke undgaae mig!

Rude.

Biarke, min Biarke! (L.)

S. 242, L. 15-16: Tid! [Du] flyer forgieves, Niding, du! — Hvad var det] Den Trykfeil, hvorved Du i Orig. og Profsske Udg. mangler foran flyer, rettede Th. efter Jopp. (Zeit! — du fliehe[st] vergebens, Feiger! —

Was osv.) saaledes: Tid — Du flyer forgieves, Niding! Hvad osv.

S. 245, L. 7: Der, ædle Rude, der ...] Ifølge de trykte Kilder skulde denne Replik ikke have staaet her, men efter L. 10, hvad Meningen dog ikke tillader, og hvad udentvivl blot hidrører fra en Trykfeil i Orig., som i sin Text ikke har de mimiske Anviisninger selv, men kun Tal, der henvise til dem (see ovenfor S. 325, Anm. til S. 208, L. 19-20).

— —, — 24: Hvi staaer du som en Henrykt] Henrykt, forældet for: henrykket, betaget, forstyrret; Jopp.: ... als eine Verwilderte. Smlg. S. 91, L. 21. (L.)

— 246, — 1: skal Skialderne endnu synge] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: skal Skaldene osv. (Th.: skal Skialdene osv.). See I, S. 223, Anm. til I, S. 148, L. 8.

— —, — 25: Dette raaber han ud af Skuepladsen] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: Dette raaber Biarke ud osv. See ovenfor S. 325, Anm. til S. 208, L. 19-20.

— 248, — 9-13: Disse Linier lyde i Mspt. saaledes:

hevne sin Konges Død. Kom, min Hialte! kommer, mine Brødre!

Hialte.

Hist ligger min Signe!

Biarke.

Der staaer min Rude omringet af alle Dødens Rædsler! Men jeg skal hevne dig, Rude, og saa døe som vor Agner! Sandelig, jeg saae aldrig stærkere Mand, thi han lagde sit Hoved op til sin Arm, foragtede Døden, og skiltes med Latter fra denne Verden. Eia, kommer! kom Hialte! hvor er nu den stortalende Mand, som tilforn raabte paa mig saa hoffærdig som om han havde tolv Mænds Styrke?

Hialte.

Jeg er ikke langt fra dig. (L.)

S. 255, L. 22: hialp hverken Skiold eller Brynie, hverken Hielm eller Kreft] Kreft, ældre Dansk for: Brynie, Brystharnisk. Ew., som udentvivl har laant Udtrykket fra Vedels Overs. af Saxo, XXXVII-XXXVIII: „Hannem hialp huercken Skiold eller Brynie, huercken Hielm eller Krefft", har ladet Jopp. oversætte det ved Sturmhaube. Cramer gjengiver det rigtigt med Krebs, der i ældre Tydsk har samme Betydning som det danske Kreft. Den schultzikke Udg. gjør det til: Kraft.

— 256, — 21: Og jeg kunde være i Valhal førend du] Mspt.: Og jeg er maaskee i Valhal førend du. (L.)

— 257, — 20-21: Guderne ere hos dig] Saaledes Orig. og Mspt.; Proftske Udg.: ... er hos dig.

— —, — 24: Død er han, denne fortræffelige Mand] Saaledes Proftske Udg.; Orig., Mspt. og Jopp.: ... Den fortræffelige Mand.

— 259, — 4-5: Nu, min Hother, nu! har jeg fortient at være din Ven, saa læg mig] Saaledes Orig., Mspt. og Jopp.; Proftske Udg.: Nu, min Hother, nu har jeg fortient at være din Ven; saa læg mig.

— 260, — 2: Din Sorrig giør dig bitter] Saaledes Orig. og Mspt.; Proftske Udg. (og Th.): Din Sorg osv.

— —, — 20: Lader os flye, min Rude — den Troløse! — at de osv.] Saaledes Orig. og Mspt.; Proftske Udg.: Lader os flye, min Rude! den Troløse. — At de osv.; Jopp. ligesaa urigtigt: Laß uns fliehen, meine Rude! — die Treulosen — damit sie osv. Et endnu stærkere Exempel paa, at Ew.s Tilsyn med Jopp.s Oversættelse ikke heelt igjennem har været saa nøiagtigt, som man efter Fortalen (see ovenfor S. 316, L. 1—6) skulde

troe, findes nedenfor i L. 21: eller forlad mig! der af Jopp. er oversat ved: oder verzeihe mir! istedetfor: oder verlasse mich! Denne Urigtighed kan i det mindste ikke som adskillige andre hos Jopp. (f. Ex. hvor Besses Sang, S. 164, L. 13, er gjengivet med: Besserer Gesang) hidrøre fra Trykfeil.

S. 261, L. 23: Min Viggo? har du glemt] Saaledes Orig., Mspt. og Jopp.; Prosaiske Udg.: Min Viggo, har du glemt.

— —, — 30-31: men da jeg finder dig her] Saaledes Prosaiske Udg.; Orig. og Mspt.: men siden jeg osv.

— 264, — 24: Han seer foragteligt til Hother] Saaledes Orig.; Prosaiske Udg. (og Th.): . . . foragtelig til Hother.

— 266, — 8-9: Der seer jeg din vise Raadgiver, Gevar] Th.s Anmærkning: „Gevar — burde være: Skate", vil neppe findes grundet, thi Hiartvars Uvished om Hothers rette Navn var udentvivl kun en Maske.

— 267, — 3: Een bringer Hiartvar et Sværd] Saaledes Orig.; den prosaiske Udg.s Læsemaade: Man bringer osv. (som Th. fulgte) er rimeligviis en Trykfeil, opstaaet ved Gjentagelse af det ovenstaaende Man.

Saavel i Orig. som i den prosaiske Udg. kommer bagefter Stykket følgende Række Anmærkninger, der ikke findes i Mspt., og maaskee heller ikke have Ew. selv til Forfatter. I Jopperts Oversættelse ere de samme Anm. anbragte paa de paagjældende Steder under Texten. Deres forskjellige mythologiske Urigtigheder, der paa Ew.s Tid let kunde indløbe, vilde det i vore Dage være overflødigt at paavise.

(Th. sees ikke at have næret Tvivl om Ew.s Forfatterskab af disse Anm., som han vilde have skilt fra hinanden og med Paaviisning af deres Urigtigheder indordnet imellem sine egne.)

[S. 155:] Hothing heed Agners Sværd. I de Tider var det brugeligt, at Kiæmperne gav deres Sværd besynderlige Tilnavne. Det samme iagttages om Skrep, Lysfing, Snertir og Mimming.

[— —:] Munter som Einheriarne, naar de gaae til Bords i Valhal. Einheriar bleve de kaldte, som faldt i Krigen, hvilke Odin som sine kiære Børn forflyttede til Valhalla og Vingolf. Man giorde Offringer til dem efter deres Død. Deres Forretninger i Valhal bestod efter Eddæ Vidnesbyrd daglig i at kiæmpe mod hinanden, og derpaa, naar det var Tid at spise, at ride til Odins Hof. Der fik de Flesk af det Vildsviin Særimner, hvilket daglig blev kogt, og om Aftenen var lige heelt igien. Deres Drikke var Øl og Miød, der flød ned af en Geeds Bryster, som aad Blade af det Træe Leradr kaldet. Odin allene drak Viin. Valhal var følgelig deres Bolig efter Døden, der døde salige efter Odins Religion, det er, paa en voldsom Maade. Det laae i Asgaard (efter nogles Mening en Stad i Scythien ved den Flod Tanias, efter andres Troja, og efter andres Askeborg eller Ascanienborg i Tydskland). Det beskrives i Edda som en overmaade høi Sal, hvis Tag

---

L. 6: Einheriar bleve de kaldte; S. 313, L. 3: Einheriarne bleve forflyttede; L. 13: Valkyrier vare Jomfruer; L. 16-18: De første vare i Tallet fiorten, de sidste vare ligesom Parcerne tre; S. 344, L. 20: som bleve bundne; S. 345, L. 17: I gamle Dage vare tre Slags; L. 20-21: Disse sidste vare særdeles onde] Saaledes Prosteske Udg.; Orig. har paa hvert af disse Steder: blev eller var.

bestod af gyldene Skiolde. Denne Lyksalighed varede til Ragnarokr, Gudernes Tusmørke eller Verdens Undergang, da Einheriarne bleve forflyttede til Gimle, for der at være evig lyksalige. Det Valhal imodsatte Sted, eller de Fordømtes Bolig indtil Verdens Undergang, kalder den gamle nordiske Fabellære Niflsheim, hvorfra de siden bleve forflyttede til Nastrond eller Helvede.

[S. 156:] Odin var Gud for Krigen og de Danskes besynderlige Skytsgud. Han kaldtes efter Eddæ Vidnesbyrd Valfaudr, fordi alle de vare hans kiære Børn, der døde i Krig.

[— —:] Valkyrier vare Jomfruer i Valhal. Den gamle Fabellære tillægger dem to Forretninger, den ene at de skienkede i for Einheriarne, den anden at de reed til alle Feltslag, og beskikkede dem der skulde døe. De første vare i Tallet fiorten, de sidste vare ligesom Parcerne tre, Gude, Rota og Skulda. Flere saadanne findes i Sæmunds Edda, der kaldes Valkyrier, og beskrives deraf, at de fare igiennem Luften og over Havet med Svanevinger. Saaledes var Kong Eiglimi Dotter ved Navn Vava, og Kong Haugni Dotter Sigtrun.

[— —:] Freia eller Frigga, Odins Hustrue, var tilstede i store Feltslag, og fik endeel af de Slagne til Bytte, men var besynderlig en Gudinde for Kiærlighed.

[— 157:] Leire var Hovedstaden i Danmark.

[— 160:] Skulde var meget begierlig efter den Ære at fylde Bægerne for Fyrsterne i Dag. Denne Forretning, at skienke, besynderlig for Kongen og Kongens Mænd, holdt man i gamle Dage for meget an=

seelig og ærværdig. Kong Frode den Fredegodes Søster Gunner skienkede for Erik den Vise. See Saxo, lib. V.

[S. 160:] Loke i Utgaard eller Utgardiloke. Loke betyder i det gamle celtiske Sprog Herre. Denne Herre til Utgaard beskriver Edda som Gudernes Fiende, en mægtig og ond Troldmand. Men den taler om en anden Loke, der opholdt sig imellem Guderne eller Asianerne, skiønt af en ond Tilbøielighed, og Guderne saa fiendsk som den første. Naar man vilde antage den Mening, at Odin med hans Følge kom fra Troja, havde man Anledning til at troe, at denne Loke var ingen uden Ulysses. Da han havde underviist Hother om det eneste Middel hvorved han kunde dræbe Balder, Odins Søn, blev han forjaget og siden ihielslaaet af Guderne. Han siges at have ved en besynderlig Hændelse bragt Hel, Fenriks-Ulven og Midgaards-Ormen til Verden. Den første af disse kastede Odin i Niflsheim, og gav ham Herredømme over ni Verdener. De to sidste vare Uhyrer, som bleve bundne indtil Ragnarokr.

[— 163:] Hvidskialf var et høit Sted i Asgaard, hvorfra Odin kunde see alt det som tildrog sig paa Jorden.

[— 166:] Thor blev besynderlig dyrket af de Norske og Islænderne, men var og i stor Anseelse blant de Danske, som offrede ham Menneskeblod.

[— —:] Niding. Ingen var af de gamle Danske saa foragtet som en Feig. Saadan en kaldte de Niding og hans Gierning Nidingsværk.

[— 167:] Aserne, Asianerne eller Æsir kaldtes de nor-

L. 20: vare Uhyrer] Saaledes Prosttske Udg.; Orig.: vare Uhyre.

disse Guder, fordi man troede at de vare komne med Odin fra Asien.

[S. 167:] Har jeg ikke stænket af mit Blod i Hialtes Fodspor? Dette var den Maade, hvorpaa de gamle Danske stadfæstede et urøggeligt Forbund. Saaledes giorde Hadding, efter Saxo den ottende Konge i Danmark, i sin Landflygtighed en indbyrdes Pagt med den Søerøver Liser. See Saxo, lib. I.

[— 169:] Frøe, een af Gudernes Slægt, satte sig omtrent i Rolf Krages Tid ned ved Upsal, og forvandlede den gamle Skik med Offer, thi han slagtede Folk for Fæe. See Saxo, lib. III. Ham blev og offret sort Qvæg. See lib. VI.

[— 241:] Skioldmøer vare bevæbnede og stridbare Fruentimmer. Af saadanne ere de gamle nordiske Historier opfyldte. See Saxo, lib. VII.

[— 169:] Rithers Afkom. I gamle Dage vare tre Slags mærkværdige Folk: Kiæmper (overnaturlig høie Mennesker), Troldmænd, og de som nedstammede af disse to Arters Sammenblanding. Disse sidste vare særdeles onde. Rither var en Kiæmpe, og Saxo giver i Haddings Historie Anledning til at troe alt Ont om hans Afkom.

[— 177:] Freir blev besynderlig dyrket af de Svenske. Han var efter Eddæ Vidnesbyrd den berømmeligste blant Aserne. Han regierede Regn, Solens Lys, og Jordens Grøde. Det var fornødent at paakalde ham for Fred og god Tid. Ved Offerne, naar Folket og Of-

---

L. 25-26: blant Aserne] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: blant de Aser.

ferkosten var velsignet, skulde de alle drikke Odins Bægere, deres Konge til Seir og Rigets Formering, derefter Niords og Freiers Skaal for Jordens Grøde og got Aar og Fred. Det samme blev iagttaget ved store Giestebude.

[S. 182:] Aundvegi, egentlig Høisædet i Valhal, ellers det øverste Sæde i Giestebude. Der blev giort Forskiel paa Kongens Aundvegi, som var lige mod Solen, og det andet, som var lige mod Kongen.

[— 174:] Minni. De nordiske Folk pleiede udi Vertskabe at drikke de Afdødes Skaale. Saadan en Skaal kaldtes Minni.

[— 198:] At ingen forstyrrer Kongens Rolighed. Ingen maatte i gamle Dage under sit Livs Fortabelse bryde Kongens Søvn. See Saxo, lib. VIII.

[— 188:] Emblæ Døttre. De Gamle troede, at vore første Forældre heed Aske og Embla.

[— 245:] Bautastene kaldtes de Monumenter af Marmor og anden Steen, som de nordiske Folk fordum oprettede paa de døde Heltes Begravelser, og hvorpaa de skreve deres berømmelige Bedrifter. Af saadanne Stene findes endnu endeel.

L. 10: Vertskabe] ældre Dansk for: Gjæstebud. (L.)

Rettelser.

S. 14, L. 2: Ved mindste Følelser; det læs: Ved mindste Fø-
lelser, det

— 29, — 2: Dets hoie Topp læs: Dets hoie Toppe

— 70, — 24: den bedste Dommekraft læs: den beste Dommekraft

— 160, — 2 fra n.: synes læs: syntes

— 178, — 2 fra o.: Lyst-Huus læs: Lysthuus

— 264, — 1: nde Gange læs: finde Gange

— 274, — 7-8: Orig. (og Th.): Og Almagt raabte Fred osv.
læs: Orig.: Og Almagt raabte Fred osv.

Johannes Ewalds

samtlige Skrifter.

Udgivne

ved Understøttelse af

Samfundet for den danske Litteraturs Fremme.

Fjerde Deel.

4

Kjøbenhavn.
C. L. Thaarups Forlag.
Græbes Bogtrykkeri.
1852.

Indhold.

De brutale Klappere.

Et tragicomisk Forspil

i een Handling.

Handlende Personer.

Bürgerschreck.
Bister.
Rechtbruder.
Klaphanus.
Kraft.
Verten.
Vertinden.
Kielderpigen.
Soldater og Matroser.

Skuepladsen er i et Vertshuus.

Første Optrin.

Bürgerschreck, Bister, Rechtbruder og Klaphanns sees siddende ved et Bord, med Viinflasker og Glas for dem.

Bürgerschreck til Bister.

Ja, Broder, klink! og høit — stem i med Løvetoner! —
Høit, længe leve vi, den fine Smags Dragoner!
Døe den som trodser os! døe hver Coleurdeloup!
Døe hver en Pibere! — Hvad Fanden, sover du?

Bister.

Ha, jeg er stum af Harm! At mangen Bogorm vover
At tænke for sig selv, det undres ingen over,
Det er jo hans Natur, og naar misundte vi
En Muldvarp, en Pedant det Støv, han roder i?
Hvad er vel Hiernespind mod galoneerte Hatte?
Og lad dem i der' Krog forkradse sig som Katte
Og skrige: Den er gal, Den væver, Den har Ret!
Saa, Broder, faae den Skam, der skal fortryde det!
Men at de offentlig og paa Parterrets Bænke —
Fordømt, saa nær ved os! — tør sige hvad de tænke,
Ret give Tonen an, og lade sig forstaae
Med Mishag eller Roes, før vi har tænkt derpaa;
At een, som til sit Næb er fuld af græske Gloser,
Tør derfor sige hvad han laster eller roser,

Og — som vi ei var hos — og selv slaae Lyd til Krig:
Det, Broder Bürgerschreck, kan evig ærgre mig.
Gid Fanden tage mig, og hans Journal tillige,
Om jeg forstaaer et Ord af alt hvad han vil sige!
Hvad er Dramatist? ha, det være Fuchsers Sorg!
Sligt, Broder, har vi glemt, du veedst, i Meklenborg.
Hvem veed, hvad er det Snaus?

Til Rechtbruder.

Siig frem!

Rechtbruder.

Ret, Broder Bister,
Spot kun! Jeg bander selv den evige Magister;
Hvor nær den græske Hund — min stakkels Poder fandt
Hvor nær han havde giort mig til en lærd Pedant!
Det er mig som en Drøm, jeg siger det med Skamme:
Jeg troer, Dramatist og Grammatist er det samme;
Som man med meer kan see af Verba Stephani.

Bister.

O tie for Himlens Skyld med det Pedanterie!
Græsk er mig Gift og Pest.

Til Bürgerschreck.

Klink, Broder!

Bürgerschreck.

Paa Parole,
Rechtbruder lugter og forbandet af sin Skole,
Hans Lærdom dræber een!

Klinker med Rechtbruder.

Ja, døe Gram = =

Rechtbruder.

matica!

Bürgerschreck.

Hør atter! Fanden veed, hvor han kan faae det fra!

Dog falder eet mig ind: hvad, Brødre, om vi satte
For Spøg Rechtbruder ud paa disse græske Katte?
Parbleu, en artig Jagt!

Klaphanns.

Ha bravo!

Rechtbruder.

Du har Ret;
Men, schlag das Wetter drein, om jeg fordrager det!
Forstaaer du mig?

Klaphanns.

Encore!

Pikter.

For Fanden!

Bürgerschreck.

Nu, jeg vilde
At denne Viin blev Gift, om det var meent saa ilde!
Men seer I: Blod er Blod; gik vi lemfældigt frem
Og viiste dem en Lærd, som kunde feie dem,
Som raabte kun paa Græsk: Dumhoved, hold din Pibe!
Hvad gielder, at de saa blev hæslig bragt i Knibe?
Hvad, om vi lod dem kun saa hemmelig forstaae,
At vi var lærde nok, naar det kom an derpaa?
Thi, Brødre, alt om alt, hvor mange Laurbær henter
En Helt som een af os fra lurvede Studenter?

Rechtbruder.

Nei, du har Ret deri.

Bürgerschreck.

Hvad, om de peeb i Fred?
Hvad tabte vi?

Rechtbruder.

Parbleu, jeg troer, jeg piber med!

Bürgerschreck.

Som om vi leiedes! Det er en Skam, for Fanden,
At trække Sværdet for een Bogorm mod en anden!
Det er en Cavaleer vel magtpaaliggende,
Om der er Sands og Smag i en Comoedie!
Naar jeg betænker ret, Gotts Blitz! hvad vil min Pige,
Hvad vil min Onkel Trumpf, hvad vil Grev Schnurrbart sige,
Ifald de drømmer om, at vi maaskee forstaae
Et Ord af alt det Væv, vi slaaes og bande paa?
Først, Kurven var mig vis; og Trumpf, den gamle Puger,
Vil lukke Pungen til de første fire Uger;
Og Schnurrbart: „Pfui, den Krig, hvor lugter den af Blæk,
Hvor borgerligt, gemeent!"

Rechtbruder.

Ret, Broder Bürgerschreck!

Bister.

Nu, Himmel, jeg har taugt! Ha, hvi jeg ikke tygger
Mit Glas, og knuser det i Millioner Stykker!
Ha, hvi jeg ikke slaaer Viin, Flasker, Stol og Bord
Ti tusind Mile ned i den fordømte Jord!
Saa, Bister, det er Tid! lad hvert et Blækhorn vove
At foreskrive dig og hele Verden Love!
Lad hver en Skoleorm kun dristig sige dig:
Det vil jeg pibe ud, thi det mishager mig!
Ha Himmel, før forgaae Studenter og Soldater,
Før tage Fanden selv Parterre og Theater,
Før gid jeg blive græsk, før jeg fordrager det!
Hvad, Bister en Cujon?

Rechtbruder.

Ret, Broder, du har Ret!

Bister.

Men du, Herr Bürgerschreck! at prale, bande, drikke
Gior ingen Helt endnu, og andet kan du ikke;
Men om du skeiter ud, saa denne!
Peger paa Kaarden.
det er reent!

Bürgerschreck.

Nu, Broder! paa min Siæl, det var ei ilde meent.

Bister.

Og Klaphanns?

Klaphanns.

Denne Haand, den føler det desværre,
At jeg i femten Aar har klappet paa Parterre;
Døm, om jeg skaaner den, og om den hviler nu,
Da Klap er Dolkestik for hver Coleurdeloup!

Bister.

Saa, Brødre . . . Bürgerschreck, hvortil den tvungne Latter?

Bürgerschreck.

Hvor skal vi prelle dem!

Bister.

Nu kiender jeg dig atter!
Hør, troer du, at jeg har Forfatteren saa kiær,
At jeg af Venskab tog mig denne Sag saa nær?
Hvad eller troer du, at jeg blev hans Vaabendrager,
Fordi hans — hvad det er — hans Efterspil behager?
Nei, lad det være skiønt, hans Ret lad være størst,
Men om det faldt mig ind, Parbleu! saa peeb jeg først;
Men først, min Broder! først! thi mig og os tilkommer
Den Ret, i slig en Sag at være første Dommer.
Lad een kun reise sig og sige derimod —
Ha, jeg forstaaer min Stok, og denne Prygl er god!

Lad Stykket være mat, og uden Sands og Orden,
Af alle Skuespil det dummeste paa Jorden,
Galt eller ypperligt, det være født af Had,
Af Hevn, af Billighed, og Himlen veed af hvad:
Hvad bryder jeg mig vel om slige Bagateller?

Bürgerschreck.

Jeg tænker ei derpaa.

Klaphanns.

Jeg, paa min Siæl, ei heller!
Jeg klapper ligefuldt.

Rechtbruder.

Ja, Broder, du har Ret!

Pister.

Men lad dem knye derom! ha, lad dem vove det!
Herr Bogorm, fra vort Vink skal du ærbødigt hente
Tilladelse til sligt! saa længe skalt du vente!
Og om vi fløite saa engang for Tidsfordriv,
Pib saa, pib hvem der vil, og hele Verden pib!
Skienk, Broder!

Bürgerschreck

tager til Flasken og finder den tom.

Viin, Herr Vert!

Klaphanns.

Jeg tømmer alt min anden.

Pister.

Ha, naar du har din Haand, hvad bruger du Forstanden?
Herr Wirt! — zum Wetter! hei! har Fanden havt sit Spil
Og pebet Verten ud, hvor skal det saa gaae til?

Klaphanns.

Ha bravo, bravo!

Jürgerschreck.

Hei!

Jister.

Nu troer jeg at han kommer.

Andet Optrin.

Verten kommer ravende ind. De Forrige.

Verten.

Nu veed jeg først, hvad Viin min tykke Mave rommer,
Ihr Herren!

Klaphanns.

Bravo, Vert!

Verten.

Min Ven, forstaae mig ret!
De fiorten gaae deri, men femten ikke slet.
Hei, piber! Pibens Skaal!

Jister.

Hør, Kammerat, du væver!

Verten.

Tirlit paa Hallingsaas, thi Stuen er for snever!

Klaphanns.

Nei, klappe skal du, klap!

Verten klapper.

Ha bravo! som en Mand!

Jister.

Saa drukken som han er, saa har han dog Forstand.

Verten.

Det var en herlig Dag, thi naar var mine Stuer
Saa fulde før af ...

Jürgerschreck.

Os?

Verten.

Nei, af . . .

Bister.

Coleurdelouer?

Verten.

For Fanden, nei! af . . .

Klaphanns.

Nu?

Verten.

Af — er det ei en Spot? —
Af Folk, som drikke lidt, men som betale got.

Bister.

Viin, Vert! og sladder ei!

Verten.

Ihr Herren, Druesaften
Er liflig! Men jeg skal paa en Journal i Aften,
Et himlisk Efterspil, som een har giort paa Krig,
For — af den brave Mand!

Bister.

Nu?

Verten.

For at spække mig!
Jeg har fra Comos Tid ei havt saa mange Giester,
De strømme ret herind, fra Øster og fra Vester.
Een klapper Klap i Klap, een piber Tirlilit,
Een raaber: af charmant! een siger: det er Sk***!
Det være hvad det vil, saa samler jeg mig Penge.
Jeg drak mig reent ihiel, ifald det varte længe.

Klaphanns.

Saa feiler det vel ei, du klapper dygtig med?

Verten.

Ihr Herren, saa min Haand skal slides op derved!
De Lærde sagde vel, saavidt jeg kunde skiønne,
At al den hele Stads ei duede for en Bønne.

Bister.

Hvad? hvem tør sige det?

Verten.

Men Hans veed hvad han giør;
Saa skal jeg klappe, saa!
Han klapper.

Bister.

Vov andet, om du tør!

Verten.

Ihr Herren!

Bister.

Nævn mig strax de Slyngler, som tør sige
At Stykket ei er got, og skiønt, og uden Lige!
Fort, slæb mig dem herind, og om de saa var ti ...

Verten.

Ihr Herren!

Klaphanns.

Bravo!

Rechtbruder.

Ret!

Bürgerschreck.

Men Vinen glemme vi.

Bister.

Hvad? nøler du?

Bürgerschreck.

Men Viin!

Verten.

Ihr Herren, Viin et Anker!
Men fald for Himlens Skyld paa fredelige Tanker!

Pister.

Hvad? jeg?

Verten.

Hav Medynk!

Pister.

Jeg? med en Coleurdeloup?

Verten.

Er de dog Mennesker!

Pister.

Was? raisonnirest du?

Verten.

Ihr Herren!

Bürgerschreck.

Viin, Herr Vert!

Verten.

Ret, bravo! drikke, drikke!
Det veed man hvad det er, det andet veed man ikke.
Hei, friskt! lad Piberne kun fylde sig med Vand;
Journalens Skaal i Viin!

[Han gaaer.]

Pister.

Han har endnu Forstand.
Men, Broder, føl min Haand! føl, Klaphanns, hvilken Varme!
Parbleu, den brænder ret, at brække Been og Arme!
Ha, kunde jeg kun faae en Skolestymper fat,
Som turde sige mig, at vor Journal var mat!

Tredie Optrin.

Kielderpigen med Viinflasker. De Forrige.

Kielderpigen.

Her, mine Herrer!

Vister.

Hid!

Kielderpigen.

Herr Vister, Tienerinde!

Vister.

Hid, Snut!

Klaphanns.

Mig først et Kys!

Kielderpigen.

De vente mig derinde.

Vister.

Fort, siger jeg, herhid! lad dem kun vente der!

Kielderpigen

sætter sig paa hans Skiød.

Naar Fanden var her og saa fuldt af Mennesker?
Og alle plages de af en og samme Grille!
Har Lucifer da giort det Stykke, man skal spille?
Er det om Doctor Faust?

Vister.

Tys! det er en Journal.

Kielderpigen.

Journal?

Vister.

Ja, veed jeg meer, saa gid jeg blive gal!

Kielderpigen.

Jeg seer Comoedier kun for at see paa Loier,
Og intet er saa smukt, som naar Parterret støier;

Det raske Klappende, det Bravo bravo har
Tit giort, at jeg for Lyst ei vidste hvor jeg var.
Thi hvad de remse op, det er ei værd at høre,
Men Bravo, Hei, Encore — o det kan hierterøre,
Det gaaer til Marv og Been, det lurer jeg kun paa,
Thi alt det andet Væv maa Fanden selv forstaae!
Vi Kielderpiger kan faae nok af slige Griller
Som Elskov, Klammerie, og hvad det forestiller!
Og bedre her end der, thi alt det Narrerie
Om Ære, Dyd og sligt gaae Giesterne forbi.
Naar man vil elske lidt, staaer man ei først og væver;
Den som har Lyst at slaaes, den bruger sine Næver.
Men Klap, Herr Vister! Klap, Encore, Encore, og sligt —
Ak, hvor det er charmant, hvor uforligneligt!
Tit har jeg tænkt derpaa, hvorfor den stakkels Herre
I Hullet, ham, man seer kun Hov'det af desværre,
Faaer ingen Klap? Og er en Lysesnydere,
For Fanden, da ei og et christen Menneske?
Og lad, istedet for det Hvisken og det Banden
For Dækket hisses op, een klappe for den anden,
Saa skal De see, hvor smukt! Saasnart der klappes ei,
Saa var det nok saa got, kun strax at gaae sin Vei.
Jeg kiender en Monsieur, en Engel i sit Væsen!
Vel har han smalle Been og lidt Skavank i Næsen,
Men klappe kan han, ak! og skrige høit som To:
O bravo! schwere Noth! Gotts Blitz! bravissimo!
Men hvad er det for en Journal, med Tugt at sige,
Thi den er venlelig dog om en Hvermands Pige,
Da den skal pibes ud? Det var en Tomark værd,
Man tog en Vandspand med! Fy, for en Fandens Færd!

Bister.

St! tag dig vel i Agt! thi vover een at føre
Den mindste Skamklik paa, den har med mig at giøre!
Journal mig hid og her! den er saa god som du,
Og hvem der negter det ...

Kielderpigen.

Ih nu, Herr Bister, nu!
Saa mangen fattig Tøs skeer Uret, destoværre;
Men Fanden føre da de Slyngler fra Parterre!
Det skulde være mig! vel er jeg kun et Bud,
Jeg skienker kun for Folk; men Horer pibes ud.
Hum!

Bister.

Giv dig kun tilfreds! de vover ei at røre
Ved Piben; nei, Parbleu, det skal du faae at høre!
Nei, just til Trods for dem, som spidse Mund derpaa,
Skal der fra Noahs Tid ei være klappet saa.

Kielderpigen.

Det er forbandet og: i Morges gav jeg Stymper
Min sidste Tomark ud for et Par Jyde-Strømper.
O den Comoedie, saa rask, saa moersom en,
Saa fuld af Klap, var værd at see paa bare Been!

Bister.

Hvad, om vi, for at bringe
Det Dyr af sin Betryk, lod fire Styver springe?
Hvad, Brødre?

Klaphanns.

Bravo!

Rechtbruder.

Vel!

Bürgerschreck.

Jeg skal ei vægre mig.

De skyde Penge sammen og give hende.

Kielderpigen.

Saavist Der' Godhed gjør mig ret undseelig.

Bister.

Vi troe det vel. Men hør, saa meget vil jeg sige,
At klappe skal du med!

Kielderpigen.

Ja, som en ærlig Pige!

Vertinden
uden at blive seet.

Hei, Lisbeth! hurtig! hei!

Kielderpigen.

St! nu er Fanden løs!

Fierde Optrin.

Vertinden. De Forrige.

Vertinden.

Hvem skal vel skylle Glas, jeg eller du, din Tøs?

Kielderpigen.

Her er jeg.

Bister.

Hør et Ord: jag en af de Philister
Med Piberne herind! forstaaer du?

Kielderpigen.

Ja, Herr Bister!

Hun gaaer.

Vertinden.

De pardonnere mig! men Fanden staaer beskudt
I Piger nu til Dags, man er ret ilde brudt,
De sladre Dagen bort.

Bister

klinker med de andre.

Ja, leve vor Vertinde!

Rechtbruder.

Hun leve!

Bürgerschreck.

Vivat hoch!

Klaphanns.

Ja, bravo!

Vertinden.

Tienerinde!

Bister.

Men hvi saa pæn i Dag?

Vertinden.

Herr Bister synes saa.
Men hvad for Galskab kan min Mand ei finde paa!
Og fuld er Bestet nu; der vil den gamle Taabe
Strax paa Comoedie, at støie og at raabe,
Thi andet kan han ei. Og vil jeg have Fred —
Har man vel hørt saa galt? — saa maa jeg følge med.
Dog negter jeg det ei, jeg selv gad gierne høre,
Hvad for Ulykke dog den Mand har kunnet giøre.
Har han forandret Troe, saa er han vel forført;
Men pibes ud er haardt og hidindtil uhørt.

Bister.

Og om jeg er den Mand, hvorfor enhver mig kiender,
Om Bister er mit Navn, og har jeg Stok og Hænder,
Da skal det, troe mit Ord, ei blive hørt endnu!
Hvad, Broder Bürgerschreck, hvad, Klaphanns, siger du?

Bürgerschreck.

Jeg slaaer en dygtig Stok.

Klaphanns.

Jeg klapper som den Beste.

Vertinden.

Det er dog christeligt, at hielpe paa sin Næste;
Hvad? er han vel en Tyrk? At pibe ud og sligt,
Det, mine Herrer, det er ikke christeligt!

Bister.

Madam, jeg haaber da, hun vil retskaffen klappe!

Vertinden.

Spørg kun, om jeg ei før lod mine Handsker lappe
Just til det samme Brug, jeg!

Femte Optrin.

Erast. De Forrige.

Erast.

Med Tilladelse!

Vertinden gaaer.

En Pige bad mig — men hun har hørt feil maaskee.

Bister.

Har hun indbudet Dem — jeg veed ei hvad De hede —
At prøve den Musik, som man skal tilberede,
Saa har hun ei hørt feil. Vi elske slig en Spøg.
Parbleu, min Herre, pib et Stykke til Forsøg!

Erast.

Min Herre, dette Sprog er fremmed for mit Øre.

Bister.

Ei heller er det Græsk.

Erast.

Nei, som jeg troer at høre,
Saavidt jeg kan forstaae Der' Sprog foruden Tolk,
Var Grækerne dertil alt for poleerte Folk.

Bister.

Parbleu, jeg troer . . .

Bürgerschreck.

Beym Blitz!

Erast.

Koldsindig maae De tale
Og Dansk, om ellers De har noget at befale!
De pardonnere mig, men det, vi ei forstaae,
Det kan vi, som De veed, ei heller svare paa.

Bister.

Og Love, Herr Pedant, os vil du foreskrive?

Erast

vil gaae, men Bister stiller sig imellem ham og Døren.

Jeg er tilovers her.

Bister.

Parbleu, nu skal du blive!
Og rører du dig kun af Pletten, før jeg vil,
Saa skal jeg lære dig et andet Pibespil!

Erast.

At sige Dem imod staaer ei i mine Kræfter;
For slige Slutninger gav selv Fornuften efter,
Og om en Socrates kom fra sit Paradiis,
Saa gav han efter for saa haandfast et Beviis.
Dog, at den ædle Tid ei skal gaae reent til Spilde,
Hvad var det egentlig, min Herre, som De vilde?

Bister.

Velan, saa dybt endnu skal jeg nedlade mig;
Og negt saa siden, at jeg har advaret dig!
Ubillig er jeg ei: sid paa Parterrets Bænke,
See, hør, jeg vil ei selv forbyde dig at tænke,
Pust, suk, og hvisk endog, skrab, røm dig, hark og host!

Erast.

Og om jeg nos engang?

Bister.

Jeg selv skal sige: Prost!
Raab Bravo, raab Encore, saa meget som du gider,
Lee, til det gior dig ont i begge dine Sider,
Klap, saa man hører ei et Ord af vor Journal,
Gior dig, Acteur, Souffleur og hele Verden gal!
Men om du aander kun i Piben, om du triner
Kun usædvanlig haardt, og fløiter kun med Miner,
Og letter kun din Fod, og spidser kun din Mund,
Saa skal ti tusind Prygl nedregne paa din Hund!

Erast.

O, kun den fierde Deel var meer end overflødig,
Og jeg forsikkrer Dem, den skal ei giores nødig.

Bister.

Nu kan jeg lide dig, saasnart du taler saa.

Erast.

Men tør jeg sige Dem det, som jeg undrer paa?

Bister.

Siig frem!

Erast.

Af Deres Ord, min Herre, kan det flyde,
At Larm er ikke det, hvorpaa De just fortryde;
Men om jeg feiler . . .

Bister.

Nei, Larm er min beste Leg,
Og ingen støier meer, uroest, min Ven! end jeg.

Erast.

Thi Klap og Bravoraab, skiønt de tilkiendegive
Meer Lyst og Munterhed; skiønt de saa tit oplive

Den matteste Poet, den søvnigste Acteur,
Som ved en Pibes Lyd besvimer reent og døer —
Skiønt Haand og Fod i saa forskiellig Hensigt røres,
Saa giør dog begge, at Acteuren ikke høres.
Sandt, Foden synes at udrette det, den vil,
Da Haanden par Malheur kun klapper Øret til;
Men . . .

Bister.

Halt! beym Wetter, halt! først siig mig, unge Herre,
Hvorfor gaaer jeg og De og andre paa Parterre?
Hvorfor besøger man saa tit Comoedier?
Mon for at skrive op hvad Pølsesnak det er?

Erast.

O, langt fra mig skal en saa dristig Tanke være!

Bister.

Kun for Poetens Skyld og for Acteurens Ære
Indfinde vi os der, for at opmuntre dem.

Erast.

Hvortil?

Bister.

Hvortil? ha ha! Gotts Blitz! — teremtettem!

Erast.

O alt for ædle Træk! thi hvo kan vel beskytte
Og hvo kan muntre op med mindre Egennytte
End den, som selv ei veed hvad og hvad Øiemed,
Som foresætter sig ei mindste Maal derved?

Bister.

Nein, meiner Seele nicht!

Erast.

Jeg troer Dem. Men De vilde
Forlade mig: man kan opmuntre vel og ilde,
Stærkt, som De veed, og svagt.

Bister.

Man klappe som man bør!

Erast.

Men mon ei Agtsomhed og smigrer en Acteur?

Bister.

Ja, naar man klapper kun, hvad vil de saa begiere,
Hvad kan de ønske meer? er det dem ei en Ære?

Erast.

Hvor stor! hvad synes Dem, om man oprettede
En Klapper-Mølle ved enhver af Bænkene?

Bister.

Zum Teufel, Herr! jeg troer...

Erast.

Min Herre, Lyst at tiene
Der' ædle Hensigt har opmuntret mig allene.
Om De tillade mig at sige hvad jeg vil,
Saa har jeg vel endnu et Ord at lægge til;
Men da jeg mærker...

Bister.

Tael!

Erast.

Saavidt jeg kan begribe,
Er, at De elske Klap, og at De hade Pibe,
Ei af den mindste Lyst til større Rolighed;
Og Skuespillet selv er ei Der' Diemed.
Der' ædle Hensigt er, ifald jeg ret kan skionne,
Kun den, at muntre op og mueligt at belønne,
Og skiønt De selv ei veed hvortil, hvorfor, og hvad,
Saa, troe De, Digter og Acteur er lige glad.
Jeg seer, at om en Eed forbandt Der' Troe til dette,
Er Piben reent fordømt, og intet at udrette.

Eet Spørgsmaal er mit Haab, ifald De ikke sver,
Det: er enhver Acteur, hver Digter lige stor?

Bister.

Jeg skulde drømme det?

Erast.

Nu vel, jeg tør da sige,
At man blant denne Slægt kan finde maadelige.

Bister.

Og slette selv, min Ven!

Erast.

O, denne Godhed er,
Min Herre, meget meer, end jeg har haabet her!
Tre Poster vover jeg kun ydmygst at erindre,
Een: at den større vel vil skilles fra den mindre,
Og at, da dette dog skal skee ved Hørelsen,
Han har den Hørende saa kiær som Klapperen.
En anden: at han ei opmuntres til at stige,
Naar man dog evig giør hver Fusker til hans Lige,
Og at han ventelig kun slet vil skiønne paa
Ti Millioner Klap, som hver en Nar kan faae.
Den tredie var den, at naar man først retfærdig
Vil giøre Bifald til Belønning for en Værdig,
Og ei berøve ham hans Gienstand og hans Ret
Ved at vanhellige og at bortkaste det:
Hvor lille bliver da den store Klappe-Liste!
De Maadelige faaer ei flere Klap at miste;
Opmuntres skal de dog, og for at muntre dem,
Min Herre, tager man — en lille Pibe frem.

Bister.

Hvad, Herre, hvad? endnu?

Bürgerschreck.

Han piber efter Noder.

Klaphanns.

Ha bravo, Bürgerschreck!

Rechtbruder.

Ja, du har Ret, min Broder!

Erast.

At ingen dog kan see hans Enighed med mig!
Opmuntre vil han dog, og selv en Maadelig,
Klap er de Godes Løn, Klap kan det ikke være,
Opmærksom Taushed er de største Mestres Ære:
Ved Piben troer jeg at hans ædle Hensigt naaes.
Er det et Mordgevær, en Dolk, som foreslaaes?
Hvor mangen ædel Helt, som tapper turde slibe
Sit blanke Staal paa Steen, har flygtet for en Pibe!
En Vægter vover det, og selv mod Krigens Gud,
Og, lappede Poet, du tør ei pibes ud?

Bürgerschreck.

Han taler ei saa galt.

Bister.

Snak!

Erast.

Om jeg turde stole
Paa det, De sagde før ...

Bister.

Mit Ord er min Parole.

Erast.

At Digter, at Acteur selv kunde findes slet,
Tilstod De; men hvordan tilkiendegive det?
Ved Sladder sover man istedet for at høre;
Men Ord, som skurre stærkt i Ærbarhedens Øre,

Sting af en giftig Dolk, Sting i en følsom Siæl,
Ved dem kan pibes got, men ikke soves vel.
Den Forudsættelse af en forvoven Digter,
At en Tvetydighed, som spotter Dyd og Pligter,
At ublue Pøbelskiemt tør finde vort Behag:
Den er fornærmelig for meer end for vor Smag.
Bør den, som offentlig og fræk og ublue viser
Ved Raadhed eller Gift, ved Grovhed og Sottiser,
Hvad Tanker han om os og om vort Hierte har,
Bør den behandles saa lemfældig som en Nar?
Man klappe, naar en Helt med Sganarellers Mine
Faaer ved sit sidste Suk Matroser til at grine!
Man tie, Dido, naar du neiende og mild,
Glad ved Parterrets Klap nedglider i din Ild!
Men sæt det, at en smuk, og kaad og fræk Actrice
Tør ville smigre os med offentlig at vise . . .
Fy! sæt at vore nu var ei for høflige
Til at fornærme os med slig Bebreidelse;
Og forebygger ei Danseusen efter Evne,
At det ei bliver seet, som ei enhver tør nævne:
O hevn da, om ei os, dog Fruentimmeret,
Den som blev rød, og den som ei kan blive det!
Frels, Vægter, den som svagt, og den som tvunget fægter!
Theatret er vor Bye, Parterret er dets Vægter;
Og det vil taale dem, som overfalde dig,
O Dyd, ung, værgeløs og mindst betænkt paa Krig?
Da, i det mindste da bør Landets Helte gribe
Ei til en mordisk Dolk, men til — en lille Pibe.

Bister.

Hvad, Herre, hvad? igien?

Bürgerschreck drikker.

Sa, Broder Vægterknægt,

Du leve!

Klaphanns drikker med.

Bravo, va!

Rechtbruder

peger paa Bister.

Mein' Seel', der Herr hat Recht!

Bister.

Og du som længe har opirret disse Naver,
Hvad Fanden passer det sig her, det Toi, du væver?

Rechtbruder.

Ret, Broder!

Bürgerschreck.

Prel ham!

Klaphanns.

Frisk!

Bister.

Og du, som giør mig gal,
Hvad finder du i den dramatiske Journal?

Erast

bukker sig meget dybt.

Slet intet!

Bister.

Vov det kun!

Erast.

Hvorledes tør jeg sige,
At Skuepladsen ei er Plads for lærde Krige?
At, hvor vi haabe meer, og kun dramatisk Digt,
Det beste Stridsskrift selv er mat og væmmeligt?
At det er alt for stolt, naar een tør forudsætte,
At alle tage Deel i hans private Trætte

Og, skiønt den nok saa got kan læses af enhver,
Betale villige dens Forelæsninger?
At al Acteurens Konst, hans Vink og Smiil og Raaben
Er her kun mordiske og utilladte Vaaben,
Hvoraf ei nogen kan betiene sig igien,
Som Skiebnen kun gav Smag, Forstand og Blæk og Pen?
At man ei fandt saa let Destoucher, Molierer,
Der kan opløste sligt ved stærke Characterer?
At...

Bister.

Halt! Cartouche? hvad? og denne Røverknægt,
Den ligner du ved vor...

Rechtbruder
peger paa Bister.

Mein' Seel', der Herr hat Recht!

Erast.

Min Lyst forgaaer, jeg har ei heller Tid at spøge,
Og kan vi Græker best i Stilhed undersøge,
Om Sidons Helt, den nye dramatiske Journal,
Er væbned som den bør, og fægter hvor den skal.
Og har Der' Slutningskraft bragt mig saa stærkt i Knibe,
At jeg kun har een Grund tilbage for vor Pibe;
Ifald min Herre har saa stor Taalmodighed...

Bister.

O, har jeg hørt paa alt, saa siig kun denne med!

Erast.

Til Svages Forsvar kiæk, endskiønt til Vold for tapper,
Min Herre, møder De formodentlig og klapper.
De ynde Stykket — vel! hvor billigt er det da!
Hvem er vel ublue nok at hindre Dem derfra?
Jeg og enhver af os er — thi det bør erindres,

At ex officio vor Frihed ei forhindres —
Er Christians Undersaat, og troe, og dansk, og frie;
Vi ynde Stykket ei, og derfor pibe vi.

Bister

slaaer Erast, og da denne vil sætte sig til Modværge, overfalde alle de andre ham med blotte Kaarder.

Saa pib, for Fanden, pib!

Erast.

Hvad? Vold, og Frygt og Fare
For Mord, ved Thronens Fod, af dem som bør forsvare?
Er man ei sikker her paa Lemmer eller Liv?
Gevalt!

Bister.

Ja, raab du kun!

Bürgerschreck.

Ha pib, Herr Vægter, pib!

Erast.

Ha, mod en Værgeløs kan Raserie bevæbne!
Og Fire! — Fandt I dog i Krig den samme Skiebne!

Bister.

Was, raisonnirst du noch?

Bürgerschreck.

Halt ihn, Herr Bruder, halt!

Klaphanns.

Encore, encore!

Rechtbruder.

So recht!

Erast.

Gevalt! Gevalt! Gevalt

Siette Optrin.

Verten. Vertinden. Kielderpigen. Soldater og Matroser. De Forrige.

Verten.

Ihr Herren!

Erast.

Vold, Herr Vert!

Bister.

Han piber!

Vertinden.

I min Stue?

En Soldat.

Was?

Erast.

Er der Lov og Ret ...

Bister.

Hvad, Karl? og du tør true?

Erast.

Jeg dem, som frygter ei at bryde Kongens Fred,
Hans Lov? ei at begaae den største Nedrighed?

Rechtbruder til Soldaterne.

Ihr Herren, hören Sie! jeg kan Dem best fortælle,
Hvori bestaaer — ich war vom Anfang beym Querelle.
Der vil han pibe ud, den museblakked Kål,
Ein schönes Stück, genannt Dramatiske Journal,
Bey meiner Seel', ein Stück, ein Stück, man skulde vente
En Oberst havde giort! beym ganzen Regimente
Macht's keiner so!

Bister til Matroserne.

Fordømt, om nogen Admiral
Har ført et Skib som den dramatiske Journal!

Klaphanns.

Der har man klappet nu saa længe paa Parterre,
Som Dannemark har staaet; nu kommer denne Herre
Og trodser gammel Skik, og giør sig splittergal,
Og vil udpibe den dramatiske Journal!

Bürgerschreck.

En Karl som en Dragon — fordi han dygtig preller
En eller anden Fuchs, for slige Bagateller
Skal pibes ud? Mein' Seel', en brav og ærlig Kål!
Og vi beskytte hans dramatiske Journal!

Vertinden.

Det er ei christeligt!

Kielderpigen.

Ei smukt!

Verten.

Nei, fy for Fanden!

En Soldat.

Der Kerl hat Schwein' im Leib!

Erast.

Snart taber jeg Forstanden!

En Soldat.

Der Teufel hole, Herr!

En Matros.

Den Onde tordne skal!
Hvad? du vil fløite, du, ad Drammens Skibsjournal?

Erast.

Nok! meer end nok!

Bister.

Herud!

Rechtbruder.

Herud!

Bürgerschreck.

Herud, din Slyngel!

Klaphanns.

Jag ham paa Døren, ham og al den græske Yngel!

Erast.

O strax, af Hiertens Grund! Den maatte være gal,
Som stred mod Dem og Der' dramatiske Journal.

Han gaaer.

Bister.

Saa! flye, Afmægtige! Men, Helte! overveier,
At Tiden fordrer os til større Kamp og Seier!
Blodfanen vaier alt, og hør Trompetens Skrald!
Op, at forfægte vor dramatiske Journal!
Du har Fortropperne, Rechtbruder! lad dem føle
Din Arm! Og Bürgerschreck, lad du din Stemme brøle!
Klaphanns er Adjutant, og jeg er General
I denne Krig for den dramatiske Journal.
Stok hoch! gerichtet! marsch! — Saa ret!

De rangere sig i Geled.

Dog glemmer ikke,
At det er Krigsmaneer, for alting først at drikke!
Nu, Brødre, støder an! og længe leve skal
Vort tappre Mod og vor dramatiske Journal!

De klinke og drikke.

Soldater og Matroser.

Hurra! Hurra! Hurra!

Bister.

Marsch! marsch!

De fire Brutale marschere af.

En Soldat.

Courage, Schwager,
Komm mit! gewinnen sie, so plündern wir das Lager!

Soldaterne gaae.

En Matros.

Hvad Fanden staaer du her? hei, Jeppe, giør dig gal,
Slaae Lygter ind engang! hei frisk, for Herr Journal!

Matroserne gaae.

Verten.

Hei frisk! lad Strømmen gaae, hvorved min Mølle sliber!
Og længe leve den som klapper, og som piber!
Gid Fanden maatte slaaes! det er en ærlig Kål,
Som drikker got for den dramatiske Journal!

Verten, Vertinden og Kielderpigen gaae, og Tilskuerne med, ifald de ere frygtsomme.

Philemon og Baucis.

Et Skuespil med Sang,

i een Handling.

Efter Begiering oversat af det Tydske

og forøget med nogle Arier.

Personer.

Jupiter og Mercur,	som Vandringsmænd.
Philemon og Baucis,	et gammelt fattigt Ægtepar.

Aret, deres Søn.

Narcisse, hans Brud.

Chor af Naboer og Naboersker.

Skuepladsen er i Philemons Hytte. Ved den ene Side af Indgangen seer man hans Huusguder, skaarne af slet Træ, og paa et gammelt Bord staaer en Affekrukke af Leer, bekrandst med Blomster.

Første Optrin.

Philemon. Baucis.

Philemon.

Aria.

Som Solen med de gyldne Luer,
Saasnart dens sorte Fiende truer,
Flyer, segner og døer;
Men Maanen, bleg og uden Varme,
Trygt smiler i Tyrannens Arme,
Og kaster sit Slør:
Saa flyer og du, o muntre Glæde,
Vort saarede Bryst;
Men Taushed giver dem, som græde,
Et Gienskin af Lyst. E.

See Maanen, hvilket Sølv, hvor prægtigt i det Blaae!
Og Bækken — see hvor skiøn den maler sig derpaa,
Som vor Nareisse, Gud! o Baucis, naar hun iilte
Bekrandst fra sin Aret, og saae sig her, og smiilte!

Baucis.

Philemon, hvilken Trøst, o hvilken Salighed:
Med hvert et Aftenrødt, med hvert et modigt Fied
At nærme sig den Havn, den Grændse for vor Smerte,
Hvorhen det elskte Par blev revet fra vort Hierte!

Philemon.

Ja, Beste! denne Trøst, den lindrer kun mit Nag.
O kom, o kom dog snart, du længe ønskte Dag!
I Guder, at kun een maa bringe begges Glæde!

Baucis.

Ei længe meer, min Ven, ei længe skal vi græde!
En Drøm — og fra Olymp var det, at denne kom —
En Drøm har denne Nat forsikkret mig derom.

Philemon.

Vær hos os, store Pan!

Baucis.

Du skulde længe vide
Mit Haab; men, som du veedst, du snegst dig fra min Side
Til Skoven, da jeg sov.

Philemon.

Hvor svulmer ei mit Bryst!

Baucis.

Jeg saae — og Siælen fandt en før ufundet Lyst —
Paa Urnen svævede vor Søn, mild som i Livet,
Ved Armen af sin Brud, med himmelsk Glands omgivet;
Men begge bar endnu den samme hvide Dragt,
Hvori de blev som Liig til Brændehoben bragt.
„Til at omfavne os paa nye, og snart, bereder
Jert Bryst, thi Guders Gud forbarmes over eder!"
Saa raabte min Aret, Narcisse smiilte Ja,
Jeg fløi imod dem — Gud, men borte var de da!
Min Angst opvakte mig.

Philemon.

Ved Guderne, de sendte
Dig selv din Drøm! O Haab! hvem var det, som ei kiendte
Det Himmelske deri? Velkommen, milde Nat,

Du bringer os maaskee den ønskeligste Skat,
Vor Død! Og Maane, du, velkommen! deel vor Glæde,
See os omfavne dem, hvis Støv vi nu begræde!

Baucis.

Man banker.

Philemon.

Var det dog Mercur, o kom han alt!

Andet Optrin.

Jupiter. Mercur. De Forrige.

Jupiter.

To Vandringsmænd, som Nat og Hunger overfaldt,
I stakkels gamle Folk, begiere nu af eder
Det Lye, som negtes dem paa alle andre Steder.

Philemon.

En Ynk! men kommer kun, o Venner, dristig til!

Baucis.

I er velkomne her, saalænge som I vil.

Philemon.

Først hilser Guderne, som elske og beskytte
Dem, som gaaer ind og ud i denne snevre Hytte!
Man skar dem kun af Lind; men da selv Jupiter
Fik Billeder af Træe, var fleest Velsignelser.
Da Støvet konstlede paa Gud, stolt af at giøre
Ham Lignelser af Guld, da lukte han sit Øre.

Baucis,
som peger paa Bænken.

Her sætter eder, her! thi trætte blev I vel.

Jupiter.

Hvor meget, elskte Par, indtager du min Siæl!

Mercur.

Er I allene her? gav Himlen ei den Lykke,
At et og andet Barn blev dette Straaetags Smykke?

Baucis.

Den har velsignet os, og med den beste Søn,
Dog af . . .

Hun sukker.

Philemon.

Den tog ham og; hans Dyd fik tilig Løn.
Hvor mange Taarer flød paa denne Askekrukke!
Han, Venner, veed det best, som tæller vore Sukke.
Her ligger Resten af vor Søn og af hans Brud.

Baucis.

Philemon, sig dem det, imedens jeg gaaer ud!
Fortæl det haarde Stød, som daglig kom tilbage
Til vor udpiinte Siæl, vor Smerte og vor Klage!
Jeg vil imidlertid tillave hvad jeg har
Til Spise, og en Seng, til dette kiære Par.

Hun gaaer.

Tredie Optrin.

Jupiter. Mercur. Philemon.

Jupiter.

Den Høies Raad er skiult, men altid helligt; vover
Et Støv at laste det, at undre sig derover?
Men til at prøves her blev Støvets Broder fød.

Mercur.

Du gode gamle Mand, fortæl os da din Nød!

Philemon.

I meer end tyve Aar (for een, som munter nyder
Sit Ansigts Sved, er det en Tid, som hastig flyder),

I meer end tyve Aar fik Baucis ingen Søn,
Thi Zeus foragter steds en alt for stormisk Bøn;
Forgieves raabte vi, men da vi ydmygt hviilte
Ved Almagts Raad og taug, da saae han os og smiilte.

Jupiter.

Et ydmygt Hierte kun er ham behageligt,
At han bønhører Støv, er Naade, ingen Pligt.

Philemon.

Han skienkte os en Søn, og hvilken! denne Smerte
Skal sige det! hvor ømt, hvor dybigt var hans Hierte!
Som Amor var han skiøn; men, Venner, hvilken Fryd,
Hvad Roes er ei en Søn, som offrer sig til Dyd!
Tit fandt jeg ham paa Knæe, og saae hans Øine svømme,
Af Andagt straalende, i hede Taarestrømme.
Dog græd han ei for sig, han bad for os om Aar
Og om Velsignelser til disse hvide Haar.
Tit, naar vi gamle to, saaledes som vi pleie,
Med Morgenrøden alt stod muntre fra vort Leie,
Da fandt vi Brændet paa vort Ildsted; naar jeg kom
Til Ageren, vi har, saa var den gravet om;
Og til sin lille Koe fandt Baucis friske Kløver
Hver Morgen i sin Kurv.

Mercur.

Skiøn i de mindste Prøver
Er Dyden. Guder selv maae ære sligt et Bryst.

Philemon.

Ak Venner, ak det var vor Rigdom og vor Lyst!
Eet Hierte var kun til, og dette var vi visse,
Eet var saa smukt som hans; det slog i hans Narcisse.
Alt i de spæde Aar fornam vi Gamle vel,
At de oplivedes ved en og samme Siæl.

Det rene Offer liigt, hvis helligede Flamme
Hver Zephyr stiller ad — som den dog er den samme,
Som naar den voxer nu, og samler sig med eet:
Saa flød Narcisses Siæl i Siælen af Aret.
Jeg saae dem samles først paa vore Offerhøie,
Der mødtes de i Smiil fra der' henrykte Øie;
Thi, som Aret var vor, saa var hun Dalens Fryd,
From var hun som Aret, skiøn som Natur og Dyd.
Hun tabte, ung endnu, sin Moder og sin Fader,
Som efterlod sig kun hvad Armod efterlader,
Velsignelser og Støv; dog læste de med Lyst
Først Navnet af vor Søn i deres Datters Bryst.
Fem Somre var de nu alt bundne med en Kiæde
Af himmelsk Drift og Dyd, og, Elskov! med din Glæde,
Og, da den første Mai nu allerede var
Bestemt til Høitidsdag, da nu det elskte Par ...
O Zeus, af dette Suk — tilgiv en Faders Hierte!

Jupiter.

Ven, føle Guderne dog selv den Frommes Smerte,
Og de belønne Graad, som uden Galde flød!

Mercur.

O siig, det beste Par, hvor faldt det? hvilken Død?

Philemon.

Nu var endnu en Nat, en liflig Drøm tilbage
Imellem dem og de saa længe ønskte Dage.
Hans Brud, som Nattens Lys i vores Hytte fandt,
Hvor hun ved Baucis Bryst paa Brudekrandse bandt,
Narcisse, henrykt ved den næste Morgens Lykke,
Gik ved sin Yndlings Arm. Vi fulgte dem et Stykke.
Nu stod vi — stumme Lyst, hvormed vi dengang saae
De to Velsignede nu sidste Aften gaae!

Men hastig kom en Strøm af Taarer til vort Øie,
Vi græd, og dette var et Forbud fra det Høie.
Jeg trykte Baucis Haand, hun min; vi fandt det vel,
Det stille Vink om Qval, som truede vor Siæl,
Dog ingen vovede at sige hvad den følte.
Men nu blev Himlen sort, og rundt omkring os brølte
Den hule Torden, Gud! men Skyen svævede
Tung over Dalen, mørk og græsselig at see.
Da foer den hastig ud, den skrækkelige Lue,
Og, Guder, hvilket Slag! endnu maa Siælen grue.
Med Slaget skreg vi alt: Aret, Narcis, Aret!
Og i det samme Nu var begges Indfald eet.
Vi skreg, og løb, og fløi, ei spørgende hvorefter,
Aar, Svaghed, alt blev glemt, vor Angest gav os Kræfter.
Vi naaede aandeløs den skrækkelige Dal,
Og fandt . . .

Han holder grædende inde.

Mercur.

Du gode Mand, hvor rører mig din Qval!

Jupiter.

Min Ven, mit fulde Bryst vil smelte ved din Smerte.

Philemon.

Livløse holdt de sig op til hinandens Hierte!
Vi sank hen over dem, halv døde sank vi hen;
Men døde blev kun de, vi, vi stod op igien
Til større Bitterhed, til Slag, som daglig saare.

Mercur.

Et saa elskværdigt Par fortiener dine Taare.

Jupiter.

Men meer, Elysium!

Fierde Optrin.

Baucis. De Forrige.

Baucis.

Nu, elskte Venner, gaaer!
Et lunkent Urtebad, som der i Kamret staaer,
Vil, troer mig, være ret en Lægedom for eder;
Dets Kraft er styrkende. Gaaer, medens jeg bereder
Vort lille Aftenbord. Seer, Venner, dette Kar
Med Melk og Frugt og Brød er alt hvad Baucis har.
Nu var jeg rundt omkring at laane Viin til Drikke,
Men jeg undseer mig ret, thi ak, de vilde ikke!
I Morgen faaer jeg vel.

Jupiter,
i det han gaaer bort med Mercur.

Zeus selv velsigne dig!

Femte Optrin.

Philemon og Baucis.

Baucis.

Den Mands Velsignelse, den, ak den smelter mig!

Philemon.

Ak Baucis, er det ei en sand, en bitter Smerte,
Som egen Mangel giør den Frommes ømme Hierte?
Ak, den forhindrer os, at give Hungrige
Alt det, vi unde dem, til Vederqvægelse.

Baucis.

Ja, gode gamle Ven, nu leve vi dog længe
I Hytten her, og veed ei hvad det er, at trænge;
Men nu fornemmer jeg hvor lidet vi dog har.

Philemon.

Veedst du da intet meer at give dette Par?

Baucis.

Vor Høne, veedst du vel, de stial for nogle Dage,
Nu er den ene Gaas alt hvad vi har tilbage;
O Børn, jeg feedte den til eders Høitidsdag!
Nu er den lovet Zeus, det er den hele Sag.

Philemon.

Gaae, Baucis, lav den til, thi denne maae de have;
Og derved bliver den for Zeus en Offergave.
Dog, skal vor lille Koe ei kalve snart igien?
Saa vil jeg bringe Zeus vor Kalv.

Baucis.

Min vise Ven,
Philemon, dine Raad var altid dog de beste!
Jeg gaaer, men bliv du her og vent de fromme Gieste.

Aria.

Venlig, trofast understøtte
Eger den forfaldne Hytte;
Grenen af et ringe Træe
Stivner dig, mit svage Knæe!
Men, naar Sialen vakler, raver,
Og fortumled segner hen,
Saa kan du kun styrke den,
Ædleste blant Himlens Gaver,
Du min troe, min vise Ven! E.

Hun gaaer.

Siette Optrin.

Philemon allene.

I, Guder, veed det selv, om jeg har for begiert
Meer end det Brød, som I saa naadig har beskiert!
Med skiønsom Nøisomhed saae jeg, hvor overflødig

I daglig gav mig Orm alt hvad jeg havde nødig;
Dog tør en gammel Mand, tør han paa Gravens Bred,
Forvoven ønske sig end een Lyksalighed —
Een, før han døer? o Zeus, ei Høihed eller Ære,
Og ei min Ungdoms Kraft er det, jeg vil begiere,
Og ei et varigt Liv; nei, gode Guder, nei:
Døe snart! til mine Børn er ingen anden Vei,
Dem staaer min Attraae til. Dog harmes ikke over
En Skabnings Dristighed, en Bøn, som Ormen vover!
Og om det tiener mig, og om du vil, saa giv
Et Aar, et Glædesaar, endnu i dette Liv!
Den Lyst at giøre vel, den Roes at ligne eder,
Den Magt at lindre Nød og Ulyksaligheder,
Magt at omskabe dem til nye Velsignelser —
O Vellyst, Siælen døer i dine Billeder!
Naar nød jeg dig? Dog Zeus har negtet dig med Rette,
Kun vise, store Mænd, kun Guder gav han dette,
O høie Dyd, kun dig!

Aria.

Af Dybets diamantne Sluser
Fremspible Væld af Salighed,
Fra Klippen risler, skummer, bruser
Velsignelsernes Fylde ned;
Dig, flakke Dal, og eder, Enge,
Bød evig Viisdoms Lov at trænge
Til Klippens Strøm og Dybets Væld:
Saa var det, at den kun beskierte
Dig, dybe Siæl! dig, høie Hierte!
Magt at uddele Lyst og Held.

E.

Syvende Optrin.

Jupiter. Mercur. Philemon.

Jupiter.

Hvor glædes vi derved,
At denne Samlelplads af Uretfærdighed
Har sligt et Par; at den kan roses af at nære
To Ædle i sit Skiød, hvis Dyd er Jordens Ære!

Philemon.

Ven, du nedtrykker mig med alt for megen Roes.

Mercur.

De Guder, som du selv beværtede i os,
Velsigne dig, min Ven, med glade Aar, med mange!

Baucis bag ved Scenen.

Philemon, hielp mig dog! den Gaas er ond at fange!

Philemon gaaer.

Ottende Optrin.

Jupiter. Mercur.

Jupiter.

Mercur, den Ære, som os vederfares her,
Er meer, end Viraksdunst, end Hecatomben er.
Fra Jordens gyldne Tid — o Tid, som er forsvundet! —
Fornam jeg ei den Lyst, som jeg i Dag har fundet.
Hvor Mennesket af Støv dog kan forskiønne sig,
Mit Værk, ved Dyd! hvor nær den løfter ham til mig!
O Dyd, som selv en Gud med største Ret tilbeder,
Da Mennesket ved dig gav Himlen Saligheder!

Mercur.

Da her de gamle Folk fortrolig taltes ved,
Da smeltede mit Bryst i om Veemodighed,
Og neppe hindrede jeg Taaren i at flyde.

Jupiter.

Selv Guders Øine kan saa smukke Taarer pryde.
Afvender ei den Dyd, som her i Hytten boer,
Den Straffestraale, den som af min Høire foer
For at begrave dem i Smul og Støv, de Haarde,
Som negtede mig Tag, en Krog i deres Gaarde!
Dog, hvilken herlig Løn fortiener dette Par!

Mercur.

O Zeus, den Løn er det, som Jorden ikke har!
Selv Purpur vil for det kun være Sørgeklæder,
Og Kroner ringe Muld, mod den, som det begræder.

Jupiter.

Den Dyd, hvis Glands var skiult af dette lave Tag,
Bør ved et Undertegn forherliges i Dag.
Af mig var Throner lidt mod det, som de har givet.

Han tager Urnen og strøer Asken i Luften.

Aret, Narcisse, kom! Zeus skienker eder Livet!

Niende Optrin.

Jupiter. Mercur. Aret. Narcisse.

[Aret og Narcisse.]

Duetto.

Aret.

Klare Perler, gyldne Straaler,
Nectar i krystalne Skaaler,
Tanken i mit Bryst!
Hvad er reent, o Myriader!
Hvad er helligt mod Alfader
Og hans Lyst?

Aret og Narcisse.

Hvad er helligt mod Alfader
Og hans Lyst?

Narcisse.

Marmorklipper, Myrtheskygger,
Altere, som Almagt bygger,
Og, o du, min Krands!
Hvad er skiønt, o Myriader!
Hvad er herligt mod Alfader
Og hans Glands?

Aret og Narcisse.

Hvad er herligt mod Alfader
Og hans Glands? E.

De staae en Tid lang ubevægelige, og komme efterhaanden til sig selv.

Aret.

Hvor er jeg?

Narcisse.

Hvilken Drøm!

Aret.

Zeus, lær mig hvad jeg er!

Narcisse.

Hvem hører jeg? Aret! ak Yndling, er du her?

Aret.

O Himmel! o min Brud, o lad mig ...

Han omfavner hende.

Narcisse.

Evig Høie!

Jupiter,

i det han fører Mercur bort.

Kom, Søn, og lad dem selv!

Tiende Optrin.

Aret. Narcisse.

Narcisse.

Men mørkt er dog mit Øie!

Hvor snever er min Siæl mod før! den er igien
I Fængsel, af Aret, og du har fængslet den!

Aret,

i det han seer sig omkring.

Hvad seer jeg? var vi ei i Lunden? kan du flytte,
O Straale, os saa langt? thi er ei her vor Hytte?
Min Fader bar os vel, nu hørte vi ham ja,
Hans Stemme vakte os, hvi skiuler han sig da?

Narcisse.

Men sig, hvem klædte dig, hvem prydede Narcisse
Med denne Brudedragt, og kronede vor Isse?
Hvad? var det Hymens Skierts? var det vor Moders Haand?

Aret.

Har da den mørke Skye aldeles qvalt min Aand?

Han seer til Vinduet.

O Underværk! Olymp er ikke skiult i Torden,
Diane seer igien saa mildt, som før, til Jorden
Fra sin lazurne Vogn, og du, Ocean, hvori
Naturens Fader nu saa rædsom foer forbi,
Du tier! Seer jeg ei den skrækkelige Straale
Af Almagts Glands endnu, som Øiet ei kan taale?
Og seer den lyse Lund, og flygter til din Arm
Og skiuler dig i min for Stemmen af hans Harm?
Narcisse! veed jeg ei, hvor skielvende, hvor kolde
Vi holdt hinandens Haand, og kunde neppe holde?
Hvor stiv jeg hældede til Stammen af en Eeg,
Da jeg med eet fornam — hvad, eller drømte jeg?
Fornam jeg ei saa sødt, saa hastig, som vor Lue
Paa Amors gyldne Piil fløi fordum fra hans Bue,
En Varme — her et Skud, ret her i Hvirvelen?
Og saae dig saa ei meer? og fandt dig saa igien?

Men, Guder! hvor og naar? Hvorledes skal jeg sige
Min Drøm, hvor fandt jeg Ord til det som ei har Lige?

Narcisse.

O Under! bragte dig den smukke Drøm maaskee,
Som min befriede Siæl, til hine Salige?
Thi pludselig forsvandt Naturen, for mit Øie
Sank Evighedens Nat med Straalen fra det Høie,
Og, mørke Tænarus, dybt laae jeg alt i dig,
Da Dødens kolde Skræk igiennemstrømte mig!
Saaledes greb den dig i denne sorte Hule,
O Psyche, Deilige, som intet kunde skiule
For Cythereens Harm, ei Amor selv, din Mand,
Da hun nedstødte dig til Plutons mørke Land!

Aret.

O Himmel!

Narcisse.

Endelig oplives jeg, og vover
At stamme: min Aret! og Øret undres over
Det sig bekiendte Svar. Jeg griber efter den
Som nævnte mig, og er — i Armen af min Ven,
Og...

Aret.

Store Zeus! o Drøm, hvor al min Giæning standser!
Mon ei en anden Drøm bedaarer mine Sandser?
Hvad hører jeg? thi mig, og mig, har Morpheus ført
Til Tænarus, og jeg har nævnt, og jeg har hørt!
Da Dødens kolde Skræk nedstrømte fra min Isse,
Da Nat omspændte mig, da raabte jeg: Narcisse!
Og fandt, og trykte dig herop til dette Bryst,
Og Plutons Mørke selv forøgede min Lyst.
Da var det, at med eet en himmelsk Glands fordriver

Den mørke Nat. Det er endnu som om jeg bliver
Den venlige Mercur med Slangestaven vaer.
Hvor mildt var ei hans Vink! „Følg mig, udvalgte Par!
Frygt ikke!“ raaber han. Saa vinker han, og tier.
Vi følge ham med Mod paa mørke, snevre Stier
Til Acherons Morads. Der, hvor vi muntre sprang
I Charons lette Baad! Han smiilte selv engang,
Den vilde gamle Mand, som saa kun glade følge,
Og hurtig deelte han den sorte, feie Bølge.
Men neppe naaede vi den skrækkelige Bred,
Før vi med eet blev ført for Plutons Dommersted.
Ild, som fortærer, er i denne Guddoms Mine,
Og Strenghed straaler fra den høie Proserpine.
Paa mindre Stole sad den underjord'ske Ret,
Som hører sidste Gang og dømmer Mennesket.
Men Minos blader i vor Ungdoms Dagebøger,
Hans Ansigt klares op, jo længere han søger,
Mild raaber han tilsidst: „o I, hvis spæde Aar
Var offrede til Dyd, gaaer, fromme Siæle, gaaer
Til elysæisk Lyst!“

Narcisse.

Det overgaaer Forstanden!
Er det en Mulighed: een Drøm saa liig den anden?
Ved Jupiter, Aret, han har med egen Haand
Øst disse Billeder i vor henrykte Aand!

Aria.

Naar Lynilden zidsker igiennem vort Bryst,
Da ryster, da bæver, da iisner vort Hierte;
Saa staaer det udmatted, o Støv, af din Smerte,
Og svulmer og brister af Gudernes Lyst!

Naar Tordener buldrende kalde fra Støvet,
Fornemme vi gysende, bange, bedrøvet,
Det fremmede Bud;
Men Tankerne trættes, og rave, og svimle,
Og slumre, og synke i Himlenes Himle,
Og drømme om Gud.

Ellevte Optrin.

Baucis. De Forrige.

Baucis,
i det hun træder ind.

Tilgiver, Venner, at ...

Aret,
som løber hende i Møde med aabne Arme.

O Moder!

Narcisse.

Lykkelige ...

Baucis.

Hvad seer jeg? Guder, ak!
Hun synker afmægtig i Arets Arme.

Aret.

Zeus! hvad vil dette sige?
Narcisse, hielp! hun døer!

Narcisse.

I Larer, hielper mig!

Tolvte Optrin.

Philemon. De Forrige.

Philemon.

Hvad hører jeg? hvad er, hvis er det bange Skrig?

Aret.

Min Fader!

Philemon,

som viger bestyrted tilbage.

Himmel!

Narcisse.

Hvad? du bæver?

Philemon.

Evig Høie!

I Magter fra Cocyt, hvad viser I mit Øie?

Aret.

Ak, Baucis døer! og du, min Fader, flyer Aret!

Philemon,

som træder noget nærmere og lægger Hænderne paa Brystet.

I elskte Skygger! ak,

Grædende.

velsignet, gierne seet!

Narcisse.

Hvad? hvem?

Baucis,

som kommer til sig selv.

Hvor er jeg?

Aret.

Her, min Moder! ved vort Hierte.

Philemon.

I Guder, skiertser I saa grusomt med vor Smerte?

Aret.

Hvor mørkt!

Baucis.

Mit Syn, min Drøm, nu atter seer jeg den!

Aret.

O Elskte, kiender du da ei dit Barn igien?

Philemon,
som klapper Aret paa Kinden.

Dog, det er ingen Spind, som du af Luften væver,
O Nat!

Baucis,
som lægger Haanden paa Narcisses Bryst.

Jeg føler her et Bryst, mod Haanden bæver
Et Hierte!

Philemon.

Jupiter, har da din Almagts Haand
Skabt dem paa nye?

Aret.

O, nu gaaer Skyen fra min Aand,
Nu veed jeg eders Tvivl, og nu er min forsvundet!
Afmægtige endnu, som døde, har I fundet
Os begge, der vi laae; for døde har I bragt
Os hiem, og derfor har vi denne Brudedragt,
Og derfor bandt I vel de Krandse, som Narcisse
I Aftes flettede, med Taarer om vor Isse.

Philemon.

I Dag? hvor? hvad? for død? o Zeus! hvad siger du?
Nei, hvert et Dieblik forvirrer meer endnu!
Saa veed I selv da ei, hvad Skiebne I har prøvet?
Dog i din Arm, o Død, er man sin Sands berøvet!
Velan, fornemmer da: en Maaned er det alt,
At Tordenstraalen tung paa eders Isse faldt;
Den samme Nat endnu, Gud veed, med hvilke Sukke!
Vi samlede jert Støv i denne Askekrukke.

Aret.

Hvad siger du?

Narcisse.

O Pan!

Philemon,
som imidlertid har taget Aftekrukken og fundet den tom.

Hvor er den? — Det jeg seer,
I Guder, det er nok! jeg tvivler ikke meer.
Barmhiertige, I saae vort Suk, vor bittre Smerte,
I bragte disse Børn tilbage til vort Hierte!
O evig, evig Tak for denne Miskundhed!

Baucis.

O er det mueligt? Gud, saa naadig saae du ned
Til os? o gode Zeus! min Siæl, mit Hierte smelter
I Priis, med denne Strøm, som af mit Øie vælter.

Aret.

Et helligt Gysende igiennemstrømmer mig!

Narcisse.

Hans Torden slaaer igien, jeg bæver: saae jeg dig,
O Erebus?

Aret.

Og jeg? o Skiebne! Nei, du Svage,
Forsk ei deri! min Siæl, hvi vil du see tilbage?
Saa var det ingen Drøm?

Narcisse.

Kan samme Tid, som her
Blev deelt i lange Aar, kun være Timer der?
Det hele Maaneløb, hvori de Fromme græde,
Var kun et Øieblik i Evighedens Glæde!

Aret.

O Elskte, ved hvis Bryst vi smage den igien,
Den Vellyst! — at vor Mund kun kunde nævne den,
Den som nedstrømmede fra Gud paa vore Siæle!
At I, som græd vor Død, som Suk saa længe qvæle,

Halv maatte see den, halv! Men nei, til slig en Fryd,
Nei, til Elysium har Støvet ingen Lyd!

Aria.

Philomele slaaer og klukker,
Lærken qvidrer om sin Fryd:
Himlens høie Borger sukker,
Hiertet banker, Taaren rinder,
Læben aabner sig, og finder
Til sin Himmel ei en Lyd.

Philemon.

Min Søn, min beste Søn, ak elsker du din Fader?

Baucis til Narcisse.

Din Moder — ak du veedst, Narcisse, om du hader...

Aret.

O Elskte, denne Dal, saa smuk I troe den er,
Er Hede, maver Sand, er bar mod Marken der,
Hvor Dydens Fødeland, hvor Skiønheds rette Sæde...

Philemon.

I Guder, aabner dog min Siæl til eders Glæde!

Aret.

Der er en evig Dag, en Sol, saa klar, saa mild,
Saa Siælen smelter bort i Vellyst ved dens Ild.
Der lugte Roserne saa himlisk, Brystet nyder
Den rene Æther frit, man aander Lyst og Dyder.
Der lokker Guderfrugt til Skyggen, tæt derved
Er Klipper af Krystal, hvor Nectar skummer ned.

Baucis.

Hvor svulmer ei mit Bryst!

Philemon.

Jeg seer, jeg troer at smage!

Aret.

Her vandrede vi nu, snart frem og snart tilbage,
Og endelig indbød den alt for søde Lugt,
Og Syn, og hellig Drift til dig, du gyldne Frugt!
Vi smagte den endnu halv gysende, og bragte
Den rene Guderdrik til Munden, og vi smagte;
Da jeg med eet fornam en Glands, Dianens lig,
Som straalte fra min Brud, og reent fortrylte mig,
Thi slige Farver har ei Zeuxes kunnet finde,
O Amathunte, til din deilige Gudinde,
Da hun paa Idens Mark for Priams stolte Søn...

Narcisse.

Og du, min Ven, og du blevst meer end dobbelt skiøn:
Udødelighed sad paa dine Purpurlæber,
Guddommens Lys, en Glands, som jeg forgieves stræber
At nævne, straalede fra Øiet af Aret.

Baucis.

Nei, Mennesket af Støv kan ikke fatte det!

Aret.

Halvblendet faldt vi ned, og stammede, og søgte
Om Ord, og fandt kun Suk. En stille Graad forøgte
Den Vellyst, som den sang. Kun Taaren hørte du,
O Zeus! til Hymner var vor Mund for svag endnu.
Men mægtig Harmonie, en himlisk Røst af mange,
Som sang hans Godheds Lov, guddommelige Sange,
Som hvert et Træe og hver en Klippe sang igien,
Afbrød den tause Lyst, og reent opslugte den.
Vi følge Glædens Lyd. Den fører, den oplader
Vort Syn et Labyrint af Myrther. Ak min Fader!
Her, hvor den rene Siæl opoffrer sig til Gud,
Er Vellyst, som min Mund dog aldrig stammer ud.

Philemon.

Jeg føler den, Aret, og mine Taarer rinde.

Baucis.

O Under! hvilken Lyst! skal den endnu forsvinde
I større Lyst?

Aret.

Paa Gruus af Perler saae min Aand
Et gyldent Altere af Jovis egen Haand;
Dog intet Billede, thi hist kan hvert et Øie
See Helligdommen selv, og daglig see den Høie.
En Kreds af Hellige, med Krands paa Hovedet
Og lyse Klæder, laae paa Knæe for Alteret.
Men ingen Dødelig har hørt Citharen klinge
Saa høit, slig Priis til Gud kan Guder kun frembringe.
Jeg legte, troer jeg, selv paa sligt et Strengespil,
Og sang med Phoebi Konst min Følelse dertil.

Narcisse.

Ja, ja, vi sang, Aret! jeg svarte dig, og længe
Derefter klang endnu Citharens høie Strenge,
Endnu, da Baucis Arm alt trykte anden Lyst
Og anden Salighed i dette fulde Bryst.
Men at beskrive dig gaaer over Støvets Evne,
O Lyst, som Salige selv ikke veed at nævne!

Philemon.

Mit Barn, vi fatte dig; thi navnløs er endnu
Den Lyst, du lærer os, saa himmelsk taler du.

Baucis.

Ak, hvor velsigner jeg de festelige Dale!
Jeg seer Elysium, o Børn, i eders Tale,
Jeg hører det!

Aria.

Naar rædsomme Toner
Hellig stille snige
I de gyldne Strenge,
Og afbrudt og længe
Bæver i det Dybe:
Fandt jeg Vellyst krybe
Kold omkring mit Bryst;
Naar de langsomt stige,
Løbe let, og stige,
Zittre Lyst, og stige,
Sværme, rase, trænge
Høit til Guders Throner:
Qvaltes jeg af Lyst.
Dog meer!

Aret.

Mig faldt en Tanke ind,
Som, før ei tænkt, med eet betog mit glade Sind.
„O Brud! de beste To — vor Fryd er deres Smerte!
Narcisse, var de her! ak, laae de ved vort Hierte!"
Saa raabte jeg. Da kom den Røst af Tordener,
Som kaldte os ved Navn, og see, da stod vi her!
Umodne vel endnu til hine Saligheder,
Ei glade nok maaskee, hvor Glæden fattes eder,
Hiemkaldtes vi hertil. Vi stod, og talte om
Vor korte Drøm endnu, o Elskte, da I kom.

[Baucis.]

Ei Døden samler os med dem, hvis Død vi græde —
Et Under.

Philemon.

Skiebnens Gud, o du som skaber Glæde,
Hvormed fortiente vi den Miskundhed, den Fryd,
Vi usle Mennesker, vi Støv?

Trettende Optrin.

De Forrige. Jupiter, Mercur i guddommelig Pragt.

Jupiter.

Ved eders Dyd!

De Forrige, alle,
i det de falde bestyrtede paa Knæe.

I Guder!

Jupiter.

Frygter ei! staaer op! mon Guder agte
Paa deres Legemer, hvis Siæle de betragte?

Mercur.

See Zeus, og see hans Søn, og kiend, o fromme Par,
De Vandringsmænd, som du saa glad beværtet har!

Philemon bævende.

Hvad kan jeg...

Jupiter.

Bæver ei! og kom jeg skiult i Torden
Og mørk af Hevn, da zittre Dybene i Jorden!
Men den Uskyldige skal smile i min Fred,
Han har den stolte Ret til min Fortrolighed.
Endnu engang, staaer op!

De staae op.

Philemon.

O alt det Godes Fader!
Det Mod, som i mit Bryst dit Magt=Ord efterlader...

Baucis.

Hvem af os var den værd, den Ære, som os skeer,
O Gud! den Salighed, som denne Hytte seer?

Jupiter.

I alle.

Aret.

Fryd paa Fryd!

Narcisse.

O Svælg af Saligheder!

O!

Mercur.

Det er Guders Lyst, at skabe Lyst til eder.

Jupiter.

At blande Nectar i den Frommes Vand, og Lyst
Og himmelsk Salighed i hans beklemte Bryst,
Alt tit besøge vi, naar Frækhed sover rolig,
Skiult i en fremmed Dragt den Redeliges Bolig.

Philemon.

O Støvets store Ven, som med din Almagts Haand
Togst Smertens Centnerlast fra vor nedtrykte Aand!
Hvad er det Offer, som den Fattige tilbyder?
Hvad er vor Tak til Zeus?

Jupiter.

Ærbødighed og Dyder.

Mercur

til Aret og Narcisse.

Men du, fra Plutons Land tilbagevinkte Par,
Du hvis Ledsager jeg i Dødens Skygger var!
Dit Øie, synes mig, seer smagtende tilbage
Til det Elysium, du har begyndt at smage.

Aret.

Vi savne Salighed, saa nær hos Jupiter?
Der er Elysium, hvor han saa naadig er.

Jupiter.

Og til Elysium skal Morpheus atter bringe
Dig i Narcissens Arm paa Søvnens Rosenvinge;
Men nyd først her, o Par, den gyldne Alders Fred,
Vær disse Gamles Trøst og deres Salighed,

Og hielper samlede at plante, at udbrede
I dette onde Land den Dyd, som I tilbede!
Jeg kaldes af Olymp. Velan, Philemon! sig,
Hvad ønsker du endnu? hvad, Baucis, fattes dig?
Hvad vil I? Biergets Guld? hvad eller vil I Kroner?
Tael! vil du, fromme Par, beherske Millioner?
Frygt ikke! var det ei Zeus, som du mættede
I Armods Dragt? dit Navn er stort i Himlene!

Philemon.

Hvad skal jeg Orm i Støv — o Gud! hvad skal jeg sige?
Og o, hvor kan mit Bryst... Den Naade uden Lige,
O Jupiter! din Vært, hvad kan han ønske meer?

Baucis,

i det hun peger paa det unge Par.

Her er vort Fyrstendom! det er vort Guld, du seer!

Philemon.

Dog, Herre! svulmer nu en Bøn i dette Hierte,
En sød, en stille Lyst! ak, om jeg stolt begierte...

Jupiter.

Tael!

Philemon.

Denne Hytte, som den store Guders Gud
Har herliggiort i Nat, ak, maatte dog dit Bud
Indvie den, dig selv til Helligdom, og smykke
Os to med Infulet! hvor stolt var denne Lykke!
Den stumme Pilegrim gior da min svage Mund
Alfaders Undertegn i glade Hymner kund,
Og paa dit Altere skal Oxers Fedme flyde,
Hvis Kiød den Hungrige velsignende skal nyde.
Men naar det viede Staal sank af min høire Haand,
Naar Baucis mat og svag nu trættes af sin Aand,

Og, Herre, lad os i hinandens Arme sove,
Og ved dit Alters Fod! Det er den Bøn, vi vove.

Jupiter.

O du, i Ønsker selv endnu den Dydige,
Din Bøn, o gamle Mand, var god. Velan, det skee!

Under Torden og Lynild aabner det Inderste af Skuepladsen sig, som forestiller et prægtigt Tempel. Til samme Tid nedlade to Skyer sig, som løfte Jupiter og Mercur op til den halve Høide af Skuepladsen, hvor de staae stille.

Philemon,

som, tillige med de øvrige, ligesom vaagner af den dybeste Henrykkelse.

Almægtig ...

Baucis.

Hellig Skræk betog mig.

Philemon.

Hvem udgrunder...

Aret.

Hvor er jeg da?

Narcisse.

O Dag, hvor stor!

Aret.

Hvor fuld af Under!

Fjortende Optrin.

De Forrige. Naboer og Naboersker,

som, lokkede frem af Tordenen, trænge sig fra begge Sider ind paa Skuepladsen, og i samme Øieblik bæve med Frygt og Forundring tilbage.

Jupiter.

Ja, bæv kun, frække Folk! skielv for den Vandringsmand,
Som du saa haardt i Nat har negtet Brød og Vand!
Alt tordnede min Harm, hvad kunde da beskytte?
See dem! de To — din Spot! de viede mig der' Hytte.

Dog, tænker ei: vor Synd er glemt af Jupiter!
See, Skyen svæver tung paa eders Hoveder!
Men vender om i Dag, i dette Huus tilbeder
Mit Navn, og lærer Dyd, og see, jeg elsker eder!
Seer mit udvalgte Par, velan, og følger det
Med Sang og hellig Dands til Brudealteret!
Af disses Skiebne fat det Ord, som Almagt talte,
O Folk: dens Løn er vis, som giør hvad Zeus befalte!

Under Lyden af Triumpf-Musik, som Chorets Sang understøtter, blive Jupiter og Mercur løftede langsomt op til Himmelen.

Femtende og sidste Optrin.

Philemon. Baucis. Aret. Narcisse. Naboer og Naboersker.

Chor.

Triumpf! Triumpf! og Støvets Sønner
Skal prise den Almægtige!
Zeus er Algodhed, naar han lønner,
Og selv i Hevn Forbarmelse!
Triumpf! Triumpf! og Støvets Sønner
Skal prise den Almægtige!

Philemon. Baucis. Aret. Narcisse.

Han tæller Armods Suk og Dyder,
Og paa den Frommes Straaetag flyder
En Strøm af hans Velsignelser.

Chor af Naboer og Naboersker.

Selv den, som trodsende forlader
Hans Vei, den revser han som Fader,
Og straffer med Formaninger.

Det hele Chor.

Triumpf! Triumpf! og Støvets Sønner
Skal prise den Almægtige!

Zeus er Algodhed, naar han lønner,
Og selv i Hevn Forbarmelse!
Triumpf! Triumpf! og Støvets Sønner
Skal prise den Almægtige!

Philemon.

Nu seer jeg ham ei meer, og nu forsvandt
Den gyldne Rand af den lazurne Skye,
Den Vogn af Luft, som bar Naturens Fader
Og dig, o Almagts Sendebud!
Op til Olymp bar Skyen Guders Gud;
Men her, og her, har Jupiter sin Throne,
Hvorfra han naadig til os seer.
Her bygte før et Vink af Almagts Øie
Hans Navn en stolt, en evig Ærestøtte,
Et Helligdom af Hyrdens Hytte;
Her vil han boe, den evig Høie!

Baucis.

Aria.

Laan mig din Sang, Søn af Latone,
At prise den Almægtige!
Min lave Hytte blev hans Throne,
Mit Ildsted blev hans Altere!

Aret og Narcisse.

Duetto.

Aret.

Elysium, din Sol oprinder
I dette Bryst!

Narcisse.

Og ak, mit fulde Hierte finder
En himmelsk Lyst!

Begge.

O Fryd, o Velsignelsers Kiæde,
Hvor evig du er!
Philemon skal krone vor Glæde
Ved Alteret her!

Aret.

O Fyrster, hvad Vellyst og Ære,
Hvad har I, som jeg kan begiere?
Narcisse elsker mig!

Narcisse.

Jeg ønsker ei Kongernes Throne!
Aret, hvad er Scepter og Krone
For den, som eier dig?

Begge.

O Fryd, o Velsignelsers Kiæde,
Hvor evig du er!
Philemon skal krone vor Glæde
Ved Alteret her!

Chor af Naboer og Naboersker.

O fromme Par, hvis sølvgraae Haar
Nu krones med Lyksaligheder,
Og Elskere! vi seer i eder
Den store Løn, som Dyden faaer.

En Ungkarl.

O Dyd, hvor meget kan du røre!

En Pige.

O Dyd, hvor salig kan du giøre!

Dette hele Chor.

O vær da nu og bliv, o Dyd,
Vor Deel, vor Stolthed, og vor Fryd!
Lær os at følge, hvor du leder!

O fromme Par, hvis sølvgraae Haar
Nu krones med Lyksaligheder,
Og Elskere! vi seer i eder
Den store Løn, som Dyden faaer.

Philemon,
staaende for Alteret.

Saa kommer nu, Velsignede, og træder
Andægtige for Brudealteret!
Zeus har alt selv velsignet eder,
Men for hans Aasyn og for dette Folk
Bekræfter den alt længe sorne Eed!
Til Pant paa den, til Segl paa Glædens Baand,
Hvormed jeg her for evig binder eder,
O elskte Par, giv nu hinanden Haand!

De give hinanden Hænder.

O Glæde, Glæde, fromme Par,
Nedstrømme paa dig fra det Høie!
Din Alder være, som din Ungdom var,
I Almagts Øie!

Philemon og Baucis blive staaende som Tilskuere for ved Alteret, imedens de øvrige aabne en Pantomime-Dands, hvorved de to Gamle ligeledes ved Miner vise deres Velbehag og Glæde. Efter Dandsen synges følgende Slutningssang.

Philemon.

Hvor yndig Elskovs Gud fremtræder,
Naar Dyden bærer Faklerne!
Med hvilken Sødheds Fylde glæder
Hans Flamme den Uskyldige!
Den skiønne Ungdoms Glands forhøie
En dydig Siæl, et roligt Øie,
Og Aar, som Glæden svækkes ved,
Forglemmes af Uskyldighed!

Chor af Naboer og Naboersker.

Hvor yndig Elskovs Gud fremtræder,
Naar Dyden bærer Faklerne!
Med hvilken Sødheds Fylde glæder
Hans Flamme den Uskyldige!
Hvor yndig Elskovs Gud fremtræder,
Naar Dyden bærer Faklerne!

Baucis.

Saa seer jeg, i min høie Alder,
Min Ungdoms Salighed igien:
Du, elskte Par, tilbage kalder
De Straaler, som forsvandt med den!
O skiønneste blant Baucis' Dage!
Zeus, til dens Glæde styrk mig Svage!
Svagt er den Dødeliges Bryst
Til Mødres Suk og Mødres Lyst!

Chor af Naboer og Naboersker.

Hvor yndig Elskovs Gud fremtræder,
Naar Dyden bærer Faklerne!
Med hvilken Sødheds Fylde glæder
Hans Flamme den Uskyldige!
Hvor yndig Elskovs Gud fremtræder,
Naar Dyden bærer Faklerne!

Aret.

Velkomne Gaver af den Høie:
O Haand, som trakte Dødens Piil
Ufølt af dette Bryst! og Øie,
Som lægte Saaret med et Smiil!
Du skiønne Haand, først du har givet
Aret sit Liv, og meer end Livet!

Du blander, evig elskte Brud,
Min Drik med Nectar, mig med Gud!

Chor af Naboer og Naboersker.

Hvor yndig Elskovs Gud fremtræder,
Naar Dyden bærer Faklerne!
Med hvilken Sødheds Fylde glæder
Hans Flamme den Uskyldige!
Hvor yndig Elskovs Gud fremtræder,
Naar Dyden bærer Faklerne!

Narcisse.

O priis mig salig, din Hyrdinde,
O Dal! min første Myrthekrands
Saae du den beste Hyrde binde,
Nu blev han min, nu er jeg hans!
Men denne Dag skal stedse være
En hellig Fest til Amors Ære,
Thi Amor med sin gyldne Piil,
Gav mig min Hyrdes første Smiil!

Chor af Naboer og Naboersker.

Hvor yndig Elskovs Gud fremtræder,
Naar Dyden bærer Faklerne!
Med hvilken Sødheds Fylde glæder
Hans Flamme den Uskyldige!
Hvor yndig Elskovs Gud fremtræder,
Naar Dyden bærer Faklerne!

Det samme Chor.

O elskte, fromme Par! o, vilde
Det Barn, som styrer Jordens Lyst,
Forevige den Glædes Kilde,
Som han har sænket i dit Bryst!

Det halve Chor.

Giv, Himmel, at de aldrig savne
Din Fryd, naar de sig selv omfavne!

Det andet halve Chor.

Og at de, før de kaldes hjem,
See Børnebørn, som ligne dem!

Det hele Chor.

Hvor yndig Elskovs Gud fremtræder,
Naar Dyden bærer Faklerne!
Med hvilken Godheds Fylde glæder
Hans Flamme den Uskyldige!
Hvor yndig Elskovs Gud fremtræder,
Naar Dyden bærer Faklerne!

Harlequin Patriot

eller

Den uægte Patriotisme.

En comisk Comoedie

i tre Handlinger

paa Vers.

Handlende Personer.

Harlequin.
Lisette, hans Kone.
Agnete, hans Datter.
Jost, en rig Borger.
Leander, hans Søn.
Skriver.
Hans Puff.
Geert.
Jørgen.
To Rettens Betienter, hvoraf den ene er en stum Person.

Skuepladsen er i Harlequins Huus.

Første Handling.

Første Optrin.

Lisette flerer. **Agnete** syer ved en Ramme. **Harlequin** sidder lige over for dem i en Lænestol, med Armene over Kors, og efter Anseelse i dybe Tanker.

Harlequin.

Ja, Squenz, hvis Siæl er tyk af Tænkesprog og Gloser,
Den lærde Squenz i Laug med sværmende Matroser!
Kort, hvem jeg tænker paa, en laplandsk Advocat,
En sukkende Bigot hos en forædt Prælat,
En grønlandsk Haar=Friseur, en Moralist til Hove,
Kan noget — gabe dog, og strække sig, og sove!
En Munk fordøier dog, og sladrer. Selv en Død
Formelder os med Stank sin Ret til Kirkens Skiød.
En Aand, ja en med Horn, med Kiæder og med Flammer,
Kan kyse Sands og Liv af Herremænd og Ammer.
En dum, trebenet Skurk har jaget mangen Helt
Fra Ponsebollens Ild til sin Frue Moders Telt.
Men selv en pudret Aand kan fløite, flaae sin Næste,
Og spille sin Fallit, saa ziirlig som den Beste.
En giennemsigtig Nar, en luftig Springere
Kan hoppe, sye Merlin, og tumle Præsterne.
En Orm, en Fidibus, det Mindste, man kan nævne,
Kan dog en Ting, det er, og har en Art af Evne;
Og hvor jeg seer et Dyr, i Jord, Luft, Ild og Søe,

Saa kan det, om ei meer, dog leve eller døe.
Men en, af en — hihi! ak, gid jeg flød i Taare,
Selv græde kan jeg ei! — en from, godhiertet Daare,
En stakkels Borgerven, en patriotisk Siæl,
Som har, ak, den Fortræd, at Landet lider vel,
At Staten uden ham giør alt, og efter Snorer,
At ei en usel Krig, ei selv en Krig med H****,
At ikke Skyggen af et Gran politisk Feil,
En lille Griffenfeld, som Enden af min Negl,
Et Opror, kun et Knur, som det i tomme Maver,
At intet hielper ham at yttre sine Gaver,
At ei et lumpent Tab opmuntrer ham til Flid,
At Dyrtid eller sligt fordriver ei hans Tid:
Aha, ja han er meer end levende begravet!
Da først, da føler han, hvor høit han var begavet,
Sin Lunges Værd, og da hvad kan han? Himmel! nei,
Hvad skal han tale om? og tie kan han ei!

Lisette.

Jo vist, min gode Mand, vist kan den Kloge meget,
Som ønsker andres Vel og tænker paa sit eget!
En Nar kan drømme, naar hans Velfærd staaer paa Spil.
Om Jost nu kræver strengt, hvor skal det saa gaae til?

Harlequin,
som ikke har hørt et Ord af alt hvad hun har sagt.

Nei, intet!

Lisette.

Intet? hvad? o, det skal hielpe længe!
Herr Jost har Hvidt paa Sort og Pant for sine Penge,
Dit Skarn!

Hun græder.

Harlequin

endnu i sine egne Betænkninger, og saaledes hele Veien igiennem.

Jeg finder ei . . .

Lisette.

Nei, ret! ja hvor intet er,
Uendelige Nar, hvad vil du finde der?
Og, Dosmer, Himlen veed hvor kiær du er mit Hierte,
Det Fæe du er! jeg seer dit Raserie med Smerte!
Du sladrer for en Stat, og tier, naar det galdt
At faae din Datter gift og al din Gield betalt.
Det koster kun et Ord; den brave Jost tilbyder
Sit Svogerskab (vist ei af Agt for dine Dyder,
Det veedst du vel, min Slut), hans Søn er ung og rig,
Din Datter elsker ham, og du betænker dig!
Der skal en Vers-Pandur, een, som maaskee kun lyver
For fattigt Haandværksfolk — tre Blade for en Styver —
Herr Skriver, han mit Barn! men kiender du mig ret?
Saa sandt jeg elsker dig, ifald du vover det . . .

Harlequin.

Aha!

Lisette.

Min Skat, jeg skal saa ringe for dit Øre,
At . . .

Harlequin.

Stakkels Patriot, hvad skal, hvad kan du giøre?

Lisette.

Betal Herr Jost, hvis ei, giv Herr Leander Ja!

Agnete.

Min Beste, mon det kun er rigtigt med Papa?

Lisette.

Den narriske Contract, som du har underskrevet,

Er Sladder, Hiernespind, saa got som sønderrevet;
Det mærk! Naar har man hørt om først Prioritet
I Døttre? skiønne Pant, ret skabt for en Poet!
Og det, du drømmer om, den Fordeel af hans Værker,
Er Vind, hans høie Mod er faldet, som jeg mærker.
Men Jøst! og han forsmaaet! han skulde vide sligt,
Din Dosmer, var ei da mit Barn ulykkeligt?

Agnete.

Han, af han svimler!

Lisette

høit til Harlequin.

Snak! forstaaer du hvad jeg siger?

Harlequin,

endskiønt han virkelig er vel undskyldt for at forstaae hende, dog endnu i en ganske anden Betragtning end den, hun formoder.

Nei!

Lisette.

Ikke? du skal see mit Ord, og om det sviger!

Harlequin.

Hvortil skal een som jeg anvende sin Forstand?

Lisette.

Du din?

Harlequin.

Hvad er han da?

Lisette,

der endelig bliver vaer, at hun har spildt al sin Veltalenhed.

En Nar, min lille Mand!

Harlequin.

Og er det mod hans Pligt, mod hans Natur at sove;
Forsøgte han et Blund, hvad turde Staten vove!
Alt kunde være tabt! en lille Kastevind
Slog Skibet tit omkuld, naar Skipperen for ind.

Selv sukke kan han ei, det gaaer mig meest til Hierte;
Hvor rørende, hvor sød er patriotisk Smerte,
Hvor ædel er den Graad, som flyder for vort Land!
Og græde kan han ei, og ei en Draabe Vand!
Vel kan han snige sig i Løndom til at græde,
Og bande paa, til Nød, hans Øie randt af Glæde,
Han er vel nødt dertil; men ak, den Graad, som flød
Saaledes for os selv, fy, den er ikke sød!
Alt dette vil endnu forkorte mine Dage!
Ei (Himmelen skee Tak!) som om vi kunde klage,
Vor gyldne Tid er ei endnu saa reent forbi,
At jo en Patriot har nok at røre i;
Men ak, hvad er vort Liv, saasnart det ret betragtes,
Nu da den vilde Storm fordeler sig og sagtes?
Vel nok! det er mit Kald, at det bør glæde mig;
Men hvad er Staten tient med Glæden — af et Liig?
Hvad kan jeg meer end lee som en chinesisk Dukke
Paa Hylden? Nei, det er mit Element at sukke;
Jeg føler det, jeg har en pædagogisk Siæl,
Der glædes, naar et Barn har ikke teet sig vel,
Naar han kan vise sig. Jo meer hans Pensler snerte,
Desbedre kan man see hans faderlige Hierte,
Desbedre skildrer han sin rene Kiærlighed
Paa — ja, just ikke paa et reputeerligt Sted.
Men med en Patriot, o det er ganske andet!
Eet er at revse Børn, og eet at tugte Landet.
Fy, hvem vil vise sig saa lidet delicat
Og — I forstaaer mig vel — paa en gienstridig Stat?
Men ak, hvad sværmer jeg? den hele Bygning falder,
Naar ... ja, naar Drengen først har naaet den modne Alder,
Saa sætter han som helst sin kiære Pædagog

Hoit paa Reolen hos sin Moders Spændebog.
Naar Staten først er stærk og selv kan gaae... o Himmel,
Alt er min Hierne tom, blot Tanken giør mig svimmel!
Ha, Pressen sagtnes alt! skal dette vare ved...
Selv Skriver, synes mig, er i Forlegenhed,
Den Helt! men nu de Smaae? ja de maae suge Poter
Som Biørne! Himmel, hielp os usle Patrioter,
Forsteen os dog ei reent, betænk os, mig især,
I Tide — mig som har min Nation saa kiær!
Kun een Forandring, een! Ak, om du ikke røres...

Andet Optrin.

Jost og de Forrige undtagen Agnete, som gaaer bort saasnart hun har hilset Jost meget ærbødig og med en frygtsom Venlighed, paa en Maade, som siger at hun veed hvorfor han kommer.

Jost.

Matrosen giør sig gal...

Harlequin.

Han springer op og slaaer Hænderne sammen.

Ha Himmel, jeg bønhøres!

Jost.

Hvorledes?

Harlequin.

Nu, fortæl!

Jost.

En gammel Patriot?

Harlequin.

O, men fortæl mig snart, er det et stort Complot?

Jost.

Den Jammer kildrer dig? hver ærlig Mand bør græde!

Harlequin.

Ja tude som en Ulv! det er min største Glæde.

Jost.

Den Ynk ...

Harlequin.

Uhu!

Jost.

At see ...

Harlequin meget hastig.

Al Holmens Magt?

Jost.

En Mand...

Harlequin.

Kun een?

Jost.

En, som har Børn, og ei har sund Forstand!

Harlequin.

Hvem mener han, Herr Jost?

Jost.

Dig, Raboe!

Harlequin.

Det var ærligt.

Jost.

Meer end du troer. Maaskee jeg dømmer alt for kiærligt.

Harlequin.

Ak!

Jost.

Men jeg haaber dog, at det er Raserie...

Harlequin.

Ei!

Jost.

Thi er Hiertet det, som Feilen stikker i...

Harlequin.

Hvorledes?

Jost.

Det er vel, at jeg har seet dit Hierte
Saa tit oprigtig rørt, saa ømt ved andres Smerte.
Jeg kiender dig, jeg veed, du est ei den, som seer
En brav Medborgeres, mindst alles Graad, og leer.

Harlequin.

Leer? Himmel! troer du da, jeg, som saa smaalig søger
I Kroer, i Kipper, og i alle vore Bøger ...

Jost.

Din Daase!

De tage sig hver en stor Priis St. Omer.

Harlequin.

Nu betænk! — som søger Stof til Graad
Og Smerter, blot af Lyst at lindre med mit Raad ...

Jost.

Gaae, Ven! Markskrigeren, som gierne, sig til Beste,
Af christen Kiærlighed stak Stæren paa sin Næste,
Og for at finde Stær omflakker Bye fra Bye,
Er just den Mand, hvis Raad Kortsynede bør skye.
Den Tillid til sig selv, den Frækhed i at møde
Al Fare, ubeseet, hos Levende og Døde,
At spøge med en Tvivl, som andre svede ved,
O, det er ægte Tegn paa tyk Uvidenhed!
Troe mig: den raader best, som zittrer for at raade.
Hvor høi, hvor stærk en Siæl, hvor øm en Tænkemaade
Tiltroer et Folk sin Ven, ham som det har betroet
Sin Velfærd! Er det let, at være Patriot?
Hvad Indsigt, hvilken Flid, hvor ægte Heltedyder,
Hvad Ansvar selv for Feil! Ha den, som selv tilbyder,

Som kiæk paanøder sig, den Mand er aabenbar
Sin Alders største Helt, Bedrager, eller Nar!

Harlequin.

Hojah!

Han giver ved adskillige Lazzi den Utaalmodighed og Kiedsommelighed tilkiende, hvormed han hører paa Jost, der er saa varm i sin Materie, at han enten ikke mærker eller ikke vil mærke det. Tilsidst kaster Harlequin sig med Armene over Kors i sin Lænestol.

Jost.

At konstle paa et Uhr er altid farligt,
Og uden vigtig Trang barnagtigt, uforsvarligt,
Endog af Mesteren; kan den da kaldes viis,
Som giver Fuskere og Børn sit Uhr til Priis?
Beskadiges kun een, strax lider alle Dele.
Men Statens mindste Hiul hvor vigtigt for det Hele!
Selv det, hvis Hovedbrug er lettest at forstaae,
Har Hager skiult i ti, som ingen tænker paa.
Hvor gierne see vi kun vort Anslags gyldne Side,
Hvor gierne dem som vandt, hvor sielden dem som lide,
Og altid Os! Hvad, om vor Handel var betroet,
Om Søe og Storm adlød en anholtsk Patriot?

Harlequin.

Hohojahah!

Jost.

Hvert Trin af Staten efterlader
Usyldelige Spor, hvert gielder Myriader,
Selv den ufødte Slægt, ak, et letsindigt Raad
Har ofte tvunget Børn og Børneborn til Graad!
O Ansvar!

Harlequin.

Men, Herr Jost, hvor kan han uden Naade

Slaae Laas for Landets Mund? er det en Synd at raade?
Maa ingen vise Feil, og sige hvad han veed?

Jost.

Jo, men ei Meer, og det med yderst Varsomhed,
Med Frygt, saa zittrende som den, hvis Raad blev givet
En Ven, en elsket Brud til Døden eller Livet;
Med meer Forsigtighed end ved vort eget Vel,
Og dog med mindre Tvivl om Bifald af vor Siæl.
En ægte Patriot er vist sin Alders Ære,
Men ægte, viis og øm og ærlig bør han være,
For alting Mester af den Ting, han dømmer om,
Oplært, opdraget til at fælde denne Dom.
Naar blev det Børneværk at lære Nationer
Der' Vel? groe Statsmænd da som vilde Champignoner?
Hvad? til at sye en Søm skal Konst, skal Flid, Forstand
Og Aar — og hver en Nar kan flikke paa sit Land?
Hver stræbe i sit Fag, og agte det en Lykke
Om Landet vinder ved hans sidste Mesterstykke!
Han troe sit Pund ei stort, ei vigtigt for en Stat,
Fordi han i sit Sogn blev kaldt en snild Krabat!
Og hvad for Trang? vort Land har ordineerte Læger,
Erfarne Mænd til Raad; hvad Kald, hvad Drift bevæger,
Hvad Indsigt qvæler dig? hvori bestaaer dit Pund?

Harlequin
søvnig og klynkende.

Jeg tør dog tale?

Jost.

Nei!

Harlequin grædefærdig.

Hvad? med min egen Mund?

Jost.

Nei!

Harlequin.

Kan jeg bare mig for Graad?

Jost.

Skiul dine Taare!

Harlequin.

Aha!

Efterat han, som en Person der troer at være i Færd med at tilintetgiøres, paa hundrede forskiellige Maader har søgt at udtrykke deels sin tiltagende Uvirksomhed, deels sin fortrædne og beklagelige Situation, falder han omsider virkelig i Søvn. Den ærlige Jost er kommet for got i Gang og er alt for indtaget af sin Sædelære til at agte paa den Omstændighed, om han bliver hørt eller ikke.

Jost.

Kald den kun frit Forræder eller Daare,
Som, skiønt han ingen Hielp formoder eller veed,
Dog gierne taler om sit Lands Elendighed!
Velsignet være Sem og Japhet af den Høie,
Fordi de rødmende, men taus, med fravendt Øie,
Og strax tildækkede der' gamle Faders Skam!
Men vee hver mundkaad, fræk og dum og nedrig Cham!
Men det er Feilen det, at Nationers Smerte
Er alt for stor til dig og til dit lille Hierte.
Du hører ei der' Skrig; som Faldet af et Huus,
Der dræber Mennesket, ei mærkes af en Muus.
Det, som er uden for vor alt for snevre Sphære,
Kan ikke synes stort, og ikke tungt at bære;
Og naar vort svage Syn tog Maanen for en Ost,
Strax dømme vi om den som om vor Vesperkost.
Saa gaaer det: den, som vist begræd sin Naboes Jammer,
Ifald hans Pindehuus gik op i Røg og Flammer,

Den taler rolig om og kildres ved at spaae
En Ild, hvori hans Bye og Land og Folk forgaae.
Den, som beklager sin og selv sin Naboes Daler,
Udøser Tønder Guld, naar Staten kun betaler.
Og du! en bister Kål, en Tyv kan skræmme dig,
Dog drømmer du med Lyst om Oprør og om Krig,
Du . . .

Lisette.

Hun lister sig paa Tæerne hen til Jost, og rusker ham i Kiolen.

St! Herr Jost!

Jost.

Madam . . . Du veedst ei hvad du vover,
Du . . .

Lisette.

Hys! min lille Mand, han . . .

Jost.

Hvad?

Lisette.

Han . . .

Jost.

Hæ?

Lisette.

Han sover.

Jost.

Nu, paa min Ære, ja!

Han kaster sin Hat saa stærk han kan mod Stuedøren, og gaaer et Par Gange med stærke Skridt op og ned af Gulvet.

Der ligger vor Moral!
O skiønt! Er den da klog, som præker for en Gal!

Lisette.

Desværre!

Jost.

Kom jeg her i Forsæt at omvende
En . . .

Lisette.

Alt for sandt!

Jost.

Madam, Terminen er til Ende,
Og hun begriber vel . . . thi som jeg kan forstaae,
Saa er vort Svogerskab dog ei at tænke paa.

Lisette.

Og hvorfor ei, Herr Jost? dog De har Ret! jeg Daare!
Thi hvad udretter man, hvad frugter mine Taare?
De selv og alle veed, hvor kiær jeg har min Mand;
Men større Mammeluk er ei i Kongens Land.

Jost.

Og dog formaaer hun alt . . .

Lisette.

Hvad kan en stakkels Kone?

Jost.

Ha, jeg vil tale selv, og i en anden Tone!
I Øret paa Harlequin.
Hehei!

Harlequin.

Han springer i Forskrækkelse midt ud paa Gulvet, og sætter sig i en Stilling, som een der vil baxes.

Hei, Kammerat!

Jost.

Hvordan?

Harlequin.

Er det Manson,
At skose Kongens Folk?

Jost.

Herr Naboe!

Harlequin.

Herr Patron!

Jost.

Jeg troer, han ...

Harlequin.

Ah, Herr Jost!

Jost.

Hvor var han?

Harlequin.

Sandt at sige,

Paa Holmen.

Jost.

Fik han Kat?

Harlequin.

Hvad? jeg og mine Lige,

Jeg Kat? det troer jeg ei ...

Jost.

Troe du kun ligefrem,

At om du ingen fikst, du dog fortiente dem.

Harlequin.

En Patriot?

Jost.

En Nar!

Harlequin.

Tak!

Jost.

Jeg er plat.

Harlequin.

Jeg roser

Den jevne Stiil.

Jost.

En Giæk, som Skrig af ti Matroser,

Som en forvildet Sværm indtager meer, end alt
Hvad jeg saa møisomt og med slig en Fynd har talt;
En Rasende, som Søvn, selv Søvn ei holdt i Tømme,
Som glat forvirrer Folk og Stat og alt i Drømme,
Og glemmer vaagende sig selv!

Harlequin.

Men slig, hvori
Det Opløb da bestaaer, saa er den Drøm forbi!

Jost.

Nu vel! — jeg veed ja dog, for faaer det aldrig Ende —
De render om, og veed ei selv, hvorom de rende;
De vil maaskee, fordi de tænker, at de kan . . .

Harlequin.

Ha, jeg forstaaer: de vil! ei ei, hvad siger han?

Jost.

Hvad har jeg sagt?

Harlequin.

Ja saa! ja det seer ud for Landet!

Jost.

Du veedst da meer end jeg. Men vel! og nu om andet,
Om Ting, som gielde dig, hvorpaa, saavidt jeg troer,
Dit eget og maaskee dit hele Vel beroer!
Hør derfor og giv Agt! Du est i Gield . . .

Lisette.

Desværre!

Jost.

Du ødte hvad du fikst af din retskafne Herre;
Han gav dig Huus og Gaard og alt — kun ei Forstand.

Lisette.

Ak, havde han dog det, den gode salig Mand!

Jost.

Nu, det er ei enhver, som kan omgaaes med Penge;
Men nok, du har ei meer, det kan ei vare længe,
Dog er jeg, som du veedst, din største Creditor,
Alt kommer an paa mig, det har jeg sørget for.

Harlequin.

Ei ei!

Jost.

Hvad?

Harlequin.

Om der kun ei stikker andet under!

Jost.

Hvordan?

Harlequin.

Hvem kan man troe, Herr Naboe, nu omstunder?

Jost.

Hvad? mig? mit rene Pant? mit . . .

Harlequin.

Alting er forbi . . .

Jost.

Nu?

Harlequin.

Om en viis Monark har Fingrene deri.

Jost.

Forbandet! rasende!

Harlequin.

Om visse Folk maae raade,
Matrosen . . .

Jost.

Han holder med begge Hænderne Munden til paa Harlequin.

Hei, fordømt! er ingen, ingen Maade,
Ei een, at blive hørt?

Harlequin
imellem Tænderne.

Mat = =

Jost.

Jeg skal qvæle dig!

Harlequin.

Hol = =

Jost.

Atter?

Harlequin,
som sliber sig løs.

Holmens Magt skal snart forstærke sig!

Jost.

Saa gaae da, sværm da, ras! Og jeg som veed, som kiender
Dit Galskab, jeg som har mit Pant, og Magt i Hænder,
Magt nok at jage dig i Dag fra Huus og Hiem,
Jeg staaer godvillig her og holder Lyset frem!

Harlequin.

Herr Jost!

Jost.

Mon Medynk da — hvad driver, hvad bevæger?
Men det er min Herr Søn med sine Narrestreger!

Lisette.

Han? nei, men dette Fæe, som hele Verden veed
Hvor høit jeg ...

Harlequin.

Men, Herr Jost! mig synes, han er vred.

Jost.

Dig synes? ret, bliv ved, giør alting paa det Beste!

Harlequin.

Men sig ...

Jost.

Det har man af at hielpe paa sin Næste!

Harlequin.

Men sig for Himlens Skyld, Herr Jost, hvad har jeg giort?

Jost.

Nei, kun at brille mig, kan det vel skade stort?

Harlequin.

Jeg brille?

Jost.

Himmel! nei, kun drømme, naar jeg taler,
Det være hvad det vil: de herligste Moraler,
Den rene Mynt, Dyd, Pligt og Pant=Forskrivelser,
Alt eet!

Lisette.

Hør nu, min Slut, hvad for et Dyr du er!

Harlequin.

Men har . . .

Jost.

Betal din Gield, saa sørg, saa drøm for Landet!

Harlequin.

Men har jeg hørt et Ord, saa . . .

Jost.

Ha, hvem siger andet?
Du høre mig? men vel! maaskee du hører best
En velbeskrevet Dom lovmæssig forelæst!

Harlequin.

Jeg haaber dog, Herr Jost . . .

Jost.

Jeg, kunde jeg formode
Den Omgang, jeg af dig?

Harlequin.

Jeg har ei glemt det Gode,
Det Venskab, han har viist, den Gield, jeg stikker i . . .

Jost.

Og agter ei . . .

Harlequin.

Men tael! hvorefter vente vi?

Jost.

Og tør jeg haabe da den Gunst, engang at høre?

Harlequin.

Ei, ta Forsikkring, Pant . . .

Jost.

Hvor? hvad?

Harlequin.

Mit høire Øre.

Jost.

Vel! jeg skal prøve det, giv Agt! engang endnu!
Men et politisk Ord, en Lyd! men mukser du . . .

Harlequin.

Hum!

Jost.

Hør da, mærk, og svar! Du har den vorne Pige . . .

Harlequin.

Ja!

Jost.

Medgift faaer hun ei, men det vil intet sige,
Nok, hun er flink og, som Leander siger, skiøn,
Og Penge, Gud skee Lov! behøver ei min Søn,
Den Knøs, han glæder mig paa mine gamle Dage;
Dog undertiden har vi Fædre og vor Plage,
Der har jeg ingen Roe, det koste hvad det vil,
Saa hans Agnetes Ja . . .

Harlequin.

Ei, hvor skal det gaae til?

Jost.

Hvad?

Harlequin.

Nu, jeg hører alt: det var om hans Agneter...

Jost.

Hæ?

Harlequin.

Nu?

Jost.

Den Dom, jeg har, de to Prioriteter
Og Renter, alt kan staae. Meer, Naboe! jeg er rig,
Jeg er en ærlig Mand, og jeg skal hielpe dig.
Men mærk dig, at jeg ei tiltrygler mig din Datter!
Ved Himlen, vover du at giøre Jost til Latter...
Du har tilsoret mig, at din og hendes Haand
Var frie, jeg hader Tvang, og er der Skin af Baand...

Lisette.

Hvad? Baand?

Jost.

Nu, svar da selv!

Harlequin.

Ja, der kan svares meget,
Om Hol = =

Jost.

Hei!

Harlequin.

O, jeg er saa inderlig bevæget,
Jeg kan ei meer, jeg døer! Lisette, svar!

Han løber hastig bort.

Jost.

Hvorhen?

Harlequin i Døren.

Kun til Hans Puff og Geert. Jeg er her strax igien.

Tredie Optrin.

Jost og Lisette.

Jost.

Nu, Himmel!

Her er en lille stum Scene, i hvilken Jost foretager sig adskillige Ting, som den at knappe sin Vest op og knappe den skiævt til igien, at støde Speilrammen overende, at sætte sig, at springe op, at snoe sin Paryk et Par Gange osv., det forstaaer sig, altsammen i muueligste Hast.

Lisette.

Men, Herr Jost, hvor kan han undres over
At den ei hører ham, som drømmer eller sover?
Har han da glemt mit Kors, og at min hierte Mand,
Som hele Verden veed, er ei ved sund Forstand?

Jost

efter nogen Betænkning.

Reent gal? naar har han tabt ...

Lisette.

Nu, der var stort at tabe!
Hvad var han andet end den salig Herres Abe?
Da jeg af Kiærlighed ... o Himmel, at jeg dog
Var saa fornarret i det liderlige Drog!
Nu veed enhver, at jeg var Fruens Kammerpige,
Og Herren ... men det var ei det, jeg vilde sige.
Nok, at den brave Mand stafferede mig ud,
Og, som De let kan troe, jeg var en knøver Brud.
Et Mantov, ak Herr Jost! hvidt Moor med Guldbokketter,

Og Hængler, som De veed, o Himmel! og Manschetter,
Alt Brysselsk!

Jost fortrœden.

Tael om Ting, som andre kan forstaae!

Lisette.

Nu sandt, det er min Mand, jeg ikke tænker paa!
Han var da, som det er for vel bekiendt desværre,
Imellem os, Herr Jost, Nar hos den salig Herre;
Ret som han er endnu, dum, doven, liderlig.
Men hvor det gik og ei, han ret fortrylte mig.
Og stak det mangen knibsk Pimperlimpimp i Øiet,
Men jeg, som det saa gaaer, var ligevel fornøiet;
Der var Sybille Kniks og Slipslap, som De veed...

Jost.

Han tramper i Gulvet.

For Fanden, mig forgaaer hvert Gran Taalmodighed!

Lisette.

Nu sandt, det var min Mand! Jeg siger det med Smerte,
Thi Himlen veed det best, hvor kiær han er mit Hierte:
Han var og blev et Fæe.

Jost vrængende.

Jaja, det veed enhver!

Lisette.

Og dog en Engel i Forstand, mod hvad han er.
En narrisk Capriol, en dum, en fornem Mine...

Jost.

Han sætter sig i Lænestolen.

Nu?

Lisette.

Hoit, at drille Folk, at fiase og at grine,
Det var omtrent hans Orm; og i de første Aar
Blev han endnu saasaa — et got, uskyldigt Faar,

Forresten søvnig, plump, beskienket undertiden,
En Ødeland! Dog kort, den Jammer var kun liden,
Og nu til Meningen: De veed det strenge Bud,
Som, om jeg husker ret, for to Aars Tid kom ud...

Jost.

Og hvilket?

Lisette.

Ei, den Lov, at alle skulde skrive,
Hver ærlig Undersaat, hvis Hænder ei var stive,
Saasnart han kun forstod at kradse ABC...

Jost.

Ei ei, Madam! det var kun en Tilladelse.

Lisette.

Det være hvad det vil! For var han kun en Daare,
Men (ak, jeg kan, jeg kan ei bare mig for Taare!)
Fra dette Øieblik foer, som jeg fast har troet,
Foer Fanden i ham, og — han blev en Patriot!

Jost.

Jaja, det hændtes fleer.

Lisette.

Vi har et Pulterkammer
Høit oppe i en Qvist. Nu tænk engang min Jammer...

Jost.

Ak!

Lisette.

Maa jeg vise Dem....

Jost.

Nei!

Lisette.

Nu, der giemme vi,
Som De saa veed, snart et, snart andet Skramlerie.
Blant andet staae der og to gamle Gueridoner,

Saa boned, ikke som man nu omstunder boner
(Forstaae mig vel, Herr Jost), men boned som de bør…

Jost.

Han springer op.

Men…

Lisette.

Nu, det var min Mand, hvorom vi talte før!
Saa staaer der og et Skriin, som har tilhørt min Frue,
Smukt indlagt…

Jost.

Ei!

Lisette.

Det stod i hendes beste Stue…

Jost.

For Pokker!

Lisette.

Nu, min Mand! Saa maa De vide det,
Jeg seer ei Aar og Dag til Pulterkammeret.
Nu, Morgenen derpaa, som dette Bud blev givet
(Det er et Underværk at man beholder Livet,
Thi man har altid sagt for mig, det var et Bud),
Nu, Morgenen derpaa saa sneg min Mand sig ud….

Jost.

Ei ei!

Lisette.

Nu tænk min Skræk: jeg søgte, hvor jeg vilde —
Alt intet! Tiden gik, vi spiiste, det blev silde,
Og ingen Mand endnu! Thi De begriber let,
Hvor langt min Tanke var fra Pulterkammeret.
Halv Otte fandt vi ham (jeg glemmer ei den Jammer),
Siet hvor!

Jost.

Ei ei, Madam! i hendes Pulterkammer.

Lisette.

Saa har De hørt det? nu, der stod han paa et Fad
Og, Gud forlad min Synd! og skrev et Ugeblad.
Han soer (nu veed De selv, om han har skrevet andet
End Kiøkkensedler for), han soer, det var for Landet,
Og meer, det var om Flid og Sparsomhed, han skrev,
Den liderlige Fugl! Nu døm, hvor varm jeg blev!
Dog det var lidt endnu: han skrev og skrev! Kun Skade
For Blæk og Pen og for de skiønne rene Blade,
Saa tænkte jeg, og taug; thi det, han viiste mig,
Var Snak, hvorfor det ei var værd at ærgre sig.
Dog, som De let kan troe, derefter tog jeg vare
Paa Vinduer og Dør; jeg fandt den fulde Fare,
Og daglig voxte den.

Jost.

Men er det saa, Madam!
Da bør man ynke og om mueligt hielpe ham.
Hans Uheld rører mig, alt andet vil jeg glemme...

Lisette.

Men, Himmel...

Jost.

Veed hun hvad! nu, mens han ei er hiemme...

Lisette.

Saa kom den syttende forleden Januar,
Den store Dag, og den har giort ham reent til Nar.

Jost.

Det hændtes Fleer. Men nu, jeg falder paa de Tanker,
For dog at hielpe paa min Søn...

Lisette.

Den Giæk, den Dranker...

Jost.

Hvad?

Lisette.

Vil indbilde sig at styre Folk og Land!

Jost.

Haha! men om...

Lisette.

O vee, min gode stakkels Mand!

Jost.

Men om vi fandt et Raad...

Lisette.

Nu blev det Statsaspecter,
Bordeller, Vægter=Snak, Pasquiller og Projecter,
Beretninger om Ting, som ingen Siæl har seet,
Digt, Sladder, meer end af den beste Hofpoet...

Jost.

Om...

Lisette.

Dog bør Sandhed staae: han har i denne Time
Endnu, saa gal han er, ei budt sig til at rime...

Jost.

Men om...

Lisette.

Og er der nu en Maaned gaaet forbi,
At han har sluppet det fordømte Smørerie.

Jost.

Vel, vel! ret vel, Madam! men siig mig nu sin Mening;
Maaskee vi uden ham kan slutte den Forening,
Om vi...

Lisette.

Hun falder ham meget hastig i Ordet.

Hvad hielper det? nu veed De, om han er
En Mand at tale med, som andre Mennesker ...

Jost.

Derfor ...

Lisette som forhen.

Om man kan faae et Svar paa det, man siger ...

Jost.

Fordømt!

Lisette.

Man præker nu, man synger eller skriger!

Jost.

Ha, hvor jeg havde Lyst ...

Lisette.

Den Dosmer!

Jost.

Ak!

Lisette.

Den Nar!

Jost.

O vee!

Lisette.

Er det af ham at man bør vente Svar?

Jost.

Nei, Himmel, det er meer end Mennesket kan taale!

Lisette.

Nu, er det ei?

Jost.

Madam!

Lisette.

Men ak, jeg staaer paa Naale,
Hvor kan han blive af? forlad i et Minut!
Jeg har ei Roe, saasnart jeg ikke seer min Snut.

Hun gaaer hastig bort.

Fierde Optrin.

Jost,

efterat han nogen Tid har betragtet Døren med saa høit opspilede Øine og Mund, som vel mueligt.

Nu, Jost, her staaer du da! ha, den som venter andet
Af... Hun har ingen Roe, hvor kiærligt! ei, forbandet!
Bagtalerskeu... jaja, hun ham, som han sit Land!
Ham skeer hans Ret. Men jeg, en brav og ærlig Mand,
Jeg som en Nar? og her? og hvi jeg gamle Taabe...
At jeg... nei, det er meer, min Søn, end du tør haabe!
Fordømt! jeg trygle om... jeg her... Ha, vi vil see
Om lovlig Dom ... om Folk, som giør mig rasende...

Femte Optrin.

Agnete og Jost.

Agnete.

Herr Jost! allene her?

Jost.

Ja, Jomfrue Pimpernille!

Agnete.

For Himlens Skyld!

Jost.

Om Folk, som ret forsætlig drille,
Som — ha!

Agnete.

Retskafne Mand!

Jost.

Jeg brister!

Agnete.

Hun tager ham frygtsom ved Haanden.

Hvi saa vred?

Jost.

Han river den bort.

Slip!

Agnete veemodig.

Nu, det fattedes til min Elendighed!

Jost.

For Pokker! mon de troer at jeg har tabt Forstanden?

Agnete som før.

Herr Jost!

Jost.

Hun, Jomfrue Sip, kan see sig om en anden!
Og var hun Dyden selv og meer end engleskiøn,
Saa skal hun ikke faae saa meget af min Søn!

Agnete.

O Himmel! men, Herr Jost, det faaer, det faaer da være!

Jost.

Ei, faaer det dog? hvor fromt, taalmodigt, paa min Ære!

Agnete.

De veed det selv, at min — ak, at han er mig kiær,
Og at det uden Tvivl maa gaae mig meget nær!
Men at en værdig Mand, der elskte mig som Fader,
Saa bittert, saa med eet forkynder at han hader,
Nu da mit Haab var størst ... Men sig mig da, hvori
Bestaaer min Feil?

Jost.

I det, at Haabet er forbi!

Agnete.

Har min Papa ...

Jost.

Den Giæk!

Agnete.

Net, skield, foreg min Smerte!

Jost.

Den Nar!

Agnete.

De kiender ei hans redelige Hierte,
Og veed jeg, at han har naturlig sund Forstand.

Jost.

Ei ei, fortræffelig! en Engel af en Mand!
Hvor dyb!

Agnete.

Og har De talt min Moder?

Jost.

Ja, desværre!
Den Sladderske, den Hex!

Agnete.

Det gaaer for vidt, min Herre!

Jost.

Au vee!

Agnete. Hun græder.

At tie reent til sligt, anstaaer mig ei.

Jost.

Nu, saa hun vilde vel, jeg skulde gaae min Vei?

Agnete.

O Himmel! men, Herr Jost ... Naar faaer min Jammer Ende?

Jost.

Hun taler som hun bør, jeg er ei vred paa hende;
Men slige ... har de tænkt at kunne drive Spas
Med Jost? Hei, Junker Slens, han kommer ret tilpas!

Siette Optrin.

Leander og de Forrige.

Leander.

Hvorledes?

Jost.

Ei for alt! Nu skal her giøres Rede!

Leander.

Min Brud i Graad? og De, min Fader, hvilken Vrede!

Jost.

Jeg tør dog være vred, Herr Søn, saasnart jeg vil?

Leander.

Forklar mig, Deiligste, hvor dette kan gaae til!

Jost.

Ja deilig først og sidst! men nu vil jeg forklare:
Hans Giftenykker kan han sikkert lade fare,
Herr Fiantes Svogerskab er ei at tænke paa!
Nu suk og klynk og græd! Hvad Jost har sagt, skal staae!
Han gaaer.

Syvende Optrin.

Leander og Agnete.

Leander.

Min Fader ... Men han gaaer! og hvem, hvad, har opirret
Den beste Mand? er det en Drøm? er jeg forvirret?

Saa kiærlig som han er — og var! han haster ud
For snart, det var hans Ord, at bringe mig min Brud!
Og nu?

Agnete.

Leander, ak! jeg frygter at min Fader...

Leander.

Ei, vist! de Griller, som han heller ei forlader!
Hvem kan ei ærgre sig?

Agnete.

Og hvem kan tale med,
Hvem kan udstaae Herr Jost med hans Jilfindighed?

Leander.

Herr Jost er Fromhed selv, men Drømmeren kan brille.

Agnete.

Og Fusentasten bør undskylde hver en Grille!

Leander.

Min Fader, som jeg troer, er en fornuftig Mand.

Agnete.

Jeg er forsikkret om, at min har sund Forstand.

Leander.

Hvor sund! ei, Viisdom selv! maaskee, fordi han giver
Sin kiære Datter til den fløgtige Herr Skriver?

Agnete.

Nei, men til Dem, ei sandt? til sin retskafne Ven?

Leander.

Den fløgtige Contract, hun bør samtykke den!

Agnete.

Jeg bør, Leander? væk!

Leander.

Sligt skulde Jost kun vide!

Agnete.

Uædle, skynd dig, gaae, forkynd ham det i Tide!

Leander.

Ha, mig mistyder hun, men Skrivers rene Stiil ...

Agnete.

Fortryller mig!

Leander.

Farvel!

Agnete spottende.

Ak!

Leander.

Han gaaer hen imod Døren, men kommer strax tilbage.

Trods dit stolte Smiil ...

Agnete som før.

Ei!

Leander.

Mon da Tabet af en Troløs koster Smerte?

Agnete.

Og mon Bagtaleren var vigtig for mit Hierte?

Leander.

Ha Falske!

Agnete.

Skieldsord? ret, nu er jeg vant dertil!

Leander.

Forlader du saa let din Elsker, naar du vil?

Agnete.

Min Elsker!

Leander.

Himmel, nei! jeg veed mit Fald desværre!
Herr Smører, som jeg troer ...

Agnete.

Troe hvad De vil, min Herre!

Leander.

Ha, ham! At blive her var meer end Raserie!

Han gaaer bort i Furie.

Agnete.

Vel, gaae, tag denne med, saa er den Drøm forbi!

Hun river en Ring af Fingeren, og løber efter ham.

Ende paa den første Handling.

Anden Handling.

Første Optrin.

Agnete og strax derefter Jørgen.

Agnete.

Hun sidder og stirrer paa sin Syeramme, med Haanden under Kinden.

Aha, saasnart, med eet, for evig, reent til Ende!

Jørgen,

som stikker Hovedet ind af Døren.

Hem!

Agnete.

Hvor beklemt jeg er!

Jørgen.

Hem!

Agnete.

Jørgen!

Jørgen.

Han kommer indenfor.

Er det hende?

Agnete.

Tomhændet? gavst du ham, han fik da Brev og Ring?

Jørgen.

Ei, troer hun at jeg tør forvanske slige Ting?

Agnete.

Og tog den?

Jørgen.

Ei!

Agnete.

Hvordan?

Jørgen.

Som man er vant at tage.

Agnete.

Og han beholdt...

Jørgen.

Men hør...

Agnete.

Og gav den ei tilbage?

Jørgen.

En Guldring! har man hørt? at give sligt igjen!

Agnete.

Saa at han ordentlig...

Jørgen.

Ret smukt forvarte den.

Agnete.

Barbar!

Jørgen.

For Himlens Skyld!

Agnete.

Og det, jeg havde skrevet,

Du saae ham læse det?

Jørgen.

Ja, Jomfrue!

Agnete.

Brød han Brevet?

Jørgen.

Ei, det forstaaer sig dog, han maatte.

Agnete.

Tie, og svar!

Ei sandt, han studste, da han saae hvis Haand det var?

Jørgen.

Nei.

Agnete.

Ha, troløse Siæl!

Jørgen.

For . . .

Agnete.

Svar mig, naar jeg taler!

Jørgen.

Men . . .

Agnete.

Var han vred?

Jørgen.

Nu ja — saa vred som hun befaler.

Agnete.

Det er dog sært, man kan paa ingen Maade faae
Et ærligt Svar, ei eet, som er at lide paa!

Jørgen.

Men er det ikke best, ifald hun vil tillade,
At jeg fortæller selv min hele Ambassade?

Agnete.

Hvorefter venter du?

Jørgen.

Thi, Jomfrue, overalt
Kan ingen svare klogt, naar een vil spørge galt.

Agnete.

Brav, fleer Anmærkninger!

Jørgen.

Dog, som hun let kan tænke,
Det Ord skal være talt til Stole, Bord og Bænke;
Jeg tiener for mit Brød . . .

Agnete.

O Himmel!

Jørgen.

Og jeg veed
Min Pligt, og at det var imod min Skyldighed...

Agnete.

Kun meer!

Jørgen.

Ifald jeg frit og plump og fræk begierte
At sige hende hvad jeg tænker i mit Hierte.

Agnete.

Og hør nu mit Ifald: ifald du ærgrer mig,
Og ei besvarer det, hvorom jeg spørger dig;
Ifald du ikke strax giør Rigtighed og Rede
For alt...

Jørgen.

Mig kan hun let forvilde med sin Vrede.
Hvem veed nu hvad og hvor jeg skal begynde fra?

Agnete.

Dit Ærende!

Jørgen.

Ja saa! I Gaar...

Agnete.

Skierts?

Jørgen.

Hør mig da,
Thi Orden, siger man, er god. Saa maa hun vide,
Jeg fik i Gaar et Sting her i min venstre Side,
Af Trækvind, som jeg troer...

Agnete.

Ha Jørgen, raser du?

Jørgen.

Men hør mig ud! jeg har det samme Sting endnu.

Agnete.

Net, prøv mig kun!

Jørgen.

Nu, for at komme snart til Ende,
Det Sting, og det at hun befalte mig at rende,
Læg nu min Liigtorn til, og mine skiæve Been,
Og saa en hæslig, dyb, forbandet Rendesteen ...

Agnete.

Ha, hvi jeg ...

Jørgen.

Dette alt blev samlet paa en Maade,
At mine — som hun veed, med Tugt, blev giennemvaade,
Og før jeg fik dem tørt, saa got det kunde skee,
Var Herr Leander ei at høre eller see.

Agnete.

Men, Dosmer! sig mig da, hvor kunde du formode
At naae ham? kryber han? du vidste, hvor han boede!

Jørgen.

Som om jeg først og sidst ei havde søgt ham der!

Agnete.

Og?

Jørgen.

Ei, som sagt ...

Agnete.

Hvordan? hvad?

Jørgen.

Altid lige nær!

Agnete.

Leander ...

Jørgen.

Paa min Troe, var ingensteds at finde.

Agnete.

Nei, min Taalmodighed — hver Draabe maa forsvinde!
Saaledes drille mig! Og brød han ei mit Brev,
Og tog imod min Ring, og læste hvad jeg skrev?

Jørgen.

Nu, ja!

Agnete.

Dog siger du . . .

Jørgen.

Gid den faae Skam, der driller!
Saaledes brød han det, saaledes sad hans Briller . . .

Agnete.

Hvis Briller? hvem?

Jørgen.

Herr Jost.

Agnete.

Ham gavst du, han har seet . . .

Jørgen.

Til Fader eller Søn, det, troer jeg, var vel eet.

Agnete.

O Himmel! at jeg og — ha, hvi jeg skulde sende
En . . .

Jørgen.

Min Beretning er endnu ei halv til Ende.

Agnete.

Hvad meer? tael!

Jørgen.

Nu, Herr Jost lod søge om sin Søn . . .

Agnete.

Bort af mit Øiesyn!

Jørgen.

Men . . .

Agnete.

Bort!

Jørgen,

i det han gaaer.

Er det min Løn?

Andet Optrin.

Agnete allene.

Saa, - vel, nu veed han alt! Ulykkelige Pige,
Hvi vilde du . . . men vel! Og han, hvad vil han sige?
Han sig tilsidesat! for hvem? det staaer deri!
Brav, før var heller ei det sidste Haab forbi!
Han see sin Søn forsmaaet af . . . Himmel! om jeg bliver
Et Offer for hans Had og for den usle Skriver!
Og det er lidt for ham at hevne slig Foragt
Paa mig — for ham som har vor Velfærd i sin Magt!
Ulykkelige Mand, min Fader! dog, du vilde . . .
Men Jost er Fromhed selv, hvi dømmer jeg saa ilde?
Men hastig som en Ild, og (brave Mand, tilgiv
Min Dristighed!) lidt stolt, og meer end alt for stiv,
Saa egensindig, som den Dydige kan være,
Vel punktlig, næsten sær i dit Begreb om Ære —
Ha, jeg begriber let, hvor rasende du blev,
Da du . . . Den dumme Kål, at flye den Mand mit Brev!
Og jeg? o Harm, hvortil kan ikke du forlede!
Leanders bittre Spot . . . hvorover kom hans Vrede,

Og min? jeg kiender ham, og troer jeg at han kan
For Alvor spotte mig? Og dog begyndte han,
Dog var han Skyld i alt!

Tredie Optrin.

Skriver og Agnete.

Agnete,
i det hun seer Skriver, som har sneget sig bag paa hende.

Ak!

Skriver.

Lykkelige Vinde
Har blæst mig hid i Dag, o himmelske Gudinde,
Ved alle Muserne!

Agnete.

Forsværg Dem ei!

Skriver.

Min Eed
Er klippefast — dog kun i Prosa, som De veed.

Agnete.

Der' Sprog ...

Skriver.
Han falder hende i Talen.

De smigrer mig. Dog, at De var tilstede,
O troe mig, det har lagt Biergdynger til min Glæde!
Dog, Bierge selv er Støv ...

Agnete.

Nu er De alt for slem.

Skriver.

Atomer mod den Lyst at kunne kildre Dem!

Agnete.

Mig?

Skriver.

Han giver sig endeel pedantiske Airs.

Viid ... dog, Himmel! er mit Ansigt sat i Lave?
Siig: har jeg Miner, som et Glædskabsbud bør have?

Agnete.

Ei!

Skriver.

Nu?

Agnete fortrœden.

Jeg har ei Lyst ...

Skriver.

Hvorledes seer jeg ud?

Agnete.

Ha, som De vil!

Skriver.

Et Ord!

Agnete.

Nu, som et andet Bud.

Skriver.

Ambassadeur er Fransk, dog kunde det passere
For Apocryph endnu, saavel som andre flere;
Men nu til Sagen: først ...

Agnete.

De dræber mig med Snak!

Skriver.

Først maa De takke mig!

Agnete.

Tak, Millioner Tak!

Skriver.

Dybt maa De neie, dybt!

Hun neier til Jorden, og han bukker sig med en skolemæssig Høitidelighed.

Jeg ønsker Dem til Lykke!

Agnete forundret.

De mig?

Skriver.

Han slaaer sig for Brystet.

Jeg!

Agnete.

Og hvormed?

Skriver.

Han bukker sig igjen.

Ei, med mit Mesterstykke!

Agnete.

O!

Skriver.

Jeg har overgaaet mig selv, mig som De seer,
Og, uden Egenroes, hvad kan der siges meer?

Agnete.

Den Ydmyghed...

Skriver,

som falder hende i Ordet.

Den kan undskyldes; thi De mærker
Dog let, hvor langt mit Værk gaaer over alle Værker.
Nok, at fra Seths Tractat, som dog kun faa har seet,
Har ikke sligt et Lys bestraalet vor Planet.
Her...

Han trækker et Bundt Papirer op af Lommen.

Agnete forskrækket.

Ak, jeg beder...

Skriver.

Nei, at De dog selv maa dømme...

Agnete.

Mig synes...

Skriver.

Om...

Agnete.

Jeg troer . . .

Skriver.

Om det er gyldne Drømme . . .

Agnete.

Jaja . . .

Skriver.

Hvormed . . .

Agnete.

Det er . . .

Skriver.

Hvormed jeg smigrer mig . . .

Agnete.

Det er min Moders Røst!

Skriver.

Da vær saa lykkelig . . .

Agnete.

Forlad et Øieblik!

Hun undløber.

Fierde Optrin.

Skriver allene.

At . . . Kun de fire Blade,
Kun Titelen! — Ei ei, hun gaaer, det var dog Skade!
Den Stakkel, hvilken Ynk, i Havnen af sin Lyst
Forslaaes hun, som jeg troer, paa Frue Lisettes Kyst!
Hahahaha, det Træk, det var vel værd at tegne . . .

Han seer sig rundt omkring, formodentlig om et Bord; men til Uheld er der intet.

Hvor . . . o, vi lærde Folk kan skrive allevegne!
Og da Herr Trykpapir opmuntrer mig til Flid,

Og Verden regner paa hvert Solgran af min Tid,
Mit Pund; og nu min Vert, min Skræder... Penge, Penge!
Jaja, de største Mænd blev store ved at trænge!
Saa var det at Homer sang sig berømt og mæt;
Og jeg? nunu, jeg troer, det tegner ei saa slet.

Han trækker et Blækhorn og en Pen op af Lommen.

Blæk har jeg her, og Pen. Nu faae den Skam, der bytter
Haand med en Amtsbarbeer, og Podex med en Rytter!
Saa veed jeg dog, jeg maa, for Fanden, hvor det gaaer,
Faae skrevet ti til tolv Tractater i et Aar!
Her er jeg Svigerson, min Pen-Forpagter giver
En Daler for et Ark — hei, frisk til Værket, Skriver!
Stor har du længe vær't, snart vil du blive rig,
Saa kan Journalerne gaae hiem og hænge sig! —
Men hvor? er intet Sted, hvorved man kan begynde?
Ei, skrev Diogenes sin Logik i en Tønde,
Og Tønde, Bord og Stol er alle giort af Træe,
Og — slige Skrifter bør forfærdiges paa Knæe.

Han krammer sine Sager ud, saa got han kan, paa en Stol der staaer bag ved Sperammen, og falder paa Knæe ved den for at skrive saaledes; men han springer strax op igien, som een der har glemt noget vigtigt. Han leder i alle sine Lommer, og finder endelig den Bog, som han søger om.

Ei ei, min Navnebog! — nu dog, det var en Lykke!
Det gyldne Skrift! jeg troer, Herr Junkers Mesterstykke!

Han blader om i Bogen, snakker og læser imellem hinanden.

En Statsmand bruger jeg. Den Autor er ei klog,
Som ei anskaffer sig den gyldne Navnebog!
Stat, Stater, General, ha Statsmænd! — Jeg gad vide,
Hvordan man uden den fik fyldt en ærlig Side!
Ja fyldt — ak, mangen een maa fylde som han kan,

Men for studeerte Mænd gaaer sligt ei altid an.
Ha, Navne maa dertil, med to til tre og flere
Maa hvert et Blad bestrøes; vi Lærde maae citere.
Hvor skal det komme fra? her er min Bog til Gavn,
Thi altid kan man dog ei digte selv et Navn.
Abas, Achitophel — den Jøde kan jeg bruge
Til Skrifteprækenen i Vartov næste Uge.
Og Aristid, August — Statsmændene paa A
Er intet værd; nei, Z maa man begynde fra!
Ei heller har det Art, naar hver en Flynder-Jyde
Strax veed, hvis Navnet er, og hvad det skal betyde;
Som hvad er Salomon og slige Navne værd?
Jeg veed, bekiendte Ting kan ikke klinge lærd.
Zaleucus, Xenophon, Ulyss' — de Navne lod sig høre,
Men franske klinge dog langt bedre i vort Øre.
Og Seneca, Sejan — der siges meget om
Hans lange Klammerie med Paverne i Rom.
St. John — en Helgen her? Ha, Richelieu — kun Skade,
At han er brugt saa tit i lumpne Ugeblade!
Philippus, Peter Zar, og Prior, Polignac —
En Trykfeil! ventelig: Herr Prior, den Polak.
Macchiavel — jeg troer, jeg under ham den Ære.
Nei Mazarin — ja ham, ved Styx, ham skal det være!
Det klinger lidt bekiendt, men meget smukt. Enfin!

Han sætter sig igien i forrige Stilling, og begynder at skrive, saaledes at han tillige dicterer sig høit.

Saa skrev den dydige, den fromme Mazarin —
Hvad skrev han? ja, det kan jeg hastig faae at vide.

Han blader om i sine Concepter.

Her skal det staae omtrent, her paa den første Side.

Femte Optrin.

Harlequin og Skriver.

Harlequin.

Han har været ude paa den patriotiske Expedition at styre endeel sværmende Søefolk og andre tilrette, og hans Patriotisme har naturligviis kostet ham en banket Trøie. Forfulgt og aandeløs falder han meer end løber ind paa Skuepladsen; men saasnart har han ikke slaaet Døren i og veed sig i Sikkerhed, førend han som en ægte Cujon vender sig om imod den, og sætter sig i en pukkende Stilling. Han har følgelig ingen Tid til at bemærke Skriver, der sidder bag ved Syerammen.

Au vee! au! uff! Gevalt!

Skriver,

som dicterer sig høit.

At den, som var betroet

Statsroret . . .

Harlequin.

Vil I slaae en ærlig Patriot?

Skriver,

der stikker Hovedet ud under Syerammen.

Haha, den Nar!

Harlequin,

der i sin Indbildningskrafts Hede ikke veed andet, end at Røsten kommer udenfra.

Selv Nar!

Skriver.

Statsroret, bør betænke . . .

Harlequin.

Gid Fanden tog dit Roer!

Skriver.

Sig længe paa at skienke . . .

Harlequin.

Ja, du har skienket mig!

Skriver.

En grov Forbrydere . . .

Harlequin.

Jeg? det er Løgn, din Skurk! kom, om du tør!

Harlequin, der vil sætte sig i Positur, gior, som man kunde vente det af ham, i Stedet for at springe frem, et stærkt Spring tilbage, kaster Speramunen, Skriver, hans Bord og alle hans Concepter overende, og kommer selv til at ligge paa Ryggen midt i dette Chaos.

Skriver.

O vee!

Harlequin.

Hei, jeg er myrdt!

Skriver.

Mit Skrift!

Harlequin.

Vær naadig!

Skriver.

Ha forbandet!

Harlequin.

Qvarteer for een, som døer af Kiærlighed for Landet!

Skriver.

Bort!

Han giør en Vending med Armen for at skyde Harlequin fra sig, som tildeels ligger oven paa ham. Ved denne Leilighed rører han ham i Ansigtet med sin Pen, som han endnu har i Haanden. Harlequin, som lukker Øinene stivt i af Angst, og desuden er reent forvildet i det, veed ikke andet, end at det er en Dolk eller en Kniv.

Harlequin.

Skyd mig for ihiel! jeg væmmes ved en Dolk.

Skriver.

Bort!

Harlequin.

Jeg skal aldrig gaae i Laug med Kongens Folk!

Skriver.

Herr Harlequin!

Harlequin.

Aha!

Skriver.

Tør jeg ærbødigst bede...

Harlequin.

For Himlens Skyld!

Skriver.

Og hvad?

Harlequin.

Stik Kniven i sin Skede!

Skriver.

Og kiender han da ei den vidtberømte Pen?

Harlequin,

som endelig kommer til sig selv, da han kiender Skrivers Rost, og seer at det kun er en Pen som han har frygtet sig for, springer op.

Jeg troer... hei, mener du, jeg løber langt for den?

Skriver.

Herr Svigerfader!

Harlequin.

Ei, mig synes — ja, Herr Skriver!

Skriver.

Jeg selv.

Harlequin.

Hvem kiender Folk i patriotisk Iver?

Skriver.

Da har jeg dog en Air, foruden Egenroes...

Harlequin.

Jaja, mig kom han for som en forrykt Matros.

Nu kommer Harlequins og Skrivers Interesse i Collision. Den ene vil gierne forelæse sit Skrift, og den anden vil ligesaa gierne fortælle det Onde, som han har lidt af Kiærlighed til sit Fædreneland. De tale næsten paa eengang, og altid høiere og høiere, indtil de tilsidst skrige af alle Kræfter.

Skriver.

Eheu! hvad gielder det, ifald De fik at vide...

Harlequin.

Jeg troer, jeg finder det et Aar i Ryg og Side...

Skriver.

Hvad for et Værk der laae paa denne Skriverpult!

Harlequin.

At jeg stak Næsen i en dum, fordømt Tumult.

Skriver

af fuld Hals.

Herr Harlequin!

Harlequin ligemaade.

Hvad Nyt?

Som før, næsten paa eengang.

Skriver.

Ifald De kunde giette...

Harlequin.

Jeg som en Patriot vil styre Folk tilrette...

Skriver.

Ifald De drømte om...

Harlequin.

Og lære dem der' Pligt...

Skriver.

Men hvad, ifald De saae mit ypperlige Digt...

Harlequin

Og Næsestyver! Prygl!

Skriver.

De skulde døe af Latter!

Harlequin.

For Pokker!

Skriver.

Og kom an! jeg faaer ja dog Der' Datter...

Harlequin.

Jeg lee? Om Kongens Folk fik ham engang i Tvæt!

Skriver.

Velan! hvad vover jeg ved at betroe ham det?

Harlequin.

Nei, det er sikkert nok!

Skriver.

Nu maa han mærke nøie!

Harlequin.

Men kom blant Holmens Magt og faae en banket Trøie!

Skriver.

Silentium! mit Værk er intet Børnespil!

Harlequin.

Men mit var Spøg? nei hør, hvor lystig det gik til!

Næsten paa eengang.

Skriver.

Først Titelen: En Sol . . .

Harlequin.

De første Complimenter . . .

Paa eengang, og saa høit de kan raabe.

Skriver.

En Sol . . .

Harlequin.

Et Snudedrag . . .

Skriver.

For jordiske Regenter!

Harlequin.

For Fanden, overdøv mig ikke med sit Skrig!

Skriver.

Ved alle Muserne, nu skal han høre mig!

Harlequin.

Ved hele Bremerholm, jeg vil at han skal høre!

Skriver.

En Sol ...

Harlequin.

Et Rumpestød ...

Skriver.

Ha!

Han holder Harlequin fast ved Øret.

Harlequin.

Mord! Gevalt! mit Øre!

Skriver.

En Sol ...

Harlequin.

En Lussing! hei!

De slaaes.

Siette Optrin.

Leander og de Forrige.

Leander.

Hvorledes staaer det her?

Til Skriver, i det han støder ham bort.

Saa slet belønner I jer Vens Velgierninger?

Harlequin.

Uf!

Skriver.

Hvi forsmaaer han da, hvi vil han ikke skiønne
Paa det, hvormed jeg vil saa rigelig belønne?

Leander.

I rigelig?

Skriver.

Ja, jeg!

Harlequin.

Men maa en stakkels Mand
Da ei fortælle hvad han lider for sit Land?

Leander.

Uværdige, jeg veed det Gode, som I nyder!

Skriver.

Hvi kaster han da Vrag paa det, som jeg tilbyder?

Harlequin.

Har jeg forsmaaet...

Skriver.

Mit Guld!

Harlequin.

Ak!

Skriver.

Mit Klenodie!

Harlequin.

Men glem for Himlens Skyld min Overilelse!

Skriver.

Min Perle, min Juveel!

Harlequin.

Velbaarneste Herr Skriver!

Jeg usle Martyr af en patriotisk Iver...

Skriver.

Min Sol!

Harlequin.

Jeg kiender ja min Feil, hvor grov jeg var!

Leander.

Ei, vær dog klog! De giør for meget af en Nar.

Skriver.

Vel, lad ham tabe...

Leander.

Hvad?

Skriver.

Ei, kun den ringe Lykke

At turde høre paa et uselt Mesterstykke...

Leander.

Og tænkte jeg det ei?

Skriver.

Som London og Paris
Har, eller vil dog vist udmærke ved en Priis...

Harlequin.

Ei ei, Paris!

Skriver.

Og en, som, troer jeg, er lidt andet
End hvad en Practicus fortiener her i Landet!

Harlequin.

Herr Svigerson!

Leander.

Fordømt!

Skriver.

Et Værk, hvis blotte Navn
Vil skrække Jorden og — opbygge Kiøbenhavn!

Leander.

Et Ord, Herr Harlequin!

Skriver.

De see det dog omsider!
Kort: en Historie om Verdens sidste Tider,
Hvori blant andet er fortalt med rene Ord,
Hvorledes vi fik Krig...

Harlequin.

Ei!

Skriver.

Med den hele Jord...

Harlequin.

Paa mine Knæe...

Han vil falde paa Knæe, men Leander forhindrer ham deri.

Leander.

Fy dog! Jeg har et Ord, som haster...

Skriver.

Da Tunis og Algier, til Straf for vore Laster...

Harlequin.

Ei ei, naar hændtes det?

Skriver.

Nu, De kan mærke Dem

Det Aar Totusinde, Trehundrede og Fem!

Harlequin.

Au, neppe lever jeg.

Leander til Harlequin.

Tillad mig dog at tale!

Skriver.

Jeg kunde vise Dem den fineste Cabale,
Som visse Statsmænd...

Harlequin.

Ei!

Skriver.

Har spilt det samme Aar,
Da til vort store Held vor Jord og alt forgaaer;
Jeg kunde nævne Dem den Prinds, som da regierer,
Hans Generaler, og hans Underofficeerer,
Hans Hofpoet, kort alt!

Harlequin.

Ei ei!

Skriver.

Men somme lee,
Og ingen Idiot faaer Skrivers Værk at see!

Harlequin.

Jeg dog?

Leander.

Kom! det er Ting, som Narre kun kan vide.

Harlequin.

Jeg dog, Herr Skriver?

Skriver.

Nei!

Harlequin.

Et Hefte?

Skriver.

Nei!

Harlequin.

En Side?

Skriver.

Kun Narre vide det! hvor veed vi Lærde da,
Om jeg tor spørge Dem, saa meget andet fra?
Hvorledes see vi klart i mørke Cabinetter?

Leander.

Gaae, Ven! det er ei ham, hvormed den Kloge trætter!

Harlequin.

Herr Svigersøn!

Leander.

Ei, Snak! beed dog den Fiante gaae!
Det, jeg vil sige Dem, beroer Der' Velfærd paa.

Skriver. Han vil gaae.

Vel!

Harlequin.

For min Datters Skyld?

Leander.

Herr Harlequin, De spaser:
Der' Datter og en Mand som ciensynlig raser!

Skriver.

Nu, got!

Harlequin.

Medlidenhed!

Skriver til Leander.

De skal selv faae at see
Paa god forsvarlig Prent, om jeg er rasende!

Han gaaer.

Syvende Optrin.

Harlequin og Leander.

Harlequin.

Ha, jeg er ødelagt!

Leander.

Nei, men i største Fare
For snart at blive det. Jeg iilte, at advare;
Der er en Dom — jeg troer, en Obligation,
Kort, jeg vil raade Dem at skiule Der' Person.
Jeg har forgieves søgt Der' Datter og Der' Kone.

Harlequin.

Ak!

Leander.

Jeg begik en Feil, som intet kan forsone.

Harlequin.

Nei, intet!

Leander.

Han trækker paa Skuldrene.

Hidsighed ...

Harlequin.

Kan De forsvare det?

Leander som før.

Mistanke ...

Harlequin.

Og til hvem?

Leander.

Ha, De har alt for ret!

Harlequin.

Om Verden nu forgaaer ...

Leander.

Hvor ...

Harlequin.

Forend jeg har fundet ...

Leander.

Hvad?

Harlequin.

Ei, Cabalerne, hvorpaa der bliver spundet!

Leander.

For Himlens Skyld, min Ven, nu maa De glemme sligt!
Det, jeg har sagt, er meer, desværre meer end Digt.
Min Brud, Der' Tilstand, alt giør mig tilsidst forvirret,
Min ... jeg er Skyld, men Jost er skrækkelig opirret,
Et ulykfaligt Brev ... jeg har ei spart min Bøn,
Ei Knæefald selv, men ak, han hører ei sin Søn!
Jeg frygter, at han strax ... Alt, hvad jeg kunde giøre,
Var at advare Dem.

Harlequin.

Nu ja, det lod sig høre.

Leander.

Spøg ei!

Harlequin.

Nei, det er Tid at bruge sin Forstand.

Leander.

De er i et Korteer en arresteret Mand!

Harlequin.

Saasnart? i et Korteer! Jeg veed, hvor lidt man lider
Stats-Undersøgelser i vanskelige Tider;
Men naar man holder sig saa nær til Dommedag,
Saa tænkte jeg, min Ven, det var en anden Sag.

Leander.

Ha, hvem har drømt om sligt?

Harlequin.

Ei, det jeg og vil haabe!

Leander.

Han vil trække ham bort med Magt.

Kom, hurtig!

Harlequin.

Hei, hvorhen?

Leander.

Han slipper ham.

Dog ak, hvad vil jeg Taabe?
Alt er forgieves, hvor ... Nei, alt forvirrer mig!
Ak, giør en Daarlighed saa reent ulykkelig?

Harlequin meget kiærlig.

Hvad fattes dig, min Ven? du synes at beklage ...

Leander.

Ak beste Mand, der er kun et Minut tilbage!

Harlequin.

Om jeg kan hielpe dig, saa sig kun frit hvori!

Ottende Optrin.

Puff, Geert, og de Forrige.

Puff.

Nu, Naboe!

Harlequin.

Han omfavner den ene efter den anden.

Ei, Herr Puff! Herr Geert!

Puff.

Her komme vi!

Leander.

Fordømt!

Puff.

Nu veed jeg da, hvorledes vi betaler
Vor Gield!

Leander.

Ak, lær ham det!

Puff.

Ti Millioner Daler...

Leander.

For Fanden! hvad jeg vil blant lutter... jeg maa see
Om jeg kun finder et af Fruentimmerne.

Han gaaer.

Puff.

Den Ven var vred.

Harlequin.

Ak nei! den Stakkel, som jeg hører,
Er ilde faren nok; jeg negter ei, det rører,
Hans Vanheld smerter mig, det er en ærlig Ven.

Puff.

Jaja, hver har sit Kors. Nu til vor Gield igien!
Du veedst vor gamle Ret til visse...

Harlequin.

Paa min Ære...

Puff.

Reent ud: til Ørkenøer. Den kunde vi undvære,

Ebbien, den sælge vi, og for en Pokkers Færd,
Den er dog, hvor det gaaer, to Millioner værd!

Harlequin.

Ei!

Puff.

Det er lidt! nu hør, vort Grønland …

Harlequin,
som falder ham om Halsen.

Ak, Herr Broder!

Puff.

Det giør vel Sagen af, saavidt Hans Puff formoder.
Et Land som Frankerig, forstaae: i Størrelse,
Dog ei saa got for os som for de Fremmede!
Du veedst en Republik, som man ei saa kan nævne,
Den kunde bruge det, og den har Raad og Evne:

Harlequin.

Imellem os, Herr Puff! vel Schweitz?

Puff.

Nei, Holland da!
Hvor Pokker tager Schweitz saa mange Penge fra?

Harlequin.

Ja, du har Ret! O snart, slaae til!

Puff.

Nu, hele Landet
Just ei! hvad om vi og beholder et og andet?
Der er dog nok igien. Den østre Kant er størst,
Og dog, jeg veed min Grund, den vil vi sælge først.

Harlequin i Tanker.

Jaja!

Puff.

Hvad mener I? jeg haaber, at man sanker
Det meste… Harlequin, hvorfra de dybe Tanker?

Harlequin.

Hvor længe har vi vel, om jeg tør spørge Dem,
Til Aar Totusinde, Trehundrede og Fem?

Puff.

Hvad? og hvorfor?

Harlequin.

Nu ja, det var kun for at vide,
Om alt det Lapperie kan blive solgt i Tide.

Puff.

Hvorfor det Aarstal just?

Harlequin.

Nu, i Fortrolighed,
Der har jeg, Naboe Puff, saa min Betænkning ved.

Puff.

Ei, der er længe til. Men hør, nu vil man svare:
Ja sælge kan enhver, dog bedre var, at spare.
Og det har Puff betænkt; thi, Naboer, overalt
Er det ei heller nok, at faae vor Gield betalt.
Mit mindste (thi man veed, hvor høit jeg elsker Landet,
Og om jeg Dag og Nat bekymrer mig om andet),
Mit mindste Forsæt er, for evig at befrie
Mit Land, især den Stad, som jeg er Borger i,
Men fremfor alle dem, som kummerlig og længe
Maae trygle Renterne af deres egne Penge,
Og faae dem kun med Knur, og trues med Rabat —
Dem vil jeg først befrie for Skyggen selv af Skat.

Harlequin.

De Stakler først? og saa?

Puff.

Det er dog alt for meget,
At svare Skat af Pant, og Renter af sit eget!

Harlequin.

Og saa?

Puff.

Ei, Skyldnere!

Harlequin.

Dem vil du . . .

Puff.

Om jeg vil?

De pantes ud for Skat, før Folk kan komme til.

Harlequin.

Haha!

Geert.

Og denn, med Gunst?

Puff.

Vist, Naboe Geert! Barberer

Skal fries for Lugten selv af slig en Exeqverer.

Geert.

Ich dakker Dem.

Puff.

Hvortil forleder ikke Trang?

Betroe vi dem vor Hals dog ugentlig engang.

Geert.

Ei, Huten skuddrer een!

Puff.

Kun fort, med min Bevilling

Skal Staten ei faae Gavn af Landet for en Skilling.

Harlequin.

Herr Patriot!

Puff.

Nu ja!

Harlequin.

Men skal da, for at frie
Vort Land, den stakkels Stat doe i et Slutterie?

Puff.

Den gamle Snak!

Harlequin.

Af Luft kan Loven dog ei leve!

Puff.

Men skal den gaae paa Sviir, og stadse som en Greve?
Troe mig, det er kun lidt, hvorved den kan bestaae!
Meer end Trefierdendeel er altid spildt derpaa.
Lidt maa det koste — vel! men naar de først opdages,
Har vi Guldminer nok, hvoraf det Lidt kan tages!

Harlequin.

Hei frisk, omfavn mig!

Puff.

Au! Og hvorfor det, min Ven?

Harlequin.

Fordi du ei endnu har solgt Vestindien.

Puff.

Nu ja! men først og sidst den store Konst at spare!

Harlequin.

Ei, Naboe, vist! paa den er ei et Ord at svare.
Men holdt, det faldt mig ind: sæt, at vi fik en Krig!

Puff.

Troe mig, at Mangel best kan raade til Forlig!

Harlequin.

For Pokker, du har Ret!

Puff.

O Ødselhed! betænker

Blot, for Exempels Skyld, hvad kastes bort til Enker!
Hvi gifte de sig ei saavel som andre Moer?

Harlequin.

En stakkels tandløs Hex?

Puff.

Giør vel, ifald hun døer!

Harlequin.

Nei, Puff! jeg veed, du er en Hund i at regiere
En Stat, den Sag er klar; jeg kan ei disputere,
Men det, som kryber her, ved Milten, her omtrent,
Det drog dit Ord i Tvivl, selv om det stod paa Prent.
Hvad siger du, min Geert? hei, hvad har kunnet lime
De raske Læber til? tre Stavelser en Time!

Geert.

Aha!

Harlequin.

Den beste Mund paa Amtet! er du da
Forstummet?

Geert.

Nei.

Harlequin.

Nu vel, og kan du snakke?

Geert.

Ja.

Harlequin.

Ja, nei — og en Barbeer, en Patriot!

Puff.

Det kommer,
Han lærer vel vort Sprog, og leve vi til Sommer...

Geert.

Den vil ei slide mig; som jeg Dem sige schal,
Min Hoved eller og den danske Sprog er gal.

Harlequin.

Til Sommer? han vort Sprog? For Pokker, vil I qvæle
En Christen? lever han til Morgen uden Mæle?
Ei sprekken Sie kun væk! Der' Sprog ist Ære vært;
Da ich kun var so hoi, hab' ich schon Tydsk gelært!

Puff.

Nei, er Herr Geert min Ven, og om han ellers venter
Taalmodighed af mig med hans forfaldne Renter,
Saa Dansk med danske Folk!

Geert.

Jaja, jeg selv empfant
Wie vigtigt...

Harlequin.

Stakkels Geert! saa staaer din Mund i Pant?

Puff.

En stolt og dum Foragt for Sproget og for Landet
Er væmmelig!

Harlequin.

Ei fy, hvor stinker den forbandet!
Men Hiertet bløder mig for en betrængt Barbeer,
Som dog er frisk og sund, og ei kan snakke meer!
Ja, een som kommer med sit: „das ist Quark, men drauſſen
Da solltet ihr kun sehn! bey mir in Sachsenhausen,
Da dreyt man Halsen um aufs lumpne danske Kram" —
Ja, den Landstrygere, sye Munden til paa ham!
Den deutske Patriot, som lod sig gut betalen,
For at forvirren Folk, at fressen und at pralen,
Og dog af Dovenskab ei gider lært vort Sprog —
Ja, du har Ret, slaae Laas for Munden af det Drog!
Men Geert, ein guter Ven von allen Potentaten,
Et stakkels got Bestfriis, som kun barberer Staten!

Geert.

Ei Herr, um Himlens Skild, jeg er en Patriot,
Og Staatens Wol so gut als Deres Skiæg betroet!

Harlequin.

Ja saa, det glemte jeg; men got! og kan man være
En Patriot, og stum tillige?

Puff.

Man maa lære!

Harlequin.

For Pokker, lære Folk, at snakke uden Mund?
Betænk! og i vor Snak bestaaer dog alt vort Pund!
Nu at nedgrave det! hvorfor saa grum? hvad nøder
Dertil? du kan dog Tydsk saa got, som andre Jøder.

Puff.

Ei ei!

Harlequin.

Vi have Tvang, hvorfor da twinge ham?

Puff.

At tale Tydsk, og selv at høre Tydsk, er Skam!

Harlequin.

Men her, imellem os?

Puff.

Tydsk er en Gift for Landet,
Al vor Fortred er Tydsk!

Harlequin.

Ei!

Puff.

Tydsk er reent forbandet!

Harlequin.

Und Holstein, Haderslev, Neumünster ...

Puff.

Drømmer du?.

Er Holsteen Dannemark?

Harlequin.

Nei, du har Ret endnu!

Puff.

Betænk nu, hvad vi vandt! kun blot, hvor stærk forøger
Vor Handel sig, den med saa mange skiønne Bøger,
Naar Folk først lære Dansk.

Harlequin.

Ei, paa min Troe! hvor blind,
Hvor tosset jeg dog er, at det ei faldt mig ind!
Lær Dansk, min stakkels Geert!

Geert.

Ja, men de høie Tonen,
Hvori Herr Puff so schön betalt ti Millionen,
Befriet sin Land, und giør sin Sprog almindeligt,
Er patriotisch nok, nur ich versteh' sie nicht.

Puff.

Geert! atter Tydsk? han veed ...

Geert.

Herr, hold mig det til gode!

Niende Optrin.

To af Rettens Betienter, og de Forrige.

Den første Betient.

Han er her dog, det Held var neppe at formode.
Herr Harlequin, vi har ...

Harlequin.

Han falder ham i Ordet.

Hvem vil De tale med?

Den første Betient.

Vi har . . .

Harlequin
som før, og saaledes bestandig.

Velkommen, Ven! behag at sidde ned!

Den første Betient.

Vi staae som helst. Vi har . . .

Harlequin.

Ja, vanskelige Tider . . .

Den første Betient.

Men . . .

Harlequin.

Men Taalmodighed! det klarer op omsider.

Den første Betient.

Vi . . .

Puff.

Harlequin, den Ting seer ei saa rigtig ud,
De got Folk pleier ei at være Lykke-Bud.

Den første Betient.

Nei, alt for sandt.

Harlequin.

Maaskee Matrosen . . . det er troligt!
Ei ei! jaja, det Folk er ei saa hastig roligt.

Den første Betient.

Vi har . . .

Harlequin.

Ei!

Den første Betient.

En Arrest.

Harlequin.

Hvor mange?

Den første Betient.

Denne Dom
Skal vise det.

Harlequin.

Alt dømt? Kom, Naboe, hurtig! kom!

Han vil løbe bort, men Betienterne holde paa ham.

Den første Betient.

Hvorhen, Herr Harlequin?

Harlequin.

Ei, de kan exeqveres,
For vi . . .

Den første Betient.

Nei, det et Dem, min Ven, som arresteres!
Herr Jost, Der Creditor . . .

Puff.

Ha, jeg har længe vidst,
Hvordan det vilde gaae den Drømmere tilsidst!

Harlequin.

Hvem skal det gielde?

Puff.

Dig! nu, Dosmer, sørg for Landet!
Dagdriver, Sladderhank! ha, hvem har ventet andet?
En doven Ødeland!

Den første Betient.

Herr Puff, det er vel best,
At Dommen bliver ham lovmæssig forelæst?

Puff.

Fordømt!

Harlequin.

Hvad fattes dig?

Puff.

Got Haandtag i dit Øre!

Den første Betient.

Han trækker et Document op af Lommen, og vil begynde at forelæse det.

Hof- og Stads- ...

Harlequin.

Hvad har jeg med Hoffets Stads at gjøre?

Den første Betient.

Nu, for at være kort ...

Puff.

Du est min Debitor,

Det veedst du. Det er Tid, at andre see sig for.

Han gaaer.

Geert.

Aha!

Harlequin.

Hvad? raser Folk?

Geert.

Der Pulmo wär beynahe

Zerplatzt; so ging es einst dem grossen dicken Brahe ...

Den første Betient.

Saasom Herr Jost ...

Geert.

Dog sandt, Vesica war es nur...

Den første Betient.

Saasom ...

Geert.

Ich wünschte mir den salig Mand i Cur...

Den første Betient.

Herr Jost ...

Harlequin.

Hvad vil I Jost? siig frem, jeg kiender Manden.

Den første Betient.

Saasom Herr Jost ...

Harlequin.

Jeg troer, den Kål har tabt Forstanden!

Geert.

Ein Kataplasma nur — ich setze ti mod eet,
Verstehn Sie mich, mein Freund? den Uheld var ei stect!

Den første Betient.

Nei, al Vidtløftighed er, som jeg seer, utidig;
Kom, Ven! Herr Harlequin antegnes som gienstridig,
Og vi forsikkre os ...

Harlequin.

Hvad? hvilket?

Den første Betient.

Hans Person!

De gribe Harlequin, og slæbe ham bort uagtet alle hans pudseerlige Modstræbelser.

Harlequin.

Gevalt! er det honet? hei, to mod een, Cujon!
En Patriot! Gevalt! Geert, Naboe ...

Geert,

naar de ere borte.

Ja, ich komme!
Nur frisch, jeg har Bestick und Pflaster i min Lomme,
Nur keinen Heller nicht, doch Staats-Projecte gnug.
Puff, der verdamte Kerl, der ist mir auch zu klug;
Ei, Freund, du kömst mir recht, betal ti Millionen,
Denn plagt der Knicker mich für zehn verfluchte Kronen!
Hvor sturt! Ven, obenfra curirt man nicht den Stat!

Han trækker et Papir op af Lommen.

Hier hab' ich ein Clystier, das sich gewaschen hat!

Ei, bist du, wie du sagst, ein Freund von deinem Lande,
So kom und bringe mir mein Lazareth zu Stande!
Sæt min Stats=Hospital i Stand, und flig mig da,
Ob Geert nicht weis, hvad Kant man schal beginde fra!
Han gaaer.

Ende paa den anden Handling.

Tredie Handling.

Første Optrin.

Lisette, Agnete, siddende hver i sit Hiørne, og Jørgen.

Jørgen.

Ja, nu er min Person og Burmans kun tilbage,
Os giør de, som jeg troer, sig Skrupler ved at tage,
Endskiønt det mueligt er en blot Forglemmelse,
Thi Ænder selv og Høns er arresterede.
Fra Hosbond af — hihi, mit Hierte maatte bløde —
Ham tog Herr Jost; men Puff, den ublue christne Jøde,
Han lugter paa en Miil Personer af Værdie,
Han trak min Bliss, hvem veed i hvilket Slutterie!
Ak, tænkte du paa sligt i Morges? du fortærte
Dit Foer saa snildt, saa trygt, saa rolig i dit Hierte,
Du . . .

Agnete.

Got!

Jørgen.

Hvorledes? got?

Lisette.

Det er den Frugt, jeg har
Af al min Kiærlighed til den forgiorte Nar!

Jørgen.

Madammens Kiærlighed i al Respect og Ære,

Men Nar var aldrig Bliss og skal han ikke være!
Han var saa klog som jeg, en Engel i Forstand ...

Lisette.

Gaae, Dosmer, med din Snak! jeg taler om min Mand.

Jørgen.

Ja saa!

Agnete.

Hun springer op.

Gaae, Jørgen, spring! Pedanten, beed ham komme!

Lisette.

Hvad skal den Giæk?

Agnete.

Nu, got! det vil dog ærgre somme!
Ha, den Troeløse skal — jaja, du skal dog see,
Om ... Nu, hvi gaaer du ei?

Jørgen.

Hvad?

Agnete.

Om Meenedere ...

Jørgen.

Hvorledes?

Agnete.

Skynd dig dog!

Jørgen.

Men, Jomfrue!

Agnete.

Om Uhyrer,
Hyæner ...

Jørgen.

Mon hun da fortæller Eventyrer?

Agnete.

Nu, snart!

Jørgen.

Hvorhen?

Agnete.

Om — ha, mit Hierte splittes ad!

Jørgen.

O vee!

Agnete.

Barbar, du er for nedrig til mit Had!

Jørgen.

Men, Jomfrue! med Forlov, det er dog Synd at skielde
Et christen Menneske for — fy, med Tugt at melde!

Agnete.

Men, Jørgen, sig mig da, hvorefter venter du?

Jørgen.

Og veed jeg da hvorhen?

Agnete.

Det veedst du ei endnu?
Nu vel, den fierde Gang: gaae, Jørgen, hent Herr Skriver!

Jørgen.

Men den Omstændighed fortaug hun i sin Iver.
Pedeller, Murmeldyr, Rhabarber — faae den Skam,
Der strax forstaaer af sligt, at jeg skal hente ham!

Agnete.

Og nu?

Jørgen.

Endskiønt jeg troer, hans Viser og hans Griller
Kan virke nok saa got, med Tugt, som andre Piller,
Thi...

Agnete.

Jørgen!

Jørgen.

Om jeg skal tilstaae den hele Sag,
Nu veed hun den Colik, jeg fandt forleden Dag...

Agnete.

Nu, Himmel!

Jørgen.

Kort og got, han...

Agnete.

Skal det vare længe?

Jørgen.

Han havde givet mig en Bog i Drikkepenge...

Agnete.

Endnu?

Jørgen.

Jeg læste den, og det var Skyld deri.

Agnete.

Skal det betyde Spot? er det et Raserie?

Jørgen.

Men, Jomfrue, Bogen selv kan best oplyse Sagen...

Agnete.

Du vil...

Jørgen.

Jeg troer, hun skal fornemme det paa Smagen.

Agnete.

Du vil ei gaae?

Jørgen.

Nu ja, jeg springer!

Agnete.

Hils fra mig,
Og om han har mig kiær, at han da skynder sig!

Jørgen gaaer til Døren, hvor han vender sig og bliver staaende.

Agnete.

Leander skal dog see, om Grusomhed, om Smerte,
Om Nød, om Tab af alt fornedrer dette Hierte!
Det — ja det eneste, vi raade for endnu —
Uædle, det var dit . . .

Lisette.

Men hvem beskylder du?

Agnete.

Ja dit, jeg gav dig det! dog, du forsmaaer som Gave
Det, som du paa dit Vink, mig uadspurgt, kan have.
Ha, troer du, det var skabt til slavisk Eiendom?
Dog ak, maaskee han ei bekymrer sig derom!

Jørgen,
som kommer noget bedre frem.

Saa har jeg . . .

Agnete.

Hvad? endnu?

Jørgen.

Jeg har . . .

Agnete.

Hvad vil du sige?

Jørgen.

Det er ei just — men dog — betragter man tillige . . .

Agnete.

Du raser aabenbar.

Jørgen.

De skulde troe maaskee,
At jeg, som Puff og fleer, var umedlidende . . .

Agnete.

Hvorhen med al den Snak?

Jørgen.

Men før De skulde tænke,

At jeg . . .

Agnete.

Forklar dig!

Jørgen.

Nei, langt heller vil jeg skienke...

Agnete.

Hvad, hvilket, Jørgen? tael!

Jørgen.

Han rækker Haanden frem, som een der skal tage imod Penge.

Jeg havde vel en Bøn...

Agnete.

Ha, nu forstaaer jeg dig! ei sandt, et halv Aars Løn?
Her, Tak for god Credit! saameget er tilbage!

Hun vil give ham Penge, men han holder Hænderne paa Ryggen.

Jørgen.

Nei, giem det lidt, De har! o det var Synd at tage!

Agnete.

Strax!

Jørgen.

Han græder.

Skaan for Himlens Skyld! det var ei meent saa slet!

Agnete.

Kom, det tilhører dig!

Jørgen.

Men De behøve det.

Han gaaer.

Agnete.

Ha, see dit Værk, Tyran! kom, nyd dets første Prøver!
Leander, det er mig, som du saa haardt bedrøver,
Saa grusomt straffer du min rene Kiærlighed!

Dog, muligt det er den, som du vil skilles ved!
Maaskee Foragt! ha, nei! han mig? det kan ei være!
Foragt! nei, det er meer, end jeg formaaer at bære!
Ak, thi jeg haaber dog, at han kun hader mig!
Den, man foragter, giør man den ulykkelig?
Stolt, som han er, og vred, ei sandt, Mama, han hader?

Lisette.

Du drømmer med dit Had; beskyld din galne Fader,
Han har opirret Jost.

Agnete.

Saa burde dog en Ven,
En, i hvis Magt det stod, formilde ham igien!
Jost kan ei see sin Søns Bekymring ubevæget,
Et Ord var nok; dog nei, et Ord var alt for meget,
Og Forbøn, turde jeg vel haabe den af ham,
Hvis Stolthed selv har søgt vort Uheld og vor Skam?
Den Skriverske Contract fornærmede hans Ære,
Hevn og Mistanke var hans ædle Drivefiære,
Han selv tilstod dem før; og derfor viser han
Min stakkels Fader nu hvad Magt og Grumhed kan!
Leander har kun Lyst at vinde mig med Trætte,
Han... Hvem? min Fader!

Andet Optrin.

Harlequin, Lisette og Agnete.

Harlequin.

Han omfavner den ene efter den anden.

Ak, min Datter! min Lisette!

Lisette.

Hvorledes?

Harlequin til Agnete.

Skynd dig, flig til alle Mennesker,
Band paa til Nød, at jeg er ei at finde her!

Lisette.

Hun stikker i at græde.

O Mand, hvad koster du mit alt for ømme Hierte!
Din Frihed, som jeg seer, af den fornyer min Smerte!
At see sin halve Siæl slæbt i et Slutterie,
Hvor haardt! dog slig en Nar, du burde døe deri!

Harlequin.

Stil dog din Graad!

Lisette.

Ha, jeg vil smelte bort i Taare!
Hvorledes har de glemt at binde slig en Daare?

Harlequin.

Fortvivl ei reent, min Skat!

Lisette.

Min lille søde Mand!

Harlequin.

Min Snut!

Lisette.

Naar vil du dog faae Menneskeforstand?

Harlequin.

Et ei, du rører ved min Byld, gid Himlen tage
Mit alt for store Pund kun snart igien tilbage!
Jeg, som en dyb Forstand har giort ulykkelig,
Jeg skulde . . .

Lisette.

Kom du hiem for at opirre mig?

Harlequin.

Koldsindig!

Lisette.

Jeg endnu? Vor Velfærd blev forødet,
Det, veedst du, saae jeg paa med Hænderne i Skiødet;
Men du at prale her, du med Forstand, du Nar!
Troer du, jeg er et Dyr som ingen Galde har?

Harlequin.

Vel nok! men veed hun da, hvorfor man lod mig sætte,
Hvad Stats-Raison ...

Lisette.

Fordømt! nei, det er tungt at giette!
Stats-Sladder, Stats-Hansvurst, og evig Stat og Stat!
Hvorfor indslutter man en liderlig Krabat?
Gaae, spørg Herr Jost!

Harlequin.

Hvad han?

Lisette.

Hvem ellers?

Harlequin.

Den, som grunder
Dybt i en Sag, seer let, hvis Aand der stikker under,
Og at en vis Unævnt har Fingrene deri.

Lisette.

Og hvem?

Harlequin.

Ei!

Lisette.

Svar mig først, hvorledes blevst du frie?

Harlequin.

Man taler ei saa høit om Statsbegivenheder.

Lisette.

Forbandet!

Harlequin.

Nu jeg tør vel hviske det til eder..

Agnete,

som hører nogen komme.

Skiul sig, min Fader! snart!

Harlequin.

Ak, om I røbe det!

Lisette.

Hvad?

Harlequin.

Det, jeg nu har sagt.

Agnete.

O snart, i Kammeret!

Hun skyder ham ind i et Sidekammer.

Lisette.

Hvad har han sagt, den Nar?

Da hun seer, at det er Skriver som kommer, gaaer hun hastig bort.

Agnete.

Ak alt!

Tredie Optrin.

Skriver og Agnete.

Skriver.

Saaledes iler
Natravnen til sit Hiem, naar Morgenrøden smiler,
Og Schmausſen, naar han har en Vexel at fornye,
Og onde Rygter, og det morderiske Blye;
Saa flyer det svangre Segl for raske Hvirvelvinde,
Som jeg, da jeg fornam en Luft fra min Gudinde!

Agnete fortrædeu.

Herr Skriver, meer end nok! Der' Iil forbinder mig.

Skriver.

O Dag, med hvilken Steen skal jeg betegne dig?
O gyldne Leilighed! Fortryllende Camoene,
Et Ord! forklar hvori, hvormed din Træl kan tiene!
Endskiønt min Pythia har sagt mig, hvad det er...

Agnete.

Nød er som Ild, der snart opdages af enhver!

Skriver.

Nød? ja, ved Jupiter, Nød nok! men snart opdage?
Der exciperer jeg, tillad mig at undtage,
Thi ved Calliope, kun tre til fire veed
Den Krig, som forestaaer den hele Christenhed!

Harlequin stikker Hovedet ud af et Vindue, som er over Kammerdøren, hvilket han giør af og til i dette Optrin.

Agnete.

Hvad? hvem?

Skriver.

Den liden Hob Orester eller Venner,
Den som har Frie-Billet til Hiertet af din Tiener,
Den som gaaer ind og ud i din Tilbeders Bryst,
Og dristig roder i hans hemmeligste Lyst!

Agnete.

De drømmer, eller jeg!

Skriver.

Ved Himlens Elementer,
Kun fire saae min Sol for jordiske Regenter,
Mit gyldne Manuscript! troe mig, jeg veed det best,
At otte Øren kun har hørt det forelæst!

Han trækker sine Papirer op af Lommen.

Agnete.

O Himmel!

Skriver.

Fire kun! men du, som Zeus bestemte
Til den ei ringe Lod at glimre som den Femte,
Endskiønt dit gyldne Navn staaer øverst i min Siæl:
Dit Vink bestemme nu min Muses Vee og Vel!
Hem!

Agnete.

O forstaan!

Skriver.

Han begynder at læse.

En Sol...

Agnete,

som falder ham i Ordet.

Er det, jeg mindst kan taale!

Skriver.

Forstaae mig ret: En Sol...

Agnete som før.

Ei selv dens mindste Straale!

Skriver.

Men hun forstaaer mig ei: En Sol...

Agnete.

Bort, sluk den ud!

Skriver.

En Stierne da...

Agnete.

Og ei det mindste Stierneskud!

Skriver.

De skiertser!

Agnete.

Vee mig! Skierts? kan Solskin da fornøie
Et Bryst med aabne Saar, et taareblendet Øie?

Skriver.

Min Sols moralske Glands er som en malet Ild,
Skiønt visse Statsmænd ei vil finde den saa mild;
Den, hvis opblæste Siæl Satyrens Straale rammer,
Ja, den fortæres snart af Pflegetonske Flammer,
Men du, hvis fromme Siæl, den stille Maane liig,
Er glad ved Solens Glands, hvormed den pryder sig ...

Agnete.

O vee!

Skriver.

Du kan, som den ved Hundebiefet, smile
Ved Satyrs skarpeste Spovl-Flamme-svangre Pile!

Agnete.

O Vitzliputzli!

Skriver.

Hem! En Sol ...

Agnete.

O Legio!

Skriver.

Hvorledes?

Agnete.

Lad dog en uskyldig Siæl med Roe!

Skriver.

Hvad?

Agnete.

Ved Forglemmelsens brand-guul-sort-sprængte Vande,
Ved Lethe Flod, hvori dit Manuscript skal strande,
Ved Taushheds Throne, ved den Nord-Jis-mørke Pol,
Besværger jeg dig, Aand: forsvind med samt din Sol!

Skriver.

Ohime! hvilken Gud besvangrer dine Læber
Med Barders Ild? med Spøg, som kildrer, naar den dræber?

Agnete.

Min Spøg? nei, sig min Angst! her, see den kolde Sved!
Er det at martre mig i min Elendighed?

Skriver.

Hvad? hvilken?

Agnete.

Plage-Aand, spørg, dril ... O vee, mit Hierte!

Hun holder Haanden for Øinene, som een der har ont.

Skriver.

Men hvad er Aarsag i saa kiæmpestor en Smerte?

Agnete.

Ak, der ...

Hun peger paa Papirerne, og vil betyde ham, at han skal giemme dem.

Skriver.

som ikke forstaaer andet, end at han skal læse.

Ja strax! En Sol ...

Agnete.

Hvad? Raserie! endnu!

Skriver.

Nu vel: Et Lys, et Skin ...

Agnete.

Forræder, spotter du?

Hun snapper hans Sol fra ham, river den i saa mange Stykker som hun vel kan, og kaster dem hen i en Krog.

Skriver.

I Guder! Furie, mit Manuscript! Mēgære,
Holdt! min Forlægger! o min Middagsmad! min Ære!
Min Skræder! o min Sol!

Fierde Optrin.

Harlequin, der ved denne Larm glemmer den Aarsag, han har at skiule sig, og de Forrige.

Harlequin
efter endeel latterlige Ophævelser.

Der ligger nu den Skat,
Du negtede mig før!

Skriver.

Hyæne, Tigerkat!

Harlequin.

Er Manden klog?

Skriver.

En Biørn var uden Tvivl din Amme!

Harlequin.

Nei, Mette var en Gied...

Skriver.

Fra Ulve maa du stamme!

Harlequin.

Fordømt, en ublue Digt!

Agnete.

O gaae, min Fader, gaae!
Hans Høfligheder er ei værd at agte paa.

Harlequin.

Fra Ulve? hvilken Gift! ved Himlen, blot Satire!
Min Grandpapa beed Faar? min Mormoer gik paa Fire?
Men mærker du den Braad, som ligger skiult deri?

Agnete
med en Urolighed, som hun lader see dette hele Optrin igiennem ved at gaae frem og tilbage og ved af og til at lægge Øret til Døren.

Mig synes... kom, o kom!

Hun vil trække Harlequin bort.

Skriver,
der beseer sin Sols Rudera.

O Styx! o Raserie!

Harlequin til Agnete.

Ulv Jarl var fordum en berygtet Statsforbryder —
Forstaaer du, seer du, hvad min Ulveslægt betyder?

Skriver som for.

Vi var Trojaner!

Harlequin.

Hvad?

Skriver.

Vor Roes var fordum stor!

Harlequin til Agnete.

Mærk vel, Trajanus var en Statsmand, som jeg troer!

Skriver til Agnete.

Harpie, som jeg ei aflader at tilbede!
Hvormed optændte jeg din Lynild-svangre Vrede?

Harlequin.

Hvad? svanger? dog, det er ja klart, han mener mig,
Thi Lynild, som man veed, er Oprør eller Krig.

Skriver til Agnete.

Svar, hvi forgik min Sol ved Straalen af din Iver?

Agnete.

Nu vel, den gik for vidt, tilgiv mig det, Herr Skriver!
Dog troe mig, at i Angst, som den hvori jeg er,
Opirrer intet meer end Forelæsninger!

Skriver.

I Angst?

Agnete.

Ja, helst naar Raad og Hielp er det, vi vente.

Skriver.

De Raad og Hielp?

Agnete.

Det var derfor, jeg lod Dem hente.

Skriver.

Hvori? hvad fattes Dem?

Harlequin.

O Underværk! og veed

Herr Skriver ei endnu den Statsbegivenhed?

Skriver.

Og hvilken?

Harlequin.

At Herr Jost for nylig lod mig sætte,
Dog per Commission, som De da selv kan giette;
Kort, at jeg under Skin af Gield blev arresteert.

Skriver.

Og undløb?

Harlequin.

Ja, men alt mit Gods er confiskeert!

Skriver.

Der' Gods?

Harlequin.

Den sidste Skierv!

Skriver.

For Gield?

Harlequin.

Nu, Ven, jeg tænker,
De kiender meer end jeg til visse Statsmænds Rænker;
Thi Jost har altid vær't min alt for gode Ven.

Skriver.

Er Gielden virkelig?

Harlequin.

Jeg kan ei nægte den.

Skriver.

Der' Gods?

Harlequin.

Det har Hans Puff af Venskab villet tage
I sin Beskyttelse.

Skriver.

Er intet meer tilbage?

Harlequin.

Jeg selv! min Statsforstand!

Skriver.

O Himmel, intet meer?

Harlequin.

Og min Lisette, og min Datter, som De seer!

Skriver.

Den Furie! o Styx, en tiggefærdig Pige
Har turdet vove sligt mod mig og mine Lige!

Harlequin.

Herr Svigersøn!

Skriver.

Herr Giæk! ei vist, en afpilt Nar,
En nøgen Ignorant! en herlig Svigerfar!

Harlequin.

Hvem? hvad?

Agnete.

O ypperligt, o skiønt, bliv ved, min Herre!

Harlequin meget kiærlig.

Min Ven!

Skriver.

Det Ogenavn forskyldte jeg desværre,
Ja, jeg nedlod mig til en vis — Nedladelse,
Et vist ...

Harlequin.

Er det en Drøm, og sover jeg maaskee?

Agnete.

De vaagner af en Drøm!

Skriver.

Han vaagner? ha, hvor ilde
For ham, og for enhver, der vaagner alt for silde!
Sæt nu, ifald han fik et Gran af sund Forstand,
Hvor bittert blev ham da herefter Brød og Vand!
Men rolig!

Harlequin.

Han er fuld!

Skriver.

See her min Haand: du bliver,
Du døer den Giæk, du er.

Harlequin.

Hei lystig, Broder Skriver!
Hvad koster Flasken?

Skriver.

Bort med slig Fortrolighed,
Hvis mindste Skin en Mand som jeg maa rødme ved!
Hvad maatte Verden og vort lærde Selskab dømme?
Man kunde troe tilsidst, at jeg fandt Smag i Drømme,
Om jeg endnu blev ved at taale dem af dig,
Da her er intet meer, som kan undskylde mig.
Til Daarekisten gaae, der skierts med dine Lige,
Du Ødeland, som vil bestyre Land og Rige,
Du Gienfærd af en Nar, fordrukne Østrogoth,
Gior dig en Stat af Straae, du Pesthuus-Patriot!

Harlequin.

Spyeflue, Giedehams, Hugorm, hold op at stikke!
Bort af mit Huus!

Skriver.

Bort? Nar, jeg er der ikke,
Det er ei dit! dog vel, Herr Jost, min gode Ven...

Harlequin.

Forræder!

Skriver.

Skiul dig kun, vi samles vel igien.

Han gaaer.

Femte Optrin.

Harlequin og Agnete.

Harlequin.

O Corfitz, o Tartüff!

Agnete.

Tak Himmelen, min Fader!

Harlequin.

Gift, Edder!

Agnete.

Det er Gift, som gavner meer end skader.

Harlequin.

O!

Agnete.

Agt det Edder høit, som skiærper Øinene!
Ja, ømme, beste Mand! nu først, nu kan De see!

Harlequin.

Hvad først? til Bloksbierg med din Kierlinge-Morale!
Har jeg ei længe seet den Helvedes Cabale,
Den som et vist Partie har spilt mod min Person?
Men at Forræderen, at han var der' Spion,
Han, min Fortroligste!

Agnete.

O snart! en anden, værre,

En ... O!

Hun vil trække Harlequin ind i Kammeret, men da hun ikke kan faae ham afsted, løber hun hen og giør sig noget at bestille med sin Syeramme.

Siette Optrin.

Leander og de Forrige.

Harlequin.

Min beste Ven!

Han omfavner Leander meer end eengang paa det venligste, og søger ved allehaande latterlige Caprioler at udtrykke sin Glæde over at see ham.

Leander.

Er det Der' Ord, min Herre?
Er det at skiule sig? De vover at gaae hiem?
Er da Der' Huus et Sted, som kan fordølge Dem?

Agnete.

Hvorlèdes?

Harlequin.

Nu, min Ven! mig længtes.

Leander.

Ak, mit Hierte
Undskylder Dem, min Siæl er øm og blød af Smerte;
Og dog er Længsel sød, dens Ild er himmelsk Lyst,
Dens Nag er Salighed, som kryber i vort Bryst!

Harlequin.

Hei, sværmer Mennesket?

Leander.

Han seer frygtsomt og kielent til Agnete.

Men, Himmel! Frygt for Vrede,
For Had, maaskee Foragt, af den, som vi tilbede ...

Agnete.

Leander! var det vel?

Harlequin.

Hvad? hvilket? synes dig,

At det var ilde giort, at han befriede mig?

Agnete.

Befriede?

Harlequin.

Veedst du, hvad det koster at bestikke

To Stats-Gripomener?

Leander.

O, det fortiener ikke...

Harlequin.

Sandt nok, de lod mig gaae af Nuk; men, som man veed,

De got Folk har en Taxt paa der' Medlidenhed.

Leander.

Ven, De forvirrer mig, sligt vil vi ei erindre;

Der' Omheds Priis maaskee har aldrig været mindre,

Smaa Ting!

Harlequin.

Hvad Smaating? hvad? Statsfangers Rantion!

Saa har de Slyngler ei vurderet min Person!

Leander.

Nu got, jeg kiendte dem; ak, var det værd at nævne,

Saa var det kun fordi meer overgik min Evne!

Hvi kom det dog saa vidt, hvi kom det? hvilken Skam!

Dog Himlen veed, om Graad da kunde røre ham,

Saa haard var aldrig Jost. Men da jeg saae Der' Fare,

Jeg fløi herhen, jeg bad, De lod sig ei advare!

Harlequin.

Hvem tænkte da paa sligt?

Agnete.

Hun gaaer hen imod Leander.

O redelige Ven,
Kom, min Leander! kom! jeg lever op igien!
Kan du tilgive mig, kan du, min blinde Vrede,
Min, ak min... vidste du alt hvad jeg bør afbede!

Leander.

Jeg selv var Aarsag i, at min Agnete skrev
Det...

Agnete.

Ja, du mener det ulykkelige Brev!
O, men det var kun lidt! jeg...

Leander.

Hvilken Smerte blander
Dit Sprog?

Agnete.

Ak, jeg...

Leander.

Og hvad?

Agnete.

Mistænkte min Leander!

Leander *kielen.*

Var det da billigt?

Agnete.

Nei! min Taare...

Leander.

O min Brud,
Hvor saligt sletter den hvert Spor af Kummer ud!

Harlequin.

O mine Børn, og jeg faaer Appetit at græde!
Jeg veed ei, men det er halv patriotisk Glæde!

Sid Skriver, den Pedant med al sin Statsforstand,
Den Hykler, den Spion, var — i Slaraffenland!

Agnete.

De under ham saa vel?

Harlequin.

Det skal du ikke sige!
Der veed man intet af Forandringer og Krige,
Og naar han ikke meer kan aagre med sit Pund,
Saa er det klart, han maa krepere som en Hund.
Der hvor de stegte Sviin, med Kniv i Ryggen, svømme
I Sadekiær af Miød, og store Fløde-Strømme,
Og dumme Fraadsere fortære dem i Fred,
Der skal han hen! det er det værste Sted, jeg veed!

Agnete til Leander.

Men vi, min Ven?

Leander.

Fat Mod! min Faders første Hede
Forgik, han sukker, kort, han angrer alt sin Vrede,
Tit seer han til sin Søn, og mildt; dog, at vor Ven
Undløb, om det kun ei opirrer ham igien,
Min Dristighed især! og faaer han den at vide
Nu, da Betænksomhed og Tvang og Ømhed stride...

Agnete til Harlequin.

O skiul dig dog!

Harlequin i Tanker.

Jaja, det var hans rette Løn!

Leander.

Og saa, min beste Ven, endnu en lille Bøn!

Harlequin.

Han falder ham om Halsen.

O min Stats-Anecdot! i hvad, hvor kan jeg tiene?

Leander.

De har Forstand...

Harlequin.

Vist nok, meer end jeg bruger ene!

Leander.

Det eneste, hvormed De kan forbinde mig,
Er at De bruger den...

Harlequin.

Ha, nu forstaaer jeg dig,
Du har et Stats-Project...

Leander.

O Himmel, intet mindre!
Men, seer De? alt Forlig kan sligt et Ord forhindre,
Stat, Patriot, Project, Cabale, Krig, o glem
Dog til en Tid de Ord, som dræber os og Dem!

Harlequin.

Hvorledes?

Leander.

Nu, tilgiv Der' gode Ven, min Fader
Den Svaghed! skaan ham for en Mundart, som han hader!
Al Stats-Raisonnement er ham som Gift og Pest,
Og kan fordærve ham, naar han er allerbest.
Skield ham, ifald De vil, det veed jeg han tilgiver;
Men naar De samles nu — ja, De har følt hans Iver —
Et Stats-Ord, kun en Lyd, saa er det lige nær!

Agnete.

Min Fader, om De har Der' troe Agnete kiær...

Harlequin.

Ei, man bør føie ham! Hvor er han at beklage,
Den Mand en Skrue løs paa sine gamle Dage!

Leander.

Ved Himlen, nei!

Harlequin.

Men sig, hvad min Forstand skal til!
Jeg veed, at hver en Nar kan tie, naar han vil.

Leander.

Desbedre!

Agnete til Harlequin.

Skiul sig dog! hør Døren, kan De høre?

Harlequin.

Men først en Ting, som er mig meget om at giøre!

Agnete.

O snart, min Fader! snart!

Harlequin.

Han trækker Leander affides.

Min Søn!

Leander.

Velkomne Navn!

Harlequin
hemmelighedsfuld.

Om nu Matroserne beleire Kiøbenhavn?

Leander.

Ak, nei!

Agnete.

Der ... kom, min Ven! kom!

Hun støder Harlequin ind i Cabinettet, og springer selv tillige med Leander ind i en Dør som er lige over for, hvor de blive staaende.

Leander.

Det er ei min Fader.

Puff lader sig see.

Agnete.

Den Jøde Puff!

Leander.

Man seer hans Haandværk i hans Lader.

Agnete.

Bliv her!

Hun gaaer, og Leander bliver staaende.

Syvende Optrin.

Puff og Leander.

Puff,
som troer, at han er ene.

Man siger, at han undløb; er det sandt,
Desbedre! saa maaskee beholder jeg mit Pant.

Leander halv sagte.

Ei ei!

Puff som før.

Er det en Digt, om Jost og han forliges,
Maaskee besvogre sig, som det da og vil figes:
Ja, saa god Nat mit Pant! for Pokker, det var Skam!
Det er tre Gange værd hvad jeg betroede ham.
Og Jost er narrisk nok, godhiertet nok desværre,
Den Tosse, den ...

Leander,
som kommer frem.

Nei, holdt!

Puff.

Ei, er det Dem, min Herre?

Leander.

Mig selv.

Puff.

Jeg talte om Der' kiære Herr Papa,
Den eiegode Mand!

Leander.

Ak!

Puff.

Men hvor kom De fra?

Leander.

Fra? og hvorfor? — fra Rom!

Puff.

Den kiære Ungdom spøger!
Men er her ei en viis Veninde, som De søger?

Leander.

Hvem søger De?

Puff.

Ei nu, jeg nysler lidt omkring,
En Fattig, som De veed, maa søge mange Ting.

Leander.

En Fattig?

Puff.

De har got! tak Himlen! ja, de Rige
Veed ei hvad Armod og besværlig Tid vil sige;
Men vi! ja, Himlen veed, hvor tit jeg stakkels Mand
Har glemt mit eget Kors, af Medynk med mit Land,
Udsuget, som det er, i disse dyre Tider!
Ja, spænd kun Buen høit! men Strengen brast omsider!
En fattig Mand som jeg, der stræber Dag og Nat,
Mig vil de skrive for to Mark i Extra-Skat!

Leander.

To Mark?

Puff.

To rene Mark!

Leander

forvirret, og som een der hører efter noget andet.

Jaja, jeg overlader

Imidlertid den Sags Betragtning til min Fader,
Det er hans Post. Farvel!

Han gaaer pludselig bort.

Puff.

Ei, hvi saa hastig da?
Mon Frieriet ei anstaaer hans Herr Papa?
Han skyer ham. Er det saa, velan, saa tør jeg haabe!
Nu, det maa lokkes ud. Der er den gamle Taabe!
En ærlig Mine, Puff! stolt, og til Nød lidt grov,
Det er den Characteer, som du har nu behov.

Ottende Optrin.

Jost og Puff.

Jost

uden at bekymre sig om Puff, eller at svare paa hans adskillige Hilsener, uagtet at disse, imod Puffs Forsæt og blot mekanisk, altid blive dybere og dybere.

Den Skurk, den Nedrige, den Utaknemmelige!
En herlig Svigersøn! hvad vil den Nar da sige?
Han undløb? jeg maa lee! fra hvem? og om saa var,
Skal du forraade ham, din Ven, din Svigerfar?
See mig den vakkre Mand! ei, Herr Tartüff, Herr Skriver,
Herr Jomfrue-Tyv! fordømt! Vershøker, Smag-Fordriver,
Du min Agnete, du? ei vist, det var en Brud
For dig, du stikker og min Søn Leander ud!

Puff afsides.

Au vee!

Jost,

dog uden at hilse ham.

Ha, Herr Hans Puff!

Puff.

Tak! Som jeg seer, saa skiønner
Herr Skriver slet...

Jost.

Fordømt med slige Svigersønner!
Grib ham, hæng ham, han løb! hvorhen? en ublue Digt!
Hvor løb han hen? fra hvem? og tør han vove sligt?

Puff.

Nei, neppe; men, min Ven! og troer De, man kan lide
Paa Rygtet?

Jost.

Hvad jeg troer, er ei din Sag at vide.

Puff.

Nunu, jeg mener kun, om Skriver virkelig
Faaer Datteren?

Jost.

Og hvad kan det bekymre dig?

Puff.

Ei, jeg tog altid Deel i alle Husets Sager.

Jost.

For Pokker, ja, det er en artig Deel, du tager!
Kun Huden tog han ei, han vover ei at flaae;
Ei dog, hvem faaer den Hud, som Puff kan ikke faae?
Det gad han vidst! den Tyrk, først plyndrer han en Pige…

Puff.

Men hvem begriber da, hvad al den Snak vil sige?
Enhver vil have sit.

Jost.

Du vidste, hvor jeg boer,
Og jeg fortiente vel en Hilsen, som jeg troer;
Naar hørte du at Jost lod sine Venner stikke
I Nød, naar?

Puff.

Er De da hans Ven?

Jost.

Din er jeg ikke.

Puff.

Ei ei, Herr Jost, hvorfor? saa sig mig da, hvormed
Jeg har fortørnet Dem i min Uskyldighed?

Jost.

Uskyldig?

Puff
med en antaget Kiækhed.

Ja, min Ven! det haaber jeg at være,
Fordi jeg kræver mit.

Jost.

Uskyldig! paa min Ære,
En Aagerkarl!

Puff
meer sagtmælende.

Ei fy, det klæder Dem kun slet!

Jost.

Hvad klæder, Skielm? ja snys, jeg kan bevise det!

Puff.

De dømmer alt for haardt. Man slæber og man slider
Saa kummerlig for sit i disse dyre Tider.
Ja, var det fordum — da! men nu? hvad vinder man?
Vi maae vel hielpe os, saaledes som vi kan!

Jost.

Gaae, ønsk dig ikke den forløbne Tid tilbage,
En Aager-Skielm som du blev hængt i gamle Dage!
Ei, fordum! kommer man med Ærlighed og Flid
Ei nok saa langt endnu, som i Kong Oles Tid?

Puff.
Han trækker paa Skuldrene.

Om Skatten ikke var; beholdt enhver sit eget;
Men ak!

Jost.

Og det er dig, der troer, du gavst for meget?
Dog den, som fandt sit Brød paa en retfærdig Vei,
Selskabets Ven, og den Retskafne knurrer ei.
Han glemmer ei den Skat, det Levevæld, som flyder
Fra Staten i hans Skiød, den Sikkerhed, han nyder;
Men gav, saa suurt det faldt, sin Andeel villig hen,
Saasnart det gielder om at understøtte den.

Puff.

Til Understøttelse, men ikke til at øde!
Giv Klogskab Statens Roer . . .

Jost.

Respect, fordømte Jøde!
Troer du, din usle Skierv berettiger dig til
At sprutte Gift, og fræk at skryde, naar du vil?
Peg paa den Ting, du troer at kunne være bedre,
Viis Feil, men tael med Agt, med Frygt om Landets Fædre!
Dog kun en ærlig Mand bør tale, følg du mig!
Flaae, ran, og tie! vær glad, at Staten glemmer dig!

Puff.

Nu, jeg tiltales her!

Niende Optrin.

Geert og de Forrige.

Geert.

Han giver Puff Penge.

Da hat Er sine Penger!
Verflucht, da da, geschwind! der Teufel schweige länger!

Til Jost.

Weil ich kan ikke Danst — mein Herr, verstehen Sie! —
So will der Kerl, ich soll crepiren als ein Vieh!

Puff.

Got, Tak, Herr Geert! farvel!

Han vil gaae.

Jost.

Hør, strax hans Tøi tilbage

Her, strax den mindste Pialt, du fandt for got at tage!

Hvis ei . . .

Puff.

Jeg faaer ja vel; dog, som jeg haaber . . .

Jost.

Gaae!

Det, som tilkommer dig med Rette, skal du faae!

Puff gaaer.

Geert

raaber efter ham.

Jud, eingemachter Jud, verfluchter Ertz-Hebræer,
Blutigel, schwartzer Krebs, du Mundzusammen-Näher,
Du Seelen-Schinder, du! Verstehn Sie mich, mein Herr!
Der Gottbehütuns ist ein beßrer Christ, als er.
Da kan, wie jeder weis, ein Practicus im Scheeren
Die Seife leichter als den lieben Mund entbehren,
Und ist man noch dazu ein Patriot wie ich,
Und stum, beym Himmel, stum! mein Herr, verstehn Sie mich?

Jost,

som har staaet i dybe Tanker, fortræden.

Nei, til min Lykke!

Geert.

Hæ? was?

Jost.

Ei et Ord, min Herre!

Geert.

Verfluchter Casus!

Jost.

Hvad?

Geert.

Ich sage: destoværre.

Jost.

Slemt nok for Dem maaskee, jeg taber ei derved.

Geert.

Schon gut! nun, kurtz zu seyn, Puff tog min Mund i Eed.

Jost.

For Pokker! og den Skielm forseglede den ikke?

Geert.

Schon gut, das ist vorbey, til min und Landets Lykke.

Han trækker et Papir op af Lommen.

Hier — Schade, daß Sie nicht forstaaen den tidske Sprog —
Mein schönes Lazareth, sehn Sie!

Jost.

Mand, er du klog?

Geert.

Schon gut, ein andermal! saa meget vil jeg sige,
Es ist ein Staats=Project, som ikke har sin Lige!

Jost.

Ha, plag mig ei!

Geert.

Mein Seel, jeg viser der so klar
Als Gottes lieben Tag, at Staten er en Nar.

Jost.

Hvad? hvem?

Geert.

En Binde=ghal, som man schal aarelade!

Jost.

Skurk!

Geert.

Gut, De kan ei Tidsk, und das ist würcklich Schade!
Men, was ich sagen thu, det var derfor jeg kom:
Veed De den Nyighed, som jeg vil talen om?

Jost.

Fortræk!

Han driver Geert for ved sig, indtil denne af en Hændelse bliver staaende med Ryggen imod Døren til det Kammer, hvor Harlequin er skiult.

Geert.

Nein, meiner Seel, mein Herr, det maa De høren,
Det er ums Weh' und Wol von Dännemark at giøren!
Der ryster, zwischen uns, to tidske Firster sig,
Und will, mit Teufels Macht, betrækken uns mit Krig.

Jost.

Forbandet!

Geert.

Auf mein Wort, sie werben schon Soldaten!
Jeg kiender dem, ich bin gereist in ihren Staaten;
Da ist der Fürst von Schweitz, ein ganzer Potentat,
Der frißt mir Dännemark, mein Seel! som en Salat.

Harlequin,

der desuden ligesaa lidet i dette, som i det tredie Optrin, har kunnet bare sig for af og til, dog naar Jost har vendt Ryggen, og med stor Forsigtighed, at stikke Hovedet ud af det Vindue, som er over Døren, glemmer nu i sin Henrykkelse over denne vigtige Stats-Nyhed baade Jost og sig selv. Han rækker Armene ud af Vinduet, og tager Geert paa det kiærligste om Hovedet.

Ei ei, hvad siger du?

Geert,

som umueligt kan vide, hvis Hænder han er i, og naturligviis mindst kan giette paa Harlequin.

Verzeih' mir meine Sünde!
In tieffsten Nöthen ...

Harlequin.

Ven! naar skal den Krig begynde?

Geert.

Beelzebub, Qvartier! ich schal ei lyven meer!
Gewalt!

Han slipper og undløber.

Jost,

der har seet paa denne Scene, som desuden gaaer for sig i en Haandevending, med store Øine, og uden at kunne frembringe et eneste Ord.

Men er det ei Herr Harlequin jeg seer?

Harlequin,

i det han befinder sig, og forskrækket i en Hast dukker ned i sit Kammer.

Ha, nei!

Jost.

Han støder Døren op og trækker Harlequin ud.

Mig synes dog!

Harlequin

endnu inden for.

Det kan umuelig være!

Jost.

Hæ?

Harlequin.

Jeg er arresteert!

Jost.

Det seer jeg, paa min Ære!

Sidste Optrin.

Agnete, Leander og Lisette, som har været i Nærværelsen, og hørt det Foregaaende, Jost og Harlequin.

Agnete

til Leander.

Vor Lykke staaer paa Spil. Kom, Ven! nu gielder det.

Lisette.

O Dosmer af en Mand!

Jost.

Saa Skriver havde Ret?

Harlequin.

Nei, Naboe, troe ham ei, den nedrigste Bedrager!
Maaskee han gad kun vidst, hvordan Der' Flaske smager.
Jeg gav ham alt, og han bagtaler mig til Løn!

Jost.

Nu, saa du kiender dog din kiære Svigersøn?

Harlequin.

Han min, han, den Spion? alt andet maa jeg lide,
Jeg er en fængslet Mand, som De da best kan vide,
Min Datter kun er min; men før hun faaer en Mand
Som den Forræder, før forraader jeg mit Land!
Der staaer min Søn.

Jost.

Hæ? hvem?

Harlequin.

Der' Søn, om De tillader.

Jost.

Ei, Herr Leander selv!

Leander,

som falder paa Knæe for Jost.

Min ømme, fromme Fader!

Agnete.

Hun rører ham frygtsom ved Haanden.

Herr Jost!

Lisette.

Herr Naboe, glem den Tosses Narrerie!

Jost.

Madam, vil hun sin Mand, sin Datter vel, saa tie!

Agnete som før.

Herr Jost!

Leander.

Kan Bøn, kan Graad, vor Graad, kan intet røre?

Harlequin,

som knæler paa en burlesk Maade.

Det er ums Weh' und Wol von Dännemark at giøre!

Jost.

Hæ? Staae kun op, min Søn, du veedst, jeg elsker dig!
Og Datter!

Agnete.

O det Navn, det giør mig lykkelig!

Jost.

Min Datter! nu, jeg veed, jeg saarede dit Hierte,
Jeg ... nu, tør Taaren af! jeg lider ved din Smerte.
Min Harm — det er forbi, jeg hastede herhen,
For ... ja, min Hensigt var at trøste dig igien.

Agnete.

O beste, beste Mand!

Leander.

Nu seer du selv, Veninde,
Hvad for en Mand han er! lad nu din Frygt forsvinde!

Jost.

Vel nok, men svar mig først: hvorledes blev han frie,
Vor Ven? det er en Sag, jeg vil oplyses i.

Harlequin.

Ei, det kan Der' Herr Søn og jeg vel best forklare.

Leander.

Min Fader, ja jeg saae ...

Harlequin,

som falder ham i Ordet.

Nu ja, han saae min Fare,
Vi spilte Fiendens Magt en fiin politisk Streg,
Han blendte dem med Guld, og — Resten giorde jeg.

Leander.

Jeg saae i Haabet alt den Lykke, som vi nyde,
Der' Godhed. „Dette Skridt, det vil han snart fortryde,
Ugiort er best, han kan ei længe blive vred,"
Saa sagde jeg.

Jost.

Din Snak var daarlig Dristighed!

Leander.

Mit Haab . . .

Jost.

Afbeed din Feil! Undskyldning giør den værre.

Lisette.

Den Nar, jeg har af Mand, var Skyld i alt, min Herre!

Jost.

Endnu engang, Madam: den røber slet Forstand,
Den er foragtelig, som agter ei sin Mand!

Leander.

Tilgiv!

Agnete.

Ak, alt igien, saa snart ulykkelige!

Jost.

Hør, Harlequin!

Harlequin.

Han farer op som af Søvne.

Hei, hvor?

Jost.

Mærk vel, hvad jeg vil sige:
Puff er en nedrig Siæl, og den, som var her nu,
Er nok saa stor, men ei saa god en Nar, som du.

Harlequin.

Ei!

Jost.

Hør Betingelsen, paa hvilken jeg tilgiver:
Den Pøbel skal du skye! bort med en nedrig Skriver,
Skye ham som Pest! kun det vil jeg paalægge dig,
Forresten sværm! Din Feil er uforbederlig!
Dog tænk, ifald du kan, at du kan tiene Landet
Med Orden, Ærlighed og Flid, og ei med andet!
Elsk alle, knæl for dem, som Roret er betroet,
Stræb i din egen Kreds, saa er du Patriot!
Og nu vær lykkelig, min Søn, min kiære Datter!

Agnete.

O kiære Navn, mit Liv fornyes, jeg fødes atter!

Leander.

Min Brud!

Harlequin,
som af Glæde falder Lisette om Halsen.

Omfavn mig, min politiske Journal!

Lisette.

Tilstaae mig dog, min Glut, at du er bindegal!

Ende paa Skuespillet.

Pebersvendene.

Et Lystspil

i fem Handlinger.

Handlende Personer.

Orontes.
Araminte, Orontes Kone.
Leonore, deres Fosterdatter.
Orgon, Orontes Broder, }
Argantes, Leonores Fætter, } Pebersvende.
Magister Træknub, }
Leander, Leonores Elsker, Brodersøn til Orontes og Orgon.
Henrik, Leanders Tiener.
Lucie, Leonores Kammerpige.
Marie, Tienestepige hos Orgons.

Skuepladsen er i Orontes Huus.

Første Handling.

Første Optrin.

Leander og Henrik.

Leander.

Dæk Bordet! hurtig! hvad der er ved Haanden! Hvad nøler du efter?

Henrik.

Men Herren kommer, tænkte jeg, lige fra et Giestebud.

Leander.

Hos min Farbroder.

Henrik.

Ja, saa er det Tid, at jeg løber; jeg veed meget vel, hvad for Appetit det giver at spise til Middag hos Herr Orgon.
Han gaaer.

Leander.

Fortvivlede Hex! ulykkelige Farbroder! Men han vil ikke have det bedre. Ha, hans Frihed! den arme Mand, han maa være glad, om han faaer Tilladelse at sidde i sin Lænestol og sukke med Fred. Og det er den Frihed, han beraaber sig saa meget paa! herlige Levnet! jeg kan ikke blive koldsindig derved! — Henrik!

Henrik
endnu bag ved Scenen.

Herre!

Handlende Personer.

Orontes.
Araminte, Orontes Kone.
Leonore, deres Fosterdatter.
Orgon, Orontes Broder, — Pebersvende.
Argantes, Leonores Fætter, — Pebersvende.
Magister Træknub, — Pebersvende.
Leander, Leonores Elsker, Brodersøn til Orontes og Orgon.
Henrik, Leanders Tiener.
Lucie, Leonores Kammerpige.
Marie, Tienestepige hos Orgons.

Skuepladsen er i Orontes Huus.

Første Handling.

Første Optrin.

Leander og Henrik.

Leander.

Væk Bordet! hurtig! hvad der er ved Haanden! Hvad nøler du efter?

Henrik.

Men Herren kommer, tænkte jeg, lige fra et Giestebud.

Leander.

Hos min Farbroder.

Henrik.

Ja, saa er det Tid, at jeg løber; jeg veed meget vel, hvad for Appetit det giver at spise til Middag hos Herr Orgon.

Han gaaer.

Leander.

Fortvivlede Hex! ulykkelige Farbroder! Men han vil ikke have det bedre. Ha, hans Frihed! den arme Mand, han maa være glad, om han faaer Tilladelse at sidde i sin Lænestol og sukke med Fred. Og det er den Frihed, han beraaber sig saa meget paa! herlige Levnet! jeg kan ikke blive koldsindig derved! — Henrik!

Henrik

endnu bag ved Scenen.

Herre!

Leander.

Jeg maa giftes, og det uden Ophold!

Henrik.

Vil Herren ikke spise først?

Leander.

Thi elendigere Creatur er dog ikke til, end en gammel Ungkarl. Hvilken Uorden hos min Oncles, hvilken Plage og Ydmygelse! — Er du færdig?

Henrik.

Paa Øieblikket.

Han gaaer.

Leander.

Men hendes Ære har hun opoffret ham, og det er derfor at han maa være hende meget forbunden, at hun ikke kradser hans Øine ud. Ja, Pernilles Ære! ha! haha! Pernilles Ære! jeg vil ikke sige uopdraget, af den nedrigste Pøbel, neppe født til at sælge Citroner, derfor kunde hun være ærlig nok; men — af min gode Farbroder, dersom jeg maaskee overtyde dig! du skulde vist, vist faae at see, at de ikke altid ere troe, som ere arrige, herskesyge Furier. Men han kan ikke, han vil ikke see! Men det, som jeg meest fortryder paa, er det evige, det skaldede Paaskud, at han ikke gifter sig, fordi han under mig sine Midler; ligesom han ikke kiendte mig, som om jeg ikke selv havde mit Udkomme, eller som om jeg var gierrig. Og jeg arve ham? ja hans Huusholderske, hendes gode Ven, den føre, bredskuldrede Jens, en Snees af hendes Søstre eller Fattersker, af Rendekierlinger, Koblersker — de, de vil arve ham!

Henrik.

Alting er færdigt.

Leander.

Her, Henrik! jeg har længe tiltænkt dig en Belønning

for din troe Tieneste, og jeg kan ikke give dig noget bedre end en Kone.

Henrik.

Ja — med sit Tilbehør.

Leander.

Hvad synes dig om min Leonores Kammerpige? jeg troer at du kan lide hende.

Henrik.

Ak Herre, dersom jeg havde den store Molochs Pengekister, saa gav jeg dem for min Lucie! Men det er sandt, hun sagde mig før, at hendes Jomfrue syntes meget urolig, og at der uden Tvivl var forefaldet noget vigtigt.

Leander.

Hvad maa der nu vel være paa Færde? Elskværdigste Leonore, dine Bekymringer ere mine egne! Men jeg skal snart giøre Ende paa vor tvivlagtige Tilstand! snart! Dog, jeg vil spise først, og siden vil jeg — jeg veed nok hvad jeg vil. Bliv du imidlertid her, ifald noget Bud skulde komme fra hende. Gustav kan blive hos mig, om jeg vil noget.

Han gaaer.

Andet Optrin.

Henrik allene.

Saa er hans Sind. Han er i Stand til at frie og gifte sig inden Solen gaaer ned, og at fortryde det inden Ugen er omme. Sandt nok, at disse Pebersvende ere usle Stakkeler, og at disse Perniller burde druknes; men jeg veed dog for en Ulykke, at man ikke kan fare til at gifte sig, som man drikker et Glas Viin. Nei, nei, min gode Herr Leander! forsigtig, meget forsigtig maa man være. Men Deres Leonore er en Engel, men

hun eier intet, undtagen en rig Fætter; og en rig Fætter som Argantes, der ikke vil skille sig ved sine Penge og ikke har Lyst at døe, er ligesaa meget som intet. Men havde Deres anden Farbroder Herr Orontes ikke selv Børn med sin Frue, saa fik De vist nok al deres Rigdom med Leonore, saa meget er hun afholden af dem begge. Ja, havde de ikke selv Børn . . . Nu da, en Kone uden Medgift . . . Men der er jo Herr Orgons, eller rettere Jomfrue Pernilles Marie; hvad mon hendes Grinde være?

Tredie Optrin.

Marie og Henrik.

Marie.

Tienerinde, Monsieur Henrik! hvor er hans Herre? han var lykkelig, at han undflyede Stormen.

Henrik.

Helst da han maatte seile uden Baglast.

Marie.

Hvor er han nu?

Henrik.

Han har lagt sig for Anker, og indtager hvad ham fattedes, nogle gode Skiver af en Flesteskinke. Men Skierts til Side, hvad er det for Historier med hendes Jomfrue?

Marie.

Hvad andet end de gamle? har hans Herre ikke fortalt ham det? som sædvanligt Banden og Skielden, en Dør op, en anden i, Dugen revet af Bordet, Glassene paa Gulvet, Kokkepigen blaae og blodig, og Deres Tienerinde paa Hovedet ned af Trapperne!

Henrik.

Saa at den ene blev læk i Stormen, og den anden kuldseilede! Men hvoraf kom al denne Støi?

Marie grædende.

Men bie kun, du skal betale mig det, saa sandt jeg hedder Marie, du skal betale mig det! at slaae en ærlig Pige, du, du! som om hun var meer end en anden, fordi hun er opsminket! jeg veed nok den, som seer lige saa got ud som hun, naar man fik Klæder paa Kroppen; men jeg elsker min Ære, det er min Ulykke. Men du skalst dog ikke have giort mig det Puds for intet, jeg veed nok hvad jeg veed! Men det er sandt, jeg skulde hilse Herr Leander fra Jomfruen, og sige ham, at ...

Henrik.

At hun i det mindste maa lade ham have Roe at spise i sit eget Huus.

Marie.

Jeg kan bie.

Henrik.

Imidlertid fortæl mig hvad der gav Anledning!

Marie.

Hvad veed jeg det? maaskee fordi Herr Orgon bragte sin Brodersøn hiem med sig uden at have sagt hende det i Forveien, saa at han til al Uheld traf hende upyntet og, som hun sagde, ikke belavet paa noget, endskiønt hun og Jens veed det bedre, og jeg veed og noget deraf; men Herren og hans gode Venner kommer altid enten for tidlig eller for silde.

Henrik.

Arme Herr Orgon!

Marie.

Jeg kunde græde for ham, og det siger Lisette og, og Martin, og Kudsken.

Henrik.

Men Jens?

Marie.

Han bliver feed, og leer; han seer os alle over Skuldrene. Det er ret en Ynk at see hvorledes de spille Giek med den gode Herre, og med alt det kan han ikke have den kiære Huusfred, som i Dag med Vinen ...

Henrik.

Hvorledes?

Marie.

Det var derover, at Herr Leander blev stødt. Rev hun ikke for deres Øine Pengene af Haanden paa Martin, som Herren skyede ham til Viin? og paastod med Skrigen og Banden, at Vinen, hun havde foresat dem, var saa god som nogen kunde forlange at drikke den, uagtet den var suur, tyk, kun sammenplumpede Levninger af Bouteiller, tømmede i Smug med Jens?

Henrik.

Ha, du arrige Trold! dersom jeg var Herr Orgon ...

Marie.

Han blev og noget vred, Martin siger i det mindste at han har aldrig seet ham vredere. Han stod op fra Bordet, og sagde, at hun i det mindste burde undsee sig noget for Fremmede. Men da var først Ulykken løs.

Henrik.

Hvad blev deraf?

Marie.

Han sukkede, tog sin Hat, og gik ud.

Henrik.

Og dertil fik han dog Tilladelse?

Marie.

Han faaer den ikke altid; men i Dag har hun ventelig sine gode Aarsager, hvorfor hun vil være allene, og i det Fald maa han affted, om han og havde Feberen.

Henrik.

Han giorde dog meget bedre i at gifte sig med en brav og dydig Kone, som elskede ham.

Marie.

Han tør ikke; dog, om han saae hvorledes det gik til, hvad der blev slæbet ud, hvorledes han bliver bestiaalet, og naar han kiendte Jens, saa troer jeg at han giorde det. Og, imellem os, jeg troer at hun frygter for noget; hun giør i nogle Dage intet andet end at bande de pene, stadselige, unge Tøser, som, siger hun, vil forlokke de gamle Narre. Iblant andet er der et artigt Fruentimmer i Naboelauget ...

Henrik.

Som hedder Leonore?

Marie.

Ret saa, just Jomfruen i eders Huus! hende maa hun ikke kunne lide for sin Død, hun nævnede hende et Par Gange i sin største Hede, og det er ventelig hende, som jeg skal advare Herr Leander for.

Henrik.

Du Leander?

Marie.

Dersom hun kunde skrive, eller dersom hun havde nogen anden, eller om hun turde haabe, at Herr Leander, efter det som er skeet, vilde snakke med hende selv, saa havde hun vel ikke betroet mig dette Ærinde; men nu maa hun betroe mig saa meget ...

Henrik.

Og kan hun ikke betroe mig det igien? det om Leonore?

Marie.

Nu, hun har just ikke sagt at det var hende, men imidlertid har hun bedet mig advare ham for et Fruentimmer, der omgaaes ham hver Dag som en Veninde, og uagtet al sin Smiger lægger Snarer ud for at skille ham ved en Arv, som tilkommer ham med Rette; at hun har sikkre Beviis paa alt dette; og at hun af blot Høiagtelse for Herr Leander skulde giøre det, som hun kunde, til at forebygge det, men at hun nødvendig maatte snakke nærmere herom med ham selv.

Henrik.

Han kommer ganske vist.

Marie.

Han kan vel tænke, at jeg har først og sidst hundrede Undskyldninger at giøre for den Uorden i Dag, og at jeg skal skyde al Skylden paa hendes mange Fortredeligheder, og især paa den underlige knarvurne Farbroder.

Henrik.

Den Uforskammede! Veed hun intet meer om Leonore?

Marie.

Men jeg maa forrette mit Ærinde selv. Ei, Herren!

Orgon kommer ganske dybsindig ind, uden at see nogen af dem.

Henrik.

Herr Orgon i egen Person! hvor tankefuld og melancholsk! det sees paa ham, at han tabte Slaget, og maatte rømme Pladsen.

Fierde Optrin.

Orgon, Marie og Henrik.

Orgon.

I det han bliver Marie vaer, studser han, og seer urolig rundt omkring.

Marie, er din Jomfrue her? hvor er hun?

Marie.

Vær kun ikke bange, Herre! Jomfruen er hiemme.

Orgon.

Hvad vil du sige med dit bange, Næsviis? og hvad giør du da her?

Marie.

Jeg er i Ærinde for Jomfruen.

Orgon.

Og i hvilket, om jeg maa spørge?

Marie.

Jeg tor ikke sige Herren det, Jomfruen har udtrykkelig forbudet mig.

Orgon.

Og jeg befaler dig, at du skal sige det.

Marie.

Jeg vilde gierne, Herr Orgon, men jeg tør ikke. Jeg var ulykkelig, jeg veed ikke om De kan tie, og jeg veed ganske vist at De ikke kan tage mig i Forsvar. Jeg kommer igien, Monsieur Henrik!

Hun gaaer.

Orgon.

Han seer forbittret efter hende, og stamper i Jorden.

Hum, hum! Er din Herre hiemme, Henrik?

Henrik.

Ja, Herr Orgon!

Orgon.

Siig ham, at jeg er her!

Henrik gaaer, og Orgon kaster sig i en Læenestol.

Dersom hun ikke var mig saa hengiven ... men hun gior mig dog kied af mit Liv! hvilken Uorden, hvilken Foragt, hvilken Ærgrelse! O Frihed, Frihed, du er en ædel Ting, men du koster mig meget! Men jeg kan dog stille mig ved hende, naar jeg vil — og hvorledes? O Leonore, Leonore! dersom jeg vidste, du ikke foragtede mig; dersom jeg kunde rive mig løs ... Men jeg tør ikke tænke derpaa.

Femte Optrin.

Leander og Orgon.

Leander.

Velkommen, min Oncle! De kommer ret beleiligt. Tør jeg byde Dem det, jeg har ved Haanden? De har ikke spiist.

Orgon.

Og jeg har heller ingen Lyst dertil. Men jeg maa vel undskylde mig ...

Leander.

O, jeg beder for alting.

Orgon.

Og den stakkels Pernille med.

Leander.

Nei, min kiære Oncle, det er meer end overflødigt! Hun er over alle Undskyldninger.

Orgon.

Hun har vist nok forløbet sig, det gode Barn; men hun har opoffret alting for mig, hun har mange Besværligheder, mange Fortredeligheder, hun ...

Leander bitter.

Fortiener ikke Deres Godhed.

Orgon.

Jeg veed det, at hun er forhadt af alle; men det er mig en Aarsag meer, hvorfor jeg bør tage hende i Beskyttelse.

Leander.

Ak min kiære, min saa inderlig elskte Oncle! forlad mig, det er mig ikke anstændigt, ikke tilladt, at giøre Dem Erindringer; men skulde jeg og vove at fortørne Dem, jeg maa tale. Vilde De dog lade Dem overtyde! hvorfor vil den retskafne Borger, den ædle Mennesketven, den ellers saa vise Orgon ikke see det eneste, som kan giøre ham lykkelig?

Orgon.

Og hvad er det for et eneste?

Leander.

Et varigt, et helligt Baand, som er knyttet under Himmelens Velsignelse, under Dydens Varetægt, under Lovenes Bifald, og under alle gode Medborgeres Lykønskninger.

Orgon.

Men det er altid et Baand.

Leander.

Fælles Høiagtelse, og selv, i Mangel af den, fælles Fordeel giør det let og behageligt og ærværdigt; da derimod — De maa forlade mig det, min Oncle — den Lænke, som De sukker under, er tung og haanlig. Skulde De og være ulykkelig nok til at faae en slet Kone, og slettere end Pernille kan ingen være ...

Orgon.

Hum, hum!

Leander.

Forlad mig det, saa vil hun dog ikke plyndre Dem, thi hun veed at hun bestiæler sig selv. Hun vil ikke let vanære Dem, hun vil i det mindste tage den udvortes Anstændighed i

Agt, thi hun har en Ære at miste. Hun vil være øm over Deres gode Navn, thi det er hendes Prydelse og hendes Børns Arvegods. Hun vil være høflig, omhyggelig, ja lydig, for at undgaae Skam. Deres Brødre ere hendes Brødre, og Deres Venner hendes Venner. Et Fruentimmer derimod, som ingen Love giøre sikkert for Deres Ubestandighed, eller for Mangel efter Deres Død, en Pernille vil ansee sin Fordeel for reent adskilt fra Deres. Hun vil, for at sætte sig i Sikkerhed, uden Indskrænkning betiene sig af den Tid, da hun har Roret i Hænderne. Hun vil bedrage, bestiæle, ødelægge Dem, for at berige sig og sine Venner. De derimod, som elske Dem, vil være hende til en Afskye, thi hun veed at de hade hende. Deres Ære vil være hende ligegyldig, thi hun vil ikke, at De skal være mere agtet, end hun er selv. Erindrer hun sig, opvakt af den almindelige Foragt, sit første Feiltrin og hvad hun kunde have været, da vil hun lade Dem føle sin tabte Dyd, og det som hun har opoffret for Dem, og Vægten af sin Fortvivlelse. Hun vil bebreide Dem sin Ulykke, hun vil bande, hun vil hade, hun vil afskye Dem. Og snart vil Virkningen af hendes Fortvivlelse vise sig i al hendes Adfærd. Hun vil foragte en Ære, som hun troer at have tabt for evig; hun vil blive tøileløs, liderlig. Troer De ikke, at det andet Skridt til Laster er lettere, end det første? eller troer De, at De er den Mand allene, som hun kunde opoffre sin Dyd for? Forlad mig, jeg er heftig, min kiære Oncle! jeg taler frit.

Orgon.

Vel frit, men din Alder, din Redelighed og mit Venskab kan tillade dig det; du taler uegennyttig.

Leander.

Er De derimod saa lykkelig, som jeg haaber, og som De fortiener, at De faaer en dydig Ægtefælle: hvilken Lyksalighed,

hvilken Velsignelse! De behøve kun at betragte Deres Broder, den lykkelige Orontes, og hans Araminte.

Orgon.

Ja ja, min Søn, der er noget i det, du siger; men du betænker ikke hvad Frihed betyder.

Leander.

Den, at drikke hvad Viin man lyster, er vist nok artig.

Orgon.

Du har dog vel ikke fortalt den Historie her i Huset?

Leander.

Til ingen uden til Araminte, i min første Hede kunde jeg ikke tie; men hun har lovet mig at holde det hemmeligt.

Orgon.

Ja til hun faaer sin Orontes at see. Jeg kan ikke nære mig, jeg giør lige saa got at jeg gaaer.

Leander.

Araminte elsker sin Mand for høit til at betroe ham noget som kunde giøre ham Kummer, og hun veed at intet kan bekymre ham meer, end naar det gaaer hans Broder ilde; desuden har de altid nok at tale om deres egen Lyksalighed.

Orgon.

Og Leonore?

Leander.

Til hende taler Araminte aldrig om sligt. Hun, saavel som Orontes, skiulte gierne Deres ulykkelige Aag for hele Verden. Den dydige, den uskyldige Leonore har heller ingen Mistanke derom, hun bærer tvertimod stor Høiagtelse for Dem, og taler ofte om Deres Retsindighed, deres Menneskekiærlighed.

Orgon.

Hun taler ofte om mig, siger du? det rører mig, det ...

Sjette Optrin.

Henrik med et Brev i Haanden, de Forrige.

Henrik.

Et Brev til Dem, Herr Leander!

Orgon.

Jeg vil lade dig allene, jeg vil gaae ind til min Broder. Herr Argantes har desuden lovet at møde her i Eftermiddag, vores lærde Magister kommer uden Tvivl og. Bliv kun!

Han gaaer.

Henrik.

Argantes og Herr Magister Træknub, et herligt Selskab for Herr Orgon! det bliver et heelt Knippe Pebersvende. I Eftermiddag vil det gaae ud over Konerne.

Leander,

som endnu seer efter Orgon.

Arme Mand, at saa giftig en Fordom skal forblinde, plage, vanære dig! Men jeg maa læse mit Brev. Det er fra Leonore! jeg skielver for at bryde det; der var noget vigtigt, sagde du før. Ak min Leonore, naar vil du tillade mig at nyde, at være vis paa min Lykke? den fortrædelige Hemmelighed forbittrer al min Glæde. Men jeg maa see.

Han bryder Brevet og læser.

„Jeg kan ikke komme til at tale med Dem; men jeg er ulykkelig, jeg skal have faaet en uformodentlig Arv paa 30000 Rigsdaler efter en Slægtning i Batavia. Alting er ude! Min Fætter Herr Argantes ... Men jeg kan ikke sige Dem meer. Jeg er i dette Øieblik allene i Haven. Kom snart, og trøst Deres bedrøvede Leonore."

Henrik.

Ak hvilken Ulykke, 30000 Rigsdaler fra Batavia, hvilken

Elendighed! Dersom saadant et Vanheld hændtes min Lucie, saa troer jeg at jeg giftede mig med hende af Fortvivlelse.

Leander.

Jeg veed ikke selv, hvad jeg skal tænke herom. Hendes Fætter Argantes? hvad kan det nedrige Menneske have i Sinde? Jeg maa vide, hvad det er. Kom, og pas paa Havedøren, at du kan advare os, om nogen kommer.

De gaae.

Ende paa den første Handling.

Anden Handling.

Første Optrin.

Argantes allene.

Holla ho! Der er ikke en Siæl. Men dersom de tænker, at de skal beholde Leonore, nu da hun har 30000 Rigsdaler, da kiende de Herr Argantes ikke ret. Jeg veed hvad jeg skal paastaae. Ja, da hun ikke havde noget — men 30000 Rigsdaler, bevare os! de Renter kan jeg ja holde min hele Huusholdning for ti Gange, og endda lægge Penge op. Kort sagt, jeg maa, førend en ung Springer ... Vel har jeg tusinde Gange forsøret at gifte mig, en Kone er en ædende Capital, en Ødelæggelse i et Huus! jeg kan jo see det paa denne Araminte, jeg tør bande paa, at hun bruger allene for to Rigsdaler Handsker om Aaret. Nu Knappenaale, nu Hovedvand, nu Bændler, au vee! Men er jeg ikke Mand? jeg skal nok lære hende at spare, og førend jeg lader den Capital tage mig bort for Næsen... Stille! jeg troer, der kommer nogen. Holla ho!

Andet Optrin.

Leander, Argantes, og siden Henrik.

Leander heftig.

Hvad er der?

Foragtelig.

O Herr Argantes!

Argantes.

Deres ydmygste Tiener, Herr Leander!

Leander.

Deres Tiener!

Argantes.

Jeg er her for at tale med Herr Orontes i en vis Sag.

Leander.

Herr Orontes taler med sin Broder i Familiesager; men jeg skal lade ham sige, at De er her. Henrik!

Henrik.

Herre!

Argantes.

Alt imedens Argantes taler, giver Leander med alle sine Gebærder Utaalmodighed tilkiende.

O jeg beder, giør Herr Orontes ingen Uleilighed, jeg kan komme igien. Jeg har desuden et lille Ærinde paa Torvet. Jeg maa sørge for min Huusholdning, Herr Leander! I gamle Dage var det mig en Fornøielse; men i disse besværlige Tider — Haaret kan staae een paa Hovedet — hvad mener De? nu er det saamæn ikke to Maaneder siden jeg kiøbte en Skieppe Gryn, og nu er de saamæn allerede slupne. Men, hvad mener De? skulde De troe det om min gamle Agnete, at hun var saa ugudelig, et Christen-Mennesske? thi det kan ikke være andet, end at hun maa give Katten Grød, ja saamæn maa hun saa, thi den bliver øiensynlig federe og federe, og dog er der hverken Muus eller Rotter i mit hele Huus. Og hvad mener De? naar hun kunde spare noget fra sin Mund, bør det da komme mig til Fordeel, eller Katten? Men hvad skal jeg giøre? jeg kommer ligesaa got først som sidst til at kiøbe en Skieppe igien, ja saamæn giør jeg saa. Nu faaer jeg at see. Jeg skal strax have den Ære at være her.

Han gaaer.

Leander.

Bliv borte til evig Tid! Den Nederdrægtige, den Nar!

Henrik

raaber ud af Skuepladsen efter Argantes.

Hei, hei, glem ikke at tælle Grynene!

Leander.

Den Nar, siger jeg? nei jeg, jeg er det, som burde rende med Hovedet imod Væggen, det dumme, dumme Hoved! og mit uskiønsomme Hierte! ha, kiendte jeg da ikke Araminte, ikke Orontes? har jeg ikke været opdraget i deres Huus, i deres Skiød? eller havde jeg Mistillid til dem? at jeg ikke kunde betroe dem min Kiærlighed til Leonore førend den forbandede Arv! Nu, nu havde min Lykke været kronet! Ak Leonore, det var din Skyld! utidige Betænkelighed! ha, jeg maatte gaae fra Viddet!

Henrik.

Bevare os! hvorledes tager Herren afsted?

Leander.

Har jeg ikke sagt dig, han tager...

Henrik.

Hvem, Herre?

Leander.

Hvor tit skal jeg sige dig det? han, den Forbandede, Karlen med Grynene!

Henrik.

Hvad tager han?

Leander.

Leonore, Leonore, Leonore tager han!

Henrik.

Til Kone?

Leander.

Han springer hen imod ham.

Til Kone, Dumdristige? tør du sige til Kone?

Henrik.

Hvortil da i al Verden? Jeg veed ikke selv hvad jeg skal tale, De er og alt for utaalmodig.

Leander.

Du skal holde din Mund, naar jeg er vred, forstyrret! Ha, gid Fætter og Arv var paa Bloksbierg, og Batavia med!

Henrik afsides.

Det var Skade for Hollænderne.

Leander.

Hvad skal jeg giøre, min beste Henrik? hvad skal jeg giøre?

Henrik.

Lad Dem endnu i Dag vie til hende!

Leander.

Det vil hun ikke.

Henrik.

Om De ... nei, saa veed jeg intet.

Leander.

Du er en Dosmer.

Henrik.

Stille, Herre! der kommer Orontes og Araminte.

Leander.

Ha, jeg veed hvad jeg vil giøre, jeg vil sige dem det altsammen. Gaae imidlertid ...

Henrik vil gaae.

Holla! du kan skaffe mig at vide hvad hun vil mig med sin Mistanke, Furien, Huusholdersken!

Henrik gaaer, og Leander kaster sig i en Lænestol, uden at hilse Orontes og Araminte, som staae lige ved Siden af ham.

Nei, dersom jeg taaler det! dersom jeg taaler det, saa ...

Tredie Optrin.

Orontes, Araminte og Leander.

Araminte.

Hvad vil De ikke taale? Gud bevare os, hvad De seer forstyrret ud, Fætter! jeg bliver bange for Dem.

Leander.

Han springer op, og kaster sig paa Knæe for Araminte.

Jeg er det ulykkaligste Menneske paa Jorden, naadige Tante! han tager hende.

Araminte.

Hvem? hvilken? De maa være saa koldsindig, at jeg kan forstaae Dem!

Leander.

Han springer hastig op.

Ha, jeg er en Utaknemmelig! dersom jeg havde sagt Dem det før, at den guddommelige Leonore var den eneste som jeg kunde elske, saa havde jeg nu været lykkelig, førend den forbandede Arv ...

Araminte.

Jeg igientager det, at De maa være koldsindig, og saa koldsindig, at De endog kan tage imod Bebreidelser af Deres Veninde, førend hun taler videre med Dem.

Leander.

Jeg er som et Lam.

Araminte.

Eet er det, at De virkelig har giort min Orontes Uret med Deres ringe Fortrolighed; han fortiente Tillid af Dem. Ikke som om vi ei skulde have vidst Deres Kiærlighed, De er for heftig i Deres Tilbøieligheder til at skiule dem; men vi undskyldte Deres Taushed, og ønskede Dem indbyrdes til Lykke med Deres Valg. Leonore uden Penge, og selv uden Skiønhed, havde været en Velsignelse for Dem.

Leander.

O Himmel, og hende skal jeg miste!

Araminte.

Stille! jeg har endnu en Bebreidelse. Uagtet Deres ædle Hierte, uagtet Deres gode, Deres store Egenskaber, giør Deres overdrevne Heftighed — om De vil høre det af mig — Deres Ubesindighed, at jeg længe vilde betænke mig paa at give Dem min Leonore, om det og virkelig stod i min Magt at give hende bort. Til en Elskovs Varighed, som er saa heftig at den sætter Fornuften til Side, bør enhver have Mistillid. Dersom min Orontes havde kaldet mig guddommelig, eller han havde bandet en mig tilfalden Arv, saa havde jeg maaskee — ja, jeg vil tilstaae Dem det, jeg havde været daarlig nok til at tage ham, men han havde end ikke været min Ven.

Orontes omfavner hende.

O min Araminte!

Leander.

Og nu, naadige Frue?

Araminte.

Nu staaer det ikke i vor Magt at give Dem Leonore.

Leander.

O Himmel!

Araminte.

Jeg vil fortælle Dem hele Sammenhænget. De har uden Tvivl hørt tilforn, at Deres Farbroder Ariste, den redelige Mand, som saa uformodentlig drog herfra uden at nogen vidste hvorhen, levede her længe i fortroligt Venskab med vor Leonores Fader; og at han, da hans Ven var død i slette Omstændigheder, i en rum Tid underholdt den efterblevne Enke, Moderen til Leonore. Vel havde hun en eneste Slægtning, et rigt Søskendebarn — just Herr Argantes; men saa rig som han var, havde han altid giort hende meer Ont end Got.

Leander.

Den Niding!

Araminte.

Ofte bragte Kriste Leonore og hendes Moder til os. Han og min Orontes og jeg rev Barnet af hinandens Arme. Allerede dengang beundrede vi de spæde Yndigheder, som dagligt udviklede sig meer og meer. Vi troede alt at finde findig Vittighed og Dyd hos hende. Omsider døde Leonores Moder, og kort derefter giorde en uforsigtig Caution Kriste ulykkelig. Han kom til os med Barnet, han lagde det i mit Skiød — jeg seer det endnu — Taarene stod ham i Öinene. Hendes Moder, sagde han, er død, hendes Fætter er en ynkesløs, ugudelig Mand, mig kan støde noget til; men jeg besværger dig, Orontes, og eder, Araminte, ved eders hellige Forbindelse, ved eders ubrødelige Kiærlighed til mig: skeer det, saa lad Leonore ikke være forladt, lad hende være eders Datter!

Leander.

Den ædle, den værdige Mand!

Araminte.

Strax derefter blev han usynlig, og vi tog Leonore i Huset.

Leander.

Og Argantes?

Araminte.

Lod vi det vide. Men alt, hvad vi kunde aftvinge ham for vort Fosterbarn, var det Løfte, at hun skulde være hans Arving, om han efterlod sig noget. Fra den Tid er han af og til kommet i vort Huus. Orontes har kun taalt ham for vor Leonores Skyld, thi det er en ond Mand.

Leander.

En Nederdrægtig!

Araminte.

Han giør heller ikke andet end plage hende, naar han kommer. Men han har ikke talt om at tage hende under sin Opsigt, førend denne uformodentlige Arv tilfaldt hende. Nu paastaaer han det.

Orontes.

Og han har Lovenes Medhold; vi kan ikke vel negte ham det, i det mindste kan vi ikke give hendes Haand bort uden hans Samtykke.

Leander.

Beste Oncle, værdige Tante, hav Medlidenhed med mig! hvad skal jeg giøre? tager han hende bort, saa er jeg dødsens.

Araminte.

Jeg tænker, min Orontes, at det kun er den Mand om at giøre at have Leonores Penge imellem Hænderne. Hun har, som du veedst, altid, langt fra at være os til Byrde, været den største Glæde, vi kiendte, næst vor Forening. Jeg troer, at om vi lade Argantes raade for Pengene, saa lader han sig gierne overtale til at skienke os vor Datter.

Orontes.

Det skulde jeg ogsaa troe; Tiden maa da raade for det øvrige.

Leander.

O jeg lever op igien! o lad mig, lad mig paa mine Knæe . . .

Araminte forhindrer ham i at falde paa Knæe.

takke for mit Liv! Men jeg døer af Glæde! min Fader! min Moder! mine Skytsengle!

Araminte.

Atter overdrevet, atter for hastigt!

14*

Leander.

Thi han vil, han maa, han skal lade sig overtale! han kan ikke staae imod, naar De vil overtale, naar Araminte vil nedlade sig til Bøn. Leonore, min Leonore maa vide det.

Han gaaer hastig bort.

Orontes.

Borte er han! hvilken Heftighed!

Araminte.

Hos saa retskaffent og saa ædelt et Gemyt som hans er den tilgivelig, om ikke elskværdig.

Orontes. Han omfavner hende.

Hvor rører det ømme Hiertelag mig ikke, som min Araminte viser imod alt det som hører mig til! Dog tør jeg sige, at vor Leander vil giøre sig værdig til din Godhed, naar han bliver sindigere.

Araminte.

Der har vi ham allerede igien.

Fierde Optrin.

Leander, Leonore og de Forrige.

Leander.

Han halv trækker Leonore ind paa Skuepladsen.

Iil, min deiligste Leonore, iil at kaste sig ned for de ædelmodigste, de beste Forældres Fødder, at udøse sit hele taknemmelige Hierte, og at anraabe dem om deres Velsignelse!

Leonore.

O med hvilken Glæde!

Hun standser, da hun seer dem noget alvorlige.

Himmel! o Leander, jeg tør ikke løfte mine Øine op! O min Fader! min ømme, min medlidende Moder! Forladelse, Forladelse! jeg seer at han har sagt Dem det altsammen, min Ube-

sindighed, min Dristighed! og jeg har ikke tilstaaet Dem den selv! Jeg er en Uværdig, min Moder! jeg tør ikke see paa Dem, førend De har tilgivet mig. Aldrig, aldrig skal jeg vige et Skridt fra den Rettesnor, som De foreskrive mig.

Araminte.

Jeg burde virkelig være halv fortrydelig paa min Datter, om jeg kun kunde være det; men i eet Stykke fordrer jeg dog at du skal adlyde mig til Belønning for min Godhiertighed.

Leonore.

I alle, alle Stykker, kiærligste Moder!

Araminte.

Nu, saa befaler jeg dig da, at du skal holde op at elske Leander.

Leander.

Ikke elske mig? min Leonore ikke elske mig? før...

Leonore sukker dybt, han springer hastig hen, og tager hende ved Haanden.

Araminte.

Ikke saa hidsig, min Herre! det er hendes eget Beste, thi turde hun vel forbinde sig for evig med et Menneske, som er saa heftig? turde du, Leonore?

Leonore undseelig.

Herr Leander er vel noget heftig, men

Hun seer kielent til ham.

han er oprigtig.

Araminte.

Elsker hinanden, mine Børn! O at vor Velsignelse maatte befordre eders Lyksalighed!

Orontes.

Himlen bekræfte den, og bøie Hiertet paa Argantes!

Leander.

Han omfavner den ene efter den anden.

O min Fader! min Moder! min Leonore! jeg er drukken af min Lyksalighed, jeg . . .

Araminte.

Stille, stille! der kommer nogen.

Leander.

Ha, det er uden Tvivl Argantes, jeg vil løbe hen at omfavne ham!

Han kommer noget fortrœden tilbage.

Ak Himmel, det er den evige Magister Trœknub! Paa min Ære, om jeg kan tale et venligt Ord til den Karl, saa glad som jeg er.

Femte Optrin.

Magister Trœknub smudsig og uordentlig i Klæder, de Forrige.

Trœknub til Araminte.

Saluete quamplurimum! den naadige Frues underdanige Tienere!

Til Leonore.

Og De, min lille Gudinde af Cythere, er De og her?

Orontes byder ham en Stol, og alle sætte sig.

Quid noui ex Africa?

Leander.

Keiseren af Monomotapa har ladet to af sine Fortænder trække ud.

Trœknub.

Min Herre er i got Humeur, han behager gunstigst at skiertse med sin ydmygste Client; thi De veed meget vel, at man paa Latin kan spørge om Nyt fra Africa, naar man vil vide noget fra Grønland. Det er bekiendt, at de gamle Romere . . .

Leander.

Jaja, det var brave Folk! Men hvad ellers for got Nyt af den lærde Verden, Herr Magister?

Træknub.

Per Jouem, det skal jeg have den Ære at sige Dem. Jeg kommer lige fra et lærd Selskab, hvor der blev forelæst en meget **erudit Dissertation** om, **salua uenia**, Keiser **Constantinus Copronymus**, paa Dansk...

Orontes.

O Herr Magister, giør Dem ingen Umage! vi veed alle, hvad det hedder paa Dansk.

Træknub.

For Jomfruens Skyld.

Leander.

O, Jomfruen kan Græsk paa sine Fingre!

Træknub.

Hvad siger De? hun kiender da vel og noget til den græske Historie og Mythologie? til Danae, til Leda, til Jo, til Europa?

Leonore.

Nei, jeg kiender ingen uden Diogenes.

Træknub.

Diogenes var en stor Mand, Jomfrue!

Leander.

En stor Nar var han, en Pebersvend i en Tønde!

Træknub.

At han blev ugift, er det hvorpaa man fornemmelig skal kiende hans Viisdom. Havde Diogenes spildet sine kostbare Timer i en Kones Arme, i Stedet for at han tilbragte dem i en Tønde, saa skulde Alexander aldrig have sagt: **si non es-**

sem Alexander, nellem esse Diogenes, fordansket: om jeg ikke var Alexander, vilde jeg være Diogenes.

Leander.

Alexander var en Nar som Diogenes, og en Besynderlig som han. Han vilde bemærkes, i hvad det skulde koste.

Træknub.

Alexander, min Herre? har De ikke læst Deres Curtius? **Sed quid hoc ad rem?** hvad gior det til Sagen? Diogenes elskte sine Muser, og var dem troe; og saaledes bør vi Lærde alle være, de taale ingen Medbeilersker, enhver af vore Timer er dem kostbar. Det er kun Ignoranter, som gifte sig. En Kones kielne Kiærlighed er Mænd, der har med saa alvorlige Ting at bestille som vi, uanstændig og til Overlast. Deres Luner og deres Egensindigheder forstyrre os, Børn og Huusbekymringer vilde giøre os galne.

Leonore.

Har De aldrig været gift, Herr Magister?

Træknub.

Per Jovem, jeg giør mig en Ære af at kunne sige Nei. Uden at prale, jeg skulde da ikke have forestillet den Person i den lærde Verden, som nu.

Leander.

Og De vil ret alvorlig heller aldrig giftes?

Træknub.

Me Deus fidius! ikke om Helena laae paa sine bare Knæe for mig!

Leander.

Stakkels Helene! Men om alle tænkte som De, hvad vilde ikke da Fruentimmeret tabe?

Træknub.

Ja, lad dem tabe! men jeg vinder·

Araminte.

Ikke i alle Henseender, Herr Magister! Deres Lintøi, tillad mig at sige det . . .

Træknub.

O det er ikke af det udvortes, at man skal dømme om Manden. **Forma uirum neglecta decet.**

Araminte.

Reenlighed, Herr Magister, Reenlighed er dog en god Ting.

Træknub.

Concedo, for dem, som ikke har andre og ædlere Prydelser, eller vigtigere Ting at passe paa; men hvad os Lærde betræffer, **nego.** Men for at komme igien til vor Hovedsag, saa har store Mænd endnu en Aarsag, hvorfor de ikke bør gifte sig: man har snart aldrig seet en ret stor Mand, som har været lykkelig i sit Giftermaal. Der kunde skrives en herlig Bog herom; Socrates fik en Xantippe, Periander, en af de syv Vise i Grækenland, blev nødt til at sparke sin Kone ihiel.

Leander

affides til Araminte.

Sparke sin Kone ihiel! hvilken ubehøvlet Pedant!

En Tiener.

Kaffeen staaer paa Bordet.

Orontes.

Dersom Dem da behager, saa vil vi gaae ind.

De staae op, og gaae saa nær som Leander.

Leander.

Himlen skee Tak! han skulde tilsidst have paastaaet, at en Foliant var bedre end en Kone.

Han gaaer.

Ende paa den anden Handling.

Tredie Handling.

Første Optrin.

Leander allene.

Her er det, at Leonore lovede mig at møde, for at høre, sagde hun, nogle Øieblik paa mine Daarligheder. Men med hvilken indtagende Mine sagde hun dette! Ha, hun veed for vel, at den rene Kiærlighed er Viisdom, og Dyd, og Belønning for Dyd. Fortrædelige Selskab, som opholder min Leonore, som røver mig hendes liflige Røst, hendes Smiil, hendes Aandedræt, hendes Skygge! Hvilken Vanskiebne har i Dag samlet Byens latterligste, ekkelste Pebersvende hos Orontes? en Samuel Smalbeen, som søger en Ære i at fortælle hele Verden, at han er ugift, fordi han er liderlig; en Herr von Lilleput, som troer, at det er dumt at gifte sig, fordi det staaer i Bibelen; en Magister Trækuub, som troer at giøre Verden større Tieneste med at besmøre Papir til Kræmmerhuse, end med at forsørge en Familie; en Claus Dosmer, som ikke vil gifte sig, førend han kan faae en rig Brygger-Enke. Himmel, hvilke Dyr! hvor frække i deres Snak! hvor ubehøvlede i deres Manerer! Saa aabent som vort Hierte er, saa redebonne som vi ere til at være fornøiede med alle, naar vi ere lykkelige, saa kunde jeg dog ikke holde dem ud. Hvor kan du det, min Leonore?

Han seer paa sit Uhr.

Hun bliver længe borte. Vil hun da bie til vi ikke mere kan komme til at tales ved allene og udøse vore Hierter for hin-

anden? Men der er hun, der er hun! mit Liv, min Glæde!

Han vil modtage Leonore, og bliver i hendes Sted Henrik vaer.

See, er det den Slubbert?

Andet Optrin.

Henrik og Leander.

Henrik *leende.*

Slubbert! det var et bandsat Fald fra „mit Liv, min Glæde!"

Leander.

Hvad vil du? hvor kan du komme fra?

Henrik.

Har Herren da glemt, at han selv sendte mig ud paa Spionerie?

Leander.

Jeg erindrer det: du skulde udfritte min Farbroders Pernille. Og hvad fik du at vide?

Henrik.

O jeg har fundet et Pund hos mig, som jeg ikke vidste at jeg besad. Havde jeg aagret dermed i Krigens Tid, saa havde jeg vist svinget mig i Veiret derved. Jeg er en Spion over alle Spioner.

Leander.

Dine fortræffelige Gaver var ikke det, som jeg vilde vide.

Henrik.

Jeg kommer da til Sagen. Men først maa jeg sige Herren, at jeg ved denne Leilighed har faaet anlagt en Mine under den fiendtlige Fæstning, som vist vil sprænge den. Med et Ord, dersom Herr Orgon beholder sine Øine endnu en halv Time, saa kan han blive saa overtydet om Pernilles Utroskab, som vi andre.

Leander.

Er det sandt? hvor? naar? hvorledes?

Henrik.

Jomfrue Pernille har Hovedpine, og har lukt sig inde paa sit Kammer. Jens er ogsaa af Vanvare sluppet ind paa det samme Kammer. Der er et stort Noglehul. Marie har ved en besynderlig Hændelse, siger hun, fundet en Hovednøgle i Jomfrue Pernilles Lomme, som hun dog forsikkrer paa hendes Samvittighed at hun aldrig har brugt uden til at giøre Vel med. Den Nøgle lukker Døren op. Naar det er Tid, kommer Marie og bringer Herr Orgon det Bud fra Jomfruen, at hun er ganske jammerlig syg; og saa fører hun ham lige ind paa Kammeret, og saa løber hun ventelig sin Vei.

Leander.

Ah, kiæreste Henrik! dersom I fører det ud, og det lykkes, saa har du der min Haand: jeg giver hver af eder 25 Ducater.

Henrik.

Jeg er bange, at De betænker Dem, naar jeg fortæller Dem Udfaldet af mit egentlige Ærinde.

Leander.

Jeg betænke mig?

Henrik.

Taalmodighed! hvad om det er afgiort, om det er soleklart, at Herr Orgon elsker Deres Leonore?

Leander.

Haha! du drømmer, min stakkels Henrik!

Henrik.

Jeg bygger ikke paa Pernilles Snak; men med disse mine Øine har jeg seet Leonores Portrait, som hun har fundet

i hans Giemme, det samme som Leonore engang viiste Dem, da jeg var hos, og De fandt saa liigt.

Leander.

Leonores Portrait, siger du? O du maa have taget Feil, haaber jeg, endskiønt Orgons Urolighed før ... Jeg vil lade den skrækkelige Mistanke fare, det kan ikke være.

Henrik.

Men om det er saa, vil De da endnu give mig 25 Ducater for at stille Herr Orgon ved sin Pernille?

Leander.

Hvad andet? kan du twivle derpaa? er jeg en Nederdrægtig? Men bort, bort, bort med dig! der er min Leonore!

Henrik.

Ak Herre, Lucie er der og!

Leander.

Bliv da, Fiante!

Henrik.

Jeg skal dog engang spørge Herr Doctor Theophrastus, hvem der er de største Fianter i Kiærlighed, de Fornemme eller de Ringe, de Rige eller de Fattige, de Lærde eller de Ulærde.

Tredie Optrin.

Leonore, Lucie og de Forrige.

Leonore.

Nu, min Leander, her har De Deres Leonore!

Leander.

Jeg, jeg kan ikke, Deiligste! jeg kan ikke bære min Glæde! En vred Mine! et haardt Ord! eller jeg døer.

Leonore.

Nu, mit Ansigt har aldrig staaet i min Magt. Et haardt

Ord vil jeg forsøge, men jeg kan intet finde. Men ak, min Leander! et bedrøvet veed jeg.

Leander.

Min Leonore bedrøvet!

Leonore.

Har De glemt Argantes? det er ikke afgiort, om han — vor Lyksalighed er maaskee en Drøm, Leander!

Leander.

Ha Drøm, en Drøm! Himlen være ham naadig, om han vækker mig deraf!

Leonore.

Det er Himlen, som vi bør sætte vor Tillid til, og Araminte, og vor Kiærlighed. Men det er sandt, nu hialp De mig til et haardt Ord, et ret alvorligt: naar vil De blive noget koldsindigere?

Leander.

Naar min Leonore befaler det.

Leonore.

Ha Leander, jeg kunde lige saa gierne befale Dem at blive en Alen høiere.

Leander.

O Dydigste, vær min Siæls Ledestierne, naar den forvildes! Men tilgiv mig mine Feil! mit Hierte er oprigtigt, Himlen veed at det er! Men mine Svagheder vil jeg afbede, indtil jeg kan rette dem. Skienk mig igien et mildt Øiekast, et eneste! tilgiv Deres Leander!

Han falder paa Knæe forhende. Hun forsøger at reise ham op, men forgieves.

Lucie.

Nu, lille Henrik?

Henrik.

Jeg vilde gierne falde paa Knæe for hende, min Gudinde, om jeg kun vidste noget at bede hende om Forladelse for.

Leonore.

Men hvor tit skal jeg igientage Dem det? jeg kan, jeg vil ikke taale Tilbedelser, de ere mig kiedsommelige, ekle. Jeg bliver virkelig fortrydelig, jeg gaaer.

Leander springer hastig op, og seer stivt paa hende, med Hænderne over Kors.

Henrik.

Det havde været artigt, om hun var gaaet bort, og han var blevet liggende allene paa Knæe midt paa Gulvet.

Leonore.

Nu, Leander?

Leander.

De gaaer, siger De? maaskee min Oncles Selskab er behageligere.

Leonore.

Herr Orgons? hvorfor just Herr Orgons?

Leander.

Jaja, jeg veed nok...

Leonore.

Hvad er det, De siger, Leander? jeg agter Herr Orgon som en retsindig og velgiørende Mand, der forener med disse Egenskaber et venligt og behageligt Væsen; og den Taknemmelighed...

Fierde Optrin.

Magister Traknub og de Forrige.

Leander,

i det han seer Magisteren komme.

O Himmel!

Træknub.

Her skal man finde de unge Folk samlede. Man siger og for et gammelt Ordsprog, at Lige lege best. **Ea demum firmissima est amicitia, quam similitudo parit.**

Leander affides.

Kunde denne Pedant vel komme paa en mere ubeleilig Tid?

Henrik.

Herre!

Leander.

Hvad vil du?

Henrik.

Bliver det ved Aftalen om det Bevidste?

Leander.

Jeg prygler dig, om du spørger mig engang endnu! berettiger andres Falskhed mig til at være nedrig?

Leonore.

Ak min Leander!

Lucie.

Hun trækker Leonore til Side.

For alting, beste Jomfrue! hun røber sig. Giv sig tilfreds! det bliver vel got, hun kiender dog Herr Leander.

Leander.

At jeg nogen Tid skulde . . .

Træknub.

De er ikke i got Humeur, Herr Leander!

Leander.

Nei.

Træknub.

Og De ikke heller, min lille Rosens=Mund! Hvad gielder det, min Sukkertop, at jeg skal opmuntre Dem? kom, saa

skal jeg forelæse Dem nogle Anagrammata, som jeg har giort selv; nogle af de ypperligste Anagrammatibus, som der ere giorte siden Syndfloden.

Lucie.

O ja, lad os engang høre en Anegramatibus!

Henrik.

O ja, Herr Magister, Deres Anders Grammaticus!

Træknub.

Saamæn, Børn! endskiønt jeg nok hører, at I ikke forstaaer dem, skal jeg dog læse jer dem for, partim for at fornøie eder, og partim for at faae dem læst selv. De har alle Hensigt til Ægtestandens Ulyksaligheder.

Leander.

Vil De følge mit Raad, Herr Magister, saa skal De ikke spilde Deres Umage.

Henrik.

Der kommer Herren og Fruen.

Femte Optrin.

Orontes, Araminte og de Forrige.

Træknub.

Beneueneritis, beneueneritis! velkommen! De kommer her, som De var kaldet, for at sætte Mod i de unge Mennesker. Alting er her bedrøvet: vor lille Gudinde hænger med Næsen, som Venus da hun begræd sin Adonis, og Herr Leander premit alto corde dolorem.

Leander.

Himlen give, at De heller vilde spotte med mig paa Dansk, Herr Magister!

Træknub.

Anne dixi? har jeg ikke sagt det? intet kan være vissere Tegn paa en Sorrig, som forvirrer Sandserne, end naar man ikke længer kan lide Latin.

Leander.

Jeg troer, det skal være et klogtigt Indfald, Herr Magister?

Araminte.

For Himmelens Skyld, hvad skal alt dette sige? du skifter Farve, Leonore? hvad fattes dig?

Leonore.

Intet, naadige Frue!

Araminte.

Hvad fattes Dem, Fætter?

Leander.

Endnu mindre.

Araminte.

Hvem kan blive klog paa alt dette?

Orontes.

Jeg veed ikke selv hvad jeg skal sige. Jeg kan ikke erindre, at jeg nogen Tid har seet saa megen Misfornøielse i mit Huus, som i Dag.

Henrik afsides.

Ho! det er ingen Under, hvor der er saa mange Pebersvende og Forelskte samlede.

Orontes.

Min Broder skyer Selskab, sukker, og taler ikke et Ord.

Leander.

Han gaaer formodentlig i Giftetanker.

Araminte.

Det var at ønske.

Træknub.

Nei, per Jouem, dertil er han for klog. Det kan jeg jeg bevise baade a priori og a posteriori.

Orontes.

Herr Magister, De er en god Mand, De kan lade sig sige imod, uden at blive vred.

Træknub.

Naar det ikke skeer paa Latin, og ikke i Syllogismer, saa anfegter intet mig.

Orontes.

Jeg vil da tage mig den Frihed at sige Dem, at De ikke kiender Ægtestandens Lyksaligheder; og jeg maa lægge det til, at De, saa længe De blive ved at tænke som nu, ikke fortiener dem. Den kiærlige Omhyggelighed, hvormed den beste Kone forekommer mine mindste Ønsker; den Ømhed, hvormed hun boder af for hver Skygge af Bekymring, som kan true mig; de Afvexlinger af Trøst og Opmuntring, af Glæde selv, hvormed hun saa uudtømmelig veed at lindre, at tilfredsstille mit af Naturen hypocondriske Sind, uden at jeg mærker det; den Godhed, hvormed hun bærer over med mine Skrøbeligheder; og over alt hendes behagelige, vise og opbyggelige Omgang — den har lært mig at skiønne paa Ægtestandens Lyksalighed, og daglig at takke Himmelen for min Araminte.

Araminte.

O min Mand, o min Orontes, hvor giør du din Araminte lykkelig! Men den Roes kunde let giøre hende stolt; jeg fortiener den ikke.

Træknub.

Concedo! men, præstantissime Domine, kiende De da og de — sit uenia uerbo — langt større Lyksaligheder, som Muserne tilbyde deres Sønner?

Orontes.

Saa meget kiender jeg dem, at den, som holder dem for uovereensstemmende med Ægteskab, den, min Herre, den kiender dem ikke. En ægte Søn af Muserne kan ingensteds bedre finde den Lettelse for Nærings-Bekymringer, den Forpleining, den styrkende Opmuntring, som han saa nødvendig behøver naar han skal arbeide med Nytte, end hos en god og behagelig Kone. Men er han vanheldig nok til at faae en slet, saa vil ingen lettere trøste sig derfor, end han. Hans Studeerkammer er ham et sikkert Tilflugtssted, saa længe det onde Veir varer, og det varer ikke altid. De talte før om Socrates, min Herre! han lod sig ikke forstyrre af sin Xantippe, han ... Men der kommer min Broder.

Siette Optrin.

Orgon og de Forrige.

Orontes.

Vi talte om dig, Broder! der blev sagt, at du gik i Giftetanker.

Træknub.

Og jeg, som Deres gode Ven, tog Dem i Forsvar.

Orontes.

Siig os dine Tanker: troer du, at du i saa Fald behøvede Forsvar?

Orgon.

Jeg har hidindtil altid tænkt, at næst Sundhed var Selskab og Frihed de største Lyksaligheder paa Jorden, at man burde derfor søge at forbinde dem saa meget med hinanden, som det var muligt.

Træknub.

Utroque pede in tuam descendo sententiam, efter

Ordene: jeg stiger med begge Fødder ned i din Mening; efter Tanken: De har Ret, min Herr Orgon!

Orontes.

Troer du da, at det er nødvendigt til Frihed, at være uden alle Baand?

Træknub.

Distinguendum est ...

Syvende Optrin.

Argantes og de Forrige.

Argantes.

Han kommer som et forstyrret Menneske ind paa Skuepladsen.

Nei, naadige Frue! nei, Herr Orontes! nei, mine Herrer! nu er Ulykken reent løs!

Araminte.

Himlen bevare os! hvad er der?

Argantes.

Syv Mark for en Skieppe Gryn! syv Mark! har man nogen Tid hørt Magen? syv Mark!

Araminte.

Himlen skee Tak! jeg fik mit Vær igien.

Argantes.

Syv Mark! det er et Under, at Jorden ikke aabner sig under saa ugudelige Folk. Jeg er en ruineret Mand.

Leander affides.

Paa en halv Tønde Guld, troer jeg.

Argantes.

Jeg kan herefter ikke holde min Huusholdning under 100 Rigsdaler. Agnete jager jeg bort endnu i Aften. Det er og forbandet! jeg har aldrig seet en gammel Kierling æde saa megen Grød!

Leander.

Skal Katten have sin Afskeed med?

Argantes.

Mener De at en Kat intet koster, min unge Herre?

Træknub.

Ignoscatis mihi! jeg skulde have mig en Botte Smør, hvad koster Smørret paa Torvet i Dag, Herr Argantes?

Argantes.

Ja Smør, Smør! nu er det Tider at kiøbe Smør i! naar man endda imellem kunde faae noget Madsit, uden at ødelægge sig selv! Jeg sparer saamæn ofte min Skilling, og spiser Salt til mit Brød; hvad mener De? Jeg veed vist, at der er ingen bedre Huusholder i hele Borgergaden end jeg; jeg vil dog fortælle noget deraf for de unge Menneskers Skyld: hvad mener De? om Morgenen tidlig tager jeg et Stykke Brænde ud af mit Skab; thi jeg er saa forsigtig at holde det under Laas. Det er sauget brav kort, det forstaaer sig selv; der er ingen større Forraadelse i et Huus, end langt Brænde. Det pinder jeg da ud, og saa staaer jeg selv hos, indtil mit Vand koger, ja saamæn giør jeg saa. Saasnart det er kogt, slukker jeg Brandene, og giemmer dem igien. Herpaa kommer jeg Thee paa Potten, ikke hver Dag frisk, det maa De ikke tænke, nei saamæn giør jeg ikke; jeg kan tørre den tre Gange, førend Kraften er trukket deraf. Saa, skal jeg sige Dem, drikker jeg da Thee. Frokost har jeg vant mig og Agnete fra at spise, uden naar jeg undertiden besøger en eller anden god Ven. Min Middagsmad er saa tarvelig, som den kan være, ja saamæn er den saa. Jeg spiser gierne opkogt Mad, og jeg har følgelig kun tre Gange Forandring om Ugen, og jeg kan vel sige om Aaret; thi jeg troer saamæn, at siden Dyrene altid nøies med een Sort, saa kan jeg sagte nøies med tre. Det

er at sige: de tre Dage gierne Vandgrød og Graasei, de to gierne Ærter og Flesk, og de to andre Velling og Klipfisk. Dog maa jeg tilstaae, at jeg undertiden om Søndagen koger mig en Suppe paa en islandsk Bov. Og Aftenen, skal jeg sige Dem, spise vi sielden, eller, som sagt, kun en Mundfuld Brød. Saa tænder jeg min Lampe, om jeg har noget at bestille; thi tales ved kan man gierne uden Lys. Saa ryger jeg min Pibe Tobak, holder min Aftenbøn, og gaaer i Seng, ja saamæn giør jeg saa. Der har De min hele Huusholdning, er den ikke tarvelig?

Araminte.

Det maa enhver tilstaae Dem.

Argantes.

Og dog kan jeg ikke holde det ud.

Orontes.

De er en rig Mand, De kunde gierne underholde en Familie, Herr Argantes!

Araminte.

De skulde gifte Dem med et skikkeligt midaldrende Fruentimmer, saa fik De det got paa Deres gamle Dage.

Argantes
forskrækket.

Gifte mig!

Han besinder sig med eet, og seer stivt paa Leonore.

Ja, naar man kunde faae en kiøn, ung, tarvelig Kone, som tillige havde nogle Skillinger.

Leander affides.

Nu!

Træknub.

Ak, en Kone, som har saa mange gode Egenskaber samlede, Herr Argantes, est rara auis in terris, nigroque simillima cygno, hun er en rar Fugl paa Jorden, og lige-

som en sort Svane — det er Dem bekiendt, at alle Svaner ere hvide. Nu har jeg her den Ære at sidde ved Siden af den mediceiske Venus, af Dyden, af Astræa selv; men det, som De talte om, nervus rerum gerendarum, Penge har hun ikke.

Leander affides.

Den Nedrige, den Tølper!

Leonore.

Der sidder min Moder og min Fader, Herr Magister!

Argantes.

Og dem behøver hun ikke engang nu da hun har 30000 Rigsdaler.

Træknub.

30000 Rigsdaler! per Jovem, det vidste jeg ikke. 30000 Rigsdaler! hvilket Bibliothek man kunde anlægge for de Penge! 30000 Rigsdaler! profecto et skiønne Subjectum til Ægteskab! Men for alting, Jomfrue, tag en lærd Mand!

Leander affides.

Eia vist! hvorfor ikke et Lexicon?

Argantes.

Nei, en kiøn huuslig Mand bør hun tage.

Leander affides.

Nu for en Ufærd!

Araminte.

Siden vi dog tale derom, hvad for en Mand synes Dem at Leonore bør tage, Broder Orgon? De har altid viist megen Agt for hende, og en særdeles Nidkiærhed for hendes Vel.

Orgon.

Han seer frygtsomt og meget kielent til Leonore, som slaaer Øinene ned, og bliver forvirret.

Jeg — jeg vidste maaskee — men nei! det blev for dristigt at raade en Engel.

Leander
heftig, i det han slaaer Hænderne sammen.

Ak Himmel, jeg er forloret!

Araminte.

Fætter! for Himmelens Skyld, hvad fattes Dem, Fætter!

Leander.
Han tager sin Hat, og gaaer.

Jeg har glemt noget.

Araminte.

Hvad fattes din Herre, Henrik?

Henrik.

Det er en Vexel, troer jeg, som han er nær ved at lade forfalde.

Araminte.

Det er ikke sandt, Penge ligge ham ikke saa nær paa Hiertet. Gaae, og see hvad ham fattes.

Henrik gaaer,

Og du, Leonore? Himmel, hun har ont! Vand, Vand, Lucie! Kom, lad os bringe hende i Luften! Min Datter, min Leonore! O Himmel, hvad er alt dette?

Araminte og Lucie føre Leonore ud.

Argantes.

Jeg vilde gierne, Herr Orontes, tale et Ord i Eenrum med Dem og Deres Kiæreste, dette Pigebarn angaaende; De veed, jeg er hendes næste Paarørende. Jeg har kun først et lidet Ærinde at forrette her i Naboelauget.

Orontes.

Naar De befaler, Herr Argantes!

Han gaaer ind.

Trækm. (Træknub.)

Jeg vil betiene mig af denne Leilighed, og gaae hiem, for at sætte de Grunde methodice ud af hinanden, som Herr

Orontes bragte frem for Giftermaal. De er aldrig forekommet mig saa vigtige som nu.

Han gaaer.

Orgon afsides.

Himmel! skulde hun elske mig? nei, det tør jeg ikke haabe! mig synes dog ... Ha, jeg fortiener ikke den Lykke. Men jeg maa see ...

Han vil gaae ind.

Ottende Optrin.

Marie, Orgon og Argantes.

Marie.

Herren skal strax komme hiem, Jomfrue Pernille er dødelig syg.

Orgon.

O Himmel! hvad giør jeg nu? O min — o Leonore, jeg vilde helst — jeg tør ikke — hvad skal jeg giøre? Ak, det er lige saa got først som sidst — Det er dog sikkerst, at jeg gaaer til Pernille.

Han gaaer.

Marie,

i det hun gaaer med Orgon.

Du arrige Trold, du skal ei slaae mig tiere! nu faaer han alting at see med sine Øine.

Argantes.

Haha, jeg har lugtet Lunten! Argantes er ikke dum. Intet mindre end tre Snushaner om Leonore: Orgon, den unge Herr Leander, og Herr Magister Trækmub. Men dersom nogen af dem tænker at han skal faae hende, da kiender han mig ikke ret. Ikke saa meget af hende, i det mindste ikke af hen=

des 30000 Rigsdaler! Ja, da var jeg klog, om jeg lod hende blive her! nei, nei! saasnart jeg kun har været hos ...

Han bliver med eet staaende, og føler i sine Lommer.

Men Hillemænd! jeg har glemt Nøglen til mit Brændeskab, jeg maa gesvindt springe hiem, og see om Agnete har været saa ugudelig at koge Theevand.

Han gaaer.

Ende paa den tredie Handling.

Fierde Handling.

Første Optrin.

Henrik allene.

Jeg har engang læst i en gammel Bog, at der i gamle Dage var en gammel Philosoph, som var Kok, eller en gammel Kok, som var Philosoph. Denne Kokke-Philosoph da befalte hans Herre engang, da han skulde have Fremmede, at han skulde hente det beste, som var at faae paa Torvet, og saa hentede han lutter Tunger, det var intet andet end Tunger, Tunger til den første Ret, Tunger til den anden Ret, Tunger til den tredie Ret, kogte Tunger og røgede Tunger, Oxetunger, Lammetunger og Karpetunger. Herren nu, som blev vred ligesom andre Herrer, sprang op fra Bordet, tog et Fad med Tunger, og kastede ham i Hovedet. Slyngel, sagde han, kunde du intet andet faae end Tunger? Nu, hvad Kokke-Philosophen havde at giøre, saa — tørte han sig af igien, og sankede Tungerne op, troer jeg, og — ja, nu kommer jeg derpaa — Slyngel, sagde han, Herre? hvorfor er jeg en Slyngel? hvorfor kaster Herren mig Tungerne i Hovedet? har Herren ikke selv befalet mig, at jeg skulde hente det beste, som var at faae? er ikke Tunger det beste? beroer ikke al vor Lyksalighed paa Tunger? bliver ikke alt det Gode, som skeer, udrettet ved Tunger? Nu, hvad skulde Herren svare? han blev stum som en Fisk, han mærkede nok, at hans Kok var ham for klog; tilsidst tog han

i Buxelommen. Der, sagde han, har du to Rigsorter for dit Ørefigen, men i Morgen skal du hente mig det allerværste, du kan faae.

Her kommer Lucie ind, og lister sig sagte bag ved paa Henrik, hvor hun bliver staaende, saa at han ikke seer hende.

Atter Tunger, intet andet end Tunger, Tunger og Tunger, atter ligesom før. Slyngel, kunde du intet andet faae end Tunger? Har Herren ikke sagt, at jeg skulde hente det værste, som jeg kunde faae? er der noget værre end Tunger? kommer ikke al vor Ulykke fra Tunger? bliver der noget Ont udrettet uden ved Tunger? Atter to Rigsorter — hvad var nu det tilsammen? det var min Troe en heel Rigsdaler. Men ligemeget — jeg syntes, jeg vilde have sagt noget? — nu ja, det er sandt: om Kokke-Philosophen eller Philosophe-Kokken havde Ret eller Uret, det veed jeg ikke, og hvad kommer det mig ved? men saa meget veed jeg, at om min Herre sagde til mig: hør, Henrik! gaae paa Torvet, og hent mig det beste, det lækkerste, det smukkeste, det kostbareste, som der er i hele Verden, saa vilde jeg hente ham et Fruentimmer; og naar han vilde sige: gaae hen og hent mig det værste, det styggeste, det modbydeligste, som der er i hele Verden, saa vilde jeg ligesaa hente ham et Fruentimmer.

Andet Optrin.

Lucie og Henrik.

Lucie.

Hun giver ham et stærkt Slag paa Ryggen.

Hvad siger han, lille Henrik?

Henrik *forbauset.*

Hei!

Lucie.

Jeg synes, han sagde noget om Fruentimmer.

Henrik.

Ikke et Ord! Det er ellers ikke artigt at lure paa Folk, naar de staaer og snakker et Ord i Fortrolighed med sig selv.

Lucie.

Han kan dog sagte sige mig det engang endnu, det er for Tidsfordriv.

Henrik.

Virkelig?

Lucie.

Paa min Ære.

Henrik.

Saa at jeg kan sige med Sikkerhed hvad jeg vil?

Lucie.

O han er alt for høflig til at sige noget, som jeg burde tugte ham for.

Henrik.

Thi det forstaaer sig dog, at hun er en af de gode Tunger.

Lucie.

Tienerinde!

Henrik.

Ifald jeg da af Vanvare skulde slumpe til at bagtale nogle af hendes Søstre en Smule, saa kradser hun formodentlig ikke Øinene ud paa mig?

Lucie.

Nu, lad det faae Ende!

Henrik.

Vov da din Hud for Sandhedens Skyld, Henrik! men jeg vil dog staae nogle Skridt nærmere Døren, af fine Aarsager. Saa, vil hun nu give Agt? Jomfrue Leonore....

Lucie.

Hvad vil han med min Jomfrue?

Henrik.

Det var heller ikke endnu det. Endskiønt naar — men det var at begynde, hvor jeg skulde holde op! Hør nu: Jomfrue Pernille . . .

Lucie.

Lad det blive til noget!

Henrik.

Det var heller ikke det.

Lucie.

Nu?

Henrik.

Dersom hun forvilder mig, kan jeg ikke tale et Ord meer. Jeg vil være en Hund, om det ikke og er lettere at tale for ti Borgemestere, end for en lille Taske, man har forgabet sig i. Men nu veed jeg det, hør nu: det er da saa meget, at naar Fruentimmer ere gode, saa ere de Engle, meget, meget deiligere, rarere, prægtigere, bedre, fuldkomnere, større, end vi stakkels Mandfolk kan blive med al vor Konst og alt vort Pralerie.

Lucie.

Er der nogen, som tvivler derpaa?

Henrik.

Men naar de igien ere onde, saa ere de — saa ere de — de ere langt, langt fuldkomnere end vi, baade i det ene og i det andet.

Lucie.

Hvor har han dog faaet al den Klogskab fra?

Henrik.

Har jeg ikke reist paa Studereriet med min Herre? Men

pas nu paa! nu skal jeg give hende en Lignelse: er hun ikke et lille allerkiæreste, ungt, velskabt, deiligt Fruentimmer, Lucie?

Lucie.

Hum! synes han dog?

Henrik.

Og er ikke jeg et allerkiæreste, smukt, velskabt Mandfolk?

Lucie leende.

Et deiligt!

Henrik.

Men hun er dog noget deiligere end jeg.

Lucie.

Hum! noget?

Henrik.

Ja hum, hum!

Han seer sig i et Lommespeil.

Det er dog heller ikke saa farlig meget; men det kommer ikke derpaa an, hun er da deiligere end jeg. Men nu bliver vi begge gamle eller begge hæslige, hvad gielder det da, at hun bliver hæsligere end jeg? Saaledes er det i alle Ting. Troe mig, Lucie! Henrik har Erfarenhed. Et Fruentimmer, som har Forstand, kan, uden at have studeret længe dertil, dreie Mandfolkene efter sit Velbehag; hun kan bestyre hundrede Ting paa eengang; hun kan regiere — o et heelt Land, og hele Verden, om det skal gielde. Derimod kiender jeg Mandfolk, som heller ingen Fæhoveder ere, og som har studeret sig krumme og skieve i 30 Aar, og dog neppe kan bestyre der' eget Huus. Men er et Fruentimmer paa den anden Side listigt og falskt, saa er hun, med hendes Tilladelse, Jomfrue Lucie, listigere og falskere end en Slange; og er hun enfoldig, saa er hun enfoldigere end en Gaas. Vi Mandfolk stige ikke saa høit, men vi falde heller ikke saa dybt.

Lucie.

En herlig Forklaring!

Henrik.

Endnu meer! et Mandfolk er godhiertigt, han seer en syg Stakkel, giver ham en Almisse, og gaaer sin Vei; oftest glemmer han ham. Et medlidende Fruentimmer derimod bekymrer sig om de mindste Omstændigheder, om hver en Ting, som kan fattes ham; hun sørger for, om den Doctor, som han bruger, og er en duelig og forsigtig Mand, om han ligger got, om hans Kammer er varmt. Hun besøger ham, hun giør sig en Fornøielse af at pusle for ham, hun koger Supper, hun rører Pulvere, hun tæller Draaber til ham, og hun slipper ham ikke, førend han enten er frisk eller begravet.

Lucie.

Han er jo ret veltalende paa vort Beste, Henrik!

Henrik.

Men hør nu! et Mandfolk er vredagtigt, han slaaer mig paa Øret, og lader mig løbe; et arrigt Fruentimmer derimod, et arrigt Fruentimmer, Lucie — hun kiender jo Pernille!

Lucie.

Men hvad vil han nu sige med alt det?

Henrik.

Jeg vil sige, jeg vil sige, at ligesom Tunger ere Tunger, og Fruentimmer ere Fruentimmer, saaledes er det soleklart . . .

Lucie.

At han skal tæmme sin Tunge, naar han taler om Fruentimmer.

Henrik.

Har hun lært at giøre Slutninger af Magisteren? Saa flyder heraf, siger jeg, at — endskiønt jeg vel troer, og altid

tilstaaer, og i Nødsfald bander paa — saa dog, da det paa den anden Side kan være muligt — da man ikke kan skue Hunden paa Haarene — da Got kan synes Ont, og Ont kan synes Got — saa flyder deraf — at jeg ikke veed, om jeg gifter mig.

Lucie.

Hvad bekymrer jeg mig derom?

Henrik.

Helst da Jomfrue Leonore selv, hun som jeg holdt for et ret Klenodie blant alle af sit Kiøn ...

Lucie.

Nu da, min Jomfrue?

Henrik.

Ja, det maa ud, det maa koste hvad det vil, jeg brister ellers, og det er dog derfor, at jeg har sat min Hierne og min Lunge i al denne Bekostning. Jeg er grædefærdig, hvergang jeg tænker paa min stakkels Herre, en Steen maatte ynkes over at see ham; nei saa listig, saa falsk, saa hykkelsk, saa forrædisk som Jomfrue Leonore kunde dog intet Mandfolk være!

Lucie slaaer ham paa Øret.

Mange Tak! tænkte jeg ikke nok, hvad Løn jeg vilde faae for min Oprigtighed?

Lucie.

Hans Herre er ikke den mindste Finger værd af min Jomfrue. Han et dydigt og artigt Fruentimmer! han, som omgaaes hende saaledes!

Henrik.

Ja, hun maa nu sige hvad hun vil, saa lader det dog heller ikke smukt at snakke for een og at holde af en anden.

Lucie.

En anden? efter de Ord, som faldt forhen imellem dem, og den Adfærd, hans Herre derpaa lod see, skal det vel være Herr Orgon?

Henrik.

Just ham! troe mig, vi har de klareste Beviis herom!

Lucie.

De klareste Beviis! det skal jeg fortælle min Jomfrue. Det bliver best, at de selv komme til Ords sammen, saa vil hele Sagen snart oplyses.

Hun gaaer.

Henrik.

Ja oplyses! Giør Jomfrue Leonore det ved min Herre, saa er det langt rimeligere, at Lucie kan giøre det ved mig. Og kan Lucie giøre det ved mig, førend vi faae hinanden, hvad kan hun ikke da giøre siden? hu, min Pande! Nei Henrik, betænk dig vel, førend du giør noget, som du ikke kan giøre om, naar det fortryder dig! Men skal jeg af en blot Frygt, som maaskee er ubillig, maaskee taabelig, berøve mig selv dette Livs største Lyksalighed, den søde Fornøielse at blive kaldt Papa? skal jeg lade Henrikkernes Stamme døe ud, og blive en Pebersvend?

Tredie Optrin.

Leander og Henrik.

Leander.

Henrik!

Henrik.

Herre!

Leander.

Blæk, Pen, Papir, Skriverbord! Nei Leonore, dersom du troer det, saa giør du mig Uret! ha, før briste dette Hierte, førend det agter min Lyksalighed høiere end din! du elsker ham, han fortiener dig, det er en ædel, en retskaffen Mand, og nu, han snart vil faae afkastet sit haanlige Aag...

Til Henrik.

Det Portrait, Huusholdersken viiste dig, er dog virkelig Leonores? du har dog ikke taget Feil?

Henrik.

Jeg har jo sagt Herren, at det var det samme, som Jomfrue Leonore engang lod ham see, og som han fandt saa liigt; et lidet Oval-Portrait, malet paa Elfenbeen, af Hoyer.

Leander.

Ha, det er alt for klart! jeg kiender min Oncle, han kan aldrig have taget det selv, hun maa nødvendig have givet ham det. Og desforuden begges øiensynlige Forvirring! Aha, grusomme, alt for grusomme Forestilling! jeg skal miste min Leonore, og en anden ... Men det er afgiort, evig, evig er det besluttet over mig, min Dom er affagt af Himmelen og af Leonore, og jeg — ha, om den og kunde forandres, saa skal dog min Fortvivlelse giøre den uryggelig! Ha, jeg maatte gaae fra Viddet! Er du færdig, Henrik?

Henrik.

Alting er i Orden.

Leander.

Velan! hun skal da faae at see, om ...

Han sætter sig ned at skrive, og repeterer af og til noget af det, han har skrevet. Imidlertid seer Henrik medlidende paa ham, snakker halv sagte for sig selv, ryster Hovedet og sukker.

— fortvivlet Hierte — saa lyksalig i —

Til Henrik.

Stakkels Henrik, hvem staaer du og sukker over?

Bliver ved at skrive.

— at De elsker ham — Deres ulyksaligste Leander.

Han tager Blækhornet.

Henrik

springer til og holder ham paa Armen.

Hei, det er jo Blækhornet, Herre! See, der er Sandbøssen.

Leander,

i det han strøer Sand paa Brevet og folder det sammen.

Saa, nu er det ude, o Himmel, ude for evig! Gaae til hende med Brevet, Henrik!

Han staaer op.

og dersom hun skulde spørge dig, hvorledes jeg er tilmode, saa skal du kun sige, at jeg er ganske, ganske rolig.

Henrik,

i det han tager imod Brevet.

Ja, det kan hun nok see selv! Men, Herre, Brevet har jo ingen Paaskrift, ei heller er det forseglet.

Leander.

Det er sandt. Giv hid!

Han tager Brevet tilbage.

Henrik.

Men var det ikke got, at Herren læste det igiennem først? hans Tanker ere saa adspredte.

For sig og leende.

Hvem veed, om jeg ikke ogsaa kom til at staae i Brevet!

Leander.

Nu da!

Han læser.

„Grusomme Leonore! Det er af et oprigtigt fortvivlet Hierte, at jeg inderlig glædes over Deres nye Lyksalighed. Jeg holder det virkelig for en Lyksalighed i al min Ulyksalighed, at De har været saa lyksalig i, saa lykkelig i, at vælge Deres nye Mand. Han besidder, foruden Retsindighed og en ædel Characteer, den store Fortieneste, at De elsker ham. Deiligste, evig elskte Troløse, had mig kun, men glem ikke den, som snart, snart glemmer den Lyksalighed, som han engang har nydt hos Deres ulyksaligste Leander.“

Hvorledes har jeg kunnet skrive dette forvirrede Tøi? Ah, jeg har ingen Samling, og veed ei selv hvad jeg giør eller ikke giør. Jeg kommer til at skrive Brevet om igien.

Han sætter sig, og begynder at skrive.

Henrik.

Der er min Troe Magisteren.

Fierde Optrin.

Magister Træknub, Leander og Henrik.

Træknub

med et Papir i Haanden.

Jeg kommer, min **Mecoenas**, **o et præsidium et dulce decus meum!**

Leander.

Jeg har at bestille, Herr Magister! forlad mig.

Træknub.

Jeg vil kun være kort.

Leander staaer fortrydelig op, og falder i dybe Tanker.

De see her en **Chria Aphthoniana**, som jeg har elaboreret, efter at jeg var her sidst; **horæ opus est.** Jeg har i den, efter det behørige **Exordium** og **Captatio Benevolentiæ**, med Argumenter grundig demonstreert, med Exempler tydelig illustreert, og med authentique Vidnesbyrd overflødig confirmeert, at enhver lærd Mand burde gifte sig; og deraf har jeg **mascule** concludeert, som De selv seer, at jeg Magister Træknub bør gifte mig, **et quidem**, om det kan lade sig giøre, med den Gudinde, som jeg tilbeder her i Huset. Jeg har dedicceret min Chrie til Jomfruen, men da hun endnu skal være noget upasselig, og jeg følgelig ikke kan have den Lykke at levere den selv, saa er det min ydmygste Begiering, **oro rogoque**, at De, min Mecoenas, vil levere den paa behørige Steder, og

tillige recommendere min Person saavel som min bekiendte Lærdom paa det beste — **et eris mihi magnus Apollo! dixi.**

Leander,

i det han tager imod Papiret.

Jaja, jeg skal levere det til Greven, saasnart jeg gior ham min Opvartning.

Træknub.

Proh deos! Jomfruen er dog vel aldrig blevet Greve?

Leander.

Er det ikke et Rectorat, som De søger om?

Træknub.

Et Rectorat? **me miserum!** jeg seer, at jeg har spildt min Olie og mit Arbeide. Jomfrue Leonore, den guddommelige Leonore er det eneste Rectorat, hvortil jeg ønskede at promoveres.

Leander

giver med en foragtelig Mine Papiret tilbage, som falder paa Gulvet, da Træknub ikke strax tager derimod. Træknub tager det hastig op igien.

Leonore? De, en offentlig Foragter af Ægtestanden, De Leonore?

Træknub.

Per Jouem, dersom jeg ikke var Magister Philosophiæ, eller dersom jeg stod paa mit Catheder, saa blev jeg vred. Saaledes at behandle en **Chria Aphthoniana!** Men Herr Orontes vil skionne bedre derpaa! Og hvorledes det gaaer, saa skal jeg dog ikke kunne bebreide mig, at jeg ei har bevæget enhver Steen for at naae mit Forsæt. Nei, de som troer at jeg lader mig skræmme saa let, de kiende ikke Magister Træknub.

Han gaaer.

Leander.

Men see mig dog engang til den Dumdristige! han, denne smudsige Pedant, han Leonore? Er det ikke, som om alle mue=

lige Pebersvende paa eengang har faaet det Indfald at gifte sig, blot for at giøre mig ulykkelig, fortvivlet?

Han vil sætte sig til Skriverbordet, men bliver i det samme Argantes vaer.

Hvad? Argantes ogsaa? ret nu taber jeg Taalmodigheden.

Femte Optrin.

Argantes, Leander og Henrik.

Leander.

Hvordan? De her? jeg meente, at De var for længe siden gaaet bort.

Argantes.

Jeg har just nu havt en alvorlig Samtale med Deres Herr Oncle og Araminte, og sagt dem reent ud, at jeg gierne ønskede at de vilde udlevere mig mit Søskendebarn med det Gode, heller i Aften end i Morgen.

Leander.

Saaledes! og hvad Svar gav de Dem derpaa?

Argantes.

De søgte allehaande Udflugter: jeg skulde kun bie til man tilfulde var underrettet om Sammenhænget med de hende testamenterede 30000 Rigsdaler, saa skulde denne Sag vel finde sig; de vilde giøre mig saadanne Forslag, som jeg ganske vist skulde være fornøiet med. Men jeg lader mig saamæn ikke føre omkring ved Næsen, nei saamæn giør jeg ikke; thi jeg kan saa sandelig ikke længere taale med en god Samvittighed, at hun er her i Huset, imellem saa mange Snuushaner, og siden Leonore endelig skal giftes, saa handler jeg saamæn christeligere, om jeg for hendes salig Moders Skyld tager hende selv, end om jeg lader hende forføre og fordærve her.

Leander *halv sagte.*

Kieltring!

Argantes.

Kieltring! jeg? meget vel! min unge Herre, meget vel! det Skieldsord var got til Huusholdningen i disse dyre Tider; jeg vilde ikke have undværet det for fem Rigsdaler. Et Øresigen har engang indbragt mig tyve, foruden Processens Omkostninger. Deres Tiener! De skal snart faae Nyt at vide fra mig, baade De og Deres Oncle, ja De skal saamæn.

Han gaaer.

Leander.

Jeg kunde have Lyst til at prygle min Harme ud paa den Karl for et Par hundrede Rigsdaler; men det var Synd at giøre ham den Fornøielse. Han blive hendes Mand! nei Leonore, saalænge jeg har en varm Blodsdraabe, skal ingen tvinges dig paa, som ei fortiener dig; ingen, som du ikke elsker! Endskiønt du forkaster, hader, foragter mig, saa skal dog din Lyksalighed, dit mindste Ønske evig, evig være mig kostbarere end mit Liv. Jeg skal af yderste Magt forsvare din Orgons, din lykkelige Orgons Rettigheder. Din Orgons Rettigheder — o Himmel, hvilket Ord! men hun elsker ham, og det er nok. O Leander, Leander! hvorfor er dog din Lyksalighed forsvundet som Dug for Solen?

Han sætter sig, og begynder at skrive igien.

Henrik.

Der kommer Herr Orgon, Herre!

Leander.

Himmel! min Farbroder?

Han springer op, og stikker Brevet i Lommen. Henrik gaaer.

Siette Optrin.

Orgon og Leander.

Orgon.

Omfavn mig, min Broerson! jeg er det lykkeligste Menneske.

Leander

forskrækket og med sammenslagne Hænder.

Retfærdige Himmel, det er forbi!

Orgon.

Hvad siger du? hvad fattes dig?

Leander.

O min Oncle, her, det grusommeste Sting her i den venstre Side — jeg kan ikke holde det længere ud.

Orgon.

Du forskrækker mig, du maa ikke være saa utaalmodig, lad dig aarelade, saa gaaer det vel over. Men jeg maa dog sige dig, hvori min Lykke bestaaer, thi jeg veed, at du vil tage Deel deri. Jeg har ved en Hændelse, som jeg kan fortælle dig siden, truffet Pernille i den allerskammeligste Utroskab, og Uhyret er i dette Øieblik ikke meer i mit Huus.

Leander

omfavner Orgon med Heftighed.

Ak, min allerkiæreste Oncle, til Lykke, til Lykke af det oprigtigste Hierte! hvor længe har jeg ønsket, hvor længe har jeg haabet denne Forandring!

Orgon.

Tag din Side i Agt, dit Sting! Ja, for længe siden burde jeg have skilt mig ved hende, forandret den uordentlige Levemaade, som en uheldig Vane holdt mig bunden til, og indladt mig i et lovligt Ægteskab. Dit redelige Hierte, og din Kiærlighed til mig bragte dig saa ofte til at give mig dette

Raad. Dine Grunde for Ægtestanden vare gode, og jeg tilstaaer det til min Skam, at jeg bestred dem kun fordi jeg dengang vilde bestride dem. Ja, min Ven, din Farbroder bør ikke undsee sig ved at tilstaae sine Feil, siden han ikke har undseet sig ved at begaae dem. Jeg var forblindet, uden at ville lade mig oplyse. Du kiender Leonores Dyder, de har giort et stærkt Indtryk i mit Hierte, og alligevel har jeg saa længe kunnet.... Du sukker?

Leander.

Mit Sting, Oncle!

Orgon.

Nu da jeg saa lykkelig har afkastet et Aag, som jeg maa blues ved, nu er intet, som holder mig tilbage fra at tilbyde dette elskværdige Fruentimmer min Haand.

Leander.

Ak min Side, min Side!

Orgon.

Du maa virkelig lade dig aarelade. Vel kunde en billig Undseelse holde mig tilbage; men hun er vist nok uvidende om det, jeg maa bebreide mig selv. Jeg har desuden meget, hvoraf jeg tør smigre mig med den Tanke, at hun ikke er mig ugunstig. Kort, min Slutning er fattet, og jeg er forsikkret om, at du ganske vil bifalde den.

Leander tvungent.

Leonore fortiener — virkelig — Deres Haand, min kiære Oncle! — jeg ønsker — Dem begge — Lykke dertil.

Orgon.

Udsøg dig og en yndig Ægtefælle, kiære Leander, og vogt dig for at bie længe dermed! Du seer, jeg giver dig dit eget Raad tilbage. Erfarenhed har lært mig at kiende de Klipper, som den ledige Stand saa ofte støder paa. At henleve sin

beste Tid ugift, er at udsætte sig for den Fare, tilsidst at blive enten en gammel Skiorlevner eller en gammel Qvindenar.

Han gaaer.

Leander

kaster sig paa Stolen.

Han har meget, siger han, hvoraf han slutter, at hun ikke ham ugunstig. O veed jeg ikke desuden, at hun bærer Godhed for ham? Ha Troløse, Troløse! Aldrig kan jeg bære den Smerte at være Vidne til deres Forbindelse, jeg vil uden Forhaling reise bort, langt bort, uden at tale med hende først, uden at see hende! Ja, det er ædelt giort af mig, at jeg unddrager mig hendes Syn, for ikke at forurolige hende, ikke at være en Mand til Hinder, som elsker mig, og som fortiener hendes Haand. O Himmel, der er hun!

Syvende Optrin.

Leonore og Leander.

Leonore alvorlig.

Hvad i al Verden vil De at man skal tænke om Dem, Leander? Man er saa temmelig vant til Deres fremfusende Hidsighed; men i Dag er De ganske forunderlig. Deres Tante er ganske ilde tilfreds med Dem, hun vil, at jeg for min Skyld, for Deres egen Skyld, alvorlig skal irettesætte Dem, og tage al den ædle Stolthed til Hielp, som er vort Kiøn saa anstændig og undertiden saa uundværlig. Jeg burde og giøre som hun siger; men jeg vil kun spørge Dem, hvad det er for en Mistanke, Lucie fortæller mig og jeg selv mærkede før at De har fattet om Orgon og mig?

Leander

spodsk, og med en tvungen Koldsindighed.

En taabelig, latterlig Indbildning, som ikke er værd at

tale om, min smukke Jomfrue! min Farbroder har kun besluttet at tilbyde Dem sin Haand.

Leonore.

Mig sin Haand?

Leander
i samme Tone.

Og det paa ingen anden Grund, end at han veed, siger han, at De ikke er ham ugunstig.

Leonore.

Det siger han at vide?

Leander
endnu koldsindig.

Saa har han just nu udladt sig mod mig, dog var han for beskeden til at melde noget om Deres Portrait, som han har faaet af Dem, det samme som jeg for nogle Uger rosede saa meget, men ikke fik, og ikke engang turde bede om.

Leonore
noget forvirret.

Det er sandt, han har faaet dette Portrait, men ...

Leander
meget heftig.

Han har faaet det! han har faaet det! det kan De sige mig uden at undsee sig derfor? Troløse! Ubarmhiertige!

Leonore.

Men hør dog...

Leander.

Jeg hører ingen Ting! jeg er mig ikke selv mægtig! I Morgen tidlig reiser jeg herfra, og kommer aldrig meer for Deres Øine. Farvel! lev lykkelig med en anden, eftersom De kan det!

Han gaaer hastig bort.

Leonore.

Leander! Leander! — Han er borte. Hvilket heftigt og

uregierligt Menneske! Dog jeg maa heller beklage ham, end blive vred paa ham. Hans Farbroder har sagt til ham, at han vil tilbyde mig sin Haand, og at han troer sig vis derpaa at jeg ikke er ham ugunstig. Jeg kom og ikke til at sige ham Sammenhænget med Portraitet, at hans Oncle har formaaet Araminte at give ham det, mig uafvidende, for at lade giøre en Copie deraf.

Efter nogen Taushed.

Jeg maa nødvendig endnu i Aften have en Samtale med Herr Orgon; han elsker sin Brodersøn, og hans modne Alder giør ham sagtmodig, saa jeg kan haabe at bringe ham med fornuftige Forestillinger til mit Maal.

Ende paa den fierde Handling.

Femte Handling.

Første Optrin.

Orgon allene.

Jeg skal da nu have en Samtale med Leonore; hvad mon hun ville? uden Tvivl betroe mig sin Frygt for hendes Fætters Paastand, at hun skal forlade dette Huus og flytte hen til ham. Ah, var det saa, da fik jeg derved den ønskeligste Leilighed at aabne mit Hierte for hende. Ja, det maa jeg ikke længere opsætte. Men hvorfor zittrer jeg? jeg, en Mand, er bange for at tale til et ungt og uerfarent Fruentimmer! O Last, o Bevidsthed om Ont, hvor dybt, hvor dybt nedtrykker du Mennesket! Thi jeg indseer det nu, alt for sildig indseer jeg det, at min Egensindighed var Uorden, og den Uorden Last. Og forend jeg indsaae eller tilstod det, ha, hvor stærkt maatte jeg ikke allerede føle det, hvergang jeg nærmede mig til den uskyldige, den dydige Leonore! Uden at kunne staae imod slog jeg forvirret Øinene ned, saa tit hun saae alvorlig paa mig. Jeg vilde tale, og Ordet døde paa mine Læber. Endog hendes himmelske Venlighed kunde neppe oplive mit Mod. Ak! tænkte jeg, dersom hun vidste, dersom hun maaskee veed, eller om hun faaer at vide... Men nu, da denne Frygt forøges ved den Opsigt som Pernilles pludselige Afsked har giort blant Tienestefolkene her i Huset, da jeg skal aabenbare Leonore min Kierlighed, nu mærker jeg først ret, hvilken elendig Person Skiørlevneren forestiller hos den kydske og dydige Skiønhed, helst naar

han elsker hende. Er han ikke nedrig og affskyelig nok til at hykle, hvad bliver ham da tilovers, uden at være fræk, eller at at synes tosset? Enten sætter han al Skam til Side, og anstiller nogle usle og fornærmende Forsøg at giøre hende Lasten behagelig; eller om han er saa lykkelig endnu, at han savner og ærer den Dyd, han har forladt, o saa føler han sig nedtrykt af sin egen Uværdighed, frygter for, at hvert et Ord, hver en Mine skal røbe ham, og bliver tvungen og latterlig. Men der er hun!

Andet Optrin.

Leonore og Orgon.

Leonore,

i det de sætte sig.

Jeg er Dem meget forbunden derfor, min Herre, at De paa min Anmodning har villet umage sig herhid.

Orgon.

Umage mig! ak, enten maa jeg have været meget uheldig i at tilkiendegive Dem mit Hiertelag, eller De maa vide, elskværdige Leonore, at intet i Verden er mig dyrebarere end den Lykke at være hos Dem.

Leonore.

Jeg troer det, Herr Orgon, at De bærer nogen Godhed for mig.

Orgon.

Siig heller ...

Leonore.

At De er øm og nidkiær over min Ære.

Orgon.

Ganske vist.

Leonore.

At De ikke vilde udlade sig med noget, som kunde underkaste mig ufordeelagtige Domme.

Orgon.

Uden Tvivl! men hvad vil Jomfruen sige dermed?

Leonore.

Jeg vil sige, at da jeg har saadanne fordeelagtige Tanker om Dem, jeg ikke kan finde mig i, at De skal have roset sig af, at jeg ikke er Dem ugunstig. Er det afgiort, at jeg føler meer end Høiagtelse for Dem, fordi jeg finder Fornøielse i Deres Omgiængelse, og undertiden søger den?

Orgon forvirret.

Hvorledes? jeg ...

Leonore.

Men det er Fruentimmerets almindelige Skiebne, og jeg handler maaskee ufornuftig, at jeg beklager mig derover. Ethvert af vore Ord, enhver af vore Miner har det Vanheld at være Mandsfolkene saa vigtig, at de altid vil finde noget deri. Og det er ikke lidet, som de vil finde; ikke vor Tanke om en og anden Ting, ikke vort Humeur allene, men vor Tilbøielighed, og ofte vor hele Characteer. Ere vi alvorlige, saa hade, saa foragte vi dem; lade vi derimod et Ord falde, som kun har Skin af Venlighed og Fortrolighed, saa ere vi dem ikke ugunstige. Og ikke ugunstig er, som De vel veed, Herr Orgon, meget sagt om et Fruentimmer, alt for meget.

Orgon.

O Himmel, Leonore! jeg veed ikke, hvad jeg skal sige. Skulde jeg være saa ulykkelig... har Leander...

Leonore.

Ja, Herr Orgon! min Agt var ikke at dølge det for Dem.

Orgon.

Den Ubesindige! men Himlen veed, jeg talte ikke om nogen Visshed, kun om Aarsag til at haabe.

Leonore.

O, naar et Mandfolk udlader sig med, at han tør haabe, saa veed man nok, hvad det betyder. Men er det aldrig faldet Dem ind, Herr Orgon, at een, der altid har været saa ivrig en Forfegter af den ugifte Stand som De, uagtet andre gode Egenskaber kunde synes mig ikke at love den bedste, ikke den kiærligste, ikke den ømmeste Ægtemand?

Orgon forvirret.

Ja, jeg har tænkt... jeg troede ikke...

Leonore.

Og at jeg kunde forestille mig, at den Omgang, han var vant til med Qvindekiønnet i hans Huus...

Orgon afsides.

Himmel! skulde hun vide...

Leonore.

At denne Omgang, denne bydende Tone, han saa længe havde brugt med dem, muueligt vilde give Anledning til, at han begegnede sin Kone noget nær som sin første Betient?

Orgon afsides.

Ak, jeg faaer mit Vær igien!

[Høit.]

Ak, jeg veed alt for vel, at jeg ikke fortiener Dem; men den Lyksalighed, jeg forestilte mig, var alt for stor til at mit Hierte saa let kan rive sig løs fra den. Om jeg nu og har været daarlig nok til at smigre mig for meget, forvoven nok til at sige det, skal da, fromme Leonore, et uforsigtigt Ord betage mig alt Haab? og om jeg end hidtil har været en Fritænker i Henseende til Ægtestanden, kan Deres indtagende Dyder da ikke

have forandret mit Sind? og bør man ikke forestille sig langt større Virkninger af dem? ak, dersom De vidste, hvor høit...

Leonore.

Jeg kunde vente meget af et Hierte, som Deres; men mit, Herr Orgon, jeg nødes til at sige det, er ikke mere i min Magt.

Orgon.

O Himmel! hvad hører jeg?

Leonore.

Det er alt givet bort til Leander. Deres Herr Broder og Frue Søster ere i Dag blevne underrettede derom.

Orgon.

Leander! ham tilhører Deres Hierte! hvordan er det gaaet til, at jeg ikke er bleven det vaer? men jeg henførte alt til Venskab, stiftet og forøget ved fælles Opdragelse.

Leonore.

Jeg veed det, at De elsker ham, og jeg tør haabe af Deres Ædelmodighed, at De ikke unddrager ham Deres Yndest for denne Tilstaaelses Skyld.

Orgon.

Saa ubillig haaber jeg ikke at blive.

Leonore.

Jeg tør endogsaa anmode Dem om meer. Leander troer, at jeg elsker Dem, at det er mig, som har givet Dem mit Portrait. Han vil, siger han, reise herfra i Morgen tidlig, og aldrig meer komme for mine Øine. Har De nogen Godhed for ham og mig, kiære Herr Orgon, saa søg ham strax op, bring ham af hans Vildfarelse, sig ham, at det er Araminte som har givet Dem mit Portrait, at jeg tilgiver ham alting, at han allene eier og stedse skal beholde mit Hierte.

Orgon.

Hvor haard er denne Prøve, De sætte mig paa, deilige Leonore! men hvor det kommer an paa Deres og Leanders Lyksalighed, der kan jeg ikke betænke mig et Øieblik.

De staae op.

Jeg gaaer, og bringer ham selv hid.

Affides.

Hvad har jeg ikke udstaaet i denne Samtale!

Han gaaer.

Leonore.

Jeg var ikke uden Bekymring om hvorledes det vilde gaae af; nu er jeg mere rolig. Jeg maa dog underrette Araminte herom. Lucie!

Tredie Optrin.

Lucie og Leonore.

Leonore.

Hvor er min Moder, Lucie?

Lucie.

Hun og Herr Orontes har indsluttet sig i hans Cabinet med en hollandsk Skibscaptain, der skal have været i Batavia og bringe Breve med fra Herr Orontes Broder, som opholder sig der.

Leonore.

Fra Ariste! ah, det glæder mig, og jeg veed, at det ligesaa vil glæde dem.

Lucie.

Maaskee kan denne Mand og give nøiere Efterretning om de 30000 Rigsdaler, som skal være testamenterede til Jomfruen.

Leonore.

O, intet meer om denne upaalidelige Fortælling, som kun

udsætter mig for en Argantes Forfølgelse og en Magister Træknubs egennyttige og latterlige Opvartning!

Lucie.

Der har vi ham selv.

Leonore.

O Himmel! der findes og fortrædelige Folk i Verden, der ret paa et Haar veed at træffe den Tid, hvori de kan plage os meest!

Fierde Optrin.

Magister Træknub, Leonore og Lucie.

Træknub.

Gratulor, Gratulor! jeg seer, at Roserne igien har forjaget Lilierne af Deres smaa Kinder. Nu, det er mig **per Jouem** kiært at finde Dem saa munter. Har min lille Gudinde maaskee min Chrie at takke for den Forandring?

Leonore.

Jeg forsikkrer Dem, Herr Magister, jeg veed neppe hvad det er, en Chrie.

Træknub.

Saa at Herr Orontes ikke har forklart den **Chria Aphthoniana** for Dem, som jeg . . .

Leonore.

Ak, jeg troer ikke, at Herr Orontes veed selv hvad det er, det barbariske Ord, og jeg forstaaer det sandelig endnu mindre.

Træknub.

Da vil jeg dog forklare Dem det, om ikke for andet, saa for at fordrive Dem Tiden; en . . .

Leonore fortrædelig.

Ak, De maa forlade mig! jeg er ikke i Humeur til at høre paa lærde Sager.

Træknub.

Bene! det kan da være; og der kommer endnu — thi jeg seer det forud — lange Aftener, hvori jeg **colloquendo** kan udpynte Leonores guddommelige Siæl med hundrede saadanne Skiønheder som Chrier, Declamationer, og Orationer, **speciatim** med Troper og Figurer; som Troper: **Metaphora, Metonymia, Synechdoche, Ironia**; Figurer . . .

Lucie.

Hun holder ham Haanden for Munden.

For Himmelens Skyld, Herr Magister! De maner os, min ene Fod er alt halv i Jorden.

Træknub.

O Fruentimmer, Fruentimmer! I skiønne ikke paa eders eget Beste! I burde anraabe Guderne paa eders Knæe om lærde Mænd.

Til Leonore.

Hvad siger hun, som er en Minerva iblant det smukke Kiøn: vilde hun ikke synes got om en Mand, som foruden at han var paa sin midlere Alder, at han saae lovlig got ud, som jeg omtrent; som foruden alt det, siger jeg, forstod sine Sprog, sit Latin, sit Græsk, sit Hebraisk, sit Chaldaisk, sit Syrisk, sit Arabisk, sin Philosophie **ex fundamento**, sin Mathematik og sin **Algebram**, sin **historiam uniuersalem, naturalem et patriam**, sin . . .

Leonore.

Nei, nei, nei, Herr Magister! jeg vilde slet intet synes om saadan een.

Træknub

efter nogen Taushed.

Per Jouem, saa maa hun og være af en maadelig Gout. Men dermed fordærvede hun min hele **Maior**. Den Instants havde jeg ikke ventet, den bragte mig fra alle mine

Concepter. Men der er fleer, som benytte sig af det Fegterkneb i Disputeerkonsten, at de attaquere Majoren.

Lucie.

Vil De ikke frie til mig, Herr Magister? Forend De siger mig reent Nei, maa jeg underrette Dem om en liden Omstændighed, som De maaskee ikke veed: der er skeet en stor Feiltagelse, det er ikke Jomfruen, det er mig, som har arvet de 30000 Rigsdaler.

Trækuub bliver vred, og vil gaae, men betænker sig, da han seer Argantes komme.

Leonore.

Lucie! der kommer nogen, Lucie! skulde det alt være... O Himmel!

Femte Optrin.

Argantes, og de Forrige.

Argantes.

Jeg havde saamæn ikke tænkt at komme her uden got Følgeskab, nei jeg havde saamæn ikke.

Til Trækuub, meget koldt.

See, Deres Tiener! Men jeg hører at den hollandske Skibscaptain, som jeg talte med i Gaar, er her i Huset. Jeg har og betænkt det siden, at det i disse besværlige Tider er christeligere at forlige sig, helst naar man ikke just er saa sikker paa sine Vidner. Saa kan dog den ene spare og den anden faae noget; ellers vilde vist nok Stevningsmænd, og Skrivere, og Procuratorer, og Himlen veed hvad for flere Gripomenuser, løbe af med det altsammen. De veed dog, min lille Sukkertop, at jeg har et Skieldsord tilgode hos Herr Leander?

Lucie afsides.

Hvorfor ikke et got Ørefigen?

Argantes.

Jo saamæn har jeg saa! men det kommer vi, som sagt, nok tilrette om, jeg veed at Herr Leander ikke vil forbeholde mig mit, nei han vil saamæn ikke. Og hvad Herr Orontes betræffer, da har han sikkert og fine Penge for kiær til at giøre mig mange Vidtløftigheder, hvor min Ret er saa soleklar. Jeg kan saamæn heller ikke længer forsvare det, hverken for hendes salig Moder eller for hende selv, at lade hende blive i et Huus, hvor hun ikke kan lære andet end Ødselhed og Uorden og Galskab. Jeg vil saamæn gierne troe, ja jeg vil saamæn, at hun for lang Tid siden er kied deraf, det stakkels Barn, saavel som af de mange Snuushaner, der hoppe her Dag og Nat omkring hende; men jeg har sandelig ikke havt Leilighed til hende før, men nu har jeg været saa lykkelig at finde en, som ikke kunde være bedre.

Leonore.

Til mig? Leilighed? men hvem har besværet Dem med den Commission, min Herre?

Argantes.

O, hun vil blive saa fornøiet, saa fornøiet, som om hun var kommet i Himmelen. Jeg skal sige hende, det er hos en kiøn, gammel, reenlig, tarvelig Jomfrue, som boer paa min tredie Etage. Værelset er smukt, det er vel ikke betrukket, thi kort at fortælle, jeg holder slet ikke med Betræk i Værelser; der vil gierne sanke sig Utøi bag ved, ja der vil saamæn. Men der er des flere kiønne Skilderier, alle med Glas og Ramme for; der er Jephtæ Datter, der er Dronning Elisabeth, der er Christine af Sverrig, o, jeg troer, der er alle de 40000 Jomfruer! Hvad Kosten anbelanger, saa spiser hun vel kun daglig Føde, saavel som jeg; men naar min lille Lækkertand engang vil have lavet sig noget andet, som en Risengrød, eller et Par

Æbleskiver, saa har hun, Himlen skee Tak! Penge nok dertil, ja hun har saamæn, om det var til en Sosterkage. Tiden skal saamæn heller ikke blive hende lang. Naar De nu, skal jeg sige hende, fordrive sig Tiden med at sye, eller med at spinde, eller med hvad De saaledes kan tage sig for, saa staaer saamæn Munden aldrig stille paa den gamle Jomfrue. Hun kan fortælle om den svenske Krig, og om Pesten, og om Ildebranden, saa man maa tabe Næse og Mund derved. Og der er saamæn ikke en Familie i hele Kiobenhavn, hvis Slægtregister og Giftermaal og Historie hun jo kan regne op paa sine Fingre, nei der er saamæn ikke. Og saa skal jeg sige hende, om Aftenen saa lister hendes lille gode Ven, hun forstaaer mig nok, sig saa sagte op til Dem, og saa skal vi fortælle Eventyrer, og lege Nodder i Hænde, og Blindebuk, og sye Skoe, og giore hvad vi kan finde paa. Kort at fortælle, Meningen er denne: hun skal blive saa fornoiet, og komme til at holde saa meget af mig, at der endnu skal blive et Par af os, forend vi slippe hinanden, ja der skal saamæn.

Leonore.

O Himmel!

Lucie.

Dersom jeg maatte raade Dem, saa giorde De saamæn bedre, Herr Argantes, om De parrede sig med Deres gamle Jomfrue, eller med Deres Agnete, ja De giorde saamæn; og endnu bedre, om De blev som De var, thi der er dog ingen Kone at faae, som kan knibe Huusholdningen saa got som De, nei der er saamæn ikke.

Trækn ub leer, og nikker venlig til Lucie.

Argantes.

Det er der, min Troe, ikke heller; men dog, da jeg har kiendt hendes Moder saa vel, og ...

Tiette Optrin.

Leander, Orgon, Henrik og de Forrige.

Leander

løber til Leonore, og kaster sig paa Knæe for hende.

O min Leonore!

Træknub.

Oho! ἕυρηκα, ἕυρηκα!

Leander.

O, jeg er en Uværdig! Herr Orgon har oplyst mig om min hele Forbrydelse, jeg seer den med Skam, her bliver jeg liggende, indtil De har tilgivet mig!

Imedens han taler, vil Argantes træde imellem dem for at faae Leander til at staae op, men han tør ikke, hvilket giver et løierligt Theaterspil.

Leonore

rækker Leander Haanden, han springer op og kysser den.

Ak Leander, jeg havde tilgivet Dem længe forend De tænkte paa at bede mig derom. Deres — Deres Overilelser kan trykke, de kan qvæle, men de kan ikke forandre dette Hierte!

Leander.

Ædle, fortræffelige, mageløse Hierte!

De tale sagte med hinanden, og derefter med Orgon.

Træknub.

Det kunde jeg vel vide, at det ikke var for intet, at man forsmaaede min Ehrie. Quos ego!

Argantes,

i det han nærmer sig dem.

Nu, det bekiender jeg!

Henrik

trækker Argantes stærkt bag i Klæderne, og bukker sig meget dybt for ham, da han vender sig om for at see hvad det er.

Deres ærbødigste Tiener, Herr Argantes!

Argantes vred.

Tiener igien!

Henrik.

Men jeg har noget vigtigt . . .

Argantes.

Saa sig snart!

Henrik.

Jordæbler, Herr Argantes, saa store som begge mine Næver, rette Svinemaver, og for 8 Skilling Skieppen! er det ikke Røverkiøb?

Argantes.

For 8 Skilling Skieppen, siger han? hillemæn, Kiære, hvor kan man faae dem?

Henrik.

Det veed jeg sandelig ikke, jeg tænkte kun, at det var got, om man kunde faae dem. Men dog skal jeg sige Dem noget andet . . .

Argantes.

Lad mig i Roe! Men see kun engang til den dumdristige Karl!

Til Leonore.

Jeg kan saamæn ikke nok forundre mig . . .

Sidste Optrin.

Orontes, Araminte og de Forrige.

Orontes
med et Brev i Haanden.

Jeg bringer noget Nyt, noget aldeles Uventet, som i visse Henseender, saavidt jeg troer, ikke vil være ubehageligt, endskiønt det har kostet mig og min Araminte . . .

Araminte.

Ak, jeg kan ikke forvinde det! nu anden Gang og for altid at miste den ædleste, den redeligste Mand!

Til Orgon.

Min Broder — o Leonore!

Leonore.

Jeg zittrer! o forklar...

Orontes.

Ja, det har kostet os nogle Taarer; men Skiebnens Lov, Himmelens Villie er uforanderlig, og fordrer Underkastelse uden Knur. Og her, hvor saa megen Aarsag til Glæde opretter vort Tab, kan endog Suk være Forbrydelse.

Leander.

Imidlertid qvæler De mig, Oncle! tænker De, at det er en Vellyst at staae paa Naale?

Orontes.

Taalmodighed, min Broerson!

Argantes.

Men forend De gaaer videre, vil jeg fortælle Dem noget, som, endskiønt det formodentlig hverken er Dem nyt eller uventet, burde ikke koste Dem nogle, men mange Taarer, ja det burde saamæn.

Leander affides.

Ha, endnu?

Argantes.

Jo, De har en Ære af den Opdragelse, De har givet mit Søskendebarn! at hun her for mine Øine, uden — imod mit Samtykke — med Herr Leander — jo! men dersom jeg er en ærlig Mand, skal der ikke blive noget af! det skal ikke vare længer end i Aften.

Orontes.

Taalmodighed, Herr Argantes! Den, som bragte mig dette Brev og endeel andre Documenter som høre dertil, er Captain Adriani, just den samme, som gav Dem den Efterretning i Gaar om Arven. Brevet er fra min Broder Arist. De veed, at vi vare fire Brødre: Arist, som vi nu taler om, Lisimon, Leanders Fader, Orgon, og jeg. Han har skrevet det paa sin Sotteseng, og den smertelige Slutning er, at han ikke kan leve, naar vi faae dette Brev. Han er virkelig død, han var det alt, da Captain Adriani reiste fra Batavia.

Araminte og Leonore.

Ak!

Leander.

Saa ventede der dog i Dag et Vanheld paa mig!

Orontes.

Han beretter, at han efter adskillige Hændelser er kommet til Batavia, og der har været lykkelig nok til at opreise sine forfaldne Omstændigheder. Han melder de Aarsager, hvorfor han har skiult sit Opholdssted for sine beste Venner. Men de giøre intet til Sagen. Det vigtigste, det fornøieligste af det Hele er, at han ikke allene har udnævnt sine Brødrebørn, dig Leander, og mine Børn, og ligesaa Broder Orgons, om han skulde have nogen, til sine eneste Arvinger; men at det og er ham, som testamenterer Leonore de 30000 Rigsdaler, med det Tillæg: at hun skal giftes med dig, ifald I begge samtykke deri, og at . . .

Leander

omfavner Orontes.

Ak min kiæreste Farbroder! ak Leonore!

Araminte.

Denne Gang undskylder jeg Deres Heftighed, men lad dog Deres Oncle tale ud!

Orontes.

Han forordner tillige, Herr Argantes, at jeg, og i Mangel af mig Araminte skal imodtage disse Penge, og udbetale dem siden til den som hun med vores Minde ægter, og at Leonore skal fremdeles blive i vort Huus og under vort Opsyn, indtil hun bliver gift.

Argantes.

De maa saamæn forlade mig, Herr Orontes, at jeg begierer en Smule Beviis for alt dette, ja De maa saamæn.

Orontes.

Testamentet skal blive Dem forelagt, og De skal faae Copie deraf.

Argantes.

Men hvorledes kunde da Captain Adriani . . .

Orontes.

En blot Feiltagelse. De fandt ham i Gaar paa tredie Sted, han var kommet saa hastig i Land, at han havde glemt Brevet om Bord, og han kunde, som det er naturligt nok hos en Mand der har saa mange Commissioner, ikke erindre mit Navn. Han spurgte derfor efter Leonore og hendes Paarørende, i den Tanke at jeg maatte være hende nær beslægtet, siden jeg efter Testamentet skulde have Opsigt med hendes Midler. De forsikkrede, at De var den eneste Paarørende, som Leonore havde her paa Stedet, og at De heed Argantes. Som man nu let kan tage Feil af Argantes og Orontes, troede han, at det var Dem.

Argantes.

Men jeg meente, at denne Gave til Leonore kom fra en af hendes fædrene Slægtninger, som ogsaa opholder sig i Batavia eller der i Egnen, og skal være meget rig.

Orontes.

Det har Captainen ikke sagt Dem, men De selv har for hastig sluttet sig dertil, og da han ikke kunde bie, saa kom det ei til nogen nærmere Forklaring imellem Dem.

Leonore.

Den ædelmodige Mand! indtil sit Yderste har han beviist sig som en Fader imod mig!

Til Orontes og Araminte.

Nu jeg for altid mister ham, hvor lykkelig er jeg da, at jeg beholder i Dem saa kiærlige Forældre!

Leander.

Og en kiærlig Mand i mig!

Araminte.

Atter for hastigt! De bør i det mindste først prøves i et Aar efter saa stor en Overilelse.

Leander.

Ak, det er et Aar siden min Leonore blev vred paa mig.

Henrik.

Vi har været over Alperne siden.

Orgon.

Jeg har hidindtil taugt, jeg har været stum af Smerte over min Broders Død, og jeg har eftertænkt, hvor vel og viselig han har sørget for Leonores Beste, i at udvælge hende en Ægtefælle. Den rette, den beqvemmeste Alder er ingen uvigtig Sag i Ægteskab; og den som, fød med et Hierte der giorde ham oplagt til denne kiærlige Forening, forsømmer alligevel den beste Tid dertil, han bør finde sig i, han bør ansee det for en billig Straf, at han siden maa undvære den. Ja, yndige Leonore! saa vil jeg tænke fra denne Dag. Jeg længes nu kun efter at blive Vidne til Deres og Leanders Lyksalighed.

Leonore til Orgon.

Dersom min ømmeste Hengivenhed ...

Argantes.

Jeg seer nok, at man agter at bortgifte mit Søskendebarn uden at spørge mig derom. Men hun kan saamæn og være viis derpaa, at hun skal aldrig faae saa meget af mine Midler!

Leander.

Deres Midler bruger hun ikke.

Lucie

tømmer en Kurv med Sytøi i, som staaer paa Bordet, neier for Argantes, og byder ham den.

Og Deres Person forærer hun denne.

Argantes.

Nu, nu! den kunde saamæn dog være god til at hente Æg i.

Lucie

neier meget dybt for Magisteren, og byder ham Kurven.

Herr Magister, en lille Foræring fra Jomfruen!

Træknub.

Apage! saaledes at forhaane en Magistrum Philosophiæ!

Leonore alvorlig.

Lucie!

Orgon.

Mine Herrer! vi gamle Ungkarle har maaskee fortient denne Spøg, vi har talt og muelig tænkt saa længe ubillig og ringe om Fruentimmer, indtil de tilsidst foragte os igien. Vi bør ikke fortænke dem deri, at de hevne sig. Vi har dog altid noget, som vi kan trøste os ved: Frihed!

Træknub.

Og Muserne!

Argantes.

Og de mange Bekostninger, man kan spare!

Henrik.

Og Sikkerhed for —

Han tager sig for Panden.

havde jeg for en Time siden havt Lyst til at sige; men nu! Hvad vil hun med den Kurv, Lucie?

Lucie.

Jeg venter, at han skal frie til mig, lille Henrik!

Henrik.

Faae den Skam der giør, saa længe hun har den i Haanden.

Han tager Kurven fra Lucie, som kun modstaaer paa Skromt, og sætter den bort.

Saa! nu tør jeg vove at bede om hendes Ja.

Lucie.

Han skal, min Troe, først giøre Fruentimmeret Afbigt for det, han sagde før, erindrer han, om Tungerne?

Henrik.

Afbigt? saa maatte det da være til de onde, arrige, falske, hæslige, tossede Qvinder allene. Saasnart de melde sig...

Orgon.

Giør Henrik lykkelig, Lucie! jeg giver ham min ene Herregaard i Forpagtning, og det Forskud som han behøver.

Leander.

Og jeg giver ham alt hvad jeg har lovet ham, og mere dertil.

Araminte.

Og jeg bekoster Brylluppet.

Lucie.

Nu da!

Hun rækker Henrik Haanden.

For Fruens og det gode Herskabs Skyld.

Henrik.

Nu da!

Han rækker hende sin Haand igien.

For ikke at blive en Pebersvend.

Orontes.

Han tænker at skiemte, men det er dog et virkeligt Uheld; og intet er vissere, jeg veed det af Erfarenhed, end at Jorden ikke har saa rig, ikke saa sikker en Kilde til Lyksalighed som Ægtestanden, naar den bliver begyndt med Kiærlighed, med Overlæg, og i Tide.

Ende paa Lystspillet.

Anmærkninger.

S. 1: De brutale Klappere. Originaludgaven: De brutale Klappere. Et tragi-comisk Forspil, Til Brug for den Kongelige Danske Skueplads. Kiøbenhavn, den 25 November 1771. Trykt hos M. Hallager. 48 Sider 8vo. Ew. vedkjendte sig Forfatterskabet i Adr. Av. 1772, Nr. 33. — Proftske Udg. IV, S. 291-338. Denne anden Udg. af Stykket (der ogsaa solgtes i særskilt Aftryk, betitlet: De Brutale Klappere. Et tragicomisk Forspil i een Handling. Med et Kobber af Chodowiecki. Kbhn., 1791. Trykt paa J. G. Profts Forlag, hos J. F. Schultz) er ledsaget med følgende Fortale:

„Vinterens Begyndelse, eller for at være end mere nøiagtig, den 7de Oktober 1771, er en af de vigtigste Epoker i den danske Skuepladses Historie. Al Bestræbelse at fordærve den dramatiske Smag, og al Bestræbelse at forbedre den, datere fra den Dag. Sal. Borgemester Bredal var, Himlen veed hvorfor, bleven Direktør for Skuepladsen, han der dog ved sin Gram og Signe havde aflagt saa kiendelig Prøve paa den maadeligste Smag. Han gav strax en nye Prøve paa det Samme, da han troede et Theater kunde ei bestaae uden Syngestykker. Han skrev flux Tronfølgen i Sidon, og lod aabne Skuepladsen med den; og fra den Tid er det, at det saa idelig har haglet Syngestykker ned paa vort Theater, og nedslaaet hver Spire af sund Smag, lige saa fast den pippede frem,

Samme Tid havde en ung Mand af megen Geist i Stilhed dannet sin Smag og sit Øie, og udgav nu ugentlig den dramatiske Journal, den første Dramaturgie i Danmark. Han maatte naturligviis begynde sit Blad med denne Tronfølges Bedømmelse, og følgelig vise, at det var et saare fattigt Stykke. Forbittret derover skrev Directeuren en Ting, skulde være et Skuespil, kaldet den dramatiske Journal, som skulde giøre Dramaturgen latterlig. Han begik tillige den ublue Uforsigtighed, at lade den opføre. At han blev udpeben, det forstaaer sig; men han stolede paa et mægtigt Partie, bestaaende af hans egne Venner og Bekiendtere (dem han som en bon compagnon havde mange af) og af de af Dramaturgen lastede Skuespilleres og Skuespillerinders respective Clienter, Venner og Tilbedere. Disse havde igien hvervet Andre ganske Uvedkommende, og iblandt dette Partie vare endeel Folk, som ved deres Stand skulde være over Pøbelen, men ved deres Adfærd satte sig ganske i Pøbelklassen. Disse forulempede dem, der gave deres Mishag tilkiende, tillode sig endog Voldsmands Gierning. Hvert tænkende Menneske i Publikum opbragtes mod denne Uregelmæssighed, og det saa meget mere, da det var notorisk, at den største Deel, der just paa det voldsomste forfægtede Borgemesterens Sag, forstode ei et Ord af Kritik eller det allermindste, hvad der behøves til at bedømme enten Poesie eller Prosa, hvilket ogsaa nogle ganske naiv tilstode.

Fra denne saa usigelig latterlige Side betragtede vor Digter det ellers uanstændige Optrin, og skrev dette saa meget skiønne Stykke. Han daterede det ogsaa af 25 November 1771, som var det Forspil til Bredals Efterstykke."

See Dram. Journ. 1771, S. 259-62 (af Rosenstand Goiske). — Fort. paa alle de Skr., som siden Trykfr. ere udk., II, S. 117-19. — Kbhns lærde Efterr. 1791, S. 762-64 (af Abrahamson). — Athene, V, S. 498 (af

A. E. Boye). — Hertha, 1827. I, S. 117=30 (af Rahbek). — Digtek. und. Chr. VII., S. 245=52. — Ev. Levn. af Molb. S. 138=43.

S. 2, L. 1: Handlende Personer] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: Personerne.

— 3, — 3: sees siddende ved et Bord] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: De sees osv. Smlg. nedenfor Anm. til S. 1, L. 27.

— —, — 7: Døe den som trodser os! døe hver Coleurdeloup] Coleurdeloup d. e. graaklædt, civil Person. Smlg. S. 29, L. 23: den museblakked Kål. See videre i Rahb. Erindr. I, S. 91=92, Anm.

— —, — 12: Det er jo hans Natur, og naar misundte vi] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: Det var ja der' Natur osv.

— —, — 20: Ret give Tonen an, og lade sig forstaae] Begge Kilderne: Ret give Tonen om osv.

— 4, — 2: Det, Broder Bürgerschreck, kan evig ærgre mig] Saaledes Orig.; Proftske Udg. (og Th.): Det, Bruder Bürgerschreck osv. Samme Afvigelse S. 17, L. 29: Hvad, Broder Bürgerschreck, hvad, Klaphanns, siger du?

— —, — 6: Sligt, Broder, har vi glemt, du veedst, i Meklenborg] Man erindre, at 40,000 Danske i Aaret 1762 rykkede ind i Meklenborg for at møde Russerne, uden at det dog kom til videre Fjendtligheder. (L.)

— —, — 13=14: Hvor nær den græske Hund — min stakkels Poder fandt hvor nær han osv.] Fandt d. e. følte. Saaledes Orig.; Proftske Udg. (som Th. fulgte, dog naturligviis med Borttagelse af Comma efter Hund): Hvor tidt den græske Hund, min stakkels Poder fandt; Hvor nær han osv.

— —, — 17: Som man med meer kan see af Verba Ste=

phani] Verba Stephani, Stephanii nomenclator latino-danicus, en den Tid almindelig Skolebog, siden fortrængt ved Badens latinske Lexicon.

S. 4, L. 26: Hans Lærdom dræber een!] Saaledes Orig.; i den prosaiske Udg. mangler dette halve Vers.

— —, — 27: Klinker med Rechtbruder] Saaledes Prosaiske Udg.; Orig.: Han klinker osv. Den samme Afvigelse, med Ordet Han umiddelbart efter Replik-Overskriften, finder Sted S. 7, L. 5; S. 8, L. 21; S. 9, L. 6 og 22; S. 17, L. 2; S. 19, L. 13; S. 26, L. 1, 4, 7 og 22; S. 27, L. 14 og S. 28, L. 5. See ogsaa Anm. til S. 3, L. 3 og til S. 13 L. 18.

— 5, — 22: At vi var lærde nok, naar det kom an derpaa] Begge Kilderne (og Th.): At vi var Lærde nok osv.

— —, — 23: Thi, Brødre, alt om alt, hvor mange Laurbær henter] Saaledes Prosaiske Udg.; Orig.: . . . Lorbær henter. Ew. brugte begge Former. (L.)

— 6, — 4: Det er en Cavaleer vel magtpaaliggende] Saaledes Prosaiske Udg.; Orig.: Det er en Cavailler vel osv.

— 7, — 15: Da Klap er Dolkestik for hver Coleurdeloup] Saaledes Orig.; Prosaiske Udg. (og Th.): . . . Couleurdeloup. Samme Afvigelse S. 12, L. 9. Hvor Ordet ellers forekommer i Stykket, have begge Kilderne: Coleurdeloup.

— 8, — 18: Pib saa, pib hvem der vil, og hele Verden pib] Saaledes Prosaiske Udg.; Orig.: Piv saa! — piv hvem der vil! — og hele Verden piv! (Th.: Pib saa — pib hvem der vil! og hele Verden piv!) Smlg. S. 28, L. 7 og Anm. til S. 28, L. 16.

— —, — 21: og finder den tom] Saaledes Prosaiske Udg.; Orig.: og finder at den er tom.

— 9, — 19: Tirlit paa Hallingsaas, thi Stuen er for sne-

ver] Th. anmærkede: „Hallingsaas, en ogsaa af Baggesen brugt Form for Hallandsaas d. e. Kongens Nytorv. Om Navnet see Molb.s Udg. af Holb. Com. I. S. 320".

S. 10, L. 11: Af Folk som drikke lidt, men som betale got] Dette Vers mangler i nogle Ex. af Proftske Udg.

— —, — 23: Jeg har fra Comos Tid ei havt saa mange Giester] Hertil har Proftske Udg. (1791) følgende Anm.: „Como, en italiensk Balletmester for en tredive Aar siden, foraarsagede Uroeligheder blandt Tilskuerne, da han og hans Kone fik forurettet en Dandser og Dandserinde, som vare meget gode, og efter Fortieneste yndede af Publikum". See videre i Rahbeks Erindr. IV, S. 67, Anm.

— 12, — 29: Som turde sige mig, at vor Journal var mat] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: Som kunde sige mig osv.

— 13, — 1: Tredie Optrin] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: Andet Optrin.

— —, — 18: sætter sig paa hans Skiød] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: Hun gaaer hen, og sætter sig osv. See Anm. til S. 3, L. 3 og S. 4, L. 27.

— —, — 31: Og intet er saa smukt, som naar Parterret støier] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: . . . naar Parterre støier.

— 14, — 1: Det raske Klappende, det Bravo bravo har] Det raske Klappende d. e. den raske Klappen. (L.)

— —, — 5: Det gaaer til Marv og Been, det lurer jeg kun paa] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: . . . Been — der lurer jeg kun paa.

— —, — 8: Som Elskov, Klammerie, og hvad det forestiller] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: Som Elskov, Klammirie osv.

— —, — 18: For Fanden, da ei og et christen Menneske]

Saaledes begge Kilder; Th.: ... et Christen-Menneske (ligesom S. 205, L. 23).

S. 14, L. 29-30: Det var en Tomark værd, man tog en Vandspand med] Ved en Vandspand mener Kjelderpigen formodentlig en Spand Vand, til at kaste paa den „Hvermands Pige", hun troer der skal fremstilles paa Scenen. (Th. anmærkede: „Det var en Tomark værd, Prisen nemlig paa Parterrebilletter; man tog en Vandspand med, formodentlig til at fylde Piberne — ironisk".)

— —, — 30: Fy, for en Fandens Færd] nemlig, at fremstille en Saadan paa Scenen. Saaledes Profstske Udg.; Orig.: Pfui osv. Samme Afvigelse S. 25, L. 17 og S. 30, L. 16; derimod S. 6, L. 12 har Profstske Udg. med Grund beholdt Orig.s Pfui.

— 15, — 10-11: Det skulde være mig! vel er jeg kun et Bud osv.] Formodentlig vil hun sige: Hvis det nu var mig, der blev fremstilt paa Scenen, skulde jeg dog ikke troe, de vilde pibe, thi det er kun Skjøger, man behandler saaledes. (L.)

— —, — 15: Ved Piben; nei, Parbleu, det skal du faae at høre] Saaledes Profstske Udg.; Orig.: ... det skalt du osv.

— —, — 17: Skal der fra Noahs Tid ei være klappet saa] Begge Kilderne: ... ei være pebet saa.

— —, — 22: Saa fuld af Klap, var værd at see paa bare Been] Efter denne Linie mangler i begge Kilderne et halvt Vers, formodentlig af Pigens Replik.

— —, — 25: Det Dyr af sin Betryk, lod fire Styver springe] Fire Styver, nemlig: fire Styver hver, otte Skilling hver. (L.)

— 17, — 17: Og fuld er Bestet nu; der vil den gamle

Taabe] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: Og fuldt er Beestet osv.

S. 18, L. 19: Har hun indbudet Dem] Begge Kilderne: Har hun indbildet dem.

— —, — —: jeg veed ei hvad De hede] D. e. jeg veed ei hvad De hedder. Samme Sprogbrug forekommer oftere i det Følgende. (L.)

— —, — 30: Var Grækerne dertil alt for poleerte Folk] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: . . . alt for poleert et Folk.

— 22, — 29: Saa, troe De, Digter og Acteur er lige glad] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: . . . Digter' og Acteur osv.

— 23, — 23: Og ei berøve ham hans Gienstand og hans Ret] Hans Gienstand maa her være: hans Formaal, Gjenstanden for hans Stræben. (L.)

— 24, — 30: Ved Sladder sover man istedet for at høre] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: Ved Sladder sove man osv.

— 25, — 2: Ved dem kan pibes got, men ikke soves vel] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: Ved den kan osv.

— —, — 13-14: Man tie, Dido, naar du neiende og mild osv.] Samme Aar var gjentagne Gange opført paa det kgl. kbhnske Theater en italiensk tragisk Opera: Didone abbandonata eller den forladte Dido, af Metastasio, med Musik tildeels af Sarti og tildeels „af andre gode Autores" (Adr. Av. Nr. 71), i hvis sidste Scene Dido styrter sig i Flammerne af det brændende Carthago. (Th. anmærkede: „Udentvivl sigtes her til en Ballet, dog ikke Galeottis forladte Dido, der er yngre".)

— —, — 15: Men sæt det, at en smuk, og kaad og fræk Actrice] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: . . . at en skiøn, og kaad osv.

S. 25, L. 17-18: Fy! fæt at vore nu var ei for høflige osv.] D. e. sæt at vore Actricer nu vare uhøflige nok til at fornærme os ved slig Adfærd, som igrunden indeholder en Bebreidelse imod os (see L. 3-9). (L.)

— —, — 28: Ei til en mordisk Dolk, men til — en lille Pibe] Saaledes Profterke Udg.; Orig.: Ei til en mordrisk Dolk osv. Samme Afvigelse S. 27, L. 4: Er her kun mordiske og utilladte Vaaben.

— 26, — 29: At, hvor vi haabe meer, og kun dramatisk Digt] Kun d. e. udelukkende, alene. (L.)

— 27, — 2: Betale villige dens Forelæsninger] Dens Forelæsninger d. e. Forelæsningerne, Oplæsningerne af den, af Trætten. (Th. anmærkede: „dens — maaskee hans, saaledes som Rahb. citerer Stedet i Hertha S. 125".)

— —, — 21: Og har Der' Slutningskraft bragt mig saa stærkt i Knibe] Saaledes Orig.; Profterke Udg.: . . . saa stærk i Knibe.

— 28, — 16: Ha pib, Herr Vægter, pib!] Saaledes Profterke Udg. (og Th.); Orig.: Ha piv Herr Vægter, piv!

— —, — 21: Was, raisonnirst du noch?] Saaledes Profterke Udg.; Orig.: Was raisonnirest du?

— 30, — 18: Der Kerl hat Schwein' im Leib] Saaledes Profterke Udg.; Orig.: Der Kerl hat Grütz' im Kopf.

— —, — 24: Den Onde tordne skal] Saaledes Profterke Udg.; Orig.: Den onde Torden skal.

— 31, — 12: Blodfanen vaier alt, og hør Trompetens Skrald] Saaledes Profterke Udg.; Orig.: . . . Trompettens Skal.

— —, — 18: Stok hoch! gerichtet marsch! — Saa ret] Saaledes Profterke Udg.; Orig.: Stok hoch! — Herstellt euch! Marsch osv.

S. 31, L. 29: De fire Brutale marschere af] Saaledes Prosaiske Udg.; Orig.: ... marschere ordentlig af.

— 33: **Philemon og Baucis.** Orig.: Philemon og Baucis. Et Skuespil med Sang, i en Handling. Efter Begiering Oversat af det Tydske og Forøget med nogle Arier, af Johannes Ewald. Kbhn., trykt hos L. N. Svare. 1772. 55 Sider, 8vo. — Prosaiske Udg. II, 185-236. — Titlen paa den anonyme tydske Orig., som er af G. K. Pfeffel, og af hvilket det uagtet al anvendt Umage ikke har været muligt at tilveiebringe et Ex., nævner Abrahamson i sin nedenanførte Rec. saaledes: Philemon und Baucis ein Schauspiel in Versen, von einem Aufzuge 8. Strasb. 1763. hos Bauer.

See Alm. dsk. Litt. Journ. 1781, 3. Stykke, S. 370-84.

Abrah., og Rahbek efter ham (Digtek. und. Chr. VII., S. 275) roser Theaterdirecteur Bredal, fordi han med Anmodning om Oversættelse af Phil. og Baucis „just vendte sig til den samme Ewald, der faa Maaneder tilforn havde i sine brutale Klappere sagt saa mange dyrebare, men bitre Sandheder til ham og hans leiersige Tilhængere". Udentvivl tillægges her Bredal mere Roes, end der tilkommer ham. De brut. Klapp. anmeldes udkommet den 9. Dec. 1771, og allerede den 27. Jan. 1772 udkom Overs. af Phil. og Baucis. Antager man end Bredal underrettet om hvem der var de brut. Klapperes Forf., før denne offentligen nævntes (i Nr. 22 af Dram. Journ., udkommet efter den 30. Dec. 1771), synes dog Mellemtiden ganske utilstrækkelig, for den nys saa lidenskabelige Bredal til at glemme Ew.s Angreb og henvende sig til ham om et Arbeide, og for Ew. til at udføre dette Arbeide og lade det trykke. Meget snarere maa man antage, at Bredal, der ogsaa Aaret i Forveien ved at subskribere paa 10 Ex. af Rolf Krage (see III, S.

308) havde viist Ew. sin Paaskjønnelse, har henvendt sig til ham angaaende Phil. og Baucis før de brut. Klapp. blev skrevet; og det ligger da meget nær at søge Aarsagen, hvorfor Ew.s Oversættelse blev henlagt uden at opføres, ikke i de forskjellige Gisninger, hvori Abrah. udtømmer sig, men i den Ugunst, som de brut. Klappere rimeligt nok i det mindste for en Tid kunde paadrage sin Forf. hos Theaterdirecteuren. (L.)

S. 34, L. 1: Personer.] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: Personerne.

— 35, — 9: Trygt smiler i Tyrannens Arme] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: Tryg smiler osv. Paa samme Maade er i Proftske Udg. S. 39, L. 3: Forgieves raabte vi, men da vi ydmygt hviilte; S. 48, L. 17: Diane seer igien saa mildt, som før, til Jorden; S. 52, L. 26: I Guder, skiertser I saa grusomt med vor Smerte; og S. 58, L. 9: Naar de langsomt stige Originalens ydmygt, mildt, grusomt, langsomt forandret til ydmyg, mild osv. (Th. fulgte S. 39, L. 3 og S. 48, L. 17 den proftske Udg.)

— 36, — 18: Jeg saae — og Siælen fandt en før ufundet Lyst] d. e. . . . følte en før ufølt Lyst (efter en hyppig ewaldsk Sprogbrug). (L.)

— 37, — 20: Dem, som gaaer ind og ud i denne snevre Hytte] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: Dem, som gaae ind osv. Den samme formeentlige Rettelse har Proftske Udg. indført S. 52, L. 10: I Magter fra Cocyt, hvad viser I mit Die; L. 26: I Guder, skiertser I saa grusomt med vor Smerte; S. 58, L. 6: Bæver i det Dybe; S. 65, L. 22 og S. 66, L. 3: Og Elskere! vi seer i eder ved at forandre Orig.s viser, skiertser, bæver, seer til vise, skiertse osv.

S. 40, L. 5: Jeg saae dem samles først paa vore Offerhøie] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: ... paa vores Offerhøye.

— 45, — 9: Ven, du nedtrykker mig med alt for megen Roes] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: ... med al for megen Roes.

— 46, — 20-22: [Aret og Narcisse.] Duetto. Aret.] Begge Kilderne (og Th.) have: Aret. Aria. der synes at være en Tryk- eller Skrivfeil. Smlg. S. 64, L. 23-25. — Om denne Duet bemærker iøvrigt Abrah.: „For at forstaae Sangen tilfulde, bør den siden følgende Beskrivelse haves i Tankerne; i Elysium siges nemlig at være Klipper af Kristal, hvor Nektar skummer ned [S. 55, L. 26], de kom i et Labyrint af Myrter [S. 56, L. 28-29], hvor der paa Gruus af Perler stod et gyldent Alter af Jovis egen Haand [S. 57, L. 7-8]. Og her var det hvor de i en Kreds af Hellige, med Krands paa Hovedet, og i lyse Klæder [S. 57, L. 11-12] sang Hymnerne omkring dette Alter". (L.)

— 49, — 12: For Cythereens Harm, ei Amor selv, din Mand] Cythereens, Germanisme for: Cythereas; saaledes ogsaa S. 56, L. 7: Da jeg med eet fornam en Glands, Dianens liig; L. 11: Da hun paa Idens Mark for Priams stolte Søn; S. 60, L. 29: Dig i Narcissens Arm paa Søvnens Rosenvinge. (L.)

— —, — 29: Og fandt, og trykte dig herop til dette Bryst] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: ... trykte Dig Dig herop osv.

— 50, — 6-7: Til Acherons Morads. Der, hvor vi muntre sprang i Charons lette Baad!] Der d. e. da vi vare komne der. (Th. afveg her fra Kildernes Interpunction, idet han læste: ... Morads, der hvor vi muntre sprang i Charons lette Baad.)

S. 50, L. 14: Paa mindre Stole sad den underjord'ske Ret] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: ... sad der underjord'ske Ret.

— —, — 27 til S. 51, L. 6: Naar Lynilden zidsker igiennem vort Bryst osv.] Om denne og de S. 55 og S. 58 forekommende Sange siger Abrah.: „Narcisses Arie, som slutter den 10 Sc. er en stolt Beskrivelse over den brat Doendes Følelser, og Arets i 12 Optr. over dens Tilstand, der vil tale om himmelske Ting, men føler Menneskets og Sprogets Indskrænkelse. I samme Optr. udtrykker Baucis hvad hun har følt ved de Opstandnes Tale om Elysiums Lovsange." (L.)

— 52, — 14: som træder noget nærmere] Saaledes Orig.; Proftske Udg. (og Th.): træder noget nærmere. Samme Afvigelse S. 53, L. 6: som lægger Haanden osv.

— —, — 28: Hvor mørkt!] d. e. hvor ubegribeligt! (L.)

— 54, — 7: O evig, evig Tak for denne Miskundhed] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: Og evig osv.

— —, — 24: Det hele Maaneløb, hvori de Fromme græde] Græde d. e. græd (efter ældre Sprogbrug). Smlg. S. 58, L. 28: Ei Døden samler os med dem, hvis Støv vi græde. (L.)

— 56, — 9: Thi slige Farver har ei Xeures kunnet finde] Xeures d. e. Zeuxis (hvortil Th. vilde rette det).

— —, — 21-22: Om Ord, og fandt kun Suk. En stille Graad forøgte den Vellyst, som den sang osv.] Som den sang d. e. som Graaden tolkede, som den i Mangel af Sang udtrykte. (L.)

— 57, — 13: Men ingen Dødelig har hørt Citharen klinge] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: ... Kitharren klinge. Samme Afvigelse i L. 19.

— 58, — 5-6: Og afbrudt og længe bæver i det Dybe] Af-

brudt og længe d. e. med vedvarende Dirren; afbrudt, for saa vidt al Dirren er en fortsat Afbrydelse og Fornyelse. (L.)

S. 58, L. 15: Høit til Guders Throner] Begge Kilderne (og Th.): ... Throne.

— —, — 28-29: Ei Døden samler os med dem, hvis Død vi græde — et Under] I begge Kilderne (og hos Th.) udgjøre disse Ord Slutningen af Arets Replik. Men i hans Mund sees ikke hvorledes de skulle opfattes, hvorimod det falder ganske naturligt for Baucis at sige: Ikke Døden, men et Underværk samler os med dem, hvis Død vi begræd (græde nemlig brugt som Datids-Fleertal, ligesom ovenfor S. 51, L. 21). At foretage denne Rettelse bliver saa meget mindre betænkeligt, som Orig. (der uden væsentlige Forandringer gjentages i Proftske Udg.) er overmaade slet corrigeret, og de her Baucis tillagte Ord netop der begynde en ny Side, hvor Overskriften snarest kunde falde bort.

— 60, — 8: Og himmelsk Salighed i hans beklemte Bryst,] Orig. har Udraabstegn efter Bryst; Proftske Udg. (og Th.) sætter Punktum, og henfører saaledes de to første Linier af denne Replik til det Foregaaende.

— —, — 28: Og til Elysium skal Morpheus atter bringe] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: Og til Elisium osv.

— 61, — 25: Os to med Infulet! hvor stolt var denne Lykke] Et eller en Inful er det præstelige Hovedsmykke. (L.)

— 63, — 7-8: Af disses Skiebne fat det Ord, som Almagt talte, o Folk: dens Løn osv.] Interpungeret efter Orig.; Proftske Udg. (og Th.): ... talte: O Folk! Dens Løn osv.

— —, — 29 til S. 64, L. 4: Triumpf! Triumpf! og Støvets Sønner skal prise osv.] I begge Kilderne (og hos Th.)

anføres her kun første Linie af dette Chor med et ɔc. ɔc. Paa samme Maade forkortes i Orig., men ikke i den proftske Udg., Choret S. 67, L. 18-23, S. 68, L. 4-9 og 20-25, S. 69, L. 8-13.

S. 65, L. 22 og S. 66, L. 3: Og Elskere! vi seer i eder] Elskere d. e. Elskende, Aret og Narcisse. (L.)

— 67, — 11: Du, elskte Par, tilbage kalder] Saaledes Orig.; Proftske Udg. (og Th.): ... tilbagekalder. — Det elskte Par er Aret og Narcisse, ikke Gudeparret. (L.)

— —, — 26-27: O Haand, som trakte Dødens Piil ufølt af dette Bryst] D. e. o Narcisse, ved hvis Side det blev mig let at døe. Smlg. S. 49, L. 29-30. — Trakte, forældet Form for trak. (L.)

— 71: Harlequin Patriot. Orig.: Harlequin Patriot eller den uægte Patriotisme — En comisk Comoedie i tre Handlinger paa Vers af Johannes Ewald. Kbhn. 1772. Bekostet og findes til Kiøbs hos Rothens Arvinger og Proft. 132 Sider 8vo. — Proftske Udg. IV, 1-162, under Titel: Harleqvin Patriot, eller Den uægte Patriotisme. Komødie i tre Handlinger.

Da det af Abrahamsons Yttringer i Lærde Efterr. 1791, S. 760, er klart, at Stykkets anden Udgaves Afvigelser fra Orig. ikke hidrøre fra noget efterladt Forarbeide af Digteren selv, have disse nyere Læsemaader ikkun for saavidt kunnet følges i nærværende Udg., som de rette Trykfeil eller saadanne Ordformer, som Ew. i sin sidste Periode havde forkastet. (L.)

See Fort. paa alle de Skr., som siden Trykfr. ere udk. III, S. 91-95. — Todes Blandinger, 1772, Nr. 4, S. 59-60. — Kbhns lærde Efterr. 1773, S. 134-37. — Dramaturg. Saml., 5 Hefte, 1791, S. 1-65 (af Rahb.). Denne Rec. udkom, noget omarbeidet, som et særskilt Skrift: Om Ewalds Harleqvin Patriot. Af K. L. Rahbek, Prof.

Kbhn. 1806. 64 Sider, 8vo. — Kbhns lærde Efterr. 1792, S. 266-67 (af Abrahamson). — Athene V, S. 495-98 (af A. E. Boye). — Digtek. und. Chr. VII, S. 310-16. — Ev. Levn. af Molb., S. 143-16. — Oehlenschl. Erindr. I, 32.

Ew. satiriserer i dette Stykke over den Skrivesyge, som Trykkefriheden i den struensreske Periode havde foranlediget. „Skiøndt historiske Noticer om de nærmeste Motiver, der kunne have indvirket paa Digteren, ganske fattes: kunne vi vel med god Grund antage, at det deels var den ved Skrivefriheden indbragte epidemiske Syge, at ville reformere Staten, og den Tids mange, deels hiernelose og enfoldige, deels lave, egennyttige og bornerede radicale Reformers; deels vel ogsaa det, ved et paa sin Viis ligesaa radicalt Ministeriums anti-danske Tone og Fremgangsmaade opvakte blinde Had og Opposition imod Tydskheden, som Evald vilde giøre latterlig." (Molb.)

S. 72, L. 1: Handlende Personer] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: Personerne.

— 73, — 6-22: Ja, Squenz, hvis Siæl er tyk af Tænkesprog og Gloser osv.] I sit ovenanførte Skrift om Harl. Patr. S. 5-7 siger Rahb.: „Han [Harleqvin] vaagner af sin Dvale, og begynder Stykket med et betydningsfuldt Ja, som vidner, han har giennemtænkt sin Materie, og er færdig med sin Slutning; han giennemgaaer adskillige Personer og Væsner, der ere komne paa den urette Hylde, og derved satte i Uvirksomhed, og viser, at hele disses Ulykke dog er intet at ligne mod en Patriots,

Der har — ak! den Fortred, at Landet lider vel.

Den første, der saaledes falder ham ind, er Sqvents (et Navn, der formodentlig fra hans Rufkomsnufklæsning er bleven i hans Hukommelse),

Sqvents, hvis Siæl er tyk af Tænkesprog og Gloser,

Den lærde Sqvents i Lag med sværmende Matroser, naturligviis det Selskab, hvor Lærdom, Tænkesprog og Gloser mindst vare paa sit Sted; ikke lykkeligere ere de følgende:

en laplandsk Advocat,

En sukkende Bigot hos en forædt Prælat,

En grønlandsk Haarfriseur —

lutter Virtuoser, henstillede, hvor deres Talenter maa ruste;

en Moralist til Hove,

der ligeledes er en Person, der, især efter de daværende Harleqvin Patrioters Begreb om et Hof, maatte have særdeles magelige Dage; med alt dette finder dog Harleqvin, at alle disse

Kan noget, gabe dog, og strække sig, og sove.

Ja selv et endnu orkesløsere Væsen, Ladhedens og Lediggangens Symbol,

En Munk *) fordøier dog, og sladdrer,

Ja, hvad mere er:

selv en Død

Formælder os med Stank sin Ret til Kirkens Skiød;

og ikke nok dermed:

En Aand — ja! en med Horn, med Kiæder, og med Flammer,

Kan kyse Sands og Liv af Herremænd og Ammer,

En dum trebenet Skurk har jaget mangen Helt

Fra Ponsebollens Ild til sin Fru Moders Telt.

Dybere end ned til disse forklædte og slet udmonderede Aander synes nu Harleqvin ikke at kunde komme; men jo, ved Ordet Aand kommer han til at tænke paa Noget, der endnu staaer lavere hos ham, og mindes, at

*) For at føle hele Værdien af denne Gradation, maa man erindre sig, hvorledes Præstehaderne Philopatreias og flere paa den Tid streeg mod Munkefedme og Munkeladhed. (R.)

Selv en pudret Aand kan fløite, slaae sin Næste,
Og spille sin Fallit, saa ziirlig, som den Bedste,
En giennemsigtig Nar, en lustig Springere,
Kan hoppe, sye Merlin, og tumle Præsterne.

Her see vi egentlig den Brøde, der nedsætter alle disse pudrede Aander saa dybt. Harleqvin, som den Tids borgerlige uægte Patrioter, ansaae Spradebasser og stærke Aander for eet, og for Tilhængere af det dem saa forhadte Modparti, og som Medskyldige af Philopatreias, homiletiske Journal, og flere den Tids Skrifter, som vel kunde siges at tumle Præsterne. Fra disse, som de nederste blandt fornuftige Væsener, kan han derfor ikke gaae endnu dybere, uden at komme til den laveste Klasse af de besiælede Skabninger, en Orm, og atter derfra til en af de ubetydeligste blandt de livløse: en Fidibus". Til denne rahbekske Commentar over Stykkets temmelig dunkle Begyndelse veed Udg. intet andet at føie end en Forklaring af Ordet Merlin i L. 21, der nemlig var et Slags haardt, løst vævet Tøi, til at brodere paa, omtrent som det nuværende Canevas. (Th. anmærkede, dog udentvivl som noget, Ew. paa dette Sted ikke kunde have tænkt paa: „Merlin eller Merling, tynde stærke Toug om Kanterne paa et Seil, Raabænder".)

S. 74, L. 24: som ikke har hørt et Ord af alt hvad hun har sagt] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: som ikke har hørt, hvad hun har sagt.

— 75, — 13: Det veedst du vel, min Slut), hans Søn er ung og rig] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: Det veed du osv.

— 76, — 14-15: endskiønt han virkelig er vel undskyldt for at forstaae hende, dog endnu i en ganske anden Betragtning end den, hun formoder] Saaledes Orig.; den proftske Udg. har blot: i en ganske anden Betragtning.

S. 76, L. 26: der endelig bliver vaer, at hun har spildt al sin Veltalenhed] Denne Aparte mangler i den prosaiske Udg.

— 77, — 8: Saaledes for os selv, fy, den er ikke sød] Saaledes prosaiske Udg.; Orig.: ... Pfui, den osv. Samme Afvigelse overalt hvor Ordet fy forekommer i Stykket, undtagen S. 139, L. 19, hvor begge Kilderne have Pfui, og S. 149, L. 11, hvor Orig. har pfy og prosaiske Udg. fy. (Th. fulgte S. 139 Kilderne, og S. 177, L. 17 Orig.)

— 78, — 13-14: paa en Maade, som siger at hun veed hvorfor han kommer] Denne Apartens Slutning er udeladt i den prosaiske Udg.

— —, — 16: Matrosen giør sig gal] Matrosernes Opløb den 17. Jan. 1772 havde sat saadan Skræk i Folk, at det, som Rahb. vidner, „endnu adskillige paafølgende Dage saaledes virkede fort, at, allerbedst Folk sad til Bords om Aftenen, og en Tiener eller Pige uventet kom ind, det første Spørgsmaal altid var: hvor er Matroserne nu?“ Erindr. I, 90.

— —, — 18: Han springer op osv.] Saaledes Orig.; Prosaiske Udg. (og Th.): springer op osv. Saaledes overalt i Stykket, hvor de korte Aparter umiddelbart efter Replik-Overskriften begynde med Han, Hun eller som; undtagen S. 179, L. 15, hvor begge Kilderne have: raaber efter ham, og S. 186, L. 16, hvor de begge have: som af Glæde falder Lisette om Halsen.

— 80, — 13: De tage sig hver en stor Priis St. Omer] Saaledes Orig.; Prosaiske Udg.: De tage sig hver en Priis.

— —, — 18: Gaae, Ven! Markskrigeren, som gierne, sig til Beste] Saaledes Prosaiske Udg.; Orig.: Gaae Ven! ... Marktskrigeren osv.

S. 81, L. 5-8: Han giver osv.] I den proſtſke Udg. er denne Aparte saaledes forkortet: Han giver ved adſkillige Lazzi Utaalmodighed og Kiedſommelighed tilkiende, og tilſidſt kaster sig med Armene over Kors i sin Lænestol.

— —, — 20: Og altid Os! Hvad, om vor Handel var betroet] Og altid Os d. e. og altid os selv. See I, 172, Anm. til I, 5, L. 19. (L.)

— 82, — 14: Der' Vel? groe Statsmænd da som vilde Champignoner] Saaledes Proſtſke Udg.; Orig.: . . . Schampioner.

— 83, — 9-10: Efterat han, som en Person der troer at være i Færd med at tilintetgiøres, paa hundrede forſkiellige Maader osv.] Saaledes Orig.; Proſtſke Udg.: Efter at han paa hundrede forſkiellige Maader osv.

— —, — 12-14: Den ærlige Joſt osv.] Denne Apartens Slutning er udeladt i den proſtſke Udg.

— —, — 19: Velsignet være Sem og Japhet af den Høie] Saaledes Orig.; Proſtſke Udg.: . . . af det Høie.

— —, — 26: Der dræber Menneſket, ei mærkes af en Muus] Hertil giver Orig. følgende, af den proſtſke Udg. udeladte, Anmærkning: „Med Deres Tilladelse, Herr Joſt! et L i Stedet for et M havde giort Deres Billede baade sandere og ſtærkere. Men De er høflig! Saa betænkſom i al Deres Hede? — O Natur, hvor ſlaviſk behandles du af din Stedføster!

— 84, — 5: Og du! en biſter Kål, en Tyv kan ſkræmme dig] Saaledes Orig.; Proſtſke Udg.: Og du! . . . En biſter Karl osv. Samme Afvigelse S. 113, L. 27 og S. 145, L. 4. (Th. fulgte S. 84 og 113 den proſtſke Udg. og S. 145 Orig.)

— 87, — 12: De vil maaſkee, fordi de tænkyr, at de kan . . .]

Saaledes Orig.; Proftiske Udg.: . . . tænke, at de kan —. Til dette Sted anmærker Rahb. (S. 15): „Nu har Harlequin Alt, hvad han behøver, og strax er en heel Historie færdig i hans Hoved; med en betydelig mystisk Mine siger han:

Ha! jeg forstaaer, de vil . . . ei! ei! hvad siger han? Forundret spørger nu Jost med Føie: hvad har jeg sagt? Men Harleqvin lader sig ikke bringe ud af sin Drøm, og tilføier med en endnu vigtigere Tone: Ja saa! ja det seer ud for Landet. Nu har Patrioten faaet noget at røre i, nu er det forgiæves at tænke paa, at faae ham til at høre eller sandse". (L.)

S. 88, L. 27-28: Om visse Folk maae raade, Matrosen . . .] Interpungeret efter Proftiske Udg. og med Hensyn til Harlequins følgende Repliker: Mat--, Hol--, Holmens Magt skal snart forstærke sig d. e. saa skal Matrosen eller Holmens Magt snart forstærke sig. Orig. (og Th.): Om visse Folk maa raade Matrosen . . .

— 93, — 10: som den at knappe sin Vest op] Saaledes Orig.; Proftiske Udg.: som at knappe osv.

— —, — 12: Par Gange osv.] Hertil har Orig. følgende, af den proftiske Udg. udeladte, Anmærkning: Disse, eller omtrent lige saadanne Manoeuvres har jeg seet Herr Jost engang før giøre, da han var i samme Lune, som han er nu. Men da man ikke just veed meget af det, man tager sig for, naar den raske Humeur regierer, saa kan jeg ikke finde nogen tilstrækkelig Grund, hvorfor han, som jeg seer, har de samme Indfald nu, som da. Det er et Problema.

— —, — 30: Et Mantov, af Herr Jost! hvidt Moor med Guldbøketter] Mantov (manteau), Kaabe, Saloppe.

S. 94, L. 1: Og Hængler, som De veed, o Himmel! og Mansketter] Hængler, et Slags qvindelig Hovedpynt.

— 95, — 8: Ei, den Lov, at alle skulde skrive] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: Ih, den Lov osv. — Lisette mener det kongelige Reskript af 14. Sept. 1770.

— 96, — 1: Saa boned, ikke som man nu omstunder boner] Begge Kilderne (og Th.): Som boned — ikke osv.

— 97, — 4: Saa har De hørt det? nu, der stod han paa et Fad] Begge Kilderne: Saa har De hørt det — Nu — der osv. (Th.: Saa har De hørt det. Nu osv.)

— —, — 15: Paa Vinduer og Dør; jeg fandt den fulde Fare] Fandt d. e. følte (efter en hyppig ewaldsk Sprogbrug).

— —, — 26: Saa kom den syttende forleden Januar] Den 17. Jan. 1772, Struensees Fald.

— 103, — 10: Ei for alt! Nu skal her giøres Rede] Ei for alt d. e. ikke for Alt i Verden skal de drive Spas med Jost (see ovenfor L. 3-4). Saaledes Orig.; Proftske Udg.: Ei! for alt nu skal her osv.

— 104, — 21: Hvor sund! ei, Viisdom selv! maaskee, fordi han giver] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: Hvor sund! — Aa! Viisdom osv.

— 106 — 7: Ende paa den første Handling.] Disse Ord, ligesom S. 146, L. 6: Ende paa den anden Handling, og S. 186, L. 20: Ende paa Skuespillet, mangle i den proftske Udg. (og hos Th.).

— 114, — 5: Skriver] I en Note har Digteren, „sikkerlig", som Rahb. (S. 26) bemærker, „ikke uden kiændeligt Hensyn til de Dages Skrivere, som fra deres graalige Fængsels Mørke skrev Digte over Friheden" (smlg. Digtek. und. Chr. VII, S. 35), givet os følgende, af den proftske Udg. udeladte, Charakteristik af denne Person: Jeg har den comiske Fornøielse at

kiende Herr Skriver personlig og nøie. Det er ikke just Vittighed, eller Naturens første Anlæg til et Genie, som ham fattes, men det er megen Læsning, og næsten al Dømmekraft, følgelig den Smag, der allene bilder en Digter. Endog dem af hans Ideer, i hvilke enten den goddædige Natur eller et lykkeligt Tilfælde har lagt en indvortes Værdie, og som under ethvert tænkende Væsens Hænder vilde blive skiønne, endog dem fordærver han, da han hverken veed at ordne eller at temperere eller at polere dem, og næsten altid enten anbringer dem paa det urette Sted, eller giver dem en urigtig Tone. Hans Øre, det eneste som han spørger til Raads, er fornøiet naar det bliver fyldt, og bedrager ham hvert Øieblik. Man kan ikke giøre sig noget Haab om hans Forbedring, i Særdeleshed af to Aarsager: den ene, at han har alt for gode Tanker om sig selv; og den anden, at han har et egennyttigt og nedrigt Hierte, hvilken sidste Omstændighed allene giør ham saa uskikket til Poesien, som en Ødeland eller et alt for godhiertet Menneske er det til at være Regnskabsfører. Jeg vil imidlertid gierne troe, at der er en Deel Versifikaster, som Herr Skriver kan oversee; men han er den sidste af dem, hvis Talent et skikkeligt Menneske kan være bekiendt at tænke paa meer end ti Secunder i Træk. De, som er under ham, er tillige under al Satyre, og de bør overlades til sig selv, eller til Lægerne, eller til Politiet.

S. 115, L. 20-21: Ambassadeur er Fransk, dog kunde det passere for Apocryph endnu] Skriver, der stedse slaaer om sig med fremmede og svulstige Ord, og saaledes forhøier det danske som et andet Bud til **Ambassadeur**, vil formodentlig undskylde Agnetes simple Udtryk ved

den Bemærkning, at Ordet Ambassadeur endnu ikke har vundet Borgerret i vort Sprog.

S. 116, L. 22: Nok, at fra Seths Tractat, som dog kun faa har seet] Tractat d. e. Afhandling. Jødiske Sagn tilskreve Seth Opfindelsen af de hebraiske Bogstaver, ja giorde ham endog til Forfatter af forskjellige Skrifter. (L.)

— 117, — 27-28: Han seer sig rundt omkring osv.] Denne Aparte er i den prosaiske Udg. saaledes forkortet: Han seer sig rundt omkring om et Bord; men der er intet.

— 118, — 7-8: Nu faae den Skam, der bytter Haand med en Amtsbarbeer, og Podex med en Rytter] D. e. nu skal jeg bruge min Haand flittigere end en Amtsbarbeer, og sidde mere vedholdende end en Rytter. (L.)

— —, — 21-23: men han springer strax op igien osv.] Herfra og til Enden er denne Aparte saaledes forkortet i den prosaiske Udg.: men springer strax op igien, leder i alle sine Lommer, og finder endelig den Bog, han søger om.

— —, — 24-25: Ei ei, min Navnebog! — nu dog, det var en Lykke osv.] Navnebog d. e. Encyclopædi. Saavidt Udg. har kunnet finde, er Herr Junkers Navnebog ikke noget virkelig existerende Skrift.

— 119, — 14: Zaleucus, Xenophon, Ulyss — de Navne lod sig høre] Th. anmærkede, at dette Vers har en Fod formeget. Smlg. Anm. til S. 165, L. 32.

— —, — 18: St. John — en Helgen her? Ha, Richelieu — kun Skade] Til St. John føier Digteren i Orig. følgende, af den prosaiske Udg. udeladte, Anmærkning: De af Tilskuerne, som kiende Lord Vicomte af Bolingbroke under dette Navn, veed, at han var en stor Philosoph og en stor Statsmand; men hvad hans Hellighed betræffer ...

— 120, — 4-10: Han har været ude osv.] I den prosaiske Udg.

er det første Punktum af denne Aparte udeladt, og Resten saaledes forkortet: forfulgt og aandeløs, falder meer, end løber, ind paa Skuepladsen; men saasnart har han ikke slaaet Døren i, og veed sig i Sikkerhed, førend han vender sig om imod den, og sætter sig i en pukkende Stilling.

S. 120, L. 22: der i sin Indbildningskrafts Hede ikke veed andet osv.] Saaledes Orig.; Profstske Udg.: der ikke veed andet osv.

— 121, — 3-4: Harlequin, der vil sætte sig i Positur, gjør, som man kunde vente det af ham, i Stedet for at springe frem, et stærkt Spring tilbage] Saaledes Orig.; Profstske Udg.: Harleqvin, der vil sætte sig i Positur, gjør et stærkt Spring tilbage.

— —, — 23-25: Harlequin, som lukker Øinene osv.] Herfra og til Enden er denne Aparte saaledes forkortet i den profstske Udg.: Harleqvin veed ikke andet, end at det er en Kniv.

— 122, — 14-15: som endelig kommer til sig selv osv.] I den profstske Udg. er denne Aparte saaledes forandret: som endelig kommet til sig selv, kiender Skrivers Rost, og seer, at det kun er en Pen, som han har frygtet sig for, springer op.

— —, — 29-33: Nu kommer Harlequins og Skrivers Interesse osv.] Af denne Aparte er i den profstske Udg. kun Slutningen beholdt: De tale næsten paa eengang osv.

— 124, — 2: Jeg lee? Om Kongens Folk fik ham engang i Tvæt] nemlig, saa skulde vi erfare, om han vilde lee deraf. (L.)

— —, — 14: Men mit var Spøg? nei hør, hvor lystig det

gik til] Begge Kilderne (og Th.): Men mit var Spøg — Nei hør osv.

S. 127, L. 31: Han vil falde paa Knæe, men Leander forhindrer ham deri] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: ... Knæe, men Leander hindrer ham deri.

— 131, — 23: Ei Knæefald selv, men ak, han hører ei sin Søn] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: Et Knæfald osv.

— 132, — 20: Alt er forgieves, hvor ... Nei, alt forvirrer mig] Ved hvor ... maa vel være meent: hvor man har med en saadan Person at bestille. (Th. læste: Alt er forgieves! Hvor? ... Nei osv.

— 135, — 13: Der har jeg, Naboe Puff, saa min Betænkning ved] Saaledes begge Kilderne; smlg. II, 174: Støv, hvor hun alt her saa rolig, saa glad løsrev sig fra, og III, 105: den Sæd, som Cedren kaster ned, hvor den meddeler Støv sit eget Væsen ved. (Th.: Det har jeg, Naboe osv.).

— 137, — 19: Fordi du ei endnu har solgt Vestindien] Rahb. bemærker (S. 38), at man just dengang havde meget travlt med at drømme Guldminer paa St. Croix.

— 138, — 9: En Stat, den Sag er klar; jeg kan ei disputere] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: En Stat — Din Sag osv.

— —, — 31: Den vil ei flide mig; som jeg Dem sige skal] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: Den vil ei fliden mig osv.

— 141, — 7-9: hvor stærk forøger vor Handel sig, den med saa mange skiønne Bøger, naar Folk først lære Dansk.] Begge Kilderne (og Th.) interpungere saaledes: hvor

stærk forøger vor Handel sig! — den med saa mange skiønne Bøger? Naar Folk først lære Dansk...

S. 143, L. 10-11: Ei, de kan exeqveres, før vi...] Begge Kilderne: Ei de kan osv.

— 144, — 13: Aha!] Geert trækker Veiret dybt, da han ved Puffs Bortgang igjen tør begynde at tale. (L.)

— —, — 17: Der Pulmo wår beynahe] Saaledes Profts Udg.; Orig.: Der Pulmo war beynahe. — Pulmo d. e. Lungen. (L.)

— —, — 22: Dog sandt, Vesica war es nur] D. e. dog det er sandt, det var ikke Lungen, men Vesica, Urinblæren, der brast for Tycho Brahe. (L.)

— 145, — 6: Ein Kataplasma nur — ich setze ti mod eet] Kataplasma d. e. blødgjørende Omslag. (L.)

— —, — 19: Gevalt! er det honet? hei, to mod een, Cujon!] Saaledes Profts Udg.; Orig.: ... Hei! — to mod en Coujon...

— —, — 22: naar de ere borte] Saaledes Profts Udg.; Orig.: Naar de er borte.

— 148, — 27-28: Om Uhyrer, Hyæner...] Rahb. bemærker (S. 45), at Ew. har lagt Agnete adskillige for hende vel søgte Ord i Munden, „skiøndt det vel er vist, at disse Udtryk dengang ved Hyænejagten, og dens Fortsættelse, Historien om det gevaudanske Dyr, og flere saadanne af de — saakaldte — Skrivefrihedens Producter, hvori Agnete ikke synes ubelæst, lettelig kunde være hende mindre fremmede, end de nu maa forekomme en Pige i hendes Stilling". (L.)

— 153, — 12: En, i hvis Magt det stod, formilde ham igien] Begge Kilderne:... formilde den igien. (Th. fulgte i sin Text Kilderne, og tilføiede i Anm.: „den, mon ham?")

S. 158, L. 6: Hem!] Skriver rømmer sig, for at begynde Oplæsningen; saaledes ogsaa S. 159, L. 16. (L.)

— 159, — 14: O Vitzliputzli!] Vitzliputzli er, som Th. anmærkede, Navnet paa „de autochthone Mexicaners onde Aand eller Djævel"; men Agnete griber det udentvivl blot som et høitklingende Ord, uden Hensyn til Betydningen, idet hun, „med en Lune, som vist nok ikke er saa ganske let at foreene med hendes Stemning og Stilling" (Rahb. S. 51), begynder at tale Skriver til i hans eget Sprog. (L.)

— —, — 22: Lad dog en uskyldig Siæl med Roe] Saaledes Profteske Udg.; Orig.: . . . Siel i Roe.

— 162, — 24: Nu vel, den gik for vidt, tilgiv mig det, Herr Skriver] Saaledes Orig.; Profteske Udg.: Nu vel! — Det gik for vidt osv.

— 164, — 29: Det Øgenavn forskyldte jeg desværre] Saaledes Profteske Udg.; Orig.: Det Øienavn osv.

— 165, — 28: Du Gienfærd af en Nar, fordrukne Ostrogoth] Da Østgotherne ikke fortrinligviis vare bekjendte for Drukkenskab, synes Skriver, ved at kalde Harlequin en fordrukken Ostrogoth, blot at følge sin sædvanlige Lyst til at anvende høitklingende Ord. (L.)

— —, — 32 og S. 166, L. 2: Bort af mit Huus! — Bort? Nar, jeg er der ikke] Th. anmærkede, at dette Vers har en Fod for lidet. Smlg. Anm. til 119, L. 14.

— 166, — 12: O Corfitz, o Tartüff!] Rahb. anmærker (S. 56): „Nu aabnes da Harleqvins Øine tilfulde, og han kalder Skriver en Corfits (Ulfeld, hvis Minde, ligesom Griffenfelds, just i de Dage ved meget upassende Leiligheder fornyedes), en Tartüff (som Folk af den Classe da meget hyppig forbyttede med Cartouche)".

— 167, — 5: og giør sig noget at bestille med sin Syeramme] Rahb. anmærker (S. 60) som „en Forglemmelsesfeil af

Ew., at han i tredie Act baade forudsætte... at Stole og Spramme endnu ere tilstæde, som dog maa være borte", da ved Puffs Indførsel „ikke engang Agnetes personlige Eiendom er skaanet", see S. 176, L. 21: den Tyrk, først plyndrer han en Pige ...

S. 168, L. 24: Nu got, jeg kiendte dem; ak, var det værd at nævne] dem d. e. Retsbetjentene. Saaledes Orig.; Profstske Udg.: Nu godt! Jeg kiendte Dem! Ak osv.

— 173, — 15: Er det en Digt, om Jost og han forliges] D. e. hvis det kun er Digt, og hvis Jost osv. (Th.: Er det en Digt? Om Jost osv.

— 175, — 14-15: uagtet at disse, imod Puffs Forsæt og blot mekanisk, altid blive dybere og dybere] Saaledes Orig.; Profstske Udg.: uagtet at disse blive dybere og dybere.

— —, — 16: Den Skurk, den Nedrige, den Utaknemmelige] Jost taler om Skriver, af hvem han er bleven skriftlig underrettet om Harlequins Undvigelse. (L.)

— 176, — 16: Ei, jeg tog altid Deel i alle Husets Sager] Saaledes Orig.; Profstske Udg.: ... Deel i Husets Sager.

— 177, — 9: med en antaget Kiækhed] Saaledes Orig.; Profstske Udg.: med antaget Kiekhed.

— —, — 16: meer sagtmælende] Saaledes Orig.; Profstske Udg.; mere sagtmælende.

— 181, — 22-23: har kunnet bare sig for af og til] Saaledes Orig.; Profstske Udg.: har kundet bare sig af og til.

— —, — 30-31: som umueligt kan vide, hvis Hænder han er i, og naturligviis mindst kan giette paa Harlequin] Saaledes Orig.; Profstske Udg.: forskrækket.

— —, — 33: In tiefsten Nöthen ...] Geert, som i sin Forskrækkelse vil til at fremsige et Psalmevers, sammenblan-

der „Wenn wir in höchsten Nöthen seyn" og „Aus tiefer Not schrei ich zu dir".

S. 182, L. 8-9: der har seet paa denne Scene, som desuden gaaer for sig i en Haandevending, med store Dine] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: der har seet paa denne Scene med store Dine.

— —, — 12: i det han befinder sig, og osv.] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: befinder sig, og osv.

— —, — 27: som har været i Nærværelsen, og hørt osv.] Nærværelsen d. e. Nærheden (efter det forrige Aarhundredes Sprogbrug). (L.)

— 184, — 14: Min Harm — det er forbi, jeg hastede herhen] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: ... hastede derhen.

— 185, — 2-3: Jeg saae i Haabet alt den Lykke, som vi nyde, Der' Godhed. „Dette Skridt osv.] Interpungeret efter Orig.; Proftske Udg.: ... som vi nyde. Der' Godhed — „Dette Skridt osv.

— 186, — 5: Forresten sværm! din Feil er uforbederlig] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: ... uforbedrelig.

— 187: **Pebersvendene.** Orig.: Pebersvendene. Et Lyst-Spil I Fem Handlinger. Af Johannes Ewald. Kbhn., trykt hos L. N. Svare. Uden Aarstal (1773), 144 Sider, 8vo. Udgaven har den Egenhed, at Replikkerne i Reglen ende uden Interpunctionstegn. — Proftske Udg. IV, S. 163-290. — Oversat paa Tydsk ved F. E. Cramer: Die Hagestolzen. Ein Lustspiel in fünf Handlungen von Johann Ewald. Aus dem Dänischen übersetzt. Altona, bey J. H. S. Hellmann. 1782. 144 Sider, 8vo.

See Fort. paa alle de Skr., som siden Trykfr. ere udk. III, S. 264-68. — Krit. Journ. 1773, S. 81-84. —

Dramat. Journ. S. 225-32 og 262-63 (af Rosenstand Goiske). — Skrivelse til Forfatterne af den Dramatiske Journal angaaende deres udgivne No. 20. og 21. i Aaret 1773. Kbhn., den 5 May 1773. 8vo; underskrevet M. R. Krit. Journal 1773, S. 167-70 (af Abrahamson). — Tanker, til hvilke den dramatiske Journals Anden Aargang har givet Anledning. Kbhn. 1773, hos Gyldendal. 32 Sider, 8vo. Krit. Journ. 1773, S. 215-21. — Allg. deutsche Bibl., 59. Bd., S. 117. — Digtek. und. Chr. VII, S. 310-11. — Kbhns lærde Efterr. 1791, S. 760-62 (af Abrahamson). — Ev. Levn. af Molb., S. 146-48.

Til den nærværende Udgave af dette Stykke forefandtes intet Forarbeide af Th.

S. 188, L. 1: Handlende, Personer] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: Personerne.

— 189, — 13: hvad for Appetit det giver] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: hvad Appetit osv.

— —, — 16: Fortvivlede Hex! ulykkelige Farbroder] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: Fortvivlede Hexe! — Ulykkelige osv.

— 190, — 7: Hvilken Uorden hos min Oncles, hvilken Plage] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: Hvilken Uorden hos min Oncle! Hvilken osv.

— —, — 15-16: Ja, Pernilles Ære! ha! haha! Pernilles Ære] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: Ja! — Pernilles Ære! Haha! Pernilles Ære.

— —, — 25-26: den føre, bredskuldrede Jens] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: den føre, den bredskuldrede Jens.

— 191, — 25: at disse Pebersvende ere usle Stakkeler] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: . . . usle Stakler.

— 192, — 20-21: og indtager hvad ham fattedes] Saaledes

Orig.; Proftske Udg.: . . . hvad han fattedes. Samme Afvigelse S. 233, L. 16: Gaae, og see hvad ham fattes.

S. 193, L. 5-6: saa sandt jeg hedder Marie] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: . . . heder Marie. Samme Afvigelse S. 195, L. 17; og S. 215, L. 11.

— —, — 27: enten for tidlig eller for silde] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: enten for tilig osv. Samme Afvigelse S. 230, L. 15; S. 253, L. 28; og S. 259, L. 25.

— 195, — 14: som, siger hun, vil forlokke de gamle Narre] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: som, siger hun, som vil osv.

— 196, — 11: snakke nærmere herom med ham selv] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: snakke nærmere med ham selv.

— 197, — 27: Han seer forbittret efter hende] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: seer forbittret osv. Den samme Afvigelse, med Ordet Han umiddelbart efter Replik-Overskriften, finder Sted S. 207, L. 2; S. 208, L. 7 og 14; S. 212, L. 11; S. 214, L. 2; S. 229, L. 11; S. 232, L. 28; og S. 233, L. 7. See nedenfor Anm. til S. 212, L. 21 og til S. 224, L. 20.

— 199, — 8-9: den retskafne Borger, den ædle Menneskeven] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: den retskafne Borgere, den osv. Saaledes ogsaa efter den proftske Udg. S. 201, L. 10: Springer; S. 230, L. 13: Huusholder; S. 247, L. 19: Foragter; S. 249, L. 6, S. 266, L. 32 og S. 267, L. 2: Tiener — hvor Orig. har: Springere, Huusholdere osv.

— 200, — 4: Deres Brødre ere hendes Brødre] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: Deres Brødre er hendes Brødre.

— 203, — 9: Ende paa den første Handling.] Disse Ord, ligesom de tilsvarende ved anden, tredie og fjerde Acts og ved Stykkets Slutning, mangle i den proftske Udg.

S. 204, L. 3: Argantes allene] Saaledes Profttske Udg.; i Orig. mangler Ordet allene. Saaledes ogsaa S. 218, L. 3; S. 236, L. 3; og S. 255, L. 3.

— 205, — 2: Deres ydmygste Tiener] Saaledes Profttske Udg.; Orig.: ... Tienner. Samme Afvigelse L. 4, samt S. 214, L. 18 (Tienere — Tiennere); S. 217, L. 22; og 263, L. 20.

— —, — 21: og nu er de saamæn allerede slupne] Saaledes Orig.; Profttske Udg.: og nu ere de osv.

— —, — 30: en Skieppe igien, ja saamæn] Saaledes Orig.; Profttske Udg.: ... igien ... Jaa saamen.

— 209, — 4: Stille! jeg har endnu en Bebreidelse] Saaledes Profttske Udg.; Orig.: Stil! — Jeg har osv.

— —, — 32: altid giort hende meer Ont end Got] Saaledes Orig.; Profttske Udg.: mere Ondt end Godt.

— 210, — 7-8: Vi troede alt at finde sindig Vittighed og Dyd hos hende] Sindig synes her brugt i Betydning af det tydske sinnig.

— —, — 14-15: Araminte, ved eders hellige Forbindelse, ved eders ubrødelige Kiærlighed] Saaledes Orig.; Profttske Udg.: Araminte, ved Eders ubrødelige Kiærlighed.

— —, — 28-29: taalt ham for vor Leonores Skyld] Saaledes Orig.; Profttske Udg.: taalt ham for Leonores Skyld.

— 211, — 2: Han giør heller intet andet end plage hende] Saaledes Orig.; Profttske Udg.: ... end plager hende.

— 212, — 12: Hvor rører detømme Hiertelag mig ikke] Saaledes Profttske Udg.; Orig.: ... Hiertelaug mig ikke. Samme Afvigelse S. 256, L. 18.

— —, — 21: Han halv trækker Leonore] Saaledes Orig.; Profttske Udg.: halv trækkende Leonore.

— 213, — 8: at du skal adlyde mig] Saaledes Profttske Udg.;

Orig.: at du skalst adlyde mig. Samme Afvigelse i L. 12: at du skal holde op.

S. 213, L. 19: turde hun vel forbinde sig for evig med et Menneske] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: ... forbinde sig med et Menneske.

— 214, — 30-31: at de gamle Romere] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: ... Rommere.

— 215, — 7-8: om, salua uenia, Keiser Constantinus Copronymus, paa Dansk...] Den byzantinske Keiser Constantinus V (741-75) fik af Munkene, der hadede ham, Tilnavnet Copronymus (Møgnavn), fordi han efter deres Fortælling som Spæd ved sin Daab havde besudlet det hellige Kar.

— —, — 24: Leander] Saaledes Orig.; den proftske Udg. tillægger Leonore denne Replik.

— —, — 29: i Stedet for] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: i Steden for.

— 216, — 28-29: hvad vilde ikke da Fruentimmeret tabe] Fruentimmeret staaer her, ligesom S. 257, L. 15 og S. 273, L. 17, efter ældre Sprogbrug collectivt for Fruentimmerne.

— 217, — 2: Ikke i alle Henseender, Herr Magister] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: Ikke i alle Henseende osv. Samme Afvigelse S. 267, L. 27-28: i visse Henseender.

— —, — 16: lykkelig i sit Giftermaal] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: lykkelig i Givtermaal.

— 218, — 8-9: som røver mig hendes liflige Rost] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: Som røber mig osv.

— —, — 24: til vi ikke mere kan] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: ... meer kan.

— 220, — 9: aldrig har brugt uden til at giøre Vel med]

Saaledes Orig.; Proftske Udg.: ... uden at giøre Vel med.

S. 221, L. 22: Leonore, Lucie og de Forrige] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: Lucie, Leonore, og osv.

— —, — 27: et haardt Ord! eller jeg døer] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: ... Ord! — Ellers jeg døer.

— 223, — 16: De gaaer, siger De] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: De gaaer, sige De.

— 224, — 20: Hun trækker Leonore til Side] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: trækker osv. Den samme Afvigelse, med Ordet Hun umiddelbart efter Replik-Overskriften, finder Sted S. 237, L. 26 og S. 262, L. 9. See ovenfor Anm. til S. 197, L. 27 og S. 212, L. 21.

— 225, — 2-3: som der ere giorte] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: som ere giorte.

— 227, — 21: og over alt hendes behagelige] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: og overalt, hendes osv.

— 230, — 24: førend Kraften er trukket deraf] Saaledes Proftske Udg.; Orig.: ... er trakt deraf. Hw. skrev baade trak, trukket og det forældede trakte, trakt.

— 231, — 1: de tre Dage gierne Vandgrød og Graasei] Graasei, en stor Fisk af Torskeslægten, med grovt Kjød.

— 233, — 32: sætte de Grunde methodice ud af hinanden] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: sætte disse Grunde osv.

— 235, — 3: og føler i sine Lommer] Saaledes Orig.; Proftske Udg.: ... i sin Lomme.

— 244, — 6: et lidet Oval-Portrait, malet paa Elfenbeen, af Høyer] Prof. Cornelius Høyer, død 1804 i Kbhn., var en af sin Tids største Miniaturmalere i Europa.

— 246, — 18: De see her en Chria Aphthoniana] Aph-

thonios var en græsk Rhetor (omtrent 300 Aar efter Chr.), hvis Progymnasmata i det 16. og 17. Aarhundrede bleve almindelig benyttede til Underviisning i Skoler og paa Universiteter, hvor man beskjæftigede sig meget med at forfærdige aphthonianske Chrier d. e. Dispositioner til korte Taler efter Aphthonii Maade, hvis Særkjende bestod deri, at Propositionen altid var et dictum auctoris, og Begyndelsen altsaa maatte gjøres a laude auctoris.

S. 247, L. 14: Leonore er det eneste Rectorat] Saaledes Orig.; Profts Udg.: ... er det Rectorat.

— 249, — 10: at prygle min Harme ud] Saaledes Profts Udg.; Orig.: ... min Harm ud.

— 251, — 22: Kort, min Slutning er fattet] Slutning d. e. Beslutning (efter ældre Sprogbrug).

— —, — 31: som den ledige Stand saa ofte støder paa] Saaledes Orig.; Profts Udg.: ... Stand ofte støder paa.

— 252, — 1: at udsætte sig for den Fare] Saaledes Profts Udg.; Orig.: at udsætte sig den Fare.

— 254, — 5: Sammenhænget med Portraitet] Saaledes Orig.; Profts Udg.: Sammenhængen med osv. Hvor Ordet ellers forekommer i Stykket, have begge Kilderne: Sammenhænget.

— 255, — 10: et ungt og uerfarent Fruentimmer] Saaledes Profts Udg.; Orig.: ... uerfaret Fruentimmer.

— 260, — 20: med en hollandsk Skibscaptain] Saaledes Orig.; Profts Udg.: ... Skibskapitain. Samme Afvigelse S. 263, L. 20-21. Saaledes ogsaa efter Orig. S. 269, L. 8 og 10, og S. 270, L. 14: Captain, og S. 271,

L. 2: Captainen, hvor Profstske Udg. har: Kapitain, Kapitainen.

S. 260, L. 30: O, intet meer om denne upaalidelige Fortælling] Saaledes Profstske Udg.: Orig.: ... Fortælning.

— 262, — 30: Men dermed fordærvede hun min hele Maior] Maior d. e. Over- eller Hovedsætningen, hvorpaa et Beviis støtter sig.

— 263, — 17-18: Jeg havde saamæn ikke tænkt at komme her uden got Følgeskab] — nemlig med Rettens Betjente.

— 264, — 2: Jo saamæn har jeg saa] Saaledes Orig.; Profstske Udg.: Ja saamen osv.

— —, — 3-4: Leander ikke vil forbeholde mig mit] Forbeholde d. e. forholde.

— —, — 12-13: der hoppe her Dag og Nat omkring hende] Saaledes Orig.; Profstske Udg.: der hoppe hver Dag osv.

— —, — 24: jeg holder slet ikke med Betræk i Værelser] Saaledes Profstske Udg.; Orig.: ... slet intet, med osv.

— 266, — 13: hvilket giver et løierligt Theaterspil] Saaledes Orig.; Profstske Udg.: ... et Theaterspil.

— —, — 30: og bukker sig meget dybt for ham] Saaledes Orig.; Profstske Udg.: og bukker meget osv.

— 270, — 5: og under vort Opsyn] Saaledes Profstske Udg.; Orig.: og under vor Opsyn.

— —, — 29: af hendes fædrene Slægtninger] Saaledes Orig.; Profstske Udg.: ... Fæderne Slægtninger.

— 271, — 25: og den som, fød med et Hierte] Saaledes Orig.; Profstske Udg.: ... fød med Hierte.

— 272, — 26: vi gamle Ungkarle har maaskee fortient] Saaledes Orig.; Profstske Udg.: ... Ungkarle have maaskee

fortient. Ligeledes efter Orig. i L. 27: vi har talt, og i L. 29: Vi har dog, hvor den proftſke Udg. har: Vi have talt, Vi have dog.

S. 273, L. 15: Saa! nu tør jeg vove at bede om hendes Ja] Saaledes Orig.; Proftſke Udg.: Saa! nu tør jeg bede osv.

Rettelser.

S. 91, L. 11: Ei, ta Forsikkring, Pant... læs: Ei, tag Forsikkring, Pant...

— 215, — 7-8: meget erudit Dissertation om, salua uenia, Keiser Constantinus Copronymus læs: meget erudit Dissertation om, salua uenia, Keiser Constantinus Copronymus.

T

